ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ
ประจำปี 2561

รวบรวม วิเคราะห์และจัดพิมพ์โดย

ดร. มนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศ

ของกระทรวงการต่างประเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าว

ประจำเดือนมกราคม 2561

<u>ชื่อและตำแหน่ง</u> นายมนัสพาสน์ ชูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

<u>กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน</u>

รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนมกราคม 2561 ฉบับที่ 1

วันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่เป็นโอกาสอันน่าจะนำมาซึ่งความเป็นมงคล แต่สิ่งที่เป็นอัปมงคลก็เกิดขึ้นได้ ในแง่ของความสัมพันธ์และการเมืองระหว่างประเทศ ศักราช 2561 จะแสดงให้เห็นว่าตราบใดที่ยังมีผู้คนในฐานะผู้นำของโลก เช่นนายโดนัลด์ ทรัมป์ ที่ดูจะมีความนิยมในความแตกแยกของมนุษย์ทั้งในบ้านเมืองที่เขาอยู่และในต่างแดน ความวิปริตก็เกิดขึ้นได้ เพราะตามความเห็นของคนใกล้ชิดกับเขา คือนาย Thomas Barack นายทรัมป์ไม่ “เสียสติก็โง่” (Insane or stupid) ส่วนอดีตที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ของเขาซึ่งนิยมแนวขวาจัดและมุ่งหมายที่จะจัดระเบียบของโลกใหม่ด้วยการต่อต้านความเป็นปึกแผ่นของยุโรป คือนาย Steve Bannon ได้ให้สัมภาษณ์ซึ่งปรากฏในหนังสือ Fire

and Fury โดยนาย Michael Wolff ว่า การพบปะระหว่างลูกชายของนายทรัมป์และลูกเขยของเขากับตัวแทนของรัสเซียที่ Trump Tower เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ปีที่แล้ว (2016) อยู่ในข่ายการทรยศต่อชาติ (Treasonous) ประเด็นนี้เมื่อเป็นเรื่องโจษจันกันมาก นายแบนนอนชี้แจงเพิ่มเติมว่าเขามิได้หมายถึง Donald Trump Jr. แต่หมายถึงนาย Paul Manafort หัวหน้าคณะหาเสียงของโดนัลด์ ทรัมป์ อันนับว่าเป็นประเด็นสำคัญซึ่งจะต้องมีการสืบสวนและสอบสวนต่อไป แต่ปฏิกิริยาจากโดนัลด์ ทรัมป์ทันควันและรุนแรงโดยทวีตว่านายแบนนอนซึ่ง “ถูกเขาไล่ออกไป บัดนี้เสียสติแล้ว (has lost his mind) และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเขาและครอบครัว” (ซึ่งไม่จริงทีเดียว) ผู้ติดตามข่าวนี้จากสหราชอาณาจักรให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือ Fast and Fury ว่า “It will make America read again” เรื่องนี้จะมีต่ออีกมากในช่วงต่อไป

ในช่วงวันขึ้นปีใหม่ นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ส่ง “พายุทวีต” (Tweet storm or New Year tirade) อันย่อมจะมีผลกระทบต่ออย่างน้อย 4 ประเทศและภูมิภาคด้วยกัน ซึ่งในช่วงนี้ จะกล่าวถึงอิหร่าน เกาหลีเหนือ ปากีสถาน และภูมิภาคตะวันออกกลาง—

1 อิหร่าน ซึ่งมีการประท้วงภายใน เพราะเหตุแห่งความยุ่งยากทางความเป็นอยู่และค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยเริ่มขึ้นที่เมือง Marshhad ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ อันเป็นเมืองใหญ่แห่งที่สองของอิหร่านเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 28 ธันวาคม 2560 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมไม่มากนักและจากนั้นได้กระจายไปยังเมืองใหญ่น้อยประมาณ 50 แห่งทั่วประเทศ รวมทั้งกรุงเตหะรานด้วย มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่บ้าง จนถึงวันที่ 3 มกราคม ในปีใหม่ มีผู้เสียชีวิต 21 คน ในชั้นแรก เหตุผลของการประท้วงได้แก่ความยุ่งยากทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ อันเป็นปัญหาซับซ้อนมิใช่น้อย ในฐานะที่อิหร่านเป็นประเทศที่มีรายได้อันดับกลาง (Middle-income country) ค่าครองชีพและข้าวของที่อาจจะไม่เพียงพอต่อคนชั้นล่างของสังคม ดูจะทำให้ยากต่อการวิเคราะห์ให้ถ่องแท้ได้ เพราะการประท้วงครั้งนี้ไม่กว้างขวางกว่า Green revolution เมื่อ ค.ศ. 2009 และไม่มีผู้นำกับการแสดงถึงข้อเรียกร้องอย่างชัดแจ้ง บางฝ่ายคาดหวังว่ารายได้และความเป็นอยู่หลังจากที่

ได้ทำความตกลงห้ามอาวุธนิวเครียร์ (JCPOA) ซึ่งมีการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรจากทุกประเทศ จะทำชีวิตให้ดีขึ้น และมีการกล่าวหาว่ามีการคอร์รัปชั่นในวงราชการด้วย แม้ว่าฝ่ายผู้นำของรัฐบาลจะถูกโจมตีอยู่บ้าง แต่ผู้นำทางศาสนาก็มิได้พ้นจากการถูกตำหนิอยู่ดี อันเป็นเป้าหมายใหม่ ประธานาธิบดีฮาสซาน โรฮานี ซึ่งพยายามจะปฏิรูปประเทศ พยายามไม่ดำเนินการรุนแรงโดยแถลงยืนยันว่าการประท้วงเป็นสิทธิที่กระทำได้ภายใต้รัฐธรรมนูญ เพราะเป็นผู้นำฝ่ายหัวปานกลางและส่งเสริมการปฏิรูปตลอดมาอยู่แล้ว แต่ยังมีพวกหัวรุนแรงในนามกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติ (Revolutionary guards) และพวกของอดีตประธานาธิบดี โมฮัมหมัด อบาดิเนจัด ซึ่งมีข่าวที่ยังไม่มีผู้ยืนยันว่า เมื่อสมัยหนุ่มเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมกับคณะที่บุกสถานเอกอัครราชทูตอเมริกัน ณ กรุงเตหะรานและจับนักการทูตจำนวนมากเป็นตัวประกันตลอดสมัยของประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ มาปล่อยเมื่อโรนอลด์ เรแกนได้ชนะเลือกตั้งและเข้ามาเป็นผู้นำฝ่ายบริหารของสหรัฐ

การประท้วงคงจะมีไปอีกพักใหญ่ เพราะประธานาธิบดีโรฮานีกับประธานาธิบดีมาตองของฝรั่งเศสได้หารือกันอยู่แล้ว แต่ที่ยุ่งยากโดยไม่เคยเกิดขึ้นได้แก่การทวีตของนายโดนัลด์ ทรัมป์ซึ่งประกาศความเป็นศัตรูกับผู้นำของอิหร่านอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเขาเห็นว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง และอ้างว่าชาวอเมริกันเป็นปึกแผ่นกับฝ่ายที่ก่อความยุ่งยาก โดยทวีตหลายครั้ง ส่วนซาร่า ฮักซ์เบอรี ซานเดอร์ โฆษกทำเนียบขาวแสดงความเห็นด้วยกับฮิลลารี คลินตันเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอิหร่านอันถือเป็นข้อยกเว้นเพราะฮิลลารี คลินตันครั้งนั้นเห็นต่างจากประธานาธิบดีโอบามา ซึ่งมิใช่เป็นประเด็นสำคัญเท่าใดนัก ในระยะนั้น โอบามาไม่ต้องการเข้าไปแทรกแซงกับความไม่สงบที่เกิดขึ้นในอิหร่านเมื่อปี 2009 แต่ฮิลลารีเสนอแนะอีกทางหนึ่งเพราะเธอเกรงผลกระทบกับการเจรจาจัดทำความตกลงห้ามมิให้อิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

ตามรายงานในวันที่ 3 มกราคม ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลจำนวนมาก พร้อมธงชาติได้ไปรวมกำลังกันตามท้องถนนเพื่อต้านผู้ประท้วง สถานการณ์เป็นอย่างไรจะนำเสนอรายงานมาต่อไป ในชั้นนี้ ยังไม่ทราบความเคลื่อนไหวของกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติ หาก

พวกนี้มาควบคุมการประท้วง ก็น่าเป็นห่วงความปลอดภัยของผู้ประท้วงซึ่งเป็นประชาชนทั่ว ๆ ไป เมื่อเวลาบ่าย ตามเวลาในกรุงวอชิงตัน กองบัญชาการตำรวจอิหร่านแถลงข่าวว่าเหตุการณ์สงบลงแล้ว หากมีรายละเอียดเพิ่มเติมก็จะรายงานเพิ่มเติม

เรื่องนี้ น่าจะไม่บานปลาย หากสหรัฐจะหลีกเลี่ยงการเข้าไปแทรกแซง แต่กลับนำเรื่องนี้ไปเข้าสู่การประชุม"ฉุกเฉิน" ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ทั้ง ๆ ที่มิได้มีเหตุการณ์ขยายวงออกไปจนอาจกระทบถึงความมั่นคงระหว่างประเทศ แม้จะทราบดีว่า สมาชิกประเทศอื่น ๆ มิได้เห็นด้วยกับสหรัฐ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คงจะเป็นการยากที่คณะมนตรีความมั่นคงจะลงมติประณามชาวอิหร่านที่ก่อความไม่สงบภายในขึ้นเท่าที่ได้ยินการอภิปราย นิกกี้ เฮลี่ เอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรสหรัฐ ได้กล่าวหารัฐบาลอิหร่านในการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันไม่มีหลักฐานมาอ้างอิงแต่อย่างใด ซึ่งไม่น่าประหลาดใจเพราะเธอไม่คุ้นกับระบบสหประชาชาติและการทูตพหุภาคีเท่าใดนัก เอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรอิหร่านได้แก้ข้อกล่าวหา และแสดงความแปลกใจว่า เมื่อมีการเดินขบวนประท้วง “Occupy Wall Street” ในนครนิวยอร์กก็ไม่เห็นมีผู้ใดนำเรื่องมาเข้าคณะมนตรีความมั่นคง เรื่องนี้จะลงเอยอย่างไรต้องติดตามดูต่อไป ประเด็นที่น่าห่วงคือการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของนายโดนัลด์ ทรัมป์ว่าจะถอนตัวจากความตกลง JCPOA หรือไม่

กรณีความตกลงพหุภาคีเพื่อป้องกันมิให้อิหร่านหันกลับไปฟื้นโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อีก นั้น ประเทศภาคีทั้งหลายต้องเสียเวลาไปมากเพื่อชักชวนให้นายโดนัลด์ ทรัมป์เลิกล้มการเห็นผิดเป็นถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาคองแห่งฝรั่งเศส ซึ่งได้พบปะพูดจาและโทรศัพท์กับนายทรัมป์หลายต่อหลายครั้ง และเมื่อวันพุธที่ 11 มกราคม ศกนี้ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของภาคีประเทศได้หารือกันและยืนกรานให้นายทรัมป์เปลี่ยนท่าที สารสุดท้ายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านส่งถึงโดนัลด์ ทรัมป์ได้แก่การย้ำว่า ความตกลง JCPOA นั้น ไม่อาจมีการเจรจาใหม่ได้ และถ้านายทรัมป์พลาดโอกาสอีกในสัปดาห์นี้ สหรัฐก็จะตกอยู่ในฐานะ

ผู้ละเมิดความตกลง กล่าวอีกนัยหนึ่ง สหรัฐจะอยู่ในฐานะจำเลยซึ่งอาจต้องไปแก้ข้อกล่าวหาในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติก็เป็นได้ ในทัศนะของข้าพเจ้า นายโดนัลด์ ทรัมป์ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะนำมาอ้างได้ เพราะรัฐมนตรีชั้นนำและประธานคณะเสนาธิการร่วมมีความเห็นมาก่อนนี้หลายครั้งว่า ความตกลงดังกล่าวเป็น "ผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐ" ซึ่งมีหลักฐานปรากฏอยู่ทั่วไปและในรายงานที่ข้าพเจ้านำเสนอมาหลายเดือนแล้ว

เมื่อก่อนเที่ยงคืนของวันศุกร์ที่ 12 มกราคม ประธานาธิบดีทรัมป์ก็ยอมไม่ถอนตัว "เป็นครั้งสุดท้าย" แต่ก็มิได้ยุติการเตรียมการพิจารณากำหนดมาตรการคว่ำบาตรกับอิหร่านต่อไป เพราะเรื่องยังค้างอยู่ในสภาซึ่งยังมิได้นำขึ้นมาพิจารณา แม้กระทั่งนาย Robert Corker ประธานคณะกรรมาธิการความสัมพันธ์กับต่างประเทศของวุฒิสภาก็ไม่เห็นด้วยกับผู้นำฝ่ายบริหาร และกรรมาธิการชุดต่าง ๆ ของทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ได้รับคำยืนยันจากฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติและฝ่ายทหารว่า "JCPOA is in the national interest of the United States of America" อย่างไรก็ดี นายทรัมป์ได้แก้หน้าด้วยการประกาศมาตรการคว่ำบาตรกับปัจเจกบุคคลและองค์กร (Entities) รวม 14 ฝ่าย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านได้ประกาศสวนทางมาว่าจะดำเนินการตอบโต้อย่างสาสม ถึงวันอาทิตย์ที่ 14 มกราคม ยังไม่อาจทราบได้ว่า อิหร่านจะตอบโต้อย่างไร ส่วนประธานาธิบดีโรฮานีได้กล่าวเป็นเชิงสมน้ำหน้าที่นายทรัมป์มิอาจทำตามใจได้

2 ความตึงเครียดระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ซึ่งมีมาตลอดนับแต่การสงบศึกเมื่อปี ค.ศ. 1953 แต่ที่น่าวิตกได้แก่ความพยายามของเกาหลีเหนือที่พยายามพัฒนาอาวุธอันมีอำนาจทำลายล้างสูงทั้งนิวเคลียร์และขีปนาวุธนำส่งจนถึงขั้นที่มีพิสัยไกลข้ามทวีปซึ่งคุกคามถึงสหรัฐอเมริกาได้ ดินแดนที่อาจตกอยู่ในข่ายต้องระวังภัยจึงได้แก่เกาหลีใต้ ญี่ปุ่นและสหรัฐ

ในรายงานที่ได้ทำมา เมื่อเกาหลีเหนือกับใต้จะหารือกัน ทั้งสองฝ่ายก็จะติดต่อกันเพื่อนัดหมาย ดังที่มีการเจรจากันเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2015 ซึ่งผู้แทนระดับสูงของสองฝ่ายได้มาประชุมกันที่หมู่บ้านใกล้ ๆ กับเส้นแบ่งที่ปานมุมจอง อันเป็นเขตปลอดทหารที่เส้นขนานที่ 38 หลังจากนั้น ทั้งสองฝ่ายก็ได้มีการเปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมเยียนกันระหว่างญาติที่ตั้งถิ่นฐานอยู่แยกกัน และก็ขาดการติดต่อกัน โทรศัพท์ Hot line ที่ติดตั้งไว้มิได้ถูกใช้จนต้นปีใหม่นี้ เมื่อมีการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการระหว่างสองฝ่ายในปีใหม่นี้ ประธานาธิบดีมูน เจ อินเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะฟื้นการติดต่อทางการทูตอันเป็นแนวทางที่ใช้ในการหาเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะเกาหลีใต้จะเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวที่เปียงชานในเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้ และทราบอยู่ว่า เกาหลีเหนืออยากจะมีส่วนมาเข้าร่วมเพราะมีนักกีฬาด้าน Figure skate และกีฬาฤดูหนาว ทั้งสองฝ่ายจึงได้หารือกันทางโทรศัพท์สายด่วน (Hot line) ประมาณ 5 ถึง 6 ครั้ง ในที่สุดเป็นที่ตกลงกัน และเพื่อเตรียมการในด้านต่าง ๆ ฝ่ายเหนือและใต้จึงจะหารือกันในวันที่ 9 มกราคม ศกนี้

ส่วนหนึ่งของการทวีตโดยประธานาธิบดีทรัมป์ในต้นปีนี้ ได้แก่การแสดงอำนาจด้านอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งนายคิม จอง อุนกล่าวว่าเขามีปุ่มกดปล่อยอาวุธอยู่ที่โต๊ะทำงานได้ แทนที่นายทรัมป์จะอยู่เฉย ๆ กลับทวีตไปว่า เขาก็มีปุ่มที่โต๊ะซึ่งใหญ่กว่าและใช้งานได้ด้วย ซึ่งหลายคนเห็นว่า การกระทำเช่นว่าเสมือนเด็ก ๆ และส่ออันตรายร้ายแรง อันอาจนำไปสู่สงครามทำลายล้างได้

บทวิเคราะห์ก่อนหน้านี้ได้ย้ำถึงความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องหาทางแก้ปัญหาภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือด้วยวิธีการทางการทูต ที่จำต้องย้ำ เพราะตั้งแต่เริ่มแรกนายโดนัลด์ ทรัมป์มองเห็นทางเดียวที่จะแก้ปัญหาเกาหลีเหนือที่ประธานาธิบดีโอบามาเตือนเขาว่าจะต้องแก้ให้ได้โดยสันติวิธี มิใช่ด้วยวิธีการทางทหาร ตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมานายทรัมป์ไม่สามารถหาทางออกโดยสันติได้ ด้วยการมุ่งที่จะใช้กำลังในสิ่งที่อาจเรียกในชั้นนี้ว่า Limited war หรือ Pre-emptive attack และด้วยวิธีคิดเช่นนี้ นายทรัมป์จึงบั่นทอน

ความสามารถทางการทูตของประเทศมาตลอด และถึงแม้ผู้นำทางการทหารจะเสนอแนะให้เขาจัดสรรงบประมาณกระทรวงการต่างประเทศให้เพียงพออันจะเป็นการลดภาระของทางการทหาร นายโดนัลด์ ทรัมป์ก็ดึงดันในการเพิ่มงบประมาณทางการทหารและในขณะเดียวกันก็ตัดงบประมาณกระทรวงการต่างประเทศลงประมาณร้อยละ 30 และมิได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายการต่างประเทศอันเหมาะสมกับฐานะประเทศชั้นนำของโลกเสรี ตลอดระยะหนึ่งปีที่ผ่านมา จึงได้เห็นแนวทางด้านการต่างประเทศของนายทรัมป์ซึ่งมิใช่จะอำนวยต่อความมั่นคงและสันติภาพระหว่างประเทศ แต่มีความเป็นไปได้มากว่าจะเป็นไปตามผลการสำรวจสถานการณ์ของ World Economic Forum ในสัปดาห์นี้ว่า ความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งระว่างประเทศในไม่ช้าหลีกเลี่ยงได้ยาก ในขณะเดียวกัน ผลการสำรวจสถานะความเป็นผู้นำโลกจัดให้เยอรมนีอยู่สูงสุด ตามด้วยจีนสุดท้ายได้แก่สหรัฐกับรัสเซีย สำหรับรัสเซีย นั้น Masha Gossen นักวิชาการด้านรัสเซียเปิดเผยว่า ตามรายงานล่าสุด ทุนสำรองแห่งชาติถูกถอนไปเกือบหมดแล้ว และปูตินยังคงมุ่งหน้าที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ของรัสเซียตามแนวทางของ Ivan the Terrible และ Peter the Great เพื่อกลับเป็นจักรวรรดิ์อีก

ในส่วนที่เกี่ยวกับคาบสมุทรเกาหลี เมื่อทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ตกลงที่จะพบกัน นายทรัมป์ก็อ้างอีกว่าเป็นเพราะเขา ทั้งสองฝ่ายจึงหันหน้ามาหากันได้ ส่วนจีน นั้นสนับสนุนการพบปะ “(Dialogue) ระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ตลอดมาอยู่แล้วและขอให้สหรัฐระงับการซ้อมรบระหว่างกองกำลังสองฝ่ายตลอดระยะที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐเห็นชอบด้วย

การที่ฝ่ายเหนือและใต้จะพบกันนี้ แม้จะมีขอบเขตจำกัด แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงท่าทีที่ดี และแสดงถึงคุณค่าของการดำเนินการทางการทูต ตราบเท่าที่สหรัฐไม่ไปแทรกแซงโดยไม่จำเป็น อันที่จริง นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้พยายามเปิดทางติดต่อทางการทูตโดยมิได้กำหนดเงื่อนไขล่วงหน้ามาตลอดแม้จะถูกนายทรัมป์ขัดขวางโดยไม่มีเหตุผลเป็นครั้งคราว แต่จุดยืนที่ว่า

เกาหลีเหนือจะต้องล้มเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ เป็นอุปสรรคสำคัญ เพราะเกาหลีเหนือยืนกรานมาตลอดว่า ปัญหาอาวุธนิวเคลียร์มิใช่เป็นประเด็นที่เกาหลีเหนือจะยอมเจรจาด้วย (Not negotiable) ซึ่งมิได้หมายความว่าการเจรจาทางการทูตจะเกิดขึ้นมิได้ หากแต่จะต้องใช้ความอดทน และใช้มาตรการคว่ำบาตรบั่นทอนเกาหลีเหนือต่อไปโดยดำเนินการด้วยความแนบเนียน โดยต้องยอมปฏิบัติตามแนวทางการทูตซึ่งจะหลีกเลี่ยงการบังคับให้เขามาสู่โต๊ะเจรจา

ตามรายงานจากพื้นที่ในวันเสาร์ที่ 13 มกราคม ศกนี้ เกาหลีทั้งสองฝ่ายยังแสดงความพร้อมที่จะเจรจากันอีก โดยในครั้งต่อไปนี้ จะไปไกลกว่าการเข้าร่วมในการกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวที่จะเริ่มในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ ศกนี้ อันน่าจะครอบคลุมสถานการณ์ความตึงเครียดที่สืบเนื่องมาจากโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ วันที่ซึ่งทั้งสองฝ่ายนัดหมายให้มีการประชุม Working level ได้แก่วันจันทร์ที่ 15 มกราคม ศกนี้

ในวันนี้ ที่ 13 มกราคม 2018 รายงานจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกแจ้งว่า การค้าขายระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือตามสถิติล่าสุดมีปริมาณและมูลค่าลดลงร้อยละ 81 ซึ่งทำให้สหรัฐพอใจมาก และนายทรัมป์ได้ทวีตยืนยันเช่นนั้น แต่จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวต่อไป เพราะรายได้จากการค้ากับต่างประเทศเป็นแหล่งที่มาสำคัญยิ่งของเงินทุนสำหรับเกาหลีเหนือ ดังที่ได้กล่าวก่อนนี้หลายครั้ง การปฏิบัติตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงอย่างเคร่งครัดโดยจีนและรัสเซียจะเป็นตัวแปรหลักของความพยายามชักนำให้ทุกฝ่ายหันมาใช้วิถีทางการทูต ซึ่งได้เสนอแนะมาแล้วว่าเป็นทางแก้ปัญหาอันเหมาะสม ดังที่นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ พลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐ พลเอกโจเซฟ ดันฟอร์ด ประธานคณะเสนาธิการร่วมแห่งสหรัฐ ได้แถลงทัศนะต่อสาธารณชนและรัฐสภามาแล้วอย่างแจ้งชัด

การเจรจาระหว่างเหนือ-ใต้เป็นไปด้วยดี เกาหลีเหนือได้ถือโอกาสจะนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดี โดยจะนำวงออร์เคสตร้า 140 คนไปแสดง พร้อมนักร้อง K-Pop ซึ่งทั้งหมด

ได้รับการคัดเลือกโดยคิม จอง อุน นอกจากนั้น คณะที่จะไปแสดงจะมีคณะเทกวนโด นักการทูต กองเชียร์เป็นจำนวนมากรวมทั้ง Cheer leader ซึ่งเป็นตัวนำ ตามการหารือในรอบที่สองเมื่อวันจันทร์ มีความเป็นไปได้ที่จะจัดทีมร่วมสำหรับ Ice hockey หญิง แม้ผู้เล่นฝ่ายเกาหลีใต้จะไม่ต้องการผสมทีมด้วยเกรงจะทำให้แสดงความสามารถได้ไม่เต็มที่ การพบปะในระดับดำเนินการจะมีอีกในวันพุธที่ 17 มกราคม การที่บรรยากาศดีเพราะทั้งสองฝ่ายไม่นำเรื่องที่จะเป็นปัญหา เช่นโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ มาเป็นวาระในการเจรจา ส่วนรายงานจากพื้นที่ซึ่งแสดงว่าเกาหลีเหนือได้เตรียมการที่จะจัดให้มีการสวนสนามใหญ่ในโอกาสใกล้เคียงกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาว น่าจะพอเข้าใจได้ เพราะเกาหลีเหนือจะต้องแสดงให้ปรากฏอยู่เสมอว่ามีอำนาจซึ่งพร้อมจะนำมาใช้ได้ จึงควรจะรับฟังไว้ด้วยความเข้าใจเจตนาเพราะสถานการณ์ดังกล่าวไม่น่าจะนำภัยคุกคามมาสู่ฝ่ายใดได้

ปัญหาอาวุธนิวเคลียร์และยานนำส่งของเกาหลีเหนือเป็นหัวข้อที่จะมีการประชุมในระดับสูงซึ่งแคนาดาเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่นครแวนคูเวอร์ โดยจีนกับรัสเซียไม่ได้ไปร่วม นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้เดินทางไปถึงนครแวนคูเวอร์แล้วเมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา การเน้นหนักในทางการเจรจาหรือใช้วิถีทางการทูตเหมาะสมแล้ว และควรจะเลือกทางนี้มาตั้งแต่ต้น ผู้แทนที่ไปร่วมการประชุมทั้ง 20 ประเทศมีเป้าหมายประการแรกที่จะลดราความตึงเครียดหรือ Deescalation นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สันย้ำความสำคัญที่จะปกป้องความปลอดภัยของเที่ยวบินพาณิชย์ที่ต้องผ่านน่านฟ้าที่เสี่ยงอันตรายจากการยิงขีปนาวุธของเกาหลีเหนือ ดังกรณีของสายการบินแอร์ฟร้านส์ที่ได้เคยรายงานมาก่อนนี้แล้ว นายทิลเลอร์สันแถลงด้วยว่าการปฏิบัติตามมาตรการคว่ำบาตรของคณะมนตรีความมั่นคงโดยรัสเซีย นั้น จำเป็นเช่นที่จีนได้แสดงให้เห็นดังกล่าวแล้วข้างต้นในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า แต่การจ้างงานคนงานเกาหลีเหนือในรัสเซียปรากฏหลักฐานว่า รัสเซียยังจ้างตนงานเกาหลีเหนือเป็นจำนวนประมาณหกหมื่นคน และส่งรายได้ตรงไปยังกรุงเปียงยาง ซึ่งทางการรัสเซียได้ปฏิเสธข่าวอย่างเด็ดขาด

และยืนยันว่ารัสเซียปฏิบัติตามมาตรการคว่ำบาตรอย่างจริงจังตลอดมา ข้าพเจ้าเองได้ตั้งข้อสงสัยในท่าทีและการปฏิบัติของรัสเซียด้วยความไม่แน่ใจมาตลอด

ผู้สังเกตการณ์ระหว่างประเทศหลายคนเชื่อว่า ท่าทีอันอ่อนลงของเกาหลีเหนือดูจะแสดงว่ามาตรการคว่ำบาตรที่นานาชาตินำมาใช้โดยผ่านข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติเริ่มมีผลต่อฐานะทางการเงินของคิม จอง อุน เพราะการเร่งพัฒนาและทดลองอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธต่าง ๆ ทำให้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ข้อนี้จะต้องติดตามดูต่อไป

หนังสือ Fire and Fury อันเป็นคำขู่ที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ใช้ข่ม คิม จอง อุนถึงผลที่จะเกิดขึ้นหากมีการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งนายทรัมป์ขยายความในคำปราศรัยครั้งแรกต่อสมัชชาสหประชาชาติเมื่อเดือนกันยายน 2017 ว่า ถ้าคิม จอง อุนไม่ยอมเปลี่ยนยุทธศาสตร์ ก็เป็นไปได้ที่สหรัฐจะทำลายล้างเกาหลีเหนือจนหมดสิ้น เป็นข้อเขียนที่ขายดีมากในพริบตาเดียวที่ออกวางตลาดและอยู่ในบัญชีขายดีที่สุดตลอดเดือนมกราคม ทั้งนี้ เพราะนายทรัมป์ได้มีปฏิกิริยาต่อต้านหนังสือฉบับนี้มาก ถึงขั้นให้ทนายความเตรียมการฟ้องมิให้นำออกจำหน่ายได้ ในความเห็นของนักวิชาการอเมริกันหลายคน หนังสือเล่มนี้ Foretells the demise of Donald Trump

ความประสงค์ของนาย Michael Wolff ผู้แต่ง ได้แก่การตีแผ่ความเป็นไปในคณะผู้ปฏิบัติงานในทำเนียบขาวโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน West wing ซึ่งวงการภายนอกทราบกันมานานแล้วว่า Dysfunctional มาตลอด ทำให้ต้องปลดผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ไปไม่น้อยกว่า 12 คน จนในที่สุดนายทรัมป์ได้เลือกให้พลเอกจอห์น เคลลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความปลอดภัยของมาตุภูมิ มารับหน้าที่เป็น Chief of Staff สำหรับนาย Steve Bannon ซึ่งเป็นตัวหลักในการให้สัมภาษณ์แก่นาย Wolff หลังจากที่ต้องออกจากตำแหน่งที่ปรึกษา

ใกล้ชิดของนายทรัมป์และก็คำกล่าวของนายแบนนอนนี่เองที่กลายเป็นข่าวใหญ่ เพราะคนนอกทำเนียบขาวทราบว่า นายแบนนอนได้ครอบงำความคิดของนายทรัมป์มาเพียงใด แม้กระทั่งหลังจากที่เขาต้องพ้นหน้าที่ในทำเนียบขาว โดยอาศัยสื่อ Breitbart ของเขา แต่แม้นายแบนนอนจะออกไปแล้ว คู่คิดเดิมของเขาและเป็นผู้ร่างคำปราศรัยให้นายทรัมป์ตลอดมา คือนาย Stephen Miller ก็ยังอยู่ในหน้าที่เดิมและยังมีอิทธิพลทางความคิดต่อนายทรัมป์อยู่เช่นเดิม นายมิลเลอร์ได้ชื่อว่าเป็น Hardliner ในเรื่องคนเข้าเมือง อันจะเป็นปัญหาต่อไป

ประเด็นที่กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้แก่คำกล่าวที่ว่า นายทรัมป์ไม่เหมาะสมจะเป็นประธานาธิบดี (Unfit for the presidency of the United States) ซึ่งมิใช่ข้อสังเกตใหม่ คนทั่วไปก็รู้สึกมาก่อนแล้วว่า เขาเป็นคนเบาปัญญา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเร็กซ์ ทิลเลอร์สันใช้คำว่า Moron) โดยคนเป็นจำนวนมากไม่แน่ใจว่า นายทรัมป์มีปัญหาทางสมอง มีการหารือกันอยู่บ่อย ๆ ว่า ทรัมป์น่าจะอยู่ในข่ายข้อแก้ไขเพิ่มเติมที่ 25 ของรัฐธรรมนูญที่อาจถูกถอดถอนจากตำแหน่ง แม้จะมิใช่เรื่องง่ายเพราะมีการแยกพรรคกันอย่างมาก โดยสมาชิกพรรครีพับลิกันได้ปกป้องนายทรัมป์อย่างเต็มที่ เนื่องจากในขณะนี้ทุกฝ่ายกำลังเตรียมตัวที่จะแข่งขันกันในการเลือกตั้ง Mid term ในปลายปีนี้ และผลการเลือกตั้งที่มีขึ้นก่อนนี้ปรากฏว่า พรรคเดโมแครตซึ่งยังเป็นเสียงข้างน้อย กลับเป็นฝ่ายชนะมาตลอด คะแนนนิยมนายทรัมป์ทั่วประเทศก็อยู่ในระดับต่ำมาก นายทรัมป์จึงมิได้ยุติการหาเสียงเพื่อรักษาฐานเสียงที่ยังพอพึ่งได้อยู่ตั้งแต่ได้รับเลือกตั้งมาแล้ว อันเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ไม่เคยมีมาก่อนในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

อันที่จริงก็เป็นเรื่องแปลกที่นาย Bannon กลายเป็นผู้กล่าวย้ำความไม่เหมาะสมของนายโดนัลด์ ทรัมป์ เพราะทั้งคู่ดูจะไว้วางใจกันมาก ดังที่อดีตประธานาธิบดีโอบามาพยายามผ่อนคลายความกังวลของบรรดาผู้นำประเทศต่าง ๆ ว่า โดนัลด์ ทรัมป์มิใช่คนฝังหัวกับอุดมการณ์ใด ๆ ซึ่งการณ์ต่อมา แสดงว่าความขาดอุดมการณ์ได้กลายเป็นความขาด

หลักการอันยิ่งแย่ขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะโดนัลด์ ทรัมป์มิได้ยึดถือหรือเข้าใจในค่านิยมหรือ Values อันแท้จริงของชาวอเมริกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับสติปัญญาของเขาอันถูกกล่าวถึงบ่อยครั้ง นั้น โดนัลด์ ทรัมป์โต้กลับต่อหน้าสมาชิกพรรครีพับลิกันว่า 'I would qualify that statement not as smart, but genius and a very stable genius at that"

รายงานของข้าพเจ้าเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2016 ก็ได้ให้ตัวอย่างพฤติปฏิบัติของโดนัลด์ ทรัมป์ ไว้อย่างละเอียดมาแล้ว เช่นความรังเกียจเหยียดผิว (Racism) การล่วงเกินสตรีเพศ การดูหมิ่นศาสนาอิสลาม ความโน้มเอียงที่จะเป็นเผด็จการ และการกล่าวเท็จเป็นนิสัยจนนิตยสาร The Economist ตั้งให้เขาเป็น Lord of the Lies คำว่า Fake News ที่เขาใช้เพื่อกล่าวหาสื่อกระแสหลักเป็นประจำถูกพจนานุกรมของอังกฤษเลือกให้เป็นศัพท์แห่งปี กลุ่ม Birtherism ที่ทรัมป์ตั้งขึ้นเพื่อกระจายความเท็จว่า บารัค โอบามา มิได้เกิดในแผ่นดินสหรัฐ น่าจะหมดความหมายไปแล้วเมื่อเดือนกันยายน 2016 แต่เมื่อไม่นานมานี้ทรัมป์ก็พยายามฟื้นกลุ่มนี้ขึ้นมาอีก ทั้งๆ ที่ไม่มีมูลฐานว่าจะใส่ร้ายใครได้อีก ปัญหาใหญ่ของโดนัลด์ ทรัมป์ได้แก่การที่เมื่อเขาใส่ร้ายคนต่างๆ ผิดๆ แล้วโดนัลด์ ทรัมป์จะไม่ขอโทษหรือสำนึกผิดกับผู้ใดเลย แม้ทางการที่เป็นกลางจะยืนยันชัดแจ้งว่าสิ่งที่เขากล่าวไม่มีมูลแห่งความจริงก็ตาม

ตัวอย่างล่าสุดเมื่อปลายสัปดาห์ที่ 12 มกราคม ศกนี้ ได้แก่คำกล่าวอันหยาบคายของเขาที่ทำเนียบขาว โดยใช้คำว่า Shithole กับประเทศเฮติและขยายไปถึงแอฟริกาทั้งทวีป สร้างความเจ็บแค้นแก่ประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมาก สมาชิกสภาหนึ่งคนจากพรรคเดโมแครตและวุฒิสมาชิกลินด์ซี่ แกรห์ม (R-South Carolina) ยืนยันคำพูดดังกล่าว แม้ว่าอีก 14 ชั่วโมงต่อมา นายทรัมป์จะได้ทวีตว่า มิใช่คำพูดของเขาก็ตาม แต่รายงานข่าวก็กระจายไปทั่วโลกแล้ว นาย Paul Ryan ประธานสภาผู้แทนใช้คำพูดให้อ่อนลงว่า สิ่งที่กล่าวออกไป "Unfortunate and unhelpful" ด้วยนิสัยตามปกติของนายทรัมป์ เขามักจะพูดไปในทางเหยียบย่ำผู้อพยพอยู่แล้ว ดังเช่นที่โดนัลด์ ทรัมป์กล่าวเมื่อสัปดาห์ก่อนหน้านี้ว่าผู้อพยพจากเฮติที่ไปสู่สหรัฐทั้งหมดเป็นโรคเอดส์ ส่วนเรื่องเหยียดผิว นั้น เขากล่าวเองว่า "I am the least racist of all (who may attribute that term to me)."

ผลที่ตามมาทันทีได้แก่การที่ชาวเฮติที่จบจากวิทยาลัยนายร้อย West Point โดยสอบวิชา Physics ได้เป็นที่หนึ่งและเข้าประจำการเป็นนายทหารแล้ว ได้แสดงความสลดใจต่อสื่อกระแสหลัก สตรีเชื้อสายเฮติซึ่งได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภา Congress ของสหรัฐชื่อ Mia Love จากมลรัฐ Utah ได้ออกรายการ State of the Union ของ CNN ในวันอาทิตย์ที่ 14 มกราคม ศกนี้ โดยออกตัวล่วงหน้าว่าเธอไม่อาจจะ “Defend the indefensible” ได้ ซึ่งเธอกล่าวหลายตอนแสดงความสลดใจในแนวคิดเหยียดผิวของนายโดนัลด์ ทรัมป์โดยไม่กล่าวชื่อและถือโอกาสแสดงความขอบคุณในความเมตตาของสหรัฐ ซึ่งคนเข้าเมืองเช่นเธอพยายามจะตอบแทนบุญคุณที่ได้รับมาโดยมิต้องลังเลใจเลย ที่สำคัญมากได้แก่การที่ African Union ของทั้งทวีปได้ร่วมการประชุมและออกแถลงการณ์ประณามถ้อยคำหยาบคายที่โดนัลด์ ทรัมป์กล่าวหาทุกประเทศในทวีปแอฟริกา ยิ่งกว่านั้น นาย Sadiq Khan นายกเทศมนตรีของมหานครลอนดอน ซึ่งถูกพวกที่สนับสนุนนายทรัมป์ชุมนุมประท้วง ได้ตอบโต้การที่นายทรัมป์ให้เหตุผลของการที่จะไม่ไปเยือนสหราชอาณาจักรว่าเป็นเพราะเขาไม่เห็นด้วยกับการจะไปตัดริบบิ้นเปิดสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐแห่งใหม่ ณ กรุงลอนดอน เพราะเขาไม่ใช่ “แฟน” ของบารัค โอบามา ซึ่งทรัมป์ เข้าใจผิดว่าเป็นผู้สั่งขายสถานเอกอัครราชทูตเดิมที่ Grosvenor Square ในราคาเพียง “Peanut” และไปสร้างแห่งใหม่—ทั้ง ๆ ที่เป็นการเริ่มดำเนินการสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช จากพรรครีพับลิกัน[1] ที่ทำการสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐแห่งใหม่เปิดทำการในวันที่ 16 มกราคม ศกนี้ โดยเอกอัครราชทูตสหรัฐได้เขียนบทความใน London Evening Standard ยืนยันว่าการก่อสร้างทั้งหมดใช้งบจากเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์แห่งเดิม ทำให้ไม่ต้องใช้งบจากภาษีอากรของชาวอเมริกันแม้แต่น้อย ทำให้ได้สถานที่ใหม่ซึ่งปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สุดในบรรดาที่ทำการทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีการโจมตีนายโดนัลด์ ทรัมป์โดยคนทั่วไป ว่ากำลัง “Make Ameica white again” เพราะการเหยียดผิวดูจะอยู่ใน DNA ของนายทรัมป์ ซึ่งได้เปรียบเทียบพวกผิวสีที่เขาไม่ต้องการให้

[1] นาย David Miliband อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักร ให้ความเห็นว่าผู้ที่ตัดสินใจย้ายได้แก่ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ซึ่งชาวลอนดอนเห็นว่าที่เก่าเทอะทะ ส่วนที่ใหม่ แม้จะเป็นแบบทันสมัย แต่ก็ดูดีและอยู่ไม่ห่างจากทำเนียบนายกรัฐมนตรีเท่าใดนัก

เข้าเมืองกับชาวนอร์เวย์ด้วยเนื่องด้วย ในสัปดาห์นี้ สหรัฐได้ถอนตัวจากกลุ่มที่ดูแลการอพยพของสหประชาชาติตามคำกล่าวถึงของนาย David Miliband ประธาน International Rescue Committee ซึ่งก่อนนี้เป็นหัวหน้าพรรคแรงงานและเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหราชอาณาจักร นายมิลิแบนด์ยังเสริมข้อมูลด้วยว่า อย่างไรก็ดีตามสถิติที่องค์กรเขามี คนผิวสีอันรวมทั้งดำและน้ำตาลที่เข้าไปอยู่ในสหรัฐ ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างการเศรษฐกิจโดยส่วนรวมเท่านั้น แต่ยังจ่ายภาษีให้แก่สหรัฐถึง 6 พันล้านดอลลาร์ต่อปี มากกว่ารายได้จากการทำงานที่ได้รับ คำกล่าวหยาบคาย (Derogatory) ของนายทรัมป์เป็นการดึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐลงสู่ Gutter ดังที่ทำมาตลอด

นาย Thomas Pickering นักการทูตอาวุโสของสหรัฐ ศิษย์เก่าสำนักเดียวกับข้าพเจ้ารุ่นใกล้ๆ กับท่านทูตโอวาท สุทธิวาทนฤพุฒิ เคยเป็นเอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรสหรัฐประจำสหประชาชาติ เอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโกและอีกหลายประเทศ แสดงความเห็นใจบรรดานักการทูตอเมริกันทั้งหลายที่ไม่แต่เพียงถูกบั่นทอนบทบาทลงอย่างมาก เพราะนายโดนัลด์ ทรัมป์ไม่เห็นคุณค่าของการทูต แต่ต้องทำหน้าที่ไปแก้ไขปัญหาที่ประธานาธิบดีก่อขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน เอกอัครราชทูตสหรัฐได้ถูกเรียกให้ไปพบกับกระทรวงการต่างประเทศของประเทศต่างๆ อันเป็นผลจากวาทกรรมของนายทรัมป์ซึ่งรังแต่จะบ่อนทำลายความน่าเชื่อถืออยู่ตลอดเวลา กรณีล่าสุดได้แก่การกล่าววาจาเหยียดผิวอันทำให้เอกอัครราชทูตสหรัฐ ณ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ถูกเรียกตัวให้ไปรับคำตำหนิจากรัฐบาล

******* เมื่อเวลาประมาณ 13.00 น. เศษ ตามเวลาในภาคตะวันออกของสหรัฐวันเสาร์ที่ 13 มกราคมซึ่งข้าพเจ้ากำลังพิมพ์รายงานนี้อยู่ ได้เกิดสัญญาณเตือนภัยขีปนาวุธพร้อมหัวรบกำลังมุ่งหน้าไปสู่เกาะฮาวาย ปลายทางได้รีบหลบภัย แต่

กองบัญชาการภาคพื้นแปซิฟิกได้ส่งสัญญาณแจ้งว่าไม่มีเหตุในช่วง 38 นาทีต่อมา สัญญาณเตือนภัยเป็น False alarm!!!

ผู้บัญชาการที่ฮาวายประกาศว่าเป็น False alarm เช่นกัน

รายงานอีกกระแสหนึ่งแจ้งว่า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กำลังเล่นกอล์ฟอยู่ที่ปาล์ม บีช มลรัฐฟลอริด้า รายงานมิได้แจ้งว่า ประธานาธิบดีมีปฏิกิริยาอย่างไร

ประชาชนที่ฮาวายยืนยันว่าได้รับสัญญาณเตือนภัย ความว่า

Inbound ballistic missile!!!. This is not a DRILL. Take immediate shelter!!! ไม่นานหลังจากนั้น จึงมีประกาศชี้แจงเพิ่มเติมว่าเป็น False alarm.

ประชาชนที่โทรศัพท์มาที่สถานีต่างแสดงความโกรธที่เกิดเหตุเช่นนี้ขึ้น บางคนไม่พอใจที่ไม่มีหลุมหลบภัยที่จะไปได้ แต่ทั้งหมดไม่เข้าใจว่าการเตือนภัยผิดพลาดเกิดขึ้นได้อย่างไร. . . .Sara Sidner ผู้สื่อข่าว ซีเอ็นเอ็น รายงานว่าสัญญาณเตือนภัยเป็น Human error เพราะมิได้ใช้มาตั้งแต่เสร็จสิ้นสงครามเย็น เจ้าหน้าที่คนหนึ่งที่มารับหน้าที่กดปุ่มสัญญาณผิด ส่วนรายงานจากผู้สื่อข่าวอีกคนหนึ่งชื่อ Elise Labott ว่าช่วงที่รอตามสัญญาณแก้ผิดนานถึง 38 นาทีนั้นอันตรายมาก เป็นจุดอ่อนที่อาจเปิดทางให้หลายประเทศอาจจะศึกษาได้ว่าจะดำเนินการอย่างไรได้ถ้ามุ่งร้าย เรื่องนี้ควรจะมีการแก้ไขโดยรีบด่วน เพราะระบบเช่นที่เกิดขึ้น นั้น รับมิได้ ทุกฝ่ายทราบกันมาแล้วว่า หากเกาหลีเหนือยิงขีปนาวุธมา ใน 20 นาทีก็จะถึงเป้า การตื่นตระหนกของประชาชนในหมู่เกาะ นั้น เป็นกรณีที่ไม่น่าเกิดขึ้นและจะต้องมีการปรับปรุงระบบให้ประชาชนมั่นใจในระบบเตือนภัย แต่ควรระวังด้วยว่า ความพลาดพลั้งที่เกิดขึ้นจะทำให้มีคนไม่เชื่อการเตือนภัยครั้งต่อไป แต่การรอการแก้ไขนานถึง 38 นาที นั้น รับไม่ได้เหมือนกัน

<u>ข้อสังเกตและบทวิเคราะห์</u>

บรรยากาศก่อนสถานการณ์ฉุกเฉินครั้งนี้ควรเป็นบทเรียนที่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องน่าจะคิดทบทวนให้ถี่ถ้วน ในประการแรก เกาะฮาวายเป็นจุดแรกที่กองทัพเรือและอากาศญี่ปุ่นเลือกที่จะบุกโจมตีโดยเตรียมการมาเป็นเดือนเมื่อเช้าตรู่วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 พร้อมกับการบุกประเทศและดินแดนต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย มลายา สิงค์โปร์ ฟิลิปปินส์ กวม เวค ฯลฯ ถือเป็นการเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 ในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ซึ่งต้องสู้รบกันมาอย่างหนักด้วยกำลังทุกเหล่าทัพ จนญี่ปุ่นถูกโจมตีด้วยระเบิดปรมาณู 2 ลูกที่เมืองฮิโรชิมาและนากะซากิเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 สงครามจึงสิ้นสุดลงในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1945

ในประการที่สอง ทั่วโลกน่าจะตระหนักดีแล้วว่า ภัยคุกคามจากสงครามด้วยอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงนั้นมีอยู่ ตลอดระยะที่ผ่านมา ทุกประเทศที่ครอบครองอาวุธร้ายแรงดังกล่าวต่างวางตัวด้วยความรับผิดชอบ หากจะมีประเทศซึ่งไม่อาจวางใจได้ ที่นั้นได้แก่เกาหลีเหนือ

ในประการที่สาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันขีปนาวุธข้ามทวีปเห็นพ้องกันว่า การใช้วิธียิงสกัดในอากาศ นั้น ถึงบัดนี้ยังไม่มีขีปนาวุธใดสามารถทำลายขีปนาวุธที่วิ่งมาในอากาศด้วยความเร็วสูงได้ง่ายนัก แม้กระทั่งขีปนาวุธขนาดเล็กกว่า ซึ่งใช้จรวด Patriot ยิงสกัด ก็ไม่เป็นหลักประกันว่าจะวางใจได้ อันเป็นความเห็นที่ทำให้ไม่อาจสบายใจได้ ดังประสบการณ์ที่ได้มาจากสงครามในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งสหรัฐได้ติดตั้งจรวดดังกล่าวเพื่อป้องกันภัยให้แก่อิสราเอล แต่ในสมรภูมิซึ่งจำกัดเช่นที่ได้ทดลองมาแล้ว ความสามารถในการป้องกันภัยก็ยังมีจำกัด ที่กล่าวเช่นนี้เพราะยังไม่ทราบขีดจำกัดของจรวดป้องกันภัยระดับสูงในชื่อ Thaad ที่บัดนี้ได้ติดคั้งในเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น กวมและในเครือข่ายป้องกันภัยของสหรัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบในการหาเป้าในระบบเรด้าร์ทันสมัยในเพดานบินสูง และเพราะเหตุนี้ จีนจึงไม่ต้องการให้นำมาใช้ใกล้ประเทศตน ซึ่งไม่แน่ใจว่ามีเหตุผลเพียงพอหรือไม่

ในประการที่สี่ ในขณะที่เกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือตกลงเข้าสู่การเจรจาทางการทูตด้วยวัตถุประสงค์ชั้นแรกอันเกี่ยวเนื่องกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวซึ่งเกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพที่เมืองเปียงชาง ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์แห่งสหรัฐได้ส่งสัญญาณอันคล้ายกับความเป็นไปได้ที่เขาจะติดต่อโดยตรงกับคิม จอง อุน ผู้นำของเกาหลีเหนือ ซึ่งเขาทวีตในชั้นแรกว่ามีความสัมพันธ์ดีต่อกัน แต่ต่อมาเขาได้ปรับเปลี่ยนเป็นคำว่า "Probably" จะหาทางติดต่อได้ ทั้ง ๆ ที่ทราบกันว่า ทรัมป์ไม่มีทางติดต่อกับอุน และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองไม่อยู่ในระดับที่จะเรียกว่าดีได้เลย

ภาวการณ์รอบด้านในวันเสาร์ที่ 13 มกราคม 2018 เป็นดังที่กล่าวข้างต้น โดยไม่มีผู้ใดคาดว่าจะเกิด "ความผิดพลาดของมนุษย์" หรือ Human error ขึ้นที่ศูนย์ระวังภัยของการโจมตีที่ฮาวาย เจ้าหน้าที่ซึ่งข่าวกล่าวว่ากดปุ่มผิด ถูกย้ายไปทำหน้าที่อื่น แต่มิได้ถูกปลดออก

ถ้อยแถลงจาก "ทำเนียบขาว" มาในเวลาเกือบครึ่งชั่วโมงต่อจากนั้น แทนที่จะใช้คำกล่าวของผู้ว่าการมลรัฐฮาวาย ซึ่งว่า no drill กลับใช้ว่า Formal exercise ส่วนประธานาธิบดีทรัมป์คงเล่นกอล์ฟไปจนเสร็จ

ตามรายงานต่อมา กองบัญชาการภาคพื้นแปซิฟิก ซึ่งอยู่ที่เกาะฮาวาย ได้ร่วมกับรัฐบาลมลรัฐและหน่วยงานระวังเหตุฉุกเฉิน (Federal Emergency Management Administration-FEMA) กับสาขาของกระทรวงรักษาความปลอดภัยของมาตุภูมิ ในการปรับปรุงระบบการเตือนภัยอย่างขนานใหญ่ โดยคำนึงถึงเวลาอันจำกัด-คือช่วยให้ประชาชนเข้าที่หลบภัยให้ทันภายในช่วงเวลาไม่เกิน 15 นาที

อย่างไรก็ตาม ฮาวายได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการระวังภัยของการโจมตีอีกนับแต่วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเหตุอันควร ประเด็นสำคัญได้แก่การจัดระบบป้องกันภัยยุคใหม่ให้ครบถ้วน ชาวฮาวาย 1.5 ล้านคนจะต้องฝึกความคุ้นกับระบบป้องกัน

ภัย อันมิได้ให้เวลามากนัก ผู้คนจำนวนไม่น้อยไม่ทราบว่า หลุมหลบภัยจากกัมมันตภาพรังสีหรือ Fall out shelter มีอยู่ที่ไดที่ใกล้ตัว เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้เรียนรู้ถึงระบบป้องกันภัยและควรจะมีเสบียงอาหารกับเครื่องช่วยชีวิตอย่างใดบ้าง ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นในสภาพการณ์พิเศษที่แต่ละประเทศจะประมาทมิได้

ก็ดีแล้วที่เกิดเรื่องที่ฮาวาย โดยไม่มีการสูญเสียแต่อย่างใด และในวันที่ 16 มกราคม ศกนี้ นาย David Ige ผู้ว่าการมลรัฐฮาวายได้แถลงว่า การปรับปรุงระบบใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่แน่ว่าเรียบร้อยถึงระดับใด เพราะหลุมหลบภัยจะต้องใช้เวลาก่อสร้างมิใช่น้อยและต้องมีแนวกันกัมมันตภาพรังสีให้มั่นใจได้

ญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศเดียวที่ต้องเผชิญกับภัยร้ายของระเบิดปรมาณูหรือนิวเคลียร์มาแล้ว จึงกำหนดวันซ้อมรับภัยและเส้นทางอพยพอีกครั้งในวันที่ 22 มกราคม ศกนี้ที่กรุงโตเกียว (ตามรายงานในวันนี้ ที่ 22 มกราคม การซ้อมหลบภัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนป้องกันภัย) อย่างไรก็ดี จะด้วยสาเหตุใดก็ตาม เมื่อเวลาใกล้ 19.00 น. ตามเวลากรุงโตเกียว วันที่ 16 มกราคม วันนี้ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ NHK ของญี่ปุ่นได้ส่งสัญญาณเตือนภัยที่เรียกว่า J alert ว่าเกาหลีเหนือได้ยิงขีปนาวุธลูกใหม่มาในทิศทางของญี่ปุ่น แต่ในเวลาเกือบจะทันทีก็มีสัญญาณเตือนว่าไม่มีเหตุใดๆ ที่ส่งมาก่อนเป็นความผิดพลาด แต่โดยที่ NHK มิใช่เป็นหน่วยงานของรัฐ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจึงมิใช่ความรับผิดชอบของรัฐบาล

ที่ยิ่งสำคัญกว่าสำหรับประเทศต่างๆ ได้แก่การมีผู้นำที่กอปรด้วยวิสัยทัศน์อันกว้างไกลและสามารถสร้างความสงบในโลกได้ แทนการสร้างเหตุขัดแย้ง ดังที่ปรากฏในวาทกรรมของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์หลายต่อหลายครั้งแม้จะได้ดำรงตำแหน่งผู้นำฝ่ายบริหารของประเทศชั้นนำของโลกมายังไม่ครบหนึ่งปีเต็ม

3 ทวีตอีกฉบับหนึ่งที่นายทรัมปส่งออกมาในช่วงหลังวันปีใหม่ได้แก่การกล่าวว่าสหรัฐได้ “foolishly” จ่ายเงินให้แก่ปากีสถานตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า 33

พันล้านดอลลาร์ โดยได้รับการตอบสนองด้วย “Lies and deceit” ในขณะที่ปากีสถานได้ให้กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ นานา เข้ามาตั้งฐานในปากีสถานและทำให้ปฏิบัติการปราบปรามศัตรูในอัฟกานิสถานต้องยืดเยื้อมาจนปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ เขาจึงหยุดยั้งการให้ความช่วยเหลืองวดต่อไปแก่ปากีสถาน

การตัดสินใจทางนโยบายกับประเทศซึ่งเป็นพันธมิตรของสหรัฐมาหลายสิบปีน่าจะมีบริบทที่รับฟังได้ ดังเช่นในสมัยของประธานาธิบดีโอบามา การที่กลุ่มก่อการร้ายส่วนหนึ่งได้เข้า-ออกชายแดนของปากีสถานทางเมือง Quetta นั้น เป็นข้อมูลที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐมาตลอด และข้าพเจ้าก็ได้เคยกล่าวถึงในรายงานเช่นฉบับนี้ เพราะทางการปากีสถานก็มีเหตุผลที่ยอมรับกันได้เป็นครั้งคราว อันที่จริงสหรัฐได้ประสานงานกับปากีสถานมาตั้งแต่วาระที่ทั้งปากีสถานและอินเดียได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 ถ้าจำไม่ผิด ปากีสถานได้ร่วมรบในสงครามเกาหลีด้วยเช่นไทยกับตุรกี ในขณะที่อินเดียมีความโน้มเอียงไปทางสหภาพโซเวียต ต่อมา เมื่อสหรัฐกับมิตรประเทศร่วมกันจัดตั้งสัมพันธมิตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้กติกาสัญญามะนิลา (Manila Pact) ปากีสถานได้เข้าร่วมเป็นภาคีด้วย แต่ได้ถอนตัวในระยะต่อมา เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในภูมิภาคโดยปากีสถานได้ดำเนินความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนแผ่นดินใหญ่มากขึ้น เพราะการระวังภัยจากจีนเป็นต้นเหตุให้ตั้ง ส.ป.อ. ขึ้นในระยะเริ่มแรกซึ่งนโยบายของสหรัฐในขณะนั้นได้แก่ Containment ประเทศที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนองค์การ ส.ป.อ. ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเทพได้ยุติบทบาทลง ข้าพเจ้าพอทราบเรื่องนี้ดีเพราะเป็นผู้อำนวยการกอง ส.ป.อ. คนสุดท้ายในปี 2517 ปัญหาของปากีสถานได้แก่ความสัมพันธ์อันไม่น่าวางใจนักกับอินเดีย แต่ต้องไม่ลืมว่าทั้งสองประเทศในเอเชียใต้นี้มีอาวุธนิวเคลียร์ไม่น้อยกว่ากัน และที่น่าเป็นห่วงได้แก่ Tactical nuclear weapon เช่นที่ใช้ยิงด้วยปืนใหญ่หรือยานเกราะ ซึ่งได้มีการกำชับปากีสถานให้ระมัดระวังเป็นพิเศษในการประชุมเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่ประธานาธิบดีโอบามาจัดขึ้นที่กรุงวอชิงตัน สำหรับอินเดีย นั้นได้มีการทำความตกลงเพื่อป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธนิวเคลียร์ในการพบปะกันระหว่างประธานาธิบดีโอบามากับนายกรัฐมนตรีโมดี้ ตามรายงานในวันที่ 18 มกราคม

ศกนี้ อินเดียได้แถลงความสำเร็จในการพัฒนาขีปนาวุธข้ามทวีป (Inter-continental Ballistic Missile-ICBM) อันแสดงชัดว่า การแข่งขันกันสร้างอาวุธในภูมิภาคเอเชียยังเป็นไปอย่างคึกคัก ทั้ง ๆ ที่มีผู้กล่าวเตือนว่า การแข่งขันดังกล่าวมักจะลงเอยด้วยการสงคราม

สงครามในอัฟกานิสถานมีส่วนในการแปรบริบทของปากีสถานในส่วนที่เกี่ยวกับสหรัฐไม่น้อย เพราะทั้งสองฝ่ายต้องดำเนินความสัมพันธ์กันในหลายมิติดังจะเห็นได้จากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในด้านความมั่นคงและการข่าวกรองอันเป็นปัญหาที่ทำให้ต้องย้ายอดีตพลโทไมเคิล ฟลินน์ คนใกล้ชิดของโดนัลด์ ทรัมป์เพราะไปแบ่งปันข่าวให้แก่ปากีสถานอันเสี่ยงต่อการรั่วไหลไปยังกลุ่มก่อการร้ายซึ่งมีอยู่มาก ประเด็นสำคัญที่ควรย้อนรำลึกถึงได้แก่การติดต่อระหว่างสหรัฐกับจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งเป็นไปไม่ได้หากมิใช่เพราะความร่วมมือของปากีสถานในการปิดบังอำพรางการเดินทางลับสุดยอดของ ดร. เฮนรี คิสซิงเจอร์ (Dr. Henry Kissinger) และวินสตัน ลอร์ด (Winston Lord) ผู้ช่วย วินสตันเป็นเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าและได้พบกันที่โรงแรมเอราวัณในการเดินทางเที่ยวนั้น โดยเขามิได้เปิดเผยความลับของการเดินทางจากอิสลามาบัดไปกรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 18 กันยายน 1971 ท่านรัฐมนตรีว่าการถนัด คอมันตร์กับ ม.ล. พีระพงศ์ เกษมศรีและข้าพเจ้าพบกับ ดร. คิสซิงเจอร์ ที่ทำเนียบขาว เขาได้ขอโทษท่านรัฐมนตรีฯ ที่มิได้บอกความจริงให้ทราบเมื่อแวะกรุงเทพฯ การเดินทางลับสุดยอดครั้งนั้นได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศอันมีนัยยะสำคัญมากครั้งหนึ่งในช่วงที่ยังมีสงครามเย็นอยู่เต็มที่

ด้วยข้อมูลภูมิหลังบางส่วนดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโยงใยกับสงครามในอัฟกานิสถาน จึงน่าจะพอเข้าใจได้ว่า การดำเนินความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ กับปากีสถานนั้น มีความสลับซับซ้อนตลอดมา ซึ่งสหภาพโซเวียตเองก็มีประสบการณ์อันขมขื่นมาเพราะไม่อาจจะยึดครองประเทศนี้ได้และจำต้องถอนกำลังออกมา ในขณะที่ สหรัฐก็ต้องเปลี่ยนแปลงหัวหน้านักรบอัฟกานิสถานกลับไปกลับมาหลายรอบ หัวหน้ากลุ่มตาลิบันบางคนก็เคยเป็นคนที่สหรัฐจ้างและป้อนอาวุธให้มาก่อน ความขัดแย้งกับผู้บัญชาการ

ทหารของปากีสถานจึงมีส่วนเกี่ยวพันกับปัญหายุทธการและความมั่นคงอยู่บ่อยครั้ง แม้กระทั่งในสมัยที่บารัค โอบามา เป็นประธานาธิบดีสหรัฐ และจำต้องระงับการจ่ายเงินช่วยเหลือปากีสถานประมาณสามครั้งก่อนหน้านี้ ด้วยเหตุผลประการหนึ่งเพราะทหารทั้งสองฝ่ายมีความเห็นต่างกัน กล่าวคือสหรัฐหวังว่าปากีสถานจะให้ความร่วมมือเพียงพอในการปราบปรามการก่อการร้าย ซึ่งสหรัฐทราบว่าตั้งฐานอยู่ในเขตติดต่อกับอัฟกานิสถานทั้งในด้านตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนสหรัฐก็ไม่เคยแจ้งให้ปากีสถานทราบว่าจะยิงโดรนไปสังหารแกนนำของกลุ่มก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอัลไคด้าซึ่งอยู่ในเขตปากีสถาน อันมีผลให้กลุ่มก่อการร้ายนี้ต้องสูญเสียแกนนำไปเกือบ 20 คน

เหตุสำคัญประการหนึ่งได้แก่การที่ศัตรูร้ายกาจที่สุดของสหรัฐ อันได้แก่โอซามา บิน ลาเด็น ได้ไปซ่อนตัวอยู่ในบ้านที่อับบอตตะบัด ใกล้โรงเรียนนายทหารของปากีสถานอยู่หลายปีโดยที่ปากีสถานไม่ทราบ จนการข่าวของสหรัฐสามารถค้นหาที่หลบซ่อนได้ ประธานาธิบดีโอบามาจึงได้ส่งหน่วยปฏิบัติการพิเศษใช้เฮลิคอปเตอร์ เล็ดลอดเข้าไปสังหารยังบ้านพักและนำศพออกไปฝังในทะเลตามประเพณีของอิสลามในปฏิบัติการลับสุดยอดได้ โดยที่ปากีสถานมิได้ทราบแผนดังกล่าว ซึ่งหลายฝ่ายเข้าใจว่าเป็นการลบเหลี่ยมปากีสถานอย่างมาก เพราะประธานาธิบดีโอบามาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศฮิลลารี คลินตันมิได้แจ้งให้ปากีสถานทราบจนเป็นข่าวที่ดังไปทั่วโลกแล้ว

ขณะที่กำลังจัดทำรายงานอยู่นี้เมื่อวันที่ 20 มกราคม ได้รับรายงานว่า กลุ่มก่อการร้าย ซึ่งในชั้นแรก ไม่ทราบแน่ว่าเป็นพวกใด ได้บุกเข้าโจมตีโรงแรมห้าดาวบนเนินสูงที่ชานเมืองคาบูลชื่อว่า Intercontinental กองกำลังปฏิบัติการพิเศษของอัฟกานิสถานได้เข้าไปปราบปราม ฝ่ายที่ทราบข่าวล่วงหน้ามาตั้งแต่สัปดาห์ที่แล้วว่าจะมีการบุกที่โรงแรมดังกล่าวและได้ออกคำเตือนได้แก่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ซึ่งมีหน่วยข่าวกรองในพื้นที่ ได้ประสานการข่าวไปยังฝ่ายความมั่นคงของอัฟกานิสถานและคงจะแจ้งกับปากีสถานด้วย

ต่อมาในวันอาทิตย์ที่ 21 มกราคม กลุ่มตาลิบันได้แสดงความรับผิดชอบกับการโจมตี ในขณะที่ไม่มีการอ้างจากไอซิสเช่นในครั้งอื่น ๆ ผู้มาพักในโรงแรมบางคนได้ผูกผ้า

ปูที่นอนและโหนตัวลงสู่พื้น โดยก่อนหน้านั้นมีการยิงต่อสู้กันกับมีข่าวซึ่งยังมิได้รับการยืนยันว่ามีเสียงระเบิดเมื่อก่อนรุ่งสาง อย่างไรก็ดี รายงานจากฝ่ายความมั่นคงของอัฟกานิสถานแจ้งว่า ในตอนกลางคืน หน่วยปฏิบัติการพิเศษสามารถช่วยนำผู้ที่อยู่ในโรงแรมออกมาได้อย่างปลอดภัย 153 คน ฝ่ายที่บุกเข้าโจมตีถูกสังหาร 4 คน ผู้ที่อยู่ในโรงแรมเสียชีวิต 18 คน บาดเจ็บอีกจำนวนหนึ่ง จนเมื่อเวลา 17.00 น. ตามเวลาในประเทศไทยวันอาทิตย์ ที่ 21 มกราคม ได้รับคำแถลงจากกรุงคาบูลว่า กองกำลังของรัฐบาลสามารถยึดโรงแรมทั้งหมดคืนมาได้แล้ว รายงานต่อมาเจาะจงกลุ่มที่ก่อเหตุร้ายครั้งนี้ว่า ได้แก่กลุ่มตาลิบันสาย Haqqani ซึ่งตั้งอยู่ในปากีสถานและมีความเชื่อมโยงกับอัลไคด้ากับมีส่วนในการค้ายาเสพติดด้วย ต่อมาในวันเสาร์ที่ 27 มกราคม ศกนี้ ได้เกิดคาร์บอมบ์พลีชีพโดยรถพยาบาลที่บรรจุระเบิดเต็มที่ใกล้กับกระทรวงมหาดไทยและศูนย์ราชการอัฟกานิสถานและสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศหลายแห่งกลางกรุงคาบูล รายงานชั้นแรกกล่าวว่า มีคนเสียชีวิตย่างน้อย 3 คนและบาดเจ็บ 79 คน แต่อีกสองชั่วโมงต่อจากนั้น กระทรวงสาธารณสุขรายงานว่า ผู้เสียชีวิตมีจำนวน 40+ คน บาดเจ็บ 140+ คน ต่อมาอีกรายงานเพิ่มจำนวนผู้เสียชีวิตเป็นอย่างน้อย 95 คนและบาดเจ็บ 150 คนตามรายงานล่าสุด ผู้เสียชีวิตมีจำนวนอย่างน้อย 103 คนและบาดเจ็บ 235 คน นับเป็นการก่อวินาศกรรมใหญ่อีกครั้งหนึ่งในอัฟกานิสถาน กลุ่มตาลิบันได้แถลงแสดงความรับผิดชอบในการวางระเบิดครั้งนี้ ตามรายงานจนถึง 20.00 น. ตามเวลาในประเทศไทย วันเสาร์ที่ 27 มกราคม ไม่ปรากฏข่าวว่าเป็นตาลิบันสายไหนและมีกลุ่มอื่นร่วมก่อเหตุด้วยหรือไม่ ตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา ตาลิบันไม่ประสงค์ที่จะร่วมกับ[2] ขบวนการก่อการร้ายอื่น ๆ เช่นอัลไคด้าหรือไอซิส เพราะจำกัดปฏิบัติการอยู่เฉพาะภายในประเทศ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้กล่าวหาว่า เหตุร้ายเกิดขึ้นได้เพราะปากีสถานไม่พยายามช่วยปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย แม้จะมิได้อ้างหลักฐานใด ๆ เช่นเคย

[2] การก่อวินาศกรรมด้วยระเบิดพลีชีพครั้งใหญ่โดยกลุ่มตาลิบันเกิดขึ้นเมื่อปีกว่ามานี้ ใกล้กับสถานเอกอัครราชทูตเยอรมัน โดยเลือกเวลาก่อเหตุในช่วงที่ผู้คนกำลังจะไปทำงาน ความเสียหายจึงรุนแรงมาก ส่วนใหญ่เป็นคนทั่วไป มิใช่เจ้าหน้าที่การทูต

เช้าตรู่ของวันจันทร์ ที่ 29 มกราคม ทั้ง ๆ ที่ทางการอัฟกานิสถานยังจัดการกับผู้ต้องเสียชีวิตและบาดเจ็บจากระเบิดครั้งใหญ่ไม่เรียบร้อย กลุ่มก่อการร้ายไอซิสได้ทำการโจมตีหน้าฐานทัพอัฟกานิสถานในกรุงคาบูล เป็นเหตุให้ทหารอัฟกานิสถานเสียชีวิต 11 คน ข่าวจากวงการทหารสหรัฐเพ่งเล็งการวางเฉยของปากีสถานที่ยังมิได้ผลักดันกลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ ออกจากเขตแดนตน

ในระยะใกล้เคียงกันเมื่อวันอาทิตย์ที่ 21 มกราคม ทางการปากีสถานประกาศปิดสถานีวิทยุ Radio Free Europe โดยยังมิได้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมในชั้นนี้ เข้าใจว่าคงจะเข้าไปออกกระจายเสียงในพื้นที่เพราะภาคีสัมพันธมิตรนาโต้มีส่วนในปฏิบัติการภาคอัฟกานิสถานและปากีสถานมาหลายปี ไม่มีข่าวใด ๆ เกี่ยวกับ Radio Free Asia และ Radio Liberty ของสหรัฐในชั้นนี้แม้ว่าสหรัฐกำลังประสบปัญหา Government Shutdown ซึ่งอาจมีผลกระทบได้เพราะขึ้นอยู่กับกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ หากอยู่ในข่าย Non-essential service ตามกฎหมายงบประมาณ

4 การทวีตของโดนัลด์ ทรัมป์มีอยู่บ่อยครั้งมากในบรรดาประธานาธิบดีสหรัฐในประวัติศาสตร์ แม้การสำรวจความเห็นของประชาชนจะแสดงว่าร้อยละ 70 ไม่เห็นด้วยก็ตาม แต่นายทรัมป์ก็ยืนยันที่จะใช้วิธีนี้ตลอดไป เพราะเชื่อว่าเป็นทางที่จะสร้างความผูกพันกับฐานเสียงทางการเมืองที่ช่วยให้เขาได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเมื่อปีที่แล้ว ทั้ง ๆ ที่ฐานเสียงดังกล่าวจะไม่มากพอในการเลือกตั้งครั้งต่อไป เพราะคราวที่แล้ว เขาได้รับเสียงจากผู้มีสิทธิออกเสียงหรือ popular vote น้อยกว่าฮิลลารี คลินตัน ซึ่งเป็นคู่แข่งถึง 3 ล้านเสียง และยังมีปัจจัยที่คาดไม่ถึงมาแทรกในเก้าวันสุดท้าย อันได้แก่การฟื้นคดีเรื่องอีเมล์ของผู้ช่วยของเธอ โดยนายเจมส์ โคมีย์ ผู้อำนวยการ FBI ในระยะนั้น ซึ่งปรากฏว่าไม่มีมูลเกี่ยวข้องกับฮิลลารี แต่ความเสียหายก็เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ฮิลลารีถึงกล่าวว่า หากนายโคมีย์ยกเรื่องนี้ขึ้นมาช้าเพียง 1 วัน ชัยชนะย่อมเป็นของเธออย่างไม่มีปัญหา เพราะผลการสำรวจคะแนนสนับสนุนของเธอในขณะนั้นมากกว่าของนายทรัมป์ประมาณร้อย

ละ 14 ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้มิได้ประเมินผลของการที่รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐอย่างอุกอาจ ดังที่ประชาคมข่าวกรองสหรัฐได้สืบทราบโดยเอกฉันท์ตลอดมาจนบัดนี้

ผู้นำหลายประเทศได้พยายามตักเตือนนายทรัมป์ถึงผลเสียของการใช้ทวิตเตอร์มาแล้วเนื่องจากทำไปด้วยขาดความยั้งคิด แต่ไม่ได้ผล และเพราะอุปนิสัยดื้อรั้นเช่นนี้ จึงพอคาดได้ว่านายทรัมป์คงจะครองตำแหน่งประธานาธิบดีได้ไม่ครบเทอม และอาจจะด้วยความเป็นไปได้เช่นนี้ โดนัลด์ ทรัมป์ จึงออกหาเสียงโดยไม่หยุดยั้งต่อมานับแต่วันที่ขนะการเลือกตั้ง

ตามสถิติที่สื่อเสรีในสหรัฐ รวบรวมไว้ โดนัลด์ ทรัมป์ทวีตเมื่อ 1 ปีที่ผ่านมา 2,400 ครั้ง โดยกล่าวถึงคำพูดของเจ้าหน้าที่รัฐบาลสหรัฐคนหนึ่งว่า “Tweet is degrading to the office of the president.”

เรื่องที่สร้างวิกฤตการณ์ใหญ่ขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลางได้แก่การเชื่อตามคำล่อลวงของนายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล ในการประกาศการรับรองว่า นครเจรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล โดยไม่แยแสเลยว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการฟื้นความขัดแย้งนับพันปีขึ้นมาโดยไม่มีทางจะช่วยให้เกิดสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ได้

ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในทันที เช่น Three days of rage และ Intifada ในกลุ่มฮามาส การปฏิเสธบทบาทของสหรัฐที่จะช่วยฟื้นกระบวนการสันติภาพระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลเนื่องจากสหรัฐมิได้วางตัวเป็นกลางแม้แต่น้อย องค์กรต่าง ๆ เช่นสันนิบาตอาหรับ Organisation of Islamic Conference—OIC ซึ่งประกาศให้เจรูซาเล็มตะวันออกเป็น Eternal Capital ของปาเลสไตน์ ประเทศอิสลามทั้งหมดต่อต้านสหรัฐอย่างเปิดเผย เน้นความร้าวฉานจากการที่โดนัลด์ ทรัมป์ออกมาตรการที่ทราบกันว่า Moslem Ban ในการเข้าเมืองในช่วงแรกที่เข้ามารับคำแหน่งประธานาธิบดี (อันถูกศาลสหรัฐระดับต่าง ๆ ขัดขวางไว้)

การจัดตั้งรัฐบาลใหม่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันต้องยืดเยื้อมาตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปของเยอรมนีในเดือนกันยายนปีที่แล้ว อันทำให้พรรคขวาจัดหรือ Alternative for Germany-AfD ได้ที่นั่งในสภาเป็นที่สามนับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ความพยายามของนางแองเกลา แมร์เคิ่ล หัวหน้าพรรค CDU ที่จะจัดตั้งรัฐบาลผสมในชั้นแรกไม่ประสบผลสำเร็จ และนางแมร์เดิ่ลตั้งใจจะจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่ประธานาธิบดี Steinmann ได้แนะนำให้ใช้ความพยายามค่อไป

ปัญหาหลักมีอย่างน้อย 2 ประการ ในประการแรก (1) นางแองเกลา แมร์เคิ่ลไม่ต้องการเป็นรัฐบาลเสียงข้างน้อย และในประการที่สอง การจัดตั้งรัฐบาลผสมกับพรรค Social Democrat ยุ่งยากมาก แม้จะเคยร่วมรัฐบาลเป็น Grand coalition ตลอดมาหลายปี

นางแองเกลา แมร์เคิ่ลซึ่งยังคงเป็นนายกรัฐมนตรีเช่นที่เป็นมาแล้ว 12 ปี โดยครั้งนี้เป็นวาระที่ 4 ซึ่งอดีตประธานาธิบดีโอบามาสนับสนุนให้เธอเป็นอยู่ต่อไป เพราะเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำของโลกตะวันตก ในมุมมองของข้าพเจ้าเอง การวางตัวเป็นผู้นำร่วมระหว่างแองเกลา แมร์เคิ่ลกับประธานาธิบดีมาคองแห่งฝรั่งเศส จะสามารถนำพาโลกเสรีให้ธำรงรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกเสรีได้

การตกลงในระดับกรรมการบริหารของพรรค Social Democrat ที่จะร่วมรัฐบาลกับนางแองเกลา แมร์เคิ่ลแห่งพรรค CDU ในสัปดาห์ที่ผ่านมา ถือว่าเป็น “ข่าวดี” สำหรับเธอ แม้พรรคสังคมประชาธิปไตยจะต้องได้รับเสียงสนันสนุนจากสมาชิกซึ่งมีจำนวน 460,000 คนต่อไป จึงคาดว่ากว่าจะจัดตั้งรัฐบาลได้เสร็จอาจใช้เวลาถึงเดือนมีนาคม ศกนี้ แม้แมร์เดิลจะต้องจัดทำงบประมาณในไม่ช้านี้

อย่างไรก็ดี แนวสนับสนุนการค้าเสรีและต่อต้านการปกป้องทางการค้า (Protectionism) อันประกอบด้วยแองเกลา แมร์เดิ่ลแห่งเยอรมนี เอ็มมานูเอล มาคองแห่งฝรั่งเศส จัสติน ทรูโดแห่งแคนาดา และผู้นำอีกหลายคน ได้แถลงนโยบายดังกล่าวอย่างชัดแจ้งในการประชุม World Economic Forum ที่ Davos และไม่เห็นด้วยกับนโยบายโดดเดี่ยวที่นายโดนัลด์ ทรัมป์จะแถลงในวันศุกร์ที่ 26 มกราคม ศกนี้อันเป็นวันสุดท้ายของ

การประชุมผู้นำเศรษฐกิจจากประเทศต่างๆ ที่ Davos ในสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งในระยะนี้เมื่อหนึ่งปีมาแล้ว สี จิ้น ผิง ผู้นำจีนได้ถือโอกาสชิงความเป็นผู้นำจากโดนัลด์ ทรัมป์ในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อันแสดงถึงวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลกว่าที่นายโดนัลด์ ทรัมป์จะตามทัน ที่ข้าพเจ้าเน้นแนวนี้เพราะข้าพเจ้าเป็น Internationalist/Multilateralist ในขณะที่นายทรัมป์ดึงดันที่จะใช้ Populis Nationalist อันจะเป็นทางสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศแทนการส่งเสริมสันติภาพของโลกซึ่งคนหลายพันล้านใฝ่หา

เมื่อวันที่ 22 มกราคม ศกนี้ นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา ประกาศที่ Davos ว่าความตกลงที่เดิมเรียกว่า TPP ได้รวมภาคีใหม่แล้วเป็น 11 ประเทศ โดยตัดสหรัฐทิ้งไป เรื่องนี้ ข้าพเจ้าขอเสนอรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์พิจารณาให้ไทยเข้าร่วมเป็นภาคี ดังที่ได้เสนอมาก่อนนี้แล้ว การตัดสินใจในเรื่องนี้ควรกระทำโดยด่วน เพราะความล่าช้าอาจถูกมองไปในทางที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ การใช้เวลาในการพิจารณามิใช่เป็นการเกรงใจใคร แต่จะแสดงชัดถึงความผิดพลาดในการเลือกทางเดินของนโยบายโดยนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งมีความคิดแบบ Mercantilist

อันที่จริง โลกภายนอกก็ไม่แน่ใจว่าสหรัฐ ภายใต้นายทรัมป์ คิดดีแล้วหรือที่จะถอนตัวจากความตกลงดังกล่าว เพราะเป็นประเด็นที่ใช้หาเสียงโดยไม่มีการวิเคราะห์ผลดีและผลเสียของการกระทำเช่นที่ทำไป นายโดนัลด์ ทรัมป์เองก็ดูจะไม่ทราบถึงประโยชน์ของความตกลงฉบับนี้ ซึ่งอาศัยหลักคิดตามแนวทางของสหรัฐเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากข้อบททางด้านแรงงานและแม้กระทั่งสาระสำคัญของถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of origin) ประเด็นที่ยกตัวอย่างมานี้ ก็เป็นเช่นเดียวกับความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีสำหรับอเมริกาเหนือหรือ NAFTA ซึ่งทั้งแคนาดาและเม็กซิโกทราบดีว่าเป็นประโยชน์และนำผลดีมาสู่ภาคีทั้งสาม ทั้งสองกรณี เมื่อนายทรัมป์ประกาศถอนตัวแล้ว จนบัดนี้ ก็ยังไม่มีข้อเสนอว่าจะใช้ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไรดีมาแทนผลลัพธ์ของการเจรจา

ความตกลง TPP ยังไม่มีความตกลงใดๆ มาใช้แทน แต่ประเทศภาคีที่เห็นทางข้างหน้าอันแจ่มใสได้ตกลงอย่างเป็นทางการที่จะปรับมาใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองดังที่

ได้ชี้แจงรายละเอียดมาก่อนแล้วในรายงานฉบับเดือนพฤศจิกายน ศกก่อน แต่ตามรายงานจากดาวอสในวันพฤหัสบดี มีความเป็นไปได้ที่สหรัฐอาจจะหาทางกลับไปเข้าร่วมกับ TPP แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ซึ่งในทัศนะของรัฐมนตรีการค้าของออสเตรเลีย การเจรจาความตกลงแบบ Wholesale นั้นคงจะไม่ง่าย จึงต้องรอฟังคำแถลงของประธานาธิบดีทรัมป์ในวันศุกร์ซึ่งจะเป็นวันสุดท้ายของการประชุม WEF ก่อนว่าสหรัฐจะตัดสินใจในทางใด ส่วน NAFTA นั้น มีการเจรจากันใหม่ ดังที่นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา เรียกร้องให้ “ประเทศที่อยู่ทางใต้ของแคนาดา” คิดทบทวนใหม่และหันกลับมาใช้ของที่ดีอยู่แล้วต่อไป ดังคำปราศรัยของเขาต่อหน้า World Economic Forum ที่เมือง Davos เมื่อวันที่ 23 มกราคม ศกนี้

ในวันศุกร์ที่ 26 มกราคม นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้กล่าวคำปราศรัยครั้งสำคัญต่อการประชุมเต็มคณะของ World Economic Forum ซึ่งแม้จะใช้ศัพท์ที่ตาดหมายล่วงหน้าได้เช่นนโยบาย America first อันแสดงถึงแนวทาง Economic nationalism ก็ได้มีความเสริมอันทำให้ความหมายอ่อนลงคือมิใช่ America alone เช่นเดียวกับที่เขาได้กล่าวต่อสมัชชาสหประชาชาติเมื่อเดือนกันยายน 2017 กล่าวคือทุกประเทศก็ย่อมจะยึดถือนโยบายให้ประเทศตนมาก่อนเช่นเดียวกัน ผู้ร่างคำปราศรัยครั้งนี้คงจะเป็นทีมที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจนำโดยนาย Gary Cohn เพราะยอมรับแนวทางพหุภาคีอยู่บ้าง หากไม่มีการเอาเปรียบกันและใช้หลัก Reciprocity โดนัลด์ ทรัมป์กล่าวว่า เขาจะ Revisit ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อไปแล้ว ดังที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงในรายงานประจำเดือนพฤศจิกายน 2017 โดย 11 ประเทศเรียกใหม่ว่า Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP) ตั้งแต่แรกนายชินโสะ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เชื่อเช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้ในเดือนกรกฎาคม 2017 ว่า การที่สหรัฐจะเปลี่ยนใจและกลับเข้ามาร่วมความตกลงนี้มิใช่จะเป็นไปไม่ได้ ซึ่งจะเป็นจุดเปลี่ยนทางยุทธศาสตร์โลกที่สำคัญอย่างยิ่งยวดของสหรัฐ เพราะแต่ไหนแต่ไรมา สหรัฐเป็นผู้นำในแนวทางการค้าเสรีมาตลอด และเมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ประกาศยกเลิกความเป็นภาคี โดยมิได้เริ่มดำเนินการจัดทำความตกลงอย่างอื่นมาแทน ก็ทำให้หลายประเทศ

รอการเปลี่ยนแนวทางของสหรัฐ หากสหรัฐจริงจังกับสิ่งที่ได้แถลงไป ก็ถือเป็นสัญญาณในทางบวกที่ควรแก่การสนับสนุน และหลักคิดที่นำสหรัฐมาสู่จุดนี้ น่าจะหมายถึงการไม่ยกเลิก NAFTA ด้วย ดังที่จัสติน ทรูโดได้แถลงอย่างชัดแจ้งมาแล้ว ซึ่งในวันนี้ ที่ 29 มกราคม ทั้งสามประเทศ คือ เม็กซิโก สหรัฐและแคนาดา ได้มีการเจรจาปรับปรงความตกลงครั้งที่ 6

เท่าที่ข้าพเจ้าพอจำได้ เรื่องกระบวนการสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ซึ่งมีการลงนาม ณ ทำเนียบขาวเมื่อปี ค.ศ. 1993 ในเอกสารที่เรียกกันว่า Oslo Accord นั้น ถือเป็นความตกลงที่ส่งเสริมศักดิ์ศรีและความน่าเชื่อถือของสหรัฐมาก ในฐานะประเทศเจ้าภาพซึ่งขณะนั้นได้แก่ประธานาธิบดี William Jefferson Clinton ความตกลงดังกล่าวเป็นผลของการเจรจาลับมากระหว่างผู้แทนอิสราเอลกับผู้แทน PLO ที่ประเทศนอร์เวย์ อันไม่เป็นที่ทราบกันในต่างประเทศเลย ที่ย้อนกล่าวถึงเรื่องนี้เพราะปัจจุบันนี้ คู่เจรจาไม่คุ้นกับกระบวนการดังกล่าว ดังเห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ประกาศการรับรองว่าเจรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในภูมิภาคหลีกเลี่ยงได้ยากเพราะฝ่ายที่เกี่ยวข้องมิได้ไตร่ตรองให้ลึกซึ้งพอถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

เพื่อความกระจ่าง ขอลำดับเหตุการณ์ในภูมิภาคจนถึงวันที่ 25 มกราคม มาดังนี้

การที่นายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล ได้แถลงแสดงความขอบคุณต่อประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ที่ประกาศให้การรับรองนครเจรูซาเล็มว่าเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล แทบจะทันทีที่ประธานาธิบดีกล่าวเสร็จ จึงไม่น่าจะผิดหากทั้งสหรัฐและอิสราเอลทราบความตั้งใจของแต่ละฝ่ายเป็นอย่างดี กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทรัมป์ประสานการประกาศการรับรองเจรูซาเล็มกับนายเนตันยาฮูอย่างใกล้ชิด ทำนองเดียวกันกับการที่นายเนตันยาฮูได้หารือทางโทรศัพท์กับโดนัลด์ ทรัมป์เพื่อจะขัดขวางมิให้เอกอัครราชทูต Samantha Power ผู้แทนถาวรสหรัฐขณะนั้นในปัญหาการตั้งถิ่นฐานของอิสราเอลในเขตยึดครองที่ได้ยึดมาในการสงครามหกวันเมื่อปี ค.ศ. 1967 และสูตรการแก้ปัญหาที่เรียกกันมานานว่า Two-state solution ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นนายทรัมป์ยังมิได้

สาบานตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี อันอาจถือได้ว่าเป็นการละเมิด Logan Act ซึ่งกำหนดว่าประเทศจะมีประธานาธิบดีได้เพียงคนเดียว

นอกเหนือจากการประท้วงในบรรดาชาวปาเลสไตน์ซึ่งคั่งแค้นในการตัดสินใจของของสหรัฐ Palestinian Authority ภายใต้การนำของนายมาหมุด อับบาส ได้จัดการประชุมด่วนโดยรวมชาวปาเลสไตน์ทุกภาคส่วนมาร่วมด้วยเมื่อวันสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา ในการประชุมครั้งนั้น ประธานาธิบดีอับบาสกล่าวคำปราศรัยด้วยแรงโทสะอย่างมากที่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นมาก่อน คำปราศรัยของผู้นำปาเลสไตน์ปิดทางที่จะมีกระบวนการสันติภาพไปอีกนาน ปาเลสไตน์จะยุติการยอมรับอิสราเอลและประณามย้อนหลังไปถึงปฏิญญา Balfour เมื่อ 100 ปีที่ผ่านมาซึ่งเปิดทางให้ชาวยิวมาอยู่ในที่ตั้งปัจจุบัน อันมีส่วนเกี่ยวพันไปถึงความในกฎบัตรของปาเลสไตน์ที่ไม่ยอมรับความมีอยู่ของอิสราเอล ซึ่งมีการโต้แย้งกันมากตั้งแต่ปี 1993 แม้กระทั่งพิพิธภัณฑ์ปาเลสไตน์ก็มีอยู่ในนครเจรูซาเล็ม

ในการประชุม World Economic Forum ที่เมืองดาวอส ในสวิตเซอร์แลนด์ โดนัลด์ ทรัมป์เป็นประธานาธิบดีสหรัฐคนแรกที่ไปร่วมการประชุมหลังจากที่ประธานาธิบดีสหรัฐมิได้ไปร่วมมาแล้วนานถึง 17 ปี คนแรกได้แก่ประธานาธิบดีรอนอลด์ เรแกนและคนที่สองคือ William Jefferson Clinton แน่ละประเด็นสำคัญและบริบททางการเมืองระหว่างประเทศย่อมแตกต่างกันไป คำปราศรัยของผู้นำที่ได้รับการยืนปรบมือ (Standing ovation) ได้แก่ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาคองแห่งฝรั่งเศสและนายนาเรนดา โมดีแห่งอินเดีย ส่วนของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ นอกจากจะไม่มีการยืนปรบมือแล้ว ยังมีเสียงไม่พอใจด้วย

สำหรับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเพิ่งพ้นวิกฤตการณ์ที่ทำให้ต้องปิดหน่วยงานรัฐบาลหรือ Government Shutdown ในวันครบรอบหนึ่งปีที่ได้เข้ารับตำแหน่ง ผู้นำฝ่ายบริหารมาหยก ๆ ในขณะที่มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการสอบสวนความเกี่ยวพันระหว่างคณะหาเสียงของเขากับรัสเซียที่เข้มข้นยิ่งขึ้น โดย Robert Mueller ในตำแหน่ง Special Counsel และ Federal Grand Jury ต้องการที่จะได้สอบปากคำโดนัลด์ ทรัมป์ Under Oath ซึ่งหากทรัมป์ตอบผิด อาจจะอยู่ในข่ายให้การเท็จได้ โดยตั้งแต่วันที่ 20

มกราคม มีการชุมนุมผู้หญิงจำนวนนับล้านในเมืองใหญ่ทั่วประเทศและมีการชุมนุมด้วยเหตุผลเดียวกันในกรุงลอนดอน ปารีสและออสเตรเลียด้วย การชุมนุมดังกล่าวมีครั้งแรกหลังจากวันที่นายทรัมป์สาบานตนเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2017 แต่จำนวนน้อยกว่าครั้งนี้มาก

การจัด Side meeting ที่ดาวอสค่อนข้างแปลก โดยมีการพบปะระหว่างทรัมป์กับเธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ตามด้วยนายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล และประธานาธิบดี Rwanda ซึ่งขณะนี้เป็นประธาน African Union ซึ่งไม่กี่วันก่อนนี้นายทรัมป์ได้ใช้วาจาหยาบคายดูหมิ่นทั้งทวีป เมื่อเสร็จการหารือข้อราชการแล้ว นายทรัมป์ได้กล่าวคำว่า Thank you อันหมายความว่าไม่ต้องการตอบคำถามของผู้สื่อข่าว เป็นเช่นนั้นทุกครั้ง แม้กระทั่งในทำเนียบขาว

การพบปะกับเนตันยาฮูแปลก แต่มีการกล่าวว่า ในการเจรจากับปาเลสไตน์ ทรัมป์เห็นว่า ปัญหาเจรูซาเล็ม Is off the table ซึ่งปาเสสไตน์ได้โต้กลับมาว่า สหรัฐก็ Off the table เช่นกัน ส่วนที่นายทรัมป์ให้เหตุผลของการตัดงบช่วยเหลือปาเลสไตน์ว่า เป็นเพราะปาเลสไตน์ Disrespect สหรัฐ นาง Hanan Ashravi จาก PLO ย้อนมาว่า เป็นการรักษา Self respect ของปาเลสไตน์ไว้ต่างหาก เงินดังกล่าวเป็นงบสนับสนุนผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์หลายล้านคน ในกรอบ UNWRA ซึ่งสหรัฐให้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949

ในขณะที่ทรัมป์พบกับเนตันยาฮูที่เมืองดาวอส นิกกี้ เฮลี่ ได้แถลงที่คณะมนตรีความมั่นคงในนครนิวยอร์กถึงประเด็นสันติภาพในตะวันออกกลาง โดยพยายามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่ความตกลงระหว่างอียิปต์สมัยนายอันวาร์ ซาดัตกับอิสราเอล ซึ่งทำให้ต่อมาซาดัตถูกสังหารในระหว่างตรวจการสวนสนามในกรุงไคโร และความตกลงสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับจอร์แดน สมัยกษัตริย์ฮุสเซน ซึ่งเมื่อฟังดูแล้ว ก็ไม่เข้าใจว่ามาย้อนกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตดังกล่าวทำไม เพราะบริบทไม่เกี่ยวกับปัญหาที่สหรัฐสร้างขึ้นในการประกาศรับรองเจรูซาเล็มว่าเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล อันนำไปสู่ความร้อนแรงของความขัดแย้งในพื้นที่ แม้กระทั่งกษัตริย์อับดุลลาห์ พระโอรสของกษัตริย์ฮุสเซนก็คัดค้านการที่นายทรัมป์จะรับรองเจยูซาเล็ม การที่รองประธานาธิบดี

ไมค์ เพ้นส์ไม่ได้การต้อนรับเมื่อเขาไปเยือนตะวันออกกลางจากอิหม่ามและโป๊พของนิกายคอปติคคริสเตียนที่เขตศักดิ์สิทธิ์ที่เจรูซาเล็มน่าจะเป็นสัญญาณถึงการดำเนินนโยบายผิดพลาดที่เห็นกันได้อยู่แล้ว

เรื่องการปราบปรามผู้ก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มรัฐอิสลามหรือไอซิสนั้นได้ทำรายงานและวิเคราะห์สถานการณ์ตลอดมาอยู่แล้ว แต่กรณีที่ไม่อาจจะมองข้ามไปได้น่าจะได้แก่ตุรกี ซึ่งมุ่งที่จะแผ่ขยายอำนาจทั้งของประธานาธิบดีเออร์โดวันและประเทศโดยไม่สนใจกับความผูกพันกับสัมพันธมิตร ดังจะเห็นได้จากการวางตนในสงครามปราบปรามไอซิส ทั้งในการพยายามปลดปล่อยนครโมซูลในอิรักและรัคก้าในซีเรีย ซึ่งตุรกีพยายามแทรกแซงในทางต่าง ๆ มาตลอด เพราะทั้งสองสมรภูมิ นั้น สหรัฐซึ่งเป็นฝ่ายให้คำแนะนำและกำหนดยุทธการ จำต้องอาศัยกองกำลังเคิร์ดซึ่งเชี่ยวชาญในการรบและมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรุกรบด้านซีเรีย ชาวเคิร์ดเป็นกำลังรบสำคัญของ Syrian Democratic Force โดยอาศัยอาวุธและคำแนะนำด้านยุทธวิธีจากหน่วยรบพิเศษของสหรัฐ ซึ่งตุรกีเห็นว่าไม่สมควร เพราะในสายตาของตุรกี เคิร์ดเป็นผู้ก่อการร้ายที่โจมตีตุรกีมาตลอด จะจริงเท็จเพียงใดยากที่จะทำความเข้าใจกับผู้นำตุรกี

ปัญหาล่าสุดได้แก่การที่ตุรกีได้ส่งกำลังทหาร พร้อมด้วยอาวุธหนักและยานเกราะข้ามชายแดนซีเรียเข้ามาโจมตีชาวเคิร์ดในพื้นที่ที่เรียกว่า Afrin อันเป็นฐานที่ตั้งของกองกำลังเคิร์ด ในปฏิบัติการที่เรียกว่า Operation Olive Branch และ Operation Euphrates Shield อันเป็นชื่อที่ไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพราะในช่วงหลังนี้ยังไม่มีรายงานปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายเติร์ดต่อตุรกี และอาจจะเป็นด้วยเหตุนี้ที่สหรัฐมิได้ยอมตามคำขาดของตุรกีที่ให้ยุติการให้อาวุธแก่กองกำลังเคิร์ด ผู้สังเกตการณ์บางคนเชื่อว่าประเทศต่าง ๆ กำลังเข้ายึดครองส่วนต่าง ๆ ของซีเรีย ในขณะที่รัสเซียได้เข้ายึดครองภาคต่าง ๆ และได้หนุนให้บาชาร์ด อัล อาสสาดกลับมาเป็นผู้นำอีก อันเป็นแผนของรัสเซีย

ตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ส่วนนโยบายสหรัฐตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโอบามาไม่ต้องการจะทุ่มกำลังเข้าไปในซีเรียมากนัก เมื่อโดนัลด์ ทรัมป์เข้ามาเป็นประธานาธิบดี ก็ดูจะดำเนินการตามที่รัฐบาลก่อนได้ทำไว้ แม้กระทั่ง Rules of engagement ก็มิได้มีการสั่งเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

การเลือกตั้งประธานาธิบดีรัสเซียกำหนดจะมีขึ้นในเดือนมีนาคม ศกนี้ ประธานาธิบดีปูตินต้องการที่จะครองตำแหน่งอีกทั้ง ๆ ที่เป็นมา 18 ปีแล้ว หากได้เป็นก็จะทำให้ปูตินครองตำแหน่งอีก 6 ปี จนถึงอายุ 72 ปี โอกาสของปูตินดีมาก โดยไม่ต้องรณรงค์หาเสียงเลย เนื่องจากเขาใช้วิธีต่าง ๆ นานา เพื่อกันมิให้ผู้ที่มีทางแข่งกับเขาได้ มีโอกาสสมัครเข้ารับเลือกตั้ง ตามคำชี้แจงของมาร์ชา กอสเซ่น ซึ่งค้นคว้าเกี่ยวกับปูตินและประวัติศาสตร์รัสเซียมามาก ผู้ที่จะสมัครได้จะต้องได้รับอนุมัติจากเครมลินก่อน

นักการเมืองรุ่นใหม่ เช่น Alexei Navalny ซึ่งนำขบวนประท้วงการคอร์รัปชั่นและต่อต้านปูติน ได้ถูกจับเข้าขังไม่ต่ำกว่า 4 ครั้ง ๆ สุดท้ายในวันนี้ ที่ 29 มกราคม แม้จะได้ประกันตัวชั่วคราว ก็อาจถูกดำเนินคดีต่อไปได้ในไม่ช้า ทั้ง ๆ ที่คะแนนนิยมทางการให้ปูตินได้รับความสนับสนุนถึงร้อยละ 80 และ Navalny เพียงร้อยละ 2 นาวัลนีตอบคำถามของผู้สื่อข่าวว่า ปูตินกลัวคนที่อาจแข่งขันกับเขาได้ แต่คนชุมนุมประท้วงปูตินมีอยู่ทั่วประเทศ ส่วน Sobchak นักการเมืองหญิงหน้าใหม่ที่สมัครด้วย อธิบายว่า เขาเป็นตัวสำรองของนาวัลนี และกล่าวแก้ว่า แม้บิดาเขาจะเป็น Mentor ให้ปูตินมานานแล้ว บัดนี้ก็มิได้เข้ามาเกี่ยวพันด้วย โอกาสของ Sobchak มีน้อย โดยเธอยอมรับว่าจะสู้ต่อไปเพราะอายุยังน้อย แต่คนรู้จักในวงการสื่อมวลชนเช่นเธอ จะถูกลอบทำร้ายอย่างรุนแรงตลอดมาในระยะหลังนี้

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในชั้นนี้มิได้ช่วยปูตินเท่าใด ทั้ง ๆ ที่ทราบกันทั่วไปว่า ปูตินกับพวกที่เรียกกันว่า Oligarch จะมีทรัพย์สินมหาศาลก็ตาม การเปิดเผย Panama papers ทำความเสียหายให้เครือข่ายฟอกเงินของปูตินและพวกอย่างมาก ซ้ำเติมด้วยมาตรการคว่ำบาตรจากกรณีไครเมียและยูเครน ตามตัวเลขที่มิใช่ทางการชาวรัสเซียที่บัดนี้อยู่ใต้ขีดความยากจนประมาณร้อยละ 40

การยึดอำนาจการปกครองในราชวงศ์ซาอุดิ อาระเบียโดยเจ้าชายซาลมานดังที่รายงานมาบ้างก่อนนี้ ดูจะผ่อนคลายลงบ้าง ด้วยการปล่อยตัวเชื้อพระวงศ์บางคน ไม่ทราบด้วยเงื่อนไขใด ล่าสุดมีการปล่อยตัวเจ้าชาย Waleed bin Talal ซึ่งมีทรัพย์สินมากประมาณ $ 17,000,000,000 ในวันนี้ ที่ 29 มกราคม ถือเป็นข่าวใหญ่ในวงการธุรกิจการเงิน ทำให้มูลค่าหุ้นในตลาดของบริษัทที่อยู่ในเครือพุ่งขึ้นอย่างมาก

เจ้าชายบิน ตาลาลเตยมีปัญหาที่ข้าพเจ้ามีส่วนเคยช่วยแก้ไขให้ เพราะท่านเป็นหุ้นใหญ่ของโรงแรมในเครือ Four Seasons ซึ่งในระยะนั้นมีอยู่ในประเทศไทยด้วย คือที่ถนนราชดำริในกรุงเทพฯและที่แม่ริม ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้จัดการใหญ่ของโรงแรมเป็นหลานสาวของข้าพเจ้า เพราะท่านถูกคำสั่งของราชวงศ์ซาอุห้ามมิให้มาประเทศไทย ด้วยเหตุผลของความไม่พอใจมานานปีในกรณีโจรกรรมเพ็ชรและการสังหารนักการทูตซาอุดิ อันเป็นเหตุให้เจ้านายซาอุทุกคนไม่อาจจะมาประเทศไทยได้ เพราะสถานเอกอัครราชทูตซาอุดิ อาระเบียในประเทศไทยจะเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

ด้วยการประสานงานกับอธิบดีกรมเอเชียใต้ฯ และการวางแผนกับผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ จึงทำให้เช้าชายตาลาล เดินทางมายังเชียงใหม่ด้วยเครื่องบินจัมโบ้ส่วนตัวของท่านเข้ามาที่เชียงใหม่และตรวจกิจการของโรงแรมได้โดยไม่มีปัญหาและสถานเอกอัครราชทูตซาอุดิ อาระเบียมิได้ระแคะระคายแม้แต่น้อย

เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหายืดเยื้อมาถึงบัดนี้ กระทรวงการต่างประเทศควรหาทางปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพความสัมพันธ์กับซาอุดิ อาระเบียเสียที ด้วยการศึกษาแง่มุมต่าง ๆ ของปัญหาให้ดี เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก และสะท้อนถึงฐานะของประเทศในสายตาของต่างประเทศด้วย ในขณะนี้ ซาอุดิ อาระเบียกำลังอยู่ในขั้นตอนของการปรับเปลี่ยนประเทศตามวิสัยทัศน์ 2030 บางทีอาจเปิดช่องทางที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กันได้ ในระหว่างนี้ ขอความกรุณาทุกท่านที่ได้เห็นรายงานนี้โปรดอย่ากล่าวถึงเรื่องที่รายงานมาก่อนนี้

โดยส่วนตัว ข้าพเจ้าได้เคยพบผู้ที่เป็นอุปทูตซาอุดิ อาระเบียที่ประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ อยู่หลายปีและยังพอใจเกี่ยวกับประเทศไทยอยู่ เมื่อเขาได้ไปเป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศตูนิเซีย ในงานเลี้ยงรับรองที่เขาเป็นเจ้าภาพที่คาร์เทจ พอสังเกตได้ว่าในระดับเจ้าหน้าที่ ไม่มีผู้ใดแสดงความไม่พอใจประเทศไทยแต่อย่างใด แต่ในระดับราชวงศ์ขณะนั้น ไม่อาจทราบได้

วันอังคาร ที่ 30 มกราคม วันนี้ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จะกล่าวสุนทรพจน์รายงานสถานะและแผนงานของประเทศที่เรียกกันว่า State of the Union-SOTU ซึ่งตามปกติจะกล่าวในวันครบรอบ 1 ปีเต็ม แต่ในวันดังกล่าวมีปัญหา Government Shutdown ไป 3 วัน และมีการกล่าวหาว่าเป็นเหตุที่พรรคตรงข้ามเป็นต้นเหตุ แต่เท่าที่ได้ติดตามความเป็นไปมาตลอด ชัดเจนว่า จะด้วยเหคุผลใดก็ตาม ประธานาธิบดีทรัมป์ต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ในวันสุดท้ายที่จะแก้ปัญหา นายทรัมป์ได้เชิญนาย ชั๊ค ชูมา วุฒิสมาชิกซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าพรรคเสียงข้างน้อย คือพรรคเดโมแครต ไปพบกับเขาที่ทำเนียบขาว ตัวต่อตัว โดยไม่เชิญหัวหน้าพรรคเสียงข้างมากในวุฒิสภาไปร่วมด้วย ผลการเจรจาไม่บังเกิดผล วุฒิสมาชีกชั๊ค ชูมากล่าวถึงการเจรจากับทรัมป์เหมือน negotiate with jello ในระหว่าง Shutdown ทำเนียบขาวบันทึกเสียงไว้ตลอดว่าเป็นเพราะพรรคเดโมแครต ซึ่งสร้างความลำบากให้แก่บรรดาทหารของชาติเพราะขาดเงิน ส่วนรองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์ซึ่งได้รับมอบหมายให้เดินทางไปตะวันออกกลางได้กล่าวคำ

ปราศรัยต่อบรรดาทหารที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ ภูมิภาคนั้นว่า เขาเห็นใจทหารที่ถูกพรรคเดโมแครตกลั่นแกล้งจนทำให้ทหารที่รับใช้ชาติต้องประสบความยากลำบากโดยทั่วหน้ากัน นับเป็นการนำการเมืองมาเกลือกกลั้วกับวิธีการต่ำช้ายากที่คนที่มิใช่อเมริกันจะรับฟังได้ ต่อมาก่อนหน้าจะถึงเวลาแสดงสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมร่วมของรัฐสภา พรรครีพับลิกันได้ระดมการโจมตี FBI ในทางต่าง ๆ ดูจะเพื่อสร้างความสับสนให้แก่กระบวนการสอบสวนกรณีความเกี่ยวพันของคณะหาเสียงของนายทรัมป์กับรัสเซีย ในขณะที่รัฐบาลทรัมป์จะไม่ดำเนินมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียในการยึดครองไครเมีย การรุกรานยูเครนและการแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ แม้จะถึงกำหนดที่จะต้องดำเนินการก็ตาม ทั้งหมดนี้มาตามข่าวที่ได้ทราบกันทั่วไปว่า นายทรัมป์ตั้งใจจะไล่ Special Counsel Robert Mueller ออกตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปีที่แล้ว แต่ถูกที่ปรึกษากฎหมายประจำทำเนียบขาวยับยั้งไว้

ความวุ่นวายเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสักเพียงใด ยากที่จะคาดเดา เพราะเวลาที่กล่าวกว่าจะได้ทราบก็เป็นตอนเช้าตามเวลาในประเทศไทย รายละเอียดและสาระสำคัญคงต้องเป็นส่วนหนึ่งของรายงานและวิเคราะห์ข่าวประจำเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้

นายมนัสพาสน์ ชูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวกับรายงานด้านการประชาสัมพันธ์

ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2561

<u>ชื่อและตำแหน่ง</u> **นายมนัสพาสน์ ชูโต**

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

<u>กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน</u>

รายการด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยโทรทัศน์ระหว่างประเทศ

ตั้งแต่หัวค่ำวันอาทิตย์ที่ 4 มีนาคม เวลาประมาณ 19.30 น. ตามเวลาในไทย สถานีโทรทัศน์ CNN จะนำรายการ Business Traveller ของนาย Richard Quest ด้านการเยี่ยมชมประเทศไทย อันเสนอภาพลักษณ์ในทางที่ดีเกี่ยวกับประเทศไทยโดยการชี้ชวนรายการว่า: “Quality over Quantity” และ “A Land of a Thousand Smiles” รวมทั้งวิทยาลัยด้านการให้บริการในโรงแรมของเครือดุสิตที่จะขยายกิจการไปในฟิลิปปินส์และประเทศอื่น ๆ โดยได้ประกาศเชิญชวนชมมาแล้วหลายวัน รายการเดียวกันนี้ CNN ได้นำเสนอมาหลายครั้งในปีที่แล้ว อาจจะเป็นเพราะนาย Quest เคยรู้จักกับอดีตรัฐมนตรีท่องเที่ยวและ

กีฬาของไทย จึงได้รับความสะดวกในด้านโลจิสติคส์ แต่ไม่ทำให้ต้องเสียงบประมาณของรัฐบาล รายการนั้นได้แพร่ภาพซ้ำอีกหลายรอบ โดยได้รับการนำเสนอไม่นานหลังจากรายการ Bangkok in 24 Hours อัน CNN จัดทำเอง และนำออกฉายหลายรอบด้วยกัน ซึ่งข้าพเจ้าได้รายงานพร้อมการประเมินมาก่อนแล้ว ว่าทั้งสองรายการเสนอแต่ความสงบสุขแทนการกล่าวถึงความวุ่นวายของการจราจรในท้องถนน แม้รายการหลังจะกล่าวถึง Street food ก็มิได้นำภาพความจอแจมาแสดงให้เห็น โดยได้นำไปในบ้านเล็ก ๆ แถวกุฎีจีนทางฝั่งธนซึ่งไม่ปรากฏบ่อยนักในภาพยนตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว

ส่วนการเผยแพร่อีกทางหนึ่งเป็นการโฆษณาเชิงศูนย์กลางการแพทย์ (Medical Hub) ของกลุ่มโรงพยาบาลและการแพทย์ Bangkok Dusit Medical Services (BDMS) ซึ่งนำเสนอโดยกลุ่มบริษัทเองในรูปคล้ายกับการอุปถัมภ์รายการ 360 องศา ของนาย Anderson Cooper ผู้จัดรายการอาวุโสจากครอบครัว Vanderbuilt มหาเศรษฐีดั้งเดิมของนครนิวยอร์กซึ่งไม่ต้องการใช้อ้างเพราะเกรงจะถูกมองว่าใช้ฐานะส่วนตัวในการหางานทำ คำขวัญของโฆษณาศูนย์กลางการแพทย์ BDMS ประกอบภาพการใช้เฮลิคอปเตอร์นำผู้ป่วยไปส่งที่ Heliport บนหลังคาโรงพยาบาลได้แก่ ‘Redefining global health” BDMS ใช้การโฆษณานี้มากว่าปีครึ่งแล้ว หากจะมีคู่แข่งก็เห็นจะเป็น Dubai ซึ่งเผยแพร่ความเป็นเมืองศูนย์กลางพัฒนาการแพทย์แผนใหม่ในตะวันออกกลาง และชักชวนให้ประเทศต่าง ๆ ไปลงทุนด้านนี้ในดูบาย แต่จำนวนผู้ต้องการการรักษาพยาบาลจากตะวันออกกลางในประเทศไทยก็มิได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังที่ได้เคยรายงานมาแล้วเมื่อชาวโอมานอย่างน้อย 2 รายซึ่งป่วยด้วยโรคระบาด “Mer” และมารับการรักษาพยาบาลจนหายป่วยจากโรงพยาบาลในไทย ซึ่งฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้นำผู้ซึ่งอาจได้รับโรคติดต่ออันมีเฉพาะในตะวันออกกลางเป็นจำนวนมากซึ่งอาจได้รับเชื้อไปด้วยเพราะอยู่ใกล้ผู้ป่วยมาตรวจรักษาจนปลอดภัย อันเป็นข้อมูลที่ทราบกันทั่วไป และหวังว่าจะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในทางที่เหมาะสมต่อไป

รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ฉบับที่ 1

สุนทรพจน์รายงานสถานภาพแห่งสหรัฐอเมริกาหรือ State of the Union Address ครั้งแรกของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2018 ต้องล่าช้าไปบ้าง เพราะการที่รัฐบาลสหรัฐต้องประสบปัญหางบประมาณประจำปี (Government shutdown) ซึ่งในทางปฏิบัติ ทำให้ต้อง "ปิดราชการ" ที่ไม่จำเป็นทั้งหมด (Non-essential services) รายงานฉบับนี้จะไม่นำเสนอสาเหตุที่ทำให้ต้องหยุดงานและรัฐบาล โดยทำเนียบขาวปล่อยข่าวออกไปอย่างไร เพราะในตอนท้ายของรายงานเดือนก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงบ้างแล้ว

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์พยายามแสดงออกโดยผ่านสุนทรพจน์ครั้งนี้ด้วยการอ่านตาม Teleprompter โดยไม่ผิดพลาดและใช้น้ำเสียงอ่อนและหลีกเลี่ยงการกล่าวกลอนสด ใช้เวลานาน 1 ชั่วโมง 20 นาที เท่ากับเวลาที่ประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันเคยใช้ แต่อ่านช้ากว่ามาก

สาระสำคัญของสุนทรพจน์เป็นไปดังที่คาดหมายกันไว้ล่วงหน้า และเพราะเหตุนี้จึงจะไม่นำมากล่าวถึงในที่นี้ โดยจะขอนำประเด็นที่พอจับความได้มากล่าวถึงเฉพาะที่ควรแก่ความสนใจดังนี้.-

สุนทรพจน์ครั้งนี้ใช้คำทั้งหมด 5,000 คำ มีการกล่าวถึงคำว่า "รัสเซีย" เพียงครั้งเดียวควบคู่ไปกับการกล่าวถึงจีน

สุนทรพจน์ครั้งนี้มิได้กล่าวถึงการที่รัสเซียได้แทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐและในประเทศอื่น ๆ เลยแม้แต่น้อย อันเป็นท่าทีตลอดมาของโดนัลด์ ทรัมป์ที่เชื่อตามที่ปูตินยืนยันว่าเขามิได้แทรกแซง อันเป็นการแสดงความไม่เชื่อในข้อยุติเป็นเอกฉันท์ของประชาคมข่าวกรองสหรัฐซึ่งมั่นใจว่า รัสเซียและปูตินได้แทรกแซงการเลือกตั้งของสหรัฐ

และประเทศในยุโรปตลอดมาและยังแทรกแซงอย่างอุกอาจอยู่ต่อไป สมาชิกพรรครีพับลิกันทราบพฤติกรรมของรัสเซียดี แต่ด้วยเหตุผลทางการเมือง จึงพยายามปกป้องประธานาธิบดีทรัมป์ในทางต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเสนอความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างพรรคต่อจากรายงานส่วนนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศ พฤติกรรมของเกาหลีเหนือและอิหร่านได้รับการกล่าวถึงในทางที่สหรัฐไม่อาจยอมรับได้ แต่จะถูกต้องตามข้อเท็จจริงหรือเปล่า ผู้ที่ติดตามรายงานนี้ น่าจะเข้าใจได้ง่าย ๆ แต่ในกรณีของอิหร่าน นั้น ดูจะแสดงถึงความไม่เข้าใจในภาพรวมของสถานการณ์ที่ หากคิดแบบนี้ต่อไป คงจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทั่วภูมิภาคได้ยาก

การประกาศรับรองว่าเจรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของอิสราเอลได้รับการกล่าวถึงชัดเจน แต่มิได้กล่าวถึงความวุ่นวายที่เป็นผลตามมาทั่วภูมิภาคและในมุมมองของประเทศอิสลามทั้งหลาย

ทรัมป์แถลงนโยบายด้านคนเข้าเมืองบนหลักการ 4 ประการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกัน เช่นการจะยอมให้เด็ก ๆ จากต่างชาติประมาณ 8 แสนคน (Dreamers) ที่เข้ามากับบิดามารดาแต่ยังเล็กและมาเติบโตในสหรัฐ อยู่ในประเทศโดยมีทางที่จะได้สัญชาติอเมริกันต่อไปได้ โดยแลกกับการสร้างกำแพงกั้นคนเข้าเมืองทางภาคใต้ในวงเงิน 25 พันล้านดอลลาร์ ยกเลิกการจับลอตเตอร์รี่เพื่อเข้าเมืองและกำหนดเงื่อนไขสำหรับการเข้าเมืองโดยวิธีอื่นเช่นเข้ามาโดยมีผู้อุปถัมภ์ พระสันตะปาปาฟรานซิส ซึ่งมิได้พิจารณาสถานการณ์จากมุมมองทางการเมือง เห็นว่า แทนที่การสร้างกำแพง จะไม่ดีกว่าหรือที่จะสร้างสะพานเชื่อมต่อระหว่างคน บางทีคนเราอาจลืมไปว่า คนเข้าเมืองนั้นมีค่าแก่แต่ละประเทศอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประสบการณ์ของอเมริกาเอง

กำหนดหลักการการจัดทำความตกลงการค้ากับต่างประเทศที่ Fair และ Reciprocal แต่มิได้กล่าวถึง TPP และ NAFTA เพราะมีสัญญาณมาจากดาวอสแล้วว่า ทรัมป์กำลัง

ทบทวนท่าทีใหม่ ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้า นายโดนัลด์ ทรัมป์โจมตีความตกลงการค้าเสรีทุกฉบับที่จัดทำมาโดยรัฐบาลก่อนหน้าว่า เป็นข้อตกลงที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งแสดงชัดถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และดูหมิ่นความสามารถในการเจรจาของคณะผู้แทนอเมริกันอย่างไม่เป็นธรรม ในโลกที่เป็นจริง คณะผู้แทนในการเจรจาของสหรัฐ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ จะต้องจัดทำ “กรอบในการเจรจา” เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาอนุมัติอย่างละเอียด จะเจรจาตามอำเภอใจมิได้ภายใต้รัฐบัญญัติว่าด้วยการค้าของสหรัฐ ข้าพเจ้าได้ติดตามความคืบหน้าของการจัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีระหว่างแคนาดากับสหรัฐ ซึ่งแต่ละฉบับย่อมมีลักษณะพิเศษอันสะท้อนถึงประเด็นเฉพาะประเทศ เพราะสหรัฐกับแคนาดามีข้อตกลงในการผลิตรถยนต์ร่วมกันอยู่ (Auto pact) โดยแบ่งกันผลิตรถยนต์ของอเมริกัน นอกจากนั้น คู่ค้าใหญ่ที่สุดในโลกทั้งสองยังต้องจัดทำความตกลงในสินค้าบางประเภท เช่นไม้หรือ Softwood lumber และสินค้าพลังงาน เพื่อมิให้เสียเปรียบซึ่งกันและกัน กระบวนการในการเจรจาจึงยากลำบากและทั้งสองฝ่ายต้องใช้นักเจรจาที่มีฝีมือถึงขั้นที่ยอมรับกัน ต่อจากนั้น ได้แก่การเจรจาขยายขอบข่ายของ Canada-United States Free Trade Agreement ให้รวมเม็กซิโกด้วย จนเป็นความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีสำหรับอเมริกาเหนือหรือ NAFTA ที่นายทรัมป์เดิมเห็นว่าเลวมาก เพราะเขาเข้าใจว่าทำให้สหรัฐต้องเสียเปรียบเชิงการค้าและการลงทุน ทั้งๆ ที่เป็นความตกลงที่อดีตประธานาธิบดีจากพรรครีพับลิกันสนับสนุนประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันให้จัดทำจนสำเร็จ ความตั้งใจที่นายทรัมป์จะ”ฉีกทิ้ง” ในชั้นนี้ กำลังมีการเจรจาเพื่อปรับปรุงให้เป็น Win-Win รอบที่ 8 แล้ว ส่วนฉบับอื่นๆ ก็จะต้องดูว่านายทรัมป์จะกลับใจหรือไม่ อันที่จริง สหรัฐเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าเสรี แต่เมื่อพ่อค้าด้านอสังหาริมทรัพย์มาคุมนโยบายด้านการค้า กลับมาปรับเปลี่ยนแนวอันกระทบถึงการเศรษฐกิจในวงกว้าง จึงเป็นธรรมดาที่ความสับสนวุ่นวายจะเกิดขึ้น

ย้ำนโยบาย America first ซึ่งมิใช่ America alone ถึงชั้นนี้ยังไม่ทราบแน่ว่า ที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแนวคิดล้าสมัยของนายทรัมป์ได้เพียงใด

ให้คงใช้เรือนจำที่อ่าวกวนตานาโมในคิวบาสำหรับผู้ก่อการร้ายไว้ต่อไป อันหมายถึงการยกเลิกคำสั่งของประธานาธิบดีโอบามาที่ให้ยกเลิก ด้วยเหตุผลเพราะถูกสหประชาชาติกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนบ่อยครั้ง

จะให้งบประมาณแก่ฝ่ายทหารอย่างเต็มที่และจะพัฒนาสรรพาวุธนิวเคลียร์รุ่นใหม่อย่างเต็มที่ โดยหวังว่าจะไม่ต้องใช้

ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ประธานาธิบดีปูตินแถลงการณ์ข่มขู่ที่พร้อมจะใช้กำลังรบ โดยกล่าวว่า อาวุธนิวเคลียร์กว่า 2,000 ลูกที่มีจะทำลายยุโรปได้ และรัสเซียกำลังพัฒนา Nuclear-powered torpedo ซึ่งจะวิ่งใต้น้ำไปได้ไกลด้วยตัวเอง และจะทำลายชายฝั่งสหรัฐได้ทุกแห่ง นับเป็นการตอบโต้เจตนาของนายทรัมป์ข้างต้นในทันที นับเป็นครั้งแรกที่ปูตินตอบโต้สวนในด้านที่จะเป็นอันตรายยิ่ง กระทรวงกลาโหมสหรัฐคาดว่า ตอร์ปิโดใหม่นี้จะใช้การได้ในประมาณ 8 เดือนจากนี้ ตลอด 70 ปีที่ผ่านมาคือนับแต่การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่มีมหาอำนาจฝ่ายใดนำภัยจากอาวุธนิวเคลียร์มาโต้หรือแข่งขันกันเช่นที่เพิ่งเกิดในสมัยนายโดนัลด์ ทรัมป์ในปัจจุบันนี้ ทั้งโลกเคยวางใจใน Nuclear deterrence หากจะอ้างว่าเป็นเพราะเกาหลีเหนือ ก็ฟังไม่ขึ้น เพราะเกาหลีเหนือตระหนักดีว่าไม่สามารถต่อต้านสงครามนิวเคลียร์กับสหรัฐได้

ข้อสังเกตของข้าพเจ้า ซึ่งได้นำเสนอมาในรายงานก่อนนี้หลายครั้งแล้ว ว่า ประธานาธิบดีทรัมป์ยังคงไม่ให้ (ซ้ำ) ยังคงไม่ให้ คุณค่าของวิธีการทางการทูตอีกเช่นเคย ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐได้ลาออกไปนับร้อยคน เจ้าหน้าที่ระดับสูงยังว่างอยู่เป็นจำนวนมาก โดนัลด์ ทรัมป์แสดงความพร้อมที่จะส่งเสริมฝ่ายทหารเท่านั้น ทั้งๆ ที่นายทหารอาวุโสหลายคนย้ำว่า การจัดสรรงบประมาณกระทรวงการต่างประเทศให้เพียงพอ นั้น จำเป็น มิฉะนั้น ก็จะต้องสะสมอาวุธเพิ่มเติม เพื่อรับมือกับสงครามที่จะเกิดขึ้น ประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกก็ทราบกันอยู่ได้แก่การที่สหรัฐจงใจปล่อยให้ประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันกับผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐ ไม่มีเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำอยู่ เมื่อมีผู้ตั้งคำถามในด้านนี้ นายทรัมป์ก็ตอบว่า เขาเองเป็นคนคุมนโยบาย

คำตอบเช่นนั้นมาจากคนที่ย้ำหลายครั้งว่า IQ เขาสูงกว่าคนอื่นในประเทศอยู่แล้ว ถ้าเป็นเช่นนั้น จึงไม่น่าประหลาดใจที่นาย Richard Haas อดีตข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน และในระยะหลังนี้ได้เป็นผู้อำนวยการ Council on Foreign Relations ได้แต่งหนังสือในชื่อว่า The World in Disarray ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหลังจากที่นายโดนัลด์ ทรัมป์เข้ามาเป็นประธานาธิบดีของมหาอำนาจที่เคยเป็นผู้นำของโลกเสรี

ตัวอย่างหนึ่งได้แก่การที่นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ เสนอชื่อนายวิคเตอร์ ชาร์ ผู้เชี่ยวชาญกิจการเกาหลีให้ไปเป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล แต่นายทรัมป์ไม่เห็นด้วย ข่าวว่าชาร์ได้เคยออกความเห็นบางอย่างที่ไม่สบอารมณ์ของนายทรัมป ตามความเป็นมา ชาร์เคยเป็นอาจารย์หนุ่มที่โรงเรียนการต่างประเทศ (School of Foreign Service) ที่มหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ ที่กรุงวอชิงตัน ซึ่งบุตรีของข้าพเจ้าแนะนำให้รู้จัก หลังจากนั้น เขาได้ย้ายไปเป็นผู้เชี่ยวชาญกิจการเกาหลีประจำสำนักวิชาการ และเป็นผู้ที่เคยจะจัดให้มี Back channel ให้เร็กซ์ ทิลเลอร์สันมีทางติดต่อลับกับเกาหลีเหนือ การเลือกให้เขาไปเป็นเอกอัครราชทูตประจำเกาหลีใต้ ซึ่งว่างอยู่จนบัดนี้ เหมาะสมยิ่ง แต่ดังที่กล่าวมาหลายครั้งแล้ว นายโดนัลด์ ทรัมป์ยังคงไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินการทางการทูต

สำหรับการละเมิดมาตรการคว่ำบาตรที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้ใช้กับเกาหลีเหนือ นั้น ได้เคยรายงานมาก่อนว่าหลายประเทศมิได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังเช่นจีนและรัสเซียกับประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกาไม่น้อยกว่า 14 ประเทศ ตามรายงานจากสหประชาชาติล่าสุด มีการค้าขายถ่านหินให้กับหลายประเทศ ทำรายได้ให้แก่เกาหลีเหนือเมื่อปีที่แล้ว ไม่น้อยกว่า 200 ล้านดอลลาร์ โดยประเทศโมซัมบิค นั้น ซื้ออาวุธทั้งจรวด จากพื้นสู่อากาศและอุปกรณ์เรด้าร์จากเกาหลีเหนือโดยปรากฏหลักฐานชัด

(โดยที่ข้าพเจ้ารู้สึกปวดที่เปลือกตาขวา ยังติดต่อจักษุแพทย์ไม่ได้ รายงานสำคัญต่อไปนี้จึงขอทำแบบสรุป เมื่อรักษาจนหายแล้ว จะพยายามทำต่อ ขออภัยด้วย และขอคุณบัณรสีที่กรมยุโรปกรุณาเติม Address ผู้รับทั้งหมดให้ด้วย ขอขอบคุณ)

การสอบสวนกรณีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์กับคณะผู้หาเสียงกับรัสเซีย นั้น ต้องเผชิญปัญหามากยิ่ง ด้วยเหตุผลทางการเมือง โดยสมาชิกหลายคนในพรรครีพับลิกันได้แทรกแซงกระบวนการมาเป็นระยะ รายงานที่ได้รับมาหลายเดือนแล้วปรากฏว่า นาย Devin Nunes ประธานกรรมาธิการข่าวกรองของสภาผู้แทนราษฎร ได้คบคิดกับทำเนียบขาวในการจัดทำ Memo ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและเปลี่ยนแปลงถ้อยคำไปหลายตอน (Redaction) เพื่อแสดงว่า FBI ละเมิดสิทธิของประชาชนในการหาข่าวและดักฟังนายคาร์เตอร์ เพจ ที่ปรึกษาของนายทรัมป์ ซึ่งเดินทางไปกรุงมอสโกบ่อยครั้ง

นาย Nunes ตั้งใจจะให้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ปลดรองรัฐมนตรียุติธรรม (Deputy Attorney General) อันจะมีผลไปถึงการไล่นาย Robert Mueller ซึ่งเป็น Special Counsel ในการสอบสวนกรณีทรัมป์และพวกสมรู้ร่วมคิดกับรัสเซีย (Collusion) ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อปีที่แล้ว

หลังจากที่นายทรัมป์กล่าวสุนทรพจน์ State of the Union เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2018 เสร็จ ก็มีคนไปถามว่าเขาจะเปิดเผย Memo ตามที่นาย Nunes เสนอมาหรือไม่ นายทรัมป์ได้ตอบทันทีว่า “100%” ทั้ง ๆ ที่ตัวเองยังไม่เคยอ่านข้อความและนาย Nunes ก็ไม่ได้ตรวจฉบับล่าสุด ส่วนพรรคเดโมแครตได้พยายามคัดค้านเต็มที่ ตลอด 3-4 วันที่ผ่านมาเรื่องนี้เป็นข่าวใหญ่ทั้งในสหรัฐและระหว่างประเทศ ในที่สุด นายทรัมป์ได้สั่งถอนชั้นความลับของเอกสารดังกล่าว และทวีตข้อความว่า ความในบันทึกดังกล่าวทำให้เขาได้รับ vindication แล้ว

นาย Nunes ซึ่งมิได้เห็นข้อความที่ผู้พิพากษาสหรัฐอนุมัติตามบทบัญญัติของ Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA) ให้ FBI สืบสวนและสอบสวนผู้ต้องสงสัยได้

ถึง 3 ครั้ง จึงเดาผิด ๆ ไปว่า FBI คงจะนำ Dossier ซึ่งค้นคว้าและหาข่าวโดยนาย Christopher Steele อดีตนักการข่าวจาก MI6 ไปเป็นมูลฐานให้ได้รับอนุมัติ FISA เพราะนาย Nunes เข้าใจว่า Steele ได้ค่าจ้างจาก Democratic National Committee (DNC) ตามหลักฐานที่ถูกต้อง ฝ่ายที่ว่าจ้างให้ Steele ค้นคว้าเรื่องนี้แต่เริ่มแรก ได้แก่ฝ่ายรีพับลิกันเองที่ไม่เห็นด้วยกับนายทรัมป์ แต่ในตอนท้าย เมื่อทำเสร็จแล้ว เขาได้นำมาให้ DNC พิจารณาว่าจะสนใจและจ้างเขาต่อไหม ส่วนการสืบสวนและสอบสวนกรณีความพัวพันกับรัสเซีย นั้น เริ่มมาก่อนนั้นนานแล้ว ความเท็จอีกประการหนึ่งที่มีการจัดทำ Talking points ให้สมาชิกพรรครีพับลิกันนำไปใช้ในการให้สัมภาษณ์สื่อสาธารณะได้แก่การกล่าวหาว่า Christopher Steele ลำเอียงไปในทางต่อต้านนายทรัมป์ ซึ่งไม่มีมูลความจริงเลย

นาง Nancy Pelosi หัวหน้าพรรคเสียงข้างน้อย (เดโมแครต) ในสภาล่าง ทวีตว่าการเปิดเผยเอกสารที่ไม่สอดคล้องกับความจริงเพื่อจะช่วยโดนัลด์ ทรัมป์จะก่อให้เกิด Constitutional crisis ในไม่ช้า นักวิชาการหลายคนเห็นว่าเรื่องที่เกิดขึ้น เป็นเช่นเดียวกับ Saturday night massacre ในคดีวอเตอร์เกต ซึ่งประธานาธิบดีนิกสันไล่นาย Archibald Cox อัยการพิเศษ และผู้ช่วยออกจากหน้าที่ อันนำไปสู่การจะถอดถอนประธานาธิบดี แต่นิกสันได้ขอลาออกจากตำแหน่งก่อน สำหรับนายทรัมป์ นั้น หากจะใช้เส้นทาง Impeachment อันเป็นกระบวนการทางการเมือง คงจะไม่สะดวก เพราะพรรครีพับลิกันมีเสียงข้างมากในทำเนียบขาว ในวุฒิสภาและในสภาผู้แทนราษฎร แต่ในชั้นนี้ คงต้องรอให้มีเสียงข้างมากเสียก่อน โดยคาดว่าในการเลือกตั้งกึ่งวาระหรือ Mid-term elections ในเดือนพฤศจิกายน ศกนี้ พรรคเดโมแครตคงจะได้เสียงข้างมากอย่างค่อนข้างแน่

(ในระยะนี้ ข่าวนี้จะยังร้อนแรงอยู่ เมื่ออาการตาดีขึ้นแล้ว จะนำเสนอต่อ)

บันทึกของนาย Nunes ได้รับความเห็นชอบจากทำเนียบขาว เพราะเอกสารฉบับนั้น บั่นทอนความน่าเชื่อถือของ FBI ซึ่งเป็นแนวทางที่โดนัลด์ ทรัมป์เห็นชอบอยู่แล้ว เพราะเขาเชื่อว่าความในบันทึกจะช่วยแก้ข้อหาให้เขา อันเป็นความเข้าใจผิด ถ้อยคำใน

บันทึกมิได้กล่าวถึงสาระของข้อกล่าวหาหรือ Russian probe โดนัลด์ ทรัมป์คงคิดไปว่า หลักฐานต่าง ๆ ที่ที่ปรึกษาพิเศษ โรเบิร์ต มัลเลอร์ สอบสวนอยู่นั้น จำกัดอยู่เฉพาะกรณีการสมรู้ร่วมคิดระหว่างทรัมป์และคณะหาเสียงกับรัสเซียและปูติน แต่ขอบเขตการสอบสวนกว้างไกลกว่ามาก มีทั้งเรื่องเส้นทางการเงินในการฟอกเงินของนายทรัมป์และพวก และยังมีข้อหาด้านภาษี การล่วงเกินทางเพศกว่า 15+ ราย กับความพัวพันไม่เฉพาะกับรัสเซีย แต่ยังมีจีนด้วย ซึ่งนายทรัมป์พยายามหลีกเลี่ยงไม่กล่าวถึง จนเมื่อไม่กี่วันมานี้ มีกรณีน่าสงสัยกับยาเร็ด คิชเนอร์ ลูกเขยของทรัมป์และอิวานก้า ลูกสาว เมื่อปีที่แล้ว รัฐบาลจีนได้อนุมัติลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าให้แก่ทรัมป์และลูกสาวเป็นจำนวนมาก อันอาจอยู่ในข่ายของผลประโยชน์ขัดกัน

เมื่อสมาชิกพรรคเดโมแครตไม่อาจยับยั้งการตัดสินใจของนายทรัมป์ได้ ทั้งหมดจึงจัดทำ Memo ฉบับที่สมบูรณ์โดยแก้ไขการละเว้นสาระสำคัญที่นาย Nunes ตัดออก และได้เสนอเอกสารฉบับนี้ไปยังประธานาธิบดีเพื่ออนุมัติ เวลาผ่านมาสี่วัน นายทรัมป์ยังไม่อนุมัติ เพราะต่างจาก Memo ของนาย Nunes ซึ่งนายทรัมป์ได้ถอนชั้นความลับด้วยตนเอง แต่ฉบับที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงกว่าของพรรคเดโมแครต ยังไม่มีข่าวคืบหน้าในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ วันนี้

เมื่อถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ศกนี้ นายทรัมป์ได้ใช้ถ้อยคำเกี่ยงที่จะเปิดเผยบันทึกลับของพรรคเดโมแครต โดยส่งคืนไปให้จัดทำมาใหม่ หลังจากที่เก็บไว้หลายวัน โดนัลด์ ทรัมป์สามารถทำเช่นนั้นได้โดยอ้างเหตุผลว่า มีปัญหาในส่วนต่าง ๆ ของบันทึกซึ่งเป็นความลับ อันเป็นประเด็นทีคาดหมายได้และเชื่อว่า พรรคเดโมแครตคงจะคาดเดาแนวทางนี้อยู่แล้ว ในขณะเดียวกัน พรรคเดโมแครตก็จะต้องหาทางเลี่ยงกับดักที่ทำเนียบขาววางไว้ เพราะการแก้ไขความบางตอนในบันทึก อาจต้องใช้ประเด็นที่เลี่ยงข้อเท็จจริงอันปรักปรำนายทรัมป์ว่ากระทำผิดตามที่หลายฝ่ายทราบกันอยู่แล้ว และในทางปฏิบัติ การกล่าวหานายทรัมป์น่าจะปล่อยให้เป็นหน้าที่ของที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller และ

คณะลูกขุนสหรัฐ (Federal Grand Jury) ซึ่งจะต้องพิจารณาหาทางดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

โดยที่ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ เป็นวันที่งบประมาณชั่วคราวจะหมดอายุและจะเกิดปัญหา Government shutdown อีก นาย Mitch McConnell พรรครีพับลิกันซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคเสียงข้างมากในวุฒิสภา ได้ระดมสมาชิกจากทั้งสองพรรคพิจารณาร่างรัฐบัญญัติงบประมาณ จนสามารถเข็นร่างกฎหมายออกมาได้ ด้วยคะแนนเสียง 71-28 โดยได้คะแนนช่วยจากสมาชิกพรรคเดโมแครตบ้าง สมาชิกพรรครีพับลิกันหนึ่งนายที่มิได้ออกเสียงสนับสนุนได้แก่วุฒิสมาชิก Rand Paul ซึ่งเห็นว่าในระยะหลัง ๆ มานี้ พรรครีพับลิกันได้ละเลยหลักการอันเป็นประเพณีดั้งเดิมของพรรคที่จะหลีกเลี่ยงการยินยอมให้ใช้งบประมาณขาดดุลอย่างมาก เพราะร่างรัฐบัญญัติงบประมาณประจำปีของวุฒิสภาจะทำให้หนี้ภาครัฐเพิ่มสูงขึ้นหลายพันล้านดอลลาร์ ทั้ง ๆ ที่กฎหมายลดภาษีเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้สร้างภาระหนี้ให้แก่รัฐ 1.5 Trillian ในสิบปีนับแต่นี้ไป ไม่แต่เท่านั้น ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ศกนี้ ประธานาธิบดีทรัมป์ได้แถลงวงเงินอีก 1.7 Trillian เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศ อันจำเป็นยิ่ง เพราะที่มีอยู่ผุพังไปตามอายุการใช้งาน

เมื่อพ้นขั้นตอนของวุฒิสภาแล้ว ต้องรอการพิจารณาในระดับสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัญหาใหญ่ได้แก่งบเพื่อช่วยประเภทคนเข้าเมืองที่เข้ามาแต่ยังเด็ก หรือที่เรียกกันว่า Dreamers ซึ่งน่าสงสารมาก เพราะส่วนใหญ่เติบโตมาในสหรัฐและถือว่าตนเป็นคนอเมริกันซึ่งได้รับการศึกษาในสาขาต่าง ๆ มีจำนวนประมาณ 1 ล้านคน ซึ่งหากไม่อนุมัติงบประมาณไว้ ก็จะต้องถูกเนรเทศ เพราะไม่มีกฎหมายรองรับ ในสมัยประธานาธิบดีโอบามา ได้ออกคำสั่งให้เลื่อนการกำหนดกฎหมายรองรับไว้ต่อไป หรือ DACA แต่เมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้เป็นประธานาธิบดี ก็ได้ออกคำสั่งให้เนรเทศพวกนี้ภายในวันที่ 5 มีนาคมปีนี้ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมซึ่งคนที่อยู่ในข่าย Dreamers ได้เกื้อกูลให้และจะมีผลในการทำให้ครอบครัวเป็นจำนวนมากต้องแตกแยกกัน อันพรรคเดโมแครตได้พยายามค่อสู้เพื่อมิให้ต้องถูกเนรเทศ ด้วยเหตุนี้ นางแนนซี เปโลซี หัวหน้าฝ่ายข้างน้อย

ในสภาล่าง ได้ปราศรัยให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ โดยใช้เวลากว่า 8 ชั่วโมงต่อเนื่องกัน แต่ไม่อาจระดมเสียงสนับสนุนได้เพียงพอ ร่างรัฐบัญญัติงบประมาณจึงผ่านสภาได้ แม้จะทำให้เกิดภาวะ Government shutdown ประมาณ 9 ชั่วโมง รายงานในวันอังคารที่ 13 กุมภาพันธ์ แสดงว่า วุฒิสภากำลังหาทางออกในประเด็นการเข้าเมืองในทางนิติบัญญัติ ในขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีทรัมป์ก็ทวีตในเรื่องนี้ ซึ่งจะครอบคลุมคนเข้าเมืองตามตัวเลขของพลเอกจอห์น เคลลี Chief of Staff 1.8 ล้านคน การพิจารณาปัญหา Dreamers เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิรูประบบการเข้าเมืองโดยรวม ซึ่งต้องโยงไยไปถึงประเด็นที่เรียกว่า Chain migration อันหมายถึงญาติพี่น้องของแต่ละคนด้วย รายการที่นายทรัมป์ต้องการคืองบค่าใช้จ่ายในการสร้างกำแพงทางภาคใต้ ซึ่งเขาอ้างผิด ๆ มาตลอดว่าเม็กซิโกจะเป็นผู้จ่าย ยังค้างอยู่เพราะจะต้องใช้เงินจากภาษีของคนอเมริกัน

นาย Castaneda อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศเม็กซิโก เห็นว่าประเด็น Dreamers สำคัญยิ่งเพราะ ในจำนวนรวม 1.8 ล้านคน นั้น 1.4 ล้านเป็นชาวเม็กซิกัน ในความเห็นส่วนตัวของเขา หากนายทรัมป์ต้องการที่จะแบ่งเงินจากงบนี้ไปสร้างกำแพงตามนโยบายของนายทรัมป์ก็สุดแต่เขาจะเห็นสมควร (อันนี้เป็นภาระของสหรัฐเอง เพราะเม็กซิโกทุกฝ่ายจะไม่ช่วยออกตามที่นายทรัมป์เรียกร้องตลอด 2 ปีที่ผ่านมา) เรื่องนี้เป็นปัญหาการตัดสินใจที่ผิดพลาดทางด้านนโยบายต่างประเทศของนายทรัมป์ตั้งแต่ในระยะหาเสียง เพราะแทนที่จะปลูกฝังสัมพันธภาพเก่าแก่ที่มีมาด้วยดี กลับสร้างศัตรูและปมความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดทั้งแคนาดาทางภาคเหนือและเม็กซิโกทางภาคใต้ ตามรายงานล่าสุดในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ นายทรัมป์พยายามจะพูดทางโทรศัพท์กับประธานาธิบดีเม็กซิโกเพื่อขอให้ออกค่าใช้จ่ายในการสร้างกำแพง ซึ่งเขาได้ปฏิเสธมาหลายครั้งแล้ว โดยนายทรัมป์คงจะใช้วาจาอันไม่เหมาะสม นายโรดริเก้ เปเน่ นิเอตโต้ ประธานาธิบดีเม็กซิโก จึงแถลงงดการเดินทางมายังกรุงวอชิงตันไปโดยไม่มีกำหนด

ความสับสนในบรรดาคณะเจ้าหน้าที่ทำเนียบขาวเป็นข่าวใหญ่ในระยะกลางเดือนกุมภาพันธ์ แม้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับการสอบสวนโดย FBI ในบางส่วนมาตั้งแต่เดือน

มีนาคม 2017 จนแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม 2017 แต่ผู้ที่อาจต้องมีส่วนรับผิดชอบจะพัวพันกับเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ถึงขั้นพลเอกนอกราชการจอห์น เคลลี่ Chief of Staff

เรื่องนี้เริ่มมาจากกรณี นาย Rob Porter คนใกล้ชิดประธานาธิบดีทรัมป์ถูกอดีตภริยา 2 คนกล่าวหาพร้อมหลักฐานว่าได้ทำร้ายตนอันปรากฏในภาพถ่ายว่าได้ต่อยใต้ตาจนเป็นรอยบวมอย่างชัดเจน และมีประวัติใช้อารมณ์รุนแรงเช่นต่อยกระจกที่ประตูเข้าบ้านจนแตกละเอียด จนชีวิตสมรสไม่อาจดำเนินต่อไปได้ ทั้งสองฝ่ายจึงเลิกราจากกัน

สาเหตุมิใช่เพียงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อันทำให้เจ้าหน้าที่ทำเนียบขาวต้องออกไปถึงสามคนในระยะเวลาใกล้เคียงกัน คือนาย Rob Porter ดังที่กล่าว แต่ยังมีนาย David Sorenson ซึ่งเคยเป็นผู้ร่างคำปราศรัยให้นายทรัมป์ และนาย George Davids Banks สมาชิก National Economic Council ของทำเนียบขาว ปัญหาที่บานปลายต่อมาได้แก่การที่นาย Rob Porter และอีกหลายคน รวมทั้งลูกเขยของนายทรัมป์ มิได้รับอนุมัติให้เข้าถึงเอกสารลับมากหรือ Security clearance ตลอดมาจนบัดนี้ แม้บางคนจะได้ Interim clearance ก็ตาม ซึ่งมีขีดจำกัด แต่พอร์ตเตอร์ก็เป็นผู้ได้เห็นความลับด้านความมั่นคงแห่งชาติตลอดมา เพราะเอกสารทุกฉบับจะผ่านนายพอร์ตเตอร์ซึ่งเป็นผู้นำไปเสนอนายทรัมป์ดังที่ภาพข่าวโทรทัศน์ยืนยันให้ผู้ติดตามข่าวได้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่า

โดนัลด์ ทรัมป์ไว้วางใจในนายพอร์ตเตอร์มาก อาจเป็นเพราะเป็นผู้มีการศึกษามาสูง โดยจบจาก Harvard Law School และได้เป็น Rhodes scholar ด้วย แต่ที่ควรแก่การเพ่งเล็งยิ่งกว่านั้น อาจจะเป็นดังที่ Kellean Conway ที่ปรึกษาอาวุโสของนายทรัมป์ กล่าวในรายการสัมภาษณ์ State of the Union ทาง CNN เมื่อวันอาทิตย์ที่ 11 กุมภาพันธ์ ว่าทรัมป์ Has a long history of defending the male accuser ซึ่งคนเป็นจำนวนมากย่อมจะเห็นด้วย เพราะโดนัลด์ ทรัมป์ เองได้ถูกกล่าวหาว่าลวนลามทางเพศมาไม่น้อย ในระยะใกล้เคียงกัน นาย Michael Cohen ทนายคนหนึ่งของทรัมป์ได้เปิดเผยว่า เขาเองได้จ่ายเงินส่วนตัวไป 130,000 ดอลลาร์ ให้แก่ Stormy Daniels อดีตดาราหนังโป๊ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนายทรัมป์ก่อนหน้าที่จะถึงวันเลือกตั้ง และหลายฝ่ายพยายามจะกลบ

เกลื่อนความจริงในกรณีนี้มาตลอด ต่อมาในวันศุกร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ ปรากฏข่าวฉาวเกี่ยวกับโดนัลด์ ทรัมปอีก คือความสัมพันธ์กับ Karen McDougal ซึ่งเตยเป็นภาพหน้ากลางในนิตยสาร Playboy และนิตยสาร Tabloid ชื่อ In Touch ได้แย่งมานำลงจาก The Enquirer อันเป็น Tabloid เช่นกัน เพราะผู้สื่อข่าวฉบับหลังรับข่าวมาเพื่อจะทำลาย

ประเด็นการเข้าถึงเอกสารลับมากของนายพอร์ตเตอร์ได้พัวพันไปถึงพลเอกจอห์น เคลลี่ Chief of Staff ของนายทรัมป์ด้วย โดยตรง มีการตั้งปัญหาว่า โดยที่กรณีความอื้อฉาวที่เกิดขึ้นและ FBI ทราบมาตั้งแต่เดือนมีนาคม ปีที่แล้ว จอห์น เคลลี่ทราบเรื่องหรือไม่ ถ้าทราบ ทราบตั้งแต่เมื่อไร ตามคำให้สัมภาษณ์ของเคลเลี่ยน คอนเวย์ ที่ปรึกษาอาวุโสของประธานาธิบดี หลายคนยืนยันว่าทราบกันมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ศกที่แล้ว แต่พลเอกเคลลี่ไม่ยอมรับง่าย ๆ อันทำให้สำนักข่าวชี้แจงว่า Chief of Staff ขณะนี้อยู่ใน Eye of the storm

นาย Jeh Johnson ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงความปลอดภัยของมาตุภูมิภายใต้รัฐบาลบารัค โอบามา ให้ความเห็นว่า เรื่องนี้น่าเป็นห่วง แต่เขาเห็นว่า จอห์น เคลลี่ควรจะทำหน้าที่ Chief of Staff ต่อไปเพื่อคุมนายโดนัลด์ ทรัมป์อยู่ใกล้ ๆ เพราะเขาคงจะเป็นห่วงผลต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น หากไม่มีคนที่ตรงไปตรงมาเช่นเคลลี่ อยู่ใกล้ชิดนายทรัมป์ ซึ่งถ้าตามใจแล้ว จะไปกันใหญ่

ตามรายงานล่าสุด นายพอร์ตเตอร์ขณะนี้ตกหลุมรักกับ Home Hickes คนใกล้ชิดของนายทรัมป์ และเป็นประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าแฟชั่นหญิงของ Ivanka บุตรีคนโปรดของนายทรัมป์ เป็นสาวสวย และที่ปรึกษาในคณะเจ้าหน้าที่ทำเนียบขาวที่ Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในกรณีความสัมพันธ์ของทรัมป์และคณะกับรัสเซียได้เริ่มสอบปากคำแล้ว

หลังจากใช้ความพยายามอยู่นาน นับแต่การลงมติเลือกให้นาย Cyril Ramaphosa เป็นประธานพรรค African National Congress นาย Jacob Zuma ซึ่งยังอยู่ในตำแหน่ง

ประธานาธิบดี เพราะเขาถือว่า ตำแหน่งของเขายังไม่ครบวาระจนปี 2019 นาย Ramaphosa กับผู้นำแอฟริกันคือประธานาธิบดีมานังกากัวแห่งซิมบับเวและประธานาธิบดีรวันดา ซึ่งบัดนี้เป็นประธาน African Union ได้ไปปรากฏตัวใน World Economic Forum ที่เมืองดาวอสเพื่อเชื้อเชิญบรรดาประเทศพัฒนาแล้วให้ไปลงทุนในประเทศตน ภายใต้คำขวัญว่าภูมิภาคแอฟริกาบัดนี้พร้อมแล้วที่จะ Open for business หลังจากที่การเศรษฐกิจตกต่ำอย่างมากอันเนื่องมาจากการคอร์รัปชั่นและการบริหารผิดพลาดโดยผู้นำของแต่ละประเทศคนก่อน ในขณะเดียวกัน กองทุนการเงินระหว่างประเทศและสถาบันการเงินโลกต่างเห็นพ้องกันว่า แอฟริกาจะก้าวหน้าทางเศรษฐกิจใน 5 ปีต่อจากนี้ไปโดยแอฟริกาใต้จะกลับมาเป็นการเศรษฐกิจชั้นนำ

แต่สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ยังเป็นปัญหา เพราะประธานาธิบดี Zuma ซึ่งถูกศาลสูงตัดสินแล้วว่ากระทำความผิดมากมายด้วยกันโดยศาลได้สั่งให้คืนเงินเป็นจำนวนมากจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ที่เขานำไปตกแต่งบ้านพักของเขาที่ Capetown ซึ่งบังเอิญในขณะนี้ประสบความแห้งแล้งอย่างหนัก โดยจะขาดน้ำทั้งหมดในวันที่ 11 พฤษภาคม ศกนี้ เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว มีฝนครั้งหนึ่ง แต่ไม่เพียงพอ

ความพยายามภายในพรรค African National Congress ที่จะขอให้ Jacob Zuma ลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ต้องประสบปัญหามาก เพราะ Zuma ไม่เห็นด้วย รายงานฉบับนี้ต้องล่าช้ามาหลายวันด้วยต้องรอการตัดสินใจของประธานาธิบดีซึ่งไม่ยอมรับว่าเขาได้กระทำผิดฉันใด ในที่สุด คณะกรรมการบริหารของพรรคได้ประชุมกันและลงมติให้นายซูม่าถูก Recall แต่โดยที่พรรคมิได้กำหนดเวลาชัดเจนว่าจะให้เขาลงจากตำแหน่งเมื่อใด นายซูม่าจึงถ่วงเวลาจนทั้งโลกได้ทราบ ในที่สุดคณะกรรมการบริหารจึงใช้วิธีว่า หากไม่ลาออกในวันพุธ ก็จะให้ทั้งสภาตั้งกระทู้ไม่ไว้วางใจในวันพฤหัสบดี ในชั้นแรกนายซูมาขอเลื่อนเวลาไปอีก 3 ถึง 6 เดือน โดยอ้างขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อถึงวันพุธ นายซูมาได้ขอปราศรัยทางโทรทัศน์กับประชาชนทั้งประเทศ อันเป็นความพยายามขั้นสุดท้ายที่จะถ่วงเวลา โดยได้ใช้ความพยายามแสดงเหตุผลว่า ทางใดจะถูกต้องชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ เขาได้กล่าววกวนอยู่นาน แต่มิได้ประกาศจะลาออก ซึ่งเขาเห็นว่า ทั้งหมดนี้ “Unfair” ต่อมา เขาได้ออกโทรทัศน์อีก พูดจาวกวนไปมาเพื่อแสดงว่า การ Recall จะเป็น Precedence ที่ไม่ดีต่อไป ทั้งๆ ที่พรรคควรจัดกระบวนทัพให้ดีเพื่อสร้างเอกภาพของ ANC สำหรับการเลือกตั้ง และในที่สุดนายซูม่าก็ได้ยินยอมลาออกจากตำแหน่ง โดยมีผลในทันที

เมื่อ Jacob Zuma ตกลงที่จะลาออก นาย Cyril Ramaphosa รองประธานาธิบดีได้รักษาการแทน และหลังจากนั้น สภาฯ ในการประชุมที่ Capetown จึงออกเสียงเลือกตั้งให้นาย Cyril Ramaphosa เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ โดยได้สาบานตน และกล่าวสุนทรพจน์ State of the Nation ในวันถัดๆ มา

นาย Cyril Ramaphosa เป็นคนโปรดของนาย Nelson Mandela มีความสันทัดในการดำเนินงานทางธุรกิจ จึงได้รับความไว้วางใจว่าจะสามารถฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจ การคลัง และการลงทุน ซึ่งแอฟริกาใต้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า “Stagnant” ตลอดระยะที่นายซูม่าบริหารประเทศ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดเหลือร้อยละ 2 ร้อยละ 28 เป็นอัตราคนว่างงาน ดังที่กล่าวก่อนนี้ นาย Ramaphosa ได้เดินทางไปร่วมการประชุม World Economic Forum ที่เมืองดาวอส ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อเชื้อเชิญให้นักธุรกิจเข้าไปลงทุนและเปิดกิจการธุรกิจในหัวข้อ Open For Business เช่นเดียวกับผู้นำซิมบับเวและรวันดา การโฆษณาชักชวนให้ต่างชาติมาลงทุนในแอฟริกาใต้ทางโทรทัศน์ระหว่างประเทศเริ่มมีถี่ขึ้น ในการรับตำแหน่ง Ramaphosa ประกาศว่า เขาจะไปทำหน้าที่เป็น “Servant” ของประชาชน ไม่ว่าจะผิวพันธุ์ใด และจะปราบปรามการคอร์รัปชั่นอย่างจริงจัง ซึ่งผลของการบริหารจัดการการเศรษฐกิจที่ผิดพลาดก่อนหน้านี้ ได้ทำให้แอฟริกาใต้หลุดจากการเป็นหนึ่งในประเทศ BRICS –Brazil, Russia, India, China and South Africa

ตามรายงานจากกรุงเบอร์ลินในค่ำวันอังคารที่ 13 กุมภาพันธ์ นาย Martin Schulz หัวหน้าพรรค Social Democrat ได้ขอลาออกจากตำแหน่งด้วยความหวังว่า ผู้ที่จะมาเป็นผู้นำพรรคต่อจากเขา จะสามารถได้เสียงในสภามากกว่าที่ผ่านมา ส่วนข้อตกลงที่จะร่วมเป็นรัฐบาลผสมกับพรรค CDU ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ล นั้นคงเป็นไปเช่นเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง

เมื่อเวลาบ่ายวันที่ 14 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุร้ายขึ้นที่ Marjory Stoneman Douglas High School ที่ Parkland อันเป็นเมืองเล็ก ๆ ของนครไมอามี่ มลรัฐฟลอริดา โดยนายนิโคลาส ครูซ อดีตนักเรียนวัย 19 ปีที่ถูกไล่ออกจากโรงเรียนได้ใช้ปืน AR-15 หรือ Assault rifle บุกยิงตั้งแต่นอกโรงเรียนและคงยิงตามชั้นต่าง ๆ ภายในโรงเรียนทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งครูและนักเรียน 17 คนและบาดเจ็บ 14 คน คนยิงถูกจับได้และถูกนำตัวขึ้นฟ้องต่อศาลในข้อหาฆาตกรรมโดยเตรียมการไว้ก่อน (Seventeen counts of premeditated murder) ทราบต่อมาว่า มีปัญหาทางสมอง (Mental health) และฝักใฝ่ลัทธิเหยียดผิว นับเป็นการสังหารหมู่ในโรงเรียนครั้งล่าสุดในอเมริกา ทำนองเดียวกับเหตุร้ายที่แซนดี้ฮุคส์ นิวทาวน์ โคลัมไบน์ ฯลฯ โดยทั้งหมดสืบเนื่องมาจากการหาปืนได้ง่าย และทำให้สหรัฐเป็นประเทศที่มีปัญหาจากการสังหารหมู่มากที่สุดในโลก เพราะความพยายามที่จะออกกฎหมายจำกัดหรือห้ามการครอบครองอาวุธปืนไม่สามารถบัญญัติได้ เพราะองค์กรส่งเสริมให้คนมีอาวุธในนาม National Rifle Association หรือ NRA ให้เงินอุดหนุนสมาชิกสภานิติบัญญัติตลอดมาและมีสมาชิก 5 ล้านคนตามบริษัทต่าง ๆ ถือเป็น Lobbyist ทรงอิทธิพลที่สุดในวงการเมืองของสหรัฐในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา โดยถือทิศทางการเมืองไปทางขวาหรืออนุรักษ์นิยมและด้วยเหตุนี้ สมาชิกส่วนใหญ่จึงสังกัดพรรครีพับลิกัน แม้จะมีบ้างที่อยู่ในพรรคเดโมแครต

เมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งทั้งในรอบไพรมารีและประธานาธิบดีในปี 2016 NRA ได้จัดการประชุมใหญ่ให้โดยถือเป็นสมาชิกคนสำคัญและเพียงสองสามวันหลังจากที่เขาได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี เขาได้ไปปรากฏตัวเป็นองค์ปาฐกของ NRA ด้วยความภาคภูมิใจอย่างชัดแจ้ง

ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ เพียงวันเดียวหลังเหตุการณ์สังหารหมู่ที่โรงเรียนใน Parkland อันเป็นเหตุสลดใจของคนเกือบทั้งชาติ ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ออก Proclamation และให้สถานที่ราชการลดธงครึ่งเสาเช่นที่ทำเนียบขาว หลังจากนั้นเขาได้กล่าวคำปราศรัยกับ “นักเรียน” ทั่วประเทศ แสดงความสลดใจ โดยเน้นประเด็นความผิดปกติทางสมองอันเป็นปัญหาสุขภาพของสาธารณชน ซึ่งเขาจะนัดประชุมทางสาธารณสุขเพื่อหาทางแก้ไข ตลอดคำปราศรัย ทรัมป์มิได้เอ่ยปากถึงคำว่า Gun แม้แต่ครั้งเดียว ขณะที่เขายังอยู่บ้านพักที่ฟลอริดา และได้ยินข่าวว่า ก่อนที่จะเกิดเหตุได้มีเบาะแสมาพอสมควร ประธานาธิบดีทรัมป์จึงทวีตว่า “FBI มัวแต่ไปสอบสวนกรณีรัสเซียทำให้ละเลยเบาะแส (Tip) เหล่านั้น แย่มาก” –ที่ดึงประเด็นรัสเซียมาใช้ ก็เพราะเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ศกนี้ รักษาการรัฐมนตรียุติธรรมสหรัฐได้แถลงคำฟ้องเพื่อดำเนินคดีชาวรัสเซีย 13 คนและองค์กร 3 แห่งที่มีหลักฐานชัดแจ้งว่าได้แทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐเมื่อปี 2016 เพื่อให้ฮิลลารี คลินตันเสียเปรียบและเพื่อช่วยให้นายทรัมป์ได้ชัยชนะ ด้วยรายละเอียดยาว 37 หน้า อันเป็น Indictment ฉบับแรก (เรื่องนี้จะเป็นรายงานต่างหากในเดือนนี้ต่อไปหากมีเวลาและสุขภาพอำนวย)

ต่อมาเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ทำเนียบขาวได้เชิญนักเรียน ครูและผู้ปกครองไปบรรยายให้ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีทราบความเห็น ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็มิได้คาดหมายว่า จะได้รับแนวทางแก้ปัญหาในมุมมองของประธานาธิบดีทรัมป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะกล้องที่บันทึกภาพโทรทัศน์ทำให้เห็นว่า โดนัลด์ ทรัมป์มีเศษกระดาษในมือพร้อม Script สั้นๆ ว่า “I hear you” และไม่มีสาระอย่างอื่น ทุกคนได้ระบายความรู้สึกและทางแก้ปัญหาเพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง ประธานาธิบดีทรัมป์นั่งฟังอยู่ตลอด หากจะมี

คำแนะนำก็ได้แก่การให้ครูมีอาวุธอยู่กับตัวให้พร้อมเพื่อคุ้มกันนักเรียน ด้วยการยิงต่อสู้กับผู้มุ่งร้าย อันจะเป็นการหยุดยั้งการสังหารหมู่เช่นที่เกิดขึ้น

คำแนะนำดังกล่าวเป็นเช่นเดียวกับที่นายทรัมป์เคยเสนอในเหตุก่อการร้ายโดยนายโอมาร์ มาตีนที่ระดมยิงผู้คนอย่างหนักด้วยปืนกลมือ (เข้าใจว่าเป็น AR-15) ภายในไน้ท์คลับ Pulse ที่เมือง Orlando ในมลรัฐฟลอริดา เพื่อว่า ผู้ไปเที่ยวไน้ท์คลับจะสามารถยิงต่อสู้กับคนร้ายได้ นั่นเป็นวิธีคิดของนายทรัมป์ระหว่างการหาเสียง

อย่างไรก็ดี บางทีพลังนักเรียนครั้งนี้อาจนำไปสู่การลดหย่อนเหตุการณ์ร้ายทำนองเดียวกันได้บ้าง เพราะได้มีการออกไปประกาศแนวคิดทั่วประเทศด้วยคำขวัญ Never again และเข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดกับบรรดานักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ กับยังได้รับความสนับสนุนจากสื่อระหว่างประเทศ เช่น CNN ในการจัด Town Hall โดยถ่ายทอดไปทั่ว แต่จะคาดหวังมากนักไม่ได้ เพราะแม้ในชั้นนี้ นักการเมืองหลายคนยังขัดขวางกระบวนการอยู่ดี ผลที่พอประมวลได้ในชั้นนี้ได้แก่การเพิ่มขึ้นของกระแสต่อต้าน NRA ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัทห้างร้านจำนวนมากได้ยกเลิกความสัมพันธ์ที่มีมานานกับ NRA อันเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในวงการเมืองของสหรัฐ ซึ่งจะต้องจับตาดูความเคลื่อนไหวต่อไป ตามรายงานล่าสุดในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ สายการบินเดลตาและยูไนเต็ดได้ตัดความสัมพันธ์กับ NRA แล้ว

National Rifle Association ได้ระดมกำลังต่อต้านกระแสในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ในที่ประชุมใหญ่ของ Conservative Political Action Conference—CPAC ในการประชุมที่ Maryland โดยนาย Wayne LaPierre ในฐานะประธานและรองประธานบริหาร ซึ่งพยายามย้ำถึงบทบาทของ NRA ในการส่งเสริม Second Amendment ของรัฐธรรมนูญสหรัฐซึ่งฝ่ายเขาตีความว่าเป็นหลักประกันสิทธิของปวงชนในการครอบครองอาวุธปืน (Right to bear arms) และเหตุการณ์สังหารหมู่ที่เกิดขึ้น ณ โรงเรียนที่ Parkland มลรัฐฟลอริด้า โดยอ้างว่าปัญหาที่เกิดขึ้นถูกพวกฝ่ายซ้ายและนิยมสังคมนิยมแบบยุโรปเช่น นายเบอร์นี ซานเดอร์ เอลิซาเบธ วอร์เร็น กับบรรดาสมาชิกพรรคเดโมแครต ได้ขัดขวางและบิดเบือนให้

เป็นเรื่องชั่วร้ายตลอดมา ทั้ง ๆ ที่สมาคม NRA มีมาตรการป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายเช่นที่มีขึ้น เช่น School Shield program คำแถลงของ NRA แสดงชัดถึงแนวทางของฝ่ายขวาจัดหรืออนุรักษ์นิยม โดยแบ่งแยกแนวความคิดทางการเมืองของสังคมเป็น “ซ้าย-ขวา” อย่างช่วยไม่ได้ อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากแนวทางสร้างความแตกแยกในประเทศของการเมืองซึ่งทำให้นายทรัมป์ได้รับชัยชนะ เกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองนี้ ศาสตราจารย์ Amy Chua ที่มหาวิทยาลัย Yale ได้แต่งหนังสือในชื่อว่า Tribalism and the Victory of Donald Trump ว่า แม้เดิมทีอเมริกาจะมิได้แยกแยะสังคมมาเท่าใดนัก แต่ต่อมา ได้มีการแบ่งกลุ่มเป็น Irish Americans Italian American Hispanic Sino American ฯลฯ จึงมีเอกลักษณ์เป็นชนม์เผ่ามากขึ้นทั่วประเทศ โดยเทียบให้เห็นว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ไม่ต่างจากลิเบีย ซึ่งมีชนม์เผ่านับร้อย ในสภาพการณ์ดังกล่าว การสร้างความเป็นปึกแผ่นและความปรองดองจึงยากขึ้น โดนัลด์ ทรัมป์ ได้ใช้วิธีการสร้างความแตกแยกในระหว่างมวลชน (Tribalism) เป็นฐานพลังทางการเมืองในการเลือกตั้ง จนได้ชัยชนะ แต่สังคมกลับแตกแยกมาจนทุกวันนี้ โดยนายทรัมป์ไม่เคยพยายามจะทำตัวเป็นผู้ประสานสามัคคีเลย (Unifier)

ส่วนประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้แถลงแนวทางแก้ปัญหา School shooting โดยกล่าวหาว่าสำนักข่าว CNN กับ NBC ซึ่งเขาเรียกมาตลอดว่าเป็นสื่อข่าวปลอม ได้บิดเบือนข้อเสนอของเขาว่าจะให้ครูพกอาวุธปืนว่า ไม่จริง เพราะเขาต้องการให้มีผู้ที่สามารถใช้อาวุธปืนและได้รับการฝึกฝนการใช้อาวุธมาอย่างดีเป็นผู้คุ้มกันความปลอดภัยของนักเรียน เพื่อจะได้ช่วยได้ทัน เนื่องจากกว่าเจ้าหน้าที่จะมาถึงที่เกิดเหตุก็ไม่ทันกาล ในขณะเดียวกัน โดนัลด์ ทรัมป์เห็นควรเพิ่มอายุผู้ประสงค์จะมีปืนไว้ในครอบครองเป็น 21 ปี (ประเด็นนี้ ผู้สื่อข่าวที่เชื่อถือได้รายงานว่า ทรัมป์ตั้งใจจะกล่าว แต่มิได้นำมาใช้ อาจเป็นได้ว่า NRA ไม่เห็นด้วย) และให้ห้ามการจำหน่าย Bump stocks อันเป็นกลไกที่ทำให้ปืนธรรมดาเป็นปืนกลมือได้กับเข้มงวดกับ Background checks ซึ่งมิใช่ข้อเสนอใหม่ เพราะหลายฝ่าย ทั้งเดโมแครตและรีพับลิกันก็ได้พยายามจะบัญญัติข้อกำหนดนี้เป็นกฎหมายมาพักใหญ่แล้ว ในกรณีเหตุร้ายที่โรงเรียน ณ Parkland มีเจ้าหน้าที่รักษาความ

ปลอดภัยประจำอยู่แล้ว แต่เขาละเลยต่อหน้าที่โดยมิได้เข้าไปตรวจการณ์ในบริเวณโรงเรียน ทั้ง ๆ ที่เขาทราบถึงเหตุการณ์ในโรงเรียนแต่ไม่อยากเข้าไปเสี่ยง จึงได้ลาออกไปแล้ว ซึ่งข้อนี้ นายทรัมป์ก็ทราบและตั้งข้อสังเกตว่า เจ้าหน้าที่คนนั้น “ไม่รักเด็ก”

อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ไปกล่าวคำปราศรัยต่อที่ประชุมใหญ่ของ Conservative Political Action Conference เพื่อการประชุมของ NRA อันย่อมคาดหมายได้ว่า เขาไม่สามารถจะเป็นกลางได้ คำปราศรัยครั้งนี้ดูจะไม่เกี่ยวกับเหตุร้ายที่พาร์คแลนด์เท่าใดนัก เพราะทรัมป์ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหาเสียง ไม่นานหลังจากนั้น สถานีโทรทัศน์ CNN ได้นำคำปราศรัยของนาย LaPierre มาเปิดควบไปกับคำปราศรัยของนายทรัมป์ มีหลายประเด็นที่แทบจะมาจากร่างเดียวกัน ที่น่าสลดใจได้แก่การที่นายทรัมป์ได้กล่าวหาว่า รัฐบัญญัติสุขภาพหรือ ObamaCare นั้น ควรจะถูกยกเลิกไปได้แล้ว แต่ตอนดึกมากสมาชิกคนหนึ่งเดินทางมาร่วมด้วย ออกเสียงไปอีกทางหนึ่ง ซึ่งหมายถึงวุฒิสมาชิก John McCain ที่กำลังป่วยด้วยมะเร็งในสมอง แต่นายทรัมป์ได้โทรศัพท์ไปขอให้เดินทางจากมลรัฐแอริโซนามาเข้าที่ประชุมที่กรุงวอชิงตัน วุฒิสมาชิก John McCain ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของนายทรัมป์อยู่แล้ว จึงเดินทางมาและออกเสียงไม่เห็นด้วยก่อนเดินทางกลับไปเข้าโรงพยาบาลที่มลรัฐแอริโซนาทันที ในที่ประชุม ทรัมป์กล่าวว่า “Boy oh boy, who was that? I don’t know.” นายทรัมป์ใช้คำพูดเช่นนั้นเพราะไม่ต้องการกล่าวชื่อวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคน ทั้ง ๆ ที่ทุกคนทราบดีว่าเขาหมายถึงใคร

รายงานสถานการณ์สู้รบในซีเรียโดยฝ่ายต่าง ๆ มีปรากฏในรายงานและวิเคราะห์ข่าวที่ได้ทำมาตลอด แม้การระบุถึงฝ่ายค่าง ๆ ที่สู้รบกันจะเป็นการยากที่จะกล่าวถึงให้แน่ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัสเซียได้ส่งกองกำลังทุกเหล่าทัพไปร่วมรบ ด้วยข้ออ้างว่า เพื่อปราบปรามผู้ก่อการร้าย แต่ตามความเป็นจริง กองกำลังรัสเซียมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้บาชาร์ด อัล อาสสาด ฟื้นสถานะมาเป็นผู้ปกครองซีเรียอีก ซึ่งนับว่ากลวิธีของรัสเซียได้ผล สำหรับสหรัฐกับพันธมิตรต่อต้านไอเอส เป็นที่ทราบกันแล้วว่า ประธานาธิบดีบารัค

โอบามาไม่ต้องการที่จะไป “จมปลัก” ในซีเรียและได้เตือนปูตินในทำนองเดียวกัน แต่ผู้นำรัสเซียวางแผนในใจอยู่แล้วที่จะกลับมาเป็นผู้บงการว่าจะให้ซีเรียหันเหไปทางใด โดยอาจจะหวังย้อนกลับไปถึงความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิรัสเซียอีก เพราะสมัยนั้น รัสเซียทรงความยิ่งใหญ่มาก อันเป็นแนวคิดที่ผู้นำสหรัฐ (โอบามา) คงไม่อาจจะเห็นด้วย เพราะมีเป้าหมายจำกัดในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายโดยไม่ต้องการให้อาสสาดกลับมาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อีก

ตลอดกว่า 1 ปีที่ผ่านมา สหรัฐกับรัสเซียจึงปะทะคารมกันหลายครั้งในการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อหาทางให้การสู้รบยุติลง เมื่อปลายปี 2016 นายจอห์น แคร์รี่ย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ถึงขั้นแถลงว่า การพูดจากับผู้แทนรัสเซียเพื่อสร้างความสงบในแคว้นอาเล็ปโป ทางตอนเหนือของซีเรีย เสมือนอยู่กันคนละโลกหรือทางคู่ขนาน เพราะรัสเซียกับซีเรียได้ปฏิบัติการอย่างโหดร้ายมาก โรงพยาบาล โรงเรียน และสถานพยาบาลของแพทย์ไร้พรมแดนถูกทำลาย แม้กระทั่งขบวนรถบรรทุกอาหารและเครื่องบรรเทาทุกน์ของสหประชาชาติก็ถูกระเบิดทำลาย ฝ่ายซีเรียและรัสเซียละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างชัดแจ้ง

ในระยะหลังมานี้ ตุรกีได้บุกเข้าโจมตีทางภาคเหนือ แถบ Afrin อีกทางหนึ่งเพื่อทำลายล้างพวกเคิร์ด โดยข้อหาประจำของตุรกีว่า พวกเคิร์ดซึ่งเป็นนักรบในกลุ่มพันธมิตรต่อต้านไอซิสของสหรัฐเป็นผู้ก่อการร้ายในสายตาของตุรกี เมื่อกลางเดือนนี้ เครื่องบินเอฟ-16 ของอิสราเอลถูกจรวดจากพื้นยิงมาตกในเขตอิสราเอลโดยอิหร่าน จึงเป็นการยากที่จะแยกฝ่ายต่าง ๆ ที่เข้ามาปะทะกันทั่วซีเรีย

สมรภูมิล่าสุดที่เป็นปัญหาขณะนี้ได้แก่ Eastern Ghouta ใกล้กับกรุงดามัสกัส ซึ่งรัฐบาลอาสสาดกับทหารจ้างของรัสเซียได้ระดมกันโจมตีทั้งทางอากาศและทางบก นายกูแตร์เรส เลขาธิการสหประชาชาติ กล่าวว่า สถานการณ์ในกูต้าตะวันออก ซึ่งมีพลเมืองอยู่ประมาณเกือบ 400,000 คน ถูกกำลังฝ่ายรัฐบาลและทหารจ้างของรัสเซีย นำโดย Yevgeny Viktorovich Prigozhin Oligarch ซึ่งใกล้ชิดกับปูตินและมีชื่อเป็นตัวนำตามคำฟ้อง

ของ FBI ว่าเข้ามาแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐซึ่งปรากฏผลว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้รับชัยชนะ เป็นเสมือน “Hell on earth” ตามรายงานของแพทย์ไร้พรมแดน ประชาชนถูกฆ่าไปแล้วกว่า 520+ คน ในเวลาเพียงไม่ถึง 5 วัน

สหรัฐกับพันธมิตรต่อต้านไอเอสได้นำเรื่องเข้าการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา เพื่อให้ลงมติให้มีการสงบศึกหรือหยุดยิงเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรม แต่รัสเซียได้ถ่วงเวลาในการลงมติมาจนถึงวันเสาร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ จึงสามารถผ่านร่างข้อมติที่สวีเดนและคูเวตเสนอ โดยได้พยายามจะตัดถ้อยคำให้เบาลง แต่ในที่สุด ก็สามารถลงมติโดยเอกฉันท์ได้ ตามข้อมติ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องยุติการสู้รบทั่วซีเรียในทันที เป็นเวลาอย่างน้อย 30 วัน และเปิดโอกาสให้หน่วยบรรเทาทุกข์เข้าไปช่วยเหลือพลเมืองได้ การดำเนินการตามข้อมติที่ 2401 นี้จะเป็นไปเช่นใด ต้องติดตามรายงานต่อไป ข้อสังเกตประการหนึ่งได้แก่การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกอัครราชทูตนิกกี้ เฮลี่ได้โจมตีรัสเซียอย่างเต็มที่ในระดับที่ไม่เคยกล่าวเช่นนั้นมาก่อน และเอกอัครราชทูตรัสเซียก็ได้ตอบโต้ผู้แทนสหรัฐเช่นกัน อันเป็นความเคลื่อนไหวอีกทางหนึ่งที่จะต้องติดตามพิเคราะห์ต่อไป

ในเวลาเพียงไม่ถึง 12 ชั่วโมงของการลงมติ ฝ่ายอาสสาดก็ได้โจมตีทางอากาศอีก และเป็นไปได้ว่า กำลังภาคพื้นดินจะรุกเข้าไป ฝ่ายรัสเซียและซีเรียสามารถทำเช่นนี้ได้ เพราะกลลวงในข้อมติทุกครั้งจะยกเว้น “ผู้ก่อการร้าย” จากบังคับของข้อตกลงหยุดยิง ซึ่งรัสเซียและ Regime force ใช้ความดังกล่าวในการโจมตีทุกฝ่าย โดยอ้างว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ทำเช่นนี้มาตั้งแต่วาระที่รัสเซียส่งกำลังไปประจำในซีเรียคือวันที่ 30 กันยายน 2015

ในคืนวันอาทิตย์ที่ 25 กุมภาพันธ์ นาย Antonio Guterres เลขาธิการสหประชาชาติได้เรียกร้องให้ฝ่ายต่างๆ ยุติการรบในกูต้าตะวันออกตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงอย่างจริงจังเสียที เพื่อเปิดโอกาสให้ปฏิบัติการทางมนุษยธรรมเริ่มขึ้นได้ในบริเวณที่เขาเองเรียกว่า Hell on Earth

ในวันเสาร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ ศกนี้ อิตาลีได้มีการชุมนุมของกลุ่มการเมืองในกรุงโรม เพื่อต่อต้านระบบฟาสซิสต์ อันเป็นพวกขวาจัด ซึ่งหลายกลุ่มรวมทั้ง Centrist ที่มีอดีตนายกรัฐมนตรี Matteo Renzi เป็นแกนนำ และในวันเดียวกัน เพื่อเป็นการแสดงออกของกลุ่มชวาจัดในนามของ League อันเป็นชื่อซึ่งเดิมเรียกว่า Northern League ที่นครมิลาน ที่นาย Matteo Salvini เป็นผู้นำ ได้ออกมาแสดงพลังก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 4 มีนาคม ศกนี้

นายเร็นซี่เคยนำเสนอประชามติ โดยเอาตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเดิมพัน เมื่อข้อมติไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ออกเสียง นายเร็นซี่จึงลาออกจากตำแหน่ง ทั้งๆ ที่ไม่น่าจะจำเป็น อย่างไรก็ดี ผู้มีสิทธิออกเสียงคงจะไม่สนับสนุนพรรคฟาสซิสต์ เพราะความทรงจำในการปกครองแบบเผด็จการของมุสโสลินีซึ่งนำอิตาลีเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ร่วมกับอดอร์ฟ ฮิตเลอร์จนพ่ายแพ้มาแล้ว ในขณะที่ League มีฐานเสียงอันจำกัดอยู่ทางภาคเหนือและต้องการให้แบ่งเขตเพื่อการปกครองตนเอง จำต้องเข้าร่วมเป็นรัฐบาลผสม เช่นที่เคยร่วมกับพรรคกลางค่อนไปทางขวาของนาย Fini จากภาคใต้ และ Forza Italia ของนายซิลวิโอ แบร์ลุสโคนี่

การเมืองของอิตาลีซับซ้อนมากเกินกว่าที่จะตาดการณ์ล่วงหน้าได้ แม้ในช่วงที่ข้าพเจ้าไปเป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม ในช่วงที่มีการปฏิรูปทางการเมือง เพราะก่อนหน้านั้น พรรคคริสเตียน เดโมแครตได้ครองตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลสืบต่อกันมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็เกิดปรากฏการณ์ “มือสะอาด” โดยฝ่ายตุลาการที่พยายามจะปราบปรามการคอร์รับชั่นในวงการเมืองและราชการ มีการลงโทษนักการเมืองระดับผู้นำไปหลายคน ทำให้ภูมิทัศน์ทางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง

การเลือกตั้งที่กำหนดจะจัดให้มีขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม ศกนี้ น่าสนใจ โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายเลือกตั้งใหม่อันมิได้ช่วยให้คนทั่วไปเข้าใจระบบง่ายขึ้น เพราะอิตาลีได้

ทดลองกับระบบต่างๆ มากว่า 30 ปีที่แล้ว ด้วยการเปลี่ยนการเลือกตั้งตามส่วนเป็นการเลือกตั้งแบบ First past the post รายงานจากสื่อท้องถิ่นประชดว่า คนอิตาเลียนชอบเลือกระบบที่สร้างความสับสนแต่ "คิดว่าน่าสนใจ" การเลือกตั้งครั้งนี้จึงจะใช้ตามกฎหมายใหม่

พรรคการเมืองหลักที่จะแข่งขันกันในการเลือกตั้งครั้งนี้มีอยู่ 4 พรรคด้วยกัน แต่มีพรรคย่อยอีกกว่าร้อยที่จะมีชื่อว่าเข้าแข่งด้วยจะสามารถมีชื่อในบัญชีการเลือกตั้งด้วย

สี่พรรคที่ว่าได้แก่ (1) พรรคประชาธิปัตย์หรือ Democratic Party ซึ่งเป็นรัฐบาลอยู่ขณะนี้ (2) พรรค Forza Italia ภายใต้นายซิลวิโอ แบร์ลุสโคนี่ ซึ่งจะย้อนกลับมาสู่เวทีการเมืองอีกรอบหนึ่ง ทั้งๆ ที่อายุมากพอสมควรแล้ว (3) พรรค Lega Nord ซึ่งเคยร่วมรัฐบาลผสมของแบร์ลุสโคนี่มาก่อน แต่คราวนี้ ได้ตัดชื่อ "เหนือ" ออก เพื่อให้เห็นว่ามีนโยบายกว้างกว่าภาคเหนือ (4) The Five Star Movement

การคาดหมายว่าฝ่ายใดจะเป็นเสียงข้างมากในชั้นนี้ ค่อนข้างยาก แม้กระแสฝ่ายขวาจะมาแรงก็ตาม ดังที่กล่าวแล้ว ความห่วงกังวลว่า ฝ่ายขวาจัดจะได้เป็นรัฐบาล นั้น ในที่สุดอาจจะไม่เป็นเช่นนั้น หากตัดความเป็นไปได้ว่าไม่มีพรรคใดได้เสียงข้างมากอย่างท่วมท้น (Land-slide) ก็ขึ้นอยู่กับว่า องค์ประกอบของรัฐบาลผสมจะมีพรรคใดบ้าง บางทีอาจจะตามอย่างเยอรมนีที่มีพรรค CDU เป็นหลักและพรรค Social Democrat ร่วมรัฐบาลเป็น Grand Coalition อันเป็นมาหลายสิบปีแล้ว

ในตอนแรกของรายงานฉบับนี้ได้กล่าวถึงการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวที่เกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่เมืองเปียงชาง ระหว่างวันที่ 8 – 25 กุมภาพันธ์ ศกนี้ ความเป็นพิเศษของการแข่งขันกีฬาฤดูหนาวครั้งนี้ได้แก่ความริเริ่มของประธานาธิบดีมูน เจ อินแห่งเกาหลีใต้ที่จะหาทางใช้ประโยชน์ทางการทูตเท่าที่จะสามารถทำได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศได้แก่การยืนยันของคณะกรรมการด้านต่อต้านการใช้สารกระตุ้น (Anti-doping) อันมีผลให้สหพันธ์รัฐรัสเซียซึ่งเคยเป็นยักษ์ใหญ่ในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศและถูกกล่าวหาว่านักกีฬาจำนวนมากอยู่ในข่ายใช้สารกระตุ้นตามวิธีการที่ฝ่ายรัฐเป็นผู้อุปถัมป์และทำเช่นนั้นมานานแล้ว

โดยมติของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ รัสเซียจึงไม่สามารถเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิคฤดูหนาวที่เป๊ยงชางในนามของประเทศได้ คงเข้าแข่งได้ภายใต้ธงและเครื่องหมายเป็นกลาง และโดยที่ระหว่างการแข่งขัน นักกีฬารัสเซียอย่างน้อย 2 คนในกีฬา Curling ถูกตรวจพบว่าใช้สารกระตุ้น ทั้งๆ ที่เป็นการแข่งขันอันไม่น่าจะจำเป็นต้องใช้สารเสริมกำลังพิเศษแต่อย่างใด คณะนักกีฬาของรัสเซี่ยจึงไม่อาจถือธงชาติของรัสเซียในการเดินแถวของนักกีฬาในพิธีปิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 25 กุมภาพันธ์ ศกนี้ได้

จะเป็นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นหรือเปล่าก็ตาม ชื่อรัสเซียจึงไม่ปรากฏในกระดานผู้ได้รับเหรียญทอง เงินและทองแดง เพราะอันดับหนึ่งได้แก่นอร์เวย์ ตามด้วยเยอรมนี แคนาดาและสหรัฐ รัสเซียได้เหรียญทองในกีฬา Figure skate จากนักกีฬาหญิงวัย 15 ปี ซึ่งชนะนักกีฬาจากชาติเดียวกัน

ความเคลื่อนไหวที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนระหว่างประเทศมากได้แก่เกาหลีเหนือ ซึ่งแม้จะไม่เด่นนัก เพราะทีม Ice Hockey หญิงที่ร่วมกับเกาหลีใต้ ได้แสดงบทบาทได้ดีพอสมควร แต่ที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษได้แก่ผู้เล่น Figure skate คู่ ซึ่งได้ทำความประทับใจแก่ผู้ชมได้ในรอบแรกหรือ Short program ซึ่งทั้งคู่ได้ไปฝึกภายใต้ผู้ฝึกสอนที่มอนทรีออล แคนาดา อยู่สองเดือน

แต่เกาหลีเหนือได้ดำเนินการหลายอย่างที่มิได้อยู่ภายใต้การแข่งขันกีฬาทีเดียวนัก เพราะเกาหลีเหนือได้เตรียมการพร้อมเพื่อ Charm Offensive อันรวมถึงการให้ผู้ที่ทำหน้าที่ประธานประเทศฝ่ายพิธีการและ Kim Yo Jung น้องสาวแท้ๆ ของติม จอง อุนเป็น

หัวหน้าคณะในช่วงแรก วงดนตรี 140 คนไปแสดง พร้อมนักร้องคนโปรดของคิม จอง อุน ยศพันเอกหญิง cheer leaders และคณะเชียร์อีกจำนวนมาก

ทางสหรัฐได้มอบหมายให้รองประธานาธิบดีไม้คุ เพ้นส์ เป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งได้แวะกล่าวคำปราศรัยที่กรุงโตเกียว ตามแนวทางเดิมที่ต่อต้านความอุกอาจของเกาหลีเหนือ และเมื่อไปถึงเมืองเปียงชาน เพ้นส์แถลงว่า เขามิได้ให้ความสนใจหรือมีปฏิสัมพันธ์แม้แต่น้อยกับเกาหลีเหนือ ในสายตาของบางคน อากัปกิริยาดังกล่าวไม่สู้จะจำเป็น และดูจะ “เสมือนเด็กงอน” ตามเกมการทูต ไม่ทราบว่าฝ่ายใดได้เปรียบ?

จริงอยู่ กระแสของประชาชนเกาหลีใต้ที่ไม่ต้องการให้เกาหลีเหนือมาแสดงบทบาทใด ๆ ในพื้นที่เกาหลีใต้มีอยู่มาก แต่ทางการได้กันพื้นที่ประท้วงไว้ได้ดีพอสมควร เพราะการแสดงออกของประชาชนนั้น มีทั้งสนับสนุนและต่อต้านสหรัฐ แต่ทุกจุดไม่ปรากฏผลบานปลายแต่ประการใด

ในภาพรวม แม้จะทราบกันดีว่า ชาวเกาหลีเหนือที่ได้มาร่วมการแข่งขันจะได้รับการล้างสมองมาอย่างเต็มที่ แต่ที่ไม่อาจประเมินได้ในชั้นนี้ คือเมื่อกลับไปแล้ว จะมีสักกี่คนที่พยายามจะเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำในความเป็นอยู่ระหว่างเหนือกับใต้ยังไม่อาจจะทราบได้ในชั้นนี้

แต่ประธานาธิบดีมูน เจ อินคงจะได้สัญญาณแผ่ว ๆ บ้าง เพราะเขาได้แจ้งต่อสหรัฐและสาธารณชนว่า เกาหลีเหนือมิได้ต่อต้าน Dialogue กับสหรัฐเสียทีเดียว ประเด็นที่น่าคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการทูตในชั้นนี้ได้แก่การที่สหรัฐยังดูจะจัดการกับความเคลื่อนไหวกับเกาหลีเหนือไม่ถูกต้องเสียทีเดียว นอกเหนือจากการที่จะเริ่มการซ้อมรบร่วมกับเกาหลีใต้ในทันทีที่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคเสร็จสิ้นลง

แนวทางที่นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างปงะเทศสหรัฐเคยแถลงก่อนหน้านี้ ได้แก่การพบปะพูดจากันโดยไม่มีเงื่อนไขล่วงหน้า ไม่ทราบว่าประธานาธิบดีทรัมป์ไม่เห็นด้วยหรืออย่างไร เพราะเขาได้ทวีตว่า “เสียเวลาเปล่า”

อย่างไรก็ดี เมื่อสารจากเกาหลีใต้มาเช่นว่า ก็ไม่เข้าใจว่า สหรัฐได้ตอบไปว่า เกาหลีเหนือจะต้องระงับโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์เสียก่อนหรือไม่ เพราะหากเป็นเช่นนั้น ก็ดูจะไม่ชอบด้วยครรลอง เพราะ Denuclearization น่าจะเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเจรจา และหากการเจรจาหรือการพบปะพูดจาเริ่มขึ้นได้ ก็ควรรักษากระบวนการไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวในที่สุด มิใช่นำเป้าหมายมาเป็นขั้นตอนของการจะเริ่มการเจรจาดังที่เป็นข่าวที่ได้รับในชั้นนี้ คำกล่าวของ Ivanka Trump มิได้ทำให้ประเด็นนี้ชัดเจนขึ้น ซึ่งพอจะเข้าใจได้ เพราะการมอบหมายให้คนใกล้ชิดไปดำเนินการเจรจาหรือทำให้เกิดการเจรจา โดยที่ไม่ทราบกลยุทธทางการทูต ย่อมหวังผลได้ยาก

ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์เริ่มแต่วันเสาร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ ศกนี้ มีเหตุการณ์น่าสนใจหลายประการด้วยกัน แต่ไม่มีเวลาพอที่จะรายงานละเอียดในเดือนนี้ได้ จึงขอกล่าวถึงหัวข้อข่าวไว้ก่อนบ้างเท่าที่พอจะจำได้

1 FBI ได้ออกประกาศคำฟ้องเพื่อดำเนินคดี 2 คำฟ้องด้วยกัน คือ 1.1 กล่าวหาชาวรัสเซีย 13 คนและองค์กร (Entities) ว่าได้กระทำการดังปรากฏตามหลักฐานในการแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ และ 1.2 คำฟ้องว่านาย Paul Manafort อดีตหัวหน้าคณะในการหาเสียงของนายโดนัลด์ ทรัมป์ และนาย Richard Gates ผู้ช่วย ในข้อหาด้านการเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน การทำงานให้ต่างชาติโดยมิได้จดทะเบียน ฯลฯ เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยนาย Gates ได้ยอมรับผิดและจะร่วมมือในคดี แต่นาย Manafort ยังจะสู้คดีต่อไป

2 เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา Boko Haram ขบวนการก่อการร้ายในไนจีเรียได้ลักพาเด็กนักเรียนหญิงกว่า 100 คนไปจากโรงเรียนที่ Dapchi ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไนจีเรีย คล้ายกับการลักพาตัวนักเรียนหญิงกว่า 200 คนที่เรียกกันว่า Chibok girls เมื่อสี่ปีที่ผ่านมา โดยที่รัฐบาลได้นำตัวกลับมาได้ส่วนหนึ่ง รายงานข่าวเกี่ยวกับกรณีล่าสุดยังสับสนอยู่

3 สภาจีนกำลังจะแก้รัฐธรรมนูญเพื่อยกเลิกการจำกัดวาระการครองตำแหน่งประธานาธิบดีและหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนของประธานาธิบดี สี จิ้น ผิงจากขณะนี้ 2 วาระ เป็นไม่มีกำหนด โดยคาดว่า สมัชขาประชาชนแห่งชาติจะประชุมแก้ไขรัฐธรรมนูญในเดือนมีนาคม ศกนี้

4 ประชาชนชาวบาร์เซโลน่า ในสเปนบางส่วน ได้ชุมนุมประท้วงกษัตริย์ฟิลิเป ที่เสด็จไปในงานเทคโนโลยีมือถือของโลก แต่ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงอย่างใด

5 ข้อหาว่า นายเบนจามิน เนตันยาฮูคอร์รัปชั่นสมัยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสื่อสารและคมนาคมเริ่มชัดเจนขึ้น แต่เขายังยืนยันว่าเขามิได้กระทำผิด

6 สหรัฐแถลงว่า จะย้ายที่ทำการสถานเอกอัครราชทูตจากกรุงเทลอาวิบไปที่นครเจรูซาเล็มในเดือนพฤษภาคม ศกนี้

7 รายงานจาก Human Rights Watch แจ้งว่า หมู่บ้าน 55 แห่งในยะไข่ของเมียนมาถูกทำลายราบ เพื่อป้องกันการย้ายเข้ามาของชาวโรฮิงจา มีภาพถ่ายทางอากาศประกอบข่าวด้วย

นายมนัสพาสน์ ชูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าว

ประจำเดือนมีนาคม 2561

<u>ชื่อและตำแหน่ง</u> **นายมนัสพาสน์ ชูโต**

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

<u>กิจกรรม/การดำเนินงาน</u>

รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนมีนาคม 2561 ฉบับที่ 1

Gridiron Dinner **เป็นงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปีซึ่งจะมีประธานาธิบดีเป็นแขกผู้มีเกียรติและมีผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นผู้แทนสื่อมวลชน ซึ่งจัดให้มีขึ้นเกือบ** 100 **ปีแล้ว โดยนอกจากจะเป็นการสบทบทุนบริจาคเพื่อกิจการสาธารณะแล้ว ยังเป็นวาระที่ประธานาธิบดีจะกล่าวคำปราศรัยอันขำขัน ซึ่งอดีตประธานาธิบดีส่วนใหญ่ได้สะท้อนความมีอารมณ์ขันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานาธิบดีบารัค โอบามา ที่แสดงออกโดยธรรมชาติ โดยมิได้อ่านคำปราศรัยเช่นในการกล่าวสุนทรพจน์ในโอกาสอื่น**

งานเลี้ยงอาหารค่ำ Gridiron ปีนี้จัดให้มีขึ้นที่มาร์ อา ลาโก้ บ้านพักตากอากาศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่ ปาล์ม บีช มลรัฐฟลอริด้า ซึ่งได้กล่าวคำปราศรัยเชิงที่ผู้ฟังอาจจะเห็นว่าขำขันดี มีอยู่ตอนหนึ่งที่อาจจะไม่อยู่ในข่ายขำขันได้แก่การที่ประธานาธิบดีทรัมป์แสดงความชื่นชมในการที่ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รวบอำนาจเด็ดขาด โดยยกเลิกการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเพียง 2 วาระเป็นไม่มีกำหนดหรือเป็นไปตลอดชีวิต โดยประธานาธิบดีทรัมป์ลงท้ายว่า “บางทีเรา (สหรัฐ) อาจจะลองใช้วิธีนี้บ้าง (Perhaps we should give this way a shot)”

ในฐานะที่ทั่วโลกยอมยกให้สหรัฐเป็นผู้นำของโลกเสรีอันหมายความว่าสัมพันธมิตรตะวันตก (ในชั้นนี้) และสหรัฐเป็นผู้นำของระบอบประชาธิปไตย (Liberal Democracy) การยกย่องประเทศซึ่งเป็นเผด็จการโดยเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism-Autocracy) เช่นจีนย่อมมิใช่เรื่องขำขันแต่อย่างใด ตลกแบบนี้ไม่เคยมีใครนำมากล่าวตลอดร้อยปีที่มีงานเลี้ยง Gridiron เท่าที่ผู้เขียนได้เคยทราบมา ถ้าไม่ถูกต้องก็ขออภัยด้วย แต่มั่นใจว่าประธานาธิบดีสหรัฐที่ผ่านมาและมีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยคงจะไม่ชื่นชมกับสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มิใช่ว่าข้าพเจ้าไม่ทราบว่า สี จิ้น ผิงจะเดินหน้าไปตามแนวนี้ เพราะในรายงานและวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนสมัยที่ 19 ในเดือนตุลาคม 2017 ได้กล่าวไว้แล้วว่า ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สีมิได้ส่งสัญญาณว่าใครจะเป็นผู้สืบอำนาจเขา เพราะไม่มีผู้ใดที่จะมาช่วงชิงความเป็นผู้นำของเขาอีกแล้ว ความเคลื่อนไหวที่น่าห่วงได้แก่แนวโน้มของ สี จิ้น ผิง ที่ดูจะเพิ่มความกดขี่คนที่เห็นต่างมากขึ้น (Repressiveness) อันเป็นสภาวการณ์ที่จะต้องติดตามประเมินต่อไป เพราะในวันนี้ ที่ 6 มีนาคม ที่ประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติ คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็จะยืนยันความเป็นประธานาธิบดีเลขาธิการใหญ่ของพรรคและประธาน Central Military Commission ของ สี จิ้น ผิง แต่ผู้

เดียวโดยไม่มีคู่แข่งไปอีกนานเพราะ สี ได้กำจัดไปหมดแล้วในวิธีของการปราบปรามคอร์รัปชั่น ซึ่งผู้ที่ติดตามข่าวภายในของจีนก็คาดหมายไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่ทั้งนี้มิได้หมายความถึงความยิ่งใหญ่ของสี จิ้น ผิงเสมอเหมือนประธานเหมา เจ๋อ ตุงในอดีต เพราะการกุมอำนาจทั้งหมดไว้ที่ส่วนกลาง ในบริบทของโลกปัจจุบันนี้และสถานะของประเทศจีนเองซึ่งแตกต่างจากเมื่อ 40 ปีก่อน ก็จะต้องเฝ้ามองความเคลื่อนไหวของส่วนท้องถิ่นด้วย แต่ทั้งนี้ต้องยอมรับสภาพความเป็นจริงของจีนในปัจจุบันด้วยว่าอำนาจมากเพียงใด เพราะจนบัดนี้ ยังไม่มีมหาอำนาจอื่นใดกล้าพอที่จะท้าทายจีน ภายใต้การนำของ สี จิ้น ผิง ได้

อีกเรื่องหนึ่งที่ทรัมป์เห็นว่าตลกในความรู้สึกของเขาได้แก่คำกล่าวว่า ผู้นำเกาหลีเหนือได้โทรศัพท์มาถึงเขา เพื่อจะให้มีการเจรจากัน ซึ่งเขากล่าวว่า ถ้าเป็นเรื่อง “Nuke ก็ตกลง เมื่อเกาหลีเหนือไม่ตอบสนอง การเจรจาก็ไม่มีประโยชน์ เรื่องการเจรจากับเกาหลีเหนือนี้ ประธานาธิบดี มูน เจ อิน แห่งเกาหลีใต้ได้มีโอกาสพูดเงียบ ๆ กับคณะผู้แทนเกาหลีเหนือระหว่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวที่เกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพ ณ เมืองเปียงชาง ซึ่งผู้แทนระดับสูงของเกาหลีเหนือได้เชิญให้เกาหลีใต้ไปพบกันที่กรุงเปียงยาง และในวันจันทร์ ที่ 5 มีนาคม ศกนี้ คณะผู้แทนระดับสูงของเกาหลีใต้ประกอบด้วยผู้อำนวยการข่าวกรองกลางและนาย Chung Eui-yong ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเข้าใจว่าคุ้นเคยกับสหรัฐ ได้เดินทางไปยังกรุงเปียงยางเพื่อการเจรจาโดยเป็นที่เข้าใจว่า คณะผู้แทนเกาหลีใต้ชุดนี้จะพยายามปูทางให้มีการพบปะพูดจากับสหรัฐต่อไปด้วย เมื่อข้อเท็จจริงเป็นเช่นนี้ จึงยากที่จะเข้าใจคำอ้างของทรัมป์ว่า เกาหลีเหนือโทรศัพท์ตรงถึงเขา

ตามรายงานข่าวในวันอังคาร ที่ 6 มีนาคม ศกนี้ การเจรจาระหว่างฝ่ายเหนือกับใต้อันเป็นกระบวนการทางการทูต มีผลดีกว่าที่คาดหมายอย่างมาก โดยคิม จอง อุน ผู้นำเกาหลีเหนือ เปิดเผยความประสงค์ของบิดาและปู่ของเขาว่าไม่ต้องการที่จะต้องการ

ครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง หากมีหลักประกันความปลอดภัยของชาติอันเชื่อถือได้ซึ่งอันที่จริงทั้งคิม อิล ซุง และคิม จอง อิล ก็ได้เคยปรารภเช่นนั้นโดยมิได้ตั้งเงื่อนไขให้ทราบชัดและแต่ละคนก็มิได้กล่าวถ้อยคำดังกล่าวอย่างมั่นคง แต่เป้าหมายของติม จอง อุนจะเป็นเช่นไรต้องเฝ้าดูต่อไปเพราะพัฒนาการด้านอาวุธนิวเคลียร์ได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างมีนัยสำคัญทำให้เกาหลีเหนือมีความมั่นใจมากขึ้นกว่าเดิม แต่ความเคลื่อนไหวล่าสุดก็มีทิศทางในทางบวก ซึ่งประธานาธิบดี มูน เจ อิน แห่งเกาหลีใต้เองก็ระมัดระวังที่จะแสดงความพอใจในผลคืบหน้าของการพบปะพูดจากับฝ่ายเหนือ โดยใช้คำว่า Cautiously optimistic และจะส่งนาย Chung Eui-yong ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเพิ่งกลับจากกรุงเปียงยางไป “Debrief ผลการเยือน” ให้ฝ่ายสหรัฐทราบในปลายสัปดาห์นี้ ส่วนประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ซึ่งได้ทราบสถานะสุดท้ายจากข่าว ได้แสดงความพึงพอใจในผลของการพูดจากับเกาหลีเหนือและได้เติมว่า เกาหลีเหนือมีความจริงใจ (Sincere) ทั้ง ๆ ที่ยังมิได้ทราบรายละเอียด

อย่างไรก็ดี ผลที่พอจะรู้สึกได้ในชั้นนี้ ก็คือ ความตึงเตรียดของสถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลีดูจะผ่อนคลายลง เพราะตลอดหลายเดือนที่ผ่านมา เกาหลีเหนือมิได้ทดลองอาวุธร้ายแรงเลย แต่สหรัฐจะยิ่งต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้คำพูดและละเว้นจากการระบายความรู้สึกทางทวิตเตอร์ให้มากเท่าที่คณะที่ปรึกษาจะสามารถช่วยกันยับยั้งได้ เพราะการแสดงออกในทางสื่อสังคมเช่นนั้นเป็นเครื่องมือทางการทูตที่เสี่ยงต่ออันตรายเป็นอันมาก

ท่าทีของเกาหลีเหนือที่ดูเปลี่ยนไปมากนี้ อาจเป็นได้ที่มาตรการคว่ำบาตรที่กดดันมากยิ่งขึ้นจนถึงบัดนี้ เริ่มยังผลให้เกาหลีเหนือต้องปรับเปลี่ยนจากความแข็งกร้าวและหันไปอาศัยวิธีการทางการทูต อันแสดงด้วยว่าผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนือและคณะที่ปรึกษาใกล้ชิดคงจะไม่ไร้ Rational ดังที่ตั้งสมมติฐานกัน และประธานาธิบดีมูน เจ อินพอมีความหวังว่าแนวทางของเขาซึ่งเป็นการหาเสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเริ่มนำผลดี

มาบ้างแล้ว สำหรับนายชีนโสะ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้กล่าวในวันนี้ ที่ 12 มีนาคม ว่า การที่ คิม จอง อุน บอกผ่านคณะผู้แทนระดับสูงจากเกาหลีใต้แสดงว่า การกดดันอย่างเต็มที่ (Maximum pressure) มีผลทำให้เกาหลีเหนือต้องหันมาใช้วิธีการทางการทูต

การวิเคราะห์สถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลีมิใช่เรื่องง่าย เพราะรายงานความเคลื่อนไหวที่มีมา ส่วนใหญ่มาจากรายงานจากเกาหลีใต้และอีกส่วนหนึ่งมาจากประเทศสแกนดิเนเวีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวีเดนและฟินแลนด์ ซึ่งเกาหลีเหนือส่งผู้แทนทางการทูตไปเจรจา ในประเด็นการกักขังนักโทษจากประเทศตะวันตก จำนวนหนึ่ง

สำหรับการซ้อมรบร่วมของกองกำลังสหรัฐกับเกาหลีใต้ ซึ่งยุติมาระหว่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิดฤดูหนาวที่เปียงชาง นั้น จะเริ่มขึ้นในระยะอันใกล้นี้ และจะมีต่อไปตลอด 4 สัปดาห์จนถึงวันที่ 30 เมษายนนี้ ทางการเกาหลีเหนือเห็นว่า การซ้อมรบดังกล่าวเป็น Act of aggression และจะกระทบถึงการพบปะในระดับสูงระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์กับ คิม จอง อุน อย่างใดหรือไม่ ต้องติดตามดูท่าทีของแต่ละฝ่ายต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพบปะพูดจากันระหว่างประธานาธิบดี มูน เจ อิน ของเกาหลีใต้กับประธานาธิบดี ติม จอง อุนของเกาหลีเหนือ ในเดือนเมษายน ศกนี้

ความเคลื่อนไหวในวงการระหว่างประเทศซึ่งอาจนำไปสู่ภยันตรายร้ายแรงต่อโลกในวันที่ 1 มีนาคม ศกนี้ มีอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ (1) ถ้อยแถลงของประธานาธิบดีทรัมป์ที่ต้องการจะจุดประกายสงครามทางการค้า (Trade wars) เริ่มต้นด้วยการเพิ่มภาษีศุลกากร (Tariff) สำหรับการนำเข้าซึ่งเหล็กกล้า (steel) และ Aluminum และ (2) ถ้อยแถลงของประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินที่อ้างว่า รัสเซียมีอาวุธอำนาจทำลายล้างสูง ทั้งในรูปของขีปนาวุธข้ามทวีป (ICBM หรือ Cruise) และโดรนใต้น้ำที่จะทำลายล้างได้ โดยไม่

สามารถตรวจจับความเคลื่อนไหวได้ ซึ่งสรรพาวุธเหล่านี้จะทำให้ความเป็นอภิมหาอำนาจด้านอาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียได้รับการยอมรับนับถือทั่วไปในโลก

ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินกล่าวคำปราศรัย “State of the Nation” .ในวันนี้ที่ 1 มีนาคม ต่อที่ประชุมร่วมซองรัฐสภา อันได้รับการถ่ายทอดสดจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่องของรัสเซีย และของต่างประเทศเช่น CNN Russia Today BBC เป็นต้น ตามปกติ สุนทรพจน์ดังกล่าวมิได้รับการเผยแพร่ในวงกว้าง เช่นการให้สัมภาษณ์ประจำปีในปลายปีซึ่งใช้เวลาหลายชั่วโมง ในมุมมองของผู้สื่อข่าวต่างประเทศ วัตถุประสงค์หลักของการกล่าวสุนทรพจน์ครั้งนี้อาจมีหลายประการ ดังนี้

1 เพื่อหาเสียงก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีในวันที่ 18 มีนาคม ศกนี้ อันเป็นเรื่องแปลก เพราะการที่ปูตินจะได้รับชัยชนะอีกวาระหนึ่งไม่เคยเป็นปัญหา เนื่องจากปูตินคุมอำนาจเด็ดขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ใครก็ตามที่จะลงสมัคร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากปูตินก่อน การหาเสียงไม่ต้องมี การอภิปรายทางโทรทัศน์ก่อนการเลือกตั้งไม่ได้รับตวามเห็นชอบจากปูติน นายอเล็กซี นาวาลนี ตู่แข่งที่สามารถต่อสู้กับปูตินได้ ถูกจับและจำคุกหลายต่อหลายครั้ง เพราะเป็นหัวหน้าในการชุมนุมประท้วงปูตินตลอดมา จนไม่ได้รับอนุญาตให้สมัครรับเลือกตั้งได้

2 ผู้สมัครอีกคนหนึ่งได้แก่ Ksenia Sobchak วัย 36 ปี บุตรีของนาย Sobchak อดีตนายกเทศมนตรีนครเซ็นต์ ปีเตอร์สเบอร์ก ซึ่งเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ และมีชื่อว่าเป็น Mentor ให้แก่ปูติน แต่ถึงแก่กรรมไปแล้วด้วยสาเหตุที่ยังไม่แจ้งชัดจนบัดนี้ เคสเนียเคยเป็นนักหนังสือพิมพ์และผู้จัดรายการ Reality Show ทางโทรทัศน์ หลายคนไม่แน่ใจว่า เคสเนียเป็นผู้สมัครตัวจริงหรือเป็นผู้ที่ปูตินอุปโลกน์ให้มาสมัคร แต่ในชั้นนี้ ขอยกประโยชน์แห่งความสงสัยไว้ก่อน เธอเป็นผู้ที่ให้สัมภาษณ์แก่คริสเตียน อามันพอร์แห่ง CNN ว่า เรื่องขำขันในรัสเซียขณะนี้ได้แก่ว่า ชาวรัสเซียไม่สามารถเลือกได้อย่างน้อย 3 ประการ คิอบิดามารดา เพศ (ว่าจะเป็นชายหรือหญิง) และประธานาธิบดีของ

รัสเซีย เธอกล่าวเช่นนั้นหลังจากที่เดินทางไปศึกษาความเป็นไปในสหรัฐอเมริกา เคสเนียเคยแสดงความสลดใจที่ผู้แทนสื่อมวลชนและนักข่าวหลายคนต้องถูกทำร้ายและลอบสังหาร และเห็นว่า อเล็กซี นาวาลนี ซึ่งต่อต้านปูตินกับการคอร์รัปชั่นภายใต้รัฐบาลในระบบของปูตินถูกห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งและถูกจับขังหลายต่อหลายครั้ง หากนาวาลนีสามารถสมัครได้ เธอก็จะรอไปก่อน หากเธอไม่ได้รับเลือกคราวนี้ อนาคตของเธอก็ยังไม่ปิดทางเสียทีเดียว เพราะอายุยังไม่มากนัก ในขณะที่ปูตินจะอายุ 71 ปีเมื่อครบวาระหน้านี้ แม้ว่าปูตินจะได้เลือกบุคคลที่สามารถเป็นผู้นำไว้สืบอำนาจแล้วหลายคนก็ตามแต่จะมีบารมีเทียบเท่าเขาหรือไม่ ยังไม่อาจคาดเดาได้ ในการให้สัมภาษณ์แก่อามันพอร์ เคสเนียแถลงชัดว่าไม่เห็นด้วยกับการยึดครองไครเมียและคุกคามยูเครน

3 แม้การที่ปูตินจะได้รับการเลือกตั้งอีกอย่างท่วมท้น ดูไม่น่าจะเป็นปัญหาและเขาเองก็ทราบดี เพราะเขาคุมการเลือกตั้งไว้ครบวงจร แต่เขายังต้องการทราบจำนวนผู้ไปออกเสียงเลือกตั้งว่ามากน้อยเพียงไรหรือ Voters turnout ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายนาวาลนีซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้สมัคร ได้ชักชวนให้ประชาชนคว่ำบาตรโดยไม่ไปออกเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ และในการชุมนุมประท้วงแต่ละครั้ง มีผู้ไปร่วมด้วยเป็นจำนวนมาก ทั้งในเขตเมืองหลวงและในต่างจังหวัด แต่แม้จะกังวลอยู่บ้าง ปูตินสามารถดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นผู้ชนะได้อย่างแน่นอน

4 ในวันสุดสัปดาห์นี้ (เริ่มแต่วันที่ 3 มีนาคม) ปูตินได้เสริมสถานการณ์อันอาจทำให้ต้องใช้อาวุธร้ายแรงทั้งทางบกและใต้น้ำว่า ขึ้นอยู่กับสหรัฐว่าจะ (1) โจมตีรัสเซีย หรือ (2) โจมตีดินแดนในเขตอิทธิพลของรัสเซีย อันหมายความว่า รัสเซียจะมิใช่เป็นฝ่ายเริ่มซึ่งผ่อนความตึงเครียดของสถานการณ์ระหว่างประเทศไปบ้าง แต่น่าสังเกตว่า นับแต่ Sabre-rattling ครั้งแรก ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ดูจะมิได้แถลงท่าทีประการใดปฏิกิริยาเท่าที่มี มาจากกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้นว่า ถ้อยแถลงเชิงข่มขู่ของปูตินนั้น Cheesy คำเดียว แต่ข้อที่ควรแก่การสังเกตได้แก่การที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ

ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณไปจำนวนไม่น้อยเพื่อตอบโต้การ Hacking ของรัสเซียในการแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ จนถึงบัดนี้ (6 มีนาคม 2018) ยังไม่ปรากฏการเบิกจ่ายไปแม้แต่ดอลลาร์เดียว เพราะยังมิได้รับคำสั่งจากทำเนียบขาวให้ดำเนินการได้

คำขู่ของปูตินมิใช่เพิ่งมีขึ้น เพราะการข่าวของสหรัฐทราบความตั้งใจของรัสเซียมาตั้งแต่ปี 2011 แต่สหรัฐในสมัยประธานาธิบดีโอบามาก็มิได้แถลงโต้ตอบ หากแต่ได้ดำเนินการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงในชื่อ START หรือ Strategic Arms Reduction Treaty อันเป็นสนธิสัญญาทวิภาคีที่เคยทำมาตั้งแต่สมัยสหภาพโซเวียตมาเป็นสนธิสัญญาใหม่ซึ่งฮิลลารี ตลินตัน ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐได้มีส่วนในการเจรจา โดยได้แปรสภาพเป็นสนธิสัญญาระหว่างสหรัฐกับรัสเซียในที่สุด ตลอดระยะเวลาดังกล่าว สหรัฐและสหภาพยุโรปได้ประกาศมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียเพราะเหตุที่ได้เข้ายึดครองไครเมียในยูเครน ซึ่งยังใช้บังคับอยู่ และสหรัฐสมัยที่โอบามายังอยู่ในตำแหน่งได้ตอบโต้การที่รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐเมื่อสิ้นปี 2016

ตามรายงานข่าวของ Matthew Chance ผู้สื่อข่าวอาวุโสของ CNN ถ้อยคำของปูตินมุ่งสงคราม (Bellicose) กว่าครั้งใด ๆ จึงไม่ควรจะประมาท แต่เพื่อจะประเมินสถานการณ์ให้กระจ่างชัดขึ้น คงต้องติดตามดูผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีในรัสเซียซึ่งกำหนดจะมีขึ้นในวันที่ 18 มีนาคม ศกนี้

ในวันที่ 11 มีนาคม ศกนี้ พลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ได้แถลงด้วยความมั่นใจว่า รัสเซียจะต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าจะครองอาวุธร้ายแรงที่อวดอ้างได้ คำแถลงดังกล่าวมีขึ้นหลังจากที่กระทรวงกลาโหมรัสเซียได้เผยแพร่วิดิทัศน์แสดงอำนาจของอาวุธรุ่นใหม่ซึ่งเรียกว่าเป็น Hypersonic อันจะทำให้รัสเซียทรงพลานุภาพในด้านสรรพาวุธร้ายแรงมากที่สุดในโลก เพราะศัตรูจะไม่ทราบว่า อาวุธร้ายดังกล่าวมาจากไหน แต่พลเอกแม็ตทิสดูมั่นใจว่า จากการประเมินของสหรัฐ ยังไม่

จำต้องปรับเปลี่ยน “Calculus” ในการป้องกันประเทศในชั้นนี้ ทั้งนี้ คงจะเห็นว่า ปูตินบลัฟฟ์มากกว่า เพราะนับแต่วันนั้นมา ก็มิได้ยินการโอ้อวดเช่นนั้นอีก

ในรายงานเมื่อเดือนที่แล้ว ได้กล่าวสั้นๆ ว่า การจัดตั้งรัฐบาลผสมในเยอรมนีเป็นที่ตกลงกันแล้ว ซึ่งข้อมูลดังกล่าว ยังไม่ครบถ้วน เพราะพรรค SPD ยังมิได้นำประเด็นการร่วมรัฐบาลผสมให้สมาชิกพรรคทั้งประเทศออกเสียงลงมติ ซึ่งการออกเสียงดังกล่าวทำได้หลายทาง รวมทั้งทางไปรษณีย์ จนถึงวันอาทิตย์ที่ 4 มีนาคม ศกนี้ ผลรวมของคะแนนเสียงปรากฏว่า ร้อยละ 66 ของสมาชิกพรรค SPD เห็นด้วย ถือเป็นข่าวดีที่รัฐบาลผสมระหว่างพรรค CDU กับพรรค SPD สามารถรวมกันได้เป็น Grand Coalition เช่นที่เป็นมาตลอดหลายสิบปีในโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ล จึงเป็นหัวหน้ารัฐบาลเยอรมนีสมัยที่ 4 โดยเต็มที่และจะร่วมมือกับประธานาธิบดีมาคองแห่งฝรั่งเศสในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ยุโรปได้ต่อไป กลางเดือนมีนาคม ศกนี้ นางแองเกลา แมร์เคิ่ล ได้สาบานตนในการรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่ 4

เมื่อบ่ายวันอาทิตย์ ที่ 4 มีนาคม ศกนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจอังกฤษ (Scotlandyard) ที่เมือง Salisbury ทางใต้ของกรุงลอนดอน ได้ช่วยชายและหญิงจากที่นั่งในสวนซึ่งล้มป่วยแบบเฉียบพลันจากม้านั่งและนำไปรับการรักษาพยาบาลในบริเวณใกล้เคียงเพราะอาการของทั้งสองมิใช่การไม่สบายธรรมดา ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นายที่เข้าไปช่วย ก็ต้องล้มป่วยเช่นกัน

ในระยะใกล้เคียงกัน หน่วยต่อต้านการก่อการร้ายได้รับช่วงการดูแล ด้วยทราบว่าฝ่ายชายได้แก่นาย Sergei Skripal วัย 66 ปี อดีตสายลับรัสเซียซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนสายลับระหว่างรัสเซียกับพันธมิตรตะวันตกประมาณปี 2006 อันเป็นปีที่นาย

Alexander Litvinenko อดีตสายลับรัสเซียซึ่งเดินทางมาอยู่ในกรุงลอนดอน ถูกฝ่ายรัสเซียจากหน่วยราชการลับ FSB ด้วยความเห็นชอบของปูติน สังหารด้วยกัมมันตภาพรังสีจนถึงแก่ชีวิต แม้ฝ่ายสหราชอาณาจักรจะมิได้ประกาศผลการสอบสวนอีก 10 ปีต่อมา แต่รายใหม่นี้สก็อตแลนด์ยาร์ดได้ประกาศผลการทดสอบว่า ทั้งพ่อและลูกสาวถูก Nerve Agent ซึ่งมีผู้ไม่หวังดีใช้ต่อเขา แต่จะไม่ส่งผลร้ายไปยังผู้อื่นนอกจากจะอยู่ในที่เกิดเหตุ คำว่า Nerve Agent นี้อดทำให้นึกถึงกรณีการสังหารพี่ชายต่างมารดาของ คิม จอง อุน คือ คิม จอง นาม ด้วยสาร VX ที่ท่าอากาศยานกรุงกัวลาลัมเปอร์ไม่ได้ เพราะตามคำจำกัดความ Nerve Agent คืออาวุธเตมี และเมื่อเกิดเหตุขึ้น นาย Boris Johnson รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักรแถลงว่า ประเทศเขาจะมีการตอบสนองอย่าง Robust ในชั้นนี้ รัสเซียได้ปฏิเสธความเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด อันเป็นกรณีที่เข้าใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะการเลือกตั้งประธานาธิบดีรัสเซียจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 18 มีนาคม ศกนี้ ซึ่งทุกฝ่ายก็มั่นใจว่า ปูตินจะได้รับชัยชนะ

รัฐบาลสหราชอาณาจักร โดย Amber Rudd รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงส่วนหนึ่งในด้านความมั่นคงแห่งชาติ ได้เร่งรัดการสืบสวนและสอบสวนเหตุร้ายที่เกิดขึ้น โดยนอกจากตำรวจแล้ว ยังได้สั่งให้ทหาร 180 คนในเตรื่องแต่งกายกันพิษเต็มที่ไปสบทบกับสก็อตแลนด์ยาร์ดในการสืบสวนคดีที่เมือง Salisbury จนเมื่อวันอาทิตย์ ที่ 11 มีนาคม คณะผู้สืบสวนได้เสนอความคืบหน้าของการดำเนินการ ในขณะที่ผู้ถูกสารทำลายประสาท (Nerve agent) ทั้งพ่อและลูกสาวยังมีอาการน่าวิตกอยู่ในโรงพยาบาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นายที่ไปยังที่เกิดเหตุก็ได้รับผลกระทบด้วย เจ้าหน้าที่ได้เปิดการให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนด้วยเหตุผลประการแรกเพื่อแจ้งความคืบหน้าของการสืบสวนและอีกประการหนึ่งเพื่อแนะนำให้ประชาชนที่อาจไปยังร้านอาหารอิตาเลียนและบริเวณใกล้เคียงซึ่งอาจจะได้สัมผัสกับสารทำลายประสาทว่าควรจะดำเนินการอย่างไร เพราะได้พบรอยเปรอะเปื้อน (Contamination) ในที่ต่าง ๆ แต่ยัง

มิได้กล่าวชื่อสารดังกล่าวกับได้ขนอุปกรณ์ในบริเวณใกล้เคียงไปเป็นจำนวนมาก ทั้งหมดนี้ แสดงชัดถึงความร้ายแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ทางการ UK ยังมิได้ให้ความกระจ่างในหลายประเด็น

เมื่อเวลา 17.00 น. ของวันจันทร์ที่ 12 มีนาคม ตามเวลาในกรุงลอนดอน เธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อที่ประชุมสภาสามัญ (House of Commons) ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะสาร Novichok ซึ่งรัสเซียได้พัฒนาขึ้น อันถือว่าเป็น Weapon-grade substance หรืออาวุธเคมี รัสเซียน่าจะอยู่ในข่ายผู้นำสารร้ายนี้มาใช้หรือไม่ก็มีการรั่วไหลไปยังกลุ่มนอกคอก Rogue เมื่อย้อนพิจารณากรณีลอบสังหารโดยตัวแทนของรัสเซีย เช่น การใช้กัมมันตภาพรังสีพลูโดเนียมสังหารนายลิตวิเนนโกเมื่อปี 2006 ในกรุงลอนดอน และการใช้อาวุธเคมีในซีเรียแล้ว รัสเซียน่าจะมีส่วนรับผิดชอบ แต่ก็จะขอทราบคำตอบจากรัสเซียก่อนที่จะพิจารณาทางเลือกที่จะดำเนินการต่อไป ภายใน 24.00 น. ของวันพุธที่ 14 มีนาคมนี้

ในขณะเดียวกัน นายบอริส จอห์นสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักรได้เชิญเอกอัครราชทูตรัสเซียไปพบและขอให้ตอบคำถามในกรณีนี้ภายในวันอังคาร ในเวลาใกล้เคียงกัน โฆษกหญิงของกระทรวงการต่างประเทศรัสเซียได้แถลงเชิงประชดว่า “รัฐสภาในกรุงลอนดอนกำลังมีการแสดงละครสัตว์หรือ Circus อยู่” ส่วนคำตอบทางการนั้น ยังไม่ทราบในชั้นนี้

เมื่อเกิดกรณีสังหารนายลิตวิเน็นโก คณะผู้สืบสวน (Commission of Inquiry) ภายใต้ Sir Robert Owen ได้เสนอผลการสืบสวนซึ่งเชื่อมโยงไปถึงวลาดิเมียร์ ปูติน โดยเธรีสซ่า เมย์ สมัยที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มิได้ดำเนินการตอบโต้อย่าง Robust เท่าใดนักเพราะได้มีการขับไล่นักการทูตรัสเซีย 3 คนออกจากประเทศ แต่คราวนี้ บอริส จอห์นสัน ได้แถลงในโอกาสแรกว่าจะดำเนินการแก่ผู้กระทำอย่าง Robust ซึ่งก็ต้องรอคำตอบจากกรุงมอสโกก่อน แม้ว่าจะไม่ง่ายนักที่รัสเซียจะยอมรับผิดเนื่องจากรัสเซียไม่

เคยยอมรับความผิดในกรณีอื่น ๆ มาก่อน สมาชิกสภาสามัญได้ตั้งประเด็นอันอาจจะเป็นการยากที่สหราชอาณาจักรจะพิจารณาทางเลือกได้ คือโดยที่รัสเซียได้ใช้อาวุธเคมีที่ใช้ในการสงครามในดินแดนสหราชอาณาจักร ในฐานะที่สหราชอาณาจักรเป็นภาคีสนธิสัญญานาโต้ การโจมตีด้วยอาวุธร้ายที่เกิดขึ้น หากถือตามข้อบทที่ 5 ย่อมเท่ากับการโจมตีภาคีทุกประเทศ อันเป็นสถานการณ์ที่ไม่ง่ายนัก ที่พอคาดหมายได้คือการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติซึ่งรัสเซียใช้สิทธิยับยั้งได้ หรือรวมกำลังกับพันธมิตรใช้มาตรการคว่ำบาตรในทางการเงิน ซึ่งสหราชอาณาจักรทราบดีว่าควรจะตอบโต้รัสเซียที่ใด เพราะจุดอ่อนของปูตินซึ่งทราบว่ามีทรัพย์สินไม่น้อยกว่า 230 พันล้านดอลลาร์ ตามการประเมินของ Forbes โดยกระจายฝากไว้ในบัญชีของ Oligarch ซึ่งมีอยู่ตามเมืองในโลกตะวันตก รวมทั้งกรุงลอนดอน อันเป็นศูนย์กลางของ Financial services

ข่าวด่วนต่อท้ายข่าวปลดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ส่ง 02.44 13 มี.ค.-14 มี.ค.

วันอังคาร วันนี้ เป็นวันที่เธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรี UK กำหนดให้รัสเซียตอบถึงการที่อดีตสายลับรัสเซียกับลูกสาวถูกวาง Nerve agent "Novichok" อันยังอาการหนักอยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งตามคำแถลงของเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย คงจะเป็นการปฏิเสธว่ามีส่วนในเหตุร้ายที่เกิดขึ้น และขณะที่รอคำตอบจากมอสโก ซึ่งยากที่จะมีมา ก็ปรากฏข่าวว่า นาย Nikolai Glushkov วัย 59 ปี ซึ่งต่อต้านปูตินและรัสเซียเรียกร้องให้ส่งตัวไปยังมอสโก ได้ถึงแก่ชีวิต แม้จะไม่แน่ว่าเกี่ยวข้องกับกรณีที่ Salisbury หรือไม่ก็ตาม ตามรายงานการชัณสูตรศพ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม ทราบเพียงว่า นาย Glushkov ตายจากการ Compression to the neck ตามคำแถลงจากฝ่ายตำรวจ อันน่าจะหมายถึงการถูกล๊อคคอและกระชากจนคอหัก ซึ่งเจ้าหน้าที่

ปฏิบัติการข่าวกรองได้รับการฝึกมาส่วนใหญ่ แต่จะเป็นเพราะเหตุนั้นหรือไม่ ยังไม่อาจทราบได้ในชั้นนี้

เมื่อถึงกำหนดเส้นตาย คือเวลา 24.00 น. ของคืนวันอังคาร ที่ 13 ต่อวันพุธ ที่ 14 มีนาคม คำตอบของทางการรัสเซียยังไม่มีมา มีเพียงคำกล่าวของนายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย ว่ารัสเซียไม่ทราบว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้น และโดยที่ผู้ที่ถูกวางยาพิษ เป็นคนรัสเซีย จึงอาจจะมีส่วนช่วยตรวจสอบตามขั้นตอนของกฎหมายภายใต้อนุสัญญาห้ามครองอาวุธเคมี Convention on the Prohibition of Chemical Weapons สหราชอาณาจักรจึงตวรส่งสารร้ายไปให้รัสเซียเพื่อจะได้ตรวจวิเคราะห์ดู ส่วนผู้แทนทางการทูตของรัสเซียคงจะได้รับ Talking Points ให้ปฏิเสธไปในทางเดียวกันว่า UK กล่าวหารัสเซียโดยปราศจากหลักฐาน เนื่องจากรัสเซียได้ทำลายอาวุธเคมีไปหมดแล้ว ตั้งแต่ปี 2017 (ซึ่งดูแปลกว่าทำไมจึงอ้างปี 2017 ในเมื่อการพัฒนา Novichok นั้นเริ่มมาแต่สมัยสหภาพโซเวียต และเมื่อเกิดเหตุการณ์ใช้อาวุธเคมีในซีเรียเมื่อหลายปีมาแล้ว ได้มีการสนับสนุนให้สหรัฐและรัสเซีย ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญของ OPCW ค้นหาอาวุธเคมีทั้งหมดที่พบว่ามีอยู่ในซีเรียเพื่อขนย้ายออกไป โดยรุ่นที่ร้ายแรงมาก นั้น ได้นำไปมอบให้เรือสหรัฐนำไปทำลายอันเสี่ยงต่อภยันตรายมาก ซึ่งครั้งนั้นรัสเซีย โดยปูตินให้ความร่วมมือด้วยดี แต่ได้ทราบต่อมาว่า ซีเรียภายใต้บาชาร์ อัลอาสสาดได้ซุกซ่อนอาวุธเคมีประเภทต่างๆ ไว้มากพอสมควร และเมื่อนำไปใช้โจมตีภายในซีเรียเอง ได้สร้างความทุกข์ทรมานให้พลเรือนและเด็กเล็กมาก สหรัฐจึงได้ยิงจรวด Tomahawk 56 ชุดไปทำลายที่ฐานบินใกล้กรุงดามัสคัส) ศัพท์ที่ฝ่ายรัสเซียใช้ตอบโต้เธรีสซ่า เมย์ นั้น ค่อนข้างแรง เช่น ‘Insane” “Absolutely boorish” เป็นต้น ส่วนสถานีโทรทัศน์ Russia Today ซึ่งแพร่ภาพอยู่ในสหรัฐและเป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐบาลรัสเซีย ได้เสนอรายการประชดนายกรัฐมนตรีเมย์ โดยออกรายการเชิงสอนภาษาอังกฤษโดยนำคำแถลงของเมย์มาใช้ เช่น Highly likely Probably Hacking และให้บริบทไว้ด้วย

อย่างไรก็ดี นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ เห็นว่าคงจะไม่ได้รับคำตอบจากรัสเซีย ภายในวันที่ 14 มีนาคม จึงได้แถลงต่อสภาสามัญในวันพุธ ที่ 14 ถึงมาตรการชั้นต้นที่จะใช้ตอบโต้ดังนี้

สหราชอาณาจักรขับไล่นักการทูตรัสเซีย 23 คน ให้ออกจากประเทศภายใน 7 วัน เพราะทั้งหมดนี้เป็นเจ้าหน้าที่ข่าวกรองที่มิได้เปิดเผยหน้าที่โดยแท้จริง

สหราชอาณาจักรขอยกเลิกคำเชิญให้นาย Sergei Lavrov รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซียมาเยือนสหราชอาณาจักร

สมาชิกราชวงศ์อังกฤษทุกพระองค์จะไม่ไปชมการแข่งขันฟุตบอลล์โลกที่ FIFA จะจัดที่รัสเซียในปีนี้

สหราชอาณาจักรจะตรวจตราเที่ยวบิน “Private flights. ของรัสเซีย รวมทั้งเพิ่มความเข้มงวดของพิธีการศุลกากรและสัมภาระ (Freight) ที่นำมา

อายัด Russian state assets อันมีหลักฐานว่าอาจนำมาใช้คุกคามชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่พำนักอยู่ใน UK และผู้พำนักอยู่ในประเทศ (Residents)

ระงับการติดต่อระดับสูงระหว่างสองฝ่ายที่วางแผนไว้

นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์เห็นว่าคำตอบจากรัสเซียเท่าที่พอมีมาเป็นไปด้วย “Sarcasm, contempt and defiance” และจากการตรวจสอบกับฝ่ายข่าวกรองระดับอาวุโสได้ข้อยุติว่า “Russian state was culpable.”

ตามรายงานข่าวอีกกระแสหนึ่ง คณะมนตรีความมั่นคงจะเริ่มการ “หารือ” กันในวันพุธ ที่ 14 มีนาคม วันนี้ ซึ่งพอเข้าใจได้ว่าจะมีการตอบโต้กันอย่างมาก เพราะถึงอย่างไรรัสเซียก็สามารถใช้สิทธิยับยั้งข้อมติอยู่ดี แต่ความตั้งใจของสหราชอาณาจักร นั้น ก็เพื่อจะตีแผ่แผนการร้ายของรัสเซียในเวทีโลก

ก่อนการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ สหราชอาณาจักรได้ประสานท่าทีกับสัมพันธมิตรสำคัญ อันได้แก่สหรัฐ ฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และเลขาธิการนาโต้ ซึ่งได้ออกแถลงการณ์ตำหนิรัสเซียร่วมกัน เพื่อจะโดดเดี่ยวรัสเซียในประชาคมระหว่างประเทศ และในที่ประชุมซึ่งมีการถ่ายทอดสด นิกกี้ เฮลี่ เอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรสหรัฐได้ประณามรัสเซียอย่างรุนแรงที่สุดเท่าที่เคยได้ยินมา (แต่วุฒิสมาชิก Angus King สังกัดอิสระต้องการทราบถ้อยแถลงของเฮลี่ในประเด็นอื่นด้วย) แสดงถึงความสำเร็จของสหราชอาณาจักรในการสร้างฉันทามติระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งสหภาพยุโรปด้วย

ตามคำแถลงต่อสภาสามัญ นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์กล่าวว่า คณะมนตรีนาโต้จะมีการประชุมในสัปดาห์นี้ และ EU Council จะมีการประชุมในเรื่องเดียวกันในปลายสัปดาห์หน้า

ต่อมาในวันเสาร์ ที่ 17 มีนาคม กระทรวงการต่างประเทศรัสเซียได้ประกาศการขับไล่นักการทูตบริติช 23 คน อันเท่ากับจำนวนที่อังกฤษขับนักการทูตรัสเซีย และได้ให้ปิดสถานกงสุลใหญ่สหราชอาณาจักร ณ นครเซ็นต์ปีเตอร์สเบอร์กกับปิด British Council และสำนักงานเผยแพร่วัฒนธรรมอังกฤษในรัสเซียทั้งหมด นางเธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีบริติชแถลงว่า โดยที่มาตรการตอบโต้อังกฤษมากกว่าที่สหราชอาณาจักรประกาศใช้กับรัสเซีย รัฐบาลอังกฤษจึงจะหารือกับสัมพันธมิตรเพื่อใช้มาตรการอื่น ๆ เพิ่มเติมต่อไป

เมื่อวันศุกร์ ที่ 16 มีนาคม สหรัฐได้ประกาศมาตรการคว่ำบาตรต่อรัสเซียที่ได้แทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ รัฐสภาสหรัฐได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปีที่แล้ว แต่โดนัลด์ ทรัมป์มิได้ออกประกาศ อาจจะเพราะไม่ต้องการโจมตีรัสเซียในเรื่องนี้เพราะท่าทีก่อนนี้ของนายทรัมป์ดูจะเห็นว่า กรณีแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐเป็น Hoax จนเมื่อ FBI ได้ประกาศการดำเนินคดีกับชาวรัสเซียจำนวน

หนึ่งและองค์กร (Entities) อีกจำนวนหนึ่ง โดยในระยะนั้น พลโท แม็คมาสเตอร์ ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงของประธานาธิบดีซึ่งขณะนั้นอยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ได้ยืนยันว่า การแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐ เป็นความจริง อันทำให้นายทรัมป์ไม่พอใจมาก แต่ก็มิได้โต้แย้งแต่ประการใด จนมีข่าวต่อมาว่า นอกจากการปลดนายเร็กซ์ ทิลเลอร์สันแล้ว แม็คมาสเตอร์คงจะถูกปลดต่อไป

ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีรัสเซียซึ่งมีขึ้นในวันที่ 18 มีนาคม จากการออกเสียงของผู้มีสิทธิจำนวน 109 ล้านคน มิได้ผิดคาด เพราะวลาดิเมียร์ ปูตินได้คะแนนนำร้อยละ 73.9 (รายงานทางการต่อมาให้ร้อยละ 76.6) อันดับสองชื่อ Pavel Grudidin ร้อยละ 11.2 อันดับ 3 V. Zhirinovsky ร้อยละ 6.7 อันดับ 4 Ksenia Sobchak ร้อยละ 2.5 ผู้สมัครอีก 4 คนได้คะแนนน้อยลงไปอีก

ผลการเลือกตั้งของปูตินถือได้ว่าเทียบเท่า Landslide และจะทำให้ปูตินได้ครองตำแหน่งประธานาธิบดีไปอีก 6 ปี เพราะได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญขยายวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีออกไป วลาดิเมียร์ ปูตินจึงจะครองอำนาจไปจนถึงปี 2424

ชัยชนะของปูตินไม่เพียงแต่เพราะเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยเป็นผู้สร้างความยิ่งใหญ่และ National pride ให้แก่ประเทศและประชาชนซึ่งผู้สูงอายุและเคยใช้ชีวิตอยู่ในช่วงที่สหภาพโซเวียตสลายตัว ความขาดแคลนมีอยู่ทั่วไป ขณะนี้แม้การเศรษฐกิจจะกระเตื้องขึ้นบ้าง แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นเทียบเคียงกับอีกหลายประเทศได้ มิตรประเทศเช่นสาธารณรัฐประชาชนจีนมีฐานะทางเศรษฐกิจอันดับสองของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา แต่ปูตินก็ตระหนักดีว่าจะต้องพยายามพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าขึ้นและปรับการพัฒนาทางเทคโนสโลยีให้ทันหลายประเทศในโลก แต่การทุ่มเท

ทรัพยากรไปในการสร้างอาวุธ นั้น เป็นตัวถ่วงประการหนึ่งและการตกต่ำลงของราคาน้ำมันต่อเนื่องมาหลายปี ทำให้ดุลการเงินของรัสเซียอยู่ในฐานะลำบาก

อันที่จริง การถือว่าชัยชนะของปูตินเป็นผลจากการบริหารจัดการบ้านเมืองอย่างตรงไปตรงมา (Good governance) อาจจะไม่ถูกต้องนัก ในเมื่อการเลือกตั้งที่เพิ่งผ่านไปไม่อยู่ในข่ายการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเท่าใด เนื่องด้วยผู้ที่อาจจะประชันกับปูตินได้ เช่น อเล็กซี นาวาลนี่ ซึ่งต่อต้านการคอร์รัปชั่นในวงการรัฐบาลไม่ได้รับอนุญาตให้ลงสมัคร ดังที่เคยรายงานและวิเคราะห์มาก่อนแล้ว อีกคนหนึ่งได้แก่นายเนียมสอบ อดีตรองนายกรัฐมนตรีสมัยประธานาธิบดีเยลท์ซิ่น ซึ่งถูกยิงตายระหว่างเดินกลับบ้านบนสะพานใกล้ๆ กับวังเครมลิน คนนี้กำลังอยู่ระหว่างการเปิดเผยพลักฐานการรุกรานยูเครนโดยบงการของปูติน จึงพอเห็นได้ว่า ผู้ที่มีศักยภาพจะแข่งขันกับปูตินได้ ถูกกำจัดไปทีละคน จนบัดนี้ ยังไม่สามารถสืบหาคนร้ายได้ ส่วนความมีบทบาทร่วมของปูติน นั้น ยากที่จะหาหลักฐานมาแสดงได้

หากปูตินได้ครองอำนาจไปจนถึงปี 2424 หลังจากที่คุมประเทศมาแล้ว 18 ปี เขาจะมีอายุ 71 ปี คนรัสเซียคงจะไม่เคยอยู่ใต้ผู้นำคนอื่นเลย บางทีเขาอาจจะดำรงตำแหน่งต่อไปตลอดชีวิตเช่นผู้นำจีน ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ก็มิใช่กรณีเหลือวิสัย

ต้องไม่ลืมด้วยว่า กำหนดการเลือกตั้งประธานาธิบดีในวันนี้เป็นวันที่รัสเซียผนวกไครเมียเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย การที่รัสเซียยืนหยัดต่อการถูกรุกในทางการทูตและตอบโต้กลุ่มประเทศตะวันตกแบบ Tit for Tat นั้น ชาวรัสเซียเป็นจำนวนไม่น้อยนิยมการเดินแต้มของปูตินเพราะคนจำนวนไม่น้อยไม่เห็นด้วยกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

และเห็นด้วยกับการปลุกกระแสชาตินิยมในประเทศ แต่ผู้คนในเขตเมือง รวมทั้งอนุชนรุ่นใหม่จะหันเหไปทางใด ยังไม่อาจคาดการณ์ได้ในชั้นนี้

รายงานในวันที่ 21 มีนาคมแจ้งว่า คณะที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอแนะมิให้ (ซ้ำ) มิให้ประธานาธิบดีทรัมป์แสดงความยินดีไปยังปูติน ด้วยเหตุผลว่า การเลือกตั้งที่ผ่านไป นั้น เป็นการเลือกตั้งตามระบอบเผด็จการ ขาดความบริสุทธิ์และยุติธรรม (Free and fair) และ Sham ก่อนหน้านั้นก็ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ปูตินเป็นผู้บงการให้มีการแทรกแซงการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยในสหรัฐ และล่าสุดรัสเซียได้ใช้อาวุธสงครามในการวางยาอดีตสายลับและลูกสาวในดินแดนอังกฤษซึ่งเป็นมิตรประเทศที่ใกล้ชิดสหรัฐมากที่สุด แต่นายทรัมป์ไม่เชื่อตามข้อเสนอแนะโดยการโทรศัพท์ไปแสดงความยินดีกับปูตินโดยตรง และมาแสดงความไม่พอใจหลังจากนั้น ว่าข่าวการโทรศัพท์ไปแสดงความยินดีกับปูตินรั่วไหลออกไปได้อย่างใด

รายงานที่นำเสนอข้างค้นนี้ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทำเนียบขาวแสดงความไม่พอใจอย่างยิ่ง ว่าความเคลื่อนไหวดังกล่าวไม่ควรเป็นที่ทราบของวงการภายนอก แต่ไม่มีความตอนใดที่ปฏิเสธว่า ข้อความดังกล่าวไม่เป็นความจริง ส่วนนายทรัมป์เองก็ยังคงคิดเข้าข้างตนเองว่า เขาไม่ได้เป็นฝ่ายผิด โดยได้โทษหลาย ๆ ฝ่ายว่าได้ปั้นเรื่องขึ้น แม้ทนายใกล้ชิดจะทราบดีว่า คดีที่เกิดขึ้นกรณีรัสเซีย นั้น ใกล้ตัวนายทรัมป์เข้าไปทุกที

สำหรับรายงานที่นายทรัมป์ได้หารือกับผู้จัดการ Cambridge analytica ซึ่งรวบรวมข้อมูลเฉพาะบุคคลไว้ 50 ล้านคนทั่วสหรัฐที่เป็นประโยชน์ในการเลือกตั้งของนายทรัมป์นั้น จะจัดทำเป็นรายงานละเอียดต่อไป เพราะในทัศนะของข้าพเจ้าที่ติดตามการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐคนที่ 45 ตลอดมา ส่อความไม่ปกติของกระบวนการมากมาย จึงจำเป็นในฐานะนักศึกษาทั้งรัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์จะต้องนำความจริงมานำเสนอ

ข่าวคราวเกี่ยวกับการที่นายโดนัลด์ ทรัมปจะเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจากเร็กซ์ ทิลเลอร์สันเป็นคนอื่นนั้นมีมาตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว จนมาถึงเวลาเช้าตรู่ของวันอังคาร ที่ 13 มีนาคม วันนี้ ขณะที่นายทิลเลอร์สันซึ่งไปราชการในแอฟริกาคลอดหลายวันที่ผ่านมา เดินทางกลับมายังกรุงวอชิงตัน โดยก่อนหน้านั้นนักการทูตหมายเลขหนึ่งของสหรัฐพอได้ทราบจากทวิตเตอร์จากประธานาธิบดีว่า เขาถูกปลดจากตำแหน่งแล้ว โดยนาย Michael Pompeo ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลางหรือ Central Intelligence Agency (CIA) จะมารับตำแหน่งแทน หากได้รับความเห็นชอบจากสภา ส่วนตำแหน่งผู้อำนวยการ CIA นั้น นาง Gina Haskell รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลางจะรับตำแหน่งแทน แค่ถึงอย่างไร ก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาซึ่งจะจัดให้มี Hearing สำหรับทั้งสองตำแหน่ง

ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ นั้น น่าจะได้รับการประติบัติต่อด้วยการให้เกียรติมากกว่านี้ เพราะตามระบบ เมื่อประธานาธิบดีจะออกจากตำแหน่งด้วยเหตุผลใดก็ตาม ก็จะต้องมอบตำแหน่งอย่างเป็นทางการต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดังตัวอย่างในกรณีของประธานาธิบดีนิกสัน ที่ต้องลาออกต่อ ดร. เฮนรี่ คิสซิงเจอร์ ในกรณีวอเตอร์เกต

นายทรัมป์ได้ชี้แจงแก่สื่อมวลชนเมื่อเช้าวันอังคาร วันนี้ ก่อนออกเดินทางไปมลรัฐแคลิฟอร์เนียว่า เขาและเร็กซ์มีวิธีคิดต่างกัน และยกตัวอย่างว่าการจะรับรองความตกลง Iran deal เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งเมื่อไมค์ ปอมเปโอ มารับตำแหน่งแล้ว ไม่น่าเป็นปัญหา เพราะ Thinking process ระหว่างเขากับปอมเปโอเป็นเช่นเดียวกัน นักข่าวที่ทราบพลวัตของเรื่องนี้ดี เห็นว่า ปอมเปโออาจจะเป็น Yes man สำหรับทรัมป์และค่อนไปในทาง

Hawkish ในความเห็นของผู้สื่อข่าวต่างประเทศ เร็กซ์ ทิลเลอร์สันกับโดนัลด์ ทรัมป์เห็นต่างกันในนโยบายดังต่อไปนี้ ความตกลงปารีสว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ปัญหาความขัดแย้งในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาระหว่างซาอุดิ อาระเบียกับคาตาร์ ฯลฯ

ไมค์ ปอมเปโอ (Michael Pompeo) มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ข้อมูลเกี่ยวกับเขาพอมีบ้างในรายงานฉบับเดือนมกราคม 2560 ซึ่งสรุปการตอบข้อซักถามใน Hearing ที่กรรมาธิการข่าวกรองของสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่เขาจะไปรับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง (Central Intelligence Agency – CIA) ดังนี้

Mike Pompeo จบการศึกษาจากวิทยาลัยการทหาร West Point โดยนายทรัมป์กล่าวว่าเขาสอบได้ที่ 1 และได้ศึกษากฎหมายต่อที่ Harvard Law School และเคยรับราชการทหารมาด้วย ต่อจากนั้นได้หันไปสู่วงการเมือง โดยได้รับเลือกตั้งสังกัดพรรครีพับลิกันจากมลรัฐแคนซัส โดยมีแนวคิดทางการเมืองด้านอนุรักษ์นิยม ฝ่าย Tea Party ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง (CIA) คนใหม่แทนนาย John Brennan ซึ่งครบวาระ ปอมเปโอเห็นด้วยอย่างเต็มที่กับรายงานประชาคมข่าวกรองว่าด้วยการที่ผู้นำชั้นสูงของรัสเซียได้แทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ ด้วยน้ำเสียงและท่าทีอันต่างจากนายทรัมป์อย่างมาก เพราะปอมเปโอเห็นว่าความอุกอาจของรัสเซียเป็นกรณีน่ากังวลอย่างยิ่ง อีกประเด็นหนึ่งที่เขาไม่เห็นด้วยกับนายทรัมป์ได้แก่ความพยายามที่จะนำวิธีการทรมานแบบ Waterboarding กลับมาใช้เพื่อเพิ่มวิธีการสืบสวนผู้ต้องสงสัย (Enhanced Interrogation Techniques) สองสามครั้งที่ถูกถามว่า หากประธานาธิบดีสั่งเขาจะยอมปฏิบัติตามหรือไม่ ส.ส. ปอมเปโอ ยืนยันว่าถึงสั่งเขาก็จะไม่ทำตาม ซึ่งเขาไม่คิดว่าผู้ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีจะสั่งการในสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่ถึงอย่างไร เขาผูกพันตนเองว่าจะไม่ใช้วิธีการทรมานเช่นนี้ เมื่อมีรายงานของวุฒิสภาในปี ค.ศ. 2014 ว่า CIA ได้ทรมานผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ส.ส. ปอมเปโอได้ออกคำแถลงว่าวิธีการที่ใช้อยู่ภายใต้

รัฐธรรมนูญ “These men and women are not torturers, they are patriots. The programs being used were within the law, within the Constitution, and conducted with the full knowledge of Sen. Feinstein. (วุฒิสมาชิกอาวุโสจากพรรคเดโมแครตซึ่งเคยเปิดเผยรายงานเกี่ยวกับคุกลับในไทยและการทรมานในวิธีดังกล่าวที่ข้าพเจ้าเคยรายงานมาแล้ว) If any individual did operate outside of the program’s legal framework, I would expect them to be prosecuted to the full extent of the law.” แต่นาง Gina Haskell รองผู้อำนวยการ ซึ่งได้รับการเสนอชื่อให้ขึ้นรับคำแหน่งแทนนาย Pompeo ตกที่นั่งว่าเป็น Cheer leader ตามมาตรการทรมานโดย Waterboarding คงจะต้องถูกซักถามในการ Hearing ก่อนได้รับความเห็นชอบอย่างหนัก แม้ว่าอดีตผู้อำนวยการ CIA ทั้งหลาย อาทิ นายพล Michael Hayden Leon Panetta ฯลฯ จะเห็นพ้องกันว่า Gina ต้องทำหน้าที่ตามคำสั่งของหน่วยเหนือ ในช่วงที่วิธีการดังกล่าวยังมิได้ถูกห้ามตามกฎหมาย ทั้งในสหรัฐเองและจากสหประชาชาติ ส่วนนายทรัมป์ นั้น มีความโน้มเอียงที่จะนำกลับมาใช้อีก รวมทั้งการใช้ที่จองจำที่อ่าวกวนตานาโม ซึ่งโอบามาให้ปิด แต่บัดนี้นายทรัมป์สั่งให้คงใช้ต่อไป

เมื่อประมาณ 14.00 น. ของวันอังคาร นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน ได้กล่าวคำปราศรัยที่กระทรวงการต่างประเทศว่า เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนผ่านเป็นไปด้วยความราบรื่น เขาจะช่วยปฏิบัติงานไปจนถึงเที่ยงคืนของวันที่ 31 มีนาคม ศกนี้ ก่อนที่จะไปใช้ชีวิตส่วนตัว เขาได้ย้ำถึงการที่จะยึดมั่นในรัฐธรรมนูญตามที่ได้สาบานตนไว้ ซึ่งนักข่าวระหว่างประเทศเห็นว่าสำคัญมากกว่าความจงรักภักดีที่นายทรัมป์เรียกร้องให้ทุกคนมีต่อเขา และเห็นว่าทิลเลอร์สันรักษาเกียรติภูมิของตำแหน่งได้อย่างแนบเนียน ที่ข้าพเจ้าเห็นว่า นายทรัมป์ขาดมารยาทอันควรได้แก่การไม่พูดจากับเร็กซ์ ทิลเลอร์สันโดยตรง แต่ให้เขาทราบถึงการถูกปลดจากทวิตเตอร์ จึงไม่น่าแปลกใจที่คำปราศรัยอำลาตำแหน่งของนายเร็กซ์ ทิลเลอร์สันมิได้กล่าวถึงชื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์แม้แต่คำเดียว

เร็กซ์ ทิลเลอร์สัน อดีตหัวหน้าผู้บริหารสูงสุดของบรรษัท Exxon-Mobil มานานปี และได้รับเหรียญเกียรติยศ (Medal of Friendship) จากปูติน แสดงความเป็นห่วงในปัญหาความขัดแย้งกับรัสเซียเพราะเขาได้ทราบบ้างว่า รัสเซียภายใต้ปูตินได้แทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ ความสำคัญของความตกลงกับอิหร่าน ซึ่งทรัมป์พยายามจะยกเลิกโดยไม่มีเหตุผลอันควรและไม่เข้าใจในคุณค่าของความตกลงฉบับนี้แม้แต่น้อย ความสัมพันธ์กับจีน และการเจรจากับเกาหลีเหนือที่กำลังจะมีขึ้น ผู้สื่อข่าวหลายคนเห็นว่า เร็กซ์ ทิลเลอร์สันกล่าวคำปราศรัยด้วยน้ำเสียงอ่อนเครือ และเมื่อพูดเสร็จก็ได้เดินออกจากห้องโถงชั้น 7 ของตึกที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศโดยไม่ตอบคำถามของผู้สื่อข่าว อันเป็นธรรมดาของผู้ที่เพิ่งจะถูกหมิ่นเกียรติมาหยก ๆ

ตามรายงานไม่เป็นทางการของผู้สื่อข่าว ซึ่งไม่อาจจะหาหลักฐานยืนยันได้ในชั้นนี้ โดนัลด์ ทรัมป์ได้เชิญบุคคลชั้นนำไปพบที่ Trump Tower ในนครนิวยอร์ก เมื่อปลายปี 2016 เพื่อสัมภาษณ์ก่อนหน้าที่จะจัดตำแหน่งให้ คนหนึ่งได้แก่นายมิตต์ รอมนี่ อดีตผู้ว่าการมลรัฐแมสซาชูเสตส์และอดีตผู้สมัครในตำแหน่งประธานาธิบดีซึ่งพ่ายแพ้แก่บารัค โอบามา มีการพูดคุยกันหลายรอบ จนคาดกันว่ารอมนี่คงจะได้ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เพราะเหมาะสมด้วยเหตุผลหลายประการ ในที่สุด เร็กซ์ ทิลเลอร์สันได้พบกับทรัมป์ และได้รับเลือกให้รับคำแหน่งสำคัญนี้ ตามรายงานของผู้สื่อข่าว รัสเซียมีส่วนในการเลือกเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน เพราะเป็นผู้ที่รู้จักสนิทสนมกับรัสเซียเป็นอย่างดี ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ทิลเลอร์สันนิยมรัสเซียเป็นพิเศษ เนื่องจากเร็กซ์ได้เตือนให้ระวังรัสเซียมาตลอด โดยยกปัญหาการเข้ายึดครองไครเมีย การรุกรบยูเครนกับความจำเป็นที่สหรัฐจะต้องให้อาวุธเพื่อป้องกันตนแก่ยูเครนและความที่เขาไม่เห็นด้วยกับการที่จีนแผ่อำนาจไปในทะเลจีนใต้ โดยได้เสนอให้พิจารณามาตรการปิดอ่าวเพื่อกันการรุกคืบหน้าของจีน

การปลดนายทิลเลอร์สันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคณะความมั่นคงแห่งชาติต่อไป เพราะพลโท ดร. เอช.อาร์.แม็ตมาสเตอร์ ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ก็กำลังหางานอื่นทำในไม่ช้า พลเอกจอห์น เคลลี่ Chief of Staff ของทำเนียบขาวก็กำลังอึดอัดกับภารกิจที่ต้องรับมืออยู่ และพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ก็สนับสนุนให้ใช้วิธีการทางการทูตเป็นอันดับแรกแทนการใช้กำลังทหาร อันดูจะต่างจากแนวคิดของโดนัลด์ ทรัมป์ในหลายโอกาสด้วยกัน

นายทรัมป์เองได้ปรารภถึงการปลดผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในคณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติและที่ปรึกษาต่าง ๆ ในทำเนียบขาว ซึ่งเขาใช้คำว่าเป็น Deadweight หรือตัวถ่วง เพราะมิได้เห็นตามเขา ตามรายงานในวันศุกร์ ที่ 16 มีนาคม คนแรกที่อยู่ในข่ายนี้ได้แก่ ดร. เอ็ช อาร์ แม็คมาสเตอร์ ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งข่าวว่า นายทรัมป์ไม่ชอบวิธีบรรยายสรุปเหตุการณ์ประจำวันแก่เขาในแบบที่เรียกว่า Condescending หรือ “ทำว่าตนอยู่เหนือในทางความนึกคิด” แต่โฆษกทำเนียบขาวยืนยันว่า ความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของแม็คมาสเตอร์ยังราบรื่นดี ในขณะเดียวกัน มีข่าวว่า พลเอกจอห์น เคลลี่ Chief of Staff ที่ทำเนียบขาว ตกลงที่จะอยู่ต่อไปก่อน แต่สำนักข่าวต่าง ๆ ก็ตั้งข้อสังเกตว่า โฆษกทำเนียบขาวได้ “วิวัฒนาการ” แนวทางตอบผู้สื่อข่าวตลอดมา โดยล่าสุดเมื่อถูกถาม จะเลี่ยงตอบว่า บังเอิญเรื่องนี้ยังไม่ทราบสถานะ

ในระหว่างที่เกิดความวุ่นวายในทำเนียบขาว นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้นั่งปรารภถึงสถานะการค้าระหว่างสหรัฐกับต่างประเทศ โดยมิได้มีข้อเสนอแนะจากฝ่ายใด นายทรัมป์ได้เอ่ยปากลอย ๆ ออกมาด้วยถ้อยคำที่เขาเคยใช้ระหว่างหาเสียงว่าสหรัฐต้องเสียเปรียบมาตลอด เช่นเหล็กกล้า (Steel) และอลูมินัม (Aluminum) โดยหลายฝ่ายเข้าใจว่า เขาคิดว่าต้นเหตุได้แก่จีน อันเป็นความเข้าใจข้อเท็จจริงที่ผิด และสะท้อนความคิดฝังหัวแบบ Mercantilism ที่ไม่ยอมรับความเสียเปรียบดุลการค้า อันแนวคิดทำนองนี้แสดงถึงความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับหลักการตามธรรมชาติของการค้าระหว่างประเทศ อันสืบ

เนื่องมาจากการฝังหัวล้าสมัยของนโยบาย America First ที่นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สันและที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงพยายามจะขอให้นายทรัมป์ปรับเปลี่ยน แต่ไม่สำเร็จ ประเด็นนี้ข้าพเจ้าได้ศึกษามานานพอสมควรดังปรากฏในแนวทางต่อไปนี้

นโยบาย America First ซึ่งชาวอเมริกันเคยยึดถือในทศวรรษ 1930 เป็นการสะท้อนความเชื่อในการโดดเดี่ยวสหรัฐ (Isolationism และ Unilateralism) จากโลกภายนอก โดยคิดว่ามหาสมุทรแอ็ตแลนติคและแปซิฟิกจะประกันความปลอดภัยให้แก่ตน ประกอบกับนโยบายป้องกันตลาดโดย Smoot-Hawley Tariff Act ในปี 1930 ได้ทำให้สถานะเศรษฐกิจตกต่ำ (The great depression) ตั้งแต่ปี 1929 เสื่อมทรามลงอีก ผลที่ตามมาได้แก่สงครามโลกครั้งที่ 2 การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์นำมาใช้คงจะลงเอยด้วยความสิ้นสุดของ Pax Americana อันเป็นระเบียบโลก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ช่วยสงวนรักษาสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในโลกมาได้จนบัดนี้ รวมเวลา 70 ปีเศษ

ระเบียบโลก (World Order) ซึ่งมีสหรัฐเป็นแกนนำ ขึ้นอยู่กับการเปิดตลาดเสรี การเคลื่อนที่ของเงินทุนที่เพิ่มมากขึ้น และนโยบายสวัสดิการสังคมอันเหมาะสม ด้วยหลักประกันความมั่นคงจากสหรัฐในยุโรป ตะวันออกกลาง และเอเชีย โดยเครือข่ายสัมพันธมิตรนาโต้และระบบป้องกันร่วมกันอีกหลายกรอบ

เมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้รับเลือกเข้ามาเป็นผู้นำ นโยบาย America First ของเขาสร้างความสั่นคลอนไปทั่วโลก ที่สามารถเห็นได้ในชั้นนี้ก็คือการเลือกที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี (Unilateralism/Bilateralism) โดยไม่ศรัทธาในระบบพหุภาคี (Multilateralism) หลักการที่นานาชาติจะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอันจะเกื้อกูลความสงบสันติไปทั่ว ดูจะถูกมองข้ามไป คำประกาศในโอกาสการสาบานตนเข้ารับตำแหน่งว่า America First แสดงว่า สหรัฐภายใต้นายทรัมป์ได้สร้างศัตรูกับประเทศที่อาจเป็นภัยได้ทั่วโลก เว้นแต่ประเทศเดียว คือสหพันธ์รัฐรัสเซียภายใต้วลาดิเมียร์ ปูติน ด้วยเหตุผลที่จะปรากฏต่อไป ซึ่งปูตินวางยุทธศาสตร์ในภูมิภาคต่าง ๆ ไว้แล้ว อุปสรรคที่เคยขวางกั้นการ

แผ่อิทธิพลของรัสเซีย บัดนี้อยู่ในมือของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งดูราวกับตกเป็นเบี้ยล่างของปูตินด้วยความสมัครใจ เพราะเขาตอบสนองความอยากได้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐ ด้วยความช่วยเหลือจากปูตินโดยตรงแม้เขาจะพยายามทุกทางที่จะปฏิเสธข้อเท็จจริงดังกล่าวตลอดสองปีที่ผ่านมา

ศาสตราจารย์ Nouriel Roubini แห่ง NYU's Stern School of Business ซึ่งเคยเป็นที่ปรึกษาอาวุโสด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศในคณะที่ปรึกษาการเศรษฐกิจของทำเนียบขาวสมัยประธานาธิบดี บิลล์ คลินตัน และเคยทำงานกับ IMF US Federal Reserve Board และธนาคารโลก ได้วิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะบังเกิดขึ้นในรัฐบาลที่นายโดนัลด์ ทรัมป์เป็นประธานาธิบดี ในบทความลงวันที่ 2 มกราคม 2017 มีความบางตอนดังนี้

". . . . If Europe gradually loses its US security umbrella, no one stands to benefit more than Russian President Vladimir Putin.

Trump's proposals also threaten to exacerbate the situation in the Middle East. . And he has maintained his position that Islam itself, rather than just radical militant Islam, is dangerous. ทัศนะดังกล่าวเป็นเช่นเดียวกับของพลโทไมเคิล ฟลินน์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติประจำทำเนียบขาวที่ถูกปลดไป อันโดนัลด์ ทรัมป์ เชื่อฝังหัว ดังที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงมาก่อนแล้ว ทัศนะนี้ "plays directly into Islamist militants' own narrative of a clash of civilizations.

Meanwhile, an "America first" approach under Trump will likely worsen the longstanding Sunni-Shia proxy wars between Saudi Arabia and Iran. And if the US no longer guarantees its Sunni allies' security, all regional powers-including Iran, Saudi Arabia, Turkey, and Egypt – might decide that they can defend themselves only by acquiring nuclear weapons, and even more deadly conflict will ensue. แนวคิดนี้เป็นเช่น

ที่เจ้าชายซาลมานแห่งซาอุดิ อาระเบียกล่าวไว้ในเดือนมีนาคม ศกนี้ ว่า หากเปิดโอกาสให้อิหร่านมีอาวุธนิวเคลียร์ ซาอุดิก็จะพัฒนาอาวุธดังกล่าวต่อไปได้ อันเป็นภาวการณ์ที่น่าห่วงกังวลและมีผลในการทำลายระบบป้องกันการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์หรือ Non-proliferation Regime-NPT ซึ่งประเทศชั้นนำของโลกได้พยายามให้คงอยู่ต่อไปได้

ในเอเชีย ความเป็นผู้นำของสหรัฐทางเศรษฐกิจและการทหารได้ช่วยส่งเสริมความรุ่งเรืองมาแล้วหลายทศวรรษ แต่ความรุ่งโรจน์ของจีนท้าทายสถานะคงเดิม (Status quo) เพิ่มมากขึ้น นโยบาย “pivot to Asia” ของประธานาธิบดีโอบามาจำต้องอาศัยตวามเป็นหุ้นส่วนในแปซิฟิก 12 ประเทศ หรือ TPP ซึ่งทรัมป์ได้ยกเลิก ในขณะที่ จีนได้เร่งรัดการสร้างความสัมพันธ์อันเข้มแข็งกับประเทศในเอเชีย แปซิฟิกและละติน อเมริกา ด้วยนโยบาย “one belt, one road”, the Asian Infrastructure Investment Bank, the New Development Bank (formerly known as the BRICS bank), and its own regional free-trade proposal to rival the TPP.

If the US gives up on its Asian allies such as the Philippines, South Korea, and Taiwan, those countries may have no choice but to prostrate themselves before China, and other US allies, such as Japan and India, may be forced to militarize and challenge openly. Thus an American withdrawal from the region could very well eventually precipitate a military conflict there.

The historical record is clear: protectionism, isolationism, and “America first” policies are a recipe for economic and military disaster.”

การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์จะขึ้นภาษีศุลกากรสำหรับเหล็กกล้าร้อยละ 25 และอลูมินัมร้อยละ 10 นั้น เป็นเพียงขั้นแรกของการประกาศสงครามการค้า แม้ในชั้นนี้ นาย Gary Cohn หัวหน้าคณะที่ปรึกษาเศรษฐกิจของนายทรัมป์ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง

เพราะไม่เห็นด้วย อันเป็นช่วงเวลาที่นายทรัมป์ต้องเสียผู้ที่ช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหา ไปหลายต่อหลายคน รวมทั้งนายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งถูกปลดโดยทวิตเตอร์ พร้อมกับคำขู่ที่จะปลดอีกหลายคน

ในวันเดียวกับที่ข่าวออกไปเกี่ยวกับการขึ้นภาษี นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา ได้โต้ว่า สหรัฐนำเข้าเหล็กกล้ามากที่สุดในโลกจากแคนาดา มิใช่จีนตามที่นายทรัมป์เข้าใจ รัฐมนตรีเศรษฐกิจของเม็กซิโกชี้แจงว่า นายทรัมป์คงไม่เข้าใจถึงระดับการรวมตัว (Integration) ของอุตสาหกรรมเหล็กกล้าของประเทศอเมริกาเหนือ การขึ้นภาษีจะทำให้ทุกฝ่ายได้รับความเสียหาย หากสงครามการค้าเกิดขึ้น ทุกประเทศจะต้องได้รับผลกระทบ ต่อมามีการหารือกันระหว่างแคนาดากับสหรัฐ ปรากฏว่านายทรัมป์ได้ “ปั้นตัวเลข” อันไม่เป็นจริง ทำให้ขายหน้ามาก เพราะถูกจับความเท็จได้ ในที่สุด นายทรัมป์ได้ยอมยกเว้นแคนาดาและเม็กซิโกจากการขึ้นภาษีครั้งนี้ เพราะยังอยู่ระหว่างการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีในอเมริกาเหนืออยู่ (NAFTA)

ความคิดของนายทรัมป์ที่จะตอบโต้การดำเนินการค้าของจีน นั้น ไม่ทราบว่าใครเป็นผู้บรรยายสรุปให้นายทรัมป์ทราบ เพราะมีมาตั้งแต่ระยะที่มีการเลือกตั้งภาคแรก (Primary) แล้ว เริ่มต้นด้วยการกล่าวหาว่า จีนใช้วิธีการปั่นค่าเงินตรา (Currency manipulation) อันเป็นเรื่องเก่า และสะท้อนถึงความไม่เข้าใจกลไกของการค้าระหว่างประเทศ การกดค่าเงินตราริมมินบี้หรือเงินหยวนของจีนนั้น บางครั้งอาจจะเป็นด้วยความตั้งใจ แต่บางครั้งก็ต้องเป็นไปตามการขึ้นลงตามปกติของกระแสเงินตรา แต่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ก็ได้ติดตามตวามเคลื่อนไหวของเงินตราทุกสกุลอย่างใกล้ชิดมาตลอด เพราะประเทศที่ปรับเปลี่ยนค่าเงินตรามาตลอดได้แก่สหรัฐตั้งแต่สมัยที่ประธานาธิบดีนิกสันได้ยกเลิกความผูกพันของเงินดอลลาร์กับค่าทองคำ และใช้ความตกลง Plaza แทน การที่นายทรัมป์ได้ฟังนาย Peter Navarro ประธานด้านการผลิตอุตสาหกรรมว่า เยอรมนีได้ปั่นค่าเงินตราเพื่อประโยชน์ทางการค้า อันมิใช่

ความจริง ได้ทำให้นางแองเกล่า แมร์เคิ่ล ต้องตอบโต้ด้วยความไม่พอใจอย่างยิ่ง เมื่อปีที่แล้ว เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงชัดถึงความไม่เข้าใจของนายโดนัลด์ ทรัมป์ถึงความเกี่ยวพันระหว่างการเศรษฐกิจการค้ากับภูมิรัฐศาสตร์

ในระหว่างที่สหรัฐได้อาศัยเกาหลีใต้ในการนำเกาหลีเหนือมาสู่โต๊ะเจรจาอันปรากฏผลในการที่จะมีการพบปะกันในเดือนพฤษภาคม ศกนี้ แทนที่สหรัฐจะสร้างความเข้าใจและวางแต้มในการที่จะร่วมพบปะกับเกาหลีเหนือ นายทรัมป์กลับย้ำความสำคัญของการปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีกับเกาหลีใต้ซึ่งเขายังเห็นว่า สหรัฐยังเสียเปรียบในเชิงการค้าอยู่เช่นเดิม โดยมิได้ให้ความสำคัญกับการเจรจากับนายคิม จองอุน ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังไม่เคยพบกันมาก่อนและนายทรัมป์ก็ไม่เคยพิสูจน์ว่าตนเป็นนักเจรจาที่เชี่ยวชาญมาแม้แต่ครั้งเดียว (ตามรายงานล่าสุดในวันที่ 28 มีนาคม สหรัฐกับเกาหลีใต้บรรลุความตกลงทางการค้าจนเป็นที่พอใจของทั้งคู่ภาคี โดยถือโอกาสระหว่างการหารือเพื่อเตรียมการเจรจากับเกาหลีเหนือ ข้อบทหนึ่งได้แก่การยกเว้นเกาหลีใต้จากการถูกเก็บภาษีเหล็กกล้าที่นายทรัมป์ประกาศใช้เพื่อเริ่มสงครามทางการค้าเมื่อไม่กี่วันมานี้)

ในส่วนที่เกี่ยวกับจีน นั้น โดนัลด์ ทรัมป์ คิดว่าเขาจะขึ้นภาษีศุลกากรปีละ 6 หมื่นล้านดอลลาร์ จากการที่จีนได้ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและเพื่อเปิดทางให้สามารถสร้างงานในประเทศได้เพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ได้เสนอให้เก็บภาษีสำหรับสินค้าจากจีนในอัตราสามหมื่นล้าน แต่นายทรัมป์ต้องการให้เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว ทั้งๆ ที่สหรัฐต้องการให้จีนส่งเสริมความมุ่งหมายที่จะสร้างสรรค์สันติภาพในเอเชียตะวันออก นายทรัมป์ได้สั่งการให้แผนการขึ้นภาษีดังกล่าวแล้วเสร็จในวันศุกร์ ที่ 23 มีนาคม ศกนี้ การดำเนินการตามแนวคิดของนายทรัมป์เป็นการเริ่มขึ้นของสงครามการค้าระหว่างประเทศอย่างแท้จริง โดยมีการเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลก คือสหรัฐ กับอันดับสอง คือจีนเป็นตัวนำ

นับแต่วาระที่นายทรัมป์ขู่จะตอบโต้จีนทางการค้าตั้งแต่ในระยะที่นายทรัมป์หาเสียงเลือกตั้งเมื่อสองปีที่ผ่านมา จีนได้แถลงชัดว่า ทุกฝ่ายจะเจ็บตัวทั่วกัน ในเรื่องเหล็กกล้า นั้น ฮิลลารี่ คลินตันได้อภิปรายต่อหน้านายทรัมป์หลายต่อหลายครั้งว่า แม้เขาจะโจมตีจีนในกรณีนี้ แต่บรรดาอาคารคอนโดและทรัมป์ เทาวเออร์ทั่วไปหมด นั้น ใช้เหล็กจากจีนมาตลอด นายทรัมป์ได้ยิน แต่ไม่เคยกล่าวแก้แม้แต่ครั้งเดียว เพราะความจริงเป็นเช่นนั้น มาตรการทางการค้าที่ประธานาธิบดีทรัมป์นำมาใช้นี้ หลายประเด็นดูจะละเมิดขั้นตอนตามกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization-WTO) การแก้ไขนั้นต้องเป็นไปตามกระบวนการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Mechanisms) ในขั้นแรก หากไม่พอใจ ก็จะต้องเสนอเรื่องไปยังฝ่ายพิจารณาอุทธรณ์ ดังตัวอย่างในการแก้ไขข้อพิพาทในกรณีภาษีปลาทูน่ากระป๋องที่ประชาคมยุโรปเรียกเก็บจากไทยและฟิลิปปินส์มากเกินไป ในขั้นตอนของการเจรจา ดร. วีรชัย พลาศรัย จากกระทรวงการต่างประเทศได้มีบทบาทช่วยคณะผู้แทนไทยอย่างมาก โดยได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนอย่างดี กรณีนี้ บุตรีคนเล็กของข้าพเจ้า (นีละรัตน์ ซูโต) ได้แต่งเป็นบทความไว้อย่างละเอียดตามคำขอของออสเตรเลียและได้นำลงพิมพ์โดย Cambridge University Press กับยังได้ลงพิมพ์ในวารสารสราญรมย์ด้วย

หลังจากที่ข่าวความตั้งใจของทรัมป์ที่จะเริ่มสงครามการค้าแพร่ออกไป ทางจีนก็ไม่ได้เก็บเงียบ เนื่องจากจีนอ่านวิธีคิดของทรัมป์ได้มานานแล้ว

เมื่อถึงวันพฤหัสบดี ที่ 22 มีนาคม ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ก็ได้ตัดสินใจตามข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์ภายใต้นาย Willbur Ross ที่ข้าพเจ้าทราบว่า มีความคิดด้านการค้าแบบคร่ำครึมากและพร้อมจะสนองตอบนายทรัมป์โดยมิได้ให้ความเห็นแย้งตลอดมาและลงนามคำสั่งให้เรียกเก็บภาษีศุลกากรจากจีนปีละ 50 ล้านดอลลาร์ นับเป็นการประกาศสงครามการค้า โดยยกเว้นประเทศใน NAFTA และประเทศพันธมิตรในภูมิภาคละตินอเมริกาบางประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งเตรียมพร้อมมานานแล้วที่จะตอบโต้ โดยเพิ่มมาตรการภาษีสำหรับสินค้าอเมริกัน เช่นถั่วเหลืองและสินค้าผู้บริโภครายการอื่น ๆ อีก ในชั้นแรกในมูลค่า 30 ล้านดอลลาร์ เพื่อจะทำให้ผู้บริโภคอเมริกันต้องจ่ายเงินเพิ่มมากขึ้น ทางสหภาพยุโรปก็เช่นกัน จะตอบโต้ด้วยมาตรการภาษีศุลกากรสำหรับรถจักรยานยนต์ Harley Davidson ยีน Levi และภาษีอื่น ๆ ดังเคยขู่ไว้ เช่น Airbus โดยไม่ทราบว่า Airbus มี supply chain จากอุตสาหกรรม Aerospace ในสหรัฐเป็นจำนวนมาก ซึ่งในภาพรวมทุกฝ่ายจะเจ็บตัวโดยทั่วหน้ากัน หากจะถามว่า แล้วทำไปเพื่ออะไร ข้าพเจ้าไม่สามารถตอบได้

ดังที่ได้กล่าวก่อนหน้านี้ว่า ประธานาธิบดีทรัมป์จะปลดเจ้าหน้าที่ระดับสูงในทำเนียบขาวอีก รายหนึ่งได้แก่พลโทนอกราชการ ดร. เอช อาร์ แม็คมาสเตอร์ ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งได้ลาออกเร็วกว่าความคาดหมาย และโดนัลด์ ทรัมป์ได้เลือกให้นาย John Bolton อดีตเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรสหรัฐประจำสหประชาชาติในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช

บอลตันเป็นผู้มีแนวคิดขวาจัด มีส่วนสำคัญในการบุกอิรักเพื่อจะกำจัด ซัดดาม ฮุสเซน เขาเห็นควรที่จะปราบเกาหลีเหนือด้วยการทิ้งระเบิดทำลายรัฐบาลที่นั่นหรือที่เรียกกันว่า Pre-emptive strike เขาไม่ต้องการความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และเคยเห็นควรให้โจมตีอิหร่าน ความคิดของเขาเกี่ยวกับรัสเซียไม่ปรากฏชัดเพราะมีหลายแง่มุม กล่าวโดยสรุป John Bolton เป็นแนว “เหยี่ยว” พลเรือเอก John Stavridis อดีคผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตรนาโต้และปัจจุบันนี้เป็นคณบดี The Fletcher School of Law and Diplomacy เป็นห่วงมากที่นายบอลตันจะนำสหรัฐไปสู่สงคราม เริ่มด้วยความตึงเครียดโดยทั่วไป

ความเป็นห่วงดังกล่าวมีความน่ากังวลมาก เพราะแนวคิดเช่นนั้นอาจชักนำประธานาธิบดีทรัมป์ไปในทิศทางอันตรายได้ นายบอลตันดูจะทราบดีว่าวงการภายนอกมองเขาไปในทางใด เพราะเมื่อเขาอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ เขาก็ไม่เป็นที่นิยมเท่าใดนัก แนวคิดของบอลตันตรงกันข้ามกับของพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเห็นคุณค่าของการดำเนินการทางการทูตตลอดมา นายบอลตันกลับชอบการใช้วิธีการทหารในการแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวให้เป็นนักการทูตอย่างแท้จริงได้ แม้ในขณะที่อยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ ล่าสุด เขาออกตัวว่า อย่าไปให้ความสำคัญนักกับหลายสิ่งหลายอย่างที่เขาได้ทำมาในอดีต อันเป็นเรื่องแปลก เพราะนิสัยชอบ Bully คนนั้นเป็นแบบเดียวกันกับนายทรัมป์ ในระยะที่ผ่านมานี้ บอลตันเป็นคนจัดรายการให้ Fox news ซึ่งอยู่ทางแนวขวาจัด ในระหว่างงานฉลอง 200 ปีการติดต่อระหว่างไทยกับสหรัฐ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐคนหนึ่งกล่าวแก่ข้าพเจ้าว่า นายบอลตันคงอยู่ได้ไม่นาน ตามกำหนด นายจอห์น บอลตันจะเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 9 เมษายน ศกนี้

เมื่อเวลา 3.25 น. ของวันที่ 25-26 มีนาคม ตามเวลาในไทย Michelle Kosinski ผู้สื่อข่าว CNN ประจำกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ รายงานว่า ตามข่าวที่ได้รับมา หลายประเทศในยุโรปไม่สบายใจที่ประธานาธิบดีทรัมป์โทรศัพท์ไปแสดงความยินดีในชัยชนะจากการเลือกตั้งของปูติน ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติได้เตือนไว้ชัดแจ้งว่าไม่ควร ฉะนั้น ในวันพรุ่งนี้ (ที่ 26 มีนาคม) สหรัฐ พร้อมกับประเทศในยุโรปประมาณ 20 ประเทศ จะประท้วงรัสเซียพร้อมกัน และอาจมีการขับนักการทูตรัสเซียออกนอกประเทศด้วย โดยถือเป็น Joint Demarche ข่าวนี้จะถูกต้องเพียงไรคงต้องติดตามดูต่อไป หากเป็นจริงก็น่าวิเคราะห์นัยด้านนโยบายของนายทรัมป์ซึ่งบัดนี้มิได้มีที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงเท่าใดนัก มิเชลล์เป็นผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบขาวในสมัยรัฐบาลโอบามา และมักมีแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ที่จำต้องวิเคราะห์ให้ดีพอ เพราะตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม นายทรัมป์มิได้กล่าวถึง

กรณีการวางสารพิษทำลายประสาทที่ Salisbury ในอังกฤษ ด้วยการกล่าวหารัสเซียอย่างหนักแน่น เขาใช้คำว่า “Likely” ที่คงจะเป็นการกระทำของรัสเซีย “ตามที่นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักรกล่าว” อันดูจะมิได้หมายถึงว่า เขาเองคิดอย่างนั้น

ความบางตอนจากรายงานข่าวด่วนมาก ส่งออกเวลา 01.13 น, เวลาในไทยวันที่ 25-26 มีนาคม เว้นแต่วรรคแรก อันเป็นความนำดังที่ได้จัดทำไว้ในคืนก่อนหน้าแล้ว

ในวันจันทร์ ที่ 26 มีนาคม ศกนี้ สหรัฐได้ขับไล่นักการทูตรัสเซีย 60 คน (48 คนจากสถานเอกอัครราชทูตรัสเซีย ณ กรุงวอชิงตัน อีก 12 คนจากคณะผู้แทนถาวรฯ ณ นครนิวยอร์ก) สั่งปิดสถานกงสุลรัสเซีย ณ นครซีแอตเติล ซึ่งอยู่ใกล้กับฐานเรือใต้น้ำพลังนิวเคลียร์ บริษัทเครื่องบินโบอิ้ง บริษัทไมโครซอฟท์ และซิลิคอนวัลเล่ โดยมีเจ้าหน้าที่สืบราชการลับของรัสเซียปฏิบัติการอยู่ที่นั่นซึ่งคลุมจุดยุทธศาสตร์ฝั่งตะวันตกของสหรัฐ เช่นเดียวกับสายลับที่ขับออกจากสถานเอกอัครราชทูต ในระยะเดียวกันประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอีก 14 ประเทศ รวมทั้งยูเครนและแคนาดา ได้ขับไล่นักการทูตรัสเซียออก รวมที่ขับออกทั้งหมด 129 คน ถือเป็นการประสานกันตอบโต้การที่รัสเซียได้ใช้อาวุธเคมีในภาคพื้นยุโรปและภาคีสนธิสัญญานาโต้

ตามรายงานของ บีบีซี จำนวนนักการทูตที่ถูกประกาศขับไล่มีดังต่อไปนี้

สหรัฐ 60 คน สหภาพยุโรป- ฝรั่งเศส (4) เยอรมนี (4) โปแลนด์ (4) สาธารณรัฐเช็ต (3) ลิธูเอเนีย (3) เดนมาร์ค (2) เนเธอร์แลนด์ (2) สเปน (2) อิตาลี (2) เอสโตเนีย (1) โครเอเชีย (1) ฟินแลนด์ (1) ฮังการี (1) แลตเวีย (1) โรมาเนีย (1) สวีเดน (1)

ยูเครน (13) แคนาดา (4) และการไม่อนุมัติคำขอจากรัสเซียอีก (3)

อัลเบเนีย (2)

นอร์เวย์ (1)

แมซิโดเนีย (1)

ไอซ์แลนด์ประกาศระงับการติดต่อระดับสูงกับรัสเซีย และผู้นำไอซ์แลนด์จะไม่ไปชมการแข่งขันฟุตบอลล์โลกที่รัสเซียเป็นเจ้าภาพในเดือนมิถุนายน ปีนี้

ประเทศสมาชิกสภาพยุโรปที่จะไม่ขับนักการทูตรัสเซียได้แก่ออสเตรีย กรีซและปอร์ตูกัล แต่ทั้งสามไม่เห็นด้วยกับเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในสหราชอาณาจักร

ข่าวต่อมาในวันที่ 27 มีนาคม แจ้งว่า สำนักเลขาธิการนาโต้ไม่ให้เจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนรัสเซีย 7 คน ได้รับอนุญาตให้อยู่ต่อ และคำขอที่จะเพิ่มบุคลากรมาประจำนาโต้ไม่ได้รับความเห็นชอบ

ออสเตรเลียได้ขับนักการทูตรัสเซีย 2 คนออกจากประเทศ เช่นเดียวกับโมลโดวา

ในคำแถลงต่อสภาสามัญในเย็นวันที่ 26 มีนาคม นางเธรีสซ่า เมย์ย้ำว่า “President Putin’s regime is carrying out acts of aggression against our shared values and interests within our continent and beyond. And as a sovereign European democracy, the United Kingdom will stand shoulder to shoulder with the EU and with NATO to face down these threats together.” การประสานมาตรการของโลกตะวันตกในครั้งนี้ massive ที่สุด (The largest collective expulsion in history) และประเทศในยุโรปทั้งหมดกับสหรัฐแคนาดาและยูเครน ต้องการแสดงให้ปูตินทราบว่า การรุกรานและความอุกอาจของรัสเซียมากเกินไปแล้ว พันธมิตรข้ามแอตแลนติคจึงได้ผนึกกำลังกันทั้งทางสัญญลักษณ์และทางรูปธรรมเป็นครั้งแรกนับแต่สงครามสมัยสงครามเย็น เพื่อกระตุ้นเตือนให้รัสเซีย

ยุติการแทรกแซงในทางต่าง ๆ อันมีความหมายดังที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ในอังกฤษว่า “Putin must be tamed by all means” การที่รัสเซียใช้ Novichok นั้น จงใจให้ไม่อยู่ในข่ายข้อห้ามของอนุสัญญาห้ามการใช้อาวุธเคมี

ผู้อำนวยการ Council of International Affairs ที่กรุงมอสโก ซึ่งเป็นชาวรัสเซียให้ความเห็นในทางที่ฟังดูแปลก ๆ กล่าวคือ การขับไล่เจ้าหน้าที่การข่าวหรือสายลับออกจากประเทศตะวันตก นั้น ทำให้ไม่อาจสามารถทราบความเป็นไปในประเทศต่าง ๆ ได้ "making the danger of war more real" ที่ว่าแปลกเพราะยอมรับว่ารัสเซียใช้สายลับไปในรูปนักการทูต ซึ่งประเทศต่าง ๆ ก็ทราบกันอยู่แล้ว และแม้จะขับไล่ออกไป จำนวนไม่น้อยก็ยังเหลืออยู่ ทางโต้ตอบของปูตินยังไม่ทราบชัด นอกเหนือจากการกล่าวว่าจะใช้วิธี Reciprocity แต่ในทัศนะขั้นต้นของข้าพเจ้า ปูตินคงจะคาดไม่ถึงว่าโลกตะวันตกจะผนึกกำลังทำ Joint demarche ได้ถึงขั้นนี้ในเวลาอันสั้น ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ในค่ายตะวันตกย่อมต้องรักษาสายสัมพันธ์ให้มั่นคงเช่นที่ได้แสดงร่วมกันในครั้งนี้

ความเคลื่อนไหวทางการทูตครั้งสำคัญยิ่งนี้ทำให้จำเป็นต้องฟังความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เท่าที่ได้รับฟังมาจนถึงวันที่ 27 มีนาคม ดังนี้ (สำหรับประการแรก ๆ เป็นความเห็นของข้าพเจ้าเอง)

ในประการแรก ต้องยอมรับความสามารถในการระดมความสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ของนางเธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ทีนำประเทศในสหภาพยุโรปซึ่งตามปกติรวมกำลังกันไม่ได้ง่ายอยู่แล้ว มาประสานมาตรการด้วยกัน ในช่วงเวลาที่บริเตนเองอยู่ในสภาวะที่วงการภายนอกเห็นว่าหมกมุ่นอยู่กับการเจรจา BREXIT จนแทบไม่มีเวลาดำเนินการเรื่องอื่น บางทีประเด็นนี้อาจเป็นเหตุปัจจัยให้ผู้เชี่ยวชาญกลยุทธทางการเมืองระหว่างประเทศเช่นวลาดิเมียร์ ปูตินประเมินสถานการณ์ผิดถนัด โดยอาจคิดไปว่าบริเตนอ่อนแอและเริ่มถูกโดดเดี่ยวจากประเทศต่าง ๆ ถ้อยแถลงของเมย์ที่ว่ามาตรการร่วมที่ประเทศจำนวนมากประกาศพร้อมกันเป็น The largest collective

expulsion in history มิได้เป็นคำกล่าวเกินความจริงแม้แต่น้อย ความเป็นจริงก็คือ ความสำเร็จของเธรีสซ่า เมย์เป็น Diplomatic victory ของเธอและสหราชอาณาจักรครั้งสำคัญ ภาพลักษณ์ของเมย์ว่าเป็นคนที่เข้มแข็งจะมีส่วนช่วยการเจรจา BREXIT ได้ไม่น้อย เพราะเธอแสดงให้มิตรประเทศในยุโรปมั่นใจในหลักประกันทางความมั่นคงและปลอดภัยได้เช่นในอดีต และความสำเร็จทางการทูตครั้งนี้มีขึ้นเพียงไม่กี่วันที่ UK สามารถบรรลุข้อตกลงในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านกับ EU ได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ เพราะประเด็นสำคัญที่ปรากฏเป็นการกำหนดวาระและหัวข้อของการเจรจาเงื่อนไขสัมพันธภาพระหว่าง EU กับ UK ไว้ครบถ้วน ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเตรียมการสำหรับการเจรจาได้ง่ายขึ้น เพราะขณะนี้ เหลือเวลาในการเจรจาอยู่เพียง 1 ปี แต่โดยที่ EU จะมีการประชุมระดับสูงสุดครั้งต่อไปในไม่ช้านี้ เธรีสซ่า เมย์ ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลอังกฤษ จะต้องทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมของสหภาพยุโรป

ข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นมิได้มองข้ามแรงหนุนที่ทรงพลังในบริบทของยุโรปจากนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาคองแห่งฝรั่งเศส ซึ่งข้าพเจ้าให้ความสำคัญแก่ผู้นำทั้งสองมานานแล้ว เพราะทั้งสองได้รับช่วงความเป็นผู้นำของโลกเสรีในช่วงที่เกิดภาวะสุญญากาศของอำนาจเมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา แต่ผู้นำทั้งสองได้เกื้อกูลในประการใดบ้าง ยังไม่อาจทราบชัดในชั้นนี้ แต่แม้จะไม่ทราบรายละเอียด ปราการความมั่นคงของโลกเสรีในขณะนี้ก็ยังกลับมาทรงเสถียรภาพอยู่

แม้ว่า สหรัฐจะมีส่วนร่วมใน International Coalition ในครั้งนี้ในจำนวนที่มากกว่าทุกประเทศ แต่ข้าพเจ้าก็ยังถือว่า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยังเป็น Wild Card อยู่ เพราะในชั้นแรก ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่า ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจครั้งใหญ่ในครั้งนี้มีใครบ้าง แม้ในระยะต่อมา นายทรัมป์จะอ้างว่า เขาเองเป็นผู้ตัดสินใจ “ตั้งแต่ชั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย” ต้องไม่ลืมว่า นายทรัมป์กล่าวหาผู้นำไว้ทั่วโลก มีอยู่คนเดียวที่ตลอดปีกว่ามานี้

นายทรัมป์ไม่เคยแตะต้อง นั่นคือ Vladimir Putin เมื่อประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวสุนทรพจน์ครั้งแรกในตำแหน่งหรือ State of the Union Address 5,000 คำที่เขาแถลงทั้งหมดมีคำว่า"รัสเซีย" อยู่ผ่าน ๆ เพียงครั้งเดียวควบคู่กับจีน มาตรการคว่ำบาตรรัสเซียที่รัฐสภาลงมติผ่านด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปี 2017 ประธานาธิบดีทรัมป์เก็บเงียบไว้ เพิ่งมาประกาศเมื่อเร็ว ๆ นี้ ล่าสุด เมื่อประธานาธิบดีปูตินได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งประธานาธิบดีรัสเซียอย่างท่วมท้นอันไม่ผิดคาด คณะที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติได้เขียนด้วยอักษรตัวโป้งขอมิให้เขาแสดงความยินดี แต่นายทรัมป์กลับโทรศัพท์ไปแสดงความยินดีจนได้ ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงขอถือว่า นายทรัมป์ยังเป็น Wild Card อยู่ แม้ว่าในชั้นนี้ นายทรัมป์ย้ำว่าหากรัสเซียตอบโต้มา สหรัฐยังมีไพ่ในมืออีกมากที่จะเล่นงานรัสเซีย (คงหมายถึงภาคเศรษฐกิจอันรัสเซียประสบปัญหามากมาหลายปีแล้ว) ไม่แต่เท่านั้น การสำรวจคะแนนนิยมแสดงว่า นายทรัมป์ได้สูงขึ้นถึง 7 จุด คือ 41-42 ซึ่งก็ยังไม่ถึงร้อยละ 50 อยู่ดี ในขณะที่ผู้ที่เห็นว่าการที่ทรัมป์ทำไปยังไม่เพียงพออยู่ที่ร้อยละ 47

รายงานข่าวเมื่อเวลา 0.23 น. ของวันที่ 29 ต่อ 30 มีนาคม ตามเวลาในประเทศไทย นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย ได้ประกาศขับไล่นักการทูตสหรัฐออกจากรัสเซีย 60 คน ตามจำนวนที่สหรัฐได้ขับไล่นักการทูตรัสเซียด้วยเหตุของการใช้สารพิษในอังกฤษ และสั่งปิดสถานกงสุลใหญ่สหรัฐที่นครเซ็นต์ปีเคอร์สเบอร์ก การดำเนินการด้านอื่นยังไม่ทราบในชั้นนี้ มาตรการของรัสเซียยังมิได้พุ่งเป้าไปยังประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์โดยตรง ทั้ง ๆ ที่รัสเซียมีหลักฐานที่จะกล่าวโทษนายทรัมป์ได้ อันเป็นกรณีรุนแรงมาก การที่ปูตินยังมิได้ตัดสินใจทำต่อสหรัฐมากกว่านี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะกำลังแก้ปัญหาจากการที่เกิดไฟไหม้ที่ห้างสรรพสินค้าครั้งใหญ่ที่เมือง Pedorova ในไซบีเรีย เมื่อวันสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา ทำให้มีผู้เสียชีวิตเกือบ 100 คนรวมทั้งเด็ก ๆ ด้วย

ที่ข้าพเจ้าไม่อาจให้น้ำหนักในการตัดสินใจครั้งใหญ่แก่นายทรัมป์ในชั้นแรกนี้ เพราะโลกภายนอกทราบถึงความสับสนวุ่นวายในทำเนียบขาวติดต่อกันมาแทบไม่เว้นแต่ละวัน มีการลาออกของผู้รับผิดชอบในด้านนโยบายการต่างประเทศและความมั่นคงแห่งชาติ การประกาศสงครามทางการค้าโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางภูมิรัฐศาสตร์ และในวันที่มีการประกาศขับไล่นักการทูต (หรือสายลับ) รัสเซียเป็นจำนวนมาก นั้น มีรายการสัมภาษณ์พิเศษ “60 Minutes” เปิดใจอดีตดาราหนังโป๊ในนาม Stormy Daniels ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนายโดนัลด์ ทรัมป์เพียงไม่กี่วันก่อนการเลือกตั้ง ซึ่งแม้นายทรัมป์จะปฏิเสธ แต่ก็มีผู้ชมรายการนี้ในอเมริกามากถึง 22 ล้านคน ส่วนปัญหาทางจริยธรรมของนายทรัมป์ยังได้รับการเปิดโปงต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งจนบัดนี้ ล่าสุดทนายของ Daniels จะยื่นฟ้องโดนัลด์ ทรัมป์ต่อศาลในมลรัฐแคลิฟอร์เนียเพื่อให้นายทรัมป์ให้ Deposition (Under oath) ในขณะที่ Special Counsel Robert Mueller ก็อาจให้ศาลไต่สวนนายทรัมป์ในคดีเกี่ยวกับรัสเซียในการพิจารณาว่าจะให้อภัยผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อันจำต้องปฏิญานตน ว่าจะให้การด้วยความจริงทุกประการเช่นกัน แต่ในรายงานเมื่อเวลา 0.03 น. ตามเวลาในไทยเมื่อวันที่ 29-30 มีนาคม ศาลยังไม่ยอมรับคำยื่นฟ้องของทนาย Stormy Daniels ในชั้นนี้ แต่มิได้หมายความว่าคำฟ้องในคดีนี้ ตกไป

เมื่อวันที่ 21 มีนาคม อิสราเอลได้เปิดเผยความลับที่ปกปิดมานาน ว่าในปี 2007 อิสราเอลได้ทิ้งระเบิดทำลายเตาปฏิกรณ์ในซีเรีย ซึ่งอยู่ระหว่างก่อสร้าง ทำให้ซีเรียไม่สามารถพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้ และมิได้มีฝ่ายใดกล่าวถึงเรื่องนี้อีก

กรณีนี้ทำให้ข้าพเจ้าย้อนคิดถึงเหตุการณ์ทำนองเดียวกันในปี 1981 ซึ่งข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นประธานการประชุมใหญ่ของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศสมัยที่ 25 โดยก่อนการประชุม เครื่องบิน F16 ของอิสราเอลได้ไปทิ้งระเบิดเตาปฏิกรณ์ของอิรักที่เมือง Osirak ถือเป็นวิกฤตการณ์ครั้งสำคัญของการประชุม โดยหนังสือพิมพ์

Die Welt ของเยอรมันได้พาดหัวว่า การประชุมที่ข้าพเจ้าเป็นประธานครั้งนั้นจะเป็น The most explosive in Agency history. แต่ก็โชคดีที่การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังรายละเอียดที่ข้าพเจ้าบรรยายไว้ในหนังสือครบรอบ 60 ปีของการจัดตั้งสมาคมสหประชาชาติแห่งประเทศไทย (ผู้สนใจหาดูได้ที่กรมองค์การระหว่างประเทศ)

ในสามวันที่ผ่านมา นายคิม จอง อุน ได้เดินทางโดยรถไฟขบวนพิเศษไปยังกรุงปักกิ่งอย่างไม่เปิดเผยล่วงหน้า นับเป็นการเดินทางไปต่างประเทศครั้งแรก เพื่อหารือกับประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง ถึงการหารือที่จะมีขึ้นกับประธานาธิบดีมูน เจ อินใน วันที่ 27 เมษายน และกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในเดือนพฤษภาคม ศกนี้

ประเด็นสำคัญได้แก่การจะ Denuclearise คาบสมุทรเกาหลีในระดับใด ก่อนหน้านี้ นาย Christopher Hill อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำกรุงโซลและ Assistant Secretary of State for East Asia and the Pacific ได้ให้สัมภาษณ์คริสเตียน อามันพอร์ แห่ง CNN ว่า การเจรจาให้เกาหลีเหนือยกเลิกอาวุธนิวเคลียร์ จะเป็นหัวข้อที่ยุ่งยากมาก แต่ต้องหลีกเลี่ยงมิให้ต้องแลกเปลี่ยนกับการถอนทหารสหรัฐออกจากเกาหลีใต้ อันเป็นเงื่อนไขที่ทั้งจีนและเกาหลีเหนือต้องการ แต่ตามคำกล่าวของนาย Steven Hadley ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงสมัยประธานาธิบดีบุช เกาหลีเหนือได้ตกลงเมื่อปี 1994 ที่จะยกเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์แล้ว แต่ในที่สุดก็มิได้ดำเนินการตามข้อตกลง โดยในระยะนั้นสหรัฐได้ถอนอาวุธนิวเคลียร์ออกจากกองกำลังในเกาหลีใต้ เกาหลีเหนือได้ทำเช่นเดียวกันและละเมิดต่อมาในปี 2005

ข้าพเจ้าเอง เห็นด้วยกับ Chris Hill เพราะการไม่มีกำลังป้องกันประเทศเพียงพอได้เปิดโอกาสให้เกิดสงครามเกาหลีเมื่อเดือนมิถุนายน 1950 ซึ่งสถานะสงครามก็ยังคงอยู่จนบัดนี้ ตาม Armistice Agreement ในปี 1953 ในแง่พลานุภาพ แม้จะไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์

เกาหลีเหนือก็มี Conventional weapons มากมาย รวมทั้งพลังทางไซเบอร์และอาวุธเคมีอีกด้วย อย่างไรก็ดี ต้องติดตามประเมินผลการเจรจาเหนือ-ใต้ก่อน หากเป็นได้น่าจะฟื้นการเจรจาหลายฝ่ายโดยปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพราะบัดนี้พอจะเห็นแล้วว่า มาตรการคว่ำบาตรเริ่มมีผลกับเกาหลีเหนือแล้ว ดังจะเห็นได้ว่าเกาหลีเหนือมิได้ทดลองอาวุธและขีปนาวุธมาเลยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ปีที่แล้ว

ไม่แต่เท่านั้น คิม จอง อุน และที่ปรึกษาก็ได้เตรียมการต่างๆ ด้วยความรอบคอบเช่นกัน การเดินทางไปหารือกับประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ที่กรุงปักกิ่ง และการเชิญให้ผู้นำสูงสุดของจีนไปเยือนกรุงเปียงยางเป็นครั้งแรก ซึ่งสี รับปากตามคำเชิญ แสดงชัดว่า ผู้นำเกาหลีเหนือได้เดินแต้มด้านการทูตถูกทางแล้ว เพราะก่อนหน้านี้ ประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง ดูจะรู้สึกว่าถูกกันออกจากวงจรของความเคลื่อนไหวทางการทูตครั้งสำคัญนี้ แต่ในที่สุดรูปการณ์ขณะนี้ดูส่อว่าจีนจะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการเจรจาระดับสูงที่จะมีขึ้น เมื่อคิม จอง อุน ขึ้นรถไฟขบวนพิเศษกลับกรุงเปียงยาง สีก็ได้โทรศัพท์ไปบรรยายสถานการณ์ล่าสุดให้โดนัลด์ ทรัมป์ทราบอันเป็นการจับเส้นของนายทรัมป์ถูกต้อง ทวีตของทรัมป์หลังจากนั้นพลิกวาทกรรมรุนแรงหมด ไม่นานหลังจากนั้น ปรากฏรายงานจากกรุงโตเกียวว่านายกรัฐมนตรีชินโสะ อาเบะจะไปพบกับคิม จอง อุนเช่นเดียวกัน เมื่อทุกฝ่ายไม่พูดกันถึงการใช้กำลังซึ่งกันและกันเช่นนี้ จึงหวังว่าสถานการณ์ในเอเชียตะวันออกน่าจะผ่อนคลายลง

นาย Bill Richardson อดีตเอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรสหรัฐ ซึ่งเคยไปที่เกาหลีเหนือหลายครั้งแล้ว แนะนำว่า หากยกเรื่องให้เกาหลีเหนือ Denuclearise แต่เริ่มแรกก็ย่อมจะยุ่งยาก ควรใช้ความพยายามเจรจาสนธิสัญญายุติสงครามเกาหลี แทน Armistice Agreement อาจจะสร้างบรรยากาศที่ดีกว่า ซึ่งประเด็นนี้การเจรจา “เหนือ-ใต้” น่าจะเป็นอารัมภบทที่มีความหมายดี ในเมื่อทุกฝ่ายหันไปใช้วิธีการทางการทูตแล้ว

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้สร้างสภาวการณ์ในด้านต่าง ๆ เช่นการใช้สื่อสังคมอันมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ จากการใช้ข้อมูล (Data) ในทางอันเกิดขึ้นแล้ว เช่น Micro-targeting และ Target messaging ในการเลือกตั้ง ด้วยการคัดสรรกลุ่มคนที่สามารถปลุกแนวความคิดได้ มิใช่การโฆษณาชวนเชื่ออันเป็นปฏิบัติการชั้นประถม เพราะบัดนี้ไปไกลกว่านั้นอย่างเหลือเชื่อและน่ากลัว ดังที่เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ โดย Cambridge Analytica ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของ Facebook ที่มีข้อมูลของสมาชิกกว่า 50 ล้านคน และอาจเป็นวิธีหนึ่งที่เปิดทางให้รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งเมื่อปี 2016

ชัยชนะของนายโดนัลด์ ทรัมป์จากคะแนนคณะผู้เลือกตั้ง นั้น ทั้งหมดมาจากมลรัฐที่พอทราบกันว่าจะเป็นเขตที่เรียกกันว่าเป็น Crucial swing districts ประเด็นนี้มาจากการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลหรือ Data ส่วนบุคคลของ Cambridge Analytica ซึ่งเคยทำอยู่กับ Facebook โดยมีผู้ที่รับช่วงมานำไปใช้ประโยชน์ในทางต่าง ๆ ด้วยการอ้างว่าเพื่อการโฆษณาหรือการระดมความคิดในทิศทางที่แต่ละฝ่ายต้องการ เช่นที่นาย John Bolton ซึ่งจะเป็นที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงคนใหม่ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ หรือที่เรียกกันในภาษาการเมืองของอเมริกันว่า CPAC โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องการให้ใช้กำลังทางทหารในการแก้ปัญหา ซึ่งเชื่อกันว่าได้ผลอย่างแนบเนียนยิ่งกว่าการใช้ Lobbyists ในระบอบรัฐสภา เมื่อข่าวเรื่องนี้เป็นที่รับทราบกัน นับเป็นพัฒนาการที่น่าห่วงกังวลยิ่ง

ข่าวนี้ทำให้ข้าพเจ้าย้อนคิดถึงการให้สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ ทั้ง CNN และสื่ออื่นของนาย Jared Kushner บุตรเขยของนายโดนัลด์ ทรัมป์หรือสามีของ Ivanka Trump และนาย Steve Bannon แกนนำขวาจัดที่เคยได้รับความไว้วางใจจากนายทรัมป์และเป็นผู้จัดการคนหนึ่งของ Cambridge Analytica ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะนายแบนนอนได้มารับหน้าที่หัวหน้าในการรณรงค์หาเสียงแทนนาย Paul Manafort ในช่วงที่สำคัญมากของการเลือกตั้งประธานาธิบดี

รายงานข่าวซึ่งบันทึกคำให้สัมภาษณ์ของทั้งคู่ไว้ได้ชัดเจนมีเป็นภาษาอังกฤษดังนี้

"By Americans, you mean, like the Trump campaign?", a source close to one of the investigations said with a dark laugh. Indeed, probers are intrigued by Jared Kushner, the now president's son-in-law, who eagerly took credit for crafting the Trump campaign"s online efforts in a rare interview right after the 2016 election. "I called somebody who works for one of the technology companies that I work with, and I had them give me a tutorial on how to use facebook micro-targeting, Kushner told Steven Bertoni of Forbes. "We brought in Cambridge Analytica. I called some of my friends from Silicon Valley who were some of the best digital marketers in the world. And I asked them how to scale this stuff. . .We basically had to build a $400 million operation with 1,500 people operating in 50 states, in five months, to then be taken apart. We started really from scratch."

คิชเนอร์ในชั้นแรกมิได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับ Cambridge Analytica แต่มหาเศรษฐีซึ่งสนับสนุนทรัมป์ในนาม Robert Mercer และนาย Steve Bannon ซึ่งคุม Cambridge Analytica เป็นตัวเชื่อมที่สำคัญ นอกจากนั้น นาย คริสโตเฟอร์ ไวลี่ย์ ซึ่งมาเปิดโปงเรื่องนี้กล่าวว่า อาจารย์โคแกนที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบคัดกรองข้อมูลส่วนบุคคล ได้เดินทางไปยังกรุงมอสโกบ่อยครั้ง จึงอาจเป็นช่องทางหนึ่งที่นำรัสเซียมามีส่วนแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐเมื่อปี 2016

นายมนัสพาสน์ ซูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการปฏิบัติงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าว

ประจำเดือนเมษายน 2561

ชื่อและตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ชูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน

เดือนนี้มีข่าวสำคัญในวงการระหว่างประเทศมิใช่น้อย ไม่ว่าจะเป็นการปราบปรามการใช้อาวุธเคมีในซีเรียโดยการใช้กำลังทางอากาศ การแสดงบทบาททางการทูตของประธานาธิบดีฝรั่งเศสในการเดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกและการตกลงยุติความเป็นศัตรูระหว่างผู้นำเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ อันเป็นการปูพื้นฐานไปสู่การเจรจาเพื่อแก้ไขสถานการณ์อันตึงเครียดในเอเชียตะวันออกระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีเหนือ ซึ่งจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดในเดือนหน้ากับเดือนต่อ ๆ ไป สำหรับข่าวคราวเกี่ยวกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ในคดีที่มีการสืบสวนและสอบสวนตลอดมา นั้น จะปรากฏเป็นรายงานคืบหน้าเป็นระยะ ๆ เพราะคาดได้ว่าเรื่องนี้ยังเป็นประเด็นใหญ่ที่ควรแก่ความสนใจทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศอยู่อีกหลายเดือน

รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนเมษายน 2561 ฉบับที่ 1

ตามแนวคิดของประชาชนในประเทศตะวันตก วันที่ 1 เมษายน ถือกันว่าเป็นวันหลอกเล่น หรือ April fools day ซึ่งในระยะหลัง ๆ มานี้ ไม่ค่อยจะใช้กันในทางนี้มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย เท่าที่พอจำได้ อดีตผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (ถ้าจำไม่ผิดดูเหมือนจะชื่อแฮรี่ โรลนิคส์) ได้นำลงบทวิจารณ์ในหน้า 1 ของการมาแสดงที่ประเทศไทยของ The New York Philharmonic Orchestra ด้วยถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเชื่อตามไป แต่ก็มีคนไม่น้อยที่งุนงงเพราะไม่เคยได้ยินว่าคณะนั้นมาแสดงที่กรุงเทพมหานคร และได้สอบถามไปยังหนังสือพิมพ์ ทำให้ทราบความจริงว่าเป็นเรื่องล้อเล่น ตาม April Fools Day ต่อมาไม่มีการทำเช่นนั้นอีก คงเพราะเกรงจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดจนเกิดผลในทางที่ไม่พึงปรารถนา เช่น เกิดอันตรายแก่ผู้ที่เชื่อตามข่าวหรือบทวิจารณ์เหตุการณ์ที่มิได้เกิดขึ้นจริง

วันที่ 1 เมษายนปีนี้ ตรงกับวันอาทิตย์และข้าพเจ้ามิได้ตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ แต่ก็มีข่าวแปลก ๆ เกิดขึ้นจากทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์สืบต่อมาจน วันที่ 2 เมษายนอันเป็นของจริง แต่เหลือเชื่อ แม้จะไม่เกี่ยวกับ April fools ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การออก Script ของฝ่ายขวาในบริบทของอเมริกันผ่านสำนักข่าว Sinclair Broadcasting ให้สถานีวิทยุและโทรทัศน์ในเครือนับร้อยแห่งทั่วสหรัฐอ่านคำกล่าวในนามพวกขวาจัดตามที่แจ้งไป ด้วยการยกยอนายโดนัลด์ ทรัมป์ เพื่อกล่าวหาสื่อกระแสหลักเช่น CNN NBC CBS ABC ฯลฯ ซึ่งนายทรัมป์เห็นว่าเป็นผู้กระจาย Fake news ทั่วประเทศ นับเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าเกิดขึ้นได้ในสหรัฐ ซึ่งยึดถือตามหลักประกันในรัฐธรรมนูญของ Free Speech และ Free Press สิ่งที่เกิดขึ้นนี้อ้างมิได้ถึง April Fools Day เพราะเป็นคำแถลงที่ประธานาธิบดีทรัมป์ทวีตสนับสนุนอย่างเต็มที่ บทที่ส่งให้อ่านนี้เป็นข้อความส่งเสริมนายโดนัลด์ ทรัมป์ โดยไม่มีเรื่องอื่น

Tweet storm ช่วง Easter ของโดนัลด์ ทรัมป์กลับไปปัดความผิดให้แก่พรรคเดโมแครตที่ทำให้โครงการ DACA หรือ Dreamers ตาย (Dead) อันอาจทำให้คนนับล้านที่มากับผู้ปกครอง (ส่วนใหญ่มาตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กและบัดนี้เป็นผู้ใหญ่และมีอาชีพสุจริตดี) อาจต้องถูกเนรเทศ ซึ่งประธานาธิบดีโอบามาอนุญาตให้อยู่ได้ โดยจะหาทางแก้ไขทางกฎหมายต่อไปเนื่องจากในช่วงนั้นพรรคเดโมแครตมิได้ครองเสียงข้างมากในสภา แต่เมื่อนายทรัมป์เข้ามาเป็นประธานาธิบดีก็ได้ออกคำสั่งให้ยุติโครงการนี้ ในวันที่ 5 มีนาคม ศกนี้

สหราชอาณาจักรก็ประสบปัญหาอันหนักหน่วงไม่น้อยกว่ากัน อันได้แก่ปัญหา Windrush ซึ่งเกี่ยวกับชาวอาณานิคมในเขตแคร์ริบเบี้ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจาเมก้าที่ถูกย้ายถิ่นฐานมายังอังกฤษ เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1947 เพื่อช่วยกันบูรณะฟื้นฟูประเทศซึ่งถูกทำลายเสียหายในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ 2 แต่ปรากฏต่อมาว่า แรงงานนับหมื่นคนเหล่านี้ไม่มีฐานะทางสัญชาติแต่อย่างใดจนปัจจุบันนี้ อาจถูกเนรเทศออกจากสหราชอาณาจักรได้ อันเป็นปัญหาที่ครึกโครมขึ้นในระหว่างที่เธรีสซ่า เมย์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและต่อมาได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

การรับรองฐานะของชุมชนเหล่านี้เป็นปัญหาหลักที่นายกรัฐมนตรีเมย์ต้องให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษแม้จะเป็นปัญหาที่ถูกละเลยมานาน ซึ่งก็ได้แถลงนโยบายเมื่อไม่กี่วันมานี้ว่าจะยินยอมให้บุคคลเหล่านี้อยู่ต่อไปได้ จนถึงวันที่ 24 เมษายน วันนี้ นาง Amber Rudd รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้แถลงในสภาสามัญว่า ชุมชน Windrush สามารถพำนักอยู่ใน สหราชอาณาจักรได้และจะได้รับสัญชาติ UK ด้วย ถ้าต้องการเช่นนั้น

นายทรัมป์ได้ทวีตโจมตี Amazon ซึ่งค้าขายออนไลน์โดยกล่าวหาว่าทำการค้าปลีกโดยมิได้จ่ายภาษี แต่ที่จริงเป็นการแก้เผ็ดนาย Jeff Bezos ผู้บริหารสูงสุดของ Amazon คู่แข่งทางธุรกิจเนื่องจากนาย Bezos ได้ซื้อกิจการหนังสือพิมพ์ The Washington Post อันเป็นสื่อกระแสหลักซึ่งถือแนวต่างจากกลุ่ม Fox และได้ลงรายงานข้อเท็จจริง รวมทั้งเรื่องวุ่นวายในทำเนียบขาวกับความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้หาเสียงของนายทรัมป์กับรัสเซียที่เริ่มปรากฏชัดขึ้นทุกวัน โดยศาลได้สั่งจำคุกไปแล้วคนหนึ่งชื่อ Alex van der Zwaan คนใกล้ชิดของนายมานาฟอร์ต อดีตหัวหน้าคณะผู้หาเสียงของโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นเวลา 30 วัน ตามรายงานล่าสุดของเดือนนี้ หญิงชาวรัสเซียที่อ้างตนว่าเป็นทนายในการพยายามให้สหรัฐยกเลิกกฎหมายมาเนี้ยตสกี้ว่าด้วยการรับอุปการะเด็กชาวรัสเซียและไปพบกับคนใกล้ชิดของโดนัลด์ ทรัมป์กับคณะผู้หาเสียงใน Trump Tower เมื่อวันที่16 มิถุนายน 2016 ด้วยเหตุผลว่ามี Dirt เกี่ยวกับฮิลลารี่ คลินตัน ได้ยอมรับว่าที่จริงแล้วเธอเป็น Informant ให้กับรัฐบาลรัสเซีย ส่วนรายงานจากแหล่งที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller แจ้งว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ในชั้นนี้เป็น Subject ของการสอบสวน มิใช่เป็น Target อันมิได้หมายถึงว่าจะเปลี่ยนสถานะเป็นเป้าหมายของการสอบสวนทางคดีอาญาต่อไปไม่ได้ เรื่องนี้ค่อนข้างซับซ้อนเพราะวอชิงตัน โพสต์กับนิวยอร์ก ไทมส์ นั้น เทียบได้กับสถาบันในวงการสื่อมวลชนของชาวอเมริกัน โดยมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า นายทรัมป์เองก็มิได้เปิดเผยหลักฐาน Income Tax Return ในระยะ

หลายสิบปีจนบัดนี้ ซึ่งตามสามัญสำนึก หากเชื่อมั่นในความสุจริตของตนเองแล้ว ทำไมจึงไม่ยินยอมให้ ทุกอย่างเป็นไปด้วยความโปร่งใส

ในวันนี้ ที่ 3 เมษายน ซึ่งผู้นำประเทศบอลติคได้พบกับนายทรัมป์ที่ทำเนียบขาว ประธานาธิบดีทรัมป์แถลงความตั้งใจว่า โดยที่งบประมาณสร้างกำแพงที่ชายแดนติดต่อกับเม็กซิโกมีไม่พอเพราะเป็นแนวคิดที่แปลกประหลาด จึงจะสั่งให้กระทรวงกลาโหมส่งทหารไปประจำการเพื่อรักษาความปลอดภัย อันทำให้ฝ่ายทหารยังสับสนอยู่ เพราะภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมายทั่วประเทศและในบริเวณนั้น มิใช่หน้าที่ของทหาร อันที่จริงเป็นภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคลากรจากกระทรวงรักษาความปลอดภัยของมาตุภูมิ ในที่สุดกระทรวงกลาโหมได้เสนอให้ใช้ National guards จำนวนสี่พันคน

แม้ว่าประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์จะได้ร่วมกับสัมพันธมิตรใน Joint Demarche เพื่อประท้วงการที่รัสเซียส่งคนมาวางสารทำลายประสาทอดีตสายลับรัสเซียที่เมือง Salisbury ในสหราชอาณาจักรเมื่อเดือนมีนาคม ศกนี้ อันเป็นการกระทำที่อุกอาจมาก แต่ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งที่มิได้เพ่งเล็งไปที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ว่าเป็นผู้ตัดสินใจในเบื้องต้นโดยถือว่าเป็น Wild Card มากกว่าดังปรากฏในรายงานฯ เดือนที่แล้ว ในวันที่ 2 เมษายน ศกนี้ ข่าวจากทำเนียบขาวแจ้งว่า นายทรัมป์ได้สนทนาทางโทรศัพท์กับวลาดิเมียร์ ปูตินและได้เชิญให้มาพบปะกับเขาที่อเมริกา โดยจะไม่ถือว่าเป็นการไปเยือนเป็นทางการ ในช่วงเวลาที่สัมพันธมิตรตะวันตกพยายามจะโดดเดี่ยวปูตินเช่นนี้ ไม่อาจจะหาคำอธิบายได้ว่าทำไมจึงดำเนินการในแนวสวนทางกับพันธมิตรเช่นนี้ ในขณะเดียวกันมีรายงานว่ารัสเซียได้เปลี่ยนทิศทางของยุทธศาสตร์ไปทางตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอเชีย โดยจะใช้ทรัพยากรน้ำมันเป็นหลัก และได้เดินทางไปพบกับประเทศเช่นตุรกี ซีเรียกับอิหร่าน โดยปูตินเดินทางไปเองและมอบหมายให้นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย ไปพบกับผู้นำเกาหลีเหนือ ในช่วงที่คิม จอง อุนกำลังเตรียมการจะพบกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

ต่อมาในวันศุกร์ที่ 6 เมษายน รัสเซียได้ขอให้มีการประชุมด่วนของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เพื่อจะกล่าวหาว่า สหราชอาณาจักรได้สร้างสถานการณ์ที่ Salisbury ขึ้นมาเองและไปชักชวนให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันตอบโต้รัสเซีย อันแสดงชัดถึงความพยายามของรัสเซียที่จะปัดข้อกล่าวหาให้พ้นตัว เมื่อพฤติกรรมของมหาอำนาจเช่นรัสเซียเป็นไปเช่นนี้ ก็น่าเป็นห่วง

สถานะขององค์การระหว่างประเทศว่าจะเสื่อมศรัทธาในองค์การโลกในมุมมองของประเทศอนุอำนาจไปมากน้อยเพียงไร

ในขณะที่เกิดเรื่องเหล่านี้ขึ้น นายทรัมป์ก็เปิดประเด็นใหม่ขึ้นมาว่า สหรัฐจะถอนทหารทั้งหมดออกจากซีเรีย โดยไม่มีการชี้แจงว่าด้วยเหตุผลใด เพราะถ้าติดตามดูว่าสถานการณ์ในซีเรียได้ผันแปรไปจนถึงจุดเปลี่ยนแล้วหรือ ก็จะพบว่า หลายฝ่ายกำลังชิงความได้เปรียบในสงครามกลางเมืองในซีเรียซึ่งเข้าสู่ปีที่เจ็ดแล้ว โดยตุรกีภายใต้ประธานาธิบดีเออร์โดวันได้เข้ายึดเมือง Afrin ทางภาคเหนือของซีเรียและกำลังรุกคืบหน้าไปอย่างอุกอาจเพื่อปราบปรามชนม์เผ่าเคิร์ดที่ได้ร่วมกับสหรัฐในการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายอย่างได้ผลดี ดังที่ได้รายงานมาเป็นระยะ ๆ แล้ว ทางรัสเซียก็ทุ่มกำลังสนับสนุนกองกำลังของบาชาร์ อัล อาสสาด จนทำให้จอมเผด็จการฟื้นอำนาจได้หลายแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ทางชานเมืองของกรุงดามาสกัส เช่น Eastern Ghouta ซึ่งเลขาธิการสหประชาชาติได้เรียกว่าเป็น “นรกบนพื้นโลก” เนื่องจากความโหดเหี้ยมของการใช้กำลังทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์เชื้อชาติเดียวกัน

สำหรับคำกล่าวของประธานาธิบดีทรัมป์ที่จู่ ๆ ก็ทวีตออกมาว่าจะถอนทหารสหรัฐออกจากซีเรีย นั้น นาย Brett McGurk ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกับกองกำลังสหรัฐในภารกิจเพื่อการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายทั้งในอิรักและซีเรียและได้รับคำขอให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล ได้แถลงว่าจะไม่มีการถอนทหารออกจากพื้นที่ใด ๆ เนื่องจากภารกิจที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติการยังไม่แล้วเสร็จ

ในวันสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ที่เข้าใจว่าเป็นของ Regime force ภายใต้นายอาสสาด ได้ทิ้ง Barel bomb ซึ่งทราบต่อมาว่าเป็นอาวุธเคมี ที่อำเภอดูมา ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างกรุงดามาสกัสกับ Eastern Ghouta ทำให้ประชาชนและเด็กเล็กเสียชีวิตไม่น้อยกว่า 70+ คน บาดเจ็บอีกนับร้อย ล่าสุด ทรัมป์ได้ทวีตว่า ปูติน (เอ่ยชื่อเป็นครั้งแรก) ซีเรียและอิหร่านจะต้องรับผิดชอบ เมื่อเดือนเมษายน ปีที่แล้ว เกิดเหตุการณ์ที่ซีเรียใช้อาวุธเคมีที่เมืองข่าน ชี คูน และทรัมป์ได้สั่งยิงจรวดโทมาฮอค 59 ลูกจากเรือรบในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเป็นการตอบโต้ อันเป็นทางเลือกหนึ่งที่คณะที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติขณะนั้นนำเสนอ แต่คราวนี้ นอกจากการทวีตที่ว่าแล้ว เอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศสได้สนับสนุนให้ร่วมกันตอบโต้ มาตรการใดจะถูกนำมาใช้ คงจะทราบกันในไม่ช้านี้

ในวันที่ 9 เมษายน ศกนี้ รัสเซียและซีเรียเสนอข่าวว่า เครื่องบิน F15 “จากอิสราเอล” ได้โจมตีฐานบิน “T-4” ใกล้เมือง Homs อันอยู่ใกล้เคียงกับเลบานอนและอิสราเอลกล่าวหาเป็นที่ตั้งของกลุ่มเฮซโบลล่าห์ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากอิหร่าน ทางการอิสราเอลมิได้ยอมรับตามข่าวที่รัสเซียและซีเรียนำมาเผยแพร่

ตามข้อตกลงคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีกำหนดจะเริ่มการประชุมกันในวันจันทร์ที่ 9 เมษายน เพื่อพิจารณาการใช้อาวุธเคมีในซีเรีย

<u>ข่าวด่วนมาก</u> ส่งออกจากกรุงเทพฯ เมื่อเวลา 04.45 น. คืนวันจันทร์ที่ 9-10 เมษายน 2018

การปะทะถ้อยแถลงกันอย่างรุนแรงระหว่าง เอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรรัสเซีย กับเอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรนิกกี้ เฮลี่ แห่งสหรัฐซึ่งประเทศตะวันตกสนับสนุน ในการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงที่เริ่มมาแต่วันจันทร์ ที่พิจารณารายงานว่า เฮลิคอปเตอร์ของซีเรียทิ้งระเบิดเคมีในอำเภอดูมา แสดงชัดถึงความขัดแย้งในระดับที่เอกอัครราชทูตรัสเซียกล่าวว่าแรงยิ่งกว่าสงครามเย็น โดยรัสเซียปฏิเสธเด็ดขาดว่ามีการใช้อาวุธเคมีและปกป้องซีเรียฝ่ายบาชาร์ อัล อาสสาดอย่างเต็มที่ การกระทบกระทั่งระหว่างสองประเทศมหาอำนาจก่อนหน้านี้ได้แก่การที่กระทรวงการคลังสหรัฐได้ประกาศแซงค์ชั่น oligarch 7 คนซึ่งมีหลักฐานว่าเป็นคนใกล้ชิดกับปูตินและประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ทวีต กล่าวหาประธานาธิบดีปูตินด้วยการเรียกชื่อเขาเป็นครั้งแรก กับได้ประกาศจะตอบโต้ซีเรียร่วมกับฝรั่งเศส

4 ชั่วโมงก่อนหน้านั้น Sergei Lavrov รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซียได้แถลงปฏิเสธในทำนองเดียวกันที่กรุงมอสโก ส่วนเอกอัครราชทูตรัสเซียกล่าวในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น "การจัดฉากโดยฝ่ายตะวันตก" และพวกที่เรียกตนเองว่าเป็น White helmet ซึ่งเป็นพลเรือน (Civil Defence volunteer) ที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในซีเรีย นั้นเป็นคนของกลุ่มก่อการร้าย

เอกอัครราชทูตนิกกี้ เฮลี่โจมตีรัสเซียอย่างรุนแรงที่ปกป้องซีเรียทั้ง ๆ ที่ทราบว่าได้ใช้อาวุธอำนาจทำลายล้างสูง (อาวุธเคมี) กับประชาชน ทุกฝ่ายพยายามหาทางให้มีคณะสอบสวนพิเศษที่มีความเป็นอิสระโดยแท้จริงไปสืบหาความจริง ณ ที่เกิดเหตุ แต่รัสเซีย “ซึ่งมือเปื้อนเลือด” ได้ใช้สิทธิยับยั้งถึง 11 ครั้ง เธอว่า ภาพถ่ายและวิดิโอซึ่งบันทึกผู้ได้รับผลจากอาวุธเคมี ได้นำมาแสดงให้ประชาคมระหว่างประเทศได้พบเห็นหลายครั้งแล้ว จะนำมาโชว์อีกก็ไร้ประโยชน์ ในเมื่อรัสเซีย

(และซีเรียกับอิหร่าน) ไม่ยอมรับความจริง จึงพยายามปกป้อง “Monster” อันได้แก่ อาสสาด ซึ่งประธานาธิบดีทรัมป์เรียกว่าเป็น “Animal”

การประชุมในขณะนี้อันเป็นเวลาเย็นในนครนิวยอร์กแล้ว ซึ่งกำลังเป็นช่วงที่เอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรซีเรียแถลงว่าทั้งหมดเป็นการจัดฉากของตะวันตก และเป็นการประชุมต่อเพื่อหาทางผ่อนคลายความขัดแย้ง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าจะไม่ช่วย เพราะเท่าที่ข้าพเจ้าทราบมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้และเคยเสนอรายงานมาก่อนนี้แล้วว่า ปูตินถือว่าการตัดเส้นทางการเงินของเขาเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่สำคัญยิ่งกว่าเหตุปัจจัยอื่นทั้งหมด

ข่าวด่วนในระยะเดียวกันที่เกิดขึ้นได้แก่การที่ FBI ได้บุกเข้าค้นเอกสารต่างๆ ของ Michael Cohen ทนายของนายทรัมป์ ซึ่งได้ออกเงินส่วนตัวเป็นจำนวน 130,000 ดอลลาร์เป็น Hush money ให้แก่ Stormy Daniels อดีต porn star ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโดนัลด์ ทรัมป์ เพียงไม่กี่วันก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2016 ในชั้นนี้ไม่ทราบชัดว่าเพราะเหตุใดนักข่าวคนหนึ่งกล่าวว่า ทรัมป์จะทราบถึงการจ่ายเงินจำนวนนี้หรือไม่ก็ตาม อาจถือเป็นการจ่ายเงินเกินกว่าที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนด อันมีผลทางการเมืองต่อนายทรัมป์ได้ แต่อาจมีปมอื่นๆ อีกได้ เพราะคำขอให้ค้นมาจาก Special Counsel Robert Mueller ซึ่งเป็นผู้สอบสวนเรื่องทรัมป์กับรัสเซียอยู่

ในวันเดียวกันนี้ นาย Christopher Wylie อดีตลูกจ้างของ Cambridge Analytica ซึ่งเชื่อมโยงกับกิจการของนาย Marc Zuckerberg จาก Facebook ได้ไปให้ถ้อยคำต่อ Congress อันแสดงถึงการชักนำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกนายทรัมป์ โดย data จาก Cambridge Analytica ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่าคณะผู้หาเสียงได้ใช้ประโยชน์ในการชักนำให้ผู้ออกเสียงลงคะแนนให้กับโดนัลด์ ทรัมป์ และถูกรัสเซียใช้ประโยชน์อย่างมากเพื่อช่วยให้นายทรัมป์ได้รับเลือก Mark Zuckerberg เองได้ชี้แจงต่อผู้สื่อข่าวในสหรัฐว่า ได้ทราบพฤติกรรมของ Cambridge Analytica ที่ร่วมกับรัสเซียในการแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐในปี 2015-2016 และตัดไม่ให้มาอยู่ในเครือของ Facebook แล้ว นาย Mark Zuckerberg กล่าวด้วยว่า กลุ่มธุรกิจของเขาให้ความร่วมมือกับ Special Counsel Robert Mueller ตลอดมา การสอบสวนในเรื่องนี้ปรากฏในรายงานตอนท้ายของเดือนมีนาคมที่ได้ส่งมาก่อนแล้ว

ทั้งสามความเคลื่อนไหว เว้นแต่เรื่อง Facebook อาจนำไปสู่อันตรายในวงกว้างได้หากปล่อยให้เป็นการตัดสินใจของประธานาธิบดี เรื่องการใช้อาวุธเคมีในซีเรีย ภายหลังการประชุมในวันอังคาร ที่ 10 เมษายน สหรัฐและพันธมิตรได้เสนอร่างข้อมติ ซึ่งโดยสาระสำคัญต้องการจะให้มี

การส่งคณะเข้าไปสอบสวนในซีเรียว่ามีการใช้อาวุธเคมีหรือไม่ ร่างข้อมติถูกรัสเซียวีโต้ส่วนจีนงดเว้นออกเสียง หลังจากนั้นรัสเซียได้เสนอร่างข้อมติอีก 2 ร่าง ซึ่งตกไป เพราะได้คะแนนสนับสนุนไม่ถึง 9

เรื่องที่สอง อันได้แก่การที่ FBI ได้ค้นเอกสารสำคัญจากที่พักของ Michael Cohen ทนายส่วนตัวของโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งดำเนินไปอย่างสุภาพและให้เกียรติ์ทนายเป็นอย่างดี แต่กลายเป็นสาเหตุให้โดนัลด์ ทรัมป์โกรธอย่างมากที่สุดชนิดที่ผู้สื่อข่าวทั้งหลายไม่เคยประสบมาก่อนโดยกล่าวหาว่า “การกระทำดังกล่าวนับเป็นการโจมตีชาติ” (ชาวอเมริกันจำนวนมากเห็นว่าเป็นเหตุส่วนบุคคล ไม่ควรอ้างชาติ) เท่าที่ได้ติดตามข่าวจากแหล่งเปิดเผย จากการสอบสวนของ Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในกรณีความสัมพันธ์ของทรัมป์และคณะรณรงค์หาเสียงกับรัสเซีย ได้พบหลักฐานสำคัญบางประการในกรณีทนายส่วนตัวของทรัมป์เกี่ยวกับ Stormy Daniels อดีต Porn star และ Karen Mcdougal ซึ่งเคยมีภาพถ่ายปรากฏใน Playboy โดยเข้าใจว่าทรัมป์มีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงทั้งสองก่อนวันเลือกตั้งและมีความพยายามจะปิดข่าว และอาจจะมีปมอื่นอีกด้วย แต่โดยที่ไม่อยู่ในอาณัติของที่ปรึกษาพิเศษ เขาจึงส่งเรื่องให้นาย Rod Rosenstein รองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Deputy Attorney-General) ซึ่งได้ส่งต่อไปยังอัยการศาลแขวงใต้ในนครนิวยอร์ก ซึ่งได้ขอให้ศาลพิจารณาอนุมัติให้มีการค้นที่พักของทนาย Cohen จึงไม่เชิงเป็นการกระทำของ Special Counsel Robert Mueller ทีเดียว ในความเห็นของนักกฎหมายในนิวยอร์ก การแสดงออกของนายทรัมป์ทำให้ตัวเองอาจถูกมองว่า “Not innocent” ในคดีใดก็ตามที่กำลังอยู่ระหว่างการสอบสวน

ความโกรธอย่างรุนแรงของนายทรัมป์เป็นที่รับรู้กันในวงกว้าง เพราะเขาแสดงออกมาในการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติขณะกำลังจะพิจารณาว่าจะดำเนินการทางทหารต่อซีเรียอย่างไรซึ่งมีการถ่ายทอดสดด้วย

ก่อนหน้านี้นายทรัมป์ได้เคยปลดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทางทวิตเตอร์มาแล้ว วันนี้ ที่ 11 เมษายน นายทรัมป์ใช้ทวิตเตอร์แจ้งล่วงหน้าว่าจะยิงขีปนาวุธต่อซีเรียเพื่อตอบการที่รัสเซีย ทั้งจากเครมลินและจากเอกอัครราชทูตรัสเซียประจำเลบานอน ขู่ว่าจะยิงจรวดและฐานยิงของสหรัฐทั้งหมดที่โจมตีซีเรีย ความในทวิต เตอร์ของทรัมป์บอกชัดเจนว่า “Get ready Russia, they (US missiles) will be coming. They are nice, new and smart.” การส่งข่าวดังกล่าวผิดจากแนวทางของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเขาจะอวดอ้างมาตลอดว่าจะไม่กล่าวล่วงหน้าถึงกำหนดการเคลื่อนกำลัง ความเชื่อในประเด็นนี้อาจเป็นไปตามอิทธิพลทางความคิดของ

พลโทนอกราชการ Michael Flynn อดีตที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์จำใจต้องให้ออกเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2017 ช้ากว่าช่วงเวลาที่ประธานาธิบดีบารัค โอบามาเตือนถึงความไว้ใจไม่ได้ของคนๆ นี้และที่ที่ปรึกษากฎหมายจาก FBI แนะนำในทำนองเดียวกันหลายสัปดาห์

ความพลุ่งพล่านในอารมณ์ของโดนัลด์ ทรัมป์ทำให้เขาแสดงออกในทางต่างๆ แต่ที่สุ่มเสี่ยงต่ออันตรายถึงขั้นที่คนเป็นจำนวนมากหวั่นเกรงว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จะนำไปสู่สงคราม—จะถึงสงครามโลกครั้งที่ 3 หรือไม่ยังไม่อาจคาดหมายได้ สัญญาณหนึ่งได้แก่ปฏิกิริยาของตลาดหุ้น ซึ่งในระหว่างความขุ่นในอารมณ์ของโดนัลด์ ทรัมป์ ตลาดวอลล์ สตรีทที่นครนิวยอร์กดิ่งลงพอสมควร แต่ตามปกติวิสัยของตลาดความผันผวนย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

นางมาเดลีน ออลไบรท์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ให้ข้อสังเกตว่าระหว่างทศวรรษที่ 1990 ซึ่งประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันที่ประสบปัญหาทั้งส่วนตัวและด้านนโยบายอย่างหนักหน่วงมากดังที่ทราบกันอยู่แล้ว ก็สามารถแบ่งภาคของปัญหาได้อย่างดีและได้แก้วิกฤตการณ์ระหว่างประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจภายในได้โดยเรียบร้อยทุกกรณีด้วยกัน ในชั้นนี้ยังให้ความเห็นไม่ได้ว่า ทำเนียบขาวภายใต้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์จะนำพาประเทศไปอย่างไร การติดวิธีการทวีตในนโยบายสำคัญนั้น เสี่ยงต่อการนำไปสู่อันตรายต่อโลกได้ทุกเมื่อโดยไม่มีทางที่ผู้ใดจะชักนำให้เขาเปลี่ยนวิธีการได้

คณะความมั่นคงแห่งชาติคงจะเสนอแนะประธานาธิบดีทรัมป์ให้ชะลอการโจมตีซีเรียก่อนที่จะเตรียมการให้ถี่ถ้วน ทรัมป์จึงมิได้ตัดสินใจด้วยจิตใจพลุ่งพล่าน อันทำให้ดูคล้ายกับการย้อนกลับไปทำตัวตามแบบ Unpredictability ที่เขามักจะอวดอ้างอยู่เสมอ เพราะก่อนหน้านี้ ความในทวิตเตอร์ข้างต้นเป็นเหตุให้ Barbara Starr ผู้สื่อข่าวอาวุโสของ CNN ประจำกระทรวงกลาโหมรายงานว่าฝ่ายทหารสับสนไปหมดแล้ว

เท่าที่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐมา ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่คงจะเหนื่อยใจไม่ใช่น้อย สาเหตุมิใช่เรื่องความไม่อยู่กับร่องกับรอยของผู้บริหารสูงสุดเท่านั้น แต่เพราะการไร้ความสามารถของประธานาธิบดีที่จะแยกปัญหาส่วนตัวออกจากวิกฤตการณ์ของชาติซึ่งผู้นำที่ถูกต้องควรจะอยู่ในฐานะที่จัดอันดับความสำคัญของแต่ละปัญหาได้ถูกการชะลอการตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไรกับกรณีที่เกิดขึ้นกับซีเรียเป็นตัวอย่างหนึ่ง เพราะในที่สุด

ก็ตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติที่จะนำเสนอทางเลือกว่าจะใช้วิธีใดและเมื่อใด โดยต้องมีแนวทางดำเนินการต่อไปด้วย โดยอาศัยบทเรียนจากการยิงระเบิด Tomahawk 59 ลูก ไปยังฐานบินในซีเรียเมื่อเดือนเมษายนปีที่แล้ว อันเป็นการโจมตีครั้งเดียว ในเหตุการณ์ที่มีหลายมิติ และทุกฝ่ายก็ทราบแล้วว่า ปฏิบัติการครั้งนั้นมิได้ยังผลอันยั่งยืนแต่อย่างใด

การดำเนินการเพื่อ “ลงโทษ” ซีเรียที่ทิ้งระเบิดเคมีในเดือนนี้ก็เช่นกัน ดังรายละเอียดปรากฏในบทพิเศษต่อจากรายงานนี้ซึ่งวิเคราะห์แง่มุมต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้ในเวลาจำกัด

หลังจากที่ฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาสถานการณ์โดยถี่ถ้วนแล้ว เพราะต้องไม่ลืมว่า รัสเซียได้ขู่ว่าจะตอบโต้การโจมตีในทุกทาง ความรับผิดชอบหลักของฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติได้แก่การประเมินถึงขีดจำกัดและเหตุผลที่แท้จริงของคำขู่จากรัสเซีย โดยประเด็นสำคัญที่สุดได้แก่ผลที่จะมีตามมาอันเกี่ยวกับการตอบโต้ของรัสเซียว่าจะนำไปสู่การปะทะกันในระดับมหาอำนาจของโลกหรือไม่ ควรหรือไม่ที่จะแจ้งล่วงหน้าให้รัสเซียทราบแผนการตามข้อตกลงที่ยังมีอยู่ที่เรียกกันว่า Deconfliction ในน่านฟ้าเหนือซีเรียในเวลาใกล้ชิดกับการปฏิบัติการเพื่อเตือนให้ทหารรัสเซียไม่อยู่ในพื้นที่อันอาจได้รับอันตรายได้ ทั้งหมดนี้เป็นทางปฏิบัติอันจำเป็นเพื่อมิให้การโจมตีบังเกิดผลบานปลายและนำไปสู่การปะทะกันในวงกว้าง—รวมถึงสงครามระหว่างสหรัฐกับรัสเซียซึ่งหลายฝ่ายมีความห่วงกังวล บางคนหวั่นเกรงไปถึงว่าอาจจะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 3

ตามคำแถลงของกระทรวงกลาโหมสหรัฐ เป้าหมายของการโจมตีโดยกองกำลังสามประเทศคือสหรัฐ ฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร มี 3 แห่ง อันได้แก่

1 ศูนย์วิจัยและการพัฒนาอาวุธเคมี Barzah ใกล้กรุงดามาสกัส ซึ่งถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธ 78 ลูก ในจำนวนนี้เป็นแบบโทมาฮอค 57 ลูก ปรากฏผลว่าถูกทำลายสิ้น

2 สถานที่เก็บรักษาอาวุธเคมี Him Shinshar ใกล้เมือง Homs ซึ่งถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธ 22 ลูก ประกอบด้วยโทมาฮอคของสหรัฐ 9 ลูก Storm Shadows ของบริติช 8 ลูก และขีปนาวุธ cruise 5 ลูก และ Scalp cruise 2 ลูกยิงจากเรือรบฝรั่งเศส

3 หลุมกำบังที่ Shinshar ใกล้เมือง Homs ถูกยิงด้วยขีปนาวุธ Scalp 7 ลูก ถูกเป้าทั้งหมด

พลโท Kenneth McKenzie จากคณะเสนาธิการร่วมสหรัฐ รายงานเบื้องต้นว่า "we accomplished the military objectives without interference from Syria.. . None of the aircraft or missiles were successfully engaged" โดยหน่วยป้องกันภัยทางอากาศและเครื่องบินทุกเครื่องกลับสู่ฐานบินครบถ้วน ฝ่ายป้องกันภัยของรัสเซียมิได้ออกปฏิบัติการแต่อย่างใด

ที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ รัสเซียได้ขอให้มีการประชุมฉุกเฉิน โดยเอกอัครราชทูต Vassily Nebenzia ผู้แทนถาวรคนใหม่ได้อ่านถ้อยแถลงจากประธานาธิบดีปูตินว่า การกระทำของสหรัฐและสัมพันธมิตรทำให้ "a catastrophic situation in Syria even worse." เอกอัครราชทูตนิกกี้ เฮลี่ของสหรัฐได้ตอบทันทีว่า การโจมตีที่เกิดขึ้น "justified, legitimate and proportionate." และว่าสหรัฐและสัมพันธมิตรได้เปิดโอกาสทางการทูตแก่รัสเซียครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ถูกรัสเซียใช้สิทธิยับยั้งมาตลอด โดยเสริมว่าหากซีเรียใช้อาวุธเคมีอีก สหรัฐก็ "locked and loaded. If the US draws a red line, it enforces a red line." ถ้อยคำเกี่ยวกับ Red line นั้น นายทรัมป์ใช้เสมอเพื่อต่อว่าประธานาธิบดีโอบามา ทั้งๆ ที่บริบทต่างกันมากวิธีการยกตนข่มท่าน นั้น โอบามาไม่เห็นความจำเป็นต้องแก้ตัว

นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์แห่งสหราชอาณาจักรแถลงว่า "There was no practicable alternative to the use of force" แต่เสริมว่า การโจมตีไม่เกี่ยวกับ "regime change." นายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลแห่งเยอรมนี ซึ่งมิได้เข้าร่วมในการโจมตีแถลงว่าเธอสนับสนุนการปฏิบัติการอัน "จำเป็นและเหมาะสม" นาย Jens Stoltenberg เลขาธิการ NATO แถลงสนับสนุนการโจมตีครั้งนี้เช่นกัน

บทพิเศษ—ใช้ประกอบรายงานการโจมตีเป้าหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธเคมีล่าสุดในซีเรีย

1 ในระยะไม่กี่วันก่อนการทิ้งระเบิดเคมีที่อำเภอดูมาใกล้กรุงดามาสกัสเมื่อวันที่ 7 เมษายน ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ประกาศในการชุมนุมผู้สนับสนุนเขาที่มลรัฐโอไฮโอว่าจะให้สหรัฐถอนทหารที่ยังคงอยู่ในซีเรียทั้งหมด โดยมิได้ชี้แจงเหตุผล หลายฝ่ายคิดว่า คำประกาศโดยลอยๆ เช่นนั้น เป็นเหตุให้ซีเรียตัดสินใจใช้อาวุธเคมีในการช่วงชิงอำเภอดูมา อันเป็นที่มั่นสุดท้ายที่กองกำลังของบาชาร์ อัล อาสสาด (Regime forces) ต้องการยึดกลับมาเพื่อจะเข้าครองซีกตะวันตกของประเทศทั้งหมดตามที่อาสสาดประกาศความตั้งใจไว้เมื่อปีกว่ามาแล้วที่ฟื้นฐานะได้

ด้วยความช่วยเหลือของรัสเซียและกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติของอิหร่าน อันที่จริง อาสสาดไม่จำต้องใช้อาวุธเคมีที่จะพิชิตศึกดังกล่าว เพราะอาวุธตามแบบหรือ Conventional weapons ซึ่งซีเรียมีอยู่ก็ทำการรบได้อย่างเกินพอแล้วและไม่เปิดทางให้ฝ่ายตะวันตกเข้ามาแทรกแซง ดังที่เกิดขึ้นตั้งแต่ 04.00 น, ของรุ่งเช้าวันศุกร์ที่ 13 เมษายน ตามเวลาท้องถิ่น อันทำความเสียหายให้แก่ฝ่ายอาสสาดอย่างมาก

ในการให้สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ที่กรุงปารีสเมื่อวันอาทิตย์ ที่ 15 เมษายน ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครอง แห่งฝรั่งเศส ได้เปิดเผยว่า เขาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำประกาศถอนทหารสหรัฐจากซีเรียที่โดนัลด์ ทรัมป์แถลงที่มลรัฐโอไฮโอ เพราะตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา ปัญหาอาวุธเคมีได้เป็นหัวข้อใหญ่ของการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงและฝ่ายข่าวกรองของประเทศต่าง ๆ ได้ทราบถึงการระดมใช้การโฆษณาชวนเชื่อและ Disinformation ของรัสเซียในปริมาณมากมายกว่าปกติ มาครองจึงได้พยายามหารือให้ทรัมป์ตระหนักถึงผลร้ายอันจะตามมาจนสำเร็จ เพราะทรัมป์มิได้กล่าวถึงประเด็นนี้อีก เข้าใจว่า สหราชอาณาจักรก็ได้ใช้ความพยายามในทำนองเดียวกัน ไม่ทราบว่า เพราะเหตุนี้หรือเปล่า โดนัลด์ ทรัมป์จึงทวีตหลังการถล่มเป้าในซีเรียว่า “. . .Thank you to France and the United Kingdom for their wisdom and the power of their fine Military. Could not have a better result. …” 7.21 pm Apr 14, 2018

2 คำขู่ของนายทรัมป์ว่าจะโจมตีเป้าหมายในซีเรีย เพราะเหตุแห่งการใช้อาวุธเคมีใน 24 ถึง 48 ชั่วโมงนับจากวันที่เกิดเหตุในซีเรีย กรณีนี้เป็นผลของความพลุ่งพล่านในจิตใจของนายทรัมป์ โดยมิได้คิดทบทวนให้ดี เพราะฝ่ายที่ติดตามความเคลื่อนไหวรอบโลก เข้าใจชัดว่าถึงระยะนั้น นายทรัมป์ยังไม่มีโอกาสหารือกับฝ่ายความมั่นคงแต่อย่างใด ไม่มีการวางแผนการรบอย่างถี่ถ้วน กระทรวงกลาโหมอาจจะมีแผนฉุกเฉิน แต่จะปรับใช้กับสถานการณ์เฉพาะหน้าไม่เป็นไปตามระบบ แต่เมื่อโดนัลด์ ทรัมป์ไปประกาศช่วงเวลาไม่เกิน 48 ชั่วโมงโดยฝ่ายทหารไม่พร้อมแล้วเช่นนี้ ฝ่ายความมั่นคงจึงต้องดำเนินการในทางต่าง ๆ ในแบบที่เรียกกันว่า Damage control เพราะปฏิบัติการที่จะเกิดขึ้นต้องศึกษารายงานข่าวกรองอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพราะก่อนหน้านั้น รัสเซียได้ขู่ว่าจะยิงสกัดขีปนาวุธทั้งหมดที่จะยิงจากเรือรบที่ลอยลำอยู่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนโดยจะทำลายเรือเหล่านั้นด้วย การประเมินความเสี่ยงว่าจะทำได้จริงเพียงไร โดยฝ่ายทหารสหรัฐ จึงจำเป็น เพราะก่อนหน้านั้น ปูตินได้โอ้อวดอาวุธร้ายแรงทั้งในอากาศและใต้น้ำ แต่พลเอก เจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐไม่คิดว่ารัสเซียพร้อมแล้ว

ส่วนการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเพื่อปฏิบัติการครั้งนี้ได้เลื่อนให้ไปมีขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 12 เมษายน ซึ่งรวมถึงการประสานการใช้กำลังกับฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร ฝ่ายทหารได้เสนอทางเลือกต่างๆ แก่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ โดยกำหนดเวลา 04.00 น. ตามเวลาในซีเรีย เพื่อมิให้การโจมตีเกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือให้เกิดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตามแผนยุทธการ สหรัฐ สหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสแบ่งความรับผิดขอบกัน โดยสหรัฐใช้เรือรบ 3 ลำเป็นหลักที่ยิงขีปนาวุธ Tomahawk จากทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลแดง เครื่องบิน B-1 Bombers 2 เครื่องพร้อมระเบิดและขีปนาวุธ เครื่องบินประเภทนี้มีสมรรถนะในการซ่อนตัวจากการตรวจล่องรอยจากเรด้าร์ได้ (Stealth) โดยมีฝูงบินขับไล่ให้ความคุ้มกัน ฝรั่งเศสใช้เครื่องบินแบบ Mirage และเครื่องบินขับไล่ชนิดใกล้เคียงกัน ซึ่งส่วนหนึ่งขึ้นจากเรือบรรทุกเครื่องบิน Charles de Gualle (?) และฐานบินในภูมิภาค ส่วนสหราชอาณาจักรใช้เครื่องบิน Tornado และ Typhoon จากฐานบินในไซปรัส

พลังรบมหาศาลจากสามประเทศสัมพันธมิตรดังกล่าวได้โจมตีแบบ Surgical Bombing แบบแม่นยำที่เป้าอันได้แก่อาคารที่ข่าวกรองแจ้งว่าเป็นแหล่งวิจัยและพัฒนาอาวุธเคมีและคลังแสงที่ชานกรุงดามาสกัสและฮอมส์ทางเหนือขึ้นไป สหรัฐและพันธมิตรใช้ขีปนาวุธ 109 ชุด พลเรือนได้รับบาดเจ็บ 3 คน ทหารและพลเรือนรัสเซียมิได้รับผลกระทบจากการโจมตีครั้งนี้แม้แต่คนเดียว ฝ่ายโฆษณาชวนเชื่อของรัสเซียอ้างว่า ได้ยิงสกัดขีปนาวุธของสหรัฐตก 2 ใน 3 ซึ่งผู้สื่อข่าวสงครามอเมริกันซึ่งอยู่ในซีเรียเห็นว่าไม่เป็นความจริง ส่วนซีเรียได้ยิงจรวดสกัดต่อต้านภัยทางอากาศ 40 ลูก ภายหลังที่ปฏิบัติการเสร็จสิ้นแล้ว แต่จะไปตกและทำความเสียหายให้แก่ประชาชนสักเพียงใดไม่อาจรายงานได้ ในระยะต่อมา สถานีโทรทัศน์ทางการของซีเรียได้ฉายภาพนายบาชาร์ อัล อาสสาด ในชุดสากล ถือกระเป๋าทำงาน เดินเข้าสู่อาคารพื้นหินอ่อนเพื่อจะทำงานตามปกติ แน่นอนว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อแสดงว่า การโจมตีที่เกิดขึ้นมิได้ส่งผลกระทบต่อซีเรียแต่อย่างใด ความบกพร่องในการถ่ายทำได้แก่การให้นายอาสสาดเดินเดี่ยว โดยไม่มีผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ในภาพเลยแม้แต่คนเดียวทั้งในและนอกอาคาร

3 ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ทวีตเกี่ยวกับการโจมตีซีเรียร่วมกับฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร ลงท้ายด้วยคำว่า “Mission Accomplished” สื่อมวลชนจำนวนมากตั้งข้อสังเกตว่า อดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชได้ขึ้นป้ายคำเดียวกันนี้หลังจากปฏิบัติการทางอากาศในอิรักไปได้ 6 สัปดาห์ เมื่อปี 2003 แต่สงครามในอิรักยืดเยื้อไปอีกหลายปีดังที่ทราบทั่วกันอยู่แล้ว และนำไปสู่การเกิดขึ้น

ของกลุ่มก่อการร้ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มรัฐอิสลาม ส่วนอัลไคด้า นั้น มีอยู่ก่อนแล้วจากเหตุการณ์ 9/11 และยังคงอยู่ต่อมาจนปัจจุบันนี้ ทั้งในซีเรีย อัฟกานิสถานและในเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การใช้คำเช่นว่าอาจจะมีนัยยะไม่ต่างกัน เพราะเมื่อซีเรียใช้อาวุธเคมีที่ข่าน ชี คูนในเดือนเมษายน 2017 และโดนัลด์ ทรัมป์สั่งให้ทหารสหรัฐยิงขีปนาวุธ Tomahawk 59 ลูกไปทำลายฐานบินของซีเรีย ฝ่ายซีเรียก็ได้ส่งเครื่องบินไปโจมตีเป้าใกล้เคียงกันในสองสามวันต่อมา คราวนี้ก็เช่นกัน 2 วันหลังจากการโจมตีครั้งใหญ่ เครื่องบินซีเรียก็ได้ไปโจมตีเมือง Daraa ทางใต้สุดของซีเรียติดกับเลบานอนและจอร์แดน ซึ่งทุกฝ่ายตกลงกันให้เป็นเขตหยุดยิง แต่ประชาชนในเมืองยังหวาดกลัวอยู่เพราะจากประสบการณ์ นักบินรัสเซียและซีเรียจะทิ้งระเบิดโจมตีโดยไม่เลือกว่าเป็นเด็กและคนชรา

ปัญหาพื้นฐานของปฏิบัติการณ์ครั้งใหญ่ของสหรัฐอยู่ที่การขาด Strategy และการดำเนินการต่อเนื่องโดยวิธีการทางการทูตและการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ แต่มีข่าวมาว่า แองเกลา แมร์เคิ่ล นายกรัฐมนตรีเยอรมนีกับผู้นำรัสเซียเห็นพ้องกันให้ฟื้นการประชุมเจนีวาใหม่ เพราะนาย Stefan de Mistura ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ เชื่อว่าจะสามารถนำทุกฝ่ายมาหารือกันได้ แม้ว่าความพยายามใช้กรอบนี้ที่ผ่านมาจะประสบความล้มเหลวก็ตาม ส่วนมาตรการทางเศรษฐกิจที่อาจนำมาใช้ได้แก่การดำเนินการให้ราคาน้ำมันลดต่ำลงในฐานะที่ขณะนี้สหรัฐเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด เพื่อตัดรายได้ของรัสเซีย อย่างไรก็ดี มาตรการเพิ่มการคว่ำบาตรที่นิกกี้ เฮลี่ย์ เอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรสหรัฐแถลงหลายครั้งในวันสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา ไม่ทราบว่า เพราะเหตุใดประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์จึงตัดสินใจเมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมาระงับการประกาศ อันมีผลกระทบต่อ Credibility ของผู้ทำหน้าที่โฆษกในกรณีอาวุธเคมีในสหประชาชาติอย่างมาก อย่างไรก็ดี ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครอง แห่งฝรั่งเศส ซึ่งสามารถหว่านล้อมโดนัลด์ ทรัมป์ได้บ่อยครั้ง รวมทั้งในปฏิบัติการต่อซีเรียครั้งล่าสุด กำลังเดินทางไปพบกับทรัมป์ในไม่กี่วันนี้ คงจะแนะนำทางเดินต่อไปที่เป็นผลดีต่อผู้นำสหรัฐได้ ส่วนประเทศ G-7 ทั้งหมดได้ประกาศสนับสนุนการโจมตีต่อซีเรีย ประเทศที่ควรจับตามองด้วยความระมัดระวังได้แก่ไซปรัส อันเป็นฐานบินของเครื่องบินรบของสหราชอาณาจักรที่ไปโจมตีเป้าหมายในซีเรีย เพราะฝ่ายหนึ่งเริ่มโน้มเอียงไปทางรัสเซีย โดยเศรษฐีรัสเซียไม่น้อยกว่า 40,000 คนได้ไปซื้อบ้านพักและคอนโดที่ Limassol เพราะเท่าที่ข้าพเจ้าทราบมาเศรษฐีเหล่านี้บางคนได้ดูแลการเงินให้ปูตินและไซปรัสเป็นแหล่งหนึ่งของการฟอกเงินให้ปูตินและบรรดาคณะผู้หาเสียงให้โดนัลด์ ทรัมป์ที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยของ FBI ก็มีเส้นทางการเงินในทิศทางของสถาบันการเงินในไซปรัส ดังปรากฏรายการละเอียดในคำฟ้องเพื่อดำเนินคดี

(Indictment) ที่ US Federal Grand Jury/Special Counsel Robert Mueller ออกประกาศอย่างเป็นทางการแล้ว

ตามรายงานล่าสุดในวันนี้ ที่ 18 เมษายน คณะล่วงหน้าเพื่อรักษาความปลอดภัยที่อำเภอดูมา ก่อนที่จะให้คณะจากองค์การต่อต้านอาวุธเคมี (Organization for the Prohibition of Chemical Weapons) เข้าไปตรวจในพื้นที่ ถูกระดมยิงด้วยอาวุธเล็กไม่ทราบว่าจากฝ่ายใด การเข้าไปตรวจจึงต้องเลื่อนออกไป

สหประชาชาติได้แถลงในวันนี้ ที่ 18 เมษายน ให้เลื่อนการตรวจสอบออกไปก่อน โดยจะให้คณะล่วงหน้าตรวจสอบความปลอดภัยให้แน่นอนก่อนจะให้คณะผู้เชี่ยวชาญเข้าไปในพื้นที่ หากนานเกินไป ร่องรอยของอาวุธคงจะไม่หลงเหลืออยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นคลอลีนก๊าซ แต่อาการของผู้ถูกโจมตีส่อว่า อาจจะมีสารพิษซารินเจือปนอยู่ เพราะเด็กหลายคนมีน้ำลายฟูมปาก

ต่อมาในวันที่ 22 เมษายน คณะผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศได้เข้าไปในอำเภอดูมาได้ โดยได้รวบรวมหลักฐานเท่าที่พอมีหลงเหลืออยู่ไปตรวจสอบทางห้องทดลองที่กรุงเฮกในประเทศเนเธอร์แลนด์ต่อไป เพราะที่นั่นเป็นศูนย์กลางขององค์การตามอนุสัญญาว่าด้วยอาวุธเคมีต้องห้ามของสหประชาชาติ

จากการที่นายโดนัลด์ ทรัมป์เลือกที่จะเริ่มสงครามการค้า (Trade wars) โดยมีเป้าหมายหลักที่จีน ในสินค้าเหล็กกล้าและอลูมินัม เมื่อวันที่ 2 เมษายน ทางการจีนประกาศเรียกเก็บภาษีศุลกากรจากสหรัฐ 128 รายการ และประกาศว่า หากจะทำสงครามทางการค้าต่อไป จีนก็จะต่อสู้จนถึงที่สุด แต่การประกาศท่าทีเช่นนั้นก็แสดงถึงการตั้งตัวเป็นศัตรูกัน อันเป็นการยากที่จะอธิบายว่า เพราะเหตุใดนายทรัมป์จึงเลือกทางเดินของนโยบายเช่นนั้น

สงครามทางการค้าซึ่งรัฐบาลสหรัฐจุดประกายด้วยการแข่งกันขึ้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเข้าจากประเทศคู่ค้าเช่นนี้ หากจะอ้างว่า เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้มีการเจรจาทางการค้าต่อไปนั้น ยากที่จะเข้าใจได้ หากพิจารณาถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกที่เป็นอยู่ ตามความเห็นของกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ International Monetary Fund (IMF) การก่อสงครามดังกล่าวจะมีผลโดยตรงให้การฟื้นสภาวะการเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลงจากขณะนี้ ซึ่งคาดว่าจะอยู่ในระดับ 3.9% เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างน่าวิตกในปี ค.ศ. 2008 หรือที่เรียกกันว่า ปัญหาเศรษฐกิจ “แฮมเบอร์เกอร์” นั้น ประธานาธิบดีบารัค โอบามา ซึ่งรับตำแหน่ง

ผู้นำสหรัฐต่อจากประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ต้องเผชิญกับการท้าทายอย่างมาก การตัดสินใจทางนโยบายจึงเป็นเรื่องใหญ่ การป้อนเงินเข้าสู่ตลาดซึ่งปกติจะไม่ทำกัน ความบีบคั้นของสถานการณ์ทำให้ต้องตัดสินใจ ในระยะ 8 ปีของการดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดีโอบามาก็สามารถปลุกปั้นการเศรษฐกิจของสหรัฐให้ฟื้นกลับมายิ่งใหญ่ได้ ตลาดหุ้น ตลาดทุนและการจ้างงานดีขึ้นอย่างมากและจะฟื้นตัวต่อไป อันทำให้นายโดนัลด์ ทรัมป์ อวดอ้างอย่างผิด ๆ ว่าเป็นผลงานของตนถึงขั้นเอาไปใช้ในคำปราศรัยครั้งแรกต่อสมัชชาสหประชาชาติเมื่อเดือนกันยายน 2017

แต่เมื่อเกิดความหวั่นเกรงว่าจะเกิดสงครามทางการค้าขึ้นในเดือนที่รายงานอยู่นี้ตลาดหุ้นได้เข้าสู่ความผันผวนตามปกติวิสัย เพราะเป็นแหล่งของการเก็งกำไร บางที ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์คงจะคิดไปว่า สหรัฐเท่านั้นมีสิทธิที่จะได้เปรียบทางการค้า เพราะเขาไม่ยอมขาดดุลการค้ากับประเทศใด ตามวิธีคิดของ Mercantilism การใช้ให้รัฐมนตรีในคณะไปอธิบายว่า เขามิได้ต้องการก่อสงครามทางการค้ากับใคร เพียงแต่ต้องการให้การค้ากับประเทศต่าง ๆ เป็นไปด้วยความต่างตอบแทนหรือ Reciprocal อันจะต้องตอบคำถามว่า หมายความว่าอย่างไร? หากจะไม่ยอมให้การค้าระหว่างประเทศขาดดุลเลย ตามความเห็นของนาย Lawrence Sumner อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสมัยประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันและประธานมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดขณะนี้ จีนจะสามารถทนสู้ได้นาน เพราะมีการเศรษฐกิจที่ใหญ่โตมาก ผลทางลบจะเกิดแก่ประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทยด้วย และสหรัฐเอง

ต่อมาในวันนี้ ที่ 11 เมษายน ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้กล่าวคำปราศรัยต่อ Boao Forum ยืนยันพันธกรณีของจีนที่จะให้การเศรษฐกิจเปิด (Open Economy) สืบไปและกล่าวว่า จีนจะไม่ขึ้นภาษีสำหรับสินค้าทางเกษตร (ถั่วเหลือง) และสินค้าอื่นอีกบางรายการ เพราะทราบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับกสิกร แต่อันที่จริง แม้จะได้มีการประกาศรายการภาษีมาเป็นลำดับ การใช้บังคับตามนั้น ก็ยังมิได้เกิดขึ้น ตามรายงานเมื่อวันที่ 17 เมษายน จีนได้เปลี่ยนรายการสินค้าจากถั่วเหลืองเป็น Sorghum แต่การขู่ระหว่างกันยังมีต่อมา ส่วนประกาศขั้นแรกให้ขึ้นภาษีเหล็กกล้าและอลูมิเนียมนั้น จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 พฤษภาคม ศกนี้

เมื่อวันที่ 17 เมษายน วันนี้ นาย Roberto Azvedo ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก ซึ่งระหว่างนี้เดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกา แสดงความไม่เห็นด้วยกับความเห็นของโดนัลด์ ทรัมป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นว่าการทำสงครามการค้านั้นง่ายมากและสามารถเอาชนะได้โดยง่าย เช่นกัน อาซเวโด้เห็นว่า หากประเทศเศรษฐกิจรายใหญ่ของโลกเริ่มสงครามการค้าขึ้นทุกฝ่าย

จะได้รับผลกระทบในทางลบ ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจน้อยจะสูญเสียอำนาจซื้อหรือ Purchasing power ไปโดยส่วนรวมร้อยละ 63 ประเทศที่มีการเศรษฐกิจใหญ่กว่าก็จะต้องสูญเสียเช่นกัน ผู้นำสหรัฐมีวิธีคิดที่ผิด เพราะไปเชื่อว่าหากสร้างวิกฤตการณ์ขึ้น สิ่งที่จะเกิดตามมาได้แก่โอกาสทางการค้า (Opportunities)

ที่กรุงวอชิงตันขณะนี้ ที่ 20 เมษายน มีการประชุมประจำปีของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก นางคริสตีน ลาการ์ด ผู้จัดการอำนวยการ (Managing Director) ของ IMF ได้แถลงอีกครั้งหนึ่งถึงการต่อต้านสงครามทางการค้าอันจะสร้างความเสียหายแก่การเศรษฐกิจโลกและย้ำความสำคัญของการส่งเสริมการค้าโลก

รายงานต่อมาในวันสุดสัปดาห์ที่เพิ่งผ่านมานี้กล่าวถึงความเป็นไปได้ที่จะมีการเจรจาทางการค้าสองฝ่ายระหว่างจีนกับสหรัฐ โดยนายมานูชิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสหรัฐอาจจะเป็นหัวหน้าคณะในการเจรจา

สงครามกลางเมืองในซีเรีย ซึ่งถึงบัดนี้เกิดมา 7 ปีแล้วเพราะเริ่มมาตั้งแต่ระยะที่มี Arab Spring ในปี 2011 มีหลายฝ่ายร่วมในการรบจนซับซ้อน ประเทศที่มียุทธศาสตร์ชัดแจ้งอันได้แก่ รัสเซีย ซึ่งตั้งฐานทัพอากาศ บกและเรือ ในดินแดนของซีเรียจึงได้เปรียบที่สุด โดยสามารถช่วยให้บาชาร์ อัล อาสสาดฟื้นสถานะมาเป็นอำนาจหลักได้อีก ส่วนสหรัฐ นั้น มิได้มีเป้าหมายที่เสมอต้นเสมอปลาย เพราะตั้งใจที่จะปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายเท่านั้น ซึ่งในบริบทนี้ก็ได้ผลพอสมควร โดยใช้หน่วยปฏิบัติการพิเศษสนับสนุนกองกำลังต่อต้านอาสสาด เช่นเดียวกับที่ทำในอิรัก สำหรับในอิรักนั้น กองกำลังท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการเข้ายึดนครโมซูลกลับคืนมาได้ ในซีเรีย การสนับสนุนฝ่ายต่อต้านอาสสาดซึ่งประกอบด้วย Syrian Democratic Forces โดยมีกองกำลังเคิร์ด ซึ่งตุรกีต่อต้านมาตลอดทำให้ปฏิบัติการไม่อาจก้าวรุดหน้าไปได้ด้วยดี แม้จะสามารถยึดนคร Raqqa ซึ่งไอซิสประกาศว่าเป็นนครหลวงของ Caliphate เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2514 กลับคืนมาได้

เมื่อปลายปีที่แล้ว นาย Nick Paton Walsh ผู้สื่อข่าวต่างประเทศอาวุโสของสำนักข่าว CNN ได้รายงานตามเอกสารลับของฝ่ายข่าวกรองอเมริกันว่า เมื่อกลางปีที่แล้ว กองกำลังสหรัฐได้ยิงโดรนไปยังนาย อาบู บั๊คร อัล บั๊กดาดี้ หัวหน้าของกลุ่มรัฐอิสลามในบริเวณใกล้นครรัคก้าในซีเรียจนได้รับบาดเจ็บแต่ไม่ถึงกับเสียชีวิตและได้หายตัวไปนับแต่นั้น จนบัดนี้ก็ไม่มีข่าวและเบาะแส

เกี่ยวกับผู้ที่ตั้งตัวเองเป็น Caliph ของกลุ่มรัฐอิสลาม แม้ว่า Caliphate จะถูกยึดไปหมดและถูกทำลายยับเยินไปแล้วก็ตาม การอ้างความรับผิดชอบว่าเป็นฝ่ายก่อการร้ายในประเทศต่างๆ ยังมีตลอดมาผ่านสำนักข่าว Amag เช่นเดิม แม้จะไม่มีหลักฐานยืนยันได้ก็ตาม ดังเช่นเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในบังกลาเทศ สหราชอาณาจักรและประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก สำหรับเหตุก่อการร้ายครั้งใหญ่ในฝรั่งเศสและเบลเยี่ยมเมื่อปลายปี 2015 และมีนาคม 2016 นั้น ตัวการใหญ่คนหนึ่งอันได้แก่ นาย ซาลาห์ อับเดสซาลาม ชาวมอร็อกโก ซึ่งถูกจับตัวได้ในที่หลบซ่อนในกรุงบรัสเซลส์และนำไปขึ้นศาลที่ฝรั่งเศส นั้น วันนี้ ที่ 23 เมษายน ศาลฝรั่งเศสได้พิพากษาให้จำคุก 20 ปี

วันนี้ ที่ 18 เมษายน มีการเปลี่ยนแปลงใน Dynasty ที่เป็นชนชั้นนำในสองประเทศ อันได้แก่ สกุล Bush ในสหรัฐอเมริกา ด้วยอนิจกรรมของ Barbara Bush ในวัย 92 ปี ซึ่งเป็นภริยาของประธานาธิบดี George Herbert Walker Bush ประธานาธิบดีคนที่ 41 ของสหรัฐ มารดาของ George W. Bush ประธานาธิบดีคนที่ 43 ของสหรัฐและมารดาของ Jeb Bush ผู้ว่าการมลรัฐฟลอริด้า และการลาออกจากตำแหน่งผู้นำของ Raul Castro (วัย 86 ปี) ในคิวบา น้องชายของฟิเดล คาสโตร และรัฐสภาได้เลือกให้ Miguel Diaz-Canel วัย 57 ปี First Vice-President ขึ้นเป็นประธานาธิบดีคนใหม่โดยไม่มีคู่แข่งสกุลคาสโต จึงมิได้ครองตำแหน่งชั้นนำในคิวบาหลังจากเกือบ 60 ปี ของการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง แม้ราอูลจะยังคงเป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์คิวบาไปอีก 3 ปี แต่ไม่มีอำนาจในการบริหาร ประธานาธิบดีคนใหม่จะประกาศรายชื่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ในปลายสัปดาห์นี้

โดยที่ประธาธิบดีบุชเป็นเพื่อนสนิทคนหนึ่งของอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน ข้าพเจ้าจึงได้ขอให้ข้าราชการประจำคนหนึ่งหาทางแจ้งข่าวให้ทราบในทันทีที่ได้รับข่าวมา ประธานาธิบดีบุชเองก็สุขภาพไม่สู้ดี โดยมีอาการของโรคพาร์กินสันด้วย

พิธีศพของบาร์บารา เพี๊ยซ บุชมีขึ้นที่โบสถ์ St. Martin Episcopal ที่นคร Houston ในมลรัฐเท็กซัสเมื่อวันเสาร์ ที่ 21 เมษายน ศกนี้ โดยมีแขกผู้มีเกียรติไปร่วมด้วยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งประธานาธิบดีโอบามา และภริยา ประธานาธิบดีบิลล์และฮิลลารี่ คลินตันกับบุคคลชั้นนำระดับชาติและระดับมลรัฐ นายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีคนปัจจุบันมิได้ไปคงให้ภริยาไปคนเดียว

ในวันจันทร์ ที่ 23 เมษายน วันนี้ สื่อโทรทัศน์ระหว่างประเทศหลายสำนัก ได้นำภาพถ่ายหมู่ของประธานาธิบดีสหรัฐ 4 คนกับสตรีหมายเลขหนึ่งที่ไปร่วมในพิธีศพของบาร์บาร่า บุชดังรายงาน

ข้างต้นมาแพร่ภาพ โดยมีประธานาธิบดีจอร์จ เอช. ดับเบิลยู. บุช นั่งรถเข็นอยู่ตรงกลางล้อมรอบด้วยจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ซึ่งโอบไหล่ฮิลลารี่ คลินตัน ภริยาของ บิลล์ คลินตัน บารัค โอบามา มิเชล์ล โอบามา และเมลานี ทรัมป์ นับเป็นภาพที่สร้างเอกลักษณ์ของสหรัฐในทางบวกที่ดี โดยไม่มีภาพประธานาธิบดีทรัมป์อยู่ด้วย เพราะไม่ได้ไปร่วมพิธีศพ

ภาพดังกล่าวนี้ อันน่าจะเป็นภาพถ่ายหมู่ของผู้นำและคู่สมรสตามปกติ แต่มีการตีความหมายกันในทางต่าง ๆ ซึ่งหากจะคิดกันดูแล้ว ก็อาจจะน่าคิดจริง ๆ เพราะทั้งหมดที่ปรากฏในภาพก็ถูกกล่าวหาโดยประธานาธิบดีทรัมป์ว่าไม่มีความสามารถในการแก้ปัญหาหนักหน่วงทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความตกลงห้ามมิให้อิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ซีเรียและเกาหลีเหนือ ซึ่งจะได้รับการนำเสนอต่อไปในรายงานฉบับนี้ แต่ขอตั้งข้อสังเกตในตอนนี้ว่า ผู้นำบางคนก็ได้แก้ไขปัญหาไปแล้วในช่วงที่สถานการณ์อำนวย แต่โดนัลด์ ทรัมป์มักจะไม่ยอมให้ผู้นำคนอื่นได้รับการชื่นชมไป เพราะทรัมป์ ชอบโอ้อวดเสมอว่าเขาสร้างผลงานในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งปีเศษมากกว่าผู้นำอเมริกันอื่นใดในประวัติศาสตร์

ตามรายงานจาก BBC และ CNNI ในวันอังคารที่ 24 เมษายน อดีตประธานาธิบดี George H.W. Bush อายุ 93 ปี่ได้ถูกนำตัวเข้ารับการรักษาพยาบาลเพียงหนึ่งวันหลังจากพิธีศพของภริยา ดังรายงานข้างต้น อาการขั้นต้นได้แก่การติดเชื้อซึ่งลามไปในกระแสโลหิต ล่าสุดอาการดีขึ้นบ้าง แต่ยังต้องเฝ้าดูอาการในห้อง ICU ข่าวที่ได้รับในวันพฤหัสบดี ที่ 26 เมษายน แจ้งว่าอาการของอดีตประธานาธิบดีบุชดีมากขึ้น จนสามารถย้ายออกจากห้อง ICU มาพักในห้องผู้ป่วยธรรมดาได้แล้ว

เมื่อเวลาประมาณ 13.30 น. วันนี้ ที่ 23 เมษายน ที่นครโตรอนโต ประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นวันที่อากาศดีเป็นพิเศษของฤดูใบไม้ผลิ ชายผิวขาวคนหนึ่งได้ขับรถแวนสีขาวชนคนที่เดินถนนและขึ้นไปบนทางเดินเท้าและชนกับทับคนประมาณ 8 ถึง 10 คน ในชั้นนี้ยังไม่มีรายงานว่ามีผู้เสียชีวิต แต่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บก็ได้รับการดูแลจากคนใกล้เคียง คนขับถูกตำรวจจับไปได้

นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา ได้กล่าวสั้น ๆ ที่กรุงออตตาวาว่า มีเรื่องที่จะต้องศึกษาและแถลงข่าวเพิ่มเติมอยู่มาก ผู้เห็นเหตุการณ์มีอาการตกใจและว่ามีรอยเลือดนองถนนในหลายแห่ง ในชั้นนี้ ไม่มีผู้ใดกล่าวถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น

เมื่อเวลา 16.07 น. ตามเวลาในนดรโตรอนโต นาย Ralph Goodale รัฐมนตรีว่าการความปลอดภัยสาธารณะ และนาง Chrystia Freeland รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

แคนาดาแถลงข่าวสั้น ๆ ถึงเหตุร้ายที่เกิดขึ้น แต่มิได้ให้รายละเอียดเท่าใดนัก โดยได้ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของ Royal Canadian Mounted Police ไต่สวนผู้ที่ถูกจับได้และแถลงข่าวต่อไป ในชั้นนี้ยังไม่มีผู้ใดกล่าวถึงการก่อการร้าย ซึ่งเดิมอยู่ในระดับ Medium และยกระดับขึ้นเมื่อเกิดเหตุก่อการร้ายในปี 2014 และเมื่อสามปีมาแล้ว ได้มีเหตุก่อการร้ายอีกในมณฑลเควเบ็ค (Quebec)

ที่นครโตรอนโตขณะนี้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่ม G-7 อยู่เพื่อเตรียมการประชุมของกลุ่มในอีกเดือนเศษต่อจากนี้ แต่ที่ประชุมอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุร้ายมาก ทางการแคนาดาได้ประสานการข่าวกับประเทศในยุโรปและสหรัฐว่าจะมีเบาะแสใดบ้าง โดยมีการประสานการข่าวไปยังทำเนียบขาวด้วย เพราะประธานาธิบดีมาครองแห่งฝรั่งเศสและภริยาได้เดินทางไปเยือนสหรัฐอย่างเป็นทางการ (State Visit) ขณะนี้ ส่วนตำรวจนิวยอร์กได้ติดตามเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดเช่นกัน

ในเวลาเกือบ 17.00 น. ตามเวลาที่โตรอนโต Peter Yuan รองหัวหน้าตำรวจโตรอนโตแถลงว่า จากเหตุที่เกิดขึ้น มีผู้เสียชีวิต 9 คน บาดเจ็บ 16 คน มูลเหตุจูงใจยังไม่อาจแถลงในชั้นนี้ และประกาศปิดบริเวณใกล้เคียงทั้งหมดและขอให้ทุกคนออกจากที่ทำงานเพื่อกลับบ้านทันที โดยขอให้ปิดประตูหน้าต่างให้มิดชิดด้วย ตามรายงานในวันอังคารจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 10 คน จากผู้ได้รับบาดเจ็บซึ่งลดลงเหลือ 15 คน ส่วนหนึ่งอาการอยู่ในขั้นสาหัส

สำนักข่าวหลายแห่งและอดีต Secret Police ทั้งของอเมริกันและอื่น ๆ ชมเชยความยับยั้งชั่งใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจแคนาดาอย่างมาก เพราะเมื่อถึงที่ใกล้ผู้ต้องสงสัยมิได้กระทำวิสามัญฆาตกรรม ยังคงตะโกนให้ผู้ต้องสงสัยล้มลงและค่อย ๆ เดินคืบคลานใกล้เข้าไปจนถึงตัว จนสามารถจับตัวได้ทั้งเป็น ปรากฏว่าผู้ต้องสงสัยมิได้มีอาวุธปืนคงมีเพียงโทรศัพท์มือถือ จึงควบคุมตัวไปไต่สวน

เวลาผ่านไป 10 ชั่วโมงเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบว่า คนร้ายคนนี้อายุ 25 ปี ชื่อ Alek Minassian มีบ้านอยู่ในเขต Richmont บนชานนครโตรอนโตนั่นเอง รถแวนสีขาวที่ใช้เป็นเครื่องมือทำร้ายคนชื่อ Ryder เป็นรถเช่ามา เหตุร้ายที่เกิดขึ้นทำไปด้วยความจงใจ ทางการตำรวจทราบเอกลักษณ์คนนี้ดี อาจจะเป็นเพราะได้เคยทำความผิดมาก่อน จากการสืบสวนไม่ปรากฏว่ามีความเชื่อมโยง

กับกลุ่มก่อการร้ายใด ๆ ซึ่งจะต้องสืบต่อไป ระดับการเตือนภัยยังคงไว้ตามเดิม ทางการแคนาดาถือว่า เหตุร้ายครั้งนี้รุนแรงหรือเลวร้ายที่สุดในประวัติศาสตร์ของแคนาดา

จากการตรวจสอบวิดิโอขณะที่จะเข้าไปจับตัว คนร้ายได้ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงเขาให้ตาย จึงเข้าใจว่าเขาต้องการจะปลิดชีวิตของตนเอง เมื่อนำตัวผู้ก่อเหตุร้ายไปขึ้นศาล อัยการได้ตั้งข้อหาฆาตกรรมโดยตั้งใจไว้ก่อน 10 กระทงและพยายามฆ่าอีก 14 กระทง

ในวันที่ 24 เมษายน นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา แถลงว่าเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นในนครโตรอนโต ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ คือมิใช่การก่อการร้ายนั่นเอง

เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2018 ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสและภริยาเดินทางถึงท่าอากาศยาน Andrews เพื่อเริ่มการเยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ (State Visit) ตามคำเชิญของประธานาธิบดีโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ เพื่อเป็นการตอบแทนการที่มาครองได้เชิญทรัมป์และภริยาไปเยือนฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการในวันชาติฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2017

ในวันแรกซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นทางการ ทั้งสองประธานาธิบดีได้ร่วมกันปลูกต้นไม้ในลานของทำเนียบขาวและผู้นำทั้งสองประเทศได้ไปรับประทานอาหารค่ำ ณ บ้านพักของประธานาธิบดีจอร์จ วอชิงตันที่ Mount Vernon ซึ่งเข้าใจว่าเป็นที่เก็บกุนแจเข้าสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศสตามที่นายพล La Fayette ซึ่งมาร่วมรบในสงครามเพื่อเอกราชของสหรัฐ ได้ส่งมาให้ช่วยเก็บรักษาไว้ในสหรัฐอเมริกา อันเป็นสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศทั้งสอง

จุดมุ่งหมายสำคัญของการเยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการของประธาธิบดีมาครองครั้งนี้ ได้แก่ความพยายามเปลี่ยนแนวคิดและนโยบายของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งต่างจากแนวทางของมาครองและชาวยุโรปอย่างตรงกันข้าม

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (โปรดอ่านทีละประเด็น เพราะแต่ละเรื่องกินความลึกซึ้งมาก)

นโยบาย America first อันเท่ากับ America alone หรือความโน้มเอียงที่จะโดดเดี่ยวประเทศ ในฐานะที่สหรัฐควรจะวางตัวเป็นผู้นำของโลกเสรีสืบต่อไป ด้วยการสร้างสรรค์ระเบียบของโลกใหม่ (New world order)

การหว่านล้อมให้สหรัฐเปลี่ยนแนวทางจาก Unilateralism เป็น Multilateralism รวมทั้งในทางการค้าด้วย ด้วยการส่งเสริมกติกาและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลกที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อาทิ Subsidies and Countervailing Duties Intellectual Properties Trade in Services ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดเป็นความริเริ่มของสหรัฐเองและประเทศพัฒนาแล้ว

การรักษาความตกลงหลายฝ่ายที่ห้ามมิให้อิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ “Now, 10 years from now and never” ส่วนการจัดระบบ Suplementary เพื่อแก้ไขความห่วงกังวลของโดนัลด์ ทรัมป์ ก็ย่อมทำได้ในระหว่างสหรัฐกับพันธมิตรในยุโรป โดยคงไว้ซึ่ง JCPOA อันจะถึงกำหนดรับรอง (Certification) การตรวจสอบองค์ประกอบทุกชิ้น โดย I.A.E.A รอบต่อไปในวันที่ 12 พฤษภาคม ศกนี้ “There is no plan-B” for JCPOA

การต่อต้านลัทธิชาตินิยม (แบบขวาตกขอบ) ตามแนวทางของมารีน เลอ เป็น และ Populis ทั้งหลาย ซึ่งมีนัยยะส่วนหนึ่งของนโยบาย America First เป็นกรอบใหญ่ อันขยายไปยังการกีดกันคนเข้าเมืองและการปิดกั้นผู้ลี้ภัยและคนอพยพ ดังจะเห็นได้จากการที่นายทรัมป์จะสร้างกำแพงทางภาคใต้ด้านเม็กซิโก

การคิดใหม่ในการเข้าร่วมในความตกลงปารีสว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เพื่อให้โลกนี้ให้อนุชนรุ่นหลังใช้ชีวิตอยู่ได้ “Make this planet great again” ในประเด็นนี้ต้องไม่ลืมว่า “There is no planet-B” ควรช่วยกันให้เด็ก ๆ Habitable ในโลกใบนี้

ประเด็นสำคัญเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ของการหารือข้อราชการระหว่างประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ อันมีหมายกำหนดการสำหรับการที่อาคันตุกะจากฝรั่งเศสไปเยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการซึ่งอาจถือเป็นสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ฉันมิตรที่มีมาตั้งแต่การเริ่มต้นของประเทศอเมริกา แต่ที่อาจถือเป็นคำกล่าวอันประทับใจผู้ฟังอย่างมากได้แก่สุนทรพจน์ของผู้นำฝรั่งเศสต่อที่ประชุมร่วมของรัฐสภาสหรัฐ โดยมาครอง

ได้กล่าวเป็นภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว และได้รับการปรบมือเกือบตลอดเวลา บางครั้งเป็น Standing ovation นานถึง 3 นาที

เรื่องที่ประธานาธิบดีมาครองแถลงท่าทีอย่างตรงไปตรงมาและชัดเจนได้สรุปประเด็นไว้แล้วในประเด็นความตกลงนิวเคลียร์กับอิหร่าน นั้น มาครองมิได้กล่าวชัดว่าโดนัลด์ ทรัมป์คิดอย่างไร แต่ก่อนออกเดินทางกลับ ประธานาธิบดีมาครองกล่าวคล้ายกับว่า ทรัมป์คงจะไม่เปลี่ยนท่าที แม้ก่อนหน้านั้น มาครองจะได้เน้นว่า JCPOA เป็นความริเริ่มของสหรัฐ (สมัยโอบามา) และสหรัฐได้ลงนามไว้แล้ว ต่อมาในวันศุกร์ ที่ 27 เมษายน นางแองเกลา แมร์เคิ่ล นายกรัฐมนตรีสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ได้เดินทางไปพบปะหารือกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ที่ทำเนียบขาวในแบบ Working Visit ในการให้สัมภาษณ์แก่ที่ประชุมผู้สื่อข่าว มีการตอบปัญหาในกรณีความตกลงกับอิหร่าน แมร์เคิ่ลมิได้กล่าวมากนัก โดยตั้งข้อสังเกตว่า ความตกลง JCPOA “is anything but perfect.”ส่วนโดนัลด์ ทรัมป์เปลี่ยนคำพูดเป็นว่า Iran must “not even get close to nuclear weapon.” แต่ก่อนถึงเวลาให้สัมภาษณ์ที่กรุงวอชิงตัน นายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศคนใหม่ซึ่งไปร่วมการประชุมนาโต้ที่กรุงบรัสเซลส์ได้กล่าวต่อผู้สื่อข่าวว่า .”It’s unlikely for Iran deal to continue.” ข่าวอีกกระแสหนึ่งยืนยันว่า พลเอกนอกราชการเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเห็นว่า เป็นผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐที่จะคงรักษาความตกลงกับอิหร่านไว้

ส่วนประธานาธิบดีโรฮานีแห่งอิหร่านได้แถลงที่กรุงเตหะรานในวันที่ 25 เมษายน ว่าโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นเพียงนักธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ไม่มีความรู้หรือความเข้าใจใน International issues เลย และในเวลาใกล้เคียงกัน ดร. จาหวัด ซาริฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านได้แถลงต่อ Council on Foreign Relations ที่นตรนิวยอร์กว่า หากสหรัฐถอนตัวจากความตกลงก็จะประสบผลร้ายที่ตามมาอย่างหนัก

ในระหว่างวันสุดสัปดาห์ท้ายเดือนเมษายนนี้ นายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐคนใหม่ ได้เดินทางจากการประชุมนาโต้ ไปยังซาอุดิอาระเบีย อิสราเอล (ซึ่งนายเร็กซ์ ทิลเลอร์สันไม่เคยไปเยือนในตำแหน่ง) โดยเข้าใจว่า เขาจะไปพูดในทางที่อาจหมายความว่า ทรัมป์จะออกจากความเป็นภาคีความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งผู้สื่อข่าวเห็นว่าเป็นแนวทางที่ทั้งสองประเทศต้องการอยู่แล้ว แต่จะใช้ถ้อยคำประการใดไม่อาจจะทราบได้

วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน ได้มีการประชุมระดับสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีมูน เจ อิน แห่งสาธารณรัฐเกาหลีกับประธานคิม จอง อุนแห่งเกาหลีเหนือ (DPRK) ที่พื้นที่ฝั่งใต้ของเขตปลอดทหาร โดยทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้มี “complete denuclearization” บนคาบสมุทรเกาหลี และให้มีการจัดทำสนธิสัญญายุติสงครามระหว่างเหนือกับใต้ต่อไปในปีนี้

สองวันก่อนหน้าวันประชุมเกาหลีใต้ได้ยุติการส่งกระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อและเล่นเพลง ซึ่งกระจายเสียงไปทางเกาหลีเหนือ ติดตั้งโทรศัพท์สายตรง (Hot line) ระหว่างและร่วมกับเกาหลีเหนือในการเตรียมการต่าง ๆ รวมตลอดถึงการจัดอาหารสำหรับ Banquet ในตอนค่ำหลังการประชุม โดยได้เตรียมการตามประเพณีและรายการบันเทิงด้วย

อันที่จริง รายงานฉบับนี้มักจะให้ความสำคัญกับการโต้คารมระหว่างนายโดนัลด์ ทรัมป์กับคิม จอง อุน โดยมองข้ามการดำเนินการทางการทูตระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ (Inter-Korean diplomacy) มากเกินไปหน่อย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน ศกนี้ เป็นเหตุการณ์สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์มิใช่เฉพาะเอเชียตะวันออก แต่รวมถึงระหว่างประเทศ โดยต้องยกความคิดและความริเริ่มที่ถูกต้องให้แก่นายมูน เจ-อิน ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเกาหลี เพราะการเปิดการเจรจากับเกาหลีเหนือเป็นวิสัยทัศน์ที่เขาใช้ในการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งจนได้ชัยชนะ

น้อยคนคาดว่าทั้งเหนือและใต้จะได้รับความสำเร็จถึงขั้นนั้น แต่การทูตภายในโดยตรงยังผลในทางบวก เพราะทั้งหมดสืบเนื่องมาจากการสร้างความเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของเกาหลีเหนือซึ่งต้องถูกผลกระทบอย่างยิ่งจากมาตรการคว่ำบาตรที่คณะมนตรีความมั่นคงลงมติเห็นชอบ ซึ่งกดดันเกาหลีเหนืออย่างหนักและรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นที่มีรายงานว่าทุนสำรองเงินตราแทบจะไม่เหลืออยู่อีกแล้ว

ความขาดแคลนในเกาหลีเหนือมาจากปากของคิม จอง อุน เองเมื่อเขาเชิญให้มูน เจ อิน ไปเยือนกรุงเปียงยางในฤดูใบไม้ร่วงปีนี้ คิม จอง อุน ยอมรับว่าโครงสร้างพื้นฐานในเกาหลีเหนือยังไม่ดีพอหากมูน เจ อิน จะไป ควรใช้เครื่องบินโดยคิมจะไปรับที่ท่าอากาศยาน “อย่าไปโดยรถยนต์เลย เพราะถนนไม่ดีพอ” คนในคณะของคิม จอง อุน เองกล่าวถึงความต้องการการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากจะมีร้าน “McDonald” ไปตั้งในกรุงเปียงยางได้ก็จะดี ทำให้ข้าพเจ้าอดย้อนคิดถึงสมัยที่ไปเป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโกไม่ได้ เพราะในช่วงนั้นความขาดแคลนปรากฏอยู่ทั่วไป

เนื่องจากเป็นช่วงแรกที่มีการเปิดประเทศโดยมิคาอิล กอร์บาชอฟ โดยร้านอาหารจากต่างประเทศร้านแรกที่ไปเปิดในกรุงมอสโก ได้แก่ร้าน McDonald มีประชาชนไปเข้าแถวรอซื้อยาวมากอย่างเหลือเชื่อ

ข้าพเจ้าคิดว่า ความรู้สึกในจิตใจของชาวเกาหลีเหนือที่ได้ไปประสบพบเห็นความก้าวหน้าและสมบูรณ์พูลสุขของเกาหลีใต้เมื่อไปร่วมในกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาวที่เปียงชาน คงจะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ระดับผู้นำของเกาหลีเหนือตัดสินใจเปลี่ยนนโยบาย โดยคิดถึงประโยชน์ของการสร้างสันติภาพ กับปวงชนร่วมสายโลหิตและพูดภาษาเดียวกัน แม้ข้าพเจ้าจะไม่มีหลักฐาน แต่คิดว่า น้องสาวแท้ ๆ ของคิม จอง อุนซึ่งเทียวไปมากับเกาหลีใต้คงจะมีบทบาทสำคัญในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงแล้ว ทั้งสองฝ่ายยังตกลงกันดังนี้

การยุติความเป็นศัตรูกันระหว่างเหนือกับใต้

แปรสภาพของเขตปลอดทหารอันแบ่งประเทศเป็นสองส่วนให้เป็น Peace zone และยกเลิกการกระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อ

การลดกำลังอาวุธในภูมิภาคระหว่างที่ผ่อนคลายความตึงเครียดทางการทหาร

ส่งเสริมให้มีการเจรจา 4 ฝ่าย โดยรวมทั้งสหรัฐและจีนด้วย

จัดให้มีการพบปะกันของครอบครัวทั้งหลายที่ต้องแยกกันเพราะสงคราม

เชื่อมต่อทางรถไฟและถนนข้ามชายแดนโดยปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้น

ให้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาด้วยกัน รวมทั้งเอเชี่ยนเกมส์ในปีนี้ด้วย

พันธกรณีที่จะให้มี Denuclearisation มิได้หมายถึงการให้เกาหลีเหนือยุติกิจกรรมด้านนิวเคลียร์อย่าง explicitly หากแต่มีจุดหมายให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากนิวเคลียร์

ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ ทั้งสองประเทศตกลงที่จะมุ่งหาความสนับสนุนและความร่วมมือจากประชาคมระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

คิม จอง อุน ได้เขียนในสมุดสำหรับผู้ไปเยือนที่เขตปลอดทหารว่า “ประวัติศาสตร์ใหม่ได้เริ่มขึ้นแล้ว” ทั้งสองผู้นำทำหน้าที่จับมือของอีกฝ่ายหนึ่งข้ามฐานคอนกรีตแบ่งเหนือและใต้ที่เขตปลอดทหาร และร่วมกันปลูกต้นสน (Pine) ด้วยดินจากทั้งสองภาค โอกาสที่น่าประทับใจได้แก่ Banquet ซึ่งฝ่ายหญิงได้ร่วมด้วย มีการดื่มแชนเปญจ์ฉลองความสำเร็จของการเจรจาระดับสุดยอด

หลังจากนั้น ประธานาธิบดีมูน เจ อินได้โทรศัพท์สรุปผลของการเจรจาให้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ทราบ

สำหรับ Denuclearisation ของคาบสมุทรเกาหลี นั้น นาย Chang-in Moon ที่ปรึกษาอาวุโสของประธานาธิบดีมูน เจ อิน กล่าวว่าเป็นรายละเอียดที่ประธานาธิบดีทรัมป์จะต้องเจรจากับผู้นำเกาหลีเหนือต่อไป อันจะมิใช่เป็นเรื่องง่าย เพราะแต่ละฝ่ายก็เข้าใจแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาหลีเหนือคงจะไม่เห็นด้วยหากจะให้ทำลายสิ่งที่มีอยู่แล้ว แม้ว่าเป้าประสงค์จะต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาก็ตาม ยิ่งกว่านั้น เกาหลีเหนือคงจะต้องการให้ได้รับการรับรองว่าเป็น Nuclear nation เช่นที่สหรัฐยอมตกลงกับอินเดียและปากีสถาน โดยอาจจะมีเงื่อนไขที่มิให้พัฒนาเพิ่มเติมโดยจัดทำ Additional protocol ให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศตรวจตราอย่างเข้มงวดตามหลักการเช่นที่ประธานาธิบดีเรแกนใช้ว่า Trust but verify และด้วยเหตุนี้ หลายฝ่ายจึงขอให้โดนัลด์ ทรัมป์เข้าใจความเชื่อมโยงของหลักการของความตกลง JCPOA กับอิหร่านซึ่งยังไม่มีอาวุธนิวเคลียร์กับเกาหลีเหนือซึ่งเข้าใจว่ามีแล้วและยังมี Means of delivery คือขีปนาวุธพิสัยไกล (Intercontinental ballistic missile- ICBM) ด้วย สำหรับสถานที่ประชุมระดับสุดยอดกับสหรัฐ นั้น ทางเลือกหนึ่งคือสิงคโปร์ แต่ยังไม่แน่นอน

ในวันนี้เช่นกันมีรายงานว่าเกาหลีได้ประกาศปรับเวลามาตรฐานโดยให้กรุงโซลช้ากว่าเวลาที่กรุงเปียงยาง 30 นาที และสื่อโทรทัศน์ของรัฐได้แพร่ภาพการประชุม เหนือ-ใต้เป็นครั้งแรกที่มิได้แพร่ข่าวทันทีคงเพราะต้องตรวจตราเนื้อหาเสียก่อน อันเป็นที่เข้าใจได้เนื่องจากประชาชนได้ฟังโฆษณาชวนเชื่อมาเกือบ 70 ปี

ส่วนประธานาธิบดีทรัมป์ได้ปฏิเสธการไปร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำของสมาคมผู้สื่อข่าวเป็นปีที่สอง โดยเลือกไปนัดชุมนุมผู้สนับสนุนทางการเมืองที่มลรัฐมิชิแกน และได้กล่าวถึงพัฒนาการในคาบสมุทรเกาหลี โดยย้ำความเกื้อหนุนของตนเช่นเคย ทำให้ผู้ชุมนุมเปล่งเสียงให้มอบรางวัล Nobel แก่โดนัลด์ ทรัมป์

นายมนัสพาสน์ ชูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าว
เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑

ชื่อและตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการปฏิบัติงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

<u>กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน</u>

คำชี้แจงนำรายงานและสรุปวิเคราะห์

สื่อมวลชนในประเทศต่างๆ ที่นำเสนอเนื้อหาสาระอันถือว่าพอเชื่อได้ ไม่ว่าผู้ติดตามข่าวจากแหล่งเล่านั้นจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม ได้สรุปความเคลื่อนไหวและลักษณาการทางการเมืองและเหตุการณ์ในระดับระหว่างประเทศตั้งแต่กลางปี ๒๐๑๖ จนถึงระยะนี้ของปี ๒๐๑๘ ว่า “Chaos” หรือวุ่นวายสับสน โดยวิเคราะห์ต้นเหตุว่ามาจากการที่ผู้มีสิทธิออกเสียงชาวอเมริกันได้เลือกตั้งให้นายโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ (Donald J. Trump) เข้ามาเป็นประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา (ในชั้นนี้ยังไม่กล่าวถึงการแทรกแซงของรัสเซียซึ่งรายงานมาเป็นระยะๆ แล้ว) ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านั้น สื่อหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิตยสาร The Economist ฉบับกลางเดือนกันยายน ๒๐๑๖ ได้บรรยายโดยละเอียดและตรงไปตรงมา ว่าบุคคลคนนี้เป็น Lord of the lies และพจนานุกรม Oxford ได้กำหนดให้คำว่า Fake news เป็นคำแห่งปี โดยในปีต่อมา นาย Richard Haas แห่ง Council on Foreign Relations ได้แต่งหนังสือในชื่อว่า The World in Disarray อันหมายรวมถึงความวุ่นวายเพราะการสลายตัวของ World Order ซึ่งประธานาธิบดีบุชผู้พ่อพยายามสร้างสรรค์แต่ยังไม่สำเร็จ ส่วนหนังสือพิมพ์เยอรมันชื่อ Das Spigel ได้ขึ้นหน้าปกฉบับวันปีใหม่ว่า โลกสลาย ที่น่าสะพรึงกลัวได้แก่การที่สถาบันการศึกษาชั้นนำของโลก คือ Harvard และ MIT ได้เริ่มทำการวิจัยถึงการเยียวยามนุษย์ที่มีชีวิตในยุค Post Truth ซึ่ง The Economist ฉบับที่อ้างถึงข้างต้นได้พยายามแนะนำวิธีไว้บ้าง สิ่งที่ผุดขึ้นในสื่อกระแสหลักได้แก่การขยายตำแหน่ง Fact Checker มากขึ้น ดังปรากฏตัวอย่างในประมวลรายงานฉบับนี้ว่า ประธานาธิบดีทรัมป์ได้กล่าวเท็จและอวดอ้างความดีของตนอย่างผิดๆ ไปแล้วกว่า ๓,๐๐๐ ครั้ง เพียงในวันที่ ๒๒ ถึงวันนี้ ที่ ๒๕ พฤษภาคม จำนวนนี้ก็ได้เพิ่มขึ้นอีกเพราะนายทรัมป์ได้กล่าวหาประธานาธิบดีโอบามาว่าได้ใช้ FBI ให้ส่งสายลับ (ตอนแรก ใช้คำว่า Informant แต่มาเปลี่ยนเป็น Spy เพราะเห็นว่า คำหลังนี้จะเหมาะกับ “รสนิยม” ของสื่อ) แทรกเข้าไปในการหาเสียงเมื่อปี ๒๐๑๖ อันเป็นการกล่าวเท็จเช่นเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว ด้วยการทวีตว่าประธานาธิบดีโอบามาได้ลักลอบดักฟัง (Wire-tapping) ใน Trump Tower ซึ่งทั้งสองกรณี กระทรวงยุติธรรม FBI และสำนักข่าวกรองทั้งหลายได้ยืนยันว่า ไม่มีมูลแห่งความจริงเลย ล่าสุดได้แก่การบรรยายลับมากในวันนี้ที่ ๒๕ พฤษภาคม ผู้ที่หวังดีต่อประเทศของตนไม่เข้าใจว่า เพราะเหตุใด นายทรัมป์จึงบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของสำนักข่าวกรองและฝ่ายรักษากฎหมายเพื่อความปลอดภัยของประชาชนชาวอเมริกันอยู่บ่อยครั้งจนนายพล Michael Hayden อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลางได้รวบรวมเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพราะการกระทำของนายทรัมป์เป็นหนังสือชื่อ The Assualt on Intelligence รวมทั้งการบีบคั้นให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของ FBI ต้องออกจาก

ราชการ แม้จะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี สุจริตและ ตรงไปตรงมา คัวอย่างที่โด่งดังได้แก่การไล่นายเจมส์ โคมี่ อดีตผู้บัญชาการ FBI ออกจากตำแหน่งด้วยเขาไม่ยินยอมรับปากว่าจะจงรักภักดีต่อนายทรัมป์

การกล่าวเท็จเป็นนิสัยโดยผู้นำโลกเสรี ย่อมนำมาซึ่งความเสี่ยงต่ออันตรายในระดับโลก เพราะมักกระทำโดยบุคคลที่มิได้มีวิสัยทัศน์กว้างพอในขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนทัศน์ (Paradigm) ใหม่อันน้อยคนเข้าใจว่าจะไปสู่ทิศทางใด และเพื่อจะทดแทนความน่าหวาดกลัวที่เกิดขึ้นเพราะไม่ทราบว่าทางข้างหน้าจะเป็นเช่นไร คนเช่นนี้มักจะเลือกทางง่ายๆ ด้วยการทุ่มเททรัพยากรไปในทางทหาร โดยละเลยวิถีทางด้านการทูต อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ด้วยการที่นายทรัมป์ได้ตั้งงบประมาณในการป้องกันประเทศไว้กว่า ๕๙ พันล้านดอลลาร์ โดยตัดงบประมาณกระทรวงการต่างประเทศไปร้อยละ ๓๐ ซึ่งพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐในรัฐบาลทรัมป์ แย้งว่าหากไม่ตั้งงบกระทรวงการต่างประเทศให้มากพอ เขาก็จะขอตั้งงบประมาณด้านการทหารให้มากขึ้นเพื่อพร้อมรบ และเมื่อประธานาธิบดีปูตินสั่งขับเจ้าหน้าที่ด้านการทูตหลายร้อยคนออกจากรัสเซีย แทนที่โดนัลด์ ทรัมป์จะแสดงความไม่พอใจ กลับกล่าวว่า “ดีเหมือนกัน ทุ่นเงินเดือนไปมาก (Pay roll)” เขาพูดเช่นนี้ต่อหน้าเร็กส์ ทิลเลอร์สัน ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการทูตและการต่างประเทศไม่เพียงพอ จะอาศัยทีมงานช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหาก็ลาออกไปเป็นจำนวนมากและไม่สามารถบรรจุผู้ชำนาญการเข้ามาได้ทันกาล

เกี่ยวกับเรื่องนี้ Ronan Farrow ลูกชายของ Mia Farrow ผู้มีปัญญาสูง อายุเพียง ๒๙ ปีซึ่งเคยสอบเข้าทำงานในกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ และออกมาทำงานด้านกฎหมายและสื่อมวลชน โดยในปีนี้ได้รับรางวัล George Polk กับรางวัลอื่นๆ อีกได้แต่งหนังสือชื่อ War on Peace—The End of Diplomacy and the Decline of American Influence คงจะสะท้อนถึงคำชี้แจงข้างต้นได้เป็นอย่างดี

การกล่าวเท็จเป็นประจำของประธานาธิบดีทรัมป์ นั้น พบได้ในบรรดาเจ้าหน้าที่ทำเนียบขาวส่วนใหญ่ โดยสื่อมวลชนได้พาดหัวข่าวสั้นๆ ว่า All the President’s (Yes) Men and Women อันสื่อความหมายได้ชัดแจ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ลำดับเหตุการณ์ที่นายทรัมป์ได้บั่นทอนกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐมาอย่างน่าวิตก เพราะไม่ทราบว่า ภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศสามารถป้องกันสงครามได้ ตัวอย่างหนึ่งได้แก่การยุบงานด้าน Arms Control and Disarmament อันตรงกับประเด็นสำคัญที่รายงานฉบับนี้ได้ย้ำมาตลอด

รายงานข่าวด่วนมาก (รวมบทแก้ไขเพิ่มเติมจากที่ส่งมาแล้วอีกมาก)

อิสราเอลภายใต้การนำของนายเบนจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรี ได้ใช้ความพยายามที่จะขัดขวางมิให้อิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ในทางต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประธานาธิบดีบารัค โอบามา ฮิลลารี่ คลินตันและจอห์น แคร์รี่ ทั้งสองคนหลังในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้ริเริ่มและดำเนินการเจรจาร่วมกับสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคง อันหมายถึงสหราชอาณาจักร สาธารณรัฐประชาชนจีน สหพันธ์รัฐรัสเซีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส ผู้แทนสหภาพยุโรป เยอรมนี กับอิหร่าน โดยที่เป็นเรื่องสำคัญต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ การเจรจาจึงใช้เวลาหลายปี หลายครั้งต้องเจรจาข้ามคืน

ตลอดเวลาของการเจรจา ซึ่งเรียกกันโดย ย่อว่า P-๕+๑ กับอิหร่าน นายเนตันยาฮูประกาศต่อต้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคำปราศรัยประจำปีต่อสมัชชาสหประชาชาติ จนในที่สุด ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุความตกลงได้ ในเอกสารที่เรียกกันว่า Joint Comprehensive Plan of Action หรือ JCPOA ซึ่งกำหนดให้อิหร่านต้องทำลายส่วนประกอบต่างๆ โดยได้มีการจัดทำความตกลงเพื่อวัตถุประสงค์ของการ Verification ในรูปของ Additional Protocol ด้วยการมอบหมายให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency-IAEA) ตรวจสอบที่ต่างๆ ในอิหร่าน แบบ ๒๔/๗ คือทุกวัน/ทุกคืน เมื่อตรวจสอบได้ครบถ้วนอย่างแน่ใจแล้ว จะต้องทำรายงานยืนยันไปยังภาคีความตกลง เพื่อให้การรับรอง (Certification)

สหรัฐได้ให้การรับรองตลอดมาตั้งแต่ต้น แต่เมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์เข้ามารับตำแหน่งประธานาธิบดี ก็เห็นว่าเป็นการยากที่จะรับรองทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสมัยประธานาธิบดีโอบามาเพราะเชื่อว่าใช้ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากความตกลงนี้เป็นผลงานดีเด่นของรัฐบาลโอบามาซึ่งโดนัลด์ ทรัมป์ไม่ต้องการให้เป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่ต้นด้วยเหตุผลของการไม่ต้องการให้ใครดีเด่นกว่าเขา แม้จะเป็นที่ทราบกันว่า นายทรัมป์ไม่เคยอ่านเอกสารหรือความตกลงต่างๆ เลย เมื่อคนใกล้ชิดกล่าวอ้างว่าอย่ารับต่อไป ก็จะเชื่อตามนั้น กำหนดครั้งต่อไปที่จะต้องให้การรับรองได้แก่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ศกนี้

นายเบนจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล พยายามที่จะขัดขวางมิให้สหรัฐรับรองความตกลง JCPOA ด้วยเห็นว่าหากขวางอย่างเต็มที่ในช่วงที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กำลังคิดหาทางออกอยู่นี้ อาจจะมีทาง จึงไม่น่าประหลาดใจที่นายไมค์ ปอมเปโอ ผู้ที่จะรับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐต่อไป ได้เดินทางไปเยือนอิสราเอล เมื่อปอมเปโอเดินทางกลับถึงกรุงวอชิงตัน นายเนตันยาฮูก็ได้ออกรายการซึ่งจัดฉากที่จะแสดงว่า อิหร่านมีโครงการที่จะพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ซึ่งเมื่อแสดงเสร็จ นายทรัมป์ก็ได้ขานรับว่า ข้อมูลจากเนตันยาฮูถูกต้อง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ทั้งโลกเห็นว่าละครฉากที่นายเนตันยาฮูนำมาแสดง นั้น เป็นเรื่องเก่าและนายกรัฐมนตรีอิสราเอลได้ประกาศแล้วในโอกาสต่างๆ มิใช่เป็นเรื่องใหม่

ตามคำชี้แจงของนายพล Yatom อดีตเสนาธิการทหารอิสราเอลและอดีตผู้บัญชาการ Mossad อันเป็นหน่วยสืบราชการลับของอิสราเอล สิ่งต่างๆ ที่นายเนตันยาฮูนำมาแสดง นั้น เป็นข้อมูลเก่าซึ่งรวบรวมมาตั้งแต่ปี ๒๐๐๔ นายกรัฐมนตรีอิสราเอลต้องการจะชี้นำแก่นายโดนัลด์ ทรัมป์คนเดียวเท่านั้นเพื่อจะได้ปฏิเสธที่จะรับรองผลการตรวจสอบของ I.A.E.A. นายพลยาตอมกล่าวว่า หากไม่มีความตกลงเช่นที่มีอยู่ขณะนี้ “We’ll be in the jungle”.อันหมายความว่าจะไม่มีกฎกติกาใดๆ เสมอเหมือนตัวใครตัวมัน และกล่าวว่าอิหร่านเคยติดต่อกับเกาหลีเหนือเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่มิได้ถึงขั้นแลกเปลี่ยนเท็คโนโลยีในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ นายพลยาตอมเน้นถึงความสำคัญยิ่งที่จะแก้ไขความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์เพื่อความอยู่รอดของอิสราเอลเองโดย Two-state solution เพราะหากไม่ทำตามนั้น อิสราเอลก็จะตั้งอยู่ต่อไปไม่ได้

นาย Ernest Moniz อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานสหรัฐ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านฟิสิคส์ที่ M.I.T และมีส่วนร่วมในการเจรจาจนถึงขั้นสุดท้าย ว่าข้อมูลจากอิสราเอลทีทุกฝ่ายได้รับทราบมาตั้งแต่ปี ๒๐๐๔ ช่วยให้ทุกฝ่ายที่ร่วมการเจรจากำหนดการตรวจสอบโดยทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศอย่างเข้มงวดที่สุด อันเป็นไปตามจุดยืนร่วมกันของภาคีทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโรนอลด์ เรแกนว่า “Trust but verify, verify, verify” ซึ่งก็รุดหน้าไปด้วยดี

ความสำเร็จในการจัดทำความตกลงได้รับความ ร่วมมือจาก P-๕ อย่างใกล้ชิดแม้จะเป็นปีที่เพิ่งผ่านจากการที่รัสเซียรุกรานยูเครนก็ตาม ตั้งแต่ปี ๒๐๑๕ ที่ทุกฝ่ายบรรลุความตกลงจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่ปรากฏว่าอิหร่านละเมิดความตกลงแม้แต่น้อย การกล่าวอ้างว่า JCPOA มี Sunset clause นั้น ไม่เป็นความจริง “Iran’s supply chain of uranium for ๒๕ years is under intense monitoring”ทบวงการฯ ทำหน้าที่ตรวจสอบได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน คำกล่าวหาของอิสราเอลว่าอิหร่านกล่าวเท็จย้ำความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบอย่างเข้มงวดและเพราะเหตุนี้จึงไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะไม่รับรองให้ความตกลงฉบับนี้คงใช้บังคับต่อไป นาง Wendy Sherman อดีตข้าราชการกระทรวงต่างประเทศสหรัฐและเป็นผู้หนึ่งที่เข้าร่วมในการเจรจาด้วยเห็นว่าจะเป็นการผิดพลาดมากหากสหรัฐจะถอนตัวจากความตกลงพหุภาคีฉบับนี้ และคงจะหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อการเจรจาจัดทำความตกลงในด้านอาวุธนิวเคลียร์กับเกาหลีเหนือมิได้

สำนักข่าวระหว่างประเทศหลายแห่งใช้คำบรรยายของนายเนตันยาฮูว่า Theatric หรือการแสดงละคร นั่นเอง ซึ่งนายเนตันยาฮูคุ้นเคยกับวิธีการนี้ตั้งแต่ที่เริ่มต้นเป็นโฆษกของสถานเอกอัครราชทูตอิสราเอล ณ กรุงวอชิงตันเมื่อมีตำแหน่งเพียงเลขานุการโท และไต่เต้าทางการเมืองจนมีตำแหน่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนได้เป็นหัวหน้าพรรคลิขุดและดูจะไม่เคยปูพื้นฐานไปสู่การสร้างสันติภาพกับปาเลสไตน์ ดังจะเห็นได้จากแนวทางของเขาตั้งแต่ที่ได้เข้าสู่วงจรของอำนาจเมื่อมีการเลือกตั้งหลังจากที่มีการสังหารอดีตนายกรัฐมนตรีอิซฉัก ราบิน เมื่อ ๒๐ ปีกว่ามาแล้ว

นายซาวัด ชาริฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านให้ความเห็นเกี่ยวกับความโลเลของนายโดนัลด์ ทรัมป์ว่า ความตกลงฉบับนี้มิใช่สัญญาสร้างอสังหาริมทรัพย์อันตกลงราคากันไปแล้วสองปี จะขอยกเลิกสัญญาแล้วขึ้นราคาใหม่ในขณะที่คู่สัญญาอื่นทั้งหมดมองไม่เห็นเหตุผลที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลง นั้น ย่อมไม่น่าจะเห็นด้วย สำหรับการเจรจาจัดทำความตกลงใหม่ นั้น ทำไม่ได้ ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศส และนายบอริส จอห์นสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งเดินทางไปยังกรุงวอชิงตันในสัปดาห์นี้ ได้ยืนยันว่า ไม่มี Plan B สำหรับ JCPOA ในขณะที่ประธานาธิบดีอิหร่านแถลงในวันที่ ๗ พฤษภาคม วันนี้ว่าการยกเลิกความตกลงจะเป็น “Historic mistake” และว่า หากสหรัฐถอนตัวจากความตกลง JCPOA จะ collapse

ผู้แทนเยอรมนีย้ำประเด็นก่อนหน้านี้ ว่า Pacta sunt servanda ภาษิตกฎหมายละตินซึ่งแปลว่า Pact to be observed ซึ่งหลักฐานทั้งหมดยืนยันว่าอิหร่านปฏิบัติการตามนั้น ฝ่ายที่ละเมิดได้แก่รัฐบาลของโดนัลด์ ทรัมป์

ตามรายงานข่าวในวันจันทร์ที่ ๗ พฤษภาคม ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์แถลงว่าจะแจ้งการตัดสินใจเกี่ยวกับความตกลง JCPOA ในวันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม โดยมิได้ให้เหตุผลว่าทำไมจึงจะแถลงก่อนกำหนดในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม

กำหนดการใหม่ของประธานาธิบดีทรัมป์ได้สร้างความไร้เสถียรภาพในทางภูมิรัฐศาสตร์ไปทั่วโลกตะวันตก ตลาดหุ้นวอลล์สตรีทเปิดตลาดโดยร่วงไปกว่าร้อยละ ๕๐ราคาน้ำมันในตลาดหลักพลุ่งขึ้นถึงบาร์เร็ลละ ๗๕ ดอลลาร์ ประธานกลุ่มโอเปคเป็นห่วงผลกระทบต่อเอกภาพในกลุ่มสมาชิกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก ข่าวลือในทางต่างๆ แพร่สะพัดไปทั่ว วงการระหว่างประเทศไม่เข้าใจว่านายทรัมป์สร้างสถานการณ์ด้านนี้เพื่อต้องการอะไรกันแน่

ตามกำหนดที่แจ้งล่วงหน้า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์แถลงจากทำเนียบขาว--

ติเตียนความตกลง JCPOA เช่นที่ใช้มา ตลอดปีกว่านี้ และว่าอิหร่านจะใช้ความตกลงดังกล่าวนี้ในการโจมตีอิสราเอล ประเทศในภูมิภาค โดยในคำกล่าว ทรัมป์ใช้ present tense ทั้งๆ ที่ Dan Coates (ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ) และ Mike Pompeo ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการ CIA ยืนยันต่อสภาว่า อิหร่านมิได้ละเมิดความตกลงแต่อย่างใด แต่ทรัมป์ยืนกรานที่จะถอนตัวจากความตกลงและเขาจะลงนามในประกาศฟื้นการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่รุนแรงที่สุด หากประเทศอื่นๆ ไม่คว่ำบาตรตาม ก็จะถูกคว่ำบาตรเช่นกัน อันหมายถึงพันธมิตรทั้งหลายในยุโรป แม้ทุกฝ่ายจะหวังดีต่อสหรัฐและพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะให้สหรัฐคงความตกลง ในขณะที่แถลงท่าทีเช่นนั้น ทรัมป์กล่าวว่า ไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ กำลังอยู่ระหว่างการเดินทางไปพบกับนายคิม จอง อุนเพื่อเตรียมการเจรจาระดับสุดยอดกับสหรัฐ ในวันเดียวกัน นายคิม จอง อุน ได้รีบเดินทางไปพบกับประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ที่กรุงปักกิ่งโดยเดินทางไปทางเครื่องบิน ซึ่งปกติคิมจะไม่ทำอย่างนั้น

ในทันทีที่ทรัมป์แถลงเสร็จและได้เดินไปที่โต๊ะข้างๆ แท่นกล่าวคำปราศรัยเพื่อลงนามในประกาศถอนตัวจากความตกลงกับอิหร่านและมาตรการแซงค์ชั่นอิหร่าน นายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอลได้ออกโทรทัศน์ขอบคุณและแสดงความยินดีต่อประธานาธิบดีทรัมป์ ผู้สื่อข่าวหลายคนตั้งข้อสังเกตว่า ถ้อยแถลงของนายทรัมป์คล้ายกับจะเป็นร่างที่นายเนตันยาฮูจัดทำให้

แทบจะในทันทีที่โดนัลด์ ทรัมป์กล่าวเสร็จ มีรายงานข่าวความตึงเครียดภายในอิสราเอล มีคำสั่งให้กองกำลังเตรียมพร้อมตามหลุมหลบภัย โดยเฉพาะในอาณาบริเวณใกล้กับที่ราบสูงโกลาน อีกประมาณชั่วโมงต่อมา มีข่าวว่าจรวดจากซีเรียได้ถูกยิงเข้ามาในอิสราเอล แต่อิสราเอลปฏิเสธที่จะยืนยันอีกด้านหนึ่ง มีรายงานซึ่งไม่มีการยืนยันว่า ขีปนาวุธชนิดหนึ่งได้ถูกยิงไปที่กรุงริยาด

ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศส นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์แห่ง สหราชอาณาจักร นายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันต่างแสดงความเสียใจในการตัดสินใจของประธานาธิบดีทรัมป์ และจะพยายามหาทางแก้ไขสถานการณ์รุนแรงระหว่างประเทศต่อไปอันมิใช่ง่ายนัก ในคำแถลง เยอรมนียังคงยึดถือตามความตกลงต่อไป ในชั้นนี้ การเมืองระหว่างประเทศอยู่ในสภาวะน่าห่วงกังวลอย่างมาก นางเฟเดริก้า มอเกรินี หัวหน้าสูงสุดฝ่ายนโยบายต่างประเทศของสหภาพยุโรปและมีส่วนร่วมในการเจรจา JCPOA แสดงความเสียใจอย่างมากในการที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ตัดสินใจถอนตัวจากความตกลง ส่วนประธานาธิบดีโอบามาได้แถลงแสดงความเสียใจที่ความตกลงที่ใช้เวลาในการเจรจาถึง ๙ ปีเศษ ถูกผู้ที่สืบตำแหน่งจากเขายกเลิก โดยมิได้ศึกษาให้ถี่ถ้วน อันจะนำมาซึ่งความไร้เสถียรภาพในโลกอย่างน่าเสียดาย ถือเป็นความผิดพลาดอยู่ ขณะที่อิหร่านมิได้ละเมิดเงื่อนไขของความตกลงแม้แต่น้อย

สำหรับข้าพเจ้าเอง สลดใจที่สหรัฐเลือกทางเดินเช่นนี้ โดยละเลยที่จะศึกษาพลวัตทางการเมืองภายในของอิหร่าน เพราะการตัดสินใจดังกล่าวมิได้คำนึงถึงความพยายามของฝ่ายปฏิรูป นำโดยประธานาธิบดีฮาสซาน โรฮานีและ ดร. ซาวัด ชาริฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านซึ่งเชื่อมั่นในคุณค่าของการทูต ที่จะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางมโนคติภายในอิหร่าน แทนที่จะไปใช้ทางของฝ่ายหัวรุนแรงตามแนวของคณะผู้พิทักษ์การปฏิวัติซึ่งมักปฏิบัติตามการชี้นำของอยาโตลลาห์ คามาเนอี ถ้อยแถลงของบอริส จอห์นสันสะท้อนแนวคิดเช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้ากล่าว ในวันเดียวกันนี้ ผล

การเลือกตั้งเลบานอนครั้งแรกใน ๙ ปี แสดงว่า กลุ่มเฮซโบลล่าห์ซึ่งเข้าใจว่าได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายหัวรุนแรงในอิหร่านได้เสียงข้างมากกว่าคณะของนายกรัฐมนตรีในปัจจุบัน ผลในบั้นปลายจะเป็นเช่นใดยากที่จะกำหนดได้ในชั้นนี้ เนื่องจากการเมืองภายในของเลบานอนใช้แบบ Sectarian โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นนิกายซุนหนี่ แต่ความเคลื่อนไหวด้านนี้ยังไม่ปรากฏจนถึงเวลาที่จัดทำข่าวนี้ในวันที่ ๙ พฤษภาคม

รัสเซียซึ่งสนับสนุนความตกลง เห็นความไร้เหตุผลของนายทรัมป์และว่า รัสเซียจะยึดถือตามความตกลงต่อไป โดยปล่อยให้สหรัฐภายใต้นายทรัมป์ต้องถูกโดดเดี่ยวในทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะต้องติดตามดูการเลือกจังหวะของประธานาธิบดีปูตินว่าจะเปิดเผย Kompromat ที่มีอยู่แล้วเพื่อหักหลังนายทรัมป์และพวกเมื่อใดต่อไป

ทั้งโลกตะวันตกตกอยู่ในความสับสน แต่บรรดาพันธมิตรสหรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหภาพยุโรป ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และเยอรมนี ต่างยืนยันที่จะถือว่า JCPOA ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป แม้แองเกลา แมร์เคิ่ลและรัฐบาลจะมีแนวทางเช่นนั้น พรรค AfT ขวาจัดก็ได้ถือโอกาสแสดงความเห็นด้วยกับรัฐบาล (แต่แนวทางของพรรคซึ่งต่อต้านคนเข้าเมืองยังมิได้เปลี่ยนแปลง)

นายคาร์ล บิลดท์ อดีตนายกรัฐมนตรีสวีเดนซึ่งบัดนี้เป็นประธาน European Council on Foreign Relations ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจแบบไม่ยั้งคิดของโดนัลด์ ทรัมป์ แต่ไม่อาจคาดหมายผลที่จะเกิดตามมาอันมิได้ตั้งใจ (Unintended consequences) ของมาตรการสุดโต่งที่นายทรัมป์ประกาศ

ในวันที่ ๙ วันนี้ ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศแถลงว่า อิหร่านยังปฏิบัติตามเงื่อนไขของความตกลงทุกประการ

ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศสแถลงชัดว่า JCPOA “is not dead” แม้โดนัลด์ ทรัมป์จะได้ประกาศถอนตัว

ที่สภาสามัญเย็นวันนี้หรือ ๑๘.๔๐ น. ตามเวลาในไทย นายบอริส จอห์นสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักร แถลงว่า JCPOA “remains essential” ตราบใดที่อิหร่านปฏิบัติตามความตกลง สหราชอาณาจักรจะไม่ “walk away” จอห์นสันเรียกร้อง (urged) สหรัฐมิให้ขัดขวางการทำหน้าที่ของอิหร่าน ตามความในหน้าแรกของ JCPOA ซึ่งอิหร่านแสดงเจตนาว่าจะไม่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ (ข้อความดังกล่าวมีจริง แม้จะอยู่ในคำขึ้นต้นหรือภาคอารัมภบทก็ตาม) แต่อาจถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดแจ้งของรัฐภาคีทั้งหมด

ในมุมมองของระหว่างประเทศ น้อยคนจะเข้าใจถึงผลกระทบของการตัดสินใจด้านนโยบายต่างประเทศของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ผู้นำของประเทศพันธมิตรใกล้ชิดของสหรัฐ เพราะทรัมป์มิได้คิดกว้างไกลเท่าใดนัก แต่อิหร่านได้พยายามรับมือกับเหตุที่เกิดขึ้น โดยรัฐมนตรีต่างประเทศซาริฟได้เดินทางไปยังภาคีของความตกลง เพื่อจะให้สภาวการณ์ต่างๆ ปรับตัวเป็นปกติโดยให้เวลาไว้เพียง ๖๐ วัน เริ่มที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อปลายสัปดาห์ที่แล้ว รัสเซีย และในวันอังคารที่ ๑๕ พฤษภาคม วันนี้ นายซาริฟ ได้ไปยังกรุงบรัสเซลส์เพื่อพบปะกับสหภาพยุโรป โดยได้หารือกับเฟดเดริก้า มอเกรินี่ หัวหน้าสูงสุดฝ่ายการต่างประเทศและผู้นำของยุโรปและรับทราบว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป กล่าวโดยสรุป ทุกฝ่ายเห็นด้วยกับความตกลงที่ได้ทำไว้แล้ว ปัญหาได้แก่ถ้อยแถลงของนายทรัมป์ขยายภาคบังคับไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธมิตรในยุโรปด้วย โดยผ่านมาตรการเคลื่อนไหวทางการเงินสำหรับกิจกรรมที่คว่ำบาตรอิหร่าน แม้ประเทศยุโรปจะได้ยกเลิกมาตรการเหล่านี้ไปแล้ว แต่บริษัทจากประเทศเช่นฝรั่งเศส

และอิตาลีนับร้อยแห่งจะได้ไปดำเนินการด้าน ธุรกิจในอิหร่านมาตั้งแต่ต้น ผลกระทบจากการตัดสินใจอันผิดพลาดของนายโดนัลด์ ทรัมป์ที่ไม่เพียงแต่ถอนตัวจากความตกลงเท่านั้น แต่ยังใช้อำนาจไปกระทบกระเทือนประเทศพันธมิตรใกล้ชิดทั้งหลาย อาจจะยังผลกระทบไปยังระบอบสัมพันธมิตรที่ผูกพันใกล้ชิดมากว่า ๗๐ ปีได้อย่างยากที่จะกอบกู้

เมื่อวันจันทร์ ที่ ๑๔ พฤษภาคม เป็นวันฉลองสำคัญยิ่งสำหรับชาวอิสราเอล มิใช่เพียงเพราะอิสราเอลได้ชนะเลิศในการประกวดการร้องเพลงของ Eurovision หรือ EURO Song Contest แต่เพราะเป็นวันเปิดที่ทำการสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐ ณ นครเจรูซาเล็ม +ด้วยการตัดสินใจของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ทั้งๆ ที่ไม่เข้าใจนัยยะต่อตะวันออกกลางและต่อสันติภาพของโลกในระยะยาว เพราะมองข้ามความจริงที่ว่าเจรูซาเล็มเป็นเขตยึดครอง โดยสหประชาชาติได้ลงมติให้สถานะของนครนี้เป็นประเด็นสุดท้ายที่จะเจรจากันระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ อันปรากฏชัดในความตกลงออสโล ซึ่งได้มีการลงนามที่ทำเนียบขาวเมื่อปี ๑๙๙๓ และปี ๑๙๙๕

หากจะมองในวงกว้างแล้ว คนหนึ่งที่อาจจะชื่นชมกับพัฒนาการที่เกิดขึ้นแล้วย่อมได้แก่นายเบนจามิน เนตันยาฮู ซึ่งได้ชักนำในทางต่างๆ ให้โดนัลด์ ทรัมป์ทำตามที่เขาต้องการเริ่มมาแต่การเดินทางไปต่างประเทศโดยไปเยือนอิสราเอลเป็นแห่งถัดจากซาอุดิ อาระเบียและไปยังนครเจรูซาเล็มกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายรวมทั้ง Western Wall การแต่งตั้งให้นาย David M. Friedman อดีตทนายในคดีล้มละลายของโดนัลด์ ทรัมป์ซึ่งเสนอให้ย้ายสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐไปอยู่ ณ นครเจรูซาเล็มและสนับสนุนการที่อิสราเอลได้ไปตั้งถิ่นฐาน (Settlements) ในเขตยึดครอง ไปเป็นเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำอิสราเอล โดยมีรายงานว่า นาย Friedman และ Jared Kushner บุตรเขยของโดนัลด์ ทรัมป์ต่างมี settlements ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิของตนอยู่ในเขตยึดครองทางฝั่งตะวันตกด้วย

พิธีเปิดสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐที่นครเจรูซาเล็มมีขึ้นอย่างเอิกเกริก โดยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้กล่าวคำปราศรัยโดยวิดิโอไปแสดงความยินดี และมอบหมายให้นาย Jared Kushner บุตรเขยในฐานะที่ปรึกษาอาวุโสและอิวานก้า บุตรี เป็นแขกพิเศษไปร่วมพิธี โดยนาย Kushner ซึ่งนายทรัมป์ตั้งให้เป็นตัวกลางในการแก้ปัญหาระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ซึ่งทราบกันทั่วไปว่าไม่ทราบปัญหาที่เป็นข้อพิพาท และ Palestinian Authority ไม่ยอมรับการวางตนเป็นกลางของผู้แทนสหรัฐมาตั้งแต่ต้น

ในวันเดียวกันสหรัฐได้ขอให้มีการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติขึ้น โดยนิกกี้ เฮลี่ เอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรสหรัฐได้อภิปรายโจมตีปาเลสไตน์กลุ่มฮามาส (Hamas) ว่า ยุยงส่งเสริมให้มีการก่อความยุ่งยากในบริเวณฉนวนกาซ่า อันต่างจากรายงานข่าวอิสระว่าปาเลสไตน์เสียชีวิตไปประมาณกว่า ๖๐ คน เพราะฝ่ายความมั่นคงของอิสราเอลปราบปรามอย่างหนักด้วยโดรนทิ้งระเบิดน้ำตาและกระสุนจริง ฝ่ายปาเลสไตน์ได้ประกาศล่วงหน้าว่าจะแสดง Days of rage จนถึงวันที่เริ่มเทศกาลถือศีลอดหรือ Ramadan สำหรับเหตุการณ์ปะทะกันนั้น สหประชาชาติได้มอบหมายให้ประเทศที่เกี่ยวข้องสืบสวนรายละเอียด

ตามรายงานข่าวของโทรทัศน์ช่องหนึ่งของไทยที่ว่า หลังจากที่สหรัฐได้ริเริ่มย้ายสถานเอกอัครราชทูตไปตั้ง ณ นครเจรูซาเล็มแล้วเช่นนั้น ประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ก็จะทยอยย้ายตามไป คงเป็นความเข้าใจผิด เนื่องจากไทยและประเทศอื่นๆ กว่า ๑๐๐ ประเทศมิได้ลงมติเห็นชอบกับการกระทำในสิ่งต้องห้ามของสหรัฐภายใต้นายทรัมป์ อย่างมากที่จะมีการย้ายก็อาจเป็นประเทศกัวเตมาลาและประเทศจากอเมริกากลางอีกหนึ่งประเทศ ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่การ

เห็นชอบให้ปาเลสไตน์เข้าร่วมในการประชุม สมัชชาสหประชาชาติอย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ลงมติเช่นประเทศเกือบทั้งหมด มีสหรัฐกับอิสราเอลเท่านั้นที่คัดค้าน

เมื่อวันที่ข้าพเจ้าไปพบกับรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศอิสราเอลตามแบบพิธีของการไปยื่นพระราชสาส์นตราตั้งเป็นเอกอัครราชทูตประจำรัฐอิสราเอล แทนที่รองปลัดกระทรวงฯ จะหลีกเลี่ยงการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในเรื่องที่เป็นสาระสำคัญตามประเพณีของการทูตในโอกาสเช่นนั้น กลับกล่าวหาว่าไทยมิได้ออกเสียงสนับสนุนอิสราเอลในสหประชาชาติ (ซึ่งในทางปฏิบัติทุกครั้งที่มีประเด็นเข้ามา ทั้งสหรัฐและอิสราเอลจะมาขอให้ไทยพิจารณาออกเสียงในทางที่เป็นประโยชน์แก่อิสราเอล) ข้าพเจ้าจึงจำต้องตอบโต้ว่า เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าได้รับเลือกเลือกเป็นประธานการประชุมใหญ่สมัยที่ ๒๕ ของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ซึ่งอิสราเอลเสี่ยงต่อการถูกขับออกจากสมาชิกภาพ เพราะก่อนการประชุม อิสราเอลได้ส่งเครื่องบิน F-๑๖ ไปทิ้งระเบิดทำลายเตาปฏิกรณ์เพื่อการทดลองของอิรักที่เมืองโอสิรัก อันเป็นยามสงบ ข้าพเจ้าได้พยายามแก้ไขเหตุการณ์ในที่ประชุมให้จนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ส่วนการลงมติในสหประชาชาติ หากมิใช่เป็นเรื่องหลักการสำคัญ เช่นข้อมติที่ ๒๒๔ และ ๓๓๘ อันเป็นผลจากการละเมิดมาตรฐานระหว่างประเทศโดยอิสราเอลแล้ว ไทยได้ยึดถือท่าทีที่อิสราเอลไม่มีสิทธิที่จะมาต่อว่าได้เลย ได้ข่าวว่าหลังจากการตอบโต้ของข้าพเจ้า รองปลัดกระทรวงคนนั้นไม่สบายไป (ขอให้ข้อมูลตามข่าวเพียงแค่นี้) สำหรับกรณีความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์นี้จะมีรายงานต่อไปในประมวลรายงานฉบับนี้

เมื่อปลายสัปดาห์ที่แล้ว นายปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้แถลงสิ่งต่างที่สหรัฐเรียกร้องให้อิหร่านดำเนินการและละเว้นการดำเนินการ ไม่ว่าจะมีพื้นฐานความเป็นจริงเพียงพอหรือไม่ก็ตาม เช่นให้ยุติการโจมตีในเยเมน โดยมิได้กล่าวถึงสงครามกลางเมืองที่เริ่มขึ้นจากกบฏ Houthis และการโจมตีทิ้งระเบิดโดยกองทัพอากาศซาอุดิ อาระเบีย ด้วยเครื่องบินรบทันสมัยที่สหรัฐขายให้และการสนับสนุนในการชี้เป้าและการข่าวตลอดหลายปีที่ผ่านมา จนนายซาเลห์อดีตผู้นำเสียชีวิตหลังจากที่แสดงความพร้อมที่จะพูดจากับซาอุดิ จริงอยู่เป้าหมายของสหรัฐต่างจากของซาอุดิ เพราะต้องการจะปราบปรามอัลเคดาในคาบสมุทรอาเรเบีย ส่วนซาอุดิต้องการจะต่อต้านอิหร่านซึ่งซาอุดิเห็นว่าเป็นฝ่ายสนับสนุนกบฏ Houthis ผลที่เกิดขึ้นได้แก่การสร้างวิกฤตการณ์ทางมนุษยธรรมในเยเมน คนนับล้านต้องเป็นเหยื่อของอหิวาตกโรค อาหารและยารักษาโรคขาดแคลนอย่างหนัก ซึ่งข้าพเจ้าได้รายงานมาก่อนหน้านี้แล้ว โดยกล่าวว่า ผู้หนึ่งซึ่งหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบมิได้ ก็คือมกุฎราชกุมารซาลมาน ในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ในส่วนที่เกี่ยวกับความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ นั้น สหรัฐได้ประกาศรายการคว่ำบาตรอย่างหนัก พร้อมกับข้อเรียกร้องจากนายปอมเปโอดังวรรคข้างต้น ด้วยความผิดจากการปฏิบัติตามความตกลง JCPOA โดยครบถ้วน จึงเป็นธรรมดาที่อิหร่านจะร้อนใจให้ความตกลงดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากอัครภาคีต่อไป สิ่งที่อิหร่านต้องการได้แก่ผลได้ทางเศรษฐกิจจากประเทศในยุโรปซึ่งได้ไปทำธุรกิจในอิหร่าน รวมทั้งตวามสามารถที่จะขายน้ำมันได้เต็มตามที่ตกลงกับประเทศภายนอก รวมทั้ง OPEC แต่แม้ภาคีทั้งหลายจะเห็นด้วย รัฐบาลนายทรัมป์ก็จะตอบโต้ นี่เป็นชนวนแห่งวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้น เพราะนโยบายไร้ความคิดของมหาอำนาจชั้นนำ ซึ่งยอมเลือกทางเดินตามแนวของประเทศที่เป็นผู้ตามมานานปี จนถึงวันนี้ ที่ ๒๘ พฤษภาคม ยังไม่เห็นทางออกจากกับดักที่นายทรัมป์ยอมนำประเทศเข้าไปติด

วันจันทร์ที่ ๗ พฤษภาคม วันนี้เป็นวันสาบานตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีวาระที่ ๔ ของวลาดิเมียร์ ปูติน แห่งสหพันธ์รัฐรัสเซีย โดยจะอยู่ในตำแหน่งไปอีก ๖ ปี ตลอดสองสามวันที่ผ่านมา ประชาชนชาวรัสเซียได้ชุมนุมประท้วงปูตินในกรุงมอสโก นครเซ็นต์ ปีเตอร์สเบอร์กและเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ กำลังตำรวจเป็นจำนวนมากได้จับผู้ประท้วงไปหลายร้อยคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนาย Alexei Navalny แกนนำต่อต้านนายปูติน ซึ่งถูกจับที่กรุงมอสโกเป็นครั้งที่ ๔ และถูกนำตัวไปคุมขังอยู่ ๒ วันจึงถูกปล่อยตัว

ปูตินได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม อันมิใช่การเลือกตั้งตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังที่รายงานไว้แล้วในฉบับเดือนมีนาคม คู่แข่งเช่นนายนาวัลนี มิได้รับอนุมัติจากปูตินให้ลงเลือกตั้งได้ ภาพประธานาธิบดีปูตินที่ออกจากพิธีรับตำแหน่งในวังเครมลิน ได้ขึ้นรถยนต์หรูแบบ Limousine ยี่ห้อ Rolls Royce กันกระสุน กระหนาบด้วยมอเตอร์ไซด์ขบวนใหญ่ ดูราวกับขบวนเสด็จของพระเจ้าจักรพรรดิ์หรือที่รัสเซียนเรียกว่า Czar

ปัญหาใหญ่ของรัสเซียได้แก่ความชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งยืดเยื้อมาหลายปี แต่ราคาน้ำมันอันสูงขึ้นไปในระดับบาร์เรลละ ๗๐+ ดอลลาร์ ซึ่งสูงที่สุดตั้งแต่ปี ๒๐๑๔ คงจะเป็นข่าวดี แต่จะคงระดับสูงเช่นนี้ไปนานเท่าใดยังยากที่จะตอบในชั้นนี้ เพราะมีตัวนำอยู่หลากหลาย อาทิสหรัฐอเมริกา ซาอุดิ อาระเบีย แคนาดาและรัสเซีย ซึ่งมียุทธศาสตร์ระหว่างประเทศแตกต่างกัน

ความยิ่งใหญ่ของปูตินเป็นมาอย่างไร อาจทราบได้จากแหล่งต่างๆ แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า ข้อมูลจากนาย Michael McFaul อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำรัสเซีย ซึ่งเคยอยู่กับฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติมาก่อนและได้รับแต่งตั้งให้ไปอยู่ที่รัสเซียในสมัยประธานาธิบดีโอบามา ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มเติมจากความเป็นมาอันได้รวบรวมไว้ก่อนนี้

เมื่อปี ๑๙๘๙ ที่กำแพงเบอร์ลินถูกทำลาย ปูตินเป็นเจ้าหน้าที่สืบราชการลับสังกัด KGB ในเยอรมันตะวันออก ได้รีบเดินทางไปยังกรุงมอสโกและกลับไปยังนครเซ็นต์ ปีเตอร์สเบอร์กอันเป็นที่เกิด โดยได้รับความช่วยเหลือด้านแนวคิดและคำแนะนำจากนายอนาโตลี ซ้อฟฉัก นายกเทศมนตรีที่นั่นซึ่งเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ หลังจากนั้น ปูตินได้ไปยังกรุงมอสโก โดยเริ่มมีความสนใจในตำแหน่งในรัฐบาลและเพื่อฟื้นฟูหน่วยงานเดิมจนในที่สุดได้จัดตั้ง Foreign Security Service หรือ FSB (ตามชื่อในตัวสะกดภาษารัสเซียน) ขึ้น โดยครอบคลุมภารกิจของ KGB ด้วย ระยะนั้น สถานการณ์ค่อนข้างสับสน มีการพยายามก่อรัฐประหารขึ้นเพื่อโค่นรัฐบาลนำโดยมิคาอิล กอร์บาชอฟซึ่งขณะนั้นอยู่ระหว่างพักร้อน แต่ถูกต่อต้าน จนในที่สุดบอริส เยลท์ซินได้เป็นผู้นำ ทำให้ระบอบสหภาพโซเวียตล่มสลายในปี ๑๙๙๑ หนึ่งปีเศษหลังจากที่ข้าพเจ้าย้ายจากกรุงมอสโกไปอยู่ ณ กรุงโรม อันช่วยมากให้ติดตามข่าวในรัสเซียได้อย่างใกล้ชิด เพราะสามารถรับรายงานจาก BBC และ CNN ได้โดยสะดวก

ตามคำกล่าวของแม็คฟาวล์ เยลท์ซินได้นำปูตินมาช่วยซึ่งในชั้นนั้นปูตินเองเสนอว่า นายเนียมซอบดูจะมีความสามารถในการบริหารดีพอ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นรองนายกรัฐมนตรี ปูตินเองได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี ๑๙๙๙ เมื่อเยลท์ซินหมดบารมีลง ปูตินจึงได้เป็นประธานาธิบดี จนถึงปี ๒๐๐๘ เมื่อหมดวาระจึงสลับให้นายดมิตริ เม็ดเวเด็ฟเป็นประธานาธิบดีโดย ปูตินในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจในฐานะประธานาธิบดี อันเป็นช่วงที่แม็คฟาวล์ได้รับแต่งตั้งไปเป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโกก่อนหน้านั้น ประธาธิบดีโอบามา ได้ไปเยือนกรุงมอสโกและหารือข้อ

ราชการกับเม็ดเวเด็ฟ แม็คฟาวล์ตั้งข้อสังเกตว่า การหารือเป็นไปด้วยดี เพราะต่างจากปูติน เม็ดเวเด็ฟไม่เคยทำงานกับ KGB มาก่อน วิธีคิดและกลยุทธจึงไม่พลิกแพลงเช่นปูติน

เมื่อถึงกำหนดการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ๒๐๑๒ ปูตินจะสมัครเข้าแข่งอีก ประชาชนได้ชุมนุมประท้วงทั้งในกรุงมอสโกและในจังหวัดต่างๆ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ปูตินได้รับชัยชนะอย่างมาก ฮิลลารี คลินตัน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้ออกความเห็นว่า คงมีการโกงการเลือกตั้ง น่าจะมีการสอบสวน แม็คฟาวล์กล่าวว่า ปูตินโกรธฮิลลารีมากและเป็นเหตุหนึ่งที่ปูตินได้แทรกแซงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐ โดยประชาคมข่าวกรองสหรัฐยืนยันเป็นเอกฉันท์ว่า เจตนาของปูตินได้แก่การ “Help Trump, hurt Hillary” ตามรายงานก่อนหน้านี้ของข้าพเจ้า การแทรกแซงการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๐๑๖ มิใช่เพื่อแก้แค้นฮิลลารีเพราะปูตินเชื่อว่าได้ปลุกระดมชาวรัสเซียให้ชุมนุมกันในการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๐๑๒ เท่านั้น แต่ปูตินเองไม่ต้องการให้ฮิลลารีได้เป็นประธานาธิบดีเพราะเขาเห็นว่าเธอฉลาดและรอบรู้การเมืองระหว่างประเทศมาก จนอาจเป็นอุปสรรคต่อแผนการของเขาที่จะได้ใหญ่ยิ่งขึ้น การแทรกแซงการเลือกตั้งได้เป็นประเด็นในการสอบสวนหาความผิดของนายโดนัลด์ ทรัมป์และคณะผู้หาเสียงมาจนบัดนี้ ในขณะเดียวกัน รัสเซีย ภายใต้การบงการของปูตินได้แทรกแซงการเลือกตั้งกึ่งวาระของสหรัฐซึ่งจะมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๑๘ โดยนายทรัมป์ได้วางตัวอันจะเป็นผลร้ายแก่ตัวเองและคณะอย่างไม่มีปัญหา ประธานาธิบดีปูตินได้ต่อต้านประธานาธิบดีโอบามาด้วย และได้สั่งห้ามมิให้เอกอัครราชทูตไมเคิล แม็คฟาวล์เข้ารัสเซีย นับเป็นชาวอเมริกันคนที่สองซึ่งถูกเป็นคนต้องห้ามนับแต่นายจอร์จ เคนนัน อดีตผู้เชี่ยวชาญกิจการรัสเซียในระยะที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ปูตินได้ตั้งตัวต่อต้านประธานาธิบดีโอบามาด้วย เพราะเหตุที่ได้รวมกำลังกับสหภาพยุโรปในการคว่ำบาตรจากการที่รัสเซียได้ยึดไครเมียและพยายามรุกรบไปในทิศทางของยูเครน ซึ่งปูตินเรียกว่าเป็น Near abroad แต่ประเทศอื่นๆ ถือว่าเป็นประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยครบถ้วน

ตามรายงานล่าสุดในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน แถลงว่า เขาจะรับตำแหน่งผู้นำไปจนครบวาระในปี ๒๐๒๔ เป็นถ้อยแถลงที่ขอรับฟังไว้ก่อนในชั้นนี้เนื่องจากโดยปกตินิสัยบรรดา Autocrats ทั้งหลายจะไม่ยอมสละอำนาจโดยง่าย

ในวันนี้ที่มีข่าวจากไนจีเรียว่า ทางการได้ช่วยผู้ที่ถูกกลุ่มก่อการร้ายโบโก ฮารามจับตัวไปจากทางตะวันออกเฉียงเหนือกว่า ๑ พันคน ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้หญิง ประธานาธิบดีบูฮารี ซึ่งเพิ่งเดินทางไปพบกับประธานาธิบดีทรัมป์ที่กรุงวอชิงตัน ได้เดินทางไปยังสหราชอาณาจักรเพื่อรับการรักษาพยาบาล โดยไม่มีคำแถลงว่า ป่วยด้วยโรคอะไร

เมื่อปีที่แล้ว ประธานาธิบดีบูฮารีต้องไปรับการรักษาพยาบาลที่สหราชอาณาจักรหลายเดือน ครั้งนี้ ปรากฏข่าวจากวงในว่า ประธานาธิบดีบูฮารีจะลงแข่งขันในการเลือกตั้งอีกในปีหน้า คงจะเพื่อให้วางใจว่า มิได้ล้มป่วยด้วยโรคร้ายแรงประการใด

สุขภาพผู้นำประเทศเช่นสหรัฐอเมริกา นั้น จะต้องเปิดเผย เพราะตามรายงานเมื่อเร็วๆ นี้ มีความเหลือเชื่อเกิดขึ้น เนื่องจากแพทย์ประจำตัวนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเป็นแพทย์ด้านทางเดินอาหาร (Gastrointestinal) เปิดเผยความจริงว่า ใบรับรองแพทย์ที่ว่านายทรัมป์มีสุขภาพดีที่สุดในบรรดาผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งที่เคยมีมา เป็นคำบอกของนายทรัมป์เอง มิใช่เป็นผลของการตรวจร่างกายโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่อย่างใด เรื่องนี้อาจส่งผลให้แพทย์ประจำตัวอยู่ในข่ายที่ละเมิดจรรยาแพทย์ได้

สำหรับนิสัยประจำตัวซึ่งกล่าวเท็จเป็น ประจำจนนิตยสาร The Economist ฉบับเดือนกันยายน ๒๐๑๖ ตั้งให้โดนัลด์ ทรัมป์เป็น Lord of the lies นั้น ตามการตรวจข้อเท็จจริงหรือ Fact check ของวอชิงตัน โพสต์ จนถึงวันที่ ๕ พฤษภาคม ประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวเท็จและอวดอ้างเอาความดีใส่ตัวไปแล้ว ๓๐๐๑ ครั้ง ตัวเลขดังกล่าวย่อมจะเพิ่มขึ้นอีก นับเป็นปัญหาใหญ่จน MIT และสถาบันชั้นสูงในสหรัฐกำลังหาทางเยียวยาจากอาการ Post truth ซึ่งนิตยสาร The Economist เห็นว่ามิใช่ง่ายนัก

เมื่อเวลาประมาณ ๐๒.๓๐ น. ตามเวลาในประเทศไทยคืนวันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม รายงานข่าวด่วนจากคาบสมุทรเกาหลีแจ้งว่า โดยที่เกาหลีใต้กับสหรัฐได้เริ่มการซ้อมรบทางอากาศ ซึ่งเกาหลีเหนือเห็นว่าเป็น Hostile act อันเป็นการยั่วยุให้เกิดความไม่สงบ รัฐบาลเกาหลีเหนือจึงขอยกเลิกการเจรจาในระดับเจ้าหน้าที่ที่กำหนดว่าจะมีขึ้นในวันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม การแถลงข่าวดังกล่าวมีขึ้นทางโทรทัศน์ทางการของเกาหลีเหนือ แถลงข่าวครั้งนี้มิได้ใช้ประโยชน์จากโทรศัพท์ Hot line ที่ติดตั้งไว้แล้วเพื่อการหารือโดยตรงระหว่างคิม จอง อุน แห่งเกาหลีเหนือกับประธานาธิบดี มูน เจ อิน แห่งเกาหลีใต้ แถลงข่าวฉบับแรกมิได้กล่าวโดยตรงถึงการเจรจาระหว่างคิมกับทรัมป์ที่กำหนดว่าจะมีขึ้นในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ศกนี้ที่สิงคโปร์

ในเวลาใกล้เคียงกัน ผู้สื่อข่าวได้พยายามถามประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ซึ่งกำลังไปเยี่ยมภริยาที่ไปรับการรักษาพยาบาลที่ Walter Reed Hospital ว่าจะไปเจรจากับคิม จอง อุน หรือไม่ แต่โดนัลด์ ทรัมป์ไม่ตอบ รายงานข่าวจากกรุงวอชิงตันแจ้งว่า ขณะนั้นมีการประชุม Inter-agency ระหว่างคณะที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงของประธานาธิบดี กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คงจะเพื่อพิจารณาท่าทีล่าสุดของเกาหลีเหนือ

โดยที่เป็นเวลาดึกมากแล้วและยังมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะวิเคราะห์ข่าว ข้าพเจ้าจึงรอรับข่าวคืบหน้าไว้ก่อน

ต่อมาในวันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม วันนี้ สำนักข่าว BBC ได้นำเสนอถ้อยแถลงจากนายหรือนางสาว Kim Kye-gwan (ที่ไม่ทราบแน่ว่าเป็นชายหรือหญิงเพราะไม่ทราบภาษาเกาหลี ทราบต่อมาว่าผู้จัดทำสารภาษาอังกฤษซึ่งคิม จอง อุนพอใจมากเป็นผู้หญิงซึ่งกล่าวว่ารองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์เป็น Political dummy จึงได้ตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเกาหลีเหนือ) ว่า คิม จอง อุน Chairman of the State Affairs Commission ได้ตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ (strategic decision) ในการยุติประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์อันไม่น่าพึงใจนักกับสหรัฐและการพบกับนายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ สองครั้งด้วยกันระหว่างที่เขาไปเยือนเกาหลีเหนือ และได้ดำเนินการอันสำคัญยิ่งด้วยจิตใจอันกว้างของอุนเพื่อสันติภาพและความมีเสถียรภาพในคาบสมุทรเกาหลีและในโลก. . .ด้วยความคาดหมายว่า การประชุมสุดยอดจะเป็น “a big step forward for catalyzing détente บนคาบสมุทรเกาหลีและสร้างสรรค์อนาคตอันยิ่งใหญ่ แต่มาบัดนี้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุม unbridled remarks provoking the other side of dialogue are recklessly made in the US and I am totally disappointed as these constitute extremely unjust behaviour.

High-ranking officials of the White House and the Department of State including John Bolton, White House national security adviser, are letting loose the assertions of a so-called Libya mode of nuclear abandonment "complete, verifiable and irreversible denuclearization", "total decommissioning of nuclear weapons, missiles, biochemical weapons" etc, while talking about a formula of "abandoning nuclear weapons first, compensating afterwards."

. . . I cannot suppress indignation at such moves of the US, and harbour doubt about the US sincerity for improved DPRK-US relations through sound dialogue and negotiations. . . . It is absolutely absurd to dare compare the DPRK, a nuclear weapon state, to Libya which had been at the initial stage of nuclear development. We shed light on the quality of Bolton already in the past, and we do not hide our feeling of repugnance towards him. เราได้ประกาศความตั้งใจที่จะ denuclearize ในคาบสมุทรเกาหลีมาแล้ว และแถลงชัดว่า เงื่อนไขสำหรับการ denuclearization ได้แก่การยุตินโยบายต่อต้าน DPRK และการคุกคามทางนิวเคลียร์กับการ blackmail ของสหรัฐ

But now, the US is miscalculating the magnanimity and broad-minded initiatives of the DPRK as signs of weakness and trying to embellish and advertise as if these are the product of the sanctions and pressure.

The US is trumpeting as if it would offer economic compensation and benefit in case we abandon nukes.

But we have never had any expectation of US support in carrying out our economic construction and will not at all make such a deal in future, too.

. . . .

If the Trump administration takes an approach ในการดำเนินความสัมพันธ์กับเราให้ดีขึ้นด้วยความจริงใจ ก็จะได้รับการตอบสนองด้วยดีจากเรา However, if the US is trying to drive us into a corner to force our unilateral nuclear abandonment, we will no longer be interested in such dialogue and cannot but reconsider our proceeding to the DPRK-US summit.

ถึงขั้นนี้ ยังบ่งมิได้ว่าการประชุมระดับสุดยอดจะมีขึ้นตามกำหนดหรือไม่ เพราะอยู่ที่การตอบสนองของรัฐบาลสหรัฐในทางที่เหมาะสมและคิดอย่างรอบคอบ แต่คิดว่าหากไมค์ ปอมเปโอมีทางติดต่อนัดหมายไปพบกับคิม จอง อุน ก็เป็นไปได้ที่จะปรับความเข้าใจกันถ้าปอมเปโอมีศิลปะทางการทูตพอ ในอันที่จะแสดงความจริงใจให้ชัดเจน อีกทางหนึ่งได้แก่การอาศัยการติดต่อโดยตรงของประธานาธิบดีมูน เจ อินกับคิม จอง อุน โดยอาจใช้โทรศัพท์ Hot line ที่ติดตั้งไว้แล้ว ก่อนหน้าที่มูน เจ อินจะเดินทางไปพบกับโดนัลด์ ทรัมป์ที่กรุงวอชิงตันในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ตามกำหนดนัดเดิม

สำหรับประเด็นที่ว่า ทำไมเกาหลีเหนือจึงตั้งแง่ขึ้นมาในชั้นนี้ มิใช่เป็นเรื่องที่จะหาคำตอบได้ง่ายๆ วิธีคิดของข้าพเจ้าอยู่ที่ว่า ในบรรดาประเทศที่ไม่ต้องการให้สหรัฐแผ่อำนาจไปมากนักในขณะนี้ มีจีนกับรัสเซีย แต่โดยที่จีนมีบทบาทไม่น้อยในการหาทางสร้างความเข้าใจระหว่างสหรัฐกับเกาหลีเหนือ และ

เกาหลีเหนือได้ไปพบสี จิ้น ผิงถึงสองครั้งในปีนี้ ก่อนที่จะกลับมาสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเหนือกับใต้ จึงอดคิดถึงยุทธศาสตร์ของรัสเซียมิได้

ในรายงานที่ข้าพเจ้านำเสนอมาและบทวิเคราะห์เกี่ยวกับเกาหลีเหนือล่าสุดเมื่อเดือนเมษายน ศกนี้ ข้าพเจ้ามิได้เจาะจงถึงแนวทางของปูตินซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวกับความเป็นไปในคาบสมุทรเกาหลี หากแต่ถ้าย้อนคิดถึงแนวคิดของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของลิเบียและอิรัก เช่นที่จอห์น โบลตันกล่าวถึงในบริบทของการป้องกันอาวุธนิวเคลียร์ ก็ดูแปลกที่อุทาหรณ์นี้มาปรากฏในถ้อยแถลงของรัฐมนตรีช่วยต่างประเทศเกาหลีเหนือในนัยยะเดียวกัน และยังมีคำเตือนของปูตินว่า อย่ากดดันเกาหลีเหนือให้จนมุมซึ่งก็มีการนำมาใช้ในถ้อยแถลงเดียวกัน และหากจะให้เกาหลีเหนือยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ชาวเกาหลีเหนือหันไปกินหญ้าจะดีกว่า อาจจะเพราะเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวในบทวิเคราะห์ว่า “ยังไม่จบ ท่าทีของบุคคลที่หาโอกาสสร้างความได้เปรียบในทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างไม่หยุดยั้งได้แก่วลาดิเมียร์ ปูติน ควรแก่การเฝ้าติดตามต่อไป” คำกล่าวของปูติน นั้น แสดงไว้ที่นครวลาดิวอสต็อคซึ่งอยู่ไม่ห่างจากเกาหลีเหนือเท่าใด ขอกล่าวเสริมด้วยว่า สงครามเกาหลีเมื่อปี ๑๙๕๐ นั้น มิได้อุบัติขึ้นเพราะคิม อิล ซุง แต่เป็นแผนรุกคืบของโจเซฟ สตาลิน และ Armistice Agreement เพื่อสงบศึกในปี ๑๙๕๓ ตกลงกันได้ เพราะสตาลินถึงแก่กรรมก่อนหน้านั้น การที่จีนคอมมิวนิสต์ส่งทหารประมาณหนึ่งล้านข้ามแม่น้ำยาลูมาช่วยรบ ก็เพราะคำขอร้องของสตาลินต่อเหมาเจอ ตุง ซึ่งมอบหมายให้หลิน เปียวบัญชาการรบ

ในรายงานก่อนหน้านี้ของข้าพเจ้าในช่วงที่วลาดิเมียร์ ปูติน ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนในการวางยาทำลายประสาทอดีตสายลับรัสเซียที่เมือง Salisbury ในอังกฤษและความที่รัสเซียอยู่ในสถานะถูกโดดเดี่ยวในวงการระหว่างประเทศ นั้น ปูตินเองได้เดินทางไปยังประเทศต่างๆ เพื่อแสดงว่า รัสเซียยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศต่างๆ เช่นเดิมนายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้รับมอบหมายให้ไปยังเกาหลีเหนือ แต่ก็แปลกที่ไม่มีข่าวเกี่ยวกับการไปเยือนเกาหลีเหนือแม้แต่น้อย เป็นไปได้หรือเปล่าว่าลาฟรอฟได้แนะนำให้คิม จอง อุนแสดงท่าทีดังที่สงสัยในวรรคข้างต้น เพราะติมเองก็ไม่แน่ใจในเจตนาที่แท้จริงของโดนัลด์ ทรัมป์และ”ลิเบีย โมเดล” ก็เคยได้รับการกล่าวถึงโดยเกาหลีเหนือบ้างแล้วเช่นกัน

อันที่จริงในช่วงเวลาที่อ่อนไหวเช่นนี้ การแถลงท่าทีต่อสาธารณะย่อมต้องได้รับความไตร่ตรองเป็นพิเศษ แต่รายงานข่าวจากทำเนียบขาวในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ดูจะไปอีกทางหนึ่ง โดยมีคำกล่าวจากทั้งจอห์น โบลตันและจากโดนัลด์ ทรัมป์เองซึ่งเน้นย้ำประเด็นที่เกาหลีเหนือไม่ประสงค์จะได้ยิน จริงอยู่เมื่อเกาหลีเหนือเปลี่ยนท่าทีกะทันหัน นายทรัมป์ประหยัดถ้อยคำมาก แต่เท่าที่พูดออกมา ก็ไม่แนบเนียนดังเช่นคำพูดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ซึ่งนายทรัมป์พยายามจะอธิบายคำว่า “ลิเบียโมเดล” ว่าเป็นในบริบทของการที่จะปราบลิเบียให้ราบคาบ (Decimate) โดยกลุ่มกบฏได้ตามสังหาร กาดาฟีเอง อย่างไรก็ดี หากการเจรจาไม่ยังผลดี ก็ไม่อาจคาดหมายที่จะปลอดภัยได้ ซึ่งมิใช่เป็นการส่งสัญญาณในทางสร้างสรรค์

ตามข่าวที่ทราบกัน นายจอห์น โบลตัน ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงของประธานาธิบดี และนายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ต่างแข่งขันกันเป็นผู้ที่นายทรัมป์รับฟังมากที่สุด ข่าวนี้จะจริงสักเพียงใดไม่อาจทราบได้ในชั้นนี้ แต่ในมุมมองของข้าพเจ้า สองคนนี้มีอุปนิสัยต่างกัน คือนายโบลตันประสงค์ที่จะเป็นผู้นำทางด้านแนวคิดเหนือกว่าคนอื่น ส่วนนายปอมเปโอดูจะตามใจโดนัลด์

ทรัมป์มากกว่า ในระยะนี้ สัญญาณจากทำเนียบ ขาวจึงค่อนข้างสับสน (Mixed signal) ในขณะที่รองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์วางตัวลำบาก โดยบางครั้งถูกเพ่งเล็งว่า พยายามจะเตรียมตัวพร้อมที่จะรับตำแหน่งผู้นำ หากโดนัลด์ ทรัมป์ต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะมีข้อหาว่ากระทำผิดในทางต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน

ทุกวันนี้ นายทรัมป์จึงปั้นข้อหาต่างๆ เพื่อบั่นทอนบทบาทของกระทรวงยุติธรรม ข้อหาหนึ่งได้แก่การโจมตีว่า FBI ได้ส่งสายลับ (Spy หรือ Informant) สืบข่าวระหว่างการหาเสียงเมื่อปี ๒๐๑๖ โดยผู้แทนสังกัดพรรครีพับลิกันเช่นนาย Devin Nunes อดีตประธานกรรมาธิการข่าวกรองของสภาผู้แทนฯ ที่ได้ช่วยนายทรัมป์มาตลอด ถึงขั้นรวบรัดเปิดเผยรายงานของกรรมาธิการข่าวกรองซึ่งยังไม่ครบถ้วนอันทำให้นายทรัมป์ใช้อ้างว่า ข้อกล่าวหาเขาและการสมรู้ร่วมคิด (Collusion) กับรัสเซีย นั้น ไม่มีมูลแต่อย่างใด เพื่อพยายามกดดันให้นาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในการสอบสวนนายทรัมป์และคณะผู้หาเสียง ให้ลดละการปฏิบัติภารกิจ ล่าสุดในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม นายทรัมป์ได้กล่าวหาโดยไม่มีมูลและหลักฐานใดๆ แม้แต่น้อยว่า ที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller ได้ทำหลายอย่างเพื่อจะแทรกแซงการเลือกตั้งกึ่งวาระในเดือนพฤศจิกายน ปีนี้

นายทรัมป์ได้ปั้นข้อกล่าวหาทำนองเดียวกันเมื่อต้นปีที่แล้ว โดยการทวีตข้อหาว่าประธานาธิบดีโอบามาได้ลอบดักฟัง (wire-tapping) ความเคลื่อนไหวในการหาเสียงของเขาที่ Trump Tower และพาลไปถึง ศูนย์ข่าวกรองของบริติชที่สหราชอาณาจักร (GCHQ) ซึ่งทุกฝ่ายรวมทั้ง FBI และสำนักข่าวกรองทั้งหมดได้แถลงปฏิเสธอย่างเด็ดขาดว่าไม่มีมูลความจริงแม้แต่น้อย จนบัดนี้ นายทรัมป์ก็ยังมิได้ขอโทษใคร ทั้งประธานาธิบดีโอบามาและชาวอเมริกันด้วย

ข้อกล่าวหาล่าสุดจะมีการหารือกับผู้ตรวจการกระทรวงยุติธรรมในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ซึ่งสื่อมวลชนเห็นว่านายทรัมป์พยายามจะ Deflect ข้อหามากมายที่เขาใช้วิธีเช่นนี้มาเบี่ยงเบนความสนใจของประชาชนไปในเรื่องอื่น แต่แม้เดิมทีนายทรัมป์จะให้ทั้งสองพรรคได้ร่วมรับฟังด้วย แต่พรรคเดโมแครตปฏิเสธที่จะไปเข้าร่วม ในที่สุด ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบเป็นให้ Gang of Eight ซึ่งเป็นผู้แทนในสภาจากทั้งสองพรรคที่จะได้รับทราบความลับสำคัญ ไปรับฟังการบรรยาย โดยไม่ปรากฏว่าเป็นจริงตามที่นายทรัมป์กล่าวหา

ในช่วงนี้ มีสัญญาณหลายอย่างที่ทำให้ไม่แน่นอนว่า การประชุมระดับสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กับประธานคิม จอง อุน ที่กำหนดจะมีขึ้นในวันที่ ๑๒ มิถุนายนที่สิงคโปร์ จะมีได้หรือไม่

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ประธานาธิบดีมูน เจ อิน แห่งเกาหลีใต้ได้เดินทางไปหารือข้อราชการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ที่ทำเนียบขาวตามที่ได้นัดหมายไว้ ในระหว่างการให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนจาก Oval Office โดนัลด์ ทรัมป์ได้กล่าวลอยๆ หลายอย่างซึ่งทำให้ผู้ฟังเช่นข้าพเจ้ารู้สึกไม่แน่ใจว่า การประชุมจะมีขึ้นได้หรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำกล่าวของนายทรัมป์ว่าประธานาธิบดีสี จิ้น ผิงนี่ดูจะเป็น “World class poker player” เพราะเมื่อคิม จอง อุนไปพบกับสีครั้งที่สอง ท่าทีเปลี่ยนไปอย่างมีนัยยะสำคัญ อันหมายถึงการที่เกาหลีเหนือได้อ้างถึง “ลิเบียโมเดล” ที่นายจอห์น โบลตันกล่าวมาหลายปีแล้ว ทำให้ต้องฉุกคิดว่า จีนต้องการให้อะไรเกิดขึ้นแน่

ผู้สังเกตการณ์คนอื่นมองไปว่า เมื่อใกล้วัน ประชุม โดนัลด์ ทรัมป์คงจะรู้สึก “Cold feet” เพราะเกรงจะก้าวพลาด ด้วยความที่มิได้เตรียมตัวพร้อมเพียงพอ ซึ่งในประเด็นนี้ ข้าพเจ้าจะวิเคราะห์ต่อไป หากมีเวลา

ในคืนวันรุ่งขึ้นคือวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ประธานาธิบดีทรัมป์ก็ตัดสินใจยกเลิกการประชุมกับประธานคิม จอง อุนโดยให้ส่งจดหมายด้วยภาษาค่อนข้างสุภาพไปยัง “His Excellency Kim Jong Un, Chairman of the State Affairs Commission แจ้งว่าตามคำขอนานมาแล้วของเกาหลีเหนือที่จะพบกัน นั้น เขาได้รอวันอยู่ด้วยความสนใจ “Sadly, based on the tremendous anger and open hostility displayed in your most recent statement, I feel it is inappropriate, at this time, to have this long-planned meeting. เพราะฉะนั้น โดยจดหมายฉบับนี้ จะไม่มีการประชุมที่สิงคโปร์ “You talk about nuclear capabilities, but ours are so massive and powerful that I pray to God they will never have to be used.. . .If you change your mind having to do with the most important summit, please do not hesitate to call me or write. The world, and North Korea in particular, has lost a great opportunity for lasting peace and great prosperity and wealth. This missed opportunity is a truly sad moment in history.”

รายงานที่ยกเลิกการประชุมขั้นสุดยอดนี้ไปถึงประธานาธิบดีมูน เจ อินแห่งเกาหลีใต้ประมาณ ๑ ชั่วโมงหลังจากที่มูนเดินทางกลับจากกรุงวอชิงตันและได้มีการประชุมฝ่ายความมั่นคงตลอดทั้งคืน สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า ประธานาธิบดีมูน เจ อิน รับทราบข่าวนายทรัมป์ยกเลิกการประชุมด้วย “severe sense of shock”

นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้รับสารตอบจากคิม จอง อุน อันทำให้เขาไม่พอใจอย่างยิ่ง เพราะได้เรียกรองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์ที่กล่าวย้ำถึง “ลิเบีย โมเดล” ว่าเป็น “Political dummy” ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ทรัมป์แถลงยกเลิกการประชุมขั้นสุดยอดที่ส่งไปดังที่กล่าวถึงข้างต้น

แต่ประธานาธิบดีมูน เจ อิน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้มีการประชุมระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์กับคิม จอง อุน ไม่ลดละความพยายาม เมื่อหารือกับฝ่ายความมั่นคงเสร็จ มูนได้ใช้โทรศัพท์ Hot line ติดต่อไปยังคิม จอง อุน ทั้งสองจะได้พูดกันอย่างไร ไม่เป็นที่ทราบของคนภายนอก ข่าวต่อมาแสดงว่า ในเวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น. ตามเวลาท้องถิ่นในวันถัดมา ประธานาธิบดีมูน เจ อินและคนใกล้ชิดได้ข้ามเขตปลอดทหารไปทางฝั่งเกาหลีเหนือและมีการประชุมขั้นสุดยอดครั้งที่ ๒ กับคิม จอง อุน ที่ DMZ ปรากฏว่าได้ผลในทางสร้างสรรค์เกินความคาดหมายของหลายฝ่าย ความหวังที่จะมีการประชุมระหว่างสหรัฐกับเกาหลีเหนือที่สิงคโปร์ได้ฟื้นกลับมาอีก โดยคิม จอง อุนได้มีสารถึงโดนัลด์ ทรัมป์ด้วยถ้อยคำที่ทำให้นายทรัมป์ถูกใจเพราะชอบการยกยอ เช่นการกล่าวชม Brave decision ของทรัมป์ที่จะประชุมกับเขา ในขณะที่ประธานาธิบดีมูน เจ อิน ได้แถลงข่าวการพบปะกับคิม จอง อุน และได้รับคำยืนยันว่ายังคงจะ Denuclearisation เช่นเดิม

ในวันและเวลาใกล้เคียงกัน เกาหลีเหนือได้จัดให้ผู้สื่อข่าวต่างประเทศเดินทางไปดูการที่เกาหลีเหนือทำลายสถานที่ทดลองอาวุธนิวเคลียร์ที่ Pungwegwe Ri ตามรายงานสดของ Will Ripley ผู้สื่อข่าว CNN ประจำญี่ปุ่นซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำข่าวในเกาหลีเหนือประมาณ ๑๘ ครั้ง เกาหลีเหนือจะทำลาย Nuclear Test Site ทั้งๆ ที่ไม่แน่ใจว่าการประชุมระดับสุดยอดกับโดนัลด์ ทรัมป์จะมีขึ้นหรือไม่ โดยเตรียมการอำนวยความสะดวกคณะผู้สื่อข่าวอย่างเต็มที่ มีการเลี้ยงอาหารพร้อมเครื่องดื่ม ๘

ชุด (๘ course-banquet) ในรถไฟซึ่งจัดไว้อย่าง หรูหรา ที่บุคคลชั้นพิเศษเท่านั้นจะมีโอกาสได้เข้าไปใช้ เมื่อไปถึงได้มีการวางระเบิดขนาดใหญ่ที่ติดตั้งไว้แล้ว ๔ ลูกด้วยกันจนสถานที่สลายสิ้น คนภายนอกบางคนตั้งข้อสงสัย เพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านนิวเคลียร์ร่วมไปด้วย แต่เมื่อทศวรรษที่ ๑๙๙๐ ได้มีการทำลายสถานที่ทดลองที่ยองเบียนสมัยที่คิม จอง อิลเป็นผู้นำ ซึ่งคริสเตียน อามันพอร์ ผู้สื่อข่าวอาวุโสของ CNNได้ไปดูด้วย อีก ๓ ปีต่อมา เกาหลีเหนือได้กลับไปตั้งสถานที่ทดลองใหม่

สถานการณ์ครั้งนี้อาจต่างไป เพราะเกาหลีเหนือสามารถสร้างอาวุธนิวเคลียร์ได้แล้ว และยังมีความก้าวหน้าในการสร้างขีปนาวุธนำส่งพิสัยไกลได้อีกด้วย

ที่น่าห่วงได้แก่ความไม่แน่ใจว่า สหรัฐได้เตรียมการเจรจาไว้พร้อมเพียงใด เนื่องจากการประชุมระดับสุดยอด จำเป็นที่จะมีการเจรจาในระดับรองๆ มาให้หาทางแก้ปัญหาตามวาระต่างๆ ประเด็นสำคัญยิ่งได้แก่ความหมายและขอบเขตของคำว่า Denuclerisation เท่าที่ติดตามรายงานในเรื่องนี้มา แต่ละฝ่ายจะมองประเด็นนี้ไม่เหมือนกัน รวมทั้งการจะยอมรับหรือไม่ว่า DPRK เป็น Nuclear weapon state สหรัฐควรศึกษาขั้นตอนการเตรียมการก่อนหน้าที่ประธานาธิบดีนิกสันจะไปพบกับประธานเหมา เจอ ตุง อันใช้เวลาหลายเดือนมาก ในขณะเดียวกันควรดำเนินการอย่างเหมาะสมในการ Nutralise สาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะนี้ที่มีการประจันหน้าทางนาวีระหว่างกองเรือสหรัฐกับฝ่ายป้องกันของจีนในบริเวณที่เป็นปัญหาในทะเลจีนใต้

อย่างไรก็ดี ทั้งสองฝ่ายก็ได้ไปเตรียมพร้อมเพื่อการเจรจาในระดับเจ้าหน้าที่ แม้เวลาสำหรับการประชุมระดับสุดยอดจะเหลือน้อยเต็มที หากทั้งสองฝ่ายยังกำหนดวันที่ ๑๒ มิถุนายน เป็นวันประชุมในระดับสุดยอด ที่สิงคโปร์ ในขณะที่จัดทำรายงานนี้อยู่ ทราบว่า สหรัฐได้ส่งคณะล่วงหน้าด้านสาระสำคัญไปอยู่ที่เกาหลีใต้แล้ว นำโดยนายซอง คิม อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำเกาหลีใต้และย้ายไปประจำที่ฟิลิปปินส์ โดยจะเริ่มการหารือกับเกาหลีเหนือที่เขตปลอดทหารในวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม และนาย Kim Yong Chol หัวหน้าฝ่ายสืบราชการลับซึ่งได้รับความไว้วางใจจาก คิม จอง อุนมากที่สุดได้นำคณะล่วงหน้าไปยังสหรัฐ โดยมีกำหนดจะประชุมเตรียมการด้านสาระสำคัญกับไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ที่นครนิวยอร์ก (ตามรายงานของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติของสหรัฐ นาย James Clapper รู้จัก Kim Yong Chol ดี เพราะเป็นผู้สั่งการให้จมเรือรบของเกาหลีใต้ทำให้ทหารเรือเสียชีวิตหลายสิบคนและ Hack หนังของบริษัท Sony ของสหรัฐ)ส่วนคณะล่วงหน้าเพื่อเตรียมการด้าน Logistics จากสหรัฐได้เดินทางถึงสิงคโปร์เรียบร้อยแล้ว ความเคลื่อนไหวทั้งหมดนี้ดูจะมีสมมติฐานว่า การประชุมระดับสุดยอดยังคงจะมีขึ้นในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ศกนี้ อันเป็นระยะใกล้เคียงกับการแข่งขันฟุตบอลล์โลกที่รัสเซีย ชาวโลกจะให้ความสนใจกับเรื่องใด ไม่ขอทำนาย แต่ในฐานะที่มีวิชาชีพทางการทูต การที่ทั้งสองฝ่ายจะพบปะพูดจากัน นั้น ย่อมดีกว่าการจับอาวุธมาเข่นฆ่ากัน แม้ว่าการที่ผู้นำทั้งสองประเทศจะถือโอกาสเพียงแสดงความเป็นมิตรและถ่ายภาพร่วมกัน โดยนัดที่จะพบกันอีกก็ตาม ก็ยังดีกว่า อย่าลืมว่าสหรัฐและพันธมิตรกับสหภาพโซเวียตใช้เวลานานเพียงใดในการประชุม Organisation for Security and Cooperation in Europe-- OSCE (ตั้งเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๑๙๗๓ ที่กรุงเฮลซิงกิและย้ายไปอยู่ที่กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย) กว่าจะปรับเปลี่ยนให้เป็นประโยชน์ในสาระสำคัญในหลายมิติได้ในระยะหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

เมื่อ Rear Admiral John Kirby อดีตโฆษกกระทรวงกลาโหมและต่อมาย้ายไปเป็นโฆษกกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ถูกถามเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ศกนี้ว่า การที่ทั้งเกาหลีเหนือและสหรัฐ

มอบหมายให้ยอดหัวหน้าจารชน (หมายถึงนาย Kim Yong Chol กับนาย Michael Pompeo เป็นหัวหน้าคณะเตรียมการล่วงหน้าด้านสารัตถะนี้จะมีผลดีหรือ Kirby ตอบว่า ผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติการข่าวมักมีส่วนในคณะผู้เจรจาเสมอ และครั้งนี้ยิ่งทั้งสองคนได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือของผู้นำตลอดมา ก็น่าจะเป็นประโยชน์ในการช่วยวางแผนปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในการเจรจาสำคัญยิ่งได้ Kirby กล่าวเสริมว่า ในวันพรุ่งนี้ ที่ ๓๐ พฤษภาคม นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย มีกำหนดเดินทางไปหารือกับคิม จอง อุน อัน Kirby เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะรัสเซียมีส่วนได้เสียในการประชุมสุดยอดระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐ และเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ร่วมในการเจรจา ๖ ฝ่ายมาแล้วด้วย

เมื่อข้าพเจ้าย้ายจากกรุงมอสโกไปเป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม เอกอัครราชทูตแคนาดาที่นั่นได้มอบหนังสือเกี่ยวกับอิตาลีไปให้อ่านในชื่อว่า Nevertheless It Moves ซึ่งก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ ความวุ่นวายต่างๆ ที่ได้ประสบพบเห็น ทำให้อดคิดไม่ได้ว่าประเทศชั้นนำแห่งหนึ่งของยุโรปอยู่รอดมาได้อย่างไร หลายคนเรียกอิตาลีว่า A last-minute country โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งที่จะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขของประชาคมยุโรป เพราะในช่วงนั้นอิตาลีกำลังจะต้องเปลี่ยนผ่านไปสู่สหภาพยุโรปตามสนธิสัญญามาร์สตริคท์อันเป็นก้าวสำคัญของเจตนารมณ์ที่จะเป็น Ever Closer Union ตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญากรุงโรม ซึ่งสถาปนาประชาคมเศรษฐกิจแห่งยุโรปขึ้น

สำหรับการเมืองภายใน การจัดตั้งรัฐบาลเป็นไปด้วยความยุ่งยากตามปกติของอิตาลี แม้จะได้มีการปฏิรูปโครงสร้างการเมืองและปราบปรามการทุจริตมิชอบมาหลายรอบ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุดเมื่อต้นปีนี้ พรรคการเมืองฝ่ายขวา อันได้แก่พรรคห้าดาวและพรรคลี๊กทางภาคเหนือ มีที่นั่งในสภามากที่สุด เวลาผ่านไปประมาณ ๑๑ สัปดาห์หลังการเลือกตั้ง อิตาลียังไม่มีรัฐบาล จนได้เลือกให้นาย Conte เป็นนายกรัฐมนตรีทั้งๆ ที่ตัวเองยอมรับว่าไม่มีประสบการณ์การบริหารรัฐกิจมาก่อนเพราะเคยเป็นเพียงทนาย เมื่อจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเสร็จและเสนอชื่อไปยังประธานาธิบดี นาย Sergio Mattarella ประธานาธิบดี ไม่ยอมรับ เพราะเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็น Euro Sceptic ซึ่งต้องการให้อิตาลีออกจากสหภาพยุโรปและไม่ยอมใช้เงินยูโรหรือเป็นสมาชิกของ Eurozone เมื่อประธานาธิบดีเห็นเช่นนั้น ก็จะต้องตั้งรัฐบาลชั่วคราวในแบบ Technocrat ซึ่งก็เคยใช้วิธีนี้มาก่อน โดยเลือกให้ผู้ว่าการธนาคารชาติมาเป็นนายกรัฐมนตรี คราวนี้ ประธานาธิบดีได้เสนอให้นาย Carlo Cottarelli นักเศรษฐศาสตร์ที่เคยทำงานมากับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund—IMF) และนิยมสหภาพยุโรป ไปจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว ซึ่งจะได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ยังไม่แน่ แต่แม้จะได้รับความห็นชอบจากสภา ก็จะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในต้นปีหน้า เพราะการเตรียมการในปีนี้คงไม่ทัน ที่น่าห่วงได้แก่กระแสชาตินิยมขวาจัดยังแรงอยู่ในยุโรป โดยแสดงออกด้วยการต่อต้านคนเข้าเมืองอันเป็นกระแสเดิม แม้ฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์จะต้านไว้ได้สำเร็จ แต่เยอรมนีก็ต้องพยายามผนึกกำลังกับพรรค SDP ให้มั่นคงขึ้น เพราะ ๔ ปีต่อไปนี้อาจเป็นวาระสุดท้ายของแองเกลา แมร์เคิ่ล ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีมาแล้วถึงสมัยที่สี่

เพราะความที่โลกตะวันตกยังมีความผูกพันกันอยู่ วิกฤตการณ์ทางการเมืองในอิตาลีจึงส่งผลทางลบให้แก่ตลาดเงินและตลาดทุนไปทั่ว โดยในวันแรก DOW ในตลาดหุ้นนิวยอร์กตกลงกว่า ๕๐๐ จุด

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ

ประจำเดือนมิถุนายน 2561

ชื่อและตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน

แม้จะสูงอายุมากแล้วตามมาตรฐานของหลายประเทศ แต่ร่างกายซึ่งสมบูรณ์มาตลอดมิได้ ล้มป่วยเลย จนเมื่อต้นเดือนมิถุนายนรู้สึกมีอาการไม่ปกติหลังจากไปร่วมกับเอกอัครราชทูตสหรัฐ ในการเป็นประธานมอบทุนและรางวัลแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้รับทุนฟุลไบร์ทประจำปี 2018 แต่อาการไม่ดีขึ้น จนวันนี้ 19 มิถุนายนก็ยังไม่หาย นับเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถทำรายงานและวิเคราะห์ข่าวได้มาแต่ต้นเดือน หวังว่าอาการจะดีขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพราะเดือนนี้มีเหตุการณ์สำคัญมากเป็นพิเศษ อันได้แก่สัญญาณอันตรายต่อเสถียรภาพและความเป็นปึกแผ่นของ Trans-Atlantic Alliance หรือที่เรียกกันว่าโลกเสรีซึ่งสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรชั้นนำได้สรรค์สร้างมาเป็นหลักประกันในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยธำรงรักษาสันติภาพให้นานาชาติมาถึง 70 ปี ภายใต้การนำของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald J. Trump) ซึ่งดูจะมีความสามารถอันผิดยุคผิดสมัยในการสร้างความแตกแยกและความขัดแย้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี แม้กระทั่งกับพันธมิตรเก่าแก่ทางเหนือและใต้ของสหรัฐเอง

เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ได้ฟังรายการวิจารณ์ข่าวโลกของสถานีโทรทัศน์ไทยแห่งหนึ่ง ผู้จัดรายการได้ถามวิทยากรท่านหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่รู้จักว่า นโยบายการต่างประเทศของนายโดนัลด์ ทรัมป์ที่แสดงออกมาในการประชุมกลุ่ม G-7 ระดับสุดยอด ที่ Charlevoix ในมณฑล Quebec ของแคนาดาเมื่อต้นเดือนมิถุนายน ศกนี้ จะส่งผลต่อโลกภายนอกอย่างไรบ้าง วิทยากรท่านนั้นได้ตอบสั้นๆ เพียงคำเดียวว่า “พัง” ซึ่งข้าพเจ้าเห็นด้วย และจะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป อันที่จริง ชนชั้นผู้นำในโลกก็คิดเช่นนี้มาตั้งแต่ที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ชนะการเลือกตั้งแล้ว

และในรายงานฉบับนี้ ก็ได้เคยนำเสนอแนวคิดทำนองเดียวกันอันน่าห่วงกังวลมาหลายครั้งแล้ว ในชั้นนี้จึงขอเสนอบทวิเคราะห์ทำนอง Tour d'horizon ดังต่อไปนี้ โดยจะพยายามถ่ายทอดภาพหน้าปกนิตยสาร The Economist ฉบับสัปดาห์ที่แล้วมาแบ่งปันกันด้วยโดยความกรุณาของบุตรีของข้าพเจ้าเอง

ความสัมพันธ์ฉันมิตรและพันธมิตรระหว่างสหรัฐกับสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นไปด้วยดีตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่บารัค โอบามาเป็นประธานาธิบดีและกำลังจะพ้นตำแหน่ง ได้เดินทางไปยังกรุงเอเธนส์และกรุงเบอร์ลินเพื่ออธิบายให้ทราบถึงนายทรัมป์และความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องประคับประคองการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ยั่งยืน เพื่อให้แองเกลา แมร์เคิ่ลทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ชั้นนำต่อไป ซึ่งแม้จะได้เตือนไว้ล่วงหน้าสถานการณ์ได้พลิกโฉมหน้าไปอย่างรวดเร็วเมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ เข้ามาเป็นประธานาธิบดี หากจะย้อนความหลังไปถึงสมัยที่ประเทศในยุโรปได้รวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจแห่งยุโรป และเมื่อพ้นยุคของนายพลชาร์ลส์ เดอ โกลล์ สหราชอาณาจักรได้เข้าเป็นสมาชิกด้วยในปี ค.ศ. 1973 ด้วยก่อนหน้านั้นเดอ โกลล์ ไม่ยอมรับสหราชอาณาจักร เพราะเห็นว่า ใกล้ชิดกับสหรัฐเกินไป แต่สหรัฐถือเป็นนโยบายสำคัญในการส่งเสริมการรวมตัวกันของยุโรป

อันช่วยให้ยุโรปธำรงรักษาสันติภาพไว้ได้ตลอดมา โดยไม่เกิดสงครามระหว่างกันขึ้นอีกเลยและยังมีความเชื่อมโยงกันฉันสัมพันธมิตรกับสหรัฐและแคนาดาในนาโต้และสายสัมพันธ์อื่น ๆ อันเป็นปราการแข็งแกร่งตลอดมาตั้งแต่ ค.ศ. 1949 เอกภาพของยุโรปในรูปของสหภาพยุโรปยิ่งเป็นปัจจัยหลักของความมั่นคงสำหรับกลุ่มประเทศ Trans-Atlantic ที่ทรงพลังที่สุดในโลก

อันที่จริง แต่ไหนแต่ไรมา ความสัมพันธ์ฉันมิตรและความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างแคนาดา สหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก ก็กระชับแน่นและยังประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอยู่ตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีของอเมริกาเหนือหรือ NAFTA จะเริ่มเกิดความยุ่งยากและปะทะคารมกันก็เมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้ง โดยที่นายทรัมป์มิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงในทางที่จะแสดงว่า เขารู้และเข้าใจความตกลงเหล่านี้ ถ้อยแถลงของเขาที่จะ “ฉีกทิ้งความตกลงหุ้นส่วนทางการค้าเสรีในภาคพื้นแปซิฟิก” หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า TPP ในอันดับแรก ๆ ที่เข้าสู่ตำแหน่ง เป็นเพราะได้ยินนายเบอร์นี่ แซนเดอร์ ผู้สมัครในการเลือกตั้งขั้นPrimaryโดยแข่งกับฮิลลารี่ คลินตันจากพรรคเดโมแครตเช่นกัน กล่าวต่อต้าน โดยที่ฮิลลารี่เองก็จำใจต้องปรับท่าทีไปบ้างด้วยเหตุผลทางการเมืองของการเลือกตั้ง นายทรัมป์มิใช่ต้นคิดในประเด็นอันซับซ้อนเหล่านี้ หากแต่มีอคติกับประเทศต่าง ๆ ที่เขาย้ำผิด ๆ ตลอดมาว่า เอารัดเอาเปรียบสหรัฐโดยไม่ลดละพ่อค้าอสังหาริมทรัพย์ ที่ล้มละลายมาประมาณ 7 ครั้ง ดูจะไม่เข้าใจธรรมชาติของการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ย่อมจะ Integrate ระหว่างกันอันหมายถึงการปรับเปลี่ยนห่วงโซ่การผลิตหรือ supply chain ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมผลิตภาพ อันจะเห็นได้จากอุตสาหกรรมการบิน Aerospace และแม้แต่รถยนต์ เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว แคนาดากับสหรัฐได้มีความตกลงแบ่งส่วนการผลิตภายใต้ Autopact รถยนต์รุ่นแรกที่ผลิตจากประเทศไทยเพื่อไปจำหน่ายในแคนาดาภายใต้ชื่อ Colt และข้าพเจ้าได้เป็นผู้ขับลงสู่พื้นดินแคนาดาที่เมืองท่าแอนนาซิสของนครแวนคูเวอร์ เป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้กลุ่มบริษัท Chrysler ของสหรัฐและแคนาดา รถตู้ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวาก็ซื้อมาจากบริษัทฟอร์ดแคนาดา

ตลอดเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา หัวหน้ารัฐบาลแคนาดาและสหรัฐถือเป็นประเพณีที่จะไปเยือนซึ่งกันและกันโดยสลับปี และที่สำคัญไม่น้อยได้แก่การที่ทั้งสองประเทศไม่มีเส้นกั้นเขตแดนระหว่างกันแม้ชายแดนจะยาวมากก็ตามคือ ตลอดบนแผ่นดินใหญ่ของทวีปอเมริกาเหนือไปถึง อลาสกา 8,891 กิโลเมตร ซึ่งถือกันว่าเป็นพรมแดนยาวที่สุดในโลกโดยแทบจะไม่มีกำลังป้องกันเท่าใดนัก นอกจากด่านตรวจคนเข้าเมืองร่วมตามท่าอากาศยานที่จะบินไปสู่สหรัฐ

โดยที่การเลือกนโยบายของประเทศชั้นนำแบบ Unilateralism และชาตินิยมจัดในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังเห็นได้ชัดประการหนึ่งในการที่สหรัฐได้บัญญัติกฎหมายเพิ่มภาษีศุลกากร Smoot- Hawley Act ได้บังเกิดผลต่อมาเป็นสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผู้นำโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานาธิบดีแฟร็งคลิน เดลาโน รู้สเวลท์แห่งสหรัฐและนายกรัฐมนตรีวินสตัน เชอร์ชิลล์แห่งสหราชอาณาจักร ได้ถือเป็นบทเรียนอันไม่ควรใช้เป็นแนวทางของโลกต่อไปในระยะหลังสงคราม แต่ได้มีวิสัยทัศน์ในการวางกรอบและโครงสร้างของนโยบายในด้านต่าง ๆ – วิสัยทัศน์อันเป็นแรงบันดาลใจในช่วงที่การรบพุ่งยังเป็นไปอย่างดุเดือดในยุโรป แอฟริกาเหนือ เอเชีย-แปซิฟิก การปูพื้นฐานของประชาคมโลกให้มีผลยั่งยืนกว่าสันนิบาตชาติ (League of Nations) อันต้องสลายตัวไป ซึ่งปรากฏผลในการก่อตั้งสหประชาชาติ (United Nations Organization) ขึ้นในฐานที่เป็นหลักประกันเสรีภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ พร้อมแนวทางปกป้องสิทธิมนุษยชนสากลและช่วยให้มวลมนุษย์มีความอยู่ดีกินดีโดยทั่วกัน โดยคราวนี้ สหรัฐได้เป็นสมาชิกริเริ่ม และต่อ ๆ มา ทุกประเทศในโลกได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย องค์การและองค์กร "ชำนัญพิเศษ" อาทิ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา ฯลฯ ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้การแนะนำและศึกษาแนวทางที่ควรได้รับการดำเนินการ ผ่านองค์กรเฉพาะกิจและส่วนภูมิภาค เนื่องด้วยดินแดนจำนวนมากในทุกภูมิภาคของโลกซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้น ต่างได้รับเอกราชทั่วกัน และได้เข้าเป็นสมาชิก ก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อการพัฒนา เพราะสหประชาชาติเป็นองค์การระหว่างรัฐบาล

และเพื่อจะจัดสถาบันระหว่างประเทศเฉพาะกิจเพื่อดูแลด้านการเงิน การคลัง ประเทศผู้ริเริ่มจึงได้ไปประชุมกันที่ Bretton Woods ในมลรัฐนิวแฮมเชอร์ของสหรัฐ จนมีการจัดตั้งธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และยังทำหน้าที่อยู่ต่อมาจนบัดนี้ ส่วนความพยายามจัดตั้งองค์การการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งไปประชุมกันที่คิวบาไม่อาจบรรลุความตกลงได้ ประเทศที่เกี่ยวข้องจึงได้ใช้วิธีทำความตกลงระหว่างกันที่นครเจนีวาและร่วมกันเป็น General Agreement on Tariffs and Trade or GATT และแปรสภาพเป็นองค์การการค้าโลกหรือ World Trade Organisation ณ ที่ตั้งของ GATT ที่นครเจนีวาเพื่อส่งเสริมการค้าโลก กำหนดกฎกติกาด้านการค้า และจัดระบอบการระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ค้าทั้งหลาย

ในด้านสังคมและมนุษยธรรมนั้น สหประชาชาติและองค์กรเอกชนหลากหลายได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อภารกิจในด้านต่างๆ ดังเช่น World Health Organization การรวมองค์การการแรงงานระหว่างประเทศ สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติเพื่อกิจการผู้ลี้ภัย ซึ่งในวันผู้ลี้ภัยโลก คือวันที่ 20 มิถุนายน ศกนี้ มีจำนวน 68.5 ล้านคน ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ลี้ภัยรุ่นแรกอันได้แก่ชาวปาเลสไตน์ 5 ล้านคน ซึ่งสหประชาชาติได้มอบหมายให้ UNRWA-United Nations Relief and Works Agency for Palestine จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 1949 (1 ปีหลังการสถาปนารัฐอิสราเอลโดยสหรัฐรับภาระเป็นตัวตั้งตัวตีต่อจากสหราชอาณาจักร) เป็นผู้ดูแลตลอดมา จนบัดนี้ได้ถูกประธานาธิบดีทรัมป์สั่งตัดเงินช่วยเหลือ ทำให้นาย Antonio Guterres เลขาธิการสหประชาชาติคนใหม่ได้วิงวอนเมื่อเดือนพฤษภาคม ศกนี้ ให้นานาชาติช่วยกันบริจาค

ทั้งหมดนี้มีสหรัฐเป็นแกนนำ จนกระทั่งสมัยรัฐบาลของนายโดนัลด์ ทรัมป์ด้วยนโยบาย America first ซึ่งบัดนี้กำลังแปรสภาพเป็น America alone นายทรัมป์ได้ค่อยๆ แยกตัวจากระบบโลกเพื่อเดินตามการนำของประเทศเช่นอิสราเอลและซาอุดิ อาระเบีย (ซุนหนี่) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่การออกจากสมาชิกภาพของยูเนสโก ด้วยการตามการออกนำของอิสราเอล ในวันนี้ (20 มิถุนายน) สหรัฐได้ออกจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุผลว่า มีอคติกับอิสราเอล โดยไม่คำนึงถึงว่า อิสราเอลได้อาศัยสหรัฐในการยับยั้งข้อมติที่ไม่เป็นคุณต่ออิสราเอลตลอด 60+ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนเท่าไหร่แล้ว (แต่การอยู่นอกคณะมนตรีก็ไม่เหงาสำหรับนายทรัมป์ เพราะจากผลของการเลือกตั้งในสหประชาชาติครั้งล่าสุด รัสเซียมิได้รับเลือกให้เข้าเป็นองค์คณะอยู่ดี)

ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความตกต่ำทาง International Moral Leadership ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ที่รัฐบาลนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้เข้ามาบริหารประเทศ อันมีสัญญาณชัดถึงความตกต่ำของสถานะในโลกเสรีของสหรัฐอเมริกาจากเวทีการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เมื่อสมาชิก 6 ประเทศชั้นนำในกลุ่ม G-7 ในระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ร่วมกันตำหนิสหรัฐที่ขู่ประเทศต่างๆ ว่าจะเริ่มสงครามการค้า โดยเริ่มด้วยการขึ้นภาษีศุลกากรในสินค้าประเภทเหล็กกล้าและอลูมินัม โดยเจตนาเดิมมีเป้าหมายที่จะต่อต้านการค้าจากจีน ในช่วงที่นายทรัมป์หวังพึ่งประธานาธิบดี สี จิ้น ผิงในการจะเจรจากับเกาหลีเหนือ กล่าวโดยสรุป นายทรัมป์ไม่เดือดร้อนที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ขัดแย้งกันเองไปพร้อมๆ กัน แต่ที่สำคัญหน่วยงานของทำเนียบขาวมิได้ศึกษาข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนพอ เช่นในกรณีของเหล็กกล้าคู่ค้าใหญ่ที่สุดสำหรับสหรัฐได้แก่แคนาดา ซึ่งได้ร้องเรียนการละเมิดกฎเกณฑ์ไปยังองค์การ

การค้าโลกเพื่อหาทางระงับข้อพิพาทตามกลไกที่กำหนดไว้แล้ว และสหรัฐก็ถูกข้อหาในทางต่าง ๆ มาก่อนแล้ว ตามรายงานล่าสุด นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ปรารภกับคนใกล้ชิดเกือบร้อยครั้งว่าสหรัฐจะถอนตัวจากสมาชิกภาพขององค์การการค้าโลก แต่กระบวนการถอนตัวจะไม่ง่ายนัก เพราะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเนื่องจากมีรัฐบัญญัติรองรับอยู่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของแคนาดาแถลงว่า มาตรการของสหรัฐ นั้น มีผล Destructive to trade เพราะละเมิดความตกลง NAFTA ที่ขณะนี้ กำลังอยู่ระหว่างการเจรจาแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งโอกาสสำเร็จค่อนข้างยาก เพราะนายทรัมป์ไม่ต้องการความตกลงหลายฝ่ายเพราะต้องการเจรจาไปทีละความตกลงด้วยความหลงผิดว่าตนเองเชี่ยวชาญในการเจรจาต่อรอง

ก่อนหน้าที่จะเกิดรอยร้าวระหว่างสหรัฐกับประเทศพันธมิตรใกล้ชิดทั้งหลายในการประชุม G-7 ที่แคนาดา นายทรัมป์ได้ทำหลายอย่าง ทำให้จำเป็นที่ประเทศพันธมิตรในยุโรปไม่พอใจและต้องตอบโต้ ดังเหตุการณ์ตัวอย่างที่ขอนำมากล่าวถึงบางประการ อาทิ

ในการเดินทางไปร่วมการประชุมสัมพันธมิตรนาโต้และการประชุม G-7 เมื่อปี 2017 โดยที่นายโดนัลด์ ทรัมป์เป็นหน้าใหม่ จึงเกิดความขัดใจขึ้นหลายครั้งกับนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลแห่งเยอรมนี ทำให้ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศสต้องทำหน้าที่ประสานสามัคคี เมื่อต้องกล่าวคำปราศรัยสำคัญ นายทรัมป์ได้ย้ำแล้วย้ำอีกในการเรียกร้องให้ประเทศภาคีของนาโต้จ่ายเงินค่าบำรุง โดยอ้างว่า สหรัฐจะรับภาระในด้านการจ่ายเงินแทนมานานแล้วไม่ไหวอีกต่อไป อันที่จริง การขอให้ภาคีจ่ายเพิ่มขึ้น นั้น ประธานาธิบดีคนก่อน ๆ ก็สื่อความหมายให้บางประเทศทราบอย่างแนบเนียนในการหารือข้อราชการภายใน แทนการประกาศก้องในที่ประชุมสาธารณะ ซึ่งนายทรัมป์ทำเช่นนั้นในหลายโอกาสตั้งแต่ต้นมาจนทุกวันนี้ อีกเกร็ดหนึ่งได้แก่การที่นายทรัมป์ได้ผลักนายกรัฐมนตรีจากมอนเตนิโกรมิให้ขวางตนขณะที่ทุกคนกำลังจัดแถวเพื่อถ่ายภาพหมู่ อันแสดงถึงความไม่มีมารยาทอย่างน่าละอาย เพราะกล้องโทรทัศน์ระหว่างประเทศได้ถ่ายทอดอยู่ตลอด

การขาดความระมัดระวังในการทวีตข้อความ อันอาจกระทบถึงข่าวกรองบางครั้ง ทั้ง ๆ ที่สหรัฐได้มีการประสานการข่าวกับกลุ่ม Five Eyes คือสหรัฐ แคนาดา สหราชอาณาจักร เครือรัฐออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ตลอดมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ดังเช่นการปล่อยข่าวบางประเด็นออกไปในระหว่างที่สหราชอาณาจักรกำลังสืบหาเรื่องลับต่าง ๆ จากเหตุการณ์ก่อการร้ายครั้งใหญ่ที่นครแมนเชสเตอร์ เธรีสซ่า เมย์นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักรไม่พอใจถึงขั้นระงับการใช้ Five Eyes กับสหรัฐในช่วงที่สืบหาตัวการในการก่อการร้าย ทำให้

เร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐในช่วงนั้น ต้องเดินทางด่วนไปฟื้นความเข้าใจกับบอริส จอห์นสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหราชอาณาจักรที่กรุงลอนดอน จึงสามารถปัดเป่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

การพาลหาเรื่องประเทศต่างๆ ทั้งๆ ที่มิใช่เรื่องจริงเกิดขึ้นบ่อยครั้งมากอันเป็นนิสัยเสียที่เป็นมาแต่เด็ก แต่ต้องคิดให้รอบด้าน เพราะบางกรณีสะท้อนถึงลัทธินิยมอันฝังหัวนายทรัมป์มานาน เช่นความโน้มเอียงไปในทาง Fascist และ Racist ซึ่งแสดงออกเป็นครั้งคราว แต่ไม่เคยถูกนายทรัมป์ละเว้นการนำมากล่าวแม้แต่ครั้งเดียว บางทีนาย Steve Bannon อดีตเจ้าของสื่อขวาจัด Breitbart และที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ของโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งถูกไล่ออกไปแล้วจะยังมีอิทธิพลทางความคิดต่อนายทรัมป์อยู่ แต่ข้าพเจ้าเอง นั้น เห็นว่าแนวความคิดขวาจัดและความรู้สึกเบื้องลึกที่จะให้คุณค่าแก่ความเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาด (Autocrat) มาจากใจของนายทรัมป์เอง ดังจะเห็นได้จากการกล่าวคำปราศรัยสดที่ Trump Tower เมื่อปีที่แล้วจากเหตุการณ์ปะทะกันกับพวกต่อต้านการเหยียดผิวที่ ชาล็อตต์วิลล์ มลรัฐเวอร์จีเนีย คำปราศรัยครั้งแรกก่อนหน้านั้นยาวพอสมควรเพราะอ่านจาก Teleprompter แต่นายทรัมป์คงจะอึดอัดมากที่ต้องแสดงทัศนะในทางที่ถูกและควรอันต่างจากความเชื่อส่วนตัวของเขา สองวันต่อมา เขาจึงแสดงสุนทรพจน์ของเขาเอง โดยไม่มีใครคาดหมาย เพราะนายทรัมป์เดินออกมาจากลิฟท์ที่ Trump Tower ไปที่กลาง ล็อบบี้และกล่าวคำปราศรัยด้วยเนื้อหาอันตรงกันข้ามกับที่มีคนเขียนให้อ่าน ทัศนะแท้จริงของเขาเป็นแนวเดียวกันกับของฝ่ายขวาจัด เช่นนาย Nigel Farage อดีตหัวหน้าพรรค Independent จากอังกฤษซึ่งเป็นแกนนำให้ UK ออกจาก EU มารีน เลอ เป็น หัวหน้าฝ่ายขวาจัดหรือ Front National ของฝรั่งเศสซึ่งพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งจากเอ็มมานูเอล มาครอง ทั้งสองได้รับการสนับสนุนในทางต่างๆ รวมทั้งการเงินด้วยจากวลาดิเมียร์ ปูติน และตามข้อยุติของข้าพเจ้าซึ่งนำเสนอมากว่า 1 ปีแล้ว โดนัลด์ ทรัมป์คงจะเลี่ยงการดำเนินคดีการสมรู้ร่วมคิดกับรัสเซียเพื่อช่วยให้ชนะการเลือกตั้งได้ยาก เพราะฝ่ายรักษากฎหมายและประชาคมข่าวกรองสหรัฐยืนยันมั่นคงแล้วว่ารัสเซียภายใต้การบงการของปูตินได้แทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐอย่างอุกอาจเมื่อปี 2016 และกำลังแทรกแซงการเลือกตั้งกลางวาระในปี 2018 อีกด้วย

บางทีสหภาพยุโรปและแคนาดาคงอ่านท่าทีของนายโดนัลด์ ทรัมป์ออกว่าต้องการจะบ่อนทำลายกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีฐานะทางการเศรษฐกิจก้าวหน้า เช่น G-7 เพราะในระหว่างการรณรงค์หาเสียงก็ได้ระดมโจมตีสหภาพยุโรปอย่างโจ่งแจ้งกับส่งเสริมการที่สหราชอาณาจักรจะออกจาก EU และเมื่อนายสตีฟ แบนนอนยังทำงานอยู่ด้วย ก็ได้พยายามดู

หมิ่นความอยู่รอดของ EU ด้วย อันเป็นไปตามแนวคิดของปูติน ซึ่งหนุนหลังฝ่ายชาตินิยมขวาจัด และ Populis จนในระยะไม่กี่วันก่อนการประชุม G-7 ที่แคนาดา นาย Jean-Claude Juncker ประธานกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้กล่าวคำปราศรัยเกี่ยวกับนายทรัมป์ ว่า “With friends like this…(who needs enemies.)

สำหรับแคนาดา ซึ่งกำลังกลายเป็นคู่สงครามการค้ากับสหรัฐ เช่นเดียวกับเม็กซิโก นายทรัมป์ได้ใช้คำพูดอันไม่บังควรหลายอย่าง เช่น กล่าวหาว่าแคนาดาได้เผาทำเนียบขาวในระหว่างสงคราม 1812 ซึ่งแสดงถึงความเขลามาก เพราะแคนาดายังมิได้เป็นประเทศจนปี 1867 ส่วนคนที่บัญชาการรบซึ่งส่วนหนึ่งได้เผาทำเนียบขาว เป็นนายทหารอังกฤษยศพลตรี เพราะสงคราม 1812 เป็นส่วนหนึ่งของสงครามเอกราชสหรัฐ ซึ่งทำการรบกับกองทัพอังกฤษ

การประชุม G-7 ระดับสุดยอดปีนี้ แคนาดาเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่ Charlevoix ในมณฑลเควเบ็ค ผู้นำ 6 ประเทศได้ไปรอพร้อมกันอยู่ แต่ประธานาธิบดีทรัมป์จงใจเดินทางไปช้ากว่ากำหนดหนึ่งชั่วโมง ทั้งๆ ที่เวลาเดินทางโดยเครื่องบินจากกรุงวอชิงตันไปแคนาดาใช้เพียง 55 นาที โดยอ้างว่าต้องเตรียมตัวเพื่อไปร่วมการประชุมสุดยอดกับนายคิม จอง อุน ผู้นำเกาหลีเหนือที่สิงคโปร์ในวันที่ 12 มิถุนายน คิม จอง อุนไปถึงสิงคโปร์ก่อน 3 วัน นายทรัมป์มีเวลา 2 วันก่อนการประชุม ข้ออ้างที่ว่าเขาต้องเตรียมตัวก่อน นั้น นายทรัมป์คุยว่า “เตรียมตัวมาตลอดชีวิตแล้ว” ไม่ต้องเตรียมล่วงหน้าเพราะเขามีสัญชาตญาณดีพอ พบหน้ากันสองต่อสองเพียงนาทีเดียว ก็อ่านออกหมดแล้วว่าจะได้ผลในการเจรจาหรือไม่

ที่ G-7 นอกจากจะทำให้ผู้นำระดับเดียวกันต้องรอถึง 1 ชั่วโมง โดยไม่มีหลักฐานว่านายทรัมป์ขออภัยหรือเปล่า เมื่อเริ่มการประชุม นายทรัมป์ก็เสนอโดยไม่ยั้งคิดให้เปลี่ยน G-7 กลับเป็น G-8 โดยให้ปูตินมาร่วมด้วย ราวกับไม่ทราบว่า เพราะเหตุใด รัสเซีย ซึ่งได้รับเชิญให้มาเข้าร่วมสมัยมิคาอิล กอร์บาชอฟ แต่ถูกตัดออกไป เหตุผลได้แก่การที่รัสเซียสมัยปูตินพยายามรุกรานทางภาคตะวันออกของยูเครนและได้ยึดไครเมียไปผนวกกับรัสเซีย ทำให้ทั้งสหรัฐ (สมัยโอบามา) กับสหภาพยุโรปต้องกำหนดมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียซึ่งยังมีผลใช้บังคับมาจนบัดนี้

ผู้นำคนอื่น ๆ ได้เตือนนายทรัมป์ถึงอันตรายต่อทุกฝ่ายของสงครามการค้า แต่นายทรัมป์ไม่สนใจ ไม่แต่เท่านั้น เมื่อร่างแถลงการณ์ร่วมสำหรับทั้งกลุ่มได้รับการจัดทำเสร็จ ผู้นำทั้ง 6 นำโดยนางแองเกลา แมร์เคิ่ล ได้พยายามชี้แจงให้นายทรัมป์เข้าใจความหมาย แต่ผู้นำสหรัฐไม่รับฟัง และออกเดินทางไปสิงคโปร์ทันที โดยปฏิเสธที่จะร่วมลงนามด้วย อันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ชื่อผู้นำสหรัฐไม่ปรากฏในแถลงการณ์ร่วมของ G-7

อย่างไรก็ดี โดยที่เห็นว่า อย่างน้อยที่สุดความในภาคอารัมภบทและหัวข้อเรื่องที่ได้รับการหารือกันมีสาระสำคัญและประเด็นอันสะท้อนถึงสิ่งที่น่าจะเป็นไปในความพยายามจะรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบของโลก (World Order) จึงขอนำความเฉพาะประเด็นดังกล่าวมาบันทึกไว้ ณ ที่นี้ ในภาษาตามต้นฉบับ

We, the Leaders of the G7, have come together in Charlevoix, Quebec on June 8–9, 2018, guided by our shared values of freedom, democracy, the rule of law and respect for human rights and our commitment to promote a rules-based international order. As advanced economies and leading democracies, we share a fundamental commitment to investing in our citizens and meeting their needs and to responding to global challenges. We collectively affirm our strong determination to achieve a clean environment, clean air, and clean water. We are resolved to work together in creating a healthy, prosperous, sustainable and fair future for all.

2 Investing in Growth that Works for Everyone

3 Preparing for Jobs of the Future

4 Advancing Gender Equality and Women’s Empowerment

5 Building a More Peaceful and Secure World

6 Working Together on Climate Change, Oceans and Clean Energy

การที่นายทรัมป์ได้ทำและพูดหลายอย่างเพื่อเอาใจปูติน และไม่เคยกล่าวหาเขาเลย น่าจะเป็นพยานแวดล้อมได้ดีว่า ข้อหาว่านายทรัมป์สมรู้ร่วมคิด (Collusion) กับปูตินมานานก่อนหน้าการเลือกตั้งสหรัฐในปี 2016 นั้น คงจะเป็นความจริงดังข้อกล่าวหา แต่ที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller และคณะลูกขุนสหรัฐ (Federal Grand Jury) คงมุ่งหมายที่จะรวบรวมหลักฐานให้มัดตัวอย่างดิ้นไม่หลุด ดังจะเห็นได้ว่านายทรัมป์ได้พยายามบั่นทอนฝ่ายยุติธรรมในทางต่าง ๆ

ถี่ยิ่งขึ้นทำให้ทนายชั้นนำส่วนตัวหลายคนได้ขอลาออกไป โดยล่าสุดได้จ้างให้นาย Flood ทนายในคดีที่อดีตประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันถูกเริ่มกระบวนการถอดถอนหรือ Impeachment มาร่วมทีมงาน และในขณะเดียวกันก็ได้ให้นาย Rudolf Giuliani อดีตนายกเทศมนตรีนครนิวยอร์กซึ่งถนัดในการสร้างความสับสนทางกฎหมาย มาช่วยประชาสัมพันธ์สร้างกระแสภาคประชาชน—Court of public oinion-- เพื่อต้านการดำเนินงานทางฝ่ายยุติธรรม ซึ่งก็คงจะได้ผลในระดับหนึ่ง เนื่องจากพรรครีพับลิกันใช้เหตุผลทางการเมืองเป็นแรงหนุนอีกทางหนึ่ง โดยระดมกำลังกันกดดันรองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและผู้อำนวยการ FBI คนใหม่ เพื่อให้ท้อจากภาระรับผิดชอบ อันจะเป็นการบีบบังคับให้ยุติการสอบสวนหาข้อเท็จจริงในข้อหาที่ว่า ทรัมป์และคณะมีความสัมพันธ์อันมิชอบกับรัสเซีย เรื่องราวคงจะชัดเจนขึ้นเมื่อปรากฏผลการเลือกตั้ง Mid-term ในเดือนพฤศจิกายน ศกนี้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่พรรคเดโมแครตจะเข้าครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) อีกวาระหนึ่ง นายทรัมป์โชคดีที่ได้เข้ามาเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร ในขณะที่พรรครีพับลิกันเป็นเสียงข้างมากทั้งในสภาสูงและสภาล่าง แต่ในเวลาปีครึ่งที่ผ่านมา ประเทศชาติต้องเสียหายในทางต่าง ๆ จนประเมินมูลค่าได้ยาก เช่นความสูญเสียเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศ แม้กระทั่งพรรครีพับลิกันก็ถูกยึดไปเป็นพรรคของนายทรัมป์ไปแล้ว

กลุ่มพันธมิตรตะวันตกจะต้องมีการประชุมระดับสุดยอดในเดือนกรกฎาคมนี้ที่ยุโรป โดยมีการประชุมนาโต้ด้วย จึงไม่น่าแปลกใจที่เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน ศกนี้ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ส่งสารไปยังนายกรัฐมนตรีแคนาดาเพื่อต่อว่า ว่าแคนาดา (ซึ่งขณะนี้มีสงครามการค้ากับสหรัฐอยู่ด้วย) ใช้งบประมาณไปในทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยละเลยที่จะเพิ่มงบทางการทหารในฐานะที่เป็นภาคีสนธิสัญญาแอตแลนติคเหนือให้ถึงร้อยละ 2 ของ GDP ก่อนที่นายทรัมป์จะเดินทางไปร่วมการประชุม G-7 เขาได้กล่าวหาแคนาดาว่าเป็น National security threat อันเป็นการตอกย้ำความต้องการของนายทรัมป์ที่จะสร้างศัตรูในทุกทิศทุกทาง ในสายตาของนายทรัมป์ ความเป็นสัมพันธมิตรกับสหรัฐ นั้น ไม่มีความหมายสลักสำคัญแต่อย่างใด ดูจะตรงกับความต้องการของนายปูตินเหลือเกิน โดยที่นายทรัมป์มีกำหนดนัดที่จะพบกับปูตินในการเดินทางไปยุโรปในเดือนหน้านี้ หวังว่าคงจะไม่ทำตัวเช่นที่นครฮัมบูร์กเมื่อปีที่แล้ว ที่นายทรัมป์ไปพบกับปูตินโดยไม่มีผู้ช่วยอยู่ด้วยและอาศัยล่ามของปูตินตลอดเกือบ 1 ชั่วโมง จนบัดนี้ก็ยังไม่มีการเปิดเผยว่า ทั้งสองหารือเรื่องอะไรกันบ้าง ที่น่าห่วงกังวลได้แก่ความพยายามของนายทรัมป์ที่จะบ่อนทำลายระบอบสัมพันธมิตรข้ามแอตแลนติคที่นายทรัมป์ไม่ลังเลที่จะแสดงเจตนาเช่นนั้น ที่ร้ายแรงยิ่งได้แก่ถ้อยแถลงของเขาที่เห็นว่า นาโต้เลวร้ายเช่นเดียวกับนาฟต้า ความเป็นไปในการประชุมระดับสุดยอดของสัมพันธมิตรนาโต้และ

ความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องในเดือนกรกฎาคมศกนี้จึงควรแก่การติดตามโดยใกล้ชิด สำหรับทุกท่านที่สนใจในการเมืองระหว่างประเทศ

กลางสัปดาห์นี้ นาย John Bolton ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติของประธานาธิบดี ได้เดินทางไปยังกรุงมอสโกเพื่อหารือกับรัสเซีย อันเป็นการเตรียมการสำหรับการพบปะเจรจา ระหว่างประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กับประธานาธิบดี วลาดิเมียร์ ปูติน ที่จะมีขึ้นก่อนหน้า หรือหลังจากการประชุมระดับสุดยอดของสนธิสัญญาแอตแลนติคเหนือ

ตามรายงานในวันที่ 27 มิถุนายน วันนี้ จอห์น โบลตันได้หารือกับปูตินโดยตลอด ปัญหาใหญ่ที่จะต้องหารือกันได้แก่ยูเครนและไครเมีย ซึ่งคงจะยากที่ปูตินจะยอมผ่อนการรุกหน้า เพราะเมื่อเร็วๆ นี้ รัสเซียได้สร้างสะพานพาดยาวจากดินแดนของรัสเซียข้ามมาถึงแหลมไครเมีย นับเป็นสะพานขนาดยาวที่สุดในยุโรป เพราะในจิตใจของปูติน นั้น การผนวกดินแดนไครเมีย เป็นสัญญลักษณ์สำคัญของความมุ่งหวังที่จะฟื้นอำนาจครอบครองแต่ดั้งเดิมของจักรวรรดิ์ รัสเซีย เพราะฐานทัพเรือขนาดใหญ่ของรัสเซียที่ปลายแหลมไครเมียที่ เซบาสโตโพล ซึ่งเช่าจากยูเครน นั้น มีความสำคัญด้านยุทธศาสตร์ทางฝั่งทะเลดำมาก ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อกฎหมายผนวกไครเมียได้รับความเห็นชอบจากสภาไม่กี่วัน ปูตินในชุดผู้บัญชาการทหาร สูงสุดได้ไปเป็นประธานในพิธีบนเรือรบขนาดใหญ่ที่ฐานทัพเรือดังกล่าว เพื่อการเฉลิมฉลองชัย ชนะจากการรุกราน นายทรัมป์เองไม่เคยแสดงความไม่พอใจในการกระทำอุกอาจของรัสเซียเลย และมีรายงานว่า คณะผู้หาเสียงของนายทรัมป์ได้แทรกเข้าไปอยู่ในคณะกรรมการจัดทำนโยบาย ต่างประเทศ (Platform Committee) ของพรรครีพับลิกันเพื่อให้เติมแนวทางที่จะไม่ให้ความ ช่วยเหลือด้านอาวุธร้ายแรงแก่ยูเครนตามความประสงค์ของรัสเซีย

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน สหรัฐกับรัสเซียได้ออกประกาศพร้อมกันว่า ประธานาธิบดีปูติน กับประธานาธิบดีทรัมป์จะประชุมกันในวันที่ 16 กรกฎาคม ศกนี้ที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์

การประชุมกันครั้งนี้มาจากการริเริ่มของโดนัลด์ ทรัมป์ ส่วนปูติน นั้น พร้อมอยู่แล้ว เพราะทราบดีว่าเขาอยู่เหนือโดนัลด์ ทรัมป์ทางการเมืองระหว่างประเทศ อันที่จริง รัสเซียมิได้ เปลี่ยนแปลงนโยบายและท่าทีในทางการต่างประเทศแต่อย่างใดนับแต่การรุกรานยูเครน และผนวกไครเมียของยูเครน ที่จะปูทางไปสู่การปรับความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตามที่ทราบกัน จากแหล่งข่าวของทั้งสหรัฐและรัสเซีย เรื่องที่จะมีการหารือกันได้แก่ปัญหายูเครน การครอบครองไครเมีย แต่จอห์น โบลตันเสริมว่าอาจจะมีปัญหาซีเรียและการที่รัสเซียได้

แทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐเมื่อปี 2016 (และรายงานของประชาคมข่าวกรองสหรัฐว่าการแทรกแซงยังมีต่อมาจนทุกวันนี้)

ในประเด็นนี้ มองไม่เห็นทางว่าจะมีผลนอกเหนือจากการบ่นให้ทราบในประการใด เพราะ (1) โดนัลด์ ทรัมป์ไม่เห็นด้วยกับข้อยุติเอกฉันท์ของประชาคมข่าวกรองสหรัฐมาตลอด (2) นายเปสกอบ โฆษกของปูตินได้ปฏิเสธนับครั้งไม่ถ้วนแล้วว่าไม่เป็นความจริงเพราะรัสเซียเห็นว่าเป็นเรื่องล่าแม่มด และ (3) ประมาณ 20 นาทีก่อนการประกาศร่วมกันว่า ทรัมป์กับปูตินจะพบกันในวันที่ 16 กรกฎาคม ที่กรุงเฮลซิงกิ โดนัลด์ ทรัมปได้ทวีตว่า ไม่เข้าใจว่าจะนำเรื่องนี้มาพูดกันทำไมอีก “ในเมื่อประธานาธิบดีปูตินได้ย้ำหลายครั้งแล้วว่าเป็นข้อกล่าวหาที่ไม่มีมูลความจริง” อันแสดงชัดแจ้งว่า โดนัลด์ ทรัมป์ยังมิได้เปลี่ยนท่าทีว่า เขาเชื่อปูตินมากกว่าสำนักข่าวกรองของสหรัฐ

เพียงความในทวีตของโดนัลด์ ทรัมป์ก็น่าจะคาดหมายได้ว่า การพบปะกับปูตินไม่น่าจะบังเกิดประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากตอกย้ำความเป็นจริงว่าทรัมป์มิได้มองพลวัตทางการเมืองระหว่างประเทศต่างจากปูตินแต่ประการใด ปัจจัยที่อาจช่วยให้มีความแตกต่าง ๆ หรือมีแนวทางบวกสำหรับโลกเสรีได้บ้าง ก็เพราะนายจอห์น โบลตัน ซึ่งปกติเป็น Hardliner ในทางนโยบายต่างประเทศและเคยต่อต้านรัสเซียตลอดมา ได้เจรจาในขั้นเตรียมการไว้อย่างได้ผลประการใด แต่ก็ยังมีความเป็นไปได้อย่างมากว่าโบลตันคงลังเลใจที่จะแย้งแนวคิดของนายทรัมป์ เพราะคู่แข่งของเขาคือ รัฐมนตรีต่างประเทศไมค์ ปอมเปโอประจบเจ้านายจนได้เป็นคนใกล้ชิดของประธานาธิบดีไปแล้ว แม้จะต้องละทิ้งหลักการสำคัญไปมากก็ตาม

ในภาพรวมพันธมิตรตะวันตกไม่สู้จะเห็นด้วยกับการพบปะทรัมป์-ปูตินเท่าใดนัก จึงได้พยายามยับยั้งมิให้มีขึ้นก่อนหน้าการประชุมขั้นสุดยอดของสัมพันธมิตร NATO ที่กรุงบรัสเซลส์ แต่นายทรัมป์ได้ยืนกรานที่จะพบให้ได้ จึงต้องยอมด้วยความห่วงกังวลอยู่ดี ตามรายงานล่าสุด ซีเรียจะเป็นหัวข้อในการเจรจาสองฝ่ายด้วย ซึ่งก่อนนี้ นายทรัมป์ตั้งใจจะถอนความเกี่ยวข้องกับซีเรีย แต่เสียจังหวะไป เพราะปัญหาที่ซีเรียได้นำอาวุธเคมีมาใช้ ประธานาธิบดีมาครองแห่งฝรั่งเศสจึงได้ชักนำให้สหรัฐร่วมดำเนินการทางทหารโดยเด็ดขาด แต่สหรัฐยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับซีเรียที่แน่ชัดแต่อย่างใดจนบัดนี้

ก่อนหน้าการประชุมขั้นสุดยอดระหว่างโดนัลด์ทรัมป์กับคิม จอง อุนที่สิงคโปร์ การติดต่อระหว่างสองฝ่ายสับสนไม่น้อย ทำให้ทุกฝ่ายไม่แน่ใจว่าจะมีการประชุมตามกำหนดเดิมหรือไม่ จนในที่สุด จอห์น โบลตัน ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติของประธานาธิบดี

จึงมิได้รับมอบหมายงานด้านเกาหลี ในขณะที่ ไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ซึ่งได้เดินทางไปเจรจากับนายคิม จอง อุนถึงสองครั้ง ได้รับหน้าที่ด้านเกาหลี กำหนดเดิมของการประชุมในวันที่ 12 มิถุนายน เวลา 9.00 น. ที่เกาะเซ็นโตซ่าในสิงคโปร์ ได้รับการยืนยัน หลังจากที่นายคิม ยอง โชล หัวหน้างานด้านการข่าวและถือว่าเป็นชนชั้นนำอันดับสองรองจากคิม จอง อุนได้เดินทางไปหารือกับปอมเปโอที่นครนิวยอร์ก และได้ไปพบกับนายทรัมป์ที่ทำเนียบขาวเป็นครั้งแรกสำหรับเกาหลีเหนือ โดยได้นำสารส่วนตัวจากคิม จอง อุนไปมอบให้โดนัลด์ ทรัมป์ด้วย

การเตรียมตัวสำหรับการเจรจาครั้งสำคัญยิ่งของคิม จอง อุนเป็นไปอย่างไรบ้าง ไม่มีทางที่คนภายนอกจะตาดเดาได้เพราะเกาหลีเหนือฉลาดพอและยังมีจีนและรัสเซียเป็นพี่เลี้ยงด้วย แต่ของนายโดนัลด์ ทรัมป์ นั้น เท่าที่พอทราบ เตรียมการน้อยมาก เพราะคำกล่าวของนายทรัมป์ที่นำเสนอมาก่อนนี้

โดยที่นายคิม จอง อุนและคณะเดินทางไปถึงสิงคโปร์ก่อนและเข้าพักในโรงแรม จึงมีโอกาสได้ไปพบกับนายหลี เซียน เนียน นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ตามมารยาท และค่ำวันนั้นได้เดินชมสถานที่ต่าง ๆ บนเกาะด้วยความผ่อนคลาย ส่วนนายทรัมป์ไปถึงในวันรุ่งขึ้นและมิได้ไปเยี่ยมคำนับนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์จนวันที่ 11 มิถุนายน

การประชุมระดับสุดยอดเริ่มขึ้นในวันที่ 12 มิถุนายน เวลา 9.00 น, ตามกำหนดนัด ทั้งสองฝ่ายใช้เวลาสนทนากันรวมประมาณ 5 ชั่วโมง โดยได้รับประทานอาหารกลางวันร่วมกันด้วย ผลการประชุมปรากฏเป็นแถลงการณ์ไม่ยาวนัก และในความเห็นของข้าพเจ้า ดูจะไม่ต่างจากแถลงการณ์ระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้เมื่อวันที่ 27 เมษายน นอกจากถ้อยคำอันเกี่ยวกับเกาหลีทั้งสองโดยจำเพาะ พันธกรณีของเกาหลีเหนือที่จะให้มี Complete denuclearization ในคาบสมุทรเกาหลีมีปรากฏแต่ไม่มีข้อกำหนดในรายละเอียดและเงื่อนเวลาแต่อย่างใด ผู้สังเกตการณ์กล่าวว่า ข้อความในคำแถลงร่วมคล้ายกับที่พ่อเขา (คิม จอง อิล) ทำกับประธานาธิบดีบุชและละเมิดด้วยการเริ่มพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์เพิ่มเติมอีกสามปีต่อมา

เมื่อเสร็จการประชุม โดนัลด์ ทรัมป์ได้ให้สัมภาษณ์และกล่าวว่า สหรัฐจะยุติการซ้อมรบกับเกาหลีใต้ อันสร้างความประหลาดใจไปทั่ว เพราะก่อนนี้ ผู้ที่สนใจในสถานการณ์ทางคาบสมุทรเกาหลีถือว่าการคงกำลังสหรัฐประมาณ 3 หมื่นกว่าคนไว้ในเกาหลีใต้ เป็นไพ่ใบสำคัญเพื่อใช้ในการเจรจาต่อรอง และไม่เคยมีข่าวว่าเกาหลีเหนือได้ตั้งข้อเรียกร้องมาในประเด็นนี้ อันที่จริง เกาหลีเหนือมิได้เสนอเงื่อนไขก่อนหน้าการเจรจาในประการใด

เพราะข้อเสนอให้มีการยุติการซ้อมรบระหว่างสหรัฐกับเกาหลีใต้ หรือที่แย่หนักกว่านี้ คือการถอนทหารสหรัฐออกจากเกาหลีใต้ทั้งหมด เป็นคำกล่าวของโดนัลด์ ทรัมป์เอง

เมื่อเดินทางกลับจากสิงคโปร์ถึงกรุงวอชิงตัน โดนัลด์ ทรัมป์ได้แถลงด้วยความลิงโลดว่า เขาได้สรรค์สร้าง "special bond" กับคิม และทวีตต่อว่า "There is no longer a Nuclear threat from North Korea." ซึ่งนักวิเคราะห์ข่าวและผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นำทั้งสองเป็นสิ่งที่น่าต้อนรับ แต่เมื่ออ่านคำแถลงร่วมแล้วก็เห็นได้ว่ามิได้มีสาระอันน่าสบายใจโดยจำเพาะแต่ประการใด ตามการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ ความที่ปรากฏในคำแถลงร่วม "President Trump committed to provide security guarantees to the DPRK and Chairman Kim Jong Un reaffirmed his firm and unwavering commitment to complete denuclearization of the Korean Peninsula." วลีหลังนี้มีการกล่าวซ้ำอีกคำต่อคำ

นักวิเคราะห์ข่าวรู้สึกไม่สบายใจในวลีดังกล่าว เนื่องจากเกาหลีเหนือให้นิยามถ้อยแถลงของคำว่า "denuclearization of the Korean Peninsula" ต่างจากนิยามของสหรัฐ ซึ่งข้าพเจ้าเองก็ได้แสดงความแคลงใจในทำนองเดียวกันมาก่อนแล้ว

ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า "North Korea sees the 'denuclearization of the Korean Peninsula' as something that would involve US or South Korean concessions, including the possible removal of US troops from the Korean Peninsula." "Successive US administrations, including Trump's, have instead stated their ultimate policy goal is the complete, verifiable and irreversible dismantlement of North Korea's nuclear weapons program เมื่อถูกผู้สื่อข่าวถามว่าทำไม คำว่า "verifiable and irreversible" ไม่อยู่ในเอกสารที่ทั้งทรัมป์และคิม ลงนาม รัฐมนตรีต่างประเทศ ไมค์ ปอมเปโอตอบว่า คำว่า complete ครอบคลุม "verifiable and irreversible" ไว้แล้ว ซึ่งข้าพเจ้าไม่อาจคล้อยตามความเข้าใจดังกล่าว แม้ผู้สื่อข่าวจะรายงานว่า ปอมเปโอลงท้ายว่า คำถามของผู้สื่อข่าว "เป็นการสบประมาทและน่าหัวเราะ (insulting and ludicrous)

ด้วยความที่สหรัฐไม่ค่อยแน่ใจในแนวคิดดังข้างต้น ความผิดเพี้ยนจึงหลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะประธานาธิบดีทรัมป์ได้ให้"ข้อตกลง" มากเกินจริง โดยย้ำว่า เกาหลีเหนือได้เริ่ม "total denuclearization" แล้วในทันที ทั้งๆ ที่ความในคำแถลงร่วมเพียงแต่กล่าวถึง พันธกรณีก่อนหน้านี้ "to work toward complete denuclearization of the Korean Peninsula." ทรัมป์ได้กล่าวในห้องประชุมคณะรัฐมนตรี โดยพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนั่งอยู่ด้วย โดยกล่าวถึง "วลี" ที่เป็นปัญหาและว่า เกาหลีเหนือได้เริ่มทำลาย "Test sites" แล้ว

ซึ่งการทำลาย Pungwe Ri นั้น ผู้สื่อข่าวต่างประเทศได้รับการเชื้อเชิญให้ไปดู ก่อนหน้าที่จะถึงวันประชุมหลายวัน ในวันนั้น เกาหลีเหนือได้ส่งสารแสดงความไม่พอใจในคำกล่าวของนายจอห์น โบลตันที่เตือนให้ระวังเพราะอาจต้องเผชิญกับกรณีของลิเบียซึ่งหมายถึง Regime change อันทำให้ต่างไม่พอใจซึ่งกันและกันและทำให้ไม่แน่ใจว่า การประชุมจะมีขึ้นในวันที่ 12 มิถุนายนหรือไม่ ซึ่งได้รายงานไว้อย่างละเอียดในฉบับเดือนพฤษภาคมแล้ว

พลเอกแม็ตทิสเองยอมรับว่าไม่ทราบว่า เกาหลีเหนือได้ดำเนินการใด ๆ หลังการประชุมที่สิงคโปร์ เพราะอยู่ที่จุดเริ่มต้นเท่านั้น การประชุมในส่วนรายละเอียดระหว่างสองฝ่ายยังมิได้เริ่ม เพราะในชั้นนี้ยังไม่พร้อมที่จะก้าวต่อไป

ส่วนนายทรัมป์ได้ปรารภว่าจะต้องขอให้เกาหลีเหนือจัดทำ Time line ของการปลดอาวุธนิวเคลียร์ แต่ก็ไม่มีข่าวคืบหน้าในประเด็นนี้

เมื่อประธานาธิบดีทรัมป์เดินทางกลับไปแล้ว ก็มีรายงานมาว่า ประธานาธิบดีมูน เจ อินแห่งเกาหลีใต้ได้สอบถามไปยังทำเนียบขาว เพราะไม่เคยมีการตกลงระหว่างพันธมิตรมาก่อนทั้งในกรณีการยกเลิกการซ้อมรบร่วมและการถอนทหารสหรัฐออกจากเกาหลีใต้

เมื่อโดนัลด์ ทรัมป์กลับถึงกรุงวอชิงตัน ก็ได้แสดงความปลาบปลื้มในความความสำเร็จของการเจรจา ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานเป็นรูปธรรมแต่อย่างใด เอกสารจากการเจรจาก็มีสาระเช่นเดียวกับที่อดีตประธานาธิบดีก่อนหน้าเคยได้รับมา แต่นายทรัมป์สมัครใจที่จะเห็นเป็นผลงานอันดีเด่นของเขา เพราะเป็นคนแรกที่นำคิม จอง อุนมาพบกันจากการที่ไม่เคยพบกับใครและมีชื่อในเวทีโลก โดยมิได้มองในมุมกลับถึงความเด่นดังที่คิมมีโอกาสไปพบกับผู้นำของประเทศชั้นนำของโลก ไม่แต่เท่านั้น นายทรัมป์ยังอ้างด้วยว่า ชาวอเมริกันปลอดจากการถูกเกาหลีเหนือโจมตีแล้ว โดยนำประโยคมาตรฐานของรัฐบาลทรัมป์ว่าต่อไปนี้ “ชาวอเมริกันสามารถนอนหลับสบาย ไร้ห่วง” เช่นที่เร็กซ์ ทิลเลอร์สันใช้ปลอบใจประชาชนที่เกาะกวมหลังจากที่ได้เตรียมการป้องกันการโจมตีจากขีปนาวุธของเกาหลีเหนือในขณะนั้น ทำให้คนอเมริกันที่แผ่นดินใหญ่กลุ่มหนึ่งกล่าวว่า พวกเขาไม่อาจนอนโดยปลอดจากความห่วงกังวลได้นับแต่ที่โดนัลด์ ทรัมป์ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแล้ว

เจตนาที่แท้จริงของเกาหลีเหนือจะเป็นเช่นไร เวลาจะเป็นข้อพิสูจน์ เพราะเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ดาวเทียมหาข่าวของสหรัฐจับภาพความเคลื่อนไหวของเตาปฏิกรณ์ที่ยองเบียนของเกาหลีเหนือได้ คล้ายกับจะมีการเตรียมการผลิตปลูโตเนียมเพื่อการพัฒนาทางนิวเคลียร์ แต่ฝ่ายข่าวกรองทางทหารของสหรัฐยังไม่มั่นใจว่า ความเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นอะไรแน่

เพราะกำลังหาข่าวเพิ่มเติม บางทีอาจเป็นได้ว่าฝ่ายการทหารของสหรัฐจงใจส่งสัญญาณเตือนเกาหลีเหนือว่ามีการจับจ้องความเคลื่อนไหวทุกจุดอยู่ตลอดเวลา ตามหลักการของสหรัฐตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโรนอล เรแกน เมื่อจะทำการตกลงกับมิคาอิล กอร์บาชอฟ ว่า Trust but verify, verify, verify อันทำให้ควบคุมความตกลง JCPOA กับอิหร่านได้อย่างเข้มงวดยิ่ง แต่นายทรัมป์กลับไปถอนตัวจากความตกลงดังกล่าว โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ เพราะจนถึงวันนี้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศก็ยังรายงานว่า อิหร่านปฏิบัติตามความตกลงโดยมิได้ละเมิดเงื่อนไขแต่อย่างใด

หนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์รายงานข่าวในฉบับวันสุดสัปดาห์ที่ 30 มิ.ย.-1 ก,ค, ว่าเกาหลีเหนือได้กระจายที่ซ่อนอาวุธนิวเคลียร์และพัฒนาอาวุธร้ายแรงดังกล่าวไปในที่ต่างๆ อันไม่เป็นที่ทราบกัน ซึ่งในเรื่องนี้วุฒิสมาชิกซูซาน คอลลินส์ สังกัดพรรครีพับลิกันและเป็นกรรมาธิการข่าวกรองของวุฒิสภาให้ความเห็นว่า ประวัติของเกาหลีเหนือในเรื่องนี้เป็นที่ทราบกันว่ามักละเมิดความตกลงอยู่เสมอ จึงเสียดายที่ประธานาธิบดีทรัมป์ไปทำข้อตกลงโดยไม่มีเงื่อนไขในการตรวจสอบอย่างเข้มงวด

ตุรกีได้รับการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐโดย Mustafa Kemal Ataturk ในปี 1923 หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แทนที่จักรวรรดิ์ Ottoman ที่ล่มสลายไป และดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่จนปี 1936 โดยได้ปูพื้นฐานให้ประเทศก้าวสู่ยุคใหม่ ด้วยการวางหลักการอันช่วยสร้างความปรองดองในประเทศใหม่ เช่น Non-sectarianism และยอมรับสถานภาพของผู้หญิง โดยมีคำกล่าวซึ่งจดจำกันได้ดีว่า Everything we see in the world is the creative work of women. ระบอบการปกครองดูจะมิได้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยทีเดียวนัก เพราะผู้กุมอำนาจที่แท้จริงได้แก่ Mustafa Kemal Ataturk ซึ่งมีบารมีเหนือผู้อื่น เพราะช่วงที่เขาปกครองประเทศ สถานการณ์ในยุโรปมีความผันผวนมาก โดยจอมเผด็จการครองอำนาจทั้งในเยอรมนี (Nazism) และอิตาลี (Fascism) ตุรกีไม่มีทางเลือก นอกจากจะพยายามวางตัวเป็นกลาง จะมาเข้าข้างสัมพันธมิตรก็เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองในภาคพื้นยุโรปยุติลงแล้ว

กองทัพตุรกีตั้งแต่สมัย Ataturk มีขนาดไม่มากนัก แต่ได้ขยายกำลังพลมากขึ้นในระหว่างสงคราม อย่างไรก็ดี ทหารตุรกีได้ยึดอำนาจ (กระทำรัฐประหาร) โดยไม่มีการเสียเลือดเนื้อ 4 ครั้ง จนครั้งที่ 5 ในสมัยที่รีเซพ เออร์โดวันถูกรัฐประหาร แต่เขาหลบหนีไปได้และได้อาศัยสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นในเครือ CNN เรียกร้องให้ปวงชนออกมาช่วยเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

จากเมือง Rize อันเป็นฐานเสียงของเขาและจากเมืองต่าง ๆ ทำให้เออร์โดวันระดมเสียงสนับสนุนได้อย่างมากมาย แต่นายทหาร ครูอาจาร์ย นักวิชาการ นักหนังสือพิมพ์ ทนายความ ผู้พิพากษา ข้าราชการ นักการเมืองและผู้ต้องสงสัย จำนวนหลายหมื่นคน ไม่ถูกจับก็ต้องหลบหนีไปต่างประเทศ ที่ยังถูกตามล่าตัวยังมีอีกมาก รวมทั้งพวกที่ถูกสงสัยว่าเป็นสาวกของกูเลน พันธมิตรเก่าแต่แตกคอกับเออร์โดวันต่อมาในปี 2012 ขณะนี้เขาไปอาศัยอยู่เงียบ ๆ ที่มลรัฐเพ็นซิลเวเนีย เออร์โดวันถึงได้เรียกร้องให้โอบามาและนายทรัมป์ส่งตัวกลับในฐานะผู้ร้ายข้ามแดน แต่ยังไม่สำเร็จ

เออร์โดวันได้ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรค Justice and Development หรือพรรค AKP และเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยในปี 2003 แรก ๆ ก็ดูจะเป็นไปทางประชาธิปไตยดี แต่เมื่อเวลาผ่านไปเออร์โดวันดูจะนิยมความเป็นเผด็จการเพิ่มมากขึ้น จนเมื่อประมาณสามปีที่แล้ว ข้าพเจ้าได้เติมไปในประมวลรายงานว่า อดคิดไม่ได้ว่านายเออร์โดวันคงคิดที่จะฟื้นความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิออตโตมันอีก นักเขียนเกี่ยวกับตุรกีได้แต่งหนังสือในชื่อว่า The New Sultan หมายถึงเออร์โดวัน คิดว่าคงจะมีแนวคิดคล้าย ๆ กับที่ข้าพเจ้ากล่าวถึง

การพยายามก่อรัฐประหาร ซึ่งไม่สำเร็จ ยิ่งกระตุ้นให้เออร์โดวันพยายามรวบอำนาจให้แก่ตัวเองมากขึ้น โดยใช้อำนาจเด็ดขาดตาม State of Emergency ที่เขาเองประกาศใช้ เพราะหลังจากเป็นนายกรัฐมนตรีมาสองสมัยแล้ว เขาได้ขึ้นเป็นประธานาธิบดี อันเป็นตำแหน่งทางพิธีการส่วนใหญ่ เออร์โดวันจึงพยายามปรับเปลี่ยนระบบให้เป็นประธานาธิบดีมีอำนาจบริหารโดยกำหนดมาตรการปฏิรูปการปกครองให้เปลี่ยนเป็นระบอบประธานาธิบดี โดยไม่ต้องมีนายกรัฐมนตรี แต่ตั้งตำแหน่งรองประธานาธิบดีแทน โดยกำหนดให้มีการลงประชามติซึ่งรวมถึงชาวตุรกีจำนวนนับล้านที่พำนักอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ในยุโรป จนเกิดข้อขัดแย้งทางการทูตขึ้นในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเนเธอร์แลนด์ ซึ่งกำลังมีการเลือกตั้งที่หลายฝ่ายต้องการต่อสู้กับพรรคขวาจัด นายเออร์โดวันพยายามจะนำเครื่องบินลง แต่นายกรัฐมนตรี Rutte ห้ามนำลง นายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลได้ขอให้เข้าใจปัญหาของบางประเทศและเห็นใจเนเธอร์แลนด์ที่กำลังแข่งขันการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อมิให้เสียเปรียบพรรคขวาจัดอันเป็นกระแสในยุโรปขณะนั้น

ในที่สุด ผลการลงประชามตินับว่าเป็นประโยชน์ต่อเออร์โดวัน

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 24 มิถุนายน การเลือกตั้งจึงมีขึ้นพร้อมกันสำหรับประธานาธิบดีและสภาแห่งชาติ (Parliament) โดยมีนาย Muharram Ince จากพรรคฝ่ายค้านเป็นคู่แข่งสำคัญ

ผลปรากฏว่า นายเออร์โดวันได้ชัยชนะในรอบแรก คือได้คะแนนเกินร้อยละ 50 ส่วนพรรคที่สนับสนุนนายเออร์โดวันก็ได้คะแนนเสียงท่วมท้นสภา วงการภายนอกเห็นชัดว่า One-man's rule by decree หรือ Autocracy เป็นผลสำเร็จตามความปรารถนาของเออร์โดวันทุกประการ

การเริ่มสงครามทางการค้าตามต้องการของนายทรัมป์ เป็นไปดังที่ผู้เชี่ยวชาญคาดหมาย นาย Lawrence Summers อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสมัยประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันและเมื่อไม่นานมานี้ เป็นประธานมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มองไม่เห็นทางที่จะเกิดผลดีทางเศรษฐกิจและการเงินต่อสหรัฐ ตามความเห็นของเขา ผลกระทบทางลบจะเกิดแก่คนอเมริกันเอง เท่ากับเป็นการ "ยิงเท้าของตนเอง" นางคริสตีน ลาการ์ด กรรมการผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ IMF เห็นว่า ทุกฝ่ายจะ "เจ็บตัว" อันหมายถึงผลกระทบต่อทุกประเทศ ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกต้องชะลอตัวลง ซึ่งเริ่มจะมีสัญญาณแล้ว

ผลกระทบต่อประเทศไทยอาจสืบเนื่องมาจากการที่สหรัฐขึ้นภาษีเหล็กกล้าและอลูมินัม รายการหนึ่งที่สหภาพยุโรปจะขึ้นภาษีขาเข้าได้แก่รถจักรยานยนต์ยี่ห้อ Harley Davidson ทำให้คณะผู้บริหารแถลงถึงแผนที่จะกระจายแหล่งผลิตไปต่างประเทศมากขึ้น เพราะอันที่จริงก็มีโรงงานตามประเทศต่าง ๆ อยู่แล้ว รวมทั้งประเทศไทยด้วย กรณีนี้ทำความไม่พอใจแก่นายทรัมป์ เพราะในระยะแรก ๆ ที่นายทรัมป์เชิญบรรดานักธุรกิจชั้นนำไปหารือกันที่ทำเนียบขาว ผู้บริหารชั้นสูงของ Harley Davidson กับนักขับนับร้อยได้ไปพร้อมหน้ากันที่สนามของทำเนียบขาว ทำความปลื้มใจให้แก่นายทรัมป์มาก เมื่อมาทราบว่าบริษัทจักรยานยนต์ขั้นนำของสหรัฐจะกระจายไปผลิตในประเทศอื่นซึ่งมีอยู่ทั่วไปแล้ว นายทรัมป์จึงแค้นใจมาก ถึงขั้นแสดงความพยาบาทว่าจะทำทุกอย่างที่จะบดขยี้ให้ได้ และจะตามไปเล่นงานตามประเทศต่าง ๆ ทั้งด้วยมาตรการทางภาษีและอื่น ๆ และโดยที่รายการธุรกิจของสำนักข่าวบางแห่งได้รายงานว่าประเทศที่มีโอกาสเป็นแหล่งผลิตที่คุ้มค่าที่สุดได้แก่ประเทศไทย จึงขอนำเสนอรายงานมา ณ ที่นี้

และขอเรียนว่าการระดมกำลังช่วยกู้ภัยนักฟุตบอลล์เยาวชนที่เชียงรายได้เป็นรายงานทาง CNN วันละหลายรอบตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา และยังมีอยู่ถี่ทุกครึ่งชั่วโมงข่าว เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 1 กรกฎาคม วันนี้ CNN ยังได้เสนอรายงานข่าวล่าสุดทุกครึ่งชั่วโมงข่าวเช่นเดิม โดยกล่าวว่า แม้เวลาจะเกินหนึ่งสัปดาห์แล้ว แต่ฝ่ายกู้ภัยก็ยังไม่ลดละความพยายามที่จะช่วยชีวิตเยาวชนทั้ง 13 และผู้ฝึกสอน โดยประเทศต่างๆ ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญการกู้ภัยพร้อมอุปกรณ์ทันสมัย รวมทั้งสหรัฐ สหราชอาณาจักร จีนและออสเตรเลีย ถือได้ว่าในโลกที่มักจะไม่แยแสกับผู้อื่น ยังมีความร่วมมือเพื่อกู้ภัยอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสัญญลักษณ์ของความร่วมมือระหว่างนานาชาติที่น่าสรรเสริญ ไม่ว่าผลบั้นปลายจะเป็นเช่นไร หวังว่ากระทรวงการต่างประเทศจะออกถ้อยแถลงส่งเสริมความสร้างสรรค์ในทางที่เหมาะสมต่อบรรยากาศระหว่างประเทศต่อไป นอกเหนือจากการขอบคุณเป็นรายประเทศซึ่งคิดว่าได้มีการเตรียมการเมื่อสิ้นสุดภารกิจอยู่แล้ว

ท่าทีต่อต้านสื่อเสรีกระแสหลักของนายทรัมป์ด้วยการกล่าวหาว่าสื่อมวลชนที่มิใช่ฝ่ายขวาจัดเป็น “Enemy of the people” ได้กลายเป็นวาทกรรมพิษร้าย ซึ่งคนอเมริกันเป็นจำนวนมากเข้าใจว่าเป็นแรงกระตุ้นให้คนร้ายบุกเข้ายิงกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ The Capital Gazette ที่เมือง Annapolis มลรัฐแมรี่แลนด์ ทำให้นักหนังสือพิมพ์ที่กำลังทำงานอยู่เสียชีวิต 5 คน บาดเจ็บ 3 คน ผู้ต้องสงสัยซึ่งถูกจับตัวได้เปิดเผยว่า เขาตั้งใจจะฆ่าให้หมดทั้งฉบับ หากเป็นเพราะเหตุนั้นจริง ก็น่าเป็นห่วง ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจิตวิทยานับแต่โดนัลด์ ทรัมป์เข้ามาเป็นประธานาธิบดี เช่นเดิม นายทรัมป์เห็นว่าหากนักหนังสือพิมพ์มีปืนอยู่ก็อาจใช้ยิงต่อสู้ป้องกันตัวได้ ข้อเสนอไร้ความคิดเช่นนี้เป็นแนวทางที่นายทรัมป์ใช้อยู่เสมอ รวมทั้งในเหตุการณ์สังหารหมู่ในไนท์คลับ Pulseที่เมืองออร์ลานโด มลรัฐฟลอริดา โดยนายมาร์ตีน เมื่อปี 2016 ซึ่งคนร้ายมิใช่ผู้ก่อการร้ายที่มาจากประเทศอิสลามอื่น แต่เกิดในควีนส์ นิวยอร์ก ใกล้กับบ้านเกิดของนายทรัมป์เอง

ข้อที่น่ากังวลได้แก่องค์ประกอบของศาลสูงสุดของสหรัฐ (Supreme Court of the United States-SCOTUS) เพราะเมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา Justice Anthony Kennedy อายุ 81 ปี ได้ขอลาออกจากตำแหน่งในวันที่ 31 กรกฎาคม 2018 มิใช่เพราะครบวาระ เนื่องจากผู้พิพากษาศาลสูงสหรัฐดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต

โดยที่ผู้พิพากษาเคนเนดี แม้จะมีความโน้มเอียงไปทางอนุรักษ์นิยม แต่ได้ชื่อว่าเป็น Swing vote เพราะในคำตัดสินบางครั้ง เขาได้ออกเสียงร่วมกับฝ่ายที่มิใช่อนุรักษ์นิยม คำตัดสินที่จะมีปัญหาต่อไป ได้แก่ Roe. v Wade อันยินยอมให้มีการทำแท้งได้ (Abortion)

เข้าใจว่าด้วยเหตุผลทางสุขภาพ และคำตัดสินที่ให้สิทธิแก่กลุ่มเพศสภาพหลากหลายหรือ LGBTQ จึงไม่เข้าใจว่า เพราะเหตุใด ผู้พิพากษาเคนเนดีจึงไม่รอให้พ้นการเลือกตั้งกึ่งวาระก่อนที่จะลาออก เปิดโอกาสให้นายทรัมป์ทำตามใจชอบ เพราะเขาเห็นว่า คำตัดสินของศาลวันก่อนนั้น ในกรณีห้ามคนเข้าเมือง เป็นชัยชนะอยู่แล้ว การลาออกของผู้พิพากษาเคนเนดีจึงเป็นชัยชนะซ้ำสอง โดยนายทรัมป์ตั้งใจจะเสนอชื่อผู้พิพากษาคนใหม่ในวันที่ 9 กรกฎาคม ศกนี้ มีข่าวว่า โดนัลด์ ทรัมป์จะฉลองชัยชนะด้วยการเล่นกอล์ฟกับเพื่อนวุฒิสมาชิกที่มอร์ริสทาวน์ ในมลรัฐนิวเจอร์ซี ระหว่างวันสุดสัป ดาห์นี้ อันจะเปิดโอกาสให้เขาหลบเลี่ยงจากการชุมนุมประท้วงนโยบายการเข้าเมืองแบบ Zero Tolerance อันนำไปสู่การแยกเด็กนับพันคนจากครอบครัว ที่มีขึ้นทั่วประเทศ จนถึงวันที่ 1 กรกฎาคม เด็กชาย-หญิงและแม้กระทั่งทารกจำนวน 2047 คนยังไม่อาจพบกับครอบครัวได้ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก็จนปัญญาว่าจะหาทางเชื่อมโยงได้ในทางใด ส่วนนายทรัมป์เอาตัวรอดเช่นเคยด้วยการโทษว่าทั้งหมดเป็นปัญหาของพรรคเดโมแครต ซึ่งใช้นโยบายเปิดด่านชายแดน ทำให้คนต่างด้าวนับล้านบุกเข้ามาเพื่อก่ออาชญากรรมในในสหรัฐ เป็นข้อกล่าวหาเท็จทั้งหมด แต่ก็ขู่คนอเมริกันที่อยู่ใกล้เมืองชายแดนได้ไม่น้อย

ทั้งสองคำตัดสินของศาลสูงข้างต้นจะกระทบผู้คนในประเทศเป็นจำนวนมาก เพราะผู้ที่จะขึ้นมาเป็นแทนจะเป็นคนที่นายโดนัลด์ ทรัมป์เป็นผู้เสนอชื่อ ซึ่งนายทรัมป์ได้ประกาศท่าทีมาก่อนแล้วว่า เขาจะเลือกคนที่มีแนวคิดอนุรักษ์นิยมเช่นเขา ยิ่งกว่านั้นเขาจะเลือกคนที่อายุยังน้อย อันจะทำให้แนวคิดเช่นเขาครอบงำประเทศไปอีกหลายสิบปี ก่อนหน้านี้ผู้พิพากษาเกอสิคซ์ที่นายทรัมป์เป็นผู้เสนอจะอยู่ในตำแหน่งไปอีกหลายสิบปี การที่จะคาดหวังว่า นายทรัมป์จะเสนอคนที่ยึดถือแนวกลาง ๆ ไม่มีทางที่จะเป็นเช่นนั้นได้ เพราะศาลสูงได้เอนเอียงไปทางการเมืองระหว่างพรรคมากขึ้นในหลายปีที่ผ่านมา อันข้าพเจ้าเชื่อว่าข้อนี้น่าจะไม่ใช่เจตนาของผู้วางกรอบรัฐธรรมนูญตั้งแต่ต้น แต่แนวโน้มที่ SCOTUS จะไปตามพรรคที่เสนอเขาเข้ามา เริ่มมาในระยะไม่นานมานี้ ในฐานะที่ศาลสูงเป็นผู้ตีความรัฐธรรมนูญ น่าห่วงว่าความคุ้มครองที่ประชาชนจะได้รับจากศาลเป็นที่พึ่งดูจะน้อยลงทุกวัน

เพราะเหตุนี้ คนอเมริกันมิใช่น้อยจึงไม่เข้าใจว่า เพราะเหคุใด ผู้พิพากษาเคนเนดีจึงมาลาออกในช่วงนี้ อันเป็นปีเลือกตั้งกึ่งวาระ และพรรครีพับลิกัน ซึ่งเป็นเสียงข้างมากจะไม่ใช้เงื่อนไขว่าจะไม่มีการพิจารณาเรื่องเช่นนี้ในปีที่มีการเลือกตั้งสำคัญ ซึ่งพรรครีพับ

ลิกันเองถือตามนี้ในปี 2016 ทั้งๆ ที่ประธานาธิบดีโอบามาได้เสนอชื่อผู้มีความคิดไม่เข้าข้างพรรคการเมืองใด โดยพรรครีพับลิกันซึ่งเป็นเสียงข้างมากเก็บเรื่องไว้จนมีการเปลี่ยนตัวประธานาธิบดีเป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์โดยผลของการเลือกตั้ง

ในทันทีที่ผู้พิพากษาเคนเนดีลาออก นายทรัมป์ต้อนรับข่าวด้วยความยินดี เพราะคำพิพากษาของศาลในวันก่อนหน้านั้นได้แก่การรับรองว่า Travel ban ฉบับที่สามไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยศาลไม่คำนึงถึงเหตุผลที่นายทรัมป์ใช้ในการหาเสียงว่า คำสั่งห้ามเป็น Muslim ban เพียงเพราะนายทรัมป์ตัดชื่ออิรักออกไป และเพิ่มเกาหลีเหนือกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลเวเนซูเอลา เสียงของ SCOTUS ดังกล่าวเท่ากับ 5 ต่อ 4 ในชั้นนี้มีผู้ว่าการหลายแห่งและอัยการที่เคยระงับคำสั่งห้ามเดินทางมาจะฟ้องกลับกันต่อไป เพราะทุกฝ่ายเห็นว่าไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในแง่ของเสรีภาพในการถือศาสนา โดยจะไม่คำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของนายทรัมป์ซึ่งประกาศต่อสาธารณชนอย่างชัดแจ้งว่า เขาจะทำทุกอย่างเพื่อห้ามมิให้คนอิสลามเข้าประเทศ เพราะเขาแถลงชัดว่า “อิสลามเกลียดเขา”

ประมวลและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ
เดือนกรกฎาคม 2561

<u>ชื่อและตำแหน่ง</u> **นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต**
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

<u>กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน</u>

คำชี้แจง

เมื่อเดือนมิถุนายน ได้คาดหมายไว้แล้วว่า เดือนกรกฎาคม ศกนี้ จะมีความเคลื่อนไหวด้านการต่างประเทศและการทูต อันควรแก่การติดตามเป็นพิเศษ ซึ่งมิใช่เป็นเรื่องผิดวิสัยของการเมืองระหว่างประเทศ แต่น่าเสียดายที่รายงานของเดือนนี้ซึ่งได้ทำไว้แล้วกว่าครึ่ง ได้หายไปเพราะความขัดข้องทางเทคนิค ทำให้ต้องจัดทำใหม่ อันมิใช่เป็นเรื่องง่ายนัก เพราะที่ทำมานี้ส่วนใหญ่เป็นรายงานสดตามเวลาที่เกิดขึ้น ไม่มีร่าง จึงจำเป็นต้องทบทวนความทรงจำและเรียบเรียงใหม่ รายงานในฉบับนี้จึงอาจจะไม่สมบูรณ์และมีการดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลใหม่ที่มีเข้ามาตลอดเวลา ดังตัวอย่างเช่น ผลการประชุมระดับสุดยอดที่กรุงเฮลซิงกิเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ระหว่างประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ กับประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน อันสับสนมากว่ามีสาระที่แท้จริงประการใด เพราะเป็นการประชุมตัวต่อตัวใช้เวลาถึง 2 ชั่วโมงกว่า โดยมีแต่ล่ามฝ่ายละคนหนึ่งเท่านั้น จนบัดนี้ ก็ไม่มีใครทราบประเด็นของการประชุมลับดังกล่าว และประธานาธิบดีทรัมป์เองได้เปลี่ยนคำชี้แจงไปแล้ววันละอย่างซึ่งยากที่จะฟังขึ้น

แต่ในขณะเดียวกันก็มีหลักฐานอื่นอันอาจมีผลทางกฎหมายต่อการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของนายโดนัลด์ ทรัมป์ และล่าสุด รัฐบาลนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ก่อความขัดแย้งทางวาทกรรมกับอิหร่านขึ้นมาในทางที่อาจนำไปสู่สงครามในวงกว้างได้ ในขณะเดียวกัน ปัญหาเกี่ยวกับเกาหลีเหนือก็เริ่มจะปรากฏชัดขึ้นมาแล้ว ตามที่ได้วิเคราะห์มาก่อนและ ในเดือนนี้ ความคืบหน้ามีเพียงการส่ง Remains ของทหารอเมริกันที่เสียชีวิตในสงครามเกาหลีรุ่นแรก 55 คน ซึ่งได้ถูกนำไปยังเกาะฮาวายเพื่อตรวจอัตลักษณ์ ส่วนที่เหลืออีก 5,300 คนจากที่เข้าใจว่าอาจมีถึง 7,700 คน จะดำเนินการต่อไป ส่วนความคืบหน้าในด้านอื่นยังมิได้ตกลงกัน

รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนกรกฎาคม 2561

รายงานและวิเคราะห์ข่าวฉบับเดือนมิถุนายน แสดงไว้แล้วว่าประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไมค์ ปอมเปโอ ตีความผลการประชุมขั้นสุดยอดกับประธาน คิม จอง อุน ไปในทางที่ผิดเพี้ยนอย่างมาก นับว่าเป็นอันตรายต่อ คนอเมริกันและทำให้ฐานะในการเจรจาที่จะมีต่อไปยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้นมาก

ในรายงานเดือนที่กล่าวถึง โดนัลด์ ทรัมป์หลงผิดอย่างน้อยในประเด็นดังต่อไปนี้

1. คิม จอง อุน ตกลงที่จะ Dismantle อาวุธนิวเคลียร์ที่มีอยู่ทั้งหมดและอาจรวมถึงขีปนาวุธที่ได้สะสมไว้จนบัดนี้ <u>ความจริง</u> ไม่ปรากฏคำแถลงร่วมใดที่ผู้นำทั้งสองลงนามไว้ซึ่งระบุข้อตกลงดังกล่าว

2. โดนัลด์ทรัมป์อ้างในการชุมนุมฐานเสียงซึ่งปวงชนอื่นๆ ก็ได้รับทราบด้วยว่า เพราะผลสำเร็จในการเจรจาของเขา อันตรายของการโจมตีสหรัฐจากเกาหลีเหนือจึงไม่มีอีกต่อไป <u>ความจริง</u> เจตนาของเกาหลีเหนือที่จะใช้อาวุธอำนาจทำลายล้างสูงเป็นเพียงคำขู่ ในช่วงที่ทั้งสหรัฐและเกาหลีเหนือยังแลกเปลี่ยนคำขู่และคุกคามซึ่งกันและกัน เกาหลีเหนือคงตระหนักดีว่า หากใช้การเลือกทางการทหารซึ่งทรัมป์ตั้งใจมาตลอด เกาหลีเหนือต้องแหลกลาญ (Fire and fury) ทรัมป์มาเปลี่ยนท่าทีก็เพราะมูน เจ อิน แห่งเกาหลีใต้ ซึ่งขณะนั้นเป็นเจ้าภาพโอลิมปิคฤดูหนาวที่เปียงชางรายงานว่า คิม จอง อุน

พร้อมจะพบปะพูดจาด้วย โดนัลด์ ทรัมป์ไม่เคยให้คุณค่าแก่การใช้วิธีการทางการทูต เร็กส์ ทิลเลอร์สัน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งสมัครใจในการดำเนินการทางการทูตถูกทรัมป์ เตือนมาแล้วว่า "เสียเวลาเปล่า" แต่เมื่อได้ทราบจากประธานาธิบดีมูน เจ อิน ทรัมป์เห็นเป็นโอกาสที่จะได้คะแนนเสียงจากฐานประจำ จึงรีบตอบรับโดยมิได้ขอให้มีการเตรียมการเป็นขั้นตอนอันจำเป็นก่อนหน้าที่จะเข้าสู่ระดับสุดยอดในทันที

3. ทรัมป์ดูจะไม่เข้าใจว่า หากประสงค์ที่จะให้ได้ Denuclearization of the Korean Peninsula แนวทางหลักย่อมได้แก่ CVID (Complete, verifiable, irreversible denuclearization) ซึ่งไม่ปรากฏในที่ใดของคำแถลงร่วม ข้ออ้างของไมค์ ปอมเปโอว่า v และ i รวมอยู่ในคำว่า complete แล้ว <u>ความจริง</u> ปอมเปโอ เข้าใจผิดอันทำให้ทรัมป์หลงผิดไปด้วย และนำ "ไปโอ้อวดต่อประเทศต่างๆ " จนทุกวันนี้

4. ความหลงผิดตามข้อ 3. ทำให้ข้อตกลงทั้งหมดไร้ค่า และทำให้ทรัมป์ไปปลอบใจคนทั้งชาติให้หลงเชื่อในความปลอดภัยโดยไม่มีหลักฐานรองรับ อันที่จริงมีอีกหลายประเด็นที่ทรัมป์และปอมเปโอ เสียโอกาสที่จะได้ทราบก่อน Singapore summit เช่น จำนวนอาวุธนิวเคลียร์ที่เกาหลีเหนือสะสมไว้ก่อนจะระงับการทดลอง ทั้งอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธพิสัยต่างๆ โรงงานพัฒนาและผลิต รวมทั้ง สถานที่ Enrichment of nuclear materials ทั้งยูเรเนียม ปลูโตเนียม และบทบาทของ IAEA ฯลฯ กว่าจะได้ประเด็นเหล่านี้มา จะต้องใช้เวลามาก โดยในที่สุดอาจจะไม่ได้มา เพราะลำดับการเจรจาระดับสุดยอด คราวนี้มาเริ่มที่ขั้นสุดท้าย แทนที่จะเริ่มตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่เป็นขั้น ๆ ขึ้นไป ซึ่งในการเจรจาอื่นๆ จะมีคนนำทาง หรือ Sherpa สำหรับผู้นำที่จะขึ้นสู่ยอดเขา ที่สำคัญคือการเตรียมตัวของผู้นำ แต่โดนัลด์ ทรัมป์กลับอวดอ้างก่อนเข้าไปทำ Debacle แก่กลุ่ม G-7 ว่า เขาไม่ต้องเตรียมตัวเท่าใด "เพราะเตรียมมาตลอดชีวิตแล้ว" อันหมายความว่าเตรียมมาตั้งแต่ก่อนคิม จอง อุนเกิดหลายทศวรรษ

เมื่อมาถึงต้นเดือนกรกฎาคม 2561 ปรากฏข่าวกรองและข้อสังเกตของสำนักข่าวกรอง รวมทั้งรายงานในสื่อกระแสหลักว่า เกาหลีเหนือยังดำเนินการหลายอย่างในที่ซึ่งสงสัยว่าเป็นเครือข่ายการผลิตอาวุธอำนาจทำลายล้างสูงและขีปนาวุธ หากจะกล่าวหาว่า เกาหลีเหนือ "ละเมิดความตกลง" คงจะลำบากเพราะความตกลงดังกล่าวไม่มีอยู่

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนสำคัญยิ่งยวด อันเป็นกรณีที่ช่วยไม่ได้เพราะทรัมป์ไม่เคยสนใจจะเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม การถูกเด็กหลอกจึงเกิดขึ้น

บทเรียนดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นแล้ว แสดงถึงความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงของรัฐบาลสหรัฐที่ไป ถอนตัวจากความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งประเทศชั้นนำของโลก คือ P5+1 เจรจากับอิหร่านอยู่หลายปี อันอาจจะยุ่งยากน้อยกว่าเพราะอิหร่านยังไม่ถึงขั้นผลิตอาวุธได้สำเร็จ แต่เกาหลีเหนือสามารถผลิตอาวุธและขีปนาวุธนำส่งได้แล้ว ผลิตที่ไหน ได้หัวระเบิดเท่าไหร่ ค่อนข้างสายที่จะให้ได้คำตอบ

ก่อนหน้าการประชุมสุดยอดที่สิงคโปร์ เกาหลีเหนือส่งนาย คิม ยอง โชล ผู้นำอันดับสองรองจากคิม จอง อุนไปพบกับไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่นครนิวยอร์กเพื่อหารือกันชั้นหนึ่ง เพราะเกาหลีเหนือยังอยู่ภายใต้ข้อห้ามที่จะต้องจำกัดความเคลื่อนไหวในรัศมี 25 ไมล์ของที่ทำการสหประชาชาติ ก่อนที่ปอมเปโอจะนำเขาไปพบกับประธานาธิบดีทรัมป์ที่ทำเนียบขาวในกรุงวอชิงตัน ซึ่งมีการพบกันใน Oval office โดยนายคิมได้ส่งสารจากคิม จอง อุนให้นายทรัมป์ ซึ่งเข้าใจต่อมาว่าเป็นคำยกยอมากกว่าประเด็นอื่น

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม วันนี้ นายไมค์ ปอมเปโอเดินทางไปยังกรุงเปียงยางเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Time line ของการ Denuclearization แต่จะได้ไปแค่ไหน ในชั้นนี้ยังไม่อาจคาดเดาได้ ส่วนนายจอห์น โบลตัน ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งต้องหลีกทางให้นายปอมเปโอ แถลงหน้าทำเนียบขาวเมื่อวานนี้ว่า ข้อมูลต่างๆ คงจะได้ครบถ้วนในเวลา 1 ปี เขามิได้ชี้แจงว่าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอะไร แต่คงเกี่ยวกับการ Denuclearization หากเป็นเรื่องนี้ เวลา 1 ปีคงจะน้อยเกินไป

นายไมค์ ปอมเปโอ เจรจากับฝ่ายเกาหลีเหนือ 2 วันและเดินทางกลับในวันเสาร์ที่ 7 กรกฎาคม ในบรรยากาศที่มิได้สะท้อนถึงความประสงค์ของฝ่ายเกาหลีเหนือที่จะทำตามแนวทางที่ปอมเปโอใฝ่หามีรายงานว่า นายคิม ยอง โชล ซึ่งมิได้ร่วมในการเจรจาครั้งนี้ด้วยแต่ได้พบกับหัวหน้าคณะสหรัฐได้ตั้งข้อสังเกตว่า นายปอมเปโอคงนอนหลับไม่ดีนักในคืนก่อนหน้านั้น ซึ่งนายปอมเปโอตอบว่าหลับสบายดี อันเป็นประเด็นที่ชวนคิดว่านายคิมตั้งข้อสังเกตเช่นนั้นทำไม ซึ่งในชั้นแรกนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าสถานะในการเจรจาคงจะไม่เป็นไปตามที่เขาคาดหมาย

เมื่อนายปอมเปโอไปที่ท่าอากาศยานเพื่อเดินทางกลับ เขาได้กล่าวแก่ผู้สื่อข่าวว่าได้มีโอกาสสนทนากับฝ่ายเกาหลีเหนือหลายชั่วโมง อันเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและซับซ้อน (complicated) ”but we’ve made progress on almost all the central issues. Some places, a great deal of progress. Other places, there’s still more work to be done.” แล้วได้ออกเดินทางไปแวะที่กรุงโตเกียวเพื่อบรรยายสรุปถึงผลการเจรจาที่กรุงเปียงยางให้พันธมิตรญี่ปุ่นทราบว่าได้ผลดี (productive) ไม่มีรายงานว่าญี่ปุ่นคิดอย่างไร เพราะญี่ปุ่นยังเชื่อในการใช้ Maximum pressure อันหมายถึงการคงไว้ซึ่งมาตรการคว่ำบาตร

ในทันทีที่นายไมค์ ปอมเปโอ ออกเดินทางจากกรุงเปียงยาง เจ้าหน้าที่เกาหลีเหนือซึ่งไม่ทราบแน่ว่าเป็นใคร ได้แถลงข่าวทาง KCNA ว่า ท่าทีของสหรัฐในการเจรจาที่เกิดขึ้น “regrettable” เพราะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ปรากฏในการประชุมระดับสุดยอดที่สิงคโปร์ “The US is fatally mistaken if it went to the extent of regarding that the DPRK would be compelled to accept, out of its patience, the demands reflecting its Gangster-like mindset.” ถึงแม้ประธานคิมจะเห็นว่านายโดนัลด์ ทรัมป์มี “Faith” ในการเจรจา อันดูจะเป็นกับดักมิให้นายทรัมป์ยุติการหลงผิดว่า การประชุมขั้นสุดยอดเป็นผลสำเร็จดังที่นายทรัมป์นำไปอ้างกับฐานเสียงของเขาหลายต่อหลายครั้งทั้ง ๆ ที่ในมุมมองของนักวิเคราะห์เกือบทุกคน การประชุมดังกล่าวล้มเหลวอย่างชัดแจ้ง ในทัศนะของนักวิเคราะห์จำนวนไม่น้อย การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ตกลงให้มีการประชุมขั้นสุดยอด เป็นการเปิดทางให้คิม จอง อุนได้เข้าสู่เวทีโลกเป็นครั้งแรก และเพราะเหตุนั้นจึงหมดอำนาจต่อรองไปแล้ว เนื่องจากไม่มีแรงจูงใจอื่นใดเหลืออีก

เมื่อปลายสัปดาห์ที่แล้ว ข้าพเจ้าได้ฟังทางโทรทัศน์ระหว่างประเทศถึงคำประกาศของนายทรัมป์ ที่กล่าวต่อผู้สนับสนุนทางการเมืองจำนวนมากว่า การประชุมขั้นสุดยอดที่สิงคโปร์ได้ผลเยี่ยมมาก “เกาหลีเหนือได้ยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์เรียบร้อยแล้ว ปิดสถานที่ค้นคว้าและทดลองแล้วโรงงาน ทดลองถูกระเบิด ‘บึ้มใหญ่” เราปลอดภัยแล้ว เขาจะไม่เป็นอันตรายต่อพวกเราอีกต่อไป” คนฟังปรบมือดังลั่น นายทรัมป์พอใจ

เมื่อประธานาธิบดีกล้าอวดอ้างความเท็จเช่นนั้นต่อสาธารณชน ผู้ใต้บังคับบัญชาจึงต้องทำตัวเขลาตามไปด้วย และเพราะเหตุนี้อาจจะทำให้เข้าใจได้ว่า นายคิม ยอง โชล รองประธานคณะกรรมการกลางพรรคฯ คนที่หนึ่ง ได้ถามนายปอมเปโอว่า “เมื่อคืน นอนหลับไม่ดีใช่ไหม” จึงอาจหมายความว่า สิ่งที่นายปอมเปโอไปหารือกับเขานั้น ไม่ตรงประเด็นเสียเลย

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ขู่ที่จะทำสงครามการค้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการประกาศขึ้นอัตราภาษีศุลกากรกับสินค้าเช่นเหล็กกล้าและอลูมินัม และเพิ่มรายการภาษีสำหรับสินค้าหลากหลายประเภท ซึ่งแล้วแต่จะเป็นประเภทที่สร้างปัญหาให้แก่ประเทศนำเข้ามาก เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะบีบบังคับให้คู่ค้าปรับเปลี่ยนวิธีการทางการค้า โดยอ้างว่าเอาเปรียบสหรัฐในทางต่าง ๆ ในระหว่างการหาเสียง นายทรัมป์เห็นว่าจีนได้บิดเบือนค่าเงินตราเพื่อให้ได้เปรียบทางการค้า อันเป็นการกล่าวหาที่ล้าสมัยมาก และอาจจะไม่ทราบว่า สหรัฐได้ใช้ประโยชน์ในการทำให้ค่าเงินตราแข็งหรืออ่อนมาตลอด ตั้งแต่ยุคที่ประธานาธิบดีนิกสันได้ยกเลิกการเทียบค่าเงินดอลลาร์ กับมูลค่าของทองคำ อันมีความตกลงต่อมาที่เรียกกันว่า Plaza Agreement ระหว่างประเทศที่การเศรษฐกิจก้าวหน้ากำหนดวิธีปฏิบัติหากมีการเปลี่ยนค่าเงินตรามากหรือน้อยอย่างมีนัยยะสำคัญ

เมื่อตอนแรก ๆ ที่โดนัลด์ ทรัมป์เข้ามารับตำแหน่ง ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้แถลงไว้ชัดเจนว่า “We prefer to have a good relationship with the United States. But every action will have a reaction. And if an immature leader throws the world into chaos, then the world will know whom to blame.”

เมื่อเวลา 00.01 น. ของคืนวันที่ 5 กรกฎาคม สงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐกับจีนได้ระเบิดขึ้นเป็นทางการ อีกนัยหนึ่งการทำสงครามระหว่างการเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของโลกกับการเศรษฐกิจอันดับสองได้เกิดขึ้นจริง ๆ เป็นมูลค่าการค้าประมาณ 68 พันล้านดอลลาร์ และโดยที่ทรัมป์เปิดสงครามกับอีกหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพันธมิตรหรือไม่ก็ตาม ผลทางลบที่ตามมาจึงขยายวงไปทั่วโลกนายหลี เค่อ เฉียง นายกรัฐมนตรีจีนได้แถลงตอบโต้ตามนัยที่ได้นำมาแสดงให้เห็นข้างต้น ในชั้นนี้ยังไม่อาจคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป แต่ความเสียหายจะเกิดขึ้นกับทุกประเทศ รวมทั้ง

ผู้บริโภคในทุกประเทศเพราะการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า และที่น่ากังวลที่สุดได้แก่ความเป็นไปได้ที่ทั้งโลกจะเผชิญกับ ภาวะเศรษฐกิจ ชงักงันหรือ Global recession

ในสัปดาห์นี้ สหรัฐได้เพิ่ม Tariff กับสินค้าจากจีนอีก 34 พันล้านดอลลาร์ จีนได้ตอบโต้ทันควันในอัตราเดียวกัน หากทำไปตามนี้ ความพินาศย่อมจะเกิดขึ้นในไม่ช้า เพราะโดนัลด์ ทรัมป์มองไปว่าเรื่องนี้จะผูกใจฐานเสียงเขาได้ต่อไป จึงอาจจะไม่เปลี่ยนทิศทางจนปรากฏผลการเลือกตั้งกึ่งวาระในเดือนพฤศจิกายน ปีนี้

ก่อนหน้าการออกเดินทางไปราชการครั้งสำคัญยิ่งที่ยุโรป นายทรัมป์ได้สั่งให้ประกาศล่วงหน้าว่า จะเรียกเก็บภาษีศุลกากรและเริ่มใช้มาตรการที่มิใช่ภาษีหรือ Non-tariff barrier ต่อจีนเป็นมูลค่า 200 พันล้านดอลลาร์ โดยจะเริ่มใช้หลังสิ้นสุดฤดูร้อนปีนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนยอมรับว่า “Shocked” เมื่อได้รับข่าวนี้ แต่ก็จะตอบโต้เช่นครั้งก่อนหน้านี้ เมื่อตลาดหุ้นและตลาดทุนทั่วโลกได้รับข่าวนี้ ก็เริ่มทรุดลงอีก

นายมานุชิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสหรัฐซึ่งเป็นหัวหน้าคณะในการเจรจาการค้ากับจีน พยายามแก้ข่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเพียง Trade dispute มิใช่ Trade war ซึ่งไม่ช่วยเท่าใดนัก เพราะตลาดไม่ต้องการความไม่แน่นอนตามวิสัยของตลาด ส่วนนายอัซเวโด้ ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกเห็นว่าหลายฝ่ายยังไม่แน่ใจว่า สงครามการค้าเริ่มขึ้นหรือยัง บ้างว่า Skirmish บ้างว่า Trade war เกิดขึ้นแล้ว องค์การการค้าโลกได้เฝ้าดูความเคลื่อนไหวทางการค้าอยู่ตลอดเวลา แต่การกระทำจะมาจากรัฐสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐซึ่งเป็นฝ่ายเริ่ม

ประมาณวันที่ 20 กรกฎาคม ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้ออกเดินทางไปเยือนประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกา โดยมิได้มีการประกาศล่วงหน้า การเยือนแอฟริกาของจีนนี้น่าจะติดตามข่าวความเคลื่อนไหวให้ดี เพราะจีนสมัยประธานเหมา ได้ไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งสร้างทางรถไฟในประเทศต่าง ๆ ด้วย ดังเช่น Tranzan ในประเทศทานซาเนีย ซึ่งเป็นหัวหาดในการแผ่อิทธิพลของจีนไปในแอฟริกา ในช่วงแรก ๆ เมื่อข้าพเจ้าได้ไปร่วมการประชุมศูนย์กลางเพื่อการพัฒนาของ OECD ซึ่งไทยได้เป็นสมาชิกมาตั้งแต่ปี 2004 ได้ทราบว่า จีนได้ส่งเจ้าหน้าที่และคนงานไปให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาในหลายประเทศของแอฟริกา โดยได้รับค่าตอบแทนในระดับเท่ากับที่คนท้องถิ่นได้ อันต่างจากที่คนของประเทศพัฒนาแล้วได้รับ ซึ่งให้ค่าตอบแทนมาก

เป็นพิเศษ เพราะมีเงินได้เพิ่มเติมในฐานะที่เป็นถิ่นด้อยพัฒนา จึงได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ทำให้ไม่น่าแปลกใจว่า เพราะเหตุใดจีนจึงมีบทบาทในแอฟริกามากเป็นพิเศษ เชื่อว่าจีนยังคงเป็นประเทศผู้ให้อันดับแรก ๆ ในแอฟริกาทั้งสินเชื่อและเงินกู้ โดยให้ความช่วยเหลือทางโครงสร้างพื้นฐาน และมีกองกำลังติดอาวุธตั้งอยู่ในบางประเทศ ถ้าจำไม่ผิดเช่นเอริเตรียกับกองเรือเพื่อคุ้มกันการโจมตีของโจรสลัด ต่างจากโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งได้ดูหมิ่นชาวแอฟริกันมาตลอด โดยใช้ถ้อยคำอันหยาบคายมากดังที่รายงานมาก่อนแล้ว ล่าสุดมีข่าวว่า ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง เป็นผู้นำจีนคนแรกที่ไปเยือนรวันดา ซึ่งฟื้นจากสงครามล้างเผ่าพันธุ์มาเป็นประเทศก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเหลือเชื่อ

รายงานต่อมาแจ้งว่า ประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง ได้เข้าร่วมการประชุมของประเทศ BRICS ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่สมัยหนึ่งมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศอื่น แต่ประสบปัญหาด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน กลุ่มนี้ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และแอฟริกาใต้ การประชุมมีขึ้นที่นครโจฮันเนสเบอร์ก ในระยะหลัง ๆ มานี้ จีนได้แสดงบทบาทในกลุ่มนี้มากขึ้น สำหรับการประชุมครั้งหลังสุดนี้ไม่ทราบว่ามีผลประการใด มีแต่รายงานในวันที่ 27 กรกฎาคม ว่าประธานาธิบดีปูตินพร้อมจะไปเยือนกรุงวอชิงตัน ตามคำเชิญของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ หากเงื่อนไขทุกอย่างเป็นที่รับได้ และจะขอเชิญประธานาธิบดีทรัมป์ไปเยือนกรุงมอสโกด้วยคำเชิญจากโดนัลด์ ทรัมป์นี้มีขึ้นในระหว่างที่กระแสข่าวในกรุงวอชิงตันสับสนมาก เพราะไม่มีความชัดเจนว่า เมื่อผู้นำทั้งสองพบกันที่กรุงเฮลซิงกิ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม นั้น ได้หารือกันในเรื่องใดบ้าง

รายงานและวิเคราะห์ข่าวต่อไปนี้ จะแยกออกเป็นสามตอน แม้เนื้อหาจะมีความเกี่ยวโยงถึงกัน คือ (1) การเยือนกรุงบรัสเซลส์ของประธานาธิบดีทรัมป์เพื่อการประชุมระดับสุดยอดของภาคีสนธิสัญญาแอตแลนติคเหนือหริอ North Atlantic Treaty Organization-NATO (2) การเยือนสหราชอาณาจักรของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (13-15 กรกฎาคม) และ (3) การประชุมระดับสุดยอดระหว่าประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์แห่งสหรัฐอเมริกา กับประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย ที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ (วันที่ 16 กรกฎาคม)

(1) เพื่อให้ผู้ที่มีโอกาสอ่านรายงานและวิเคราะห์ข่าวฉบับนี้เข้าถึงคำพูดและแนวคิดอันฝังหัวของนายโดนัลด์ ทรัมป์เกี่ยวกับสัมพันธมิตรข้ามแอตแลนติค ซึ่งน่าจะส่อเจตนาของเขาในการตอบสนองยุทธศาสตร์ของปูตินต่อโลกเสรี โดยการสร้างความแตกร้าวในระบอบและระเบียบโลกที่สหรัฐ เป็นแกนนำในการสร้างสรรค์ขึ้นในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย

สงครามโลกครั้งที่ 2 ในภาคพื้นยุโรปยุติลงในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 แต่ถ้ารวมภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกด้วย ก็จะนับจากเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 แต่สหภาพโซเวียตมิได้เข้าร่วมในสงครามกับญี่ปุ่นจนเพียงไม่กี่วันหลังจากการยอมจำนนของญี่ปุ่น โดยได้ถือโอกาสกอบโกยผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ไปอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องเสียเลือดเนื้อแม้แต่น้อย อันมีผลต่อมาในปี ค.ศ. 1950 ด้วยสงครามเกาหลี ซึ่งจะไม่กล่าวถึงในรายละเอียด ณ ที่นี้

สหรัฐอเมริกา ซึ่งมิได้เข้าร่วมรบในสงครามทั้งสองสมรภูมิจนถูกโจมตีโดยญี่ปุ่นที่ Pearl Harbour เป็นอภิมหาอำนาจแต่ผู้เดียว ทั้งในด้านแสนยานุภาพทางทหารและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ด้วยแรงบันดาลใจจากวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้นำสองท่าน คือประธานาธิบดีแฟรงคลิน เดลาโน รู้สเวลท์แห่งสหรัฐและนายกรัฐมนตรีวินสตัน เชอร์ชิลล์แห่งสหราชอาณาจักร ว่าจะวางรูปแบบของโลกภายหลังสงครามอย่างไร นักการทูตใน Foreign Service และ State Department ของสหรัฐจำนวนหนึ่ง จึงได้แปลเจตนารมณ์ของผู้นำทั้งสองท่านดังกล่าวเป็นนโยบายอันเป็นรูปธรรมเพื่อรับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยได้นำเสนอประธานาธิบดีแฮร์รี่ เอส. ทรูแมน และนายพล จอร์จ ซี. มาร์แชลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ โดยบางเรื่องได้บัญญัติเป็นกฎหมายอันมีผลอย่างสำคัญยิ่งสำหรับโลกต่อมาจนทุกวันนี้

นักการทูตเหล่านี้ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกลุ่ม Wise men และทำให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐได้อยู่ในระดับยากที่จะเทียบทันได้ในระยะต่อมา มีชื่อเช่น George Kennan Charles Bohlen Under Secretary Robert Lovett เป็นต้น สองคนแรกได้แนะนำให้ประธานาธิบดีทรูแมนประกาศ Truman Doctrine เพื่อช่วยให้ประเทศต่างๆ

สกัดกั้นการคุกคามของสหภาพโซเวียต และแผนการมาร์แชลล์ด้วยมูลค่ามหาศาลเพื่อฟื้นฟูประเทศต่าง ๆ ในยุโรปให้ฟื้นสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจากความย่อยยับของสงคราม ซึ่งนายพลมาร์แชลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศขณะนั้น ได้แถลงในคำปราศรัยต่อพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย Harvard ในวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1947 ประธานาธิบดีทรูแมน ได้ลงนามในรัฐบัญญัติแผนการมาร์แชลล์ในวันที่ 3 เมษายน ค.ศ. 1948 ส่วนนาย Robert Lovett ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ มีบทบาทสำคัญในการจัดทำสนธิสัญญาว่าด้วยองค์การแอตแลนติคเหนือหรือนาโต้

ในรอบปี ค.ศ. 1949 มีเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวในทางการเมืองระหว่างประเทศบางประการที่แยกนำมากล่าวถึงต่อไปนี้ อันทำให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศและความมั่นคง ของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความแตกร้าวในกลุ่มสัมพันธมิตรตะวันตกและการวางเฉยกับการแผ่อิทธิพลของชาติศัตรูซึ่งทราบกันว่าได้แก่รัสเซียภายใต้ปูติน ซึ่งบัดนี้ปรากฏชัดเพิ่มขึ้นทุกวันเป็นภยันตรายต่อทั้งโลกปานใด

- การสิ้นสุดลงด้วยความสำเร็จในการสกัดการปิดล้อมกรุงเบอร์ลินหรือ Berlin Blockade 24 มิถุนายน 1948 -12 พฤษภาคม 1949 ซึ่งสหรัฐและสัมพันธมิตรบางชาติได้ส่งกำลังทางอากาศและรถไฟนำความช่วยเหลือไปให้ชาวเบอร์ลินที่ถูกกองกำลังของสหภาพโซเวียตปิดล้อมจากโลกภายนอกจนอยู่รอดมาได้ด้วยความปลอดภัย ทำให้สหภาพโซเวียตต้องยกเลิกการปิดล้อม และก่อสร้างกำแพงมิให้ติดต่อกับเยอรมันตะวันออกอันเป็นเขตยึดครองของโซเวียตแทนจนมาถูกทำลายในปี ค.ศ. 1989 สมัยที่มิคาอิล กอร์บาชอฟปรับเปลี่ยนนโยบาย และถือกันว่า สงครามเย็นได้ยุติลง จนมามีสัญญาณว่า สงครามเย็นรอบใหม่อาจเกิดขึ้นอีกในสมัยของ วลาดิเมียร์ ปูติน ประธานาธิบดีรัสเซียคนปัจจุบันที่กระทำการหลายอย่างทั้งทางลับและเปิดเผยเพื่อจะให้รัสเซียกลับมายิ่งใหญ่อีก โดยสงสัยกันอย่างมากขึ้นทุกวันว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์มิได้ไร้เดียงสาเสียทีเดียว
- วันที่ 29 สิงหาคม 1949 สหภาพโซเวียตทดลองระเบิดปรมาณูเป็นผลสำเร็จครั้งแรก โดยอาศัยข้อมูลลับที่สุดจากนักฟิสิคส์และเคมีชาวเยอรมันและ

บริติช เช่น Klaus Fuchs Juliet and Ethel Rosenberg Alan Nunn May ฯลฯ ซึ่งแทรกซึมเข้าไปในโครงการ Manhattan ของสหรัและเพราะเหตุนี้ เมื่อประธานาธิบดีทรูแมนกระซิบให้จอมเผด็จการโจเซฟ สตาลิน ทราบในการประชุมระดับสุดยอดที่ Potsdam ในปี 1945 ว่า สหรัฐสามารถผลิตระเบิดปรมาณูได้แล้ว สตาลินรับฟังอย่างเงียบเฉย แต่หลังจากนั้น เขาคงจะสั่งให้ฝ่ายโซเวียตเตรียมการประกาศสงครามกับญี่ปุ่นและการรวบรวมอาวุธยุทโธปกรณ์กับการเข้ายึดพื้นที่ตามที่เขาอ้างว่า ได้ตกลงให้สหภาพโซเวียตไว้แล้วในการประชุมที่ Potsdam อันอาจหมายถึงการให้คิม อิล ซุงเปิดสงครามเพื่อเข้าครองเกาหลีทั้งคาบสมุทรด้วย (เอกสารลับของกระทรวงการต่างประเทศโซเวียตได้รับการยกเลิกชั้นความลับและเปิดเผยเป็นการทั่วไป ซึ่งระบุถึงการขอให้เหมา เซ ตุงส่งทหารไปช่วยรบหากเกาหลีเหนือเพลี่ยงพล้ำด้วย)

- การลงนามในสนธิสัญญาแอตแลนติคเหนือ (North Atlantic Treaty Organization-NATO) เพื่อการป้องกันร่วมกัน หัวใจหลักได้แก่ข้อบทที่ 5 ซึ่ง กำหนดว่า การโจมตีภาคีหนึ่งใดถือว่าเป็นการโจมตีภาคีทั้งหมดที่จะต้องร่วมกันป้องกัน ข้อนี้มิได้มีในกติกาสัญญามะนิลา (Manila Pact) ที่จัดตั้ง องค์การ SEATO ขึ้นภายหลังการตกลง Armistice ในสงครามเกาหลี ซึ่งกำหนดเพียงว่าการรุกรานภาคีหนึ่งใด ภาคีที่เหลือจะดำเนินการร่วมต่อต้านตามกระบวนการรัฐธรรมนูญของแต่ละภาคี เพราะความเป็นปึกแผ่นของนาโต้ ภาคีทั้งหมด ในขณะนั้นได้ยึดถือตามข้อบทที่ 5 เป็นครั้งแรกเมื่อสหรัฐถูกกลุ่มก่อการร้ายโจมตีอย่างรุนแรงในเหตุร้ายที่เรียกกันว่า 9/11 หลังจากนั้นก็มิได้มีเหตุการณ์ที่ภาคีต้องแสดง ความพร้อมใจระดมกำลัง ตามพันธกรณีนั้นอีก จนกระทั่งประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ละเลยที่จะกล่าวถึงข้อบทที่ 5 ในการประชุมนาโต้ระดับสุดยอดครั้งที่เขาเข้าร่วมเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2017 อันยืนยันถึงอคติของเขาต่อนาโต้ที่มีมาก่อนหน้าที่จะเข้าสู่วงการเมือง ดังปรากฏชัดในคำให้สัมภาษณ์ต่อ Wolf Blitzer จาก CNN ซึ่งนายทรัมป์โจมตีสัมพันธมิตรนาโต้ว่า Obsolete

และสหรัฐต้องรับภาระทางการเงินเกินกว่าที่ควร นายทรัมป์ฝังหัวด้วยอคติเหล่านี้ทั้งในระหว่างการหาเสียงและกล่าวอ้างในคำปราศรัยทุกครั้งเมื่อดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 45 ของสหรัฐอเมริกา

- การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในเดือนตุลาคม ค.ศ.1949 ซึ่งหลังจากความยุ่งยากในขั้นต้นของการสร้างชาติ ดังเห็นได้จากการปฏิวัติวัฒนธรรม ได้กลายเป็นมหาอำนาจทั้งทางทหารและเป็นการเศรษฐกิจใหญ่ที่สองของโลก ซึ่งในปีปัจจุบันนี้กำลังเข้าสู่สงครามการค้าที่นายทรัมป์เริ่มขึ้นกับจีนและประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตรและคู่ค้าทั้งหลายทั่วไปในโลก หากปล่อยให้ความขัดแย้งจากจุดนี้แผ่ขยายไป ก็เป็นไปได้ที่จะนำไปสู่สถานการณ์ร้ายแรงขั้นสงครามใหญ่

กล่าวโดยภาพรวม การป้องกันร่วมกันหรือ Collective Security อันเป็นแนวทางที่สหประชาชาติยอมรับดังปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติและเป็นหลักการของนาโต้ที่ได้สงวนรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภาคีประเทศมาเป็นเวลา 70 ปีแล้วนี้ ถือเป็น “Bedrock” หรือพื้นฐานอันมั่นคงของความปลอดภัยสำหรับสหรัฐและสัมพันธมิตรข้าม แอตแลนติคมาจนบัดนี้ ปัญหาเรื่องเงินเพื่อการป้องกันประเทศเป็นส่วนสำคัญ และผู้นำสหรัฐหลายท่านก็ได้แจ้งให้ภาคีต่าง ๆ ได้ช่วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานาธิบดีโอบามา เมื่อเกิดการที่รัสเซียรุกรานภาคตะวันออกหรือดอนบาสส์และผนวกแหลมไครเมียของยูเครนโดยตั้งเป้าหมายให้มีส่วนบริจาคภายในปี 2024 มิใช่ในปีนี้ตามที่โดนัลด์ ทรัมป์มักจะกล่าวอ้าง

ตั้งแต่การไม่ให้ความสำคัญกับกลุ่ม G-7 โดยไปร่วมการประชุมที่แคนาดาช้ากว่ากำหนด ถึง1 ชั่วโมง และเมื่อไปถึงก็ได้เสนอแนะให้รัสเซียภายใต้ปูตินได้กลับมาร่วมเป็น G-8 โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลสำคัญที่ต้องตัดรัสเซียออกไป และเดินทางออกจากแคนาดาไปสิงคโปร์โดยปฏิเสธที่จะลงนามในแถลงการณ์ร่วมของ G-7 เป็นครั้งแรกนับแต่ได้จัดตั้งกลุ่มประเทศที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจขึ้นมา ซึ่งมีรายละเอียดในรายงานเดือนมิถุนายนแล้ว พร้อมข้อสังเกตว่า นายทรัมป์ดูตั้งใจจะล้มล้างสถาบันต่าง ๆ ที่สหรัฐเคยเป็นตัวตั้งตัวตีในการริเริ่มมาตลอด ในเดือนกรกฎาคม ศกนี้ นายทรัมป์ได้มุ่งหน้าในการสร้างความแตกร้าวในกลุ่มสัมพันธมิตรข้ามแอตแลนติคต่อไป ด้วยการเริ่ม

กล่าวหาประเทศภาคีของนาโต้ในเรื่องเงินสมทบเพื่อการป้องกันร่วมและการวางตัวเข้าข้างศัตรู ซึ่งนายทรัมป์ได้ทวีตข้อความในแนวดังกล่าวตั้งแต่ก่อนออกเดินทางในเครื่องบินประจำตำแหน่ง ระหว่างไปยังกรุงบรัสเซลส์ และในการประชุมปรึกษาก่อนการประชุมประจำปีของนาโต้ระดับสุดยอด

ความจำเป็นที่ประเทศในยุโรปตะวันตกต้องซื้อน้ำมันและก้าสธรรมชาติจากสหภาพโซเวียตและเครือรัฐเอกราช เช่นอาเซอร์ไบยัน เริ่มมาแต่สมัยที่สหภาพโซเวียตยังเป็นประเทศเปิด หลังจากนั้นการซื้อพลังงานจากประเทศ เช่นรัสเซีย ยังมีต่อมาโดยอาศัยท่อนำส่งผ่านยูเครน ล่าสุดเยอรมนีได้ทำสัญญาซื้อก้าสธรรมชาติอีกเป็นจำนวนร้อยละ 15 ของปริมาณทั้งหมดที่ต้องการ ส่วนที่เหลือได้กระจายแหล่งที่มาออกเป็นหลายแห่ง รวมทั้งอัลจีเรีย เนเธอร์แลนด์และที่อื่น ๆ โดยนายชเรอโด้ได้ลงนามในสัญญาซื้อขาย จะอย่างไรก็ตาม นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ถือโอกาสนำเรื่องนี้มาเป็นประเด็นหลักในการโจมตีนางแองเกลา แมร์เคิ่ลอย่างรุนแรง ดังคำกล่าวต่อไปนี้ในวันแรกของการประชุม "If you look at it, Germany is a captive nation of Russia because they supply (energy). They got rid of their coals. They got rid of their nuclear. They're getting so much of the oil and gas from Russia. I think it's something that NATO has to look at. I think it's very inappropriate." ในอีกตอนหนึ่ง นายทรัมป์กล่าวถึงเยอรมนีว่าอยู่ใต้การ "controlled" ของรัสเซีย เพราะการทำสัญญาท่อส่งก้าสดังกล่าว

ผู้เชี่ยวชาญจากอเมริกาตั้งข้อสังเกตว่า คนของนายทรัมป์มิได้ศึกษาเรื่องให้ดี เพราะเยอรมนีซื้อก้าสธรรมชาติจากรัสเซียมาหลายปีก่อนหน้านี้ ซึ่งตอบสนองความต้องการเพียงร้อยละ 15 ก้าสเหล่านี้ ส่งผ่านท่อในยูเครนซึ่งได้รับค่าธรรมเนียมด้วย ในระยะหลังนี้ สหรัฐเริ่มผลิตก้าสเหลวหรือ LNG ซึ่งสามารถที่จะขายให้เยอรมนีได้ แต่สหรัฐไม่เคยพยายาม ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอดีตเอกอัครราชทูตได้อ้างภาษิตในเรื่องนี้ว่า "Penny wise, Pound foolish"

ตามรายงานในวันที่ 25 กรกฎาคม ประธานาธิบดีทรัมป์ได้พบกับนาย Jean-Claude Jungker ประธานกรรมาธิการสหภาพยุโรป ที่ทำเนียบขาว เพื่อหาทางแก้ปัญหาสงครามการค้าระหว่างกัน โดยที่ประธานาธิบดีทรัมป์ได้เรียกสหภาพยุโรปว่าเป็นกลุ่มชาติ Foe ผลประการหนึ่งของการหารือในระดับสูงครั้งนี้ ได้แก่การพยายามลดราคาความ

เป็นศัตรูทางการค้าระหว่างกัน เพราะแต่ละฝ่ายเริ่มได้รับผลกระทบมากขึ้น จึงตกลงให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อมิให้มีการเรียกเก็บภาษีศุลกากรมากขึ้น และข้อตกลงในหลักการที่สหภาพยุโรปจะซื้อ LNG จากสหรัฐ แม้ในระยะแรกนี้ราคาจากสหรัฐจะสูงกว่าจากแหล่งอื่นและสหรัฐยังไม่มีโครงสร้างในการขนส่ง จึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาต่อไป แต่ก็ตรงกับที่กล่าวข้างบนว่า แทนการไปกล่าวหาพันธมิตรในการซื้อก้าสเหลวจากรัสเซีย สหรัฐควรปรับปรุงความสามารถในการแข่งขัน เพราะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อยู่แล้ว

Ursula von Leyen รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเยอรมันและรองหัวหน้าพรรค CDU ของแองเกลา แมร์เคิ่ล กล่าวว่า ร้อยละของเงินในการป้องกันประเทศมิได้เป็นปัจจัยสำคัญประการเดียว ของการสมทบทุนจากประเทศภาคี เพราะยังมีการเกื้อกูลอีกหลายด้าน เช่นการส่งกองกำลังไปช่วยปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและการปราบปรามการก่อการร้าย เป็นต้น ส่วนนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ล หลีกเลี่ยงการต่อปากต่อคำของนายโดนัลด์ ทรัมป์ โดยชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างสุภาพว่าเธอเองต้องพำนักอยู่ภายใต้อำนาจโหดร้ายของสหภาพโซเวียตมานานปี ไม่จำต้องมาสอนเธอว่าควรวางตัวอย่างไร เพราะประเทศภาคีอื่นๆ ก็เข้าใจประเด็นปัญหาดี และเห็นว่า แนวคิดของนายทรัมป์ไม่อยู่กับร่องกับรอย เพราะดูจะพยายามสร้างความแตกแยกในกลุ่มสัมพันธมิตรมากกว่า

นายโดนัลด์ ทรัมป์ไม่เพียงแต่โจมตีนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ลดังที่กล่าวถึงแล้ว แต่ยังพยายามซ้ำเติมพันธมิตรเยอรมันเมื่อประสบปัญหาทางการเมืองภายในแทนที่จะแสดงความเห็นใจ เช่นกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับหัวหน้าพรรคร่วมรัฐบาลผสมในปัญหาผู้อพยพเข้าเมือง นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ทวีตเป็นเชิงสมน้ำหน้าและแสดงท่าทีว่า แมร์เคิ่ลอาจต้องพ้นจากตำแหน่งหลังจากที่เป็นมาเป็นวาระที่ 4 เพราะดำเนินนโยบายรับผู้อพยพมากเกินไป อันเป็นแนวทางของฝ่ายขวาจัดด้วย ซึ่งนายทรัมป์เองมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน ทั้งๆ ที่ในระยะหลังมานี้ จำนวนผู้อพยพได้ลดลงจนต่ำมากเพราะข้อตกลงร่วมกันของสหภาพยุโรปที่แบ่งโควตาตามส่วน และมีเงินสนับสนุนจากกองกลาง

เมื่อเสร็จการประชุมระดับสุดยอด นายทรัมป์ได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนโดยอ้างว่าการประชุมครั้งนี้ประสบผลสำเร็จอย่างไม่เคยมีมาก่อน โดยประเทศภาคีตกลง

จะเพิ่มงบประมาณในการป้องกันประเทศให้เกินกว่าร้อยละ 2 ของจีดีพี ส่วนสหรัฐจะเพิ่มงบสมทบให้มากขึ้นอีกจนถึงร้อยละ 4 ของ จีดีพีอันเป็นความสำเร็จที่ไม่เคยมีใครทำได้มาก่อน ทั้ง ๆ ที่ส่วนบริจาคของสหรัฐล่าสุดมีเพียงร้อยละ 3.6 ซึ่งประเด็นนี้ประธานาธิบดีมาครองแห่งฝรั่งเศสแย้งว่า ข้ออ้างของนายทรัมป์ไม่เป็นความจริง มติของที่ประชุมมิได้เพิ่มวงเงินแต่อย่างใด ส่วนนาย Jens Stoltenberg เลขาธิการนาโต้ตอบคำถามสื่อมวลชนอย่างเลี่ยง ๆ โดยมิได้ยืนยันว่ามีการเพิ่มงบใด ๆ

ผู้สังเกตการณ์ให้ความเห็นว่า การที่นายทรัมป์พยายามเร่งรัดให้ประเทศภาคีเพิ่มงบในการป้องกันประเทศ ก็เพื่อสหรัฐจะได้ขายอาวุธให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศนอกนาโต้ด้วย เช่นประเทศในตะวันออกกลางที่ซื้ออาวุธทันสมัยจากสหรัฐเป็นจำนวนมหาศาลแต่ละปี ซึ่งสำนักวิชาการต่าง ๆ เป็นห่วงกังวลว่า การสะสมอาวุธเหล่านี้เสี่ยงต่อการที่จะเกิดสงครามได้ต่อไป แม้อาวุธดังกล่าวจะเป็นอาวุธตามแบบหรือ Conventional weapons ก็ตาม เพราะอาวุธนิวเคลียร์กับอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงประมาณร้อยละ 90 อยู่ในครอบครองของสหรัฐและรัสเซีย อันมีผลในการป้องปราม (Deterrence) ระหว่างกัน

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม สถานีโทรทัศน์ CNN ได้นำภาพถ่ายการพบปะเมื่อปีกว่ามาแล้วในห้อง Oval office ระหว่างประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กับมกุฎราชกุมารซาลมาน แห่งซาอุดิ อารเบีย ซึ่งทรัมป์ได้นำแผ่นภาพแสดงเครื่องบินรบสมรรถนะสูงมาให้เจ้าชายซาลมานดู โดยได้อธิบายความก้าวหน้าของเครื่องบินเหล่านี้ เพื่อจะขายให้และเจ้าชายซาลมานได้ตกลงซื้อเครื่องบินแบบ F-35 ไปฝูงหนึ่งเป็นเงินนับหมื่นล้านดอลลาร์ ซึ่งต่อมา เมื่อประธานาธิบดีทรัมป์และคณะเดินทางไปเยือนซาอุดิ อารเบีย นายคิชเน่อร์ ลูกเขยของนายทรัมป์ได้กล่าวแก่มกุฎราชกุมารว่า เขาได้ติดต่อกับผู้บริหารระดับสูงของบริษัทผู้ผลิตให้ลดราคาจำหน่ายให้เป็นพิเศษแล้ว ดังที่ทราบกัน ไม่นานหลังจากเสร็จสิ้นการเยือน ซาอุดิ อารเบียกับประเทศในภูมิภาคได้ประกาศต่อต้านประเทศกาตาร์ด้วยการตั้งข้อเรียกร้องกว่าสิบข้ออันยากที่จะปฏิบัติ ตามได้ นายทรัมป์ได้ผสมโรงด้วย โดยการทวีตให้กาตาร์เลิกการสนับสนุนขบวนการก่อการร้าย ซึ่งจะจริงหรือไม่ก็ตาม จนบัดนี้ความแตกแยกก็ยังมิได้รับการแก้ไข

ความพยายามของนายโดนัลด์ ทรัมป์ที่จะสร้างความแตกแยกในนาโต้ อาจจะไม่บังเกิดผลในชั้นนี้ แต่พอสังเกตเห็นรอยร้าวในเอกภาพของสัมพันธมิตรได้ด้วยการอ่าน Body language เพราะในการจัดภาพถ่ายรวม ผู้นำหลายคนไม่มองหน้านายทรัมป์กันอย่างเห็นได้ชัด แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเยอรมันได้แถลงอย่างตรงไปตรงมาถึงการที่ประเทศอื่น ๆ ในยุโรปจะพึ่งตนเองโดยไม่หวังให้สหรัฐภายใต้นายโดนัลด์ ทรัมป์เป็นผู้นำตั้งแต่นี้ไป

(2) การเยือนสหราชอาณาจักรของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเริ่มขึ้นในวันศุกร์ที่ 13 กรกฎาคม ในทันทีที่เสร็จการประชุมระดับสุดยอดของนาโต้ที่กรุงบรัสเซลส์ โดยนายทรัมป์และภริยาเดินทางโดยเครื่องบินประจำตำแหน่งไปลงที่ท่าอากาศยาน Stansted และขึ้นเครื่องเฮลิคอปเตอร์ Marine 1 ไปยังทำเนียบเอกอัครราชทูตสหรัฐ เพราะกำหนดการทั้งหมดจัดอยู่นอกกรุงลอนดอน

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ไปเยือนสหราชอาณาจักรตามคำเชิญของเธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผู้นำต่างประเทศคนแรกที่ไปเยือนสหรัฐในช่วงแรกที่ทรัมป์เข้ารับตำแหน่ง การไปเยือนของนายทรัมป์มีปัญหามาแต่แรกเพราะมีคนต่อต้านหลายแสนคนและประธานสภาสามัญไม่ยินยอมให้เข้าปราศรัยในสภา ส่วนนาย Sadiq Khan นายกเทศมนตรีมหานครลอนดอนไม่พร้อมที่จะให้การต้อนรับการประท้วงจากคนเป็นจำนวนมากเต็มกลางกรุงลอนดอน ตลอดสองวันที่เขาอยู่ในสหราชอาณาจักร มีการปล่อยการ์ตูนเด็กทารกซึ่งเจ็บปวดขนาดใหญ่ล้อเลียนนายทรัมป์หรือ Blimp ลอยอยู่เหนือนครหลวง

ประธานาธิบดีสหรัฐหลายคนก่อนหน้านี้ได้ไปเยือนสหราชอาณาจักรโดยไม่มีปัญหาใด ๆ ประธานาธิบดีบารัค โอบามาและมิเชล โอบามาได้ไปเยือนหลายครั้ง ๆ สุดท้ายได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จ พระราชินีนาถและเจ้าชายฟิลิป ดยุ๊คแห่งเอดินเบอระเป็นการส่วนพระองค์ และได้รับการโปรดเกล้าให้เข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิด มีอยู่ครั้งหนึ่งเจ้าชายฟิลิปได้ทรงขับรถให้โอบามา โดยทรงโปรดให้บารัคนั่งด้านหน้าในรถ ส่วนสมเด็จพระราชินีนาถฯ ประทับในที่นั่งด้านหลัง กับมิเชล เป็นภาพซึ่งน้อยคนในโลกจะมีโอกาสได้เห็น

แน่นอนว่า ประธานาธิบดีทรัมป์ คงจะมีโอกาสได้เข้าเฝ้าเพราะเขาเป็นรัฐประมุขโดยตำแหน่งแต่นายเบน โรดส์ รองที่ปรึกษาฝ่ายมั่นคงแห่งชาติของประธานาธิบดีบุชและโอบามา ซึ่งทราบ ความเป็นมาเกี่ยวกับพระราชสำนักอังกฤษดีให้ความเห็นว่า ไม่น่าห่วง เพราะสมเด็จพระราชินีฯ ทรงอ่านคนที่เข้าเฝ้าได้ดี โดย She (the Queen) doesn't suffer fools gladly! หมายถึงว่าสมเด็จพระราชินีฯ ทรงทนคนโง่เขลาไม่ได้นาน (You are not patient with people who you think are stupid or have stupid ideas)

นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ รีบเดินทางไปพบกับโดนัลด์ ทรัมป์แต่แรกเริ่มเพราะเธอประสงค์ที่จะได้ทำความตกลงทางการค้ากับสหรัฐในโอกาสแรกเพื่อจะใช้ต่อไปเมื่อสหราชอาณาจักรต้องออกจากสหภาพยุโรปตามการเจรจา Brexit และในขณะเดียวกันเธอก็ต้องการจะย้ำถึงพันธกรณีที่สหรัฐมีต่อสัมพันธมิตรข้ามแอตแลนติคและการรับทราบว่าสหรัฐยังถือว่า ทั้งสองประเทศยังมี Special relationship ต่อกันอยู่เช่นเดิมหรือไม่เพราะนายทรัมป์ประกาศนโยบาย America first ซึ่งนายโดนัลด์ ทรัมป์จะรับปากประการใดในการหารือข้อราชการสองฝ่าย ไม่อาจจะทราบได้ แต่ในการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนที่ทำเนียบขาว เธรีสซ่า เมย์เป็นผู้ตอบคำถามว่า ทรัมป์ยังคงยึดมั่นในพันธกรณีตามนาโต้ร้อยเปอร์เซ็นต์และผายมือไปทางโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเขาก็ทำท่าคล้ายๆ ว่าถูกต้องแล้วแต่ในสมอง เขาไม่ค่อยศรัทธาในนาโต้

อันที่จริง วันก่อนหน้าที่จะไปหารือกับโดนัลด์ ทรัมป์ที่กรุงวอชิงตัน เธรีสซ่าเมย์ได้ไปกล่าวคำปราศรัยครั้งสำคัญในการประชุมของพรรครีพับลิกัน ณ ที่ประกาศเอกราชอเมริกันที่นครฟิลาเดลเฟีย อันเป็นสุนทรพจน์ที่น่าจับใจมากสำหรับผู้ที่สนใจประเพณีในการปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญของสหรัฐซึ่งไม่แน่ใจว่า โดนัลด์ ทรัมป์ ได้ทราบเนื้อหาหรือเปล่า เพราะโดนัลด์ ทรัมป์ ดูจะไม่สนใจประเพณีนโยบายต่างประเทศของสหรัฐเพียงใดรวมทั้งค่านิยมแห่งชาติ เนื่องจากได้ใช้แนวคิดใหม่ๆ อันต่างจากที่ผู้นำสหรัฐคนก่อนๆ ได้ยึดถือ และดังที่รายงานไว้ข้างบนนายทรัมป์มิได้ศรัทธาในแนวทางประเพณีเท่าใด และใช้ทวิตเตอร์ในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดอันส่วนใหญ่มาจาก Impulse

ตลอดหนึ่งปีเศษที่ประธานาธิบดีทรัมป์ได้รับคำเชิญให้ไปเยือนสหราชอาณาจักร เขาได้ทำหลายอย่างอันเป็นการสร้างภาพที่ไม่บังควร เช่นการกล่าวหาว่าสหราชอาณาจักรมีอัตราเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมมากมาย อันไม่ตรงกับความจริง และตรงกันข้ามกับสถิติที่ทางการอังกฤษแถลงไปก่อนหน้านั้น เมื่อมีเหตุคนร้ายใช้มีดทำร้ายคนหนึ่งหรือสองราย นายทรัมป์ได้ทวีตไปว่า คดีเช่นนี้มีอยู่บ่อยๆ จนโรงพยาบาลในกรุงลอนดอนนองไปด้วยเลือด ที่ร้ายแรงมากได้แก่การทวีตย้อนกลับทวีต (Retweet) ของฝ่ายขวาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม Britain first ซึ่งผิดกฎหมายในสหราชอาณาจักร แต่เธรีสซ่า เมย์ได้แต่เพียงเตือนกลับไปถึงความรับไม่ได้ของกลุ่มเหล่านั้น

ด้วยปัญหาต่างๆ ดังกล่าว จึงน่าจะเข้าใจได้ว่า เธรีสซ่า เมย์คงหนักใจมิใช่น้อยในการจัดการต้อนรับคนเช่นนายทรัมป์ แต่เมื่อถึงเวลา พิธีต้อนรับกลับเป็นไปอย่างน่าประทับใจมากสำหรับนายทรัมป์ โดยทั้งหมดได้จัดขึ้นนอกกรุงลอนดอน เพราะบริเวณใจกลางเมืองหลวงเต็มไปด้วยผู้ประท้วงจำนวนหลายแสน ดังภาพถ่ายทางอากาศที่ปรากฏทางโทรทัศน์ เริ่มต้นด้วยการต้อนรับด้วยทหารมหาดเล็กในเครื่องแบบเต็มยศ การแปรขบวน สวนสนาม ประกอบด้วยกองดุริยางค์มหาดเล็กในชุดทางการเช่นกัน พิธีต้อนรับอย่างหรูหรามีขึ้นที่วัง Blenheim ที่ Oxfordshire อันเป็นที่เกิดของ Sir Winston Churchill และขณะนี้ยังเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่รัฐบุรุษอังกฤษ ซึ่งมีบทบาทไม่น้อยในสงครามโลกครั้งที่ 2 และการกำหนดนโยบายภายหลังสงคราม

การจัดพิธีต้อนรับตามประเพณีของสหราชอาณาจักรคงจะเกินความคาดหมายของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งได้กล่าวหานายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ว่าทรยศต่อผลการออกประชามติเรื่อง Brexit โดยการให้สัมภาษณ์ต่อหนังสือพิมพ์ Tabloid - the Sun ในเครือของ Robert Murdoch ฝ่ายขวาเช่นเดียวกับนายทรัมป์ ปรากฏหัวข่าวที่หน้าปกอันเป็นการโจมตีนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ ซึ่งเป็นเจ้าภาพของการที่นายทรัมป์ได้ไปเยือนสหราชอาณาจักร อันมิใช่เป็นพฤติกรรมใหม่ เพราะนายทรัมป์ ได้ทำเช่นเดียวกันกับนายกรัฐมนตรีแองเกลา แมร์เคิ่ล ทั้งๆ ที่เป็นพันธมิตรใกล้ชิดเป็นอุปนิสัยที่ยากจะจัดกลุ่ม ที่เหมาะสมให้ เพราะความต่างของเวลา โฆษกทำเนียบขาวได้แถลงข่าวว่า ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ชื่นชมนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ ซึ่งขัดต่อรายงานของ The Sun อันวางตลาดไปก่อนแล้ว อันที่จริง นายโดนัลด์ ทรัมป์ไปเยือนสหราชอาณาจักรในช่วงที่นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์กำลังเผชิญกับมรสุมทางการเมืองอย่างหนัก อันเนื่องมาจากกระแสการคัดค้านแนวทางต่อไปของการเจรจา Brexit อันมี

พวกต่อต้านจากในพรรคอนุรักษ์นิยมเอง อันเป็นพรรคเดียวกับนายกรัฐมนตรี โดยมีแกนนำซึ่งได้แก่ฝ่ายที่ต้องการให้ออกจากสหภาพยุโรปตามแนวทางเจรจาที่เรียกกันว่า Hard Brexit อาทิ นายเดวิด เดวิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวง Brexit ที่เป็นหัวหน้าคณะในการเจรจากับสหภาพยุโรปมาตั้งแต่ต้นและนายบอริส จอห์นสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีข่าวมากว่า 2 ปีว่าต้องการชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาตั้งแต่สมัยนายเดวิด แคเมรอน และผู้สนับสนุน ซึ่งได้ลาออกจากตำแหน่งในวันก่อนหน้าที่นายทรัมป์จะเดินทางไปถึงสหราชอาณาจักร และตามนิสัยเดิมของนายทรัมป์ก็สนับสนุนฝ่ายที่โต้แย้งกับเธรีสซ่า เมย์ และได้ให้สัมภาษณ์ยกย่องนายบอริส จอห์นสันว่าน่าจะเหมาะสมในการเป็นหัวหน้ารัฐบาลแทนผู้ที่จะเป็นเจ้าภาพในการต้อนรับเขา นอกจากนั้นยังได้ให้สัมภาษณ์กับ The Sun โจมตีเธรีสซ่า เมย์ดังกล่าวถึงก่อนนี้

ในวันรุ่งขึ้น ได้มีการหารือข้อราชการที่บ้านนอกกรุงลอนดอนของนายกรัฐมนตรี สหราชอาณาจักรที่ Chequer การรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน การไปเยือนโรงเรียนนายร้อยทหารบกที่ Sandhurst การให้สัมภาษณ์ร่วมกันต่อสื่อมวลชน และการเข้าเฝ้าสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 2 ที่พระราชวัง Windsor ซึ่งมีการตรวจแถวกองเกียรติยศทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ด้วย ดังที่กล่าวแล้ว ทั้งหมดนี้เกินความคาดหมายของนายโดนัลด์ ทรัมป์อย่างยิ่ง แต่อดที่จะโอ้อวดไม่ได้ โดยอ้างว่าการตรวจแถวกอง เกียรติยศกับสมเด็จพระราชินี นั้น เป็นครั้งแรกใน 20 ปี ซึ่งแถลงข่าวจากสำนักพระราชวังชี้แจงว่า องค์พระประมุขได้ทรงตรวจแถวกองเกียรติยศเป็นครั้งคราวใน 20 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้ ได้มีการจัดตั้งพลับพลากลางแจ้ง อันเป็นที่ซึ่งประทับรอการไปถึงบริเวณพิธี จนถึงเวลาที่ประธานาธิบดีไปถึง ที่เป็นเช่นนั้น เพราะได้เสด็จพระราชดำเนินไปถึงบริเวณพิธีก่อนเวลาบ้าง

เรื่องที่น่าสนใจในวันเดียวกันนี้ได้แก่การร่วมกับนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนที่สนามนอกบ้านพัก Chequer ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ยืนตอบคำถามคู่กับนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ โดยได้กล่าวนำสั้น ๆ ตามแบบพิธี อันดูจะเป็นการออกตัวเนื่องจากได้ให้สัมภาษณ์ในทางที่ให้ข่าวแก่หนังสือพิมพ์ The Sun ว่า รายงานเหล่านั้นเป็น Fake news จากการที่ได้พบกับนายกรัฐมนตรี “ทั้งในการรับประทานอาหารเช้า อาหารกลางวันและอาหารเย็น” จึงเข้าใจแนวคิดของเธอมากขึ้น

และว่าความสัมพันธ์พิเศษกับ สหราชอาณาจักร นั้น ขอเพิ่มเป็น “พิเศษสุด” นายทรัมป์ได้กล่าวถึงคนเข้าเมืองในแนวทางที่เขาต่อต้าน ซึ่งเธรีสซ่า เมย์ได้แย้งทันทีว่าคนเข้าเมืองได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติมาก อันไม่มีปัญหาใดๆ เลย การตอบคำถามสื่อมวลชนครั้งนี้ แสดงชัดถึงความสามารถของเธรีสซ่า เมย์ ในการเข้าใจประเด็นต่างๆ และแก้วาทกรรมของนายทรัมป์ได้อย่างน่าชม ทันท่วงที แม้บางเรื่องจะไม่เหมาะที่ผู้นำต่างชาติจะกล่าวถึง นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ก็ให้ความเห็นแย้งไปอย่างสุภาพแต่ชัดเจนว่าเธอมิได้คิดเช่นนั้น

เมื่อเสร็จสิ้นการเยือนสหราชอาณาจักร อันมีการประท้วงโดยคนจำนวนหลายแสนพร้อมกับบอลลูนล้อเลียน Blimp ในมหานครลอนดอนตลอดสองวันแล้ว ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้เดินทางต่อไปยังสก็อตแลนด์เพื่อพักผ่อนเป็นการส่วนตัวและเล่นกอล์ฟที่สนามของเขาซึ่งไม่มีข่าวเป็นพิเศษจนวันจันทร์ที่ 16 กรกฎาคม อันเป็นกำหนดนัดที่จะมีการประชุมระดับสุดยอดกับประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินแห่งสหพันธรัฐรัสเซียที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์

(3) การประชุมระดับสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีปูตินกับประธานาธิบดีทรัมป์เป็นที่มาของข่าวและการวิเคราะห์ข่าวอย่างมาก สำนักข่าว CNN ได้ระดมนักข่าวชั้นนำและผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศไปทำข่าวที่กรุงเฮลซิงกิในจำนวนมากเป็นพิเศษ โดยทั้งปูตินและทรัมป์ก็ได้เป็นข่าวตามความคาดหมายแต่สาระของการประชุมตัวต่อตัวระหว่างผู้นำทั้งสองเป็นเวลากว่า 2 ชั่วโมงจะคลุมเรื่องอะไรบ้างยังไม่ปรากฏชัดจนวันนี้ที่ 30 กรกฎาคม

แม้การเริ่มต้นของการประชุมที่กรุงเฮลซิงกิก็เป็นข่าว เนื่องจากผู้นำทั้งคู่ไปสายกว่ากำหนดกว่า 1 ชั่วโมงทั้งๆ ที่ปูตินมิได้อยู่ห่างไกลจากกรุงเฮลซิงกิมากนัก และเมื่อไปถึงก็ได้ใช้ขบวนรถอย่างหรูของ Rolls Royce กันกระสุนแบบสร้างจำเพาะและรถเช่นเดียวกันขนาบ วิ่งมุ่งหน้าไปยังทำเนียบประธานาธิบดีฟินแลนด์ อันเป็นสถานที่ประชุม ส่วนนายทรัมป์ซึ่งบินจาก สก็อตแลนด์ไปยังกรุงเฮลซิงกิในเวลาสายยิ่งกว่า ทั้งคู่คงจะตกลงกันเช่นนั้น ไม่ทราบว่าเพื่ออะไร

หลังจากนั้น ทั้งคู่ได้ปรากฏตัวในห้องโถงในทำเนียบประธานาธิบดีฟินแลนด์ โดยมีการกล่าวบ้างเล็กน้อย ซึ่งนายทรัมป์กล่าวกว้าง ๆ ว่าจะพูดอะไรกัน แล้วทั้งคู่ก็ไปพบกันตัวต่อตัวโดยคณะที่ปรึกษา ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายไปหารือกันอีกห้องหนึ่ง เมื่อผู้สื่อข่าวถามนายทรัมป์ว่าทำไมจึงไม่ให้ที่ปรึกษาเข้าด้วย เขาตอบว่า เพื่อมิให้มีการขัดจังหวะ (interrupt) อันฟังดูแปลก และเพราะเหตุนี้ความสงสัยของคนภายนอกว่าทั้งสองคงมีเรื่องที่ต้องการจะปกปิดจึงยังมีอยู่จนบัดนี้เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม กรรมาธิการความสัมพันธ์กับต่างประเทศของวุฒิสภาพยายามจะถามนายไมค์ ปอมเปโอว่าทราบรายละเอียดการประชุมลับสองฝ่ายหรือไม่ นายปอมเปโอตอบแบบวกวนแต่ในขณะเดียวกันรัสเซียได้แถลงว่าทรัมป์กับปูตินหารืออะไรกันบ้างตลอดกว่าสองชั่วโมง ซึ่งก็มิได้เปิดเผยมากนักและทางทำเนียบขาวไม่เคยยืนยันว่ารายงานของรัสเซียถูกต้องหรือไม่เพียงใด

ก่อนหน้าที่จะมีการประชุม นายทรัมป์ได้ทวีตว่า การที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับสหรัฐเสื่อมทรามมาตลอด เป็นเพราะ “Foolishness and stupidity” ของฝ่ายสหรัฐเอง

อย่างไรก็ดี เมื่อการประชุมลับของผู้นำทั้งสองเสร็จสิ้น ได้มีการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในห้องโถง ประเด็นที่เป็นปัญหาต่อเนื่องอีกหลายวันต่อมา ได้แก่การที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป ในชั้นแรก ไม่ยืนยันว่าเขาเห็นด้วยกับข้อยุติของสำนักข่าวกรองสหรัฐว่า รัสเซียภายใต้ปูติน ได้แทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐเพราะประธานาธิบดีปูตินปฏิเสธอย่างแข็งขัน ซึ่งเขาชื่นชมในความแข็งแกร่งในการยืนยันปฏิเสธของปูติน (He is very strong in his denial) ส่วนนายแดน โค้ทส์ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ (National Intelligence Agency-NIA) ซึ่งนายทรัมป์ตั้งให้เข้ารับตำแหน่งเองได้เสนอรายงานว่า การแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ นั้น “Ongoing and pervasive” คือมิใช่เพียงในปี 2016 เท่านั้น แม้กระทั่งในการเลือกตั้งกึ่งวาระในเดือนพฤศจิกายนปีนี้ก็ถูกแทรกแซงอยู่

อันที่จริง เมื่อก่อนหน้าที่นายทรัมป์จะออกเดินทางมายุโรปครั้งนี้ FBI ก็ได้รายงานให้ทราบแล้วว่า จะมีการออกหมายเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่การข่าวกรองทหาร (GRU) รัสเซีย 12 คน พร้อมหลักฐานการแฮ็คข้อมูลของ Democratic National

Committee-DNC และข้อมูลของ Hillary Clinton ในวันที่นายทรัมป์เองประกาศขอให้รัสเซียหา “อี-เมล์ 3 หมื่นกว่าฉบับของฮิลลารีที่หายไป” ด้วย ที่การข่าวทหารหรือ GRU ของรัสเซียถูกจับได้ เพราะไม่ทราบว่า สายส่งอยู่ในเครือข่ายของสหรัฐ อันทำให้สำนักข่าวกรองของเนเธอร์แลนด์และอังกฤษสกัดได้และได้ส่งกลับมาที่สหรัฐด้วย เพราะต่างทราบข่าวลับนี้ด้วยกัน หลักฐานจึงแน่นหนามากรวมทั้งระหัสผ่านด้วย จึงน่าแปลกว่า ทำไมโดนัลด์ ทรัมป์จึงไม่ยอมเชื่อข้อมูลของฝ่ายตนเอง

ผู้สื่อข่าวได้ตั้งคำถามกับประธานาธิบดีปูตินว่า ทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐหรือเปล่า ปูตินตอบอย่างไม่ลังเลว่า “ทราบ” และยอมรับว่าเขาเองอยากให้โดนัลด์ ทรัมป์ได้เป็นประธานาธิบดี แต่มิได้กล่าวว่าเขาสั่งให้แทรกแซงจนผลการเลือกตั้งทำให้โดนัลด์ ทรัมป์ชนะการเลือกตั้ง

นายโดนัลด์ ทรัมป์กล่าวถึงการเลือกตั้งเมื่อปี 2016 ว่า ฮิลลารี่ คลินตันสู้การเลือกตั้งไม่ไหว เขาจึงได้เป็นประธานาธิบดี (We ran a brilliant campaign. That’s why I’m president.) และเสริมว่า ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่มีการ Collusion. อันเป็นข้อกล่าวหาที่เหลวไหล ปูตินกล่าวถึงนาย โบรเดอร์ อันเกี่ยวกับกฎหมายมาเนียสกี้ในเรื่องรับเด็กรัสเซียนไปอุปการะ ว่านายโบรเดอร์ได้บริจาคเงินจำนวนมากให้แก่ฮิลลารี่ คลินตัน และมีรายงานต่อมาว่า ปูตินได้ขอให้สหรัฐส่งตัวนายโบรเดอร์และอดีตเอกอัครราชทูตแม็คฟาวล์ (สมัยโอบามา) กับชาวอเมริกันอีกจำนวนหนึ่งไปให้รัสเซียเพื่อสอบปากคำ (ไม่แน่ใจว่าเป็นคำขอระหว่างการพบปะหนึ่งต่อหนึ่ง เพียงแต่ได้ยินปูตินกล่าวถึงโบรเดอร์ในระหว่างการให้สัมภาษณ์) อันเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวหาว่าผิดพิธีปฏิบัติทางการทูตมาก โดนัลด์ ทรัมป์ไม่ควรจะรับฟังมาโดยไม่ปฏิเสธกลับไปในทันที เพราะดูนายทรัมป์จะเกรงกลัวปูตินมาก

อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ ผู้สื่อข่าวจึงตั้งคำถามกับปูตินว่า เขามีข้อมูลอันอาจ Compromise โดนัลด์ ทรัมป์หรือไม่ ซึ่งไม่น่าแปลกใจที่ปูตินตอบว่า ไม่มี และว่า นักธุรกิจอเมริกันที่ไปยังรัสเซียนั้นปีๆ หนึ่งมีไม่น้อยกว่า 500 คน เขาจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทั้งหมดนี้ได้อย่างไร นายทรัมป์กล่าวเสริมว่า ข้อสงสัยเหล่านี้เป็นเรื่อง Disgrace ยิ่งที่ FBI ของสหรัฐได้ก่อขึ้น รวมทั้งเจ้าหน้าที่สหรัฐด้วย และเลยไปถึงการสอบสวนกรณีความเกี่ยวพันกับรัสเซียหรือ Russian probe โดยนายมัลเลอร์อันยิ่งเป็น “Disaster” หนักขึ้น ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งรู้สึก “ตลึง” ที่นายทรัมป์พยายามแก้ต่างให้ปูติน ทั้งๆ ที่มิได้ถูกถามตรงๆ

โดยพูดตามแนวที่ปูตินกล่าวไป ส่วนสาระของการประชุมตัวต่อตัวถึงสองชั่วโมงกว่า นั้น แม้ผู้สื่อข่าวจะได้พยายามเค้นหาคำตอบ ก็ไม่อาจได้ความกระจ่าง

เมื่อการประชุมเสร็จสิ้นลง ทั้งสองฝ่ายก็ได้แยกย้ายกันกลับ โดยประธานาธิบดีทรัมป์ได้ไปยังท่าอากาศยานเพื่อเดินทางกลับกรุงวอชิงตัน

ความเห็นของฝ่ายต่างๆ ทั้งอดีตรัฐมนตรี ผู้บริหาร สมาชิกสภา นักวิชาการ สื่อมวลชน และ ฯลฯ มีมากมาย เกือบทั้งหมดเป็นไปในทางลบ จึงขอคัดมานำเสนอเพียงดังต่อไปนี้

นาย Leon Panetta อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม อดีตเสนาธิการของประธานาธิบดี อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง ฯลฯ เห็นว่าการเดินทางไปเยือนยุโรปครั้งนี้สร้างผลเสียในทางการทูต นโยบายการต่างประเทศ ความมั่นคงแห่งชาติ ศักดิ์ศรีของประเทศชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยตลอดทาง การพบปะกับผู้นำประเทศศัตรูโดยปกปิดมิให้ประชาชนอเมริกันทราบสาระสำคัญของการหารือกัน เป็นเรื่องให้อภัยมิได้ เพราะแม้แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศยังหลีกเลี่ยงการแบ่งปันข้อมูลดังกล่าวต่อวุฒิสภา

นาย John Brennan อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง เห็นว่าสิ่งที่ประธานาธิบดีทรัมป์ ทำไปนี้ ร้ายแรงเกินกว่ามาตรฐานของการกระทำอาชญากรรมขั้นสูงตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการถอดถอนจากตำแหน่ง ซึ่งยากจะมีผลในทางปฏิบัติ เพราะการเมืองระหว่างพรรคคงจะขัดขวางมิให้ลงมติไปตามที่ต้องการได้

นาย Anthony Scaramucci ซึ่งเข้ามาเป็นผู้ช่วยด้านการสื่อสารในทำเนียบขาวเพียง 10 วัน ก็พ้นหน้าที่ในทำเนียบขาว แนะนำให้ประธานาธิบดีทรัมป์เปลี่ยนแนวทางเสียใหม่ “ในทันที” การพบปะ “หนึ่งต่อหนึ่ง” ระหว่างทรัมป์กับปูติน นั้น ไม่ว่าทรัมป์จะต้องการให้มีขึ้น ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามเป็นการตัดสินใจที่ผิด ยิ่งผิดมากขึ้นเพราะไม่มีแถลงการณ์ร่วมว่าพูดจากันในเรื่องอะไร “It was a strategic and political mistake.”

ไม่ทราบว่า ประธานาธิบดีทรัมป์ได้รับทราบปฏิกิริยาต่อต้านผลการเยือนยุโรปเพียงใดเมื่อเดินทางกลับไปยังกรุงวอชิงตัน แต่ประมาณ 20 ชั่วโมงหลังจากนั้น เขาได้แก้ไขถ้อยคำในการตอบคำถามเรื่องการแทรกแซงการเลือกตั้ง โดยแก้คำเพียง 1 คำ คือ “would” เป็น “wouldn”t” ในส่วนที่เกี่ยวกับคำตอบเพื่อแก้ว่า เขาเองก็ยอมรับข้อยุติของสำนักข่าวกรองของสหรัฐ ซึ่งมิได้ช่วย เพราะนายทรัมป์ได้ตอบปัญหาอีกหลายประเด็นอันมิได้ช่วยเขาเลย และหลังจากนั้น นายทรัมป์ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงประเด็นที่ค้างมาจากกรุงเฮลซิงกิทุกวันอีก 5 ครั้งด้วยกัน สร้างความสับสนมากขึ้นอีก จนในที่สุดก็ให้ข่าวว่าจะเชิญปูตินไปเยือนกรุงวอชิงตันในฤดูใบไม้ร่วงปีนี้ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นต้นปีหน้า ส่วนประธานาธิบดีปูตินได้กล่าวที่แอฟริกาใต้ ระหว่างที่ประชุม BRICS ว่าเขาพร้อมจะไปเยือนกรุงวอชิงตัน “If all conditions are right.” และจะขอเชิญประธานาธิบดีทรัมป์ไปเยือนกรุงมอสโกด้วย แต่กำหนดการทุกอย่างยังไม่แน่นอนจนถึงวันสิ้นสุดเดือนกรกฎาคมนี้

ในวันที่ 29 กรกฎาคม วันนี้ รัสเซียได้จัดการแสดงแสนยานุภาพทางเรือในโอกาสวันกองทัพเรือ โดยมีประธานาธิบดีปูติน ในชุดสากล พร้อมนายทหารชั้นผู้ใหญ่ 4 นายในเครื่องแบบเต็มยศเดินตาม โดยกระทำวันทยหัตถ์อยู่ตลอดเวลา เป็นประธานในพิธีโดยเดินไปลงเรือตรวจฝั่งที่ท่าน้ำในนครเซ็นต์ ปีเตอรส์เบอร์ก รัสเซียได้แสดงอาวุธทางเรือรวมทั้งเรือหาความลับของฝ่ายศัตรูที่รัสเซียกล่าวว่า ทันสมัยที่สุด สาธารณรัฐประชาชนจีนกับอิหร่านได้รับเชิญไปเข้าร่วมสิ่งที่รัสเซียเรียกว่า War games ซึ่งไม่ทราบว่ามีกิจกรรมใดบ้าง

ตามการตรวจสอบล่าสุดโดยผู้ทำหน้าที่ Fact checker ของสื่อกระแสหลักในสหรัฐประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กล่าวเท็จ 6.5 ครั้งต่อวัน ส่วนนาย Schultz ผู้แต่งหนังสือ Art of the Deal คู่กับนายทรัมป์ เปิดเผยว่านายทรัมป์ให้ความสำคัญกับการใช้ Truth Hyperbole เป็นหลัก หรือวาจาเกินความจริง

ตัวอย่างที่เพิ่งเกิดขึ้นได้แก่การที่นายทรัมป์หารือกับ Jean-Claude Juncker ประธานกรรมาธิการประชาคมยุโรปเพื่อแก้ไขปัญหาสงครามการค้าระหว่างกันโดยตกลงจะจัดตั้งคณะทำงานร่วมในการหาทางออกมิให้สถานการณ์บานปลายซึ่งแม้การแก้ปัญหาที่สหรัฐเป็น

ต้นเหตุจะยังมิได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม นายทรัมป์ก็ประกาศว่า ตนได้รับชัยชนะสงครามการค้าแล้ว ในทำนองเดียวกัน นายทรัมป์ได้ไปกล่าวคำปราศรัยกับฐานเสียงของตนในอุตสาหกรรมเหล็กกล้า ก็ได้ใช้วิธีเดียวกัน โดยมิได้กล่าวความจริงว่า อุตสาหกรรมที่ใช้เหล็กกล้าในต่างประเทศเป็นห่วงโซ่ในการผลิตเป็นบริษัทอเมริกันเอง ซึ่งได้ส่งสินค้าสำเร็จรูปมาจำหน่ายในสหรัฐอันมีราคาเพิ่มสูงขึ้นมาก เพราะสหรัฐเองได้เรียกเก็บภาษีศุลกากรสูงขึ้น

โดยนัยยะเดียวกัน นายทรัมป์ได้โอ้อวดผลสำเร็จในการเจรจาเพื่อปลดอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือในคาบสมุทรเกาหลี ทั้ง ๆ ที่การเจรจายังมิได้เริ่มขึ้น จึงไม่น่าประหลาดใจที่นายทรัมป์ “ปลื้ม” กับการที่เกาหลีเหนือมอบ remains ของทหารอเมริกันที่เสียชีวิตในสงครามเกาหลีเมื่อเกือบหกสิบปีที่แล้ว ว่า “เป็นการแสดงความจริงใจของเกาหลีเหนือ”

นายมนัสพาสน์ ชูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ
เดือนสิงหาคม 2561

ชื่อและตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

กิจกรรม/ผลการปฏิบัติงาน
รายงานและวิเคราะห์ข่าวเดือนสิงหาคม 2561 ฉบับที่ 1

น้อยคนจะคาดหมายว่า ตุน ดร. มหาเธียร์ โมฮัมหมัดในวัย 93 ปี นายกรัฐมนตรีคนที่ 4 จะกลับสู่เวทีการเมืองมาเลเซียและรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีก แต่ผู้นำวัยอาวุโสของมาเลเซียก็ได้สร้างความประหลาดใจให้แก่ทั่วโลกด้วยการจัดตั้งพรรคและสมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่แล้ว แม้ว่าคู่แข่งสำคัญอันได้แก่กลุ่มพันธมิตรอัมโนภายใต้การนำของ Najib Razak ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ดูจะได้รับเสียงสนับสนุนในระหว่างการหาเสียงไม่น้อย ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ดร. มหาเธียร์ ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้นและเข้ารับตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลรอบใหม่ ในขณะที่นาจิ๊บ ราซัคถูกสอบสวนในข้อหาคอร์รัปชั่น

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบ ดร. มหาเธียร์เมื่อเดือนพฤษภาคม ค,ศ, 1979 ที่ทำเนียบประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและไปร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีของ UNCTAD V และได้ไปหารือข้อราชการกับผู้แทนประเทศอาเซียน ตามคำเชิญของนางอิเมลดา มาร์กอส หัวหน้าคณะผู้แทนฟิลิปปินส์

หัวข้อหนึ่งที่เป็นเหตุให้คณะผู้แทนอาเซียนต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในครั้งนั้น ได้แก่การจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อโภคภัณฑ์หรือ Common Fund for Commodities ตามข้อมติ 93 IV ขององค์ถัด IV ในการประชุมที่กรุงไนโรบี ประเทศคีนยา อันเป็นระเบียบวาระที่ในระยะนั้นถือเป็นหัวข้อสำคัญอันมีการเจรจากันมาอย่างชิงไหวชิงพริบยิ่งระหว่างประเทศกำลังพัฒนากับประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งประจวบกับการเจรจา “เหนือ-ใต้” อยู่ในขั้นเข้มข้นอย่างมาก ประเด็นที่ถือว่าเป็นเครื่องชี้บอกถึงความจริงจังของประเทศ

กำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอาเซียนซึ่งเป็นแกนนำในการเจรจา" ได้แก่ จำนวนเงินบริจาคโดยสมัครใจเข้าบัญชีที่ 2 หรือ Voluntary contribution (to the second account of the Common Fund)

ในฐานะเจ้าภาพของการประชุม นางอิเมลดา มาร์กอส สตรีหมายเลข 1 ของฟิลิปปินส์ ได้เป็นตัวตั้งตัวตีในการหาข้อยุติในประเด็นนี้ ส่วนประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์กอสก็ได้เชิญหัวหน้าคณะผู้แทนอาเซียนไปแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในความคืบหน้าของการประชุมที่ทำเนียบโดยจัดขึ้นในช่วงอาหารเช้าบ่อยครั้ง

ในการประชุมปรึกษาครั้งหนึ่ง ดร. มหาเธียร์ได้เดินมาพบกับข้าพเจ้าที่ระเบียงทำเนียบมาลากันยังและถามความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับการประชุม กับถามว่ารัฐบาลไทยจะบริจาคเท่าใดดี เพื่อจะได้ใช้ประกอบการพิจารณาในส่วนของมาเลเซีย โดยที่ขณะนั้นรองนายกรัฐมนตรีสุนทร หงษ์ฤดารมภ์ หัวหน้าคณะผู้แทนไทย พ้นจากตำแหน่ง โดยได้ขอให้ข้าพเจ้ารักษาการในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทย ข้าพเจ้าจึงตอบว่า ข้าพเจ้าได้หารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ดร, อุปดิศร์ ปาจรียางกูร) ชั้นหนึ่งแล้วเห็นว่า อาเซียนควรจะบริจาคประเทศละหนึ่งล้านดอลลาร์ แม้สิงคโปร์จะขอบริจาคเพียง 250,000 ดอลลาร์ โดยอ้างเหตุผลเช่นเดียวกับในความตกลงว่าด้วยยางธรรมชาติระหว่างประเทศหรือ International Natural Rubber Agreement ฉบับที่ 1 (INRA 1) ว่าสิงคโปร์มิใช่ประเทศผู้ผลิต ดร. มหาเธียร์ คิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วแสดงความเห็นด้วยว่า 1 ล้านก็พอดีแล้ว ข้าพเจ้าได้เสริมว่า แต่ฟิลิปปินส์เองไม่มีใครทราบว่าจะบริจาคเท่าใด แม้ผู้แทนระดับอาวุโสในคณะก็ไม่ทราบ ทั้งหมดอยู่ที่ "มาดาม"

ในที่ประชุมวันรุ่งขึ้น นางอิเมลด้า มาร์กอสได้กล่าวคำปราศรัยต่อที่ประชุมอังค์ถัด 5 ในหอประชุมใหญ่ซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อการประชุมครั้งนี้เป็นพิเศษ โดยได้กล่าวถึงหลักการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการเน้นความสำคัญของการลดความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจของปวงชน เพราะหากมิให้ความเอาใจใส่ในประเด็นนี้ ก็อาจจะทำลายสิ่งที่เธอเรียกว่า Super-structure ของสังคมโดยส่วนรวมลงได้ สำหรับประเด็นโดยจำเพาะของการประชุม นั้น นางอิเมลด้า มาร์กอสแถลงว่า ฟิลิปปินส์เน้นความสำคัญของการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อโภคภัณฑ์เป็นพิเศษ จึงจะบริจาคโดยสมัครใจให้ 25 ล้านดอลลาร์ ที่ประชุมปรบมือกันลั่น ข้าพเจ้าหันไปสบตากับ ซีซ่าร์ วีราต้า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังฟิลิปปินส์ ซึ่งสนิทสนมกันดีและนั่งอยู่ไม่ห่างกัน ในความหมายว่าจะเอา

เงินมาจากไหน เขายื่นมือขึ้นไปคล้าย ๆ กับจะบอกว่าจากเบื้องบน ที่นั่งคณะผู้แทนมาเลเซียอยู่ห่างออกไป ไม่แน่ใจว่า ดร. มหาเธียร์ อยู่ในที่ประชุมหรือเปล่า[1]

การประชุมระดับรัฐมนตรีของอังค์ถัดมีขึ้นทุก 4 ปี โดยในช่วงแรกระเบียบวาระการประชุมจะยาวมากประมาณกว่า 20 รายการ ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือนในการประชุม อังค์ถัด 5 ใช้เวลานานมากเช่นกัน โดยมี Carlos P. Romulo อดีตประธานสมัชชาสหประชาชาติและต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฟิลิปปินส์เป็นประธาน ท่านได้ทำหน้าที่ประธานโดยไม่มีการหยุดพักจนการประชุมเสร็จสิ้นลงหลังการประชุมทั้งคืน เมื่อเวลา 9.00 น. ของวันรุ่งขึ้น ต้นเดือนมิถุนายน การประชุมอังค์ถัด 10 ที่กรุงเทพฯ เสร็จสิ้นในเวลา 1 สัปดาห์ ดร, มหาเธียร์ได้ไปร่วมด้วยในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยได้กล่าวคำปราศรัยซึ่งครอบคลุมการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และวิกฤตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาเท็คโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการเก็งกำไรกันมากในตลาดหุ้น Nasdaq จนระหว่างปี 1999-2002 เกิดภาวะฟองสบู่แตก ซึ่งเรียกกันต่อมาว่า Dot-com crisis แต่ก็สามารถแก้ปัญหากันได้

รัฐบาลมาเลเซียให้ความสนใจในเท็คโนโลยีสารสนเทศมาก เพราะเห็นว่าจะเป็นลู่ทางรับมือกับปัญหา Middle income trap โดยได้พัฒนาจนก้าวหน้าเป็นพิเศษในชื่อที่เรียกกันว่า Superconductor corridor อันเป็นส่วนหนึ่งของการกระจาย “ระเบียงการพัฒนา” ไปทั่วประเทศ เพื่อให้มาเลเซียก้าวสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2020 แต่ต้องยอมรับว่าในระยะนั้น ดร. มหาเธียร์มีความโน้มเอียงที่จะให้ “ภูมิบุตร” หรือชนเชื้อสายมาเลย์ไม่เสียเปรียบในกระบวนการพัฒนา ซึ่งก็ได้ผล เพราะ ดร, มหาเธียร์ไม่ต้องการให้ความวุ่นวายทางเชื้อพันธุ์เช่นเมื่อปี 1969 เกิดขึ้นอีก

มาในระยะนี้ นโยบายเลือกประติบัติดังกล่าวไม่จำเป็นเท่าใดนัก ดร. มหาเธียร์จึงมุ่งหน้าที่จะปราบปรามการทุจริตในวงราชการ ด้วยการดำเนินคดีกับนายกรัฐมนตรีนาจิ๊บ ราซัค เมื่อผู้จัดรายการ (Anna Coren) สอบถามว่ารู้สึกอย่างไร ดร. มหาเธียร์ยอมรับว่าหนักใจมาก เพราะเคารพตุน อับดุล ราซัค บิดาของนาจิ๊บ ซึ่งเคยเป็นผู้นำประเทศมาในสมัยถัดจากตวนกู อับดุล ราห์มัน อันไม่มีปัญหาการคอร์รัปชั่นเช่นสมัยต่อมา สิ่งที่ ดร, มหาเธียร์ ถูกเพ่งเล็งมากได้แก่การขจัดผู้ที่อาจได้เป็นผู้นำต่อไป เช่นนายอันวาร์

[1] ตำแหน่ง “ตุน” เป็นบรรดาศักดิ์ขั้นสูงสุด ซึ่งมีโควตาจำกัด ชาวมาเลเซีย ไม่ค่อยได้เป็นเพราะในระยะนั้น “ตุน” ส่วนใหญ่มาเลเซียได้ตั้งคนไทยจนเกือบหมดโควตา เช่น ตุนถนอม กิตติขจร ตุนประภาส จารุเสถียร ตุนถนัด คอมันตร์ ตุนทวี จุลละทรัพย์ เป็นต้น ต่อมา เมื่อท่านต่าง ๆ เหล่านี้พ้นตำแหน่งสำคัญไปแล้ว จึงตั้งคนมาเลเซียเป็น ดังตัวอย่างเช่นตุน ดร. มหาเธียร์

อิบราฮิม อดีตรองนายกรัฐมนตรีของมหาเธียร์ ซึ่งเมื่อได้กลับมาเป็นหัวหน้ารัฐบาลอีก ดร. มหาเธียร์ได้ขอพระราชทานอภัยโทษให้แล้ว แต่อันวาร์ยังไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมรัฐบาล โดยให้ภริยาเขาที่ร่วมการเลือกตั้งมากับ ดร. มหาเธียร์อยู่กับรัฐบาลใหม่ไปก่อน

เมื่อถูกถามว่า โดนัลด์ ทรัมป์ เป็น International Bully หรือไม่ ในรายการ CNN Asia ตุน ดร, มหาเธียร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีวัย 93 ของมาเลเซีย ตอบว่า ทรัมป์ไม่อยู่กับร่องกับรอย วันๆ หนึ่งเปลี่ยนแนวความคิดไปได้สามสี่ครั้ง ต่างชาติจึงไม่อาจจะทราบได้ถึง Mindset ของเขา ซึ่งอาจถือเป็นภัยคุกคามระหว่างประเทศได้ ในรายการเดียวกันนี้ ดร, มหาเธียร์รู้สึกเป็นห่วงการแผ่อำนาจของจีน แต่มิได้ขยายความ โดยมิได้แสดงท่าทีแข็งขันแต่อย่างใดในปัญหาเกาะเทียมในทะเลจีนใต้ เพียงแต่ยอมรับว่าเป็นการยากที่จะต่อต้านถ้าจีนมุ่งเข้าครอง คงย้ำเฉพาะการเป็นคู่ค้าระหว่างกันซึ่งการค้าดำเนินไปด้วยดี และในด้านนี้ ดร. มหาเธียร์ไม่เห็นด้วยกับการที่โดนัลด์ ทรัมป์เปิดสงครามการค้ากับประเทศต่างๆ อันจะมีผลกระทบถึงทุกประเทศ โดยไม่ช่วยแก้ปัญหาทางการค้าระหว่างประเทศได้เลย อีกไม่กี่วันจากวันนี้ ดร. มหาเธียร์ จะไปเยือนจีนเป็นเวลา 5 วัน

สำหรับตัวท่านเอง ดร. มหาเธียร์ปรารภว่า อายุก็มากแล้ว แต่มิได้กล่าวถึงผู้ที่จะสืบตำแหน่ง ฉะนั้น ท่านคงจะเป็นนายกรัฐมนตรีไปอย่างน้อย 2 ปี ก่อนจะพิจารณาเปลี่ยนแปลง

เมื่อพ้นเวลา 24.00 น. ตามเวลาในสหรัฐของคืนวันอังคารที่ 6-7 สิงหาคม ศกนี้ มาตรการคว่ำบาตรอิหร่านทางเศรษฐกิจและการเงินที่รัฐบาลสหรัฐได้ยกเลิกมาก่อนแล้วในสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา ตามเงื่อนไขของความตกลง Joint Comprehensive Plan of Action—JCPOA เมื่อได้รับคำยืนยันจาก IAEA ว่าอิหร่านปฏิบัติตามข้อกำหนดของความตกลงทุกประการ ถูกรัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์นำกลับมาใช้บังคับใหม่ ด้วยเหตุผลที่จะบีบคั้นให้เกิดความยุ่งยากทางเศรษฐกิจจนรัฐบาลอิหร่านในปัจจุบันจะอยู่ต่อไปมิได้

นอกจากการใช้มาตรการคว่ำบาตรโดยตรงกับอิหร่านแล้ว โดนัลด์ ทรัมป์ยังได้ประกาศใช้มาตรการบังคับกับประเทศต่างๆ ในยุโรป ในรูปของ Secondary sanctions อันทำให้ประเทศอื่นไม่สามารถทำธุรกิจและการค้ากับอิหร่านได้ ฝรั่งเศสและอิตาลี

จึงตกอยู่ในภาคบังคับนี้ด้วย ทั้งๆ ที่เป็นประเทศพันธมิตร นโยบายนี้สะท้อนถึงนิสัยชอบ "รังแกเพื่อน" ของโดนัลด์ ทรัมป์ที่เป็นมาแต่เด็ก และอิหร่านเองต้องได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ในขณะที่ อำนาจตอบโต้จะมีอยู่จำกัด แม้รัฐบาลอิหร่านจะได้พยายามแสดงอำนาจในการครอบคลุมช่องแคบฮอร์มุซก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังมีขีดจำกัดอยู่มาก เพราะช่องแคบดังกล่าวเป็นทางผ่านเข้าออกของน้ำมัน ซึ่งลูกค้ารายใหญ่ที่สุดได้แก่จีน

มูลเหตุของปัญหานี้ได้แก่การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ถอนตัวจากความเป็นภาคีความตกลง JCPOA ทั้งๆ ที่ ฝ่ายความมั่นคงและที่ปรึกษาด้านนโยบายการต่างประเทศเห็นว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติสหรัฐที่จะคงเป็นภาคีต่อไป ความตกลงฉบับนี้ได้รับการเจรจาอยู่หลายปีโดย P5+1 กับอิหร่าน ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะห้ามมิให้อิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งจะช่วยให้ความพยายามของชาวโลกที่จะป้องกันการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์หรือ Nuclear Non-proliferation-NPT อันจะลดหย่อนภัยจากอาวุธอำนาจทำลายล้างสูงให้มากเท่าที่จะสามารถทำได้ ในวันที่ 20 สิงหาคม นายซาวัต ซาริฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านให้สัมภาษณ์แก่นาย Nic Robertson แห่ง CNN ว่า เขาเชื่อว่า สหรัฐจะกลับมาเข้าเป็นภาคีของ JCPOA อีก หากนายโดนัลด์ ทรัมป์พ้นจากตำแหน่ง ในวันเดียวกันนี้ บริษัท Total ของฝรั่งเศส ได้ยุติกิจการในอิหร่าน นายซาริฟเชื่อว่า การคว่ำบาตรจะไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจ

เหตุผลที่นายโดนัลด์ ทรัมป์อ้างเพื่อถอนตัวจากความตกลงฉบับนี้ไม่มีความจริงเลย ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวในรายงานและวิเคราะห์ฉบับนี้ พลเอกนอกราชการเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งโดยส่วนตัวมิได้นิยมอิหร่านเท่าใดนัก เพราะเมื่อถูกถามเมื่อสองปีมาแล้วว่า ประเทศใดเป็นภัยคุกคามสหรัฐในโลกขณะนั้น เขาตอบว่า "อิหร่าน อิหร่าน อิหร่าน" แต่ในระยะหลังจากนั้น เมื่อได้ทบทวนข่าวกรองมากขึ้น พลเอกแม็ตทิสเป็นผู้นำของบรรดาฝ่ายความมั่นคงที่ยืนยันว่า JCPOA is in the national security interest of the United States ฝ่ายความมั่นคงและสำนักข่าวกรองทั้งหมดให้ความเห็นในทำนองเดียวกัน พวกที่เปลี่ยนแนวคิดไปบ้างได้แก่ฝ่ายที่ต้องการประจบประแจงนายทรัมป์อย่างออกหน้าออกตา ศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต ญาติผู้พี่ของข้าพเจ้าใช้คำพูดต่างไปบ้างว่าเป็น "พวกเลีย" เจ้านาย ซึ่งมีอยู่ไม่มากนักแต่นายทรัมป์มักฟัง

ตามรายงานล่าสุดเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม กองทัพอิหร่านได้เปิดเผยข่าวพร้อมภาพว่า ได้พัฒนาเครื่องบินรบรุ่นใหม่ออกปฏิบัติการได้แล้วและในขณะเดียวกันก็ได้ผลิตขีปนาวุธทันสมัยอีกด้วย อันแสดงว่าแม้จะถูกห้ามมิให้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ แต่อิหร่านก็สามารถเพิ่มเขี้ยวเล็บในด้านอาวุธตามแบบหรือ Conventional weapons ได้ตามความต้องการของการป้องกันประเทศ โดยไม่ต้องทุ่มเทเงินในการซื้อหามาจากต่างประเทศเช่น ซาอุดิ อารเบียและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ดำเนินนโยบายเพื่อบั่นทอนอำนาจของประเทศอื่นอย่างไร้ความคิดต่อไป นอกเหนือจากการพยายามจะทำลายอิหร่านดังที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังได้ใช้อำนาจของความเป็นประเทศทรงอำนาจเหนือประเทศอื่นใด ในการตั้งข้อเรียกร้องให้ตุรกี ซึ่งเป็นพันธมิตรในนาโต้ด้วยกัน ส่งตัวชาวอเมริกัน/ตุรกีในข้อหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพยายามก่อรัฐประหารในตุรกีเมื่อปีที่แล้ว โดยที่จริงแล้วต้องการหาเสียงจากพวก Evangelical และเมื่อตุรกีไม่ทำตาม ก็ได้ใช้มาตรการบีบคั้นในทางต่าง ๆ เช่นการใช้มาตรการคว่ำบาตรในทางการเงิน

เรื่องนี้ดูจะรุนแรงมากกว่าที่พอเห็นได้ในปัจจุบัน เพราะสหรัฐเป็นมหาอำนาจใหญ่ในด้านการเงิน เนื่องจากทุนสำรองเงินตราของทั่วโลกประมาณ 2 ใน 3 ใช้เงินสกุลดอลลาร์เป็นหลัก จริงอยู่เงินตราของประเทศต่าง ๆ เช่นเงินสกุลหยวนของจีน เงินยูโรของสหภาพยุโรป เริ่มเป็นเงินสกุลหลักที่มีการ “ลอยตัว” ในตลาดโลกมากขึ้น ในระยะยาว เงินดอลลาร์สหรัฐก็จะมีค่าน้อยลง แต่ในปัจจุบันนี้ ดอลลาร์สหรัฐยังเป็นเงินตราที่ได้รับการถือว่าเป็นเงินตราระหว่างประเทศ และเพราะเหตุนี้ อิหร่านและตุรกีจึงถูกบีบคั้นอย่างหนัก ตามรายงานล่าสุด เงินสกุล “ลีร่า” ของตุรกีและเงินตราของอิหร่าน มีค่าตกต่ำลงกว่าร้อยละ 40 ที่รายงานมานี้มิใช่เป็นการเห็นด้วยกับแนวทางของประธานาธิบดีเออร์โดวันที่เป็นเผด็จการมากขึ้นและมิใช่เห็นว่า แนวทางของโดนัลด์ ทรัมป์เกี่ยวกับอิหร่าน นั้น ถูกต้องแล้ว

ในกรณีของอิหร่าน นั้น ข้าพเจ้าเสียดายที่โดนัลด์ ทรัมป์ เชื่อตามแนวทางของเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล มากเกินไป แทนที่จะวางตนเป็นผู้นำของโลกเสรีและใช้เหตุผลรอบด้านอันคู่ควรกับความเป็นผู้นำโลก สำหรับในกรณีของเงินสกุลดอลลาร์ นั้น ควรอย่างยิ่งที่สหรัฐจะยอมรับว่า เมื่อเป็นประเทศที่ทรงอำนาจอย่างมากแล้ว สหรัฐจะต้องยอมรับความรับผิดชอบที่มากับความเป็นผู้ทรงอำนาจด้วย

แต่พฤติกรรมของสหรัฐภายใต้นายโดนัลด์ ทรัมป์อาจจะนำมาซึ่งความเสื่อมสถานะของสหรัฐได้ในไม่ช้า ในช่วงนี้ ขอเติมคำกล่าวของนาย Jon Meacham นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกันที่ว่า “Donald Trump represents the manifestation of our worst instincts” เขากล่าวเช่นนั้นในโอกาสวันครบรอบ 1 ปีของการปะทะกันระหว่างกลุ่ม White supremacists กับฝ่ายต่อต้าน ที่เมือง Chalottesville ในมลรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งโดนัลด์ ทรัมป์กล่าวต่อสาธารณชนว่า ทั้งสองฝ่ายต่างมีคนดี (Very fine people) เช่นกัน อันมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการอ้าง Moral equivalence หรือการมองว่านำหลักศีลธรรมเท่าเทียมกันมาใช้กับสองฝ่ายซึ่งต่างกันอย่างมากในด้านศีลธรรม

ในวันนี้ที่ 14 สิงหาคม นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย ได้เดินทางไปยังกรุงอังการา และเสนอให้ตุรกีกับประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับเงินดอลลาร์สหรัฐน้อยลง สำหรับมาตรการคว่ำบาตร นั้น รัสเซียถือว่าขาดความขอบธรรมและเพราะเหตุนี้ จึงเสนอให้ใช้เงินสกุลอื่นที่แลกเปลี่ยนกับเงินตราสกุลดอลลาร์ได้มากขึ้น ในชั้นนี้ยังมิได้ทราบการตอบสนองจากตุรกี แต่เป็นความเคลื่อนไหวที่น่าสังเกต แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่า เงินสกุลรูเบิลของรัสเซียนั้น ไม่มีน้ำหนักเท่าใดนักในวงการเงินระหว่างประเทศ

เรื่องนี้ อาจจะขยายวงออกไป เพราะประเทศต่าง ๆ เช่นอิหร่าน จีนและกาตาร์ได้สนับสนุนตุรกี จะบานปลายไปแค่ไหนยังไม่อาจจะประเมินได้ในชั้นนี้ เพราะแต่ละประเทศก็มีปัญหา ที่อาจจะเกิดความขัดแย้งกับสหรัฐได้ เช่นรัสเซียซึ่งพร้อมอยู่แล้วที่จะบ่อนทำลายความเป็นเอกภาพของสหรัฐ ทั้งภายในกับพันธมิตร เพราะบัดนี้มีหลักฐานของฝ่ายข่าวกรองแล้วว่า การแทรกแซงการเมืองภายในของสหรัฐ นั้น มิได้จำกัดอยู่เฉพาะการเลือกตั้งในปี 2016 และ 2018 เท่านั้น แต่ในกรณีความแตกแยกระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่นการปะทะกันระหว่างฝ่ายเหยียดผิวกับฝ่ายต่อต้านจนมีผู้เสียชีวิตที่ชาลอตต์วิลลส์ในมลรัฐเวอร์จิเนียเมื่อปีที่แล้ว ก็มีหลักฐานว่ารัสเซียมีส่วนสร้างความแตกแยกทั้งหมดนี้อาจนำไปสู่สงครามระหว่างกันได้ แต่นายโดนัลด์ ทรัมป์คงจะไม่เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐกับอิหร่านมีทิศทางอันอันตรายเช่นกัน แม้ว่าล่าสุดอยาโตลลาห์ คามาเนอีและประธานาธิบดีฮาสซาน โรฮานีจะแถลงท่าทีว่าจะไม่ปล่อยให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพราะการที่สหรัฐถอนตัวจากความตกลงห้ามอิหร่าน

พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ซึ่งได้รับการเจรจาเป็นผลสำเร็จโดย “ไม่ต้องยิงกระสุนแม้แต่นัดเดียว” เป็นทางไปสู่สงครามและการเจรจาภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ เพราะการเจรจากับสหรัฐ นั้น เชื่อถือไม่ได้ ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับกาหลีเหนือ สถานะในขณะนี้ ก็คือความตกลง JCPOA ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ สหรัฐเท่านั้นที่จะถอนตัวออกไป ด้วยเหตุผลอันทั่วโลกไม่เห็นด้วยว่าถูกต้อง

สำหรับกาต้าร์ นั้น ได้ให้เงินจำนวนมากแก่ตุรกี เพื่อช่วยพยุงฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องไม่ลืมว่า ฐานทัพอากาศใหญ่ที่สุดของสหรัฐ พร้อมกำลังพลกว่าหนึ่งหมื่นคน ตั้งอยู่ในกาตาร์ แต่นายโดนัลด์ ทรัมป์ไม่เตยให้ความสำคัญกับกาตาร์เท่าที่ควร โดยไปร่วมกับซาอุดิ อารเบียกับประเทศในอ่าวสร้างศัตรูกับกาตาร์ อันยืดเยื้อมากว่า 1 ปีแล้ว

ส่วนจีน นั้น ถือแนวทางไปในทางเดียวกันกับรัสเซีย แต่จีนได้ปรับปรุงกำลังรบให้ทันสมัยยิ่งขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง โดยมุ่งหมายที่จะให้มีความสามารถที่จะโจมตีสหรัฐได้ ฉะ นั้น จีนจึงได้พัฒนาเครื่องบินโจมตีทิ้งระเบิดให้มีสมรรถนะไม่ด้อยกว่า F-35 ของสหรัฐการสร้างเรือบรรทุกเครื่องบินลำที่ 2 การใช้ดาวเทียมเป็นอาวุธเช่นเดียวกับที่สงสัยกันว่ารัสเซียได้พัฒนาอยู่ขณะนี้ อันอาจเป็นสาเหตุให้สหรัฐตัดสินใจจัดตั้งกองกำลังอวกาศ (Space Force) โดยกำลังประกวดตราประจำกองทัพใหม่นี้ ซึ่งเป็นเรื่องแปลกเพราะทุกฝ่ายได้ตกลงที่จะใช้ประโยชน์จากการสำรวจอวกาศโดยสันติ

ในเมื่อความเคลื่อนไหวในวงการทหารเป็นไปเช่นนี้ หากดำเนินการไม่ระมัดระวังพอ โดนัลด์ ทรัมป์อาจนำไปสู่สงครามได้ ในขณะที่ความขัดแย้งในทางต่าง ๆ อาจแปรเป็นภยันตรายได้ สถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วง เพราะบรรดามหาอำนาจที่แข่งขันกันอยู่ขณะนี้ อันได้แก่สหรัฐ จีนและรัสเซีย นั้นต่างครอบครองอาวุธอำนาจทำลายล้างสูงอยู่แล้ว

การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์กล่าวหาว่าจีนปั่นค่าเงินตราเพื่อให้ได้เปรียบเชิงการค้านั้น จะจริงหรือไม่ก็ตาม แต่คู่ค้าน่าจะทราบดีว่าเป้าหมายของจีนที่กระทำอย่างนั้นคืออะไร ตามสามัญสำนึก จีนควรจะคิดไกล ว่าการปล่อยให้ดอลลาร์เป็นเงินตราหลักสำหรับการค้าระหว่างประเทศและเป็นเงินตราสำหรับกำหนดราคาน้ำมัน นั้น มิใช่เป็นผลประโยชน์ในระยะยาวสำหรับจีน จึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่จีนจะขยาย Basket of convertible currencies ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ให้รวมเงินหยวนด้วย

วิเคราะห์ข่าวฉบับนี้ได้เคยกล่าวถึงผลกระทบจากนโยบาย America First ที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ยึดถือ อันแสดงออกในหลายมิติด้วยกัน รวมทั้งทางนโยบายการค้าแบบMercantilism ด้วย เมื่อคืนวันจันทร์ ที่ 13 สิงหาคม ศกนี้ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ลงนามในรัฐบัญญัติในชื่อว่า Defense Authorization Act ซึ่งมีผลต่อการลงทุนของต่างชาติด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าไปลงทุนซื้อกิจการต่าง ๆ ในสหรัฐและการลงทุนในด้านอื่น ๆ ด้วย นายทรัมป์ฝังหัวมานานที่เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว บริษัทญี่ปุ่นได้ซื้ออาคารหลักในนครนิวยอร์ก อันได้แก่ Rockefeller Center ไป แม้ในที่สุดญี่ปุ่นจะขายคืนกลับมา เพราะไม่คุ้มทุน ไม่ทราบว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์จะแก้ต่างว่าอย่างไร หากจีนนำหลักฐานมาตีแผ่ถึงความสัมพันธ์อันทุจริตทั้งที่ตัวเองและครอบครัวทำไว้กับจีน แม้กรณีนี้จะถูกกลบไว้ โดยเบนความสนใจไปสู่ความสัมพันธ์อันซับซ้อนกับรัสเซีย แต่สักวันหนึ่งเรื่องนี้ก็คงจะเป็นที่ทราบกัน

สำหรับตุรกี นั้น ประธานาธิบดีเออร์โดวันได้กล่าวคำปราศรัยให้ประชาชนต่อต้านการ “ทำสงครามทางเศรษฐกิจโดยสหรัฐ” และมาตรการคว่ำบาตรสินค้าอีเล็คทรอนิคของสหรัฐ กับแนะนำให้ชาวตุรกีนำทองคำมาขายแลกกับเงินลีร่าเพื่อพยุงฐานะของสกุลเงินแห่งชาติ แต่เรื่องนี้ยังไม่จบ เพราะไม่อาจจะโทษเฉพาะสหรัฐได้ เนื่องจากการไร้วินัยทางการเงินของรัฐบาลตุรกีก็มีส่วนในปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ใคร ๆ ก็ทราบว่าประธานาธิบดีเออร์โดวันได้จ่ายงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อตกแต่งทำเนียบประธานาธิบดีและโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศ

วันอังคารที่ 14 สิงหาคม วันนี้ ดูจะเป็นวันของข่าวร้าย กล่าวคือ

ที่กรุงลอนดอน เมื่อเวลา 7.37 น. ผู้ต้องสงสัยคนหนึ่ง เป็นชายสัญชาติบริติช อายุ 29 ปีได้ขับรถสีขาวยี่ห้อ ฟอร์ด เฟียสตามาอย่างรวดเร็วและพุ่งเข้าชน barriers ของตำรวจตรงหน้าสภาสามัญที่เวสต์มินสเตอร์ และวิหารเวสต์มินสเตอร์ ทำให้มีผู้บาดเจ็บชายและหญิงไม่ถึงสาหัส 2 คน คนขับถูกเจ้าหน้าที่จับได้ แต่ 4 ชั่วโมงจนบัดนี้ ฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายรายงานว่า เขาไม่ยอมให้การใด ๆ นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ซึ่งทวีตแสดงความเห็นใจแก่ผู้ได้รับบาดเจ็บและชมเชย Emergency Service ที่ได้มาถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วทันท่วงที ในขณะที่ทำรายงานนี้ได้มีการประชุม COBRA อยู่ ยังไม่มีคำแถลงเพิ่มเติม ณ ที่ใกล้เคียงกันเมื่อเดือนมีนาคม ปีที่แล้วมีเหตุการณ์ก่อการร้ายด้วยการ

ขับรถยนต์ทับผู้คนที่เดินข้ามสะพานเวสต์มินสเตอร์ และคนร้ายได้กระโดดจากรถไปปะทะกับตำรวจหน้าสภาสามัญทำให้ตำรวจเสียชีวิต รวมทั้งคนทั่วไปทั้งบนสะพานและทางสู่สภา ในระยะนี้ สภาปิดสมัยประชุมในหน้าร้อน แต่ barriers คอนครีตที่ตำรวจ UK นำมาใช้นั้น ดูจะได้ผลที่สุดในขณะนี้ ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงว่าจะรับมือกับการใช้รถยนต์เป็นอาวุธอย่างไรดี หลังจากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายที่บาร์เซโลน่า ในสเปน เมื่อปีที่แล้ว

ในวันที่ 15 สิงหาคม ทางการบริติชได้เปิดเผยว่า คนร้ายที่ก่อเหตุมีชื่อว่า Salih Khater เป็นคนเชื้อสายซูดาน และแม้จะตั้งข้อหาขั้นต้นว่า Terrorist offences ต่อมาได้ใช้ข้อหาว่า “พยายามสังหาร” ดังที่กล่าวถึงเหตุที่เกิดขึ้น ไม่มีผู้ใดเสียชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัส

การที่ทางยกระดับที่เมืองเจนัวในอิตาลีพังลงมาเพราะพายุฝนฟ้าคะนองทำให้เกิดลมกระโชกอย่างแรง เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 43 คนตามรายงานในวันที่ 19 สิงหาคม บาดเจ็บ 18 คนยังหาตัวไม่ได้อีก 10 คน ตามรายงานของกาชาดอิตาลี ถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ใหญ่มาก รายงานชั้นแรกใช้คำว่าสะพาน แต่เมื่อพิจารณาแล้วว่า เป็นทางข้ามทางรถไฟ บ้านเรือนของประชาชน คลองและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ จึงคิดว่าทางยกระดับน่าจะถูกต้องกว่า และเป็นทางที่ข้าพเจ้าเคยใช้เดินทางมาแล้วเมื่อไปจากเจนัวไปยังมิลาน ทางสายนี้ได้รับการก่อสร้างมาตั้งปี 1963 โดยมีการซ่อมแซมหลายครั้ง ในระยะสองปีก่อนนี้มีการซ่อมแซมฐานรากซึ่งงานซ่อมแซมก็ยังทำอยู่ขณะเกิดเหตุ ไม่น่าจะพังลงมาเพราะแรงพายุ จึงต้องรอฟังผลการตรวจสอบของฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทางการอิตาลีได้ประกาศไว้อาลัยระดับชาติ 2 วันและระงับการใช้เส้นทางโครงสร้างพื้นฐานหลายสิบแห่งทั่วประเทศ แต่ครอบครัวของผู้เสียชีสิตไม่ยอมร่วมพิธีไว้อาลัย

วันเสาร์ที่ 18 สิงหาคม ศกนี้ นายโคฟี่ อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติคนที่ 7 ได้ถึงแก่อนิจกรรม หลังจากที่ป่วยเล็กน้อย ในอายุ 80 ปี นับเป็นการสูญเสียผู้นำของโลกที่ได้สร้างผลงานระหว่างประเทศและทางการทูตไว้มากอีกคนหนึ่ง จริงอยู่เมื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การโลก ก็ย่อมจะมีการตัดสินใจที่น่าสรรเสริญบ้าง และก็มีการตัดสินใจที่วงการระหว่างประเทศเห็นว่าเป็นการละเลยบ้าง

นายโคฟี่ อันนัน ซึ่งเข้าทำงานในระบบสหประชาชาติมาตลอดและเลื่อนตำแหน่งและความรับผิดชอบจนขึ้นสู่ตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติตั้งแต่ปี 1997-2006

คลุมช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์วิกฤตระหว่างประเทศและในภูมิภาคอันรุนแรงไม่น้อยด้วยกัน ซึ่งจะทบทวนมารายงานต่อไป

โคฟี่ อันนันเป็นชาวกาน่า รุ่นน้องเพื่อนร่วมชั้นเรียนปริญญาโทของข้าพเจ้าที่วิทยาลัยกฎหมายและการทูตเฟล็ตเชอร์ 2 คนซึ่งเข้าทำงานในสหประชาชาติแต่ระยะแรกที่กาน่าได้รับเอกราช คนหนึ่งชื่อยอว์ เทิ้กสัน เป็นชาวกาน่าและบางช่วงได้ออกไปรับหน้าที่เป็นเอกอัครราชทูต และขาดการติดต่อกัน อีกคนหนึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นคนแรกที่ได้เข้าสหประชาชาติ ชื่อ Yasushi Akashi โดยรับตำแหน่งสูงขึ้นจนได้เป็น Undersecretary for Public Information และได้เป็นหัวหน้าคณะเปลี่ยนผ่านการปกครองสำหรับกัมพูชาใหม่ หลังจากนั้น ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าการนครโตเกียว แต่แพ้ผู้สมัครหญิงคนปัจจุบัน ส่วนโคฟี่ อันนันได้ไต่เต้าขึ้นมาทางสหประชาชาติ โดยได้คุมงานหลายด้าน รวมทั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติด้วย จนสมัครเข้ารับตำแหน่งสูงสุดในองค์การและเป็นอยู่สองสมัย

เหตุวิกฤตที่เกิดขึ้นในช่วงที่โคฟี่ อันนันเป็นเลขาธิการสหประชาชาติ นั้น มีกรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ซเรสวานิสซ่า การก่อการร้ายที่ World Trade Centers และเขตต่อเนื่องใกล้กรุงวอชิงตันและมลรัฐเพ็นซิลเวเนีย เหตุการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาอันมีคนถูกสังหารประมาณ 800,000 คน อันเป็นกรณีที่โคฟี่ อันนันถูกกล่าวหาว่าละเลยจากหน้าที่ที่ไม่ส่งกองกำลังไปขัดขวาง ซึ่งเป็นกรณีที่มีการโต้เถียงกันมาก เขาไม่เห็นด้วยกับการที่สหรัฐส่งทหารไปยังอิรัก เพราะถือว่าผิดกฎหมาย

ผลงานเด่นๆ ของโคฟี่ อันนันมีอยู่มาก จนในปี 2001 เขาและเจ้าหน้าที่สหประชาชาติได้รับรางวัลโนเบล เพราะผลงานในการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ หน้าที่หลักของเขาในการปฏิรูปองค์การได้รับความสำเร็จบ้าง ซึ่งเขาถือว่าเป็นงานที่จะต้องทำอยู่ต่อไปแม้จะหมดวาระของเขาแล้ว นาย Richard Roth ผู้สื่อข่าวด้านสหประชาชาติของ CNN ได้ร่วมเดินทางไปปฏิบัติภารกิจในต่างแดนกับโคฟี่ อันนันหลายครั้งด้วยกัน กล่าวว่า โคฟี่ อันนันเป็น General มากกว่าจะเป็น Secretary ส่วนนาย Gutierres เลขาธิการสหประชาชาติคนปัจจุบันยกย่องโคฟี่ อันนันว่าเป็น Guiding force for good ในกระบวนการปฏิรูปบทบาทสหประชาชาติ โคฟี่ อันนัน ได้เชิญอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุนไปเป็นประธานคณะทำงานพิเศษชื่อ High-Level Panel on Threats,

Challenges and Change ซึ่งโคฟี่ อันนันริเริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2003 อันเป็นเกียรติสูงส่งยิ่ง เพราะประกอบด้วยบุคคลชั้นนำจากภูมิภาคต่างๆ

โคฟี่ อันนันได้มาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยหลายครั้ง เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 เขาได้กล่าวถวายสดุดีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ เนื่องในโอกาสแห่งการเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบหกสิบปี

คำแปลความบางตอนจากคำถวายสดุดีมีดังนี้ ". . .พิธีมอบรางวัลเชิดชูเกียรตินี้มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่องค์การสหประชาชาติได้จัดทำรางวัลเกียรติยศนี้เพื่อมอบแด่บุคคล ที่ได้อุทิศตนตลอดช่วงชีวิตและสร้างคุณค่าของผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และเป็นคุณูปการที่ผลักดันความก้าวหน้าในการพัฒนาคน . . .เป็นการพัฒนาที่ให้คนเป็นเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความเติบโตทางเศรษฐกิจและอย่างยั่งยืน สิทธิมนุษยชนและความมั่นคงในชีวิต ความเท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมทางการเมือง. . .ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ หากการพัฒนาคน หมายถึงการให้ลำดับความสำคัญประชาชนเป็นอันดับแรก ไม่มีสิ่งใดอีกแล้วที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าการพัฒนาคน ภายใต้แนวทางการพัฒนาคน ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

"เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบรมราชาภิเษกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติในปีพุทธศักราช 2489 พระองค์ได้ทรงพระปฐมบรมราชโองการไว้ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาพระองค์ได้ทรงอุทิศพระวรกายและทรงงานโดยมิรู้เหน็ดเหนื่อย เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของปวงชนชาวไทย โดยมิได้เลือก เชื้อชาติ วรรณะ และศาสนา

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้รับการขนานนามจากชาวโลกว่า "ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา" พระองค์ทรงเยี่ยมเยียนพศกนิกรที่ยากไร้และด้อยโอกาสทั่วทุกภูมิภาค ทรงสดับตรับฟังปัญหาทุกข์ยากของราษฎร และทรงมีพระเมตตาพระราชทานแนวทางการดำรงชีพ เพื่อให้ประชาชนของพระองค์สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน. . .ด้วยพระปรีชาสามารถในการเป็นนักคิดของพระองค์ท่าน ทำให้นานาประเทศตื่นตัวในการปรับรูปแบบการพัฒนาภายใต้แนวคิดใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งชี้แนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นความสมดุล องค์รวม และยั่งยืน โดยเน้นหลักการความพอประมาณ

และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอจะต้านทาน และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปรัชญาดังกล่าวซึ่งเป็นแนวทาง "การเดินสายกลาง" ทำให้องค์การสหประชาชาติมีปณิธานมุ่งมั่นพัฒนาคน ให้ประชาชนเป็นเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน. . .

"รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์นี้ องค์การสหประชาชาติมีปณิธานที่จะส่งเสริมประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติ ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันทรงคุณค่าอย่างหาที่สุดมิได้ของพระองค์ท่าน เพื่อจุดประกายแนวความคิดการพัฒนาแบบใหม่สู่นานาประเทศ

"เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ความสำเร็จสูงสุดและความมุ่งมั่นในพระราชหฤทัยในการพัฒนาคนสำหรับประชาชนของพระองค์. . .ผมมีความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับพระราชทานโอกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

รายงานข่าวด่วนที่สุด ส่งเมื่อเวลา 05.31 น. วันที่ 21-22 สิงหาคม

ศาลที่เมือง Alexandria มลรัฐ Virginia และ ศาลแขวงนครนิวยอร์กใต้ พิจารณาคดีของนายพอล มานาฟอร์ต อดีตหัวหน้าคณะผู้หาเสียงของนายโดนัลด์ ทรัมป์ และคดีของนาย Michael Cohen ในวันอังคารที่ 21 สิงหาคม

ในคดีแรกซึ่งมีข้อหา 18 ข้อ คณะลูกขุนสามารถลงมติเป็นเอกฉันท์ว่านายมานาฟอร์ตกระทำผิดตามคำฟ้องในข้อหา 8 ข้อ แต่ตกลงกันไม่ได้ในข้อหา 10 ข้อ คณะลูกขุนเห็นว่า นายมานาฟอร์ตมีความผิดทางเลี่ยงภาษีและคดโกงในกรณีการธนาคาร ซึ่งมีโทษมากพอต้องถูกคุมขังตลอดชีวิตเขาได้ ตามการเปิดเผยของลูกขุนคนหนึ่ง ผู้ที่ไม่ยอมเห็นด้วยกับลูกขุนอีก 11 คนมีอยู่คนเดียว ทำให้ไม่สามารถลงมติเอกฉันท์ในข้อหาอีก 10 ข้อได้

ในคดีของนาย Michael Cohen ทนายส่วนตัวของนายทรัมป์ ซึ่งเขายอมรับผิดในการละเมิดกฎหมายว่าด้วย Campaign finance ในกรณี Stormy Daniels และ Karen McDougal อันมีผลโดยตรงถึงโดนัลด์ ทรัมป์ เพราะเขาให้การว่าการจ่ายเงินในการหาเสียงเกินกว่าที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนดโดยมิได้ทำรายงาน ที่สำคัญคือการ Implicate ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยคำให้การว่า "ทำไปโดย In coordination with and at the

direction of a candidate for federal office” อันหมายถึงนายโดนัลด์ ทรัมป์ ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีผลต่อการเลือกตั้ง

อัยการนิวยอร์กย้ำว่า อเมริกาเป็นประเทศภายใต้กฎหมาย (Rule of law) และว่า “Justice is an equal playing field” อันอาจหมายถึงประธานาธิบดีก็ไม่อยู่เหนือกฎหมาย แต่หากจะดำเนินการถอดถอนหรือ Impeachment ขั้นตอนมีอยู่มาก เท่าที่พอจำได้ในชั้นนี้ ก็จะต้องได้รับการพิจารณาขั้นต้นโดย House of Representatives แล้วให้กรรมาธิการยุติธรรมกลั่นกรองจนขั้นสุดท้ายไปว่าความกันในวุฒิสภา จึงไม่แน่ว่าจะรวบรวมเสียงได้พอในขณะนี้ แต่ในทางกฎหมายจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ต้องขอเวลาศึกษาเรื่องก่อน คดีทั้งหมดนี้ยังไม่เกี่ยวโดยตรงถึงเรื่องรัสเซีย แต่โรเบิร์ต มัลเลอร์กำลังติดตามเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด แต่ในเดือนหน้า นายมานาฟอร์ตจะต้องถูกดำเนินคดีที่ที่ปรึกษาพิเศษมัลเลอร์ตั้งข้อหาไว้ว่า Conspiracy against the United States โดยศาลในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ซึ่งย่อมมีความเกี่ยวโยงถึงประเด็น Collusion

สำหรับแนวคิดที่ว่า กระทรวงยุติธรรมสหรัฐมีนโยบายที่จะไม่ตั้งข้อหาดำเนินคดีต่อประธานาธิบดีที่ยังอยู่ในตำแหน่งนั้น ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายบางท่านกล่าวว่า “นโยบาย” จะอยู่เหนือ “กฎหมาย” ไม่ได้ เพราะคำให้การของนาย Michael Cohen บ่งชัดว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์สั่งการให้ละเมิดกฎหมายอย่างชัดแจ้ง

ความเคลื่อนไหวทางด้านตุลาการเกิดขึ้นในวันเดียวกันกับที่บริษัทไมโครซอฟท์กับสำนักข่าวกรองพบหลักฐานชัดเจนว่า รัสเซียได้เจาะข้อมูล(Hacking) ทางวุฒิสภาโดยมิได้หยุดยั้งการแทรกแซงการเลือกตั้งกึ่งวาระ และสามารถปิด Domain ได้หกแห่ง เมื่อได้รับรายงาน แทนที่นายโดนัลด์ ทรัมป์จะต่อว่า รัสเซีย กลับใช้คำว่า “ถ้า” รัสเซียจะทำ และในระหว่างเดินทางไปหาเสียงที่เมือง Charleston มลรัฐเวสต์เวอร์จิเนียและทราบความเคลื่อนไหวทางศาล นายทรัมป์ยังคงกล่าวหาว่าทั้งหมดเป็น “การล่าแม่มด” และย้ำว่า “No collusion” ตามที่กล่าวมาวันละหลายรอบ

ตามความเห็นของนาย Carl Bernstein นักข่าววอชิงตันโพสต์ที่ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ร่วมกับนายวู้ดเวิร์ดที่ได้สืบหาหลักฐานในคดีวอเตอร์เกต ที่เป็นเหตุให้ประธานาธิบดีนิกสันต้องลาออก สิ่งที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ทำไปหนักกว่าคดีวอเตอร์เกต แต่ได้แนะนำให้รวบรวมข้อเท็จจริง (Facts) ให้มากที่สุด ส่วนผลต่อโดนัลด์ ทรัมป์ นั้น น่าจะเป็น Game changer ได้ในการเลือกตั้งกึ่งวาระในเดือนพฤศจิกายน ศกนี้

ส่วนการที่สมาชิกพรรคเดโมแครตยังค่อนข้างเงียบในชั้นนี้ น่าจะเหมาะสมแล้ว เพราะจนถึงวันนี้ สมาชิกพรรครีพับลิกันยังสงวนท่าทีอยู่ โดยนายโดนัลด์ ทรัมป์เองยังคงปฏิเสธว่าตนได้กระทำความผิด ตามแนวทางที่นายรูดอลฟ์ จิวลิอานี่ ซึ่งบัดนี้เป็นที่ปรึกษากฎหมายของนายทรัมป์ซึ่งยึดถือการกล่าวเท็จเป็นหลัก

ถึงแม้ว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์จะพยายามใช้วาทกรรมเพื่อบิดเบือนว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้อื่น ด้วยการจำกัดการให้สัมภาษณ์ไว้เฉพาะเครือข่ายที่เป็นฝ่ายเดียวกัน อันได้แก่ Fox news แต่นิสัยประจำตัวในการใช้ทวิตเตอร์ก็แสดงถึงแนวทางอันส่อชัดว่า ทรัมป์ยังคงใช้วิธีการขู่ให้คนส่วนใหญ่กลัวในสิ่งที่จะเกิดตามมาดังพอจะทราบได้จากรายงานสำนักข่าวต่างๆ ในวันนี้ที่ 23 สิงหาคม ว่า เขาได้ขู่ว่า หากเขาถูกถอดถอนจากตำแหน่งตลาดหุ้นและตลาดทุนซึ่งสูงขึ้นมาตลอดจะล่มลงทันที อันยืนยันว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์เริ่มเข้าตาจนแล้ว ผู้ที่ค้าขายในตลาด Wall Street ต่างอ่านสถานการณ์ได้ดี และเข้าใจว่าการที่ตลาดอยู่ในสภาพ Bull run ต่อเนื่องมาจากสมัยที่การเศรษฐกิจฟื้นตัวจากช่วงของประธานาธิบดีโอบามา นั้น ย่อมปรับตัวไปตามธรรมชาติของตลาด เมื่อถึงจุดๆ หนึ่งก็ย่อมจะปรับแนวโน้มลดลงและกลับขึ้นอีก เพราะตลาดหุ้นและตลาดทุนขึ้นอยู่กับการเก็งกำไร นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์มิได้มีส่วนอันมีนัยยะสำคัญเท่าใดนัก การยกเลิกกฎข้อบังคับต่างๆ อาจมีส่วนช่วยในระยะแรกก็จริง แต่บัดนี้มิได้มีแรงกระตุ้นใดๆ อีกแล้ว ในวันที่ 24 สิงหาคม นาย Jerome Powell ประธาน Federal Reserve Board เห็นว่าการตัดสินใจขึ้นอัตราดอกเบี้ย นั้น ถูกต้องแล้วและสามารถสกัดอัตราเงินเฟ้อได้ ทำให้ตลาดตอบสนองในวันนี้ด้วยการซื้อ แทนการเทขาย

บรรดาผู้ที่ใกล้ชิดของนายทรัมป์เริ่มเปลี่ยนท่าทีเป็นการแสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับฝ่ายยุติธรรมเพิ่มมากขึ้นในรอบ 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา ดังเช่นนาย David Pecker เจ้าของ The National Enquirer หนังสือพิมพ์ประเภท Tabloid ซึ่งเปิดเผยเป็นครั้งแรกว่า เอกสารลับทั้งหมดเกี่ยวกับพฤติกรรมของโดนัลด์ ทรัมป์อยู่ในตู้เอกสารลับของเขาซึ่งเจ้าหน้าที่จะเปิดดูได้ โดยขอให้เขาได้รับความคุ้มกัน (Immunity) ซึ่งได้มีการดำเนินการไปแล้ว นาย Jeff Sessions รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Attorney General) ซึ่งถูกนายทรัมป์ประณามมาตลอดทั้งปี เพราะไม่พอใจที่เขาขอ Recuse ในเรื่องการสอบสวนกรณีความสัมพันธ์กับรัสเซียมาแต่ต้น แถลงว่า เขาจะไม่ยอมให้นายทรัมป์กล่าวหาเขาในด้านต่างๆ โดยไม่ตอบโต้อีกต่อไป อันมีนัยยะสำคัญมาก เพราะนาย

Sessions คุมกระบวนการยุติธรรมโดยตลอดและเขาถือว่า กฎหมายอยู่เหนือสิ่งอื่นใด แม้ประธานาธิบดีก็มิได้อยู่เหนือกฎหมาย

นาย Allen Weisselberg ผู้คุมการเงิน (Chief Financial Officer) ขององค์การโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ยอมให้การทั้งหมดแก่เจ้าหน้าที่แล้ว หลังจากที่ได้รับความคุ้มกันจากกระทรวงยุติธรรม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคดีของ Michael Cohen ซึ่งศาลได้พิพากษาตามสำนวนชั้นแรกไปแล้ว

เมื่อรูปการณ์พลิกผันไปเช่นนี้ จึงไม่อาจจะวางใจในการตัดสินใจด้านนโยบายของนายทรัมป์ได้ ในวันนี้ เมื่อนายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเตรียมตัวจะเดินทางไปพบกับเกาหลีเหนือตามที่มีกำหนดนัดไว้ โดนัลด์ ทรัมป์ได้สั่งระงับมิให้เดินทางไป ซึ่งทางจีนได้แถลงว่า การกระทำของนายทรัมป์ขาดความรับผิดชอบ ตามรายงานซึ่งอ้างแหล่งข่าวโดยมิได้เจาะจงในวันที่ 28 สิงหาคม เกาหลีเหนือได้มีจดหมายถึงนายทรัมป์ด้วยข้อความว่า สหรัฐกำลังเตรียมการที่จะโจมตีเกาหลีเหนือต่อไป ส่วนการ Denuclearization นั้น ไม่อาจก้าวรุดหน้าได้แล้ว

หากสถานะสุดท้ายเป็นดังที่รายงานข้างต้น นักการทูตสหรัฐคงจะใช้ประโยชน์ในการเดินแต้มเพื่อวางแนวทางอันไม่เพียงแต่จะนำมาซึ่งสันติภาพให้แก่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเท่านั้น แต่เพื่อโลกโดยส่วนรวมได้ เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจทางภูมิยุทธศาสตร์ในรัฐบาลของนายโดนัลด์ ทรัมป์ขณะนี้ ดูจะมีน้อยคนที่มองเห็นลู่ทางในวงกว้าง อันเป็นสภาวการณ์ที่น่าเสียดาย

อย่างไรก็ดี ในวันที่ 28 สิงหาคม พลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งในระยะหลัง ๆ มานี้ได้ตัดสินใจดำเนินการโดยไม่รอฟังแนวทางของนายโดนัลด์ ทรัมป์เท่าใดนัก แถลงว่า การซ้อมรบร่วมกับเกาหลีใต้มิได้ถูกระงับ ดังที่นายทรัมป์กล่าวหลังการประชุมขั้นสุดยอดกับ คิม จอง อุน ที่สิงคโปร์ ต่อมาในวันที่ 29 สิงหาคม ซึ่งปรากฏเป็นรายงานข่าวในวันที่ 30 สิงหาคม นายทรัมป์ได้แถลงเป็นเชิงแย้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ว่ายังไม่จำเป็นที่จะต้องฟื้นการซ้อมรบร่วมกับเกาหลีใต้

ข่าวด่วนแทรก

วันที่ 24 สิงหาคม วุฒิสมาชิก John McCain แถลงข่าวว่า เขาจะยุติการรักษาตัวจากโรคมะเร็งในสมองตั้งแต่วันนี้ เพราะร่างกายและอายุ 81 ทำให้ไม่อาจจะรับการรักษาได้อีกต่อไป

วุฒิสมาชิก John McCain ได้รับการตรวจว่าเป็น Aggressive brain cancer อันเป็นมะเร็งที่เกิดจากสมองเอง มิใช่เป็นที่อื่นและลามไปที่สมอง เมื่อเดือนกรกฎาคม 2017 โดยได้รับการรักษาทั้งการฉายรังสีและคีโม จนร่างกายที่สูงอายุขึ้นคงไม่อาจจะรับได้อีกต่อไป จึงจะพักผ่อนอยู่ที่บ้าน ในมลรัฐแอริโซน่า

McCain เป็นนักบินนาวีในสงครามเวียดนาม และตกเป็นเชลยศึกของเวียดนามเหนืออยู่ 5 ปี แต่นายทรัมป์ไม่ยอมรับว่า McCain เป็นวีระบุรุษ ด้วยเหตุผลว่า เคยเป็นเชลยศึก และมิได้ออกเสียงให้ยกเลิกโอบามาแคร์ตามที่นายทรัมป์ต้องการ

ภาพของการที่วุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนปรากฏตัวในการประชุมวุฒิสภาคืนวันนั้น ยากที่จะลืมเลือนได้ เพราะแม้กระทั่งหลายเดือนมาแล้ว ซึ่งทราบกันดีถึงอาการป่วยของแม็คเคน แต่แทนที่โดนัลด์ ทรัมป์จะใส่ใจในสุขภาพของเขา กลับกดดันให้เขาเดินทาง จากมลรัฐแอริโซน่ามาร่วมการประชุมวุฒิสภาเรื่อง โอบามาแคร์ เพียงเพื่อจะให้เขาเห็นด้วยกับการยกเลิกบทที่เกี่ยวกับการประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเป็นข้อบทที่แม็คเคนเห็นชอบด้วย เพราะเสียงในสภาก้ำกึ่งกันมาก ในห้องประชุม รองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์ได้นำโทรศัพท์มายื่นให้จอห์น แม็คเคนพูดกับโดนัลด์ ทรัมป์ เพื่อจะให้เขาออกเสียงเห็นด้วย อันไม่เป็นผล เพราะแม็คเคนยืนยันตามหลักการเดิมของตน และเพราะเหตุนั้น ObamaCare จึงคงอยู่ต่อมาซึ่งเป็นโชคดีของผู้มีปัญหากับสุขภาพของตน

อีกไม่กี่ชั่วโมงหลังจากที่ได้เสนอรายงานว่า วุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนขอให้ยุติการรักษาพยาบาลโรคมะเร็งในสมอง เขาก็ถึงแก่กรรมท่ามกลางญาติใกล้ชิดที่บ้านพักในมลรัฐแอริโซน่า ถือเป็นข่าวใหญ่ของบ่ายวันเสาร์ ตามเวลาท้องถิ่น นับเป็นการจากไปของผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นรัฐบุรุษคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ของสหรัฐอเมริกา

จอห์น แม็คเคนได้เล่าเรียนในชั้นอุดมศึกษาที่โรงเรียนนายเรือสหรัฐ ที่ Annapolis ในมลรัฐแมรี่แลนด์ ในชีวิตราชการ แม็คเคนได้เข้าเป็นนักบินทหารเรือ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างสงครามเวียดนาม เครื่องบินที่เขาใช้ถูกจรวด SAM ของเวียดนามเหนือยิงตก ทำให้เขาต้องกลายเป็นเชลยศึก ถูกคุมขังรวมทั้งการขังเดี่ยว (Solitary confinement)

และถูกทรมานอยู่ถึง 5 ปี หลังสงคราม แม็คเคนได้ใช้ชีวิตในทางการเมืองโดยได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่สองปี ก่อนสมัครเป็นวุฒิสมาชิกอยู่หลายสมัยจนวาระสุดท้าย โดยได้สมัครแข่งขันเป็นประธานาธิบดีสหรัฐสองครั้ง แต่มิได้ชัยชนะ แม็คเคนเชื่อมั่นในความสำคัญของพันธมิตรข้ามแอ็ตแลนติคมาตลอด จนได้รับการขนานนามว่าเป็น Atlantist และเพราะเหตุนี้จึงมีมโนคติแตกต่างจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ อย่างมาก

จอห์น แม็คเคนได้ร่างกำหนดการพิธีศพของเขาไว้ล่วงหน้า โดยไม่มีตอนใดให้นายโดนัลด์ ทรัมป์มีส่วนร่วมเลย เพราะเขาเห็นว่านายทรัมป์ทำลายชาติมาตลอด ตามกำหนดการเท่าที่ทราบในชั้นนี้ จะมีพิธีขั้นแรกที่มลรัฐแอริโซน่าในวันพุธ ที่ 29 สิงหาคม ซึ่งจะเป็นวันที่จอห์น แม็คเคนอายุครบ 82 ปีพอดี โดยจะตั้งศพที่ศาลากลางของมลรัฐแอริโซน่าเพื่อให้ประชาชนเคารพ และเคลื่อนศพมายังกรุงวอชิงตันเพื่อพิธีไว้อาลัยที่โบสถ์ National Cathedral โดยผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้กล่าวคำไว้อาลัยได้แก่อดีตประธานาธิบดี George W. Bush จากพรรครีพับลิกันและอดีตประธานาธิบดี Barach Obama จากพรรคเดโมแครต ต่อจากนั้น จะเคลื่อนศพไปตั้งที่ Capitol Rotunda ตึกกลางของรัฐสภา ซึ่งน้อยคนจะได้รับเกียรติเช่นนั้น ที่สุดท้ายคือการฝังศพที่สุสานทหารเรือที่เมือง Annapolis ในมลรัฐแมรี่แลนด์

ในวันแรกที่จอห์น แม็คเคนถึงแก่กรรม ได้มีการลดธงครึ่งเสาตามที่ทำการรัฐบาลต่าง ๆ รวมทั้งทำเนียบขาวเพียงชั่วครู่ แต่ในวันรุ่งขึ้น ธงที่ทำเนียบขาวได้กลับขึ้นสู่ยอดเสา โดยคำสั่งของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ แต่ในวันจันทร์ที่ 27 สิงหาคม ธงเหนือทำเนียบขาวได้ถูกลดลงมาครึ่งเสาอีก เพราะแรงกดดันของคณะเจ้าหน้าที่ประจำทำเนียบประธานาธิบดีและมีคำไว้อาลัยทางการเป็นครั้งแรกด้วย ที่น่าละอายใจยิ่งขึ้นได้แก่การที่ชาวเวียดนามในกรุงฮานอยได้นำดอกไม้ไปวาง ณ จุดที่เครื่องบินของจอห์น แม็คเคนตกเป็นการไว้อาลัยโดยเป็นการแสดงออกจากน้ำใจของประชาชนเอง เพราะแม้จะเคยทำศึกกับคอมมิวนิสต์เวียดนาม จอห์น แม็คเคนเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนให้มีการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนาม

ตามรายงานข่าวทางโทรทัศน์ระหว่างประเทศ ชาวแอริโซน่าเป็นจำนวนมากได้ไปเข้าแถวที่เมืองฟีนิกส์เพื่อไว้อาลัยในพิธีศพของวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคน โดยสถานีโทรทัศน์ CNN ได้ถ่ายทอดสดอยู่หลายชั่วโมง เชื่อว่าเมื่อมีการเคลื่อนศพไปยังกรุง

วอชิงตันในวันศุกร์ ก็จะมีการถ่ายทอดสดเช่นเดียวกัน รวมทั้งพิธีฝังศพ ณ เมือง Annapolis มลรัฐแมรี่แลนด์ด้วย

ตอนสายวันนี้ ที่ 27 สิงหาคม ประธานาธิบดีทรัมป์ได้พูดโทรศัพท์กับประธานาธิบดี Enrique Pena Nieto แห่งเม็กซิโกเพื่อแถลงการตกลงทางการค้า อันเริ่มมาแต่ปีที่แล้วเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมความตกลง NAFTA โดยนายทรัมป์พยายามจะเปลี่ยนเป็นความตกลงระหว่างสหรัฐกับเม็กซิโกหรือความตกลงทวิภาคี โดยอ้างว่า ชื่อ NAFTA ความหมายไม่ดี ทั้ง ๆ ที่ NAFTA นั้นจะต้องรวมแคนาดาด้วย แต่เม็กซิโกยังถือว่าจะต้องเป็นความตกลงสามฝ่าย (Trilateral) และจะต้องมีการเจรจากับแคนาดาต่อไป อันที่จริงนายทรัมป์ตั้งใจจะทำความตกลงทวิภาคีเท่านั้น จึงใช้วิธีแถลงโดย Speakerphone อันผิดมารยาททางการทูต จนถึงวันนี้ ยังไม่ทราบทัศนะของแคนาดา ซึ่งในระยะหลัง ๆ มานี้ไม่ลงรอยกับนายทรัมป์เท่าใดนัก แต่โดยที่แคนาดาจะมีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในปีหน้าและเท่าที่เป็นมา ผู้ที่สามารถท้าทายสหรัฐได้มักจะได้รับความสนับสนุนจากผู้มีสิทธิออกเสียง วิธีการของนายทรัมป์ดูจะตั้งใจฉีกหน้านายกรัฐมนตรีแคนาดา เพราะการแถลงว่าได้ทำความตกลงทางการค้ากับเม็กซิโกเมื่อวันจันทร์ ส่อเจตนาของนายทรัมป์ที่จะกันแคนาดาออกไปจากความตกลงการค้าเสรีสำหรับอเมริกาเหนือ เพราะเกริ่นไว้ว่าจะเปลี่ยนชื่อความตกลงใหม่

ตามรายงานในวันอังคารที่ 28 สิงหาคม Ms Chrystia Freeland รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนแคนาดาในการเจรจาแก้ไขเพิ่มเติมความตกลง NAFTA ที่เริ่มมาแล้วหลายรอบ ได้เดินทางไปยังกรุงวอชิงตัน เพื่อจะเจรจาเรื่อง NAFTA ต่อจากที่ได้เริ่มไว้แล้ว และในระยะใกล้เคียงกัน นาย Justin Trudeau นายกรัฐมนตรีแคนาดาได้พูดจาทางโทรศัพท์กับนายโดนัลด์ ทรัมป์ แต่ไม่มีการเปิดเผยรายละเอียด ประเด็นสำคัญคือแคนาดาเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของสหรัฐ และทั้งสองประเทศได้เคยมีความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีมาก่อนแล้ว ในขณะเดียวกัน สภาสหรัฐไม่เห็นด้วยกับการที่สหรัฐจะแยกทำความตกลงทางการค้านอกกรอบของ NAFTA

ทางแคนาดาได้ประกาศชัดว่าจะทุ่มเทอย่างเต็มกำลังเพื่อให้การเจรจาความตกลงการค้าที่ได้เริ่มมาแล้ว ประสบผลสำเร็จ

สำหรับเม็กซิโก นั้น ได้เลือกตั้งประธานาธิบดีใหม่แล้ว ซึ่งยังไม่ถึงพิธีรับตำแหน่ง แต่ในเรื่องความตกลงทางการค้า นั้น ทั้งคนใหม่และคนเก่าทราบผลการดำเนินการดี และคงจะคิดถึงบทบาทของแคนาดาด้วย

หลังจากที่มีการขับไล่นายโรเบิร์ต มูกาเบ้ ออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีซิมบาเว และนายเอ็มเมอร์สัน มานังกากัวได้ขึ้นเป็นประธานาธิบดีแทนตามที่รายงานฉบับนี้ได้นำเสนอโดยละเอียดมาแล้ว การเลือกตั้งประธานาธิบดีได้มีขึ้นตามกำหนดในวันที่ 30 กรกฎาคม 2018

การเลือกตั้งได้มีขึ้นโดยมิได้มีเหตุการณ์วุ่นวายแต่อย่างใด โดยนายมูกาเบ้ ซึ่งอายุ 95 แล้ว ประกาศว่า เขาไม่ออกเสียงให้นายมานังกากัวจากพรรคซานุ พี.เอฟ. อย่างแน่นอน โดยเป็นที่ทราบกันว่า ชนม์เผ่าของเขามีจำนวนมากที่สุด ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายเอ็มเมอร์สัน มานังกากัว ได้คะแนนร้อยละ 50.7 ทำให้เขาได้รับชัยชนะโดยไม่ต้องมีการแข่งขันรอบใหม่

แต่ความวุ่นวายอุบัติขึ้นในช่วงหลังวันเลือกตั้ง มีการปะทะกันหลายแห่ง ทั้งๆ ที่คณะผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งจากหลายประเทศยืนยันว่า การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ปรากฏว่ามีการทุจริตในการออกเสียงแต่อย่างใด นาย Nelson Chamisa หัวหน้าพรรคฝ่ายค้าน MDC ได้ประกาศคัดค้าน และไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง ในการปะทะกันนั้น มีผู้เสียชีวิต 6 คนจากการปะทะกับฝ่ายทหารด้วย และถึงแม้นายมานังกากัวจะได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีตามคาด แต่ฝ่ายค้านก็ไม่ยอมรับผล

คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศว่า “There was no skulduggerly ในการนับคะแนนทั้งหมด

นาย Chamisa ยังยืนกรานว่ามีการทุจริตในการเลือกตั้ง ทำให้นายมานังกากัวไม่อาจปฏิญาณตนเข้ารับตำแหน่งได้ ในที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา โดยฝ่ายของนายมานังกากัวแน่ใจว่า ฝ่ายค้านไม่มีพยานหลักฐานใดๆ มาประกอบคำฟ้องทั้งสิ้น คดีนี้เป็นที่สนใจของคนทั่วไปมาก โดยสถานีโทรทัศน์แห่งชาติและอัลจาซีร่าได้ถ่ายทอดสดด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญประกาศล่วงหน้าว่าจะแถลงผลการพิจารณาในวันศุกร์ที่ 24 สิงหาคม ซึ่งในวันนั้น ศาลได้ตัดสินโดยมติเอกฉันท์ว่าผลการเลือกตั้งแสดงว่านายมานังกากัวได้รับชัยชนะอย่างถูกต้อง

ในวันสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา นายมานังกากัวได้ปฏิญาณตนรับตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งซิมบับเวในพิธีทางการโดยเรียบร้อย

สงครามกลางเมืองในซีเรีย ซึ่งมีมาแล้วกว่า 5 ปี อาจจะใกล้กับวาระสุดท้าย โดยนายทหารชั้นนายพลของรัสเซียได้ให้ข่าวแก่สำนักข่าวต่างประเทศว่า กองกำลังรัสเซียกับทหารของฝ่ายบาชาร์ อัล อาสสาด เตรียมพร้อมแล้วที่จะบุกเข้ายึดเมือง Liblid ทางภาคเหนือของซีเรีย อันเป็นปราการด่านสุดท้ายที่ยังมิได้ตกเป็นของฝ่ายใด

ในขณะเดียวกัน กองทัพรัสเซียได้เปิดฉากการซ้อมรบใหญ่ที่สุดนับแต่ปี 1981 โดยกำลังทางเรือของรัสเซียได้ปรากฏตัวอีกครั้งหนึ่งในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งที่เมืองตาร์ตุสทางฝั่งตะวันตกของซีเรียมีฐานทัพเรือขนาดใหญ่ของรัสเซียประจำการอยู่แล้ว

การจะเข้ายึดเมืองในภาคเหนือของซีเรียมิใช่เรื่องง่าย เพราะมีกองกำลังหลายฝ่ายปฏิบัติการอยู่ในบริเวณนั้น อาทิ กองกำลัง Syrian Democratic Forces พร้อมหน่วยสนับสนุนเช่น หน่วยปฏิบัติการพิเศษจากสหรัฐ กลุ่มเคิร์ด กองกำลังต่อต้านรัฐบาลซีเรีย กองกำลังตุรกี กลุ่มก่อการร้ายอัล นุสรา (สาขาของอัลไคด้า) กองกำลังฝ่ายอาสสาด ซึ่งมีกองกำลังรัสเซียร่วมสนับสนุน ชนม์เผ่าอาหรับ ฯลฯ กลุ่มไหนจะร่วมกับฝ่ายใดยากที่จะสืบทราบ เพราะทั้งหมดที่กล่าวถึงมีพลวัตสูง

แต่ในรัสเซียเอง ประชาชนจำนวนมากได้ชุมนุมประท้วงนโยบายของประธานาธิบดีปูตินที่จะขยายวาระการเกษียณอายุขึ้นเป็น 65 ปี คาดว่า ปูตินคงจะต้องปรับเกณฑ์อายุใหม่ การประท้วงมีขึ้นในขณะที่คะแนนนิยมในตัวปูตินเองเริ่มลดต่ำลงแต่

การประเมินโพลล์ในรัสเซียนี้มิใช่ง่าย เพราะโพลล์ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อมานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนการเลือกตั้งในรัสเซีย

นายมนัสพาสน์ ชูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ

เดือน กันยายน 2561

ชื่อ/ตำแหน่ง **นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต**

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศเดือนกันยายน 2561

พิธีศพของวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนซึ่งในวันที่ 1 กันยายน วันนี้ เป็นวันสุดท้าย โดยจะมีพิธีฝังที่สุสานโรงเรียนนายเรือที่ เมือง Annapolis มลรัฐแมรี่แลนด์ ในวันอาทิตย์ที่ 2 กันยายน ศกนี้ โดยจะเป็นวันของครอบครัวและผู้ใกล้ชิดเป็นส่วนใหญ่

ก่อนหน้านี้ มีพิธีที่ศาลากลางมลรัฐแอริโซน่า พิธีทางศาสนาที่เมืองฟีนิกส์ การตั้งศพที่ Capitol Rodunda ศูนย์กลางตึกรัฐสภาที่กรุงวอชิงตัน ซึ่งเป็นคนที่ 31 ที่ได้รับเกียรติดังกล่าวในประวัติศาสตร์สหรัฐ พิธีทางศาสนาที่โบสถ์ National Cathedral ในตอนเช้าวันเสาร์ที่ 1 กันยายน โดยขบวนรถนำศพได้แวะที่อนุสรณ์สถานทหารผ่านศึกเวียดนาม เพื่อให้ Cindy McCain ภริยาของจอห์น แม็คเคน กระหนาบด้วยพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและพลเอกจอห์น เคลลี่ Chief of Staff ของประธานาธิบดี วางพวงมาลา ก่อนไปร่วมพิธีทางศาสนาที่โบสถ์ National Cathedral กลางกรุงวอชิงตัน

บุคคลสำคัญในระดับชาติเป็นจำนวนมากได้ไปร่วมในพิธีที่ National Cathedral ซึ่งแต่ละคนได้สื่อความหมายอันชัดเจนถึงความจำเป็นที่สหรัฐอเมริกาจะต้องผ่อนคลาย

ความแตกแยกทางการเมืองระหว่างพรรค ที่สืบเนื่องมาจากแนวทางของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนไม่เชิญให้ไปร่วมในพิธีทุกแห่ง เพราะเห็นว่าเป็นผู้นำมาซึ่งความแตกแยกในประเทศในรูปแบบที่ไม่เคยมีประธานาธิบดีคนใดจงใจทำมาก่อน

จึงไม่น่าประหลาดใจว่า คำกล่าวไว้อาลัย (Eulogy) ในวันนั้น ต่างเน้นหนักถึงความรำลึกในความเป็นเอกภาพและความยิ่งใหญ่ของประเทศที่เป็นอยู่แล้ว Meghan McCain ลูกสาวของวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนกล่าวไว้อาลัยด้วยน้ำตาถึงบิดาที่ล่วงลับไปแล้วว่าเป็นผู้ที่พร้อมด้วยจิตใจอันพร้อมที่จะเปิดกว้างต่อแม้กระทั่งฝ่ายที่จำคุกบิดาในระหว่างสงครามเวียดนาม โดยสนับสนุนให้เปิดสัมพันธภาพทางการทูตระหว่างกัน และย้ำว่าสหรัฐ นั้น ยิ่งใหญ่อยู่แล้ว (No need to make America great again)

คำไว้อาลัยของบุคคลชั้นนำอื่น ๆ สะท้อนแนวคิดเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น ดร. เฮนรี คิสซิงเจอร์ ในวัย 95 ปี อดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช จากพรรครีพับลิกัน อดีตประธานาธิบดีบารัค โอบามา จากพรรคเดโมแครต หรือวุฒิสมาชิกโจ ลิเบอร์แมน จากพรรคเดโมแครต ซึ่งทั้งหมดแถลงชัดว่า สิ่งสำคัญสำหรับสหรัฐได้แก่ความเป็นหนึ่งเดียว มิใช่ความแบ่งแยกตามพรรคการเมืองทั้งสอง

ตามรายงานของสำนักข่าวต่าง ๆ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งทราบกันดีว่ามิได้รับเชิญให้ไปร่วมในส่วนใดของพิธีศพ ได้ออกไปเล่นกอล์ฟ โดยได้ส่งอิวานก้า บุตรสาวและจาเร็ด คิชเนอร์ บุตรเขย ไปร่วมในพิธีที่ National Cathedral แต่มิได้มีบทบาทใด ๆ ความหมายของการมิให้ประธานาธิบดีทรัมป์ไปปรากฏตัวในพิธีทุกขั้นตอน นั้น ลึกซึ้งมาก เพราะแม้ว่าแต่ละคนที่ได้กล่าวคำไว้อาลัยจะมิได้ตำหนิผู้นำประเทศ แต่นัยยะของคำไว้อาลัยที่ค่อนข้างจะแนบเนียนและสุภาพทำให้ทุกคนที่ได้ยินได้ฟังทั่วโลกเข้าใจดีว่าสหรัฐอเมริกาต้องเสื่อมถอยไปแล้วมากเพียงใด ความเป็นผู้นำในด้านจริยธรรม (Moral leadership) ความเป็นเลิศในการวางตนในฐานะผู้นำของโลกเสรี และประเทศอื่น ๆ จะไว้วางใจในดุลพินิจของสหรัฐได้เพียงใด ได้ตกต่ำไปเกือบสิ้นเชิง เมื่อประมาณเกือบสองปีมานี้ ข้าพเจ้าได้ประเมินไว้ในรายงานเช่นฉบับนี้ว่า มาตรฐานทางจริยธรรมของนาย

โดนัลด์ ทรัมป์ จะต่ำมากอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน จึงไม่อาจจะเป็นแบบอย่างที่อนุชนรุ่นหลังจะทำตามได้ พฤติกรรมของเขาที่ปรากฏเป็นข่าวต่อมาจนบัดนี้ยิ่งตอกย้ำการประเมินดังกล่าว

เมื่อถึงวันเปิดทำงานหลังจากวันหยุดแรงงานในวันอังคารที่ 2 กันยายน วงการข่าวการเมืองยืนยันว่า หนังสือเล่มใหม่ของนายบ๊อบ วู้ดเวอร์ด (Bob Woodward) ซึ่งเป็นนักสื่อข่าวเชิงสืบสวนประจำหนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์คู่กับนายคาร์ล เบิร์นสตีน (Carl Bernstein) ที่สามารถค้นหาหลักฐานอันทำให้อดีตประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันต้องลาออกจากตำแหน่งในคดี Watergate เมื่อทศวรรษ 1970 มีกำหนดจะวางตลาดประมาณวันที่ 11 กันยายนในชื่อว่า “Fear: Trump in the White House” ซึ่งเปิดเผยความเป็นไปใน West Wing ของทำเนียบขาวและ Erratic behavior ของประธานาธิบดี ว่าที่ปรึกษาอาวุโสและรัฐมนตรีคนสำคัญในรัฐบาลของโดนัลด์ ทรัมป์ ใช้ความพยายามเพียงใดที่จะป้องกันมิให้ประธานาธิบดีทรัมป์ทำอะไรลงไปซึ่งจะมีผลร้ายต่อประเทศชาติ และแม้ว่า บุคคลสำคัญเหล่านี้จะสามารถอำลาจากตำแหน่งที่เป็นอยู่เมื่อใดก็ได้ แต่ก็ทนทำหน้าที่ต่อไปเพื่อป้องปรามมิให้ประธานาธิบดีทรัมป์สร้างความเสียหายแก่ชาติเพิ่มมากขึ้นได้ ทำเนียบขาวมิได้มีปฏิกิริยาตอบโต้เท่าใดนัก เพียงแต่แย้งว่า ผู้เขียนปั้นเรื่องทั้งหมดขึ้นมาเอง

ในวันพุธที่ 6 กันยายน กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ The New York Times ได้ตัดสินใจนำลงพิมพ์บทความ Op-Eds ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์และคณะรัฐบาล โดยผู้เขียนในนามแฝงและใช้คำว่า Loadstar อันเป็นศัพท์เก่าแก่ มีความหมายหลากหลาย ความหมายหนึ่งแปลว่า ดาวชี้ทิศทาง เช่นดาวเหนือเป็นต้น นักข่าวกล่าวว่า คำนี้ปรากฏในคำกล่าวไว้อาลัยของ ดร. เฮนรี คิสซิงเจอร์ในพิธีศพวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคน แต่มิได้หมายความว่า คิสซิงเจอร์มีส่วนในบทความชิ้นนั้น แม้ ดร. คิสซิงเจอร์บางครั้งมักจะใช้คำโบราณ เช่นในการกล่าวถึงจาเร็ด คิชเนอร์ บุตรเขยของนายทรัมป์ซึ่งทำตามอิคารุสอันนำเขาไปสู่ความตาย เป็นต้น ในความเห็นของ CNN Money ผู้เขียน Op-Eds คงจะทราบวิธีการติดต่อผ่านกองบรรณาธิการนิวยอร์กไทมส์ดีไม่

ว่าจะโดยตรงหรือผ่านคนกลางก็ตาม ไม่น่าจะเป็นส่วนของฐานเสียงนายทรัมป์ พยายามเตือนพฤติกรรมอันเละเทะของนายทรัมป์ และชื่นชมในหลักการของวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคน หนึ่งในคำเตือนได้แก่การขาดความระมัดระวังของนายทรัมป์ในการติดต่อกับรัสเซีย แน่นอนทั้งหมดนี้เป็นการคาดเดา เช่นเดียวกับนายทรัมป์ที่พยายามสืบหาพวกที่ชอบเขียนตำหนิเขา อย่างไรก็ดี Op-Eds นี้ได้นำไปสู่รายการอภิปรายของสำนักข่าวต่าง ๆ ว่าเป็น Bombshell เช่นเดียวกับหนังสือ Fear ของ Bob Woodward ซึ่งดูจะมีคนรับฟังมากเป็นพิเศษ นายทรัมป์ฝังหัว (Obsessed) ในผู้เขียน Op-Ed อย่างมาก จนเมื่อวันเสาร์ที่ผ่านมา ได้สั่งการให้นาย Jeff Sessions รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งนายทรัมป์ได้ว่ากล่าวอย่างเสีย ๆ หาย ๆ มาตลอดทั้งปี สืบหาว่าใครเป็นคนเขียน ทั้ง ๆ ที่มิใช่หน้าที่ของเขา เพราะการเขียน Op-Ed ดังกล่าวมิใช่เป็นอาชญากรรม เพราะมิได้เปิดเผยความลับในด้านความมั่นคงแห่งชาติ

บุคคลสำคัญที่ Bob Woodward อ้างได้กล่าวถึงประธานาธิบดีทรัมป์ไว้ต่าง ๆ นานา อาทิพลเอกนอกราชการ เจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เทียบความรู้สึกนึกคิดของนายทรัมป์ว่า เท่ากับเด็กนักเรียน ป. 5 หรือ ป. 6 พลเอกนอกราชการ จอห์น เคลลี่ Chief of Staff ของประธานาธิบดีเรียกโดนัลด์ ทรัมป์ ว่าเป็น Idiot นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ใช้คำเรียกนายทรัมป์ว่า เป็น Moron นาย Gary Cohn อดิตที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจ เห็นว่านายทรัมป์เป็น Professional liar และเคยกวาดเอกสารออกจากโต๊ะทำงานของนายทรัมป์เพราะเกรงว่าจะลงนามในฉบับที่จะทำความเสียหายให้แก่ความตกลงการค้ากับเกาหลีใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีที่มีอยู่แล้ว ฯลฯ บางคนที่กล่าวถึงปฏิเสธที่จะยืนยันว่าได้ใช้คำพูดเช่นนั้นจริง แต่คนวงในทราบดีว่า West Wing เป็น Crazy town ดังที่ผู้แต่งหนังสือฉบับล่าสุดใช้เวลากว่า 1 ปีค้นคว้าหาความจริง และผู้แต่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือมานาน ทำให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นค่อนข้างหวาดเกรง (Paranoia) ไปตาม ๆ กัน

ประเด็นใหญ่ที่นำมาซึ่งความห่วงกังวลมีอย่างน้อย 3 ประการ

ประการแรก ผู้ใกล้ชิดกับนายทรัมป์เกรงว่า ประธานาธิบดีจะทำอะไรไปบางอย่าง อันจะมีผลต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ

ประการที่สอง ความไม่อยู่กับร่องกับรอยของโดนัลด์ ทรัมป์จะเปิดทางให้ฝ่ายการเมืองตัดสินใจในเรื่องที่จะไม่เป็นผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ

ประการที่สาม โดนัลด์ ทรัมป์อาจเลือกทางเดินของนโยบายในด้านการค้า การเศรษฐกิจและการลงทุน อันนำมาซึ่งประโยชน์ในระยะสั้น แต่มีผลเสียในระยะยาว

พื้นฐานของประเด็นอันน่าห่วงกังวลข้างต้นนี้มาจากความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณของตัวนายทรัมป์เอง โดยไม่รับฟังข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตัวอย่างหนึ่งได้แก่การตกลงใจไปประชุมขั้นสุดยอดกับคิม จอง อุนที่สิงคโปร์ และจุดอ่อนของนายทรัมป์เองที่ชอบการยกยอ แม้ว่าจะปรากฏชัดแล้วถึงกลลวงของเกาหลีเหนือที่จะปลดอาวุธนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี โดยใคร ๆ ก็ทราบว่า เกาหลีเหนือไม่เคยสัญญาชัดแจ้งว่าจะทำเช่นนั้น คำพูดของติม จอง อุนว่า เขา Trust ในโดนัลด์ ทรัมป์ โดยไม่แปรผัน เพียงเท่านั้น ก็สามารถดึงให้เขาเชื่อมั่นในคิม จอง อุน ไปได้

นายโดนัลด์ ทรัมป์ไม่เพียงแต่จะถอนตัวจากความตกลงห้ามพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์กับอิหร่าน หากเขาจะใช้เวลาศึกษาขั้นตอนและความเป็นมาว่า กว่าจะสามารถตกลงกันได้ คู่เจรจาต้องรู้เท่าทันกันเพียงใด ทรัมป์น่าจะซึมซับความสลับซับซ้อนของการเจรจาทางการทูตว่าเป็นไปอย่างไร และคงจะสำนึกได้ว่า การตัดสินใจในทางที่ถูกควรจะเป็นเช่นไร ข้าพเจ้าเองได้ติดตามศึกษาการเจรจา JCPOA มาอย่างละเอียดพอ จึงอดเสียดายมิได้ที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์เลือกทางเดินผิดพลาด เพียงเพื่อจะแสดงว่า เขามิได้ทำตามอดีตประธานาธิบดีในทุกเรื่อง ทั้ง ๆ ที่อดีตประธานาธิบดีจะทำในสิ่งที่ถูกในหลายเรื่องก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเห็นว่า วาระงานของนายทรัมป์ นั้น มิได้คำนึงถึงสาระสำคัญของแต่ละเรื่องแต่อย่างใด เพียงแต่จะล้มล้างทุกเรื่องที่ประธานาธิบดีโอบามาได้ริเริ่มไว้ ที่พยายามแล้ว แต่ไม่ได้ดั่งใจได้แก่การยกเลิก ObamaCare จึงได้คั่งแค้น

วุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคน เป็นอย่างมาก และได้นำไปประณามในที่ต่างๆ อันยากที่จะรับฟังได้

++++++++++

ปัญหาตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งนับพันปีระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ก็เช่นกัน ซึ่งนายทรัมป์โอ้อวดว่า หากเขาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ก็ไม่มีประธานาธิบดีคนไหนจะแก้ปัญหาได้ Palestinian Authority ซึ่งตั้งขึ้นมาได้ในสมัยประธานาธิบดีบิลล์ คลินตัน จากผลสำเร็จของการเจรจาลับโดยนอร์เวย์เป็นคนกลางจัดทำ Oslo Accords อันได้รับการลงนามในพิธีที่สนามของทำเนียบขาวระหว่างอิซฉัก ราบินและซิมอน เปเรสกับยาสเซอร์ อาราฝัด โดยประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันเป็นเจ้าภาพ ประสบความคืบหน้ามากที่สุดในประวัติศาสตร์ เพราะมีการ Follow up ต่อมา แต่ต้องหยุดลงเพราะฝ่ายขวาจัดยิงสังหารนายกรัฐมนตรีราบินระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งกลางกรุงเทลอาวิบ นับแต่นั้นมา พรรคที่ต่อต้านแผนสันติภาพได้เข้ามาเป็นรัฐบาล สืบต่อมาจนนายเบ็นจามิน เนตันยาฮูซึ่งครอบงำความคิดของนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้เต็มที่

แม้ว่าฝ่ายปาเลสไตน์จะแถลงในหลายโอกาสว่า รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ไม่ได้มีความเป็นกลางพอที่จะมาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการแก้ปัญหาอิสราเอลกับปาเลสไตน์ แต่ล่าสุด รัฐบาลนายทรัมป์ก็เสนอว่า ทั้งปาเลสไตน์กับจอร์แดนควรร่วมกันเป็นสมาพันธรัฐ. (Confederation) เพื่อแก้ปัญหา การเปลี่ยนสูตรก็เพื่อจะยืนยันว่า เขตของรัฐอิสราเอลจะไม่ถูกกระทบกระเทือน อันจะครอบคลุมถึงดินแดนที่อิสราเอลทำสงครามและยึดมาด้วย

ข้อเสนอดังกล่าวนี้ไม่น่าจะออกมาจากทำเนียบขาว เพราะแสดงถึงเจตนาของผู้แถลง ด้วยการมองข้ามถึงเหตุการณ์ในระยะทศวรรษ 1970 ซึ่งกษัตริย์ฮุสเซนได้ทำศึกเพื่อขับไล่ชาวปาเลสไตน์ออกจากดินแดนของจอร์แดนเท่าที่เหลืออยู่ หลังจากที่อิสราเอลได้ทำสงครามหกวัน เมื่อปี 1967 และเข้าครองดินแดนของจอร์แดนทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดน บางส่วนของนครจารูซาเลมและดินแดนอื่นๆ อีก ดังเช่นที่ราบสูงโกลาน

ของซีเรีย ฉนวนกาซ่าของอียิปต์และคาบสมุทรไซนายของอียิปต์ ซึ่งได้คืนให้อียิปต์ไปแล้ว รายละเอียดของเหตุการณ์ในช่วงดังกล่าว มีปรากฏอยู่ในหนังสือ *ยุทธการยึดสถานทูตอิสราเอลกลางกรุง การก่อการร้ายสากล. . .บททดสอบการทูตไทย* ซึ่งข้าพเจ้าได้เรียบเรียงขึ้นจากความทรงจำเมื่อปี 2555 ไม่แต่เท่านั้น รัฐบาลนายโดนัลด์ ทรัมป์ยังละเลยสูตร Two-state formula ในการแก้ปัญหาซึ่งประธานาธิบดีสหรัฐคนก่อน ๆ ได้ยึดถือต่อเนื่องกันมาอีกด้วย

นายโดนัลด์ ทรัมป์เสนอตัวที่จะเป็นผู้แก้ปัญหาระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ โดยมอบให้จาเร็ด คิชเนอร์ บุตรเขยเป็นคนดำเนินการ แต่กลับทำหลายอย่างซึ่งทำให้ฝ่ายปาเลสไตน์เห็นว่าขาดความเป็นกลางบ่อยครั้ง เช่นการยุติการให้เงินแก่ UNWRA เพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์นับแสนคน ซึ่งตั้งมาแต่เริ่มแรกที่สหรัฐสนับสนุนโดยการรับช่วงจากสหราชอาณาจักรในการสถาปนารัฐอิสราเอลในปี 1948 อันทำให้ชาวปาเลสไตน์จำนวนมากต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยและกระจายกันอาศัยอยู่ตามแหล่งพักพิงในประเทศต่าง ๆ รายรอบรัฐอิสราเอล การตัดเงินช่วยเหลือทำให้หน่วยงานของสหประชาชาติต้องแสวงหาแหล่งเงินทุนจากประเทศต่าง ๆ มีประเทศเช่นตุรกีรับปากที่บริจาคเงินบางส่วนให้

ในวันจันทร์ที่ 10 กันยายน รัฐบาลสหรัฐได้ทำตามข้อเสนอของนายจอห์น โบลตันที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงของประธานาธิบดี ในการปิดที่ทำการของปาเลสไตน์ที่กรุงวอชิงตัน พร้อมกับประกาศความตั้งใจที่จะคว่ำบาตรศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือ International Criminal Court-ICC ตามสนธิสัญญากรุงโรม ซึ่งสหรัฐมิได้เข้าร่วมเป็นภาคีมาตั้งแต่ต้น โดยจะตอบโต้หากดำเนินคดีแก่คนอเมริกัน ด้วยมีกระแสข่าวว่า ชาวอเมริกันอาจพัวพันในข้อหาอาชญากรรมสงครามในการปะทะกันกับกลุ่มฮามาสเมื่อไม่นานมานี้

ตามข่าวล่าสุดในวันที่ 11 กันยายน หนังสือ Fear: Trump in the White House ของ Bob Woodward ซึ่งวางตลาดในวันนี้ ขายหมด 1 ล้านเล่มในวันเดียวและเป็น Best seller ในทันที

ในวันที่ 17 กันยายน นาย Stephen Miller ฝ่ายขวาจัดคู่กับนาย Steve Bannon ซึ่งในระยะหลังมานี้ได้รับมอบหมายจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ ให้ไปคุมกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ได้ให้กระทรวงฯ ยกเลิกวีซ่าที่ได้ออกให้กับเอกอัครราชทูต ผู้แทนพิเศษของปาเลสไตน์ประจำกรุงวอชิงตัน ภริยาและครอบครัว ซึ่งเท่ากับเป็นการขับผู้แทนปาเลสไตน์ออกจากสหรัฐนั่นเอง ผู้แทนปาเลสไตน์ทางการทูตที่เหลืออยู่ขณะนี้ได้แก่คณะผู้สังเกตการณ์ประจำสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก ซึ่งได้รับการรับรองจากสหประชาชาติและประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับในพื้นที่ อิสราเอลได้สร้างทางรถไฟความเร็วสูงระหว่างนครเจรูซาเลมกับกรุงเทลอาวิบ ซึ่งย่นเวลาในการเดินทางไปสู่ท่าอากาศยาน Ben Gurion ให้เหลือน้อยมาก แต่เส้นทางรถไฟวิ่งผ่านฝั่งคะวันตกอันเป็นเขตยึดครองจากสงครามหกวัน รายงานจากพื้นที่ในวันที่ 20 กันยายน ยังมิได้กล่าวถึงปฏิกิริยาจากปาเลสไตน์

ความแปรเปลี่ยนทางภูมิอากาศอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดความถี่ของพายุโซนร้อนดังจะเห็นได้จากการที่พายุไต้ฝุ่นและเฮอร์ริเคนได้พัดกระหน่ำประเทศต่าง ๆ อาทิ เจบิที่ญี่ปุ่น โอริวาที่เกาะฮาวาย พายุที่พัดเข้าสู่จีนตอนใต้ทางกวางเจามีชื่อว่า “บารีจัต” ตามด้วย “มังคุต” ซึ่งแรงที่สุดในรอบ 60 ปีเพราะอยู่ในระดับ Super Typhoon โดยกระหน่ำเข้าเกาะกวมและกำลังเข้าสู่เกาะลูซอนทางเหนือของฟิลิปปินส์และคงจะผ่านฮ่องกง มาเก๊าและจีนตอนใต้ และ Florence ที่จะซัดเข้าฝั่งแคโรไลน่าเหนือและใต้ของสหรัฐในเช้าวันศุกร์ที่ 13 กันยายนนี้ ล่าสุดแม้จะลดระดับจาก 4 มาเป็น 2 แต่ก็ยังคงความรุนแรง เพราะ

มีขนาดใหญ่มากและเคลื่อนตัวช้า ก่อนรุ่งสางของวันศุกร์ระดับความรุนแรงของพายุถูกจัดให้อยู่ใน Category 1

Florence ในระดับ 4 และลดลงเป็นลำดับเมื่อก่อนถึงฝั่ง แต่จะยังจะคงมีแรงลมและ Storm surge มากที่สุดที่จะเข้าสู่ฝั่งตะวันออกของสหรัฐในรอบ 30 ปี รัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐได้ประกาศสภาวะฉุกเฉินและสั่งให้ประชาชนในเขตที่จะถูกพายุประมาณ 1 ล้านคนอพยพ โดยเปิดทางหลวงทั้งหมดเป็นทางเดียว มีรถจำนวนมากวิ่งหนี คนไข้ในโรงพยาบาลทั้งหมดได้รับการอพยพหนีเช่นกัน แต่ตามรายงานล่าสุด มีผู้คนจำนวนหนึ่งที่ไม่ยอมหนี เพราะเชื่อว่าปัญหาใหญ่จะมาจากน้ำท่วมมากกว่า ซึ่งเมื่อถึงรุ่งเช้าวันศุกร์ ตามเวลาภาคตะวันออกของสหรัฐ สภาวะก็เป็นเช่นนั้น คือฝนตกลงอย่างหนัก วัดน้ำฝนได้หลายฟุตทำให้เกิดน้ำท่วมและเชี่ยวในวงกว้าง มีรายงานว่าคนจำนวนกว่า 900.000 ไม่มีไฟฟ้าใช้ ตามรายงานเมื่อเวลา 3.00 น. เวลาในกรุงเทพฯ คืนวันศุกร์ต่อเสาร์ วันที่ 14-15 กันยายน มีผู้เสียชีวิตแล้ว 5+ คนจากต้นไม้หักทับและเหตุอื่น รายงานล่าสุดในวันที่ 16 กันยายน มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 18+ คน

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ออกโทรทัศน์ให้ประชาชนหลบภัยจากพายุ เพราะเกรงจะถูกตำหนิเช่นประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชเมื่อคราวที่นิว ออร์ลีนส์ประสบภัยจากพายุ Katrina ในระยะนั้น ผู้คนจำนวนมากฝืนคำเตือนเพราะต้องการจะอยู่เฝ้าบ้านของตน

แต่แม้จะได้แถลงคำเตือนในครั้งนี้ ปะธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ก็อดที่จะบิดเบือนความจริงที่เกิดขึ้นต่อเครือรัฐปอร์โตริโก้เมื่อถูกเฮอร์ริเคน Maria ถล่มเมื่อปีที่แล้วมิได้ความเสียหายจากพายุมาเรีย นั้น รุนแรงมาก แต่ประธานาธิบดีทรัมป์ ซึ่งไม่พอใจการแสดงความเสียใจในการขาดความช่วยเหลืออย่างจริงจังจากรัฐบาลกลางของนายกเทศมนตรีหญิงของเมืองซาน ฮวน การเดินทางไปเยี่ยมของประธานาธิบดีทรัมป์ 13 วันหลังเกิดเหตุ จึงแสดงชัดว่าไปอย่างเสียมิได้ เมื่อไปที่ซาน ฮวน ได้พบกับชาวเมือง และสอบถามว่า เสียชีวิตไปกี่คน ผู้ตอบให้ตัวเลขชั้นต้นเฉพาะที่ซาน ฮวน เมืองหลวงของปอร์

โต ริโกว่า ประมาณ 18 คน นายทรัมป์หลุดปากออกมาว่า แค่นั้นหรือ คาทริน่าหนักกว่านั้นมาก และยึดตัวเลขนั้นต่อเนื่องมา จนกระทั่งวันที่ 13 กันยายน นายทรัมป์ก็ยังยืนกรานว่า จำนวนผู้เสียชีวิตจากพายุมาเรียมีเพียง 18 คน ส่วนสถิติที่ว่ามากถึงสามพันคนนั้น เป็นตัวเลขจากฝ่ายพรรคเดโมแครต ทั้ง ๆ ที่สำนักข่าวต่าง ๆ นำเสนอว่าเป็นสถิติจากมหาวิทยาลัยจอจ์จวอชิงตัน ในกรุงวอชิงตันนั่นเอง และเป็นตัวเลขที่ได้ติดตามวิเคราะห์อย่างละเอียดทั่วทุกหมู่เกาะ ใช้เวลาเกือบ 1 ปี

ในระหว่างที่แถลงทางโทรทัศน์เกี่ยวกับเฮอร์ริเคน Florence นายทรัมป์ได้กล่าวถึงผลกระทบของพายุมาเรียต่อปอร์โตริโกว่า น้อยมากจนอาจถือได้ว่าเป็น “Unsung success story” โดยลืมไปว่า ชาวปอร์โตริกันเกือบสามพันคนต้องเสียชีวิต อันมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐ และชาวเกาะไม่มีไฟฟ้าใช้กว่าครึ่งปีนับจากการถล่มจากพายุมาเรีย

ผู้สื่อข่าวระดับชาติต่างไม่อาจจะเข้าใจได้ว่า ทำไมประธานาธิบดีซึ่งถือกันว่าเป็น Comforter-in-Chief จึงไม่ยอมรับความจริงเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่ชาวปอร์โตริกันก็เป็นคนอเมริกันเช่นคนอื่น เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะเขาไม่มีฐานเสียงอยู่ที่นั่นและชาวปอร์โตริกันไม่มีสิทธิออกเสียง

สำหรับ Super Typhoon มังคุต นั้น คงทำความเสียหายให้แก่บริเวณที่พัดผ่านอย่างมาก แต่โดยที่อาจขึ้นฝั่งทางภาคเหนือที่ลูซอน ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยไม่มากนัก ความเสียหายอาจจะไม่มากเช่นไต้ฝุ่นไห่เอี้ยน (คนเสียชีวิต 6,300 คน) แต่มีรายงานว่า มังคุตจะพัดหมุนตามธรรมชาติโดยอาจใกล้เข้าไปทางกรุงมะนิลาก่อนจะข้ามทะเลจีนใต้ไปทางฮ่องกง ซึ่งมีระบบต่อต้านภัยอย่างดีที่ใช้มาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและมีโครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง เมื่อข้าพเจ้าเป็นกงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกงเมื่อปี 1976 เคยขึ้นไปยอดตึกที่พักชั้น 21 เพื่อใส่ไม้กันกระจกบนดาดฟ้าแตกขณะที่ไต้ฝุ่นหมายเลข 10 อันถือว่าแรงที่สุดพัดผ่าน แต่ก็ปลอดภัยเพราะ “ตาของพายุอยู่เหนือศีร์ษะ” พอดี ลมเงียบสงบอย่างเหลือเชื่อ ก่อนที่จะถล่มทั้งเกาะเมื่อได้ลงไปในที่พักแล้ว

เมื่อ “มังคุต” ได้ถล่มทางภาคเหนือของเกาะลูซอนแล้ว ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 70+ คน (จำนวนผู้เสียชีวิตยังมิใช่ตัวเลขสุดท้าย เพราะกำลังขุดหาศพที่ถูกดินกลบจากภูเขาถล่ม) ได้ออกสู่ทะเลจีนใต้และเข้าสู่ฮ่องกง ทางการได้จัดอันดับไว้แรงที่สุดที่หมายเลข 10 จากนั้นได้เคลื่อนตัวเข้าสู่ตอนใต้ของประเทศจีนและคงจะอ่อนตัวลง “มังคุต” ถือเป็นพายุแรงที่สุดใน 60 ปี นับได้ว่าพายุร้ายมีถี่เหลือเกินในเดือนกันยายน ศกนี้

การเลือกตั้งกึ่งวาระของสหรัฐซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ 6 พฤศจิกายน ปีนี้ มีความสำคัญยิ่งในทางการเมือง การเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภาจำนวน 435 คน สมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่งและบรรดาตำแหน่งที่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ เช่นผู้ว่าการมลรัฐและตำแหน่งที่ว่างลงก่อนหน้านี้ มองในภาพรวมแผนภูมิของสภาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยยะสำคัญ

ในปัจจุบันนี้ พรรครีพับลิกันได้ครองเสียงข้างมากทั้งในวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งกึ่งวาระจึงจะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงพรรคที่เป็นเสียงข้างมาก และอาจจะเป็นการยอมรับหรือไม่กับความเป็นผู้นำของประธานาธิบดีคนปัจจุบัน บางฝ่ายเรียกการเลือกตั้งกึ่งวาระว่าเป็นการลงประชามติว่าประธานาธิบดีเป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ โดยที่รัฐธรรมนูญสหรัฐให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีครองตำแหน่งได้สองวาระ จึงไม่อาจถือผลการเลือกตั้งกึ่งวาระว่าเป็นเหตุปัจจัยให้ประธานาธิบดีต้องสละโอกาสที่จะเข้าแข่งชิงตำแหน่งผู้นำฝ่ายบริหารเกินกว่าสองวาระได้

นับจากวันนี้ ที่ 13 กันยายน อีกสองเดือนก็จะถึงวันเลือกตั้ง คะแนนนิยมการปฏิบัติงาน (Approval rating) ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ลดต่ำลงเหลือเพียงร้อยละ 36 ลดลง 6 จุดในเดือนเดียว ในขณะเดียวกัน พรรคเดโมแครตซึ่งเป็นฝ่ายข้างน้อยดูจะ

ได้รับความสนับสนุนจากประชาชนในการออกเสียงขั้นไพรมารีมาอย่างน่าประทับใจ โดยคนรุ่นใหม่ได้เอาชนะนักการเมืองรุ่นเก่าในหลายเขตเลือกตั้ง ที่น่าสังเกตได้แก่การที่พรรคเดโมแครตให้ผู้หญิงลงสมัครมากกว่าที่เคย และก็ได้เสียงสนับสนุนมากเกินคาด กรณีที่เด่นดังได้แก่ Alexandria Ocasio-Cortez เด็กสาวอายุเพียง 27 ปี ในนครนิวยอร์ก และ Ayanna Pressley ในนครบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเสทส์ ทั้งคู่เอาชนะนักการเมืองรุ่นเก่าได้อย่างเหลือเชื่อ สำหรับคนหลังนี้เป็น City Counciller

พรรคเดโมแครตดูจะไม่แสดงบทบาทเท่าใดนัก จนผู้สังเกตการณ์แปลกใจไปตาม ๆ กัน จนเมื่อวันที่ 7 กันยายน อดีตประธานาธิบดีบารัค โอบามาได้ปรากฏตัวในนครชิคาโกและกล่าวคำปราศรัยในทางการเมืองเพื่อสนับสนุนพรรคเดโมแครตและแสดงจุดอ่อนของโดนัลด์ ทรัมป์ ประเด็นสำคัญได้แก่การแถลงว่า สถานะทางเศรษฐกิจที่นายทรัมป์นำไปอวดอ้างว่าเป็นผลงานของตนนั้น โอบามากล่าวชัดว่าเขาเองได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการฟื้นการเศรษฐกิจและการเงินที่ตกต่ำลงอย่างน่าวิตกเมื่อเขาเองเข้ามารับตำแหน่งในปี 2008 โดยได้ทำให้สถานะกระเตื้องขึ้นเป็นลำดับ ตัวเลขสูงส่งในตลาด รวมทั้งการจ้างงานซึ่งพลุ่งสูงขึ้นมาตั้งแต่ปี 2015 นั้น เป็นไปได้ในสมัยรัฐบาลของเขาและคงความยั่งยืนต่อมา ในด้านอื่น ๆ ก็เช่นกัน ผลงานต่าง ๆ ที่ได้ทำไว้ รวมทั้งในการต่างประเทศและความมั่นคงแห่งชาติ ถูกนายทรัมป์มาล้มล้างโดยไม่มีเหตุผลที่ฟังได้ทั้งสิ้น ทำให้สหรัฐเสื่อมความเป็นผู้นำของโลกเสรีลงอย่างมาก

รายงานของสำนักข่าว The Hill สรุปประเด็นคำปราศรัยของโอบามาว่ามีดังต่อไปนี้

1. เรื่องการลดอัตราภาษีครั้งใหญ่--ข้ออ้างของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ว่าการลดอัตราภาษีที่ประกาศใช้แล้วจะยังผลดีต่อผู้มีรายได้น้อย นั้น ไม่เป็นความจริง เพราะผู้ได้รับประโยชน์อย่างมหาศาลได้แก่บรรดามหาเศรษฐีและบริษัทใหญ่ ๆ ทั้งหลาย โดยไม่มีการคำนึงถึงระบอบการปกครองที่ต้องมีการ Checks and Balances ผิดวิสัยนโยบายประเพณีของพรรครีพับลิกัน เพราะงบขาดดุลถึง 1.5 ล้านล้าน (Trillian) เป็นการมองข้ามแนวคิดของฝ่ายอนุรักษ์นิยมในพรรครีพับลิกัน ซึ่งระมัดระวังในข้อนี้มาตลอด แต่นาย

โดนัลด์ ทรัมป์กลับไม่ให้ความสนใจ [Ms Minton Beddoes, Editor-in-chief ของนิตยสาร The Economist ให้การพยากรณ์ในรายการ Global Public Square-GPS ทาง CNN เมื่อวันอาทิตย์ที่ 16 กันยายน ศกนี้ ว่า เมื่อผลได้ที่บรรดามหาเศรษฐีได้รับจากการลดหย่อนภาษีของรัฐบาลทรัมป์เหือดหายไปแล้ว ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของการเก็งกำไรอย่างเกินควร แน่นอนว่า การเศรษฐกิจของสหรัฐจะเข้าสู่ภาวะ Recession และอีกไม่นานหลังจากนั้น ก็หลีกเลี่ยงมิได้ที่จะมี Financial crisis ติดตามมาไม่น้อยกว่า Recession เมื่อปี 2008 ส่วนนักเขียนคอลัมน์ด้านเศรษฐกิจและเป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ The New York Times ด้วย นั้น ไม่แต่เพียงมีความเห็นสอดคล้องกับ Ms Beddoes แต่เชื่อว่า นโยบายทำสงครามทางการค้าของรัฐบาลทรัมป์จะเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำในไม่ช้า เพราะการทำลายระบบการค้าเสรีจะนำผลร้ายอย่างมากมาสู่โลกโดยส่วนรวม และการบิดเบือนบทบาทในทางสร้างสรรค์ขององค์การการค้าโลกหรือ WTO นั้น จะสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่เฉพาะแก่จีนเท่านั้น สำหรับจีน ในวันนี้ที่ 18 กันยายน นายทรัมป์ได้ประกาศขึ้นอัตราภาษีศุลกากรแก่สินค้าจากจีนเพิ่มขึ้นอีก 60 พันล้านดอลลาร์ โดยตั้งใจจะเพิ่มภาษีให้ได้ถึง 200 พันล้านดอลลาร์ ทางจีนประกาศว่าจะตอบโต้อย่างหนัก }

2. การส่งเสริมแนวคิดขวาจัด และการแสดงความเห็นด้วยกับลัทธินาซี ดังปรากฏชัดในความวุ่นวายที่เกิดขึ้นที่ชาลอตต์สวิลล์ ในมลรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งนายทรัมป์ได้ประกาศชัดว่า ทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันนั้น เป็นคนดีทั้งคู่ อันหมายถึงพวกนิยมลัทธินาซีก็เป็นคนดีด้วย

3. การนำการเมืองไปพัวพันกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งในฐานะที่มีบทบาทโดยตรงในกระบวนการยุติธรรม จึงควรอย่างยิ่งที่จะปลอดจากการเมือง แต่นายทรัมป์ก็กล่าวและทวีตกดดันให้หน่วยงานนี้เกลือกกลั้วกับการเมืองอยู่ตลอดมา เช่นการให้กระทรวงนี้ช่วยพรรครีพับลิกันในการเลือกตั้ง และให้สืบสวนนักการเมืองคู่แข่ง ดังเช่น Hillary Clinton

4. การวางตัวในความสัมพันธ์กับรัสเซียและวลาดิเมียร์ ปูติน ซึ่งนายทรัมป์ได้อ่อนข้อให้กับรัสเซียอย่างเห็นได้ชัด ผิดแผกอย่างมากจากนโยบายของพรรครีพับลิกัน และบั่นทอนระบบสัมพันธมิตรของสหรัฐ ยินยอมให้รัสเซียเข้ามาแทรกแซงระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในสหรัฐ แม้ประชาคมข่าวกรองของสหรัฐจะได้ยืนยันถึงการแทรกแซงดังกล่าว แต่นายทรัมป์กลับแสดงท่าทีไม่เห็นด้วยและพยายามบั่นทอนความตรงไปตรงมาของคณะผู้สอบสวน อันรวมถึงนาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้หาเสียงของนายทรัมป์กับรัสเซียด้วย

5. การคัดค้านความตกลงของทั้งโลกที่จะร่วมกันบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ และการถอนตัวจากความตกลงปารีสว่าด้วยวิกฤตการณ์ดังกล่าว ทำให้มีสหรัฐเพียงประเทศเดียวที่ไม่สนับสนุนตวามตกลงที่ทั้งโลกร่วมเห็นด้วย

6. การพยายามคัดค้านกฎหมายว่าด้วยการดูแลสุขภาพถ้วนหน้าหรือ ObamaCare ซึ่งชาวอเมริกันต้องการ

7. การยืนกรานไม่ยอมรับความจริงในจำนวน 2,975 ชีวิตที่ต้องเสียไปเพราะพายุมาเรียซึ่งถล่มเกาะปอร์โตริโก ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐได้วิเคราะห์สถิติอย่างละเอียดมาแล้ว โดยนายทรัมป์แย้งด้วยตัวเลขเพียงไม่กี่คนที่ได้ยินมาจากชาวเมืองที่ซานฮวนในวันแรกที่ได้ไปเยือนและไม่ได้เห็นระดับความเสียหายของทั้งหมู่เกาะ ไม่แต่เท่านั้นนายทรัมป์ยังอ้างด้วยว่า ตัวเลขเสียชีวิตถึงสามพันคน เป็นข้ออ้างของพรรคเดโมแครตทั้ง ๆ ที่พรรคฝ่ายค้านมิได้กล่าวอ้างถึงตัวเลขใด ๆ ทั้งสิ้น

ในวันต่อมา อดีตประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวคำปราศรัยอีกที่มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เพื่อสนับสนุนพรรคเดโมแครตเช่นเดียวกัน อันจะช่วยมากเพราะใกล้วันเลือกตั้งกึ่งวาระเข้ามาแล้ว ในขณะเดียวกันก็มีการคาดหมายว่า ใครจะเป็นผู้สมัครเข้าแข่งขันเป็นประธานาธิบดีในการเลือกตั้งปี 2020 แม้รัสเซียจะยังไม่ลดราการแทรกแซงเช่นที่ได้ทำให้นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ชัยชนะอย่างหวุดหวิดมาแล้วในปี 2016 แม้ popular

vote จะน้อยกว่าฮิลลารี คลินตัน คู่แข่งถึงเกือบสามล้านเสียงก็ตาม ชื่อสมาชิกพรรคเดโมแครตที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงมีหลายคน อาทิ Joe Biden รองประธานาธิบดีของโอบามา จอห์น แคร์รี่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสมัยโอบามา นายเบอร์นี่ แซนเดอร์ ที่แพ้ฮิลลารี่ คลินตัน ในรอบไพรมารี บาร์บาร่า วอร์เร็น ฝ่ายซ้าย ฯลฯ แต่ในชั้นนี้ยังไม่อาจเก็งตัวได้แน่ชัด แม้ว่า พรรคเดโมแครตดูจะมีโอกาสดีกว่าพรรครีพับลิกันก็ตาม

ในรายงานเดือนก่อนนี้ได้กล่าวถึงแผนการของรัสเซียและซีเรียที่จะโจมตีเมือง Idlib ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอาเล็บโป อันเป็นที่มั่นสุดท้ายของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียของบาชาร์ อัล อาสสาด นายทหารรัสเซียขู่หลายครั้งว่าจะเริ่มบุก โดยอ้างว่าเพื่อปราบผู้ก่อการร้ายเท่าที่เหลืออยู่อันได้แก่กลุ่มอัล นุสรา ปัญหาใหญ่ได้แก่จำนวนพลเมืองที่มีอยู่ในเมืองประมาณ 3 ล้านคน

ผู้นำรัสเซีย อิหร่าน ตุรกีและซีเรียได้ไปประชุมวางแผนยุทธการด้าน Idlib ที่กรุงเตหะราน แต่คงจะตกลงกันไม่ได้เป็นเอกฉันท์ ตุรกีจึงมิได้ร่วมในการบุกอิดลิบ แต่รัสเซียได้ใช้กำลังทางอากาศโจมตีทิ้งระเบิดอย่างหนักติดต่อกันหลายวัน โดยมีข่าวว่า ซีเรียอาจจะใช้อาวุธเคมี (โดยเฉพาะอย่างยิ่งก้าสคลอรีน) และระดมกำลังทางบกเพื่อรุกเข้ายึดเมืองที่มั่นสุดท้ายแห่งนี้ ซึ่งเลขาธิการสหประชาชาติได้เตือนว่า การบุกเข้ายึดเมืองอิดลิบจะก่อให้เกิดความพินาศทางมนุษยธรรมอย่างไม่ต้องสงสัย แต่รัสเซียกลับใช้กำลังถล่มอย่างหนัก โดยเชื่อว่า กำลังทางบกของรัฐบาลอัล อาสสาดจะเริ่มการเข้ายึด เพราะรายงานข่าวทางโทรทัศน์ CNN ในวันที่ 13 กันยายน ได้แสดงว่า Regime force ได้เริ่มยิงกระหน่ำโดยขีปนาวุธภาคพื้นดินอย่างหนัก

พลเมืองจำนวนไม่น้อยได้หลบหนีการโจมตีออกจากเมือง แต่ไม่อาจจะประมาณการได้ว่าผู้บริสุทธิ์เหล่านี้จะฝ่าวงล้อมของการโจมตีไปได้สักเพียงใด สหรัฐเองก็ดูจะไม่มี

ยุทธศาสตร์ใด ๆ ในชั้นนี้ของสงครามกลางเมืองในซีเรียซึ่งเข้าสู่ปีที่หกแล้ว ต่างจากรัสเซียซึ่งวางแนวทางรุกซีเรียตลอดสามปีมานี้อย่างแน่นอน

ตามรายงานในวันที่ 17 กันยายน ตุรกีได้เสนอให้มีการแบ่งเขตปลอดการรบในอิดลิบ ซึ่งรัสเซียได้รับทราบ แต่ในชั้นนี้ ยังไม่ทราบความคืบหน้า

ข่าวต่อมาแจ้งว่า ประธานาธิบดีเออร์โดวันแห่งตุรกีได้หารือกับประธานาธิบดีปูตินแห่งรัสเซียและได้ตกลงกันในหลักการให้มีการกำหนดเขตปลอดทหารหรือ Demilitarized zone ในอิดลิบ เพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องของเลขาธิการสหประชาชาติที่จะมิให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านมนุษยธรรมในอิดลิบ ส่วนการกำหนดเขตดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ฝ่ายที่เห็นด้วยกับข้อเสนอนี้ได้จัดทำความตกลงร่วมกันแล้ว ก่อนหน้านี้ นายเซอร์เกย์ ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย ได้กล่าวว่า อิดลิบเต็มไปด้วยผู้ก่อการร้าย อันเป็นข้ออ้างของรัสเซียในทุกพื้นที่ซึ่งกองกำลังรัสเซียบุกเข้าโจมตีทั่วดินแดนซีเรีย

ในวันที่ 18 กันยายน ศกนี้ เครื่องบินของรัสเซียหนึ่งเครื่องถูกยิงตก พร้อมกับทหาร 14 คน รายงานข่าวต่างประเทศรวมทั้ง บีบีซี ในระยะต้นแจ้งว่า ฝ่ายที่ยิงจากภาคพื้นดินได้แก่กองกำลังป้องกันภัยทางอากาศของซีเรีย แต่ต่อมาปรากฏข่าวจากฝ่ายทหารรัสเซียว่าฝ่ายที่ยิงได้แก่อิสราเอล ซึ่งได้โจมตีโต้ตอบกับซีเรียในเขตที่อิสราเอลถือว่าเป็น Red zone มาบ่อยครั้งในหลายเดือนที่ผ่านมา โฆษกทหารอิสราเอลยังไม่ยืนยันข่าวนี้ แต่ต่อมาในวันที่ 18 กันยายน ประธานาธิบดีปูตินเองได้ยอมรับว่า ฝ่ายป้องกันภัยทางอากาศของซีเรียเป็นฝ่ายยิงด้วยความเข้าใจผิด และเสริมว่าในขณะที่เกิดเหตุมีการยิงโต้ตอบระหว่างอิสราเอลกับซีเรียและกลุ่มเฮซโบลล่าที่เข้าไปช่วยซีเรีย สถานการณ์สู้รบจึงสับสนยิ่ง

สงครามกลางเมืองในเยเมนประทุขึ้นในปี 2014 เมื่อกบฏ Houthi ซึ่งเป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลนิกายซุนหนี่ โดยมีความเชื่อมโยงกับอิหร่าน ได้บุกเข้ายึด Sana'a เมืองหลวงของเยเมน เรียกร้องให้ลดราคาน้ำมันและจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ทั้งสองฝ่ายได้เจรจากันแต่ไม่เป็นผล ในเดือนมกราคม 2015 กบฏฮุธีได้รุกเข้ายึดทำเนียบประธานาธิบดี เป็นเหตุให้ Abd Rabbu Mansour Hadi ประธานาธิบดี และคณะรัฐบาลทั้งชุดต้องลาออก

เมื่อต้นเดือนมีนาคม 2015 ประเทศในอ่าวบางประเทศ นำโดยซาอุดิ อารเบีย ได้รวมตัวกันเป็นพันธมิตรในการต่อต้านฝ่ายกบฏ ด้วยการโดดเดี่ยวเยเมนทางเศรษฐกิจและปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ โดยสหรัฐให้ความสนับสนุนด้านส่งกำลังบำรุง (เช่นให้ Tanker ช่วยเติมน้ำมันกลางอากาศ) และการข่าวกรองกับสรรพาวุธ รวมทั้งลูกระเบิดพร้อมแสงเลเซอร์นำวิถี ซึ่งถูกรัฐบาลโอบามาสั่งระงับ จนเมื่อปีที่แล้ว รัฐบาลทรัมป์ได้สั่งให้นำมาใช้อีกได้ ก่อนหน้าที่ เครื่องบินรบของซาอุดิจะนำมาใช้โจมตีรถนักเรียน ทำให้เด็กนักเรียนเสียชีวิตไป 40 คน สหประชาชาติได้เข้าไปสอบสวนและได้ชิ้นส่วนของระเบิดอันแสดงชัดว่าเป็นระเบิดนำวิถีด้วยเลเซอร์ซึ่งนายทรัมป์ได้สั่งให้นำกลับมาใช้ได้

ในวันที่ 18 กันยายน CNN ได้จัดรายการพิเศษในชื่อว่า "Made in America. Kill in Yemen" ตามด้วยรายการ "Made in Russia. Kill in Syria" ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์สงครามกลางเมืองในเยเมนและซีเรียดี ตามรายงานที่นำเสนอ กำลังทางอากาศของพันธมิตรซาอุดิ อารเบียและสหรัฐ อาหรับ เอมิเรตส์ได้ทิ้งระเบิดในเยเมนแล้วถึง 17,000 ครั้ง นับถึงวันที่ 18 กันยายน ศกนี้

เมื่อเริ่มปฏิบัติการทางอากาศในระยะแรก ชื่อปฏิบัติการโจมตีทิ้งระเบิดในแต่ละชุดได้รับการประกาศจากกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. โดยนาย Adel bin Ahmed Al-Jubeir เอกอัครราชทูตซาอุดิ อารเบียประจำสหรัฐ ซึ่งต่อมาได้เดินทางกลับสู่กรุงริยาดและในเดือนเมษายน 2015 ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และคงอยู่ในตำแหน่งต่อมาจนบัดนี้

ประธานาธิบดีฮาดีได้เข้าไปอยู่ในเขตของซาอุดิ อารเบียระยะหนึ่งจนเดือนกันยายน 2015 เขาได้ยกเลิกการลาออกจากตำแหน่งและกลับไปตั้งฐานที่เมืองท่า Aden

ในด้านการรบ ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายกบฏได้สู้รบกันต่อมา โดยพันธมิตรนำโดยซาอุดิ อารเบีย ได้โจมตีทางอากาศเป็นหลัก และมีการเคลื่อนกำลังทางบกมาประชิดชายแดนทางเหนือของเยเมน อันเป็นดินแดนของซาอุดิ อารเบีย ส่วนกลุ่มก่อการร้าย Al-Qaeda in the Arabian Peninsula –AQAP นั้น ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเยเมนมาหลายปีแล้วและเป็นเป้าหมายที่สหรัฐใช้ปฏิบัติการลับ เข้าโจมตีเป็นครั้งคราว รวมทั้งการใช้โดรน ซึ่งสามารถสังหาร Anwar al-Awlaki ครูสอนศาสนาชาวอเมริกันคนสำคัญที่ได้นำสาวกจากสหรัฐไปเข้ากลุ่มตลอดมาและเป็นแรงบันดาลใจในเหตุระเบิดที่เรียกกันว่า Boston bombing ในระหว่างการแข่งขันวิ่งมาราธอนด้วย แม้กระทั่งถูกสังหารแล้ว ก็ยังคงความเป็นแรงดูดอยู่ต่อมา ปฏิบัติการลับที่สุดนี้เป็นข่าวเมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์เริ่มรับตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่อต้นปี 2017 แต่มีคำสั่งให้ปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโอบามา ซึ่งข่าวรั่วไปถึงกลุ่มก่อการร้าย ทำให้เจ้าหน้าที่การข่าวหนึ่งนายเสียชีวิตระหว่างปฏิบัติการ นอกจากนี้ กลุ่มรัฐอิสลามหรือไอซิสก็พยายามแทรกเข้าไปในสงครามกลางเมืองในเยเมน เพื่อแผ่อิทธิพลด้วยการใช้ระเบิดพลีชีพโจมตีสุเหร่าในกรุงซาน่าหลายครั้ง แต่ข่าวความเคลื่อนไหวของไอเอสก็เงียบหายไปในระยะหลังมานี้

กำลังทางอากาศของซาอุดิ อารเบียได้โจมตีเยเมนอย่างหนัก ทำให้พลเมืองตายและบาดเจ็บทั่วไปหมด ในรายงานเช่นฉบับนี้ได้รายงานไว้แล้วว่า ปฏิบัติการของซาอุดิ อารเบียมิได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถทางการรบเท่าใดนัก เพราะสามปีที่ผ่านมา ฝ่ายพันธมิตรนำโดยซาอุดิ อารเบียดูจะมิได้เอาชนะฝ่ายกบฏได้เท่าใด เมื่อกำลังของประเทศอ่าวเข้ามาร่วม ยิ่งทำให้น่าห่วงถึงการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายซุนหนี่กับฝ่ายเชีย ซึ่งดูจะร้าวลึกยิ่งขึ้น อิหร่านได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยได้ส่งขีปนาวุธภาคพื้นดินซึ่งกบฏฮูธีได้ใช้ยิงเข้าไปในที่ต่างๆ ภายในซาอุดิ อารเบีย เป็นเหตุให้ซาอุดิ อารเบียได้ใช้กำลังสกัดการส่ง

อาวุธในอ่าวเอเด็น ซึ่งทำให้อิหร่านส่งเรือคุ้มกันไปช่วย อันเป็นเหตุให้วงการภายนอกเกรงว่า การสู้รบจะรุนแรงยิ่งขึ้น

แต่ปัญหาที่นำไปสู่วิกฤตการณ์ได้แก่ความอดอยากขาดแคลนและการขาดยารักษาโรคสำหรับชาวเยเมนประมาณ 8 ล้านคน ทำให้สหประชาชาติต้องส่งคนไปช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ แต่ไม่สามารถจะช่วยได้เท่าใดนัก อหิวาตกโรคซึ่งระบาดหนักเป็นเรื่องน่าวิตกอย่างยิ่งเพราะมีผู้ป่วยถึงหนึ่งล้านคน

สหรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามกลางเมืองในเยเมน โดยจำกัดเฉพาะการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งอาศัยการโจมตีทางอากาศเป็นหลัก ภารกิจต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐเริ่มมาตั้งแต่ที่เรือรบ USS Cole ถูกผู้ก่อการร้ายระเบิดเมื่อปี 2000 ส่วนกบฏฮูธีมิได้เป็นภัยโดยตรงต่อสหรัฐ แต่ดังที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ ระเบิดนำวิถีที่ซาอุดิ อารเบียนำมาใช้เป็นสรรพาวุธที่ผลิตจากสหรัฐ รวมทั้งระเบิดที่ถูกทิ้งเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยเครื่องบินซาอุดิ อารเบีย อันทำให้เด็กนักเรียนเยเมน 40 คนถึงแก่ความตาย ซึ่งสหประชาชาติได้สั่งให้มีการสอบสวนอย่างเป็นทางการ

จนวันนี้ที่ 22 กันยายน สงครามกลางเมืองในเยเมนยังไม่เสร็จสิ้นลง ฝ่ายซาอุดิอารเบียและพันธมิตรเพิ่งสั่งการให้เร่งรัดการโจมตี ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเผด็จศึกให้ได้

ในเดือนกันยายน ศกนี้ รัสเซียได้เริ่มการซ้อมรบ (War Games) ครั้งใหญ่ที่สุดนับแต่สมัยสหภาพโซเวียต ในขอบเขตซึ่งใหญ่มาก โดยใช้ทหารบกกว่า 3 แสนคนและกำลังรบทุกเหล่าทัพ โดยจีนและมองโกเลียได้เข้าร่วมด้วยโดยใช้กำลังจาก People L:iberation Army จำนวน 3,000 คน โดยในขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีปูตินได้จัดให้มีการประชุม World Economic Forum ขึ้นที่นครวลาดิวอสต็อค โดยได้เชิญให้ประธานาธิบดีสี จิ้น ผิงจากสาธารณรัฐประชาชนจีนไปร่วมด้วย

ความเคลื่อนไหวครั้งนี้มีความหมายทางภูมิยุทธศาสตร์อันน่าสนใจไม่น้อย เพราะรัสเซียได้จัดการซ้อมรบครั้งใหญ่ทางทะเลเมื่อปีเศษมานี้ โดยเน้นที่สถานการณ์ในซีเรีย และให้เรือบรรทุกเครื่องบินลำเดียวที่มีอยู่ คือ The Kuznetsov เป็นเรือธง ครั้งนั้น กองเรือรัสเซียได้วิ่งผ่านไปในช่องแคบอังกฤษด้วย แต่มิได้มีผลทางการแสดงอำนาจเท่าใดนัก

ประเด็นที่น่าสนใจได้แก่การรวมกำลังกับจีนซึ่งในระยะหลังมานี้ จีนได้เร่งรัดการพัฒนาเท็คโนโลยีทางทหารมากขึ้น และกำลังสร้างเรือบรรทุกเครื่องบินลำที่ 2 โดยใช้เท็คโนโลยีของจีนเอง ต่างจากลำแรกซึ่งเข้าใจว่า รัสเซียมีส่วนช่วย แต่การต่อเรือลำที่ 2 ยังไม่แล้วเสร็จ ตามรายงานของกระทรวงกลาโหมสหรัฐ จีนได้ปรับภารกิจให้กองกำลังทางอากาศจีนสามารถใช้อาวุธนิวเคลียร์ได้และไปปฏิบัติการได้ไกลยิ่งขึ้นโดยมีจุดหมายที่จะให้ไปถึงสหรัฐได้ด้วย

ความเคลื่อนไหวของจีนดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งกับสหรัฐตามรายงานในวันที่ 20 กันยายนเมื่อปรากฏข่าวที่ได้รับการยืนยันจากหลายแห่งแล้วว่า จีนได้สั่งซื้อเครื่องบิน SU35 และขีปนาวุธทันสมัย (S-400) จากรัสเซีย เมื่อไม่นานมานี้ ตามกฎหมายที่สภาสหรัฐบัญญัติไว้ และตามกฎหมาย จีนจึงถูกคว่ำบาตร อันทำให้จีนไม่พอใจอย่างยิ่ง กระทรวงการต่างประเทศจีนจึงแถลงในวันที่ 20 กันยายน วันนี้ว่า จะตอบโต้สหรัฐอย่างหนัก ซึ่งเรื่องนี้เกิดขึ้นในช่วงที่มีการขัดแย้งกันในสงครามการค้า ซึ่งสองประเทศได้โต้ตอบกันอยู่แล้ว

กระทรวงการต่างประเทศจีนแถลงว่า สิ่งที่สหรัฐกระทำไปนี้ขัดต่อมาตรฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และจีนจะตอบโต้อย่างหนัก

การประชุมระดับสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีมูน เจ อินแห่งสาธารณรัฐเกาหลีกับประธานคิม จอง อุนแห่งเกาหลีเหนือครั้งที่สามมีขึ้นที่กรุงเปียงยาง เมืองหลวงของเกาหลีเหนือ ในกลางเดือนกันยายน ศกนี้ โดยใช้เวลาสามวัน

ทั้งสองฝ่ายดำเนินการไปเป็นขั้นตอน โดยมีการประชุมปรึกษากันในระดับเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดขอบเขตของการเจรจาทั้งในด้านสารัตถะและในด้านพิธีการ ก่อนหน้าจะถึงการประชุมขั้นสุดยอด นับแต่การประชุมระดับสุดยอดในปลายเดือนเมษายน ประธานาธิบดีมูน เจ อินกับประธานคิม จอง อุนได้สร้างความเป็นมิตรใกล้ชิด และเพราะเหตุนี้ ทั้งสองผู้นำจึงสามารถประสบผลสำเร็จในการเจรจาบางประเด็นได้อย่างน่าพอใจ แม้ว่าในเรื่องสำคัญด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอาวุธนิวเคลียร์ เกาหลีเหนือได้เดินแต้มด้วยความระมัดระวังโดยปล่อยให้เป็นหน้าที่ของสหรัฐที่จะต้องตอบสนองในทำนองเดียวกัน

เรื่องสำคัญที่ประธานคิม จอง อุน ได้แถลงต่อหน้าประชาชนประมาณ 150,000 คน โดยมีประธานาธิบดีมูน เจ อินแห่งเกาหลีใต้ ร่วมอยู่ด้วย ณ สนามกีฬา May Day ของเกาหลีเหนือกลางกรุงเปียงยาง ในวันพุธ ที่ 19 กันยายน ได้แก่การที่เกาหลีเหนือแสดงความพร้อม (prepared) ที่จะปิดสถานที่ผลิตขีปนาวุธเป็นการถาวร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศไปสังเกตการณ์ ด้วยเงื่อนไขที่จะต้องให้สหรัฐทำแบบเดียวกัน (American reciprocity) ประธานคิม จอง อุนแสดงความพร้อมที่จะปิดอาณาบริเวณ (complex) ที่พัฒนาและผลิตด้านนิวเคลียร์ ถ้าสหรัฐจะตอบสนองในทำนองเดียวกัน โดยมิได้ให้รายละเอียดแต่ประการใด

ก่อนหน้านั้น ประธานาธิบดีมูน เจ อินแถลงว่า เขาและประธานคิมได้ตกลงที่จะร่วมมือกันแปรสภาพคาบสมุทรเกาหลีเป็น Land of peace without nuclear weapons and nuclear threats โดยทั้งสองภาคจะดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม (Specific) เพื่อให้มีการปลดอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งประธานาธิบดีมูนถือว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ที่มีความหมายอย่างมาก

ประธานาธิบดีมูน เจ อิน ได้เชิญให้ประธานคิม จอง อุนไปเยือนกรุงโซล เมืองหลวงของเกาหลีใต้ ซึ่งประธานคิม ได้ตอบรับด้วยความยินดี เพราะต้องการมานานแล้วที่จะมีโอกาสไปเยือน อันจะเป็นครั้งแรกโดยผู้นำจากเกาหลีเหนือ

ในมุมมองของผู้สื่อข่าวจากอัล เจ ซีร่า ซึ่งส่งมาจากกรุงโซล ภาพที่ปรากฏจากการประชุมของผู้นำจากสองเกาหลี ดูยอดเยี่ยมยิ่ง ผู้นำทั้งสองตกลงกันสร้างเขตกันชนหรือ Buffer zones บนพรมแดนทั้งบนบกและทางน้ำ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างสองฝ่าย

เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ตกลงที่จะเสนอตัวเป็นเจ้าภาพร่วมของโอลิมปิคส์ฤดูร้อนในปี 2032 และจะดำเนินการร่วมกันในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอื่น ๆ รวมทั้งกีฬาโอลิมปิคส์ฤดูร้อนที่ญี่ปุ่นในปี 2020

กรณีที่ได้ตกลงไว้ก่อนหน้าการประชุมระดับสุดยอดครั้งนี้ ได้แก่การร่วมกันดำเนินการให้บังเกิดผลในการยุติสงครามเกาหลีอย่างเป็นทางการหลังจากการสงบศึกหรือ Armistic เมื่อ 55 ปีมาแล้ว แม้การเห็นชอบด้วยจากสหรัฐและจีนจะจำเป็น แต่หากเกาหลีสองฝ่ายจะประกาศการยุติสงครามระหว่างกัน ก็สามารถกระทำได้ แต่ผลประการหนึ่งของการทำสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างสองภาค ได้แก่สถานะของกองกำลังสหรัฐเกือบสามหมื่นคนที่ตั้งอยู่ในเกาหลีใต้

ภาพอันน่าประทับใจของเกาหลีทั้งสองภาคได้แก่การไปชูมือกระชับกันของผู้นำทั้งสองบนยอดภูเขาไฟ Paektu ใกล้พรมแดนจีน ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่เกิดของผู้สถาปนาราชอาณาจักรแห่งแรกของเกาหลี (ตามข่าวของรอยเตอร์)

ตามคำชี้แจงของประธานาธิบดีมูน เจ อิน แห่งสาธารณรัฐเกาหลี ประธานคิม จองอุน ต้องการให้การประชุมระดับสุดยอดกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ครั้งที่ 2 มีขึ้นอีกและขอให้นายปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ เดินทางไปยังกรุงเปียงยางอีกในไม่ช้านี้ เพื่อจะได้เจรจากันเกี่ยวกับขั้นตอนของการปลดอาวุธนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลีให้เสร็จเร็วขึ้น ซึ่งประธานาธิบดีมูน เจ อินจะรายงานรายละเอียดของการประชุมระดับสุดยอดให้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ทราบที่นคร

นิวยอร์ก ในสัปดาห์หน้าระหว่างการประชุมสมัชชาประจำปีของสหประชาชาติ และหวังที่จะประกาศยุติสงครามเกาหลีอย่างเป็นทางการภายในสิ้นปีนี้

นาย Shinso Abe นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ซึ่งมีอายุ 64 ปีเมื่อวันศุกร์ที่ 21 กันยายน ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรค Liberal Democratic Party (LDP) เมื่อวันที่ 20 กันยายน ศกนี้ ด้วยคะแนนเสียง 553 เสียง เหนือนาย Shigeru Ishiba อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันตนเอง ซึ่งได้ 254 เสียง ทำให้นาย Abe จะได้ครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศ ทั้งนี้เพราะได้มีการแก้กฎหมายให้เป็นหัวหน้ารัฐบาลได้ 3 วาระต่อเนื่องกัน

พรรค Komeito ยังคงร่วมกับพรรค LDP ในการเป็นรัฐบาลเช่นเดิม

นาย Abe ตั้งใจจะจัดตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ ซึ่งเขาต้องการให้กระฉับกระเฉงขึ้น หลังจากเดินทางกลับจากการไปร่วมการประชุมสมัชชาสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก โดยเขาจะเริ่มรัฐบาลใหม่ในวันที่ 1 ตุลาคม ศกนี้ ที่นครนิวยอร์ก Abe จะถือโอกาสหารือกับพันธมิตรในกรณีเกาหลีเหนือเป็นสำคัญ อันจะรวมถึงปัญหาชาวญี่ปุ่นที่ถูกเกาหลีเหนือจับไปควบคุม

ในช่วงต่อไปนี้ นาย Abe จะให้รัฐสภามีการประชุมสมัยพิเศษเพื่อความกระจ่างชัดในสถานะของกระทรวงการป้องกันตนเอง ซึ่งมีคนตั้งข้อสงสัยว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และจะพยายามแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายในวาระที่สามของนายกรัฐมนตรี Shinso Abe ให้แล้วเสร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทมาตราที่จำกัดขอบเขตของการใช้กำลังป้องกันประเทศ

การเข้าครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนาย Shinso Abe วาระนี้จะประจวบกับการที่ญี่ปุ่นจะเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกิฬาโอลิมปิคฤดูร้อนในปี 2020 พอดี

อิหร่านไม่พอใจอย่างยิ่งที่ผู้ก่อการร้ายได้บุกเข้าสังหารทหารกองทัพอิหร่านขณะกำลังเดินสวนสนามที่เมือง Ahvaz ใกล้กับชายแดนด้านตะวันตกเฉียงใต้ของอิรัก เป็นเหตุให้ทหารอิหร่านเสียชีวิต 29+ คน

ทางการอิหร่านกล่าวโทษว่า การก่อการร้ายครั้งนี้เป็นการกระทำของ สหรัฐกับพันธมิตรในภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในอ่าว (Gulf)

นางสาว Nauert โฆษกกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐกล่าวในวันเสาร์ ที่ 22 กันยายน ว่าผู้ก่อเหตุร้ายเป็นพวก Radical Islamic Terrorists ตามศัพท์ประจำของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งได้รับฟังมาเมื่อสองปีที่แล้วจาก Michael Flynn อดีตที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งถูกปลดจากตำแหน่งไปนานแล้ว แม้กระทั่ง Nauert เองก็เคยเป็นโฆษกของสำนักข่าว Fox ซึ่งนายทรัมป์ส่งให้มาทำงานในกระทรวงการต่างประเทศ

ตามความเห็นของสำนักข่าวระหว่างประเทศ ผู้ก่อการร้ายน่าจะเป็นชาวซาอุดิ อาราเบีย แต่จนวันอาทิตย์ ก็ยังไม่มีการยืนยันข่าวจากแหล่งใด

ประธานาธิบดีฮาสซาน โรฮานีแห่งอิหร่านได้กล่าวถึงเหตุร้ายที่เกิดขึ้น และเปรียบเทียบว่า โดนัลด์ ทรัมป์ทำตัวไม่ต่างจากซัดดัม ฮุสเซน

เป็นที่คาดหมายได้ว่า เหตุร้ายที่เกิดขึ้นจะมีการปะทะคารมกันในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติซึ่งบัดนี้เริ่มขึ้นแล้ว และเป็นไปได้ว่า อิหร่านและ/หรือพันธมิตรจะนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

นายมนัสพาสน์ ซูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ
ประจำเดือน ตุลาคม 2561

โดย ดร. มนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศ
ของกระทรวงการต่างประเทศ

****

ประกาศ

ข้าพเจ้าได้แถลงความตั้งใจมาหลายครั้งแล้ว ที่จะรวมประมวลและวิเคราะห์ข่าวนี้เป็นเล่ม ด้วยความเป็นห่วงว่าคงจะเป็นการยากที่จะให้ท่านผู้อ่านย้อนกลับไปหาเรื่องที่กล่าวถึง (Cross references) อันมีอยู่หลายตอน โดยได้หารือกับข้าราชการประจำชั้นผู้ใหญ่หลายท่าน แต่ละท่านรับปากแล้ว และก็ได้รับคำสั่งให้ไปประจำการในต่างประเทศก่อนที่จะดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ ความตั้งใจที่มีมาตลอดจึงไม่บังเกิดผล

จนเมื่อต้นเดือน ตุลาคม ศกนี้ กรมสารนิเทศได้เสนอว่า วิธีที่น่าจะดีที่สุดได้แก่การรวบรวมรายงานที่ได้ทำมาจัดทำเป็น E-book หรือ On-line โดยอาศัยอินเตอร์เน็ตของกระทรวงการต่างประเทศ เพราะเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ได้รวบรวมรายงานทั้งหมดที่ได้ทำมา ปรากฏว่ามีอยู่ครบย้อนหลังไปถึงก่อนปี 2557 แต่โดยที่รูปแบบของรายงานสำหรับปีก่อน ๆ นั้น ไม่เป็นไปตามที่ในระยะหลังได้ใช้ จึงเห็นว่าประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวจากเดือนมกราคม 2558 จนถึงปัจจุบันนี้คือ ตุลาคม 2561 ใช้รูปแบบที่ไม่ต่างกันนัก จึงตกลงใจจัดทำในชุดแรกก่อน โดยแยกเป็นปี ๆ ไป เพราะข้าพเจ้าจะช่วยทำให้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะไม่อาจทำได้ต่อไป

ฉะนั้น ตั้งแต่ฉบับนี้เป็นต้นไป ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศจะได้รับการจัดทำเช่นที่ได้ทำมาหลายปี โดยชุดแรกจะได้รับการส่งต่อให้แก่ทุกท่านเช่นที่ได้ส่งมาให้เช่นเดิม และประมวลข่าวฯเดียวกันนี้จะไปปรากฏใน E-Book ซึ่งทุกท่านที่ทราบ URL ของกระทรวงการต่างประเทศจะสามารถเข้าถึงได้ เพราะจะมีหมวดต่างหากซึ่งจะอยู่ตลอดไป ตัวสะกดอาจจะแปรเปลี่ยนไปได้ เนื่องจากเป็นรายงานซึ่งทำแบบ Real-time จึงไม่ถือว่าเป็นมาตรฐานตามตัวสะกดของกระทรวงการต่างประเทศและราชบัณฑิตสถาน

ขอยอมรับว่า การตัดสินใจให้ทุกคนเข้าถึงประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศเช่นนี้ มิใช่ง่าย เพราะโดยที่เป็นรายงานสดและอาจจะมีบางตอนซึ่งมีความละเอียดอ่อนอยู่บ้าง ก็สุดแล้วแต่ละท่าน หากท่านไม่เห็นด้วย ก็ขออ้างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อันเป็นสิทธิมนุษยชนสากล

รายงานฉบับนี้ จำต้องถูกตัดให้สั้นลง เพราะเมื่อคืนวันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม เกิดปัญหาด้านสุขภาพ แม้จะไม่หนักหนานัก แต่ก็ต้องนัดไปพบกับแพทย์เพื่อรับการตรวจรักษา จึงต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลายตอนลง เพื่อส่งให้ท่านที่ได้รับเป็นประจำตั้งแต่คืนวันอาทิตย์ ที่ 28 ตุลาคม

+ + + + + + + + + + + + + + +

ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่น ซึ่งพ่ายแพ้สงคราม เป็นประเทศที่พยายามถ่อมตัวในวงการระหว่างประเทศเพราะเกรงผลสะท้อนในทางลบที่อาจเกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการที่ญี่ปุ่นได้เป็นตัวการทางภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิกอันนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สอง และต้องยอมจำนนหลังจากที่ต้องถูกโจมตีด้วยระเบิดปรมาณู 2 ลูก ในช่วงแรกของเดือนสิงหาคม 1945 โดยสหรัฐ ซึ่งได้เข้ามาปกครองญี่ปุ่น จัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ให้และปิดทางที่จะให้ญี่ปุ่นสามารถสร้างเสริมกำลังในการโจมตีนอกประเทศได้อีก

เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีซึ่งในชั้นแรกถูกแยกเป็นสองภาค ทั้งสองประเทศถูกห้ามมิให้พัฒนาหรือครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง เช่นอาวุธนิวเคลียร์ เพราะประเทศอื่น ๆ ทราบดีถึงความสามารถของทั้งเยอรมนีและญี่ปุ่นที่จะค้นคิดอาวุธอันตรายเหล่านี้ หากไม่มีข้อห้ามที่ได้ผลและการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

เรื่องราวที่จะพยายามเรียบเรียงต่อไปนี้ จะไม่ย้อนกลับไปถึงชัยชนะทางสงครามทางทะเลตั้งแต่ปี 1905 อันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ญี่ปุ่นพิชิตศึกเหนือกองทัพเรือของรัสเซียที่วลาดิวอสต็อค และการที่ญี่ปุ่นโจมตีฐานทัพเรือสหรัฐที่อ่าวเพิร์ลในเกาะฮาวายในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สอง แต่จะเน้นถึงการเลือกทางเดินของนโยบายซึ่งสำนักข่าวระหว่างประเทศใช้คำว่า Discreet soft-power in diplomacy อันเป็นบทบาททางสันติวิธีที่ดำเนินไปโดยไม่เอิกเกริก

พัฒนาการที่ไม่น่าเชื่อได้แก่ความสำเร็จของทั้งสองประเทศที่พ่ายแพ้ในการสงคราม และละทิ้งความพยายามที่จะแผ่อำนาจในการทำสงคราม โดยการหันไปยึดถือนโยบายในทางสร้างสรรค์ด้วยการทุ่มเทความพยายามไปในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจภายในเวลาอันสั้น จนสามารถกลับเป็นประเทศชั้นนำสืบต่อมา

สำหรับญี่ปุ่นนั้น ได้แปรสภาพเป็นประเทศผู้ให้ (Donor country) แก่ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย จะประสบปัญหาบ้างก็จากการที่บางประเทศเรียกร้องให้แสดงตนว่า "สำนึกผิด" ในสิ่งที่ทำไปในระหว่างสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอนุชนรุ่นนายลี กวน ยู อดีตนายกรัฐมนตรีสิงค์โปร์ ซึ่งบัดนี้ ไม่เป็นประเด็นปัญหาใหญ่มาหลายปีแล้ว

ตามข้อสังเกตของนายลีกวนยู นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นที่แยกทางจากอดีตในเรื่องสงคราม ได้แก่ นาย Toshiki Kaifu ซึ่งเข้ามารับตำแหน่งหลังจากที่ผู้นำหลายคนต้องพ้นตำแหน่งไปเพราะกรณี "อื้อฉาว" จนเขาเองได้สมญานามว่า Mr. Clean ซึ่งในปี ค.ศ. 1989 เขา "express(ed) sincere contrition at past Japanese actions which inflicted unbearable suffering and sorrow upon a great many people in the Asia Pacific region. The Japanese are firmly resolved never again to repeat those actions which had tragic consequences." ลีกวนยูให้ความเห็นว่า "It was just short of an apology. He spoke with candor and realism."

นายลีกวนยูตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น้อยคนจะเห็นเป็นกรณีควรสังเกต กล่าวคือ ชาวเยอรมันกับญี่ปุ่นต่างกันมาก เพราะผู้นำเยอรมันที่เขาพบจะมอบประวัติย่อซึ่งละเอียด โดยระบุครบถ้วนถึงบทบาทในสมรภูมิต่าง ๆ ในสงครามโลก ครั้งที่ 2 ทั้งยศและเหรียญตราที่ได้รับมา แต่ของผู้นำญี่ปุ่น ปี ค.ศ. 1937-1945 จะเป็น "Non-years คือปล่อยว่าง" Kaifu คงจะเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของญี่ปุ่นที่ไม่เคยรับราชการทหาร จึงไม่มีประวัติในการเกี่ยวข้องกับการทำสงคราม

นายกรัฐมนตรี Miyazawa ได้ถามนายกรัฐมนตรีลีกวนยูว่า ที่นาย Kaifu ใช้ศัพท์ Contrition มิใช่ Cartharsis หรือ ลีกวนยูตอบว่า "It was a good start but not an apology." ลีกวนยูคิดว่า ที่มีการขออภัย นั้นเพิ่งมีใช้ในเมื่อหัวหน้ารัฐบาลญี่ปุ่นมาจากพรรคอื่น ซึ่งมิได้มี mindset ของ พรรค LDP เช่น นายกรัฐมนตรี Hosokawa และ นายกรัฐมนตรี Tomiichi Murayama จากพรรค Social Democracy ซึ่งตระเวนไปขออภัยตามประเทศอาเซียนต่าง ๆ เมื่อปี ค.ศ. 1995 หรือปีที่ 50 ของการยุติสงคราม

อย่างไรก็ดี นายลีกวนยูยอมรับว่า ภัยของการรุกรานจากญี่ปุ่นคงจะไม่เกิดขึ้นอีก เพราะขณะนี้ จีนเป็นมหาอำนาจและครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ เขาเห็นว่า การให้ญี่ปุ่น Rearm เพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกัมพูชา นั้น น่าจะทำได้ แต่ก็เปรียบเสมือน giving liqueur chocolate to an alcoholic. ซึ่งนายกรัฐมนตรีมิยาซาว่า ถามว่าหมายความว่าอย่างไร ลีตอบว่า It was difficult to change Japanese culture. ในภาพรวม ลีกวนยูเห็นว่า การให้ญี่ปุ่นเป็นพลังเพื่อสันติภาพ นั้น เหมาะสม และด้วยเหตุนี้ เขาจึงเห็นควรให้ญี่ปุ่นเป็นสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ แต่โดยที่การปฏิรูป

สหประชาชาติยังไม่อาจจะไปไกลได้ถึงขั้นนั้น ความมุ่งหวังของหลายประเทศที่จะเห็นคณะมนตรีความมั่นคงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบใหม่จึงต้องคงสถานะเดิมไว้ก่อน

.ในระยะหลายปีที่ผ่านมา ญี่ปุ่นได้เลือกที่จะเคลื่อนไหวในทางสร้างสรรค์ตลอดมา ซึ่งนอกจากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ภูมิภาคตะวันออกกลางก็เป็นศูนย์กลางหนึ่งที่ญี่ปุ่นจัดโครงการต่าง ๆ ตามแนวทางที่วงการภายนอกเรียกว่า Discreet soft-power diplomacy โดยใช้องค์กรเช่น JICA และ Japan Foundation ทางด้านวัฒนธรรม กับยังได้จัดเรือเพื่อให้เยาวชนจากประเทศต่าง ๆ ได้เดินทางร่วมกันเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ คนญี่ปุ่นก็ได้เผชิญกับการแผ่อำนาจของกลุ่มก่อการร้ายสากลเช่นกัน ดังเช่นเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นายชินโสะ อาเบะ นายกรัฐมนตรี ได้ไปเยือนตะวันออกกลาง โดยได้ริเริ่มและขยายขอบเขตของโครงการเดิมในบริเวณอียิปต์ อิสราเอล จอร์แดน และ ฯลฯ ซึ่งได้ผลในการวางตัวเป็นกลางในสายตาของหลายประเทศ

เมื่อประมาณเกือบ 2 ปีมานี้ ระหว่างที่นายกรัฐมนตรีชินโสะ อาเบะได้เดินทางไปเยือนตะวันออกกลาง โดยเริ่มที่อียิปต์ตามโครงการที่ได้ดำเนินการมา ชาวญี่ปุ่น 2 คน ซึ่งไปปฏิบัติงานในภูมิภาคนั้น ถูกไอซิสจับตัวไป เพื่อเรียกค่าไถ่ นายอาเบะจึงยกเลิกแผนการที่จะเดินทางกลางคัน ปรากฏว่าเมื่อการเจรจากับกลุ่มก่อการร้ายไม่เป็นผล ทำให้ในที่สุด ชาวญี่ปุ่นทั้งสองถูกสังหารตามแบบของไอซิส อันได้แก่การสวมชุดสีส้มและถูกตัดคอ โดยมีการเผยแพร่ภาพถ่ายทั้งในญี่ปุ่นและทางสื่อมวลชนระหว่างประเทศ แต่โครงการช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ที่ได้เริ่มต้นมาแล้ว ยังคงดำเนินการต่อมาจนบัดนี้ เพียงแต่การประชาสัมพันธ์ที่กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นเผยแพร่ผ่านสื่อเช่น CNN ยังพอมีปรากฏ โดยที่มุมจอภาพซึ่งมีคำว่า MOFA หรือกระทรวงการต่างประเทศจะหายไปพักหนึ่ง แต่ขณะนี้ มีการเผยแพร่เช่นเดิมอีกแล้ว บางครั้งใช้คำว่ารัฐบาลญี่ปุ่นแทน ดังเช่นการไปให้ความช่วยเหลือแก่อินโดนีเซียเพื่อรับมือกับ Tsunami ซึ่งมีขึ้นหลังจากแผ่นดินไหวอย่างแรงในบริเวณสุลาเวสีเมื่อไม่กี่วันมานี้ เพราะญี่ปุ่นมีความเชี่ยวชาญอย่างมากในภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์ดังกล่าว แม้คำ Tsunami ก็เป็นศัพท์ที่ญี่ปุ่นใช้ความสำเร็จของญี่ปุ่นในการฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจโดยยึดถือนโยบายพหุนิยม ทำให้ญี่ปุ่นบัดนี้มีการเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสามของโลก ถัดจากสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา หรือ Development assistance ทำให้ญี่ปุ่นได้รับความไว้วางใจจากประเทศต่าง ๆ โดยในทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญจากญี่ปุ่นได้ไปช่วยเหลืออียิปต์และ United Arab Emirates ในการ

ปลูกพืชพันธุ์ที่ไม่ต้องใช้น้ำโดยเทคนิคการให้ปุ๋ยตรงไปที่ราก ช่วยประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสาธารณสุขและอนามัยแก่ชาวปาเลสไตน์ในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนอันยังเป็นเขตยึดครอง ช่วยอียิปต์ในการสร้างพิพิธภัณฑ์และขยายขอบเขตงานด้านโบราณคดีซึ่งอียิปต์มีอยู่มาก กับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของญี่ปุ่น E-Just – E-Japanese University of Science and Technology ที่เมืองอเล็กซานเดรีย และช่วยจอร์แดนในการบรรเทาทุกข์ผู้ลี้ภัย รวมทั้งชาวซีเรียซึ่งไปพักพิงในจอร์แดนเป็นจำนวนมาก

ในระดับโลก นายกรัฐมนตรีชินโสะ อาเบะได้ใช้เวทีการประชุมกลุ่ม 20 ที่นครฮัมบูร์กเมื่อเดือนกรกฎาคม 2017 พบปะเจรจากับสหภาพยุโรปอย่างเงียบ ๆ ทำให้ญี่ปุ่นร่วมความตกลงทางการค้ากับ EU ซึ่งครอบคลุมการค้าร้อยละ 30 ของโลก ในขณะที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์แห่งสหรัฐเลือกทางเดินแบบโดดเดี่ยวตามแนว Mercantilism อันเป็นเช่นเดียวกับ America First และต่อมา ชินโสะ อาเบะได้เจรจาเป็นการภายในกับอีก 11 ประเทศเพื่อฟื้นสภาพความตกลงการค้าในแปซิฟิกหรือ Trans-Pacific Partnership (TPP) ซึ่งสหรัฐภายใต้รัฐบาลบารัค โอบามาริเริ่มจัดทำจนเป็นผลสำเร็จ แต่นายโดนัลด์ ทรัมป์ถอนตัวจากการมีส่วนร่วม โดยในระหว่างการประชุมผู้นำเอเปคที่ดานังในเวียดนาม เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2017 ภาคี 11 ประเทศ ยกเว้นสหรัฐ ได้ตกลงกันแปรรูป TPP เป็น Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP) เป็นที่เข้าใจว่าผลได้ทางเศรษฐกิจและการค้าจะลดลงบ้างเมื่อสหรัฐไม่ร่วมด้วย แต่ในองค์ประกอบใหม่ ซึ่งในขณะนั้นมีฐานะร้อยละ 14 ของจีดีพีโลกก็นับว่าไม่น้อยโดยจะเพิ่มมากขึ้นต่อไป แต่สำหรับญี่ปุ่นซึ่งมีกรอบความตกลงกับสหภาพยุโรปด้วย ย่อมเป็นยักษ์ใหญ่อย่างไม่มีปัญหา และเป็นสถานะอันมั่นคงโดยไม่กระโตกกระตากทำให้บางประเทศต่อต้านเช่นประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ

ความตกลงดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เฉพาะประเทศที่อยู่ในกรอบเอเชีย-แปซิฟิกเท่านั้น เพราะเธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ได้เคยกล่าวถึงความเป็นไปได้ที่สหราชอาณาจักรอาจจะขอเข้าร่วมเป็นภาคี หากถอนตัวจากสหภาพยุโรปและมีความเสรีที่จะทำความตกลงทางการค้ากับประเทศและกลุ่มประเทศอื่น ๆ แต่นี่เป็นเพียงสมมติฐาน เพราะในวันนี้ ที่18 ตุลาคม สถานะของการเจรจา Brexit ยังไม่ชัดเจนและมีรายงานว่า UK อาจต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการเจรจากับสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับระยะเปลี่ยนผ่าน (Transition period) อันอาจต้องยาวขึ้น

อีกบทบาทหนึ่งของญี่ปุ่นที่ควรแก่ความสนใจโดยที่น้อยคนไม่ทราบได้แก่การหาทางสร้างสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ เมื่อไม่กี่วันที่ผ่านมา นายชินโสะ อาเบะได้เดินทางไปเยือนตะวันออกกลางเป็นครั้งที่สาม เพื่อพบปะหารือกับนายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรีอิสราเอล กับยังได้เจรจาอย่างเงียบ ๆ กับนายมาหมุด อับบาส ประธาน Palestinian Authority และผู้นำปาเลสไตน์ ทั้งหมดนี้เป็นไปอย่างไม่เอิกเกริก ต่างจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ที่อวดอ้างมาตลอดว่า เขาเท่านั้นจะนำสันติภาพมาสู่อิสราเอลและปาเลสไตน์ หากเขาทำไม่ได้ ก็ไม่มีผู้นำสหรัฐคนอื่นจะสัมฤทธิผล แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินนโยบายอันขัดแย้งระหว่างกันมาหลายประการ รวมทั้งการประกาศให้นครเจรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของอิสราเอลด้วย โดยได้มีการย้ายสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐจากกรุงเทลอาวิบไปตั้งอยู่ที่นครเจรูซาเล็ม ด้วยพิธีการอันได้รับการถ่ายทอดข่าวไปทั่วโลก

ประมาณเวลาเที่ยงคืนของวันที่ 9 ตุลาคม (ตามเวลาในประเทศไทย) รายงานข่าวจากกรุงวอชิงตันแจ้งว่า Nikky Haley เอกอัครราชทูตฯ ผู้แทนถาวรสหรัฐประจำสหประชาชาติ ได้ยื่นหนังสืออย่างเป็นทางการต่อประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ขอลาออกจากตำแหน่ง โดยมีผลในสิ้นปีนี้

Nikki Haley คนอเมริกันเชื้อสายอินเดียนซิกห์แต่เกิดในสหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าการมลรัฐ South Carolina อยู่สองสมัยโดยที่อายุยังไม่มากนัก จนเดือนมกราคม 2017 ได้รับตำแหน่งทางการทูต ถือเป็นผู้หญิงคนแรกในรัฐบาลของนายโดนัลด์ ทรัมป์ แม้จะไม่มีประสบการณ์ด้านการทูตมาก่อนก็ตาม เนื่องจากตำแหน่งผู้แทนถาวรสหรัฐเทียบเท่ากับรัฐมนตรี ภารกิจสำคัญได้แก่การอภิปรายโจมตีรัสเซียในหลายวาระด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่รัสเซียใช้อาวุธเคมีและการคุกคามยูเครนกับการผนวกไครเมียของยูเครน

ตามเคย ประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวว่า เขาทราบว่าเฮลี่จะสละตำแหน่งมา “กว่า 6 เดือนแล้ว” ซึ่งคนที่ใกล้ชิดทำเนียบขาวเห็นว่า ไม่เป็นความจริง

ในชั้นนี้ ยังไม่มีใครทราบเหตุผลที่แท้จริงว่า ทำไมนิกกี้ เฮลี่จึงลาออกเพราะไม่เคยขัดแย้งในประเด็นนโยบาย ผู้สังเกตการณ์บางคนคาดว่า อาจเป็นเพราะความจำเป็นที่จะต้องหารายได้เพิ่มเติมแม้เงินเดือนขณะนี้ที่ปีละ 180,000 ดอลลาร์ ก็ไม่ถือว่าน้อยเกินไปเพราะในหนังสือลาออก เธอกล่าวถึงความเป็นไปได้ที่จะไปทำงานกับภาคเอกชนเนื่องจากได้ทำงานกับรัฐบาล (Public service) มาตลอด เช่นเดียวกับสามีซึ่งอยู่กับ National Guard ซึ่งก็เป็นราชการเช่นกัน ส่วนข่าวที่มีมาก่อนนี้ว่า เธอมุ่งหวังที่จะสมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2020 นั้น เธอปฏิเสธเพราะคาดกันว่า

โดนัลด์ ทรัมป์เองจะสมัคร จึงเป็นไปได้ที่เธออาจจะสมัครในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี 2024 แผนการนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปหากมีโอกาสอื่นเช่นแทนวุฒิสมาชิกลินด์ซี แกรห์ม ซึ่งมาจากมลรัฐ South Carolina เช่นกัน

แต่แม้ Nikky Haley จะขอลาออกจากตำแหน่งผู้แทนถาวรสหรัฐประจำสหประชาชาติ คะแนนนิยมในการปฏิบัติงานของเธอที่ร้อยละ 63 ก็อยู่ในระดับสูงหรือสูงกว่าประธานาธิบดีทรัมป์ถึงเท่าตัว และจังหวะที่เธอลาออกก็ดีมาก เพราะผ่านจากการโต้เถียงอย่างดุเดือดภายในวุฒิสภาในการเลือกนาย Brett Kavanaugh ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้พิพากษาศาลสูง (Supreme Court- SCOTUS) แทนผู้พิพากษา Anthony Kennedy ซึ่งขอลาออกจากตำแหน่ง โดยพรรครีพับลิกันได้ชัยชนะอย่างหวุดหวิด นับแต่ปี 1881

ในชั้นนี้ยังไม่แน่ชัดว่าใครจะได้รับแต่งตั้งเป็นเอกอัครราชทูตฯผู้แทนถาวรประจำสหประชาชาติสืบต่อจากนิกกี้ เฮลี่ ชื่อต่าง ๆ ที่ได้รับการกล่าวถึงมี Dina Powell ซึ่งเคยช่วยงานด้านความมั่นคงแห่งชาติในทำเนียบขาวแต่ได้ออกไปอยู่ Goldman Sachs ไม่แน่ว่าจะออกจากภาคเอกชนหรือไม่ อีกชื่อหนึ่งได้แก่ Richard Grenell ซึ่งเป็นเอกอัครราชทูต

สหรัฐประจำสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แต่ประธานาธิบดีทรัมป์อาจจะขอให้ประจำอยู่ที่เดิมต่อไป ส่วนข่าวลือที่ว่าบางทีอาจจะให้ Ivanka Trump บุตรสาวไปประจำนั้น เจ้าตัวได้ปฏิเสธกระแสข่าว อย่างไรก็ดี นิกกี้ เฮลี่จะทำหน้าที่ต่อไปจนหมดสมัยประชุมสมัชชาสหประชาชาติในสิ้นปี

เมื่อคืนวันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม Nikki Haley ได้กล่าวคำปราศรัย (เข้าใจว่าที่กรุงวอชิงตัน) มีความบางตอนตักเตือนประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ซึ่งในสองสามวันมานี้ได้ใช้วาทกรรมเชิงกล่าวหาพรรคเดโมแคร็ต เช่น Democrats create mobs, Republicans create jobs//Democrats draw migrants caravan จากอเมริกากลางมาบุกเข้าสหรัฐทางใต้ เป็นต้น ว่า Political opponents are not evil ส่วนผู้ที่คัดค้าน Brett Kavanaugh ก่อนได้รับเลือกเป็น Supreme Court Justice are not evil. นักวิเคราะห์ทางการเมืองให้ความเห็นว่า Nikky Haley คงกำลังมองไกลด้วยการปฏิรูปมาตรฐานและปรัชญาตามประเพณีของพรรครีพับลิกันหรือ Grand Old Party-GOP ซึ่งแปรเปลี่ยนไปมากหลังจากที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้เข้ามายึดและนำแนวทางผิดเพี้ยนมาสู่พรรคฯ ในระยะใกล้เคียงกัน Carly Fiorrina ซึ่งเข้าแข่งเป็นประธานาธิบดีกับทรัมป์ ตำหนิเขาว่า bring insults to new low

ในด้านการต่างประเทศ รัฐบาล โดนัลด์ ทรัมป์ได้ปล่อยให้ตำแหน่งเอกอัครราชทูตว่างอยู่หลายประเทศ รวมทั้งสองประเทศที่กำลังเป็นข่าวอยู่ในปัจจุบันนี้ อันได้แก่ ซาอุดิ อารเบียและตุรกี นอกจากนี้ อีกประมาณ 20 ประเทศก็ยังไม่มีเอกอัครราชทูตสหรัฐ ดังเช่น ออสเตรเลีย อียิปต์ ไอรแลนด์ เม็กซิโก ปากีสถาน แอฟริกาใต้ สิงคโปร์

สวีเดน ส่วนผู้ได้รับการเสนอชื่อ แต่ยังรอการรับฟัง (Hearing) จากวุฒิสภามีจำนวนถึง 46 คน

เมื่อก่อนที่เอกอัครราชทูตกลิน เดวี่ส์จะออกเดินทางจากประเทศไทย ข้าพเจ้าได้โทรศัพท์ไปแสดงการอำลา และได้ทราบว่าเมื่อเดินทางกลับสหรัฐแล้ว ก็จะออกจากตำแหน่ง เช่นเดียวกับอดีตเอกอัครราชทูตคริสตี้ เคนนี่ที่เมื่อเดินทางกลับจากประเทศไทยแล้ว ปรากฏว่าไม่มีตำแหน่งและต้องออกจากราชการไป นับเป็นยุคของความเสื่อมของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ที่ต้องสูญเสียนักการทูตอาชีพไปอย่างมากเป็นประวัติการณ์ ในขณะเดียวกัน นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้ส่งบุคลากรฝ่ายขวาจัดไปคุมงานที่กระทรวง ดังเช่นนาย Stephen Miller เพื่อนสนิทของ Steve Bannon จาก Breit-bart ซึ่งเมื่อถูกนายทรัมป์ไล่ออกไปแล้ว ได้ระดมกำลังในการชักนำให้กลุ่มการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรปหันไปหนุนฝ่ายขวาจัด อันเป็นกระแสที่กลับมาแรงขึ้นอีกในระยะหลัง ๆ มานี้

Jamal Khashoggi ซึ่งกินเนื้อที่ข่าวมากว่าครึ่งเดือนตุลาคมจนบัดนี้ เป็นชาวซาอุดี อารเบีย ซึ่งได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยจากมลรัฐ Indiana ในสหรัฐอเมริกา กล่าวโดยสรุป Jamal ทำงานในฐานะสื่อและโฆษกให้แก่รัฐบาลซาอุดิ อารเบีย กับเป็นผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ Al Arab และต่อมาเป็นผู้สื่อข่าวกับนักเขียนให้แก่หนังสือพิมพ์ Washington Post (Contributing Editor) ของสหรัฐอเมริกา ในระยะหลัง ๆมานี้ เขาได้แสดงทัศนะในทางไม่เห็นด้วยกับฝ่ายปกครองของประเทศซาอุดี อารเบีย มิใช่ในทางร้าย เพราะเน้นหนักไปในทาง moderate มากกว่าการใช้อำนาจ โดย Jamal ได้ไปอยู่ในสหรัฐ และใช้บัตรเขียว ในการทำงานอยู่ในสหรัฐ

ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ซาอุดี อารเบีย อันเป็นประเทศใหญ่ที่สุดในแถบอ่าวในนิกายซุนหนี่ การแข่งกันกับประเทศนิกาย Shia เกิดมาตลอดแม้ในประเทศก็มีสำนักนิกายเชีย ทั่วโลกทราบกันดีถึงความขัดแย้งกันระหว่างซาอุดี อารเบียกับอิหร่าน หากย้อนหลังไปในประวัติศาสตร์ ก็จะทราบดีถึงความเป็นปึกแผ่นถึงขั้นเป็นจักรวรรดิของอิหร่าน ในขณะที่ซาอุดี อารเบียเป็นชนเผ่าในทะเลทรายในสมัยจักรวรรดิ Ottoman ในขณะที่อิหร่านซึ่งไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของตะวันออกกลาง เป็นศูนย์กลางของวิทยาการ ซาอุดีเป็นกลุ่มชนที่ครอบคลุมดินแดนหลายแห่งในบริเวณใกล้เคียง แต่เมื่อปีที่แล้วได้พยายามแผ่อิทธิพลเหนือประเทศเพื่อนบ้านในอ่าว อันได้แก่กาตาร์ ซึ่งใกล้ชิดกับตุรกีและอิหร่าน มีคำกล่าวของชาวอิหร่านที่ข้าพเจ้าได้ยินมาถึงความสามารถของนักวิทยาศาสตร์อิหร่านที่จะพัฒนาและผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ว่าเป็นห่วงถึงความก้าวหน้าของซาอุดีหรือไม่ คำตอบจากชาวอิหร่านมิได้แสดงความกังวล

เพราะซาอุดีอาจมีเงิน (ด้วยรายได้จากการขายน้ำมัน) “แต่ไม่มีปัญญาพอจะคิดสร้างอาวุธนิวเคลียร์ได้ไปอีกหลายปี” นั่นเป็นความคิดของชนแต่ละชาติในสมัยหนึ่งในแถบตะวันออกกลาง

เมื่อซาอุดีอารเบียเริ่มโครงการปรับปรุงประเทศด้วยวิสัยทัศน์ใหม่ โดยมุ่งหมายจะเลิกการอาศัยน้ำมันเป็นหลักตาม “Vision 2030” และปรับเปลี่ยนระบบให้เป็นเสรีนิยมมากขึ้น โดยมอบความรับผิดชอบให้เจ้าชาย Mohammed bin Salman มกุฎราชกุมารเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

มกุฎราชกุมาร Salman ในวัย 33 ปี ได้ใช้วิธีเด็ดขาดในการทำให้ประเทศเสรียิ่งขึ้น เพราะทราบกันดีว่าซาอุดี อาระเบียยังยึดหลักอนุรักษ์นิยมมาอยู่อย่างมาก จะด้วยความจำเป็นที่จะต้องก้าวต่อไปข้างหน้าด้วยความเด็ดขาด “และผูกขาด” หรือไม่ เจ้าชาย Salman ซึ่งได้จับกุมคุมขังราชวงศ์ทุกพระองค์ ไว้ในโรงแรม Ritz Carlton ในข้อหาคอร์รัปชั่น อันเป็นหลักประกันให้เจ้าชาย Salman เป็นกษัตริย์องค์ต่อไปของซาอุดีอารเบีย เพราะไม่มีราชวงศ์อื่นใดมีสิทธิครองราชย์บัลลังก์ได้อีก อันเป็นผลจาก Royal coup ของเจ้าชายซาลมาน

ความเป็นอนุรักษ์นิยมของซาอุดี อารเบีย นั้น ทราบกันทั่วไปอยู่แล้ว เมื่อปลายศตวรรษที่แล้ว ลัทธิ Wahhabism อันเป็นแนวคิดหนึ่งในศาสนาอิสลามได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากเศรษฐีในซาอุดิ อารเบียที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ความรุนแรง (radicalization) มีอยู่ทั่วไปในซาอุดิ อารเบีย จึงไม่น่าแปลกใจที่ Osama bin Laden เชื่อถือตามนี้ และในบรรดาผู้ก่อการร้ายที่ก่อเหตุร้ายยิ่งที่เรียกกันว่า 9/11 เกือบ 20 คนเป็นชาวซาอุดิอารเบีย การเปิดเสรี (liberalization) เช่นการให้เพศหญิงขับรถยนต์ได้เองเริ่มแต่เดือนมิถุนายน ศกนี้ การให้เพศหญิงชมการแข่งขันกีฬา การให้เพศหญิงสมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นได้ ฯลฯ เป็นเพียงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งยังอยู่ในวงจำกัด เพราะนักเคลื่อนไหวหญิงหลายคนยังไม่ได้รับอนุญาตให้เดินทางกลับไปอยู่ในประเทศ ซึ่งนี่เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ Jamal Khashoggi เรียกร้องให้ดำเนินการโดยค่อย ๆ ทำไป (Moderate and incremental) และหลายอย่างที่วิพากษ์ไปทำให้ทางคณะปกครองของซาอุดีเห็นว่า Jamal Khashoggi ต่อต้านรัฐบาล จะรุนแรงถึงขนาดถูกสั่งให้เอาชีวิต ไม่น่าจะถึงขั้นนั้น แต่กรณีเช่นนี้ย่อมแล้วแต่มุมมอง แม้เวลาผ่านไปแล้วกว่า 13 วัน คำถามที่หลายฝ่ายยังไม่ได้รับคำตอบก็คือ อะไรเกิดขึ้นกับ Jamal Khashoggi ซึ่งมีหลักฐานจาก CCTV ว่าเขาได้เดินเข้าไปในสถานกงสุลใหญ่ ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูล ในประเทศตุรกี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ศกนี้ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่า เขาได้กลับออกมาและไม่มีใครได้พบเห็นเขาอีกจนบัดนี้ คู่หมั้นของเขาซึ่งรออยู่ด้านนอกถึง 4 ชั่วโมง เป็นคนแรกที่สงสัยว่าเกิด

อะไรขึ้นกับ Khashoggi เพราะเขาได้หายไปในสถานกงสุลใหญ่โดยมิได้กลับออกมาอีกเลย

กระแสข่าวจากตุรกีและวงการภายนอก ซึ่งรวมทั้งแหล่งข่าวกรองของชาติตะวันตกหลายแห่ง ส่อว่า Jamal Khashoggi ถูกสังหารแล้วภายในสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูล แต่โดยที่เป็นสถานที่อันได้รับความคุ้มกันทางการทูตตามมาตรา 31 ของอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยความคุ้มกันทางการทูต จึงเป็นการยากที่จะค้นหาหลักฐานมายืนยัน

ตุรกีเป็นแห่งแรกที่ให้ข่าวอย่างไม่เป็นทางการว่า Jamal Khashoggi ถูกสังหารแล้วภายในสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูล โดยการสังหารเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกับที่เขาเข้าไปในสถานกงสุลใหญ่ โดยก่อนหน้านั้น เครื่องบินซาอุดิ 2 เครื่องพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ 15 คนได้เดินทางเข้าไปในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครอิสตันบูล และหลายชั่วโมงหลังจากนั้นได้กลับไปที่เครื่องบินและเดินทางออกไป นอกจากนั้นยังมีข่าวอีกหลายเรื่อง โดยหนังสือพิมพ์ตุรกีได้ลงข่าวว่าการสังหารนาย Khashoggi สวมใส่ Apple watch ซึ่งบันทึกภาพและเสียงการสังหารเขา แต่ข้าพเจ้าเองไม่เชื่อว่าภาพจะมาจากนาฬิกาสม้าทโฟน ตุรกีคงจะปล่อยข่าวนั้นเพื่อกลบเกลื่อนรายงานที่ว่า ตุรกีทราบถึงการสังหารแต่ย่อมทำให้วงการภายนอกตั้งข้อสังเกตว่า ตุรกีลอบตรวจการบรรดาสถานทูตสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศหรือเช่นไร อย่างไรก็ดี การรับฟังข่าวจากตุรกีจะต้องคำนึงถึงความสลับซับซ้อนของการเมืองในภูมิภาคนั้น แม้ว่า ตุรกีจะอยู่ในฐานะดีที่สุดที่จะทราบความเคลื่อนไหวในประเทศ และประธานาธิบดีเออร์โดวันก็มิได้แย้งข่าวที่กระจายออกไป

อะไรเกิดขึ้นกับ Jamal Khashoggi? ความเห็นจากทั่วโลกดูจะแน่ใจว่าเขาถูกสังหาร ส่วนรายละเอียดย่อมแตกต่างกัน

การหายตัวของ Jamal Khashoggi นักหนังสือพิมพ์ชาว ซาอุดี อารเบีย ซึ่งปรากฏข่าวเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ศกนี้ แสดงถึงความเกี่ยวโยงอันอาจเชื่อได้ว่าเร้นลับ และความสลับซับซ้อนของภูมิรัฐศาสตร์ในตะวันออกกลางและการเมืองระหว่างประเทศตลอดจนแนวคิดอันไม่ลึกซึ้งนักของผู้นำประเทศที่ถูกเรียกกันอย่างง่าย ๆว่าโลกเสรี ซึ่งได้ใช้คำพูดหลายอย่างอันอาจนำให้เขาไปพัวพันกับอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นกับนาย Khashoggi ที่ค่อนข้างแน่ว่า ถูกสังหารไปแล้ว

การพิจารณาเรื่องราวต่อไปนี้อาจทำให้ผู้อ่านมองเห็นความเป็นไปในโลกปัจจุบันนี้ แม้ปมปัญหาของเรื่องที่เกิดขึ้น จะยังไม่ปรากฏชัดในช่วงของการรายงานและวิเคราะห์ข่าวของเดือนตุลาคม 2018 นักก็ตาม แต่เรื่องจะยังไม่ชัดเจนเต็มร้อย ความเป็นไปที่

เกิดขึ้นก็ควรจะเป็นบทเรียนอันมีประโยชน์ในทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศไม่มากก็น้อย

Jamal Khashoggi ควรจะอายุครบ 60 ปีในวันนี้ที่ 13 ตุลาคม 2018 ตามภาพถ่ายทาง CCTV ล่าสุด (14 ตุลาคม 2018) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาเดินเข้าไปในสถานกงสุลใหญ่ซาอุดี อารเบีย ณ นครอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2018 แต่ไม่มีภาพว่าเขาเดินออกมาเมื่อใด และนี่เป็นจุดเริ่มต้นของการที่นักหนังสือพิมพ์คนหนึ่งได้กลายเป็นตัวละครหลักของเวทีการเมืองระหว่างประเทศข้ามอย่างน้อยสามทวีป ซึ่งยังหาจุดจบมิได้ เมื่อทำรายงานนี้

ตามรายงานของสำนักข่าวระหว่างประเทศ หน่วยข่าวกรองของสหรัฐและประเทศพันธมิตรทราบความเคลื่อนไหวของการสื่อสารระหว่างซาอุดิ อารเบียกับประเทศอื่น ๆ ในเรื่องนี้ ซึ่งประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์เองก็น่าจะทราบว่า เกิดอะไรขึ้น แต่ในการให้สัมภาษณ์ทรัมป์พยายามเลี่ยงไปพูดในแง่อื่น โดยการกล่าวว่า ซาอุดิ อารเบียได้ลงนามในสัญญาสั่งซื้ออาวุธประเภทต่าง ๆ ในมูลค่า 110 พันล้านดอลลาร์ใน 10 ปี หากไปกล่าวหาว่า ซาอุดิเป็นฝ่ายผิด ย่อมจะทำให้สหรัฐเสียผลประโยชน์มหาศาล “เพราะซาอุดิจะหันไปซื้อจากจีนและรัสเซีย” แต่สำนักข่าวสหรัฐรายงานว่า โดนัลด์ ทรัมป์มีธุรกิจกับซาอุดิ อารเบียมาตั้งแต่ ค,ศ, 1991 เช่น World Tower ในนครนิวยอร์ก และ One Central Park West เป็นต้น อันเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวทั้งนั้น รวมทั้งโรงแรมระหว่างประเทศที่ถนน เพ็นซิลเวเนีย ทรัมป์ในกรุงวอชิงตัน จึงหลีกเลี่ยงที่จะสร้างปัญหาขัดแย้ง และเพราะเหตุนี้ ทรัมป์จึงไม่พร้อมที่จะกล่าวหาซาอุดิ อารเบียในชั้นนี้

ขณะกำลังทำข่าวนี้ (เวลา 02.13 น. วันที่ 16 ตุลาคม ตามเวลาในไทย) CNN ได้เสนอข่าวด่วนมากว่า ซาอุดิให้ข่าวว่า Khashoggi ถูกสังหารขณะกำลังสอบปากคำอยู่ รายละเอียดยังไม่มี ข่าวกระแสอื่นแจ้งว่าศพของเขาไม่ปรากฏ เพราะหลังจากการถูกปลิดชีวิตแล้ว เขาถูกตัดร่างกายเป็นชิ้น ๆ (dismembered)

ก่อนหน้านี้ นายทรัมป์ได้กล่าวว่า เรื่องนี้ใครจะทำก็ตาม จะต้องถูกลงโทษอย่างหนัก โดยมิได้แจกแจงว่า ทำอะไรและหมายถึงใคร ในวันจันทร์ ที่ 15 ตุลาคม กษัตริย์ซาลมานแห่งซาอุดิ อารเบียได้โทรศัพท์หารือกับประธานาธิบดีเออร์โดวันแห่งตุรกี แต่มิได้ยอมรับว่า ซาอุดิ อารเบียมีส่วนในการหายตัวไปของ Khashoggi เมื่อนายทรัมป์ได้ทราบว่า กษัตริย์ซาลมานปฏิเสธ นายทรัมป์ก็ยอมรับตามนั้น เช่นเดียวกับการยอมเชื่อคำปฏิเสธของวลาดิเมียร์ ปูติน ทั้ง ๆ ที่สำนักข่าวกรองสหรัฐยืนยันเป็นเอกฉันท์ว่ารัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งในสหรัฐ โดยนายทรัมป์กล่าวเกี่ยวกับกรณี Khashoggi ว่า “คงตายเพราะ Rogue killers” และได้สั่งการให้นายปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ

ต่างประเทศเดินทางไปยังกรุงริยาดเพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อได้ข่าวเช่นข้างต้นว่า ซาอุดิอารเบียกำลังจะแถลงข่าวเกี่ยวกับการตายของ Khashoggi นายทรัมป์ได้ปล่อยให้นายมานูชิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งมีแผนจะเดินทางไปร่วมการประชุมส่งเสริมการลงทุนที่ซาอุดิ อารเบีย ตัดสินใจเองว่าจะคงร่วมต่อไปหรือไม่ แม้ว่า สำนักข่าว CNN CNBC ประธานธนาคารโลก นางคริสตีน ลาการ์ด หัวหน้า IMF รัฐมนตรีคลังจากฝรั่งเศสและฮอลแลนด์ รัฐมนตรีคลังสหราชอาณาจักร บริษัทธุรกิจใหญ่ ๆ และธนาคารทั้งหลายจะได้ถอนตัวจากการประชุมซึ่งเรียกกันว่า Davos in the Desert ซึ่งหัวหน้าใหญ่ได้แก่มกุฎราชกุมาร Salman ผู้รับผิดชอบใน Vision 2030 ความล้มเหลวในการจัดการประชุมส่งเสริมการลงทุนครั้งใหญ่ เพราะเหตุจากกรณีลึกลับที่เกิดขึ้นอาจจะมีผลกระทบต่อสภาวะเศรษฐกิจในซาอุดิ อารเบีย และอาจทำให้เจ้าชายซาลมานต้องรับผลทางลบในหลายมิติด้วยกัน

ตามรายงานของ Clarissa Ward หัวหน้าผู้สื่อข่าวระหว่างประเทศของ CNN รายงานข่าวซึ่งประมวลมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้เมื่อวันที่ 17 ตุลาคมว่า คำแถลงทางการของซาอุดิ อารเบียจะกล่าวถึงความเกี่ยวข้องโดยตรงของฝ่ายข่าวกรองของซาอุดิอารเบียซึ่งวางแผนและดำเนินการในการกำจัด Jamal Khashoggi หากเป็นเช่นนั้นจริงก็อาจเป็นความพยายามที่จะป้องกันมิให้ทั้งกษัตริย์ซาลมานและมกุฎราชกุมารถูกดึงเข้ามาเกี่ยวพันกับแผนสังหารครั้งนี้ ทั้ง ๆ ที่ทั่วโลกเริ่มซึมซับเหตุที่เกิดขึ้นกันมากขึ้นแล้ว

สมาชิกพรรครีพับลิกันมิได้รวมกำลังกันช่วยประธานาธิบดีทรัมป์เท่าใดนัก เพราะต่างทราบความเป็นไปดีพอสมควร วุฒิสมาชิก Marco Rubio จากมลรัฐฟลอริด้า ซึ่งอยู่ในกรรมาธิการข่าวกรองของวุฒิสภา เรียกร้องให้สหรัฐยืนหยัดเพื่อสิทธิมนุษยชน หาก Khashoggi ถูกสังหารจริงตามข่าวที่ได้รับมา “ศพหายไปไหน” วุฒิสมาชิก Lindsey Graham จากมลรัฐ South Carolina ยืนยันให้มกุฎราชกุมารซาลมานออกมารับผิดชอบอันเป็นคำเรียกร้องตรงกันข้ามจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งสนับสนุนซาอุดิ อารเบียอย่างชัดแจ้ง วุฒิสมาชิก Bob Corker ประธานกรรมาธิการความสัมพันธ์กับต่างประเทศของวุฒิสภา เห็นว่าเหตุที่เกิดขึ้นควรแก่การดำเนินการต่อต้านร่วมกัน (collective) โดยไม่รอช้า เพราะเลวร้ายมาก

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์จะทราบเหตุการณ์ร้ายแรงที่นครอิสตันบูลสักเพียงใดไม่อาจจะทราบได้ในชั้นนี้ แต่จากรายงานข่าวกรองของสหรัฐซึ่งไปถึงเขาทุกวัน พอจะคาดเดาได้ถึงความโน้มเอียงของทรัมป์ที่จะปกป้องผู้นำของซาอุดิ อารเบียไว้ก่อนโดยอ้างถึงสัมพันธภาพที่มีอยู่ ซึ่งมิได้เริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลเขา แต่ความที่ใช้ความคิดน้อยและเห็นแก่เงินที่จะได้มาจากการขายอาวุธให้ซาอุดิ อารเบีย จึงอาจลั่นวาจาออกไป

ซึ่งอาจนำเขาเข้าสู่วังวนของปัญหาที่ผู้เข้าถึงข้อมูลลับน่าจะเห็นว่าไม่ซับซ้อนเท่าใดนัก เพราะเหตุที่เกิดขึ้นพอเป็นที่ทราบกันตั้งแต่แรก แม้ในชั้นนั้นอาจจะไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันได้ก็ตาม

เมื่อข่าวเริ่มปรากฏในระดับระหว่างประเทศว่า นักหนังสือพิมพ์สัญชาติซาอุดิ อารเบียหายตัวไปหลังจากที่เดินทางจากสหรัฐพร้อมคู่หมั้นไปยังสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูลในตุรกี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ศกนี้ ประธานาธิบดีทรัมป์ได้กล่าวถึงเขา โดยเจาะจงว่า “เป็น reporter หรือ” ในความหมายที่ข้าพเจ้าเข้าใจว่า มิได้มุ่งหวังในทางที่ดี เนื่องจากเขาถือว่า “สื่อมวลชนเป็น enemy of the people” ปล่อยไว้ให้เป็นที่เข้าใจว่า “สมน้ำหน้า” หากอะไรจะเกิดขึ้นแก่เขา

และตั้งแต่นั้นจนเวลาล่วงไปกว่า 12 วัน โดนัลด์ ทรัมป์ก็มิได้ระงับคำพูด แต่ไม่ว่าจะใช้วาทกรรมใด ความหมายก็ชัดว่า ซาอุดิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมกุฎราชกุมารซาลมานไม่มีส่วนในการก่อเหตุร้ายแน่ บางครั้งเขาก็กล่าวไปในทางว่าไม่สนิทสนมกับมกุฎราชกุมารซาลมานเท่าใดนัก แม้กระแสข่าวต่อมาจะเกี่ยวข้องกับเจ้าชายซาลมานก็ตาม เมื่อข่าวเน้นถึงการถูกสังหาร ทรัมป์เริ่มเปลี่ยนแนว โดยกล่าวหาว่า คาซ็อกกี้ถูกฆ่าโดย “rogue killers” ดังที่กล่าวถึงข้างต้น

สื่อมวลชนสหรัฐเองก็ได้นำเสนอรายงานความผูกพันทางธุรกิจระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์กับซาอุดิ อารเบียโดยละเอียด เริ่มมาแต่ทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับนายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งนายโดนัลด์ ทรัมป์ส่งไปยังกรุงริยาดนั้น เขาได้เข้าเฝ้าพระราชาธิบดีและมกุฎราชกุมารซาลมาน และหลังจากนั้นได้เดินทางต่อไปยังตุรกี เมื่อเดินทางกลับไปยังกรุงวอชิงตันและรายงานผลการเยือนต่อประธานาธิบดีทรัมป์ เมื่อออกมาพบกับผู้สื่อข่าว เขาแถลงสั้น ๆ ว่า ประธานาธิบดีให้เขาไปบอกแก่ซาอุดิ อารเบียว่าให้ใช้เวลาในการสืบสวนเรื่องราวอีกสองสามวัน

ข้าพเจ้าคิดว่านายปอมเปโอคงจะได้รับมอบหมายให้ไปช่วยซาอุดิ อารเบียจัดทำคำแถลงมากกว่าเรื่องอื่น แต่คำแถลงของฝ่ายซาอุดิ อารเบียซึ่งกล่าวถึงการเสียชีวิตของนาย Khashoggi เป็นไปในทาง “cover up” มากกว่า โดยไม่มีความเกี่ยวโยงไปถึงราชสำนัก แต่ประการใด มีการกล่าวถึงการจับกุมชาวซาอุดิ อารเบียไว้แล้ว 18 คนกับการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ข่าวกรองระดับสูงหลายคน แต่รายละเอียดว่าใครเป็นใครไม่ปรากฏชัด

เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม Clarissa Ward หัวหน้าผู้สื่อข่าวระหว่างประเทศของ CNN ได้เปิดเผยหลักฐานอันส่วนใหญ่มาจากโทรทัศน์วงจรปิดว่า มีการใช้ Double body โดยบุคคลที่ขนาดและรูปร่างคล้าย Khashoggi เพื่อสร้างภาพว่า Khashoggi ได้เดินกลับ

ออกจากสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบียและมีภาพว่าเขากลับไปยังโรงแรมเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้า รายงานด่วนมากดังกล่าวปรากฏเฉพาะของ Clarissa Ward จาก CNN เป็น exclusive ไม่มีรายงานเดียวกันทางช่องอื่น ข้าพเจ้าขอเดาว่า แหล่งข่าวคงจะมาจากตุรกี ซึ่งไม่ประสงค์จะยอมรับว่า ดักตรวจสอบความเคลื่อนไหวเจ้าหน้าที่ทางการทูตและกงสุลอยู่ตลอด ในระยะใกล้เคียงกัน ทางการตุรกีได้ประกาศว่า ประธานาธิบดีเออร์โดวันจะแถลงข่าวเกี่ยวกับการสังหาร Khashoggi ในวันอังคารที่ 23 คุลาคม

ประธานาธิบดีเออร์โดวันได้กล่าวคำปราศรัยในหัวข้อการฆาตกรรมนาย Khashoggi ต่อหน้าการประชุมของรัฐสภาที่กรุงอังการา โดยกล่าวว่า นายคาช็อกกี้ได้เดินทางจากกรุงลอนดอน พร้อมคู่หมั้นในวันที่ 28 กันยายน ไปยังนครอิสตันบูล แต่ไม่อาจทำธุรกิจได้ จึงเดินทางออกไป แล้วกลับมายังนครอิสตันบูลอีกในวันที่ 2 ตุลาคม โดยเขาได้เข้าไปยังสถานกงสุลใหญ่ของซาอุดิ อารเบียที่นั่น แต่ไม่มีหลักฐานว่าเขาได้ออกไปจากสถานกงสุลใหญ่

ก่อนหน้านั้น เครื่องบินซาอุดิ อารเบีย 2 เครื่องได้นำเจ้าหน้าที่ซาอุดิ อารเบีย 15 คนไปที่นั่นเช่นกัน จากแหล่งข่าวที่มิใช่ทางการของตุรกี ทั้ง 15 คนนี้มีส่วนในการฆาตกรรมนาย Khashoggi

ประธานาธิบดีเออร์โดวันแถลงรายละเอียดของการ “ฆาตกรรม” นายคาช็อคกี้ แต่มิได้เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด โดยเลี่ยงที่จะไม่กล่าวถึงบางอย่างอันอาจทำให้เห็นว่าตุรกีละเมิดอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยความคุ้มกันทางการทูต เช่นการไม่ล่วงล้ำไปสืบสวนในสิทธิสภาพของสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย แม้สิ่งที่ประธานาธิบดีเออร์โดวันแถลงออกมาซึ่งได้รับการถ่ายทอดโดยสื่อต่างประเทศไปทั่วโลก ก็แสดงชัดต่อผู้ที่ติดตามเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้นว่า ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

ประธานาธิบดีเออร์โดวันใช้คำเกี่ยวกับการที่นายคาช็อคกี้ถึงแก่ความตายว่าเป็น Ferocious murder อันมีความหมายว่า ถูกสังหารอย่างโหดเหี้ยม แต่กล่าวไม่ชัดแจ้งว่าศพของเขาหายไปไหน เพราะใช้คำพูดเลี่ยงๆ ว่า มีผู้สมรู้ร่วมคิดหรือให้ความร่วมมือ และว่า ซาอุดิ อารเบียได้จับกุมผู้ต้องสงสัยในการตายของนายคาช็อคกี้ว่ามีจำนวน 18 คน ทั้งหมดนี้จะรวมถึง 15 คนด้วยหรือไม่ เขาอยากจะทราบ และแถลงหลายครั้งว่าโดยที่เหตุร้ายเกิดขึ้นในดินแดนประเทศตุรกี ประธานาธิบดีเออร์โดวันจึงเรียกร้องให้นำผู้ต้องสงสัยทั้งหมดไปดำเนินคดีในตุรกี ซึ่งประเด็นนี้ เขาได้กล่าวแก่พระราชาธิบดีของซาอุดิ อารเบียแล้ว

ตลอดเวลาของคำปราศรัยครั้งสำคัญนี้ ประธานาธิบดีเออร์โดวันมิได้กล่าวถึงมกุฎราชกุมาร MBS-หรือเจ้าชายซาลมานเลย ไม่ว่าจะในทางตรงหรือทางอ้อม

ตามรายงานจนถึงวันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม วันนี้ ประธานาธิบดีเออร์โดวันได้ย้ำข้อเรียกร้องให้ Extradite ผู้ต้องสงสัยทั้ง 18 คนไปดำเนินคดีที่ตุรกีในการประชุมในเรื่องซีเรีย แต่ฝ่ายซาอุดิ อารเบียมิได้ยอมรับตามข้อเรียกร้องดังกล่าว โดยมิได้ยอมรับตามข้อเรียกร้องว่าใครเป็นผู้สั่งการในการฆาตกรรมคาช็อคกี้และไม่ยอมรับด้วยว่ามกุฎราชกุมารซาลมานได้สั่งการให้ลักพาตัวนายกรัฐมนตรีฮาริรี่ แห่งเลบานอนเมื่อปีที่แล้ว เพราะซาอุดิ อารเบีย ได้รับรายงานว่า ฮาริรี่กำลังจะไปร่วมมือกับกลุ่มเฮซโบลลาห์ ซึ่งซาอุดิเชื่อว่าได้รับความสนับสนุนจากอิหร่าน (หรือคณะพิทักษ์การปฏิวัติ-Revolutionary guards จากอิหร่าน)

ดังที่ได้รายงานแล้วแต่ต้น กรณีการสังหารนาย Khashoggi คงจะยืดเยื้อต่อไปเกินรายงานเดือนตุลาคม ศกนี้

ในช่วงเดียวกันนี้ มกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ด บิน ซาลมาน ได้จัดการประชุมส่งเสริมการลงทุนที่กรุงริยาด โดยมุ่งหวังที่จะให้การประชุมครั้งนี้นำไปสู่การดำเนินแผนการอันจะนำไปสู่ Vision 2030 และแม้เหตุร้ายที่นครอิสตันบูลจะทำให้ผู้นำจากประเทศต่าง ๆ และวงการเศรษฐกิจ ได้ยกเลิกการเดินทางไปร่วม แต่ในที่สุด ก็มีผู้ไปร่วมการประชุมมากพอสมควร ส่วนนายมานุชิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสหรัฐ ซึ่งในที่สุดได้เดินทางไปยังกรุงริยาด โดยมีการออกข่าวว่า ไม่ได้ไปร่วมการประชุมเพื่อส่งเสริมการลงทุน แต่เปลี่ยนชื่อเป็นพันธมิตรต่อต้านการก่อการร้าย แต่ฝ่ายซาอุดิ อารเบีย ได้นำเสนอภาพการพบปะกันระหว่างนายมานุชินกับเจ้าชายซาลมาน นอกจากนั้น กษัตริย์อับดัลลาห์แห่งจอร์แดน ก็ได้เสด็จไปร่วมการประชุมด้วย อันเป็นกรณีที่น่าเห็นใจประเทศอนุอำนาจที่จำต้องเดินแต้มทางการทูตเช่นนั้น

จะอย่างไรก็ตาม การประชุมครั้งนี้มิได้ยังผลในทางบวกให้แก่ซาอุดิ อารเบีย ตามความตั้งใจแต่เดิม แม้หัวหน้าผู้บริหาร (CEO) ของ Aramco อันเป็นบริษัทน้ำมันของซาอุดิ อารเบียที่ใหญ่ที่สุดในโลก จะมองไปในทางที่ดีก็ตาม นี่เป็นบทเรียนที่ผู้สนใจในวิชาการทูตจะต้องศึกษาให้ดี

ในส่วนที่เกี่ยวกับคาช็อคกี้ นั้น พระราชาธิบดีซาลมานได้เชิญให้ครอบครัวของคาช็อคกี้ไปที่พระราชวัง เพื่อแสดงความเห็นใจในเหตุการณ์เศร้าสลดใจที่เกิดขึ้น รายงานต่อมา แจ้งว่า ครอบครัวทั้งหมด รวมทั้งลูกชายของคาช็อคกี้ ได้รับอนุญาตให้เดินทางออกจากซาอุดิ อารเบียไปอยู่ในสหรัฐเช่นเดิม

จะด้วยวิธีใดก็ตาม มกุฎราชกุมารซาลมานยังไม่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนในการสังหาร Jamal Khashoggi และเจ้าชายเองปรากฏในรายงานข่าวว่าได้เรียกเหตุอันเกิดขึ้นที่นครอิสตันบูลในตุรกีว่าเป็น Heinous crime หรืออาชญากรรมอันโหดเหี้ยมมาก ปัญหาว่าใคร

เป็นผู้สั่งสังหาร ดูจะมิใช่ประเด็นที่น่าสนใจอีก อันเป็นปรากฏการณ์ปจะจำของการพยายามเสาะหาผู้รับผิดชอบ (Accontability) ที่มักจะเกิดขึ้นในประเทศที่เป็นเผด็จการทั้งหลาย (Autocracy/authoritarianism) และแม้แต่ประเทศประชาธิปไตยที่มีผู้นำที่มีความโน้มเอียงไปในทางชื่นชมในการปกครองอันเด็ดขาดและไม่ให้เกียรติ์และคุณค่าแก่ความเป็นมนุษย์ ปัญหาดังกล่าวนี้ย่อมเกิดขึ้นได้

ด้วยตรรกกะนี้ จึงเป็นการยากที่จะหาความรับผิดชอบจากคิม จอง อุน แห่งเกาหลีเหนือ ซึ่งสั่งสังหารคนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งญาติใกล้ชิดของตนเอง จากวลาดิเมียร์ ปูคิน ซึ่งดูจะมีส่วนในการฆาตกรรมคนทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา กล่าวถึงเฉพาะพวกที่ยังมีชีวิตอยู่ สำหรับ ซาอุดิ อารเบีย นั้น เวลาจะพิสูจน์ว่าความจริงเป็นเช่นไร ที่นำเสนอมาแล้ว น่าจะเพียงพอแล้วว่าอะไรเป็นไร

วันนี้เกิดเหตุร้ายที่สถานศึกษาที่ไครเมีย โดยนักศึกษาคนหนึ่งพยายามจุดระเบิดขึ้นกับได้ใช้อาวุธปืนยิงกราดไปทั่ว ตามรายงานชั้นแรก นักศึกษา 19 คนถูกสังหาร บาดเจ็บอีกหลายสิบ จำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มเป็น 20 เมื่อผู้ได้รับบาดเจ็บ 1 คนทนพิษบาดแผลไม่ได้

ไครเมียเป็นดินแดนในคาบสมุทรของยูเครน ซึ่งถูกรัสเซียใช้กำลังเข้ายึดและผนวกเข้ากันกับดินแดนรัสเซียเมื่อปี 2014 เหตุร้ายครั้งนี้รุนแรงที่สุดนับแต่เหตุก่อการร้ายที่โรงเรียนเบสลาน ในแถบคอเคซัส โดยพวกเช็คเช่นเมื่อปี 2004 ซึ่งปูตินได้ปราบปรามอย่างรุนแรงเช่นทุกครั้ง มีผู้เสียชีวิต 333 คน เป็นเด็กนักเรียนไม่น้อย จนศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปประณามว่าใช้กำลังรุนแรงเกินกว่าควร อันไม่มีความหมายสำหรับปูติน

เหตุร้ายครั้งล่าสุดเกิดขึ้นที่ สถานศึกษา Kerch Polytechnic College ใกล้กับสะพานที่รัสเซียสร้างมาเชื่อมกับไครเมีย โดยนักศึกษาวัย 18 ปีชื่อ Vladislav Rosilyakov ซึ่งเสียชีวิตในปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ไม่อาจยืนยันในชั้นแรกนี้ได้ว่าเขากระทำการเพียงคนเดียวหรือมีคนช่วย การตรวจคอมพิวเตอร์ปรากฏว่า เนื้อหาถูกลบไปหมด เจ้าหน้าที่ไม่อาจค้นหามูลเหตุจูงใจได้ในชั้นนี้ การสอบปากคำจากเพื่อนนักศึกษาได้ข้อมูลเพียงว่าผู้ก่อเหตุเป็นคนเงียบ ๆ ขี้อายและไม่มีเพื่อนเท่าใดนัก มารดาเขาให้การว่า เขามักอยู่ที่บ้านโดยไม่มีเพื่อนมาพบ โดยพบกับมารดาสัปดาห์ละครั้ง แม้จะอยู่บ้านเดียวกัน

เมื่อเวลาก่อนเที่ยงตามเวลาในภาคตะวันออกของสหรัฐของวันที่ 24 ตุลาคม ปรากฏรายงานข่าวด่วนมากว่า มีการพบซองจดหมาย (package) น่าสงสัยหลายซองจ่าหน้าซองถึง John Brennan ที่ CNN อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง ซึ่งผิดที่เพราะเบรนแนนไม่ได้ทำงานที่ ซี.เอ็น.เอ็น อีกซองหนึ่งพบในห้องเมล์ของ CNN ซองหนึ่งจ่าหน้าซองถึงฮิลลารี คลินตันที่บ้านพักในปริมณฑลของนิวยอร์กและตรวจพบโดยตำรวจ

ลับ อีกหนึ่งซองจ่าหน้าถึงอดีตประธานาธิบดีโอบามาที่บ้านพักในกรุงวอชิงตัน ซองเช่นเดียวกันจ่าหน้าถึง วุฒิสมาชิก Kamala Harris สังกัดพรรคเดโมแครตที่นครซานดิ เอโก ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ส.ส. วาสเซอร์มาน ชัลทส์ สังกัดพรรคเดโมแครตจากมลรัฐฟลอริด้า เอริค โฮลเด้อร์ อดีตรัฐมนตรียุติธรรม และแม็กซีน วอเตอรส์ ส.ส. สังกัดพรรคเดโมแครต ทั้งหมดนี้เป็นเช่นเดียวกับซองที่ถูกส่งไปยัง George Soros มหาเศรษฐีที่นิยมทาง Liberal เมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา

ฝ่ายรักษากฎหมายชี้แจงว่า ทุกซองเป็น pipe bomb บางซองมีผงสีขาวอยู่ด้วย และพร้อมจะระเบิดได้ เคราะห์ดีที่ไม่เกิดระเบิด จนถึงคืนนี้ที่ 24 ตุลาคม ยังไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต แต่ FBI Joint Task Force in Counter Terrorism ถือว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็น Act of terrorism ทุกฝ่ายเตรียมพร้อมอยู่แล้ว ประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวคำปราศรัยค่อนข้างสายโดยกล่าวถึงอดีตเจ้าหน้าที่แต่ไม่พูดถึง CNN และอดีตประธานาธิบดีที่ตกเป็นเป้า โดยขอให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากันและว่า เจ้าหน้าที่จะสืบสวนจนได้ความจริงครบถ้วน คำกล่าวของทรัมป์เป็นไปตามบทที่มีผู้เขียนให้ เพราะหลังจากนั้น เขาได้กลับตามความคิดแบบเดิม ส่วนวุฒิสมาชิกเจฟฟ์ เฟล้ก จากอริโซนาซึ่งเดินอยู่ในนิวยอร์ก ให้ความเห็นว่า วาทกรรมของผู้นำนั้นสำคัญ บรรยากาศทางการเมืองเป็นพิษมาก คำพูดเช่นที่กล่าวว่าสื่อมวลชนเป็น Enemy of the people นั้นไม่น่าพูด และควรจะสามัคคีกัน อีกไม่กี่ชั่วโมงหลังจากนั้น ทรัมป์ก็ได้ทวีตตามนิสัยเดิมโดยโทษสื่อกระแสหลักที่นำเสนอข่าวปลอมอันทำให้เกิดความเข้าใจผิด จึงมีส่วนรับผิดชอบในการที่มีผู้ส่งระเบิดไปในที่ต่างๆ หลังจากนั้น ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ไปชุมนุมทางการเมือง ตามแนวทางเดิม

นักวิเคราะห์ข่าวให้ความเห็นตรงกันว่า โดนัลด์ ทรัมป์ ไม่สามารถเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดได้ เขาเกลียดนักการเมืองอื่นๆ ที่อยู่คนละพรรค เช่นอดีตประธานาธิบดีบารัค โอบามา บิลล์ และฮิลลารี่ คลินตัน นักการเมืองสังกัดพรรคเดโมแครตอื่นๆ และอดีตหัวหน้าข่าวกรองทั้งหลาย เช่น เจมส์ แคล็ปเปอร์ และจอห์น เบรนแนน แม็กซีน วอเตอร์ส ซึ่งทรัมป์ดูถูกเขาว่า IQ ต่ำ ที่กล่าวชื่อมาทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับซองระเบิด มิได้หมายถึงความเกี่ยวข้องโดยตรงจากทรัมป์ นอกจากนี้ มีนักแสดงโรเบิร์ต เดอนีโร่ เด็บบี้ วาสเซอร์แมนส์ ชัลท์ส อดีต Chairman of the National Democratic Committee รวมทั้งหมดเป็น 13 ซอง ซึ่งมีลักษณะเหมือนกัน

แต่ละซองที่ถูกส่งมาได้รับการสืบต้นอย่างละเอียด เพื่อหา “ลายมือ” และหลักฐานอื่นๆ เช่น ดีเอ็นเอ เส้นผม ซึ่งต้องขอชมเชยความละเอียดถี่ถ้วนของ FBI เพราะในเวลา 2 วัน ก็สามารถทราบได้ว่า ต้นทางของซองระเบิดมาจาก Plantation ของมลรัฐฟลอริด้า

ภาคใต้ จึงได้ไปสืบหาต้นทาง ซึ่งปรากฏว่า ผู้ต้องสงสัยในชั้นแรกนี้ไม่มีบ้านอยู่ แต่อยู่ในรถแวน มีป้ายโฆษณาการหาเสียงของประธานาธิบดีทรัมป์และรองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์ปิดที่หน้าต่างรถ และมีประวัติอาชญากรรมมามากกว่า 1 ครั้ง อันอาจเป็นการบ่งชี้ว่า ผู้ต้องสงสัยส่งซองระเบิดไปยังทุกคนที่ถูกนายทรัมป์กล่าวหามาแล้ว มิได้ส่งไปยังผู้ซึ่งเกี่ยวกับพรรครีพับลิกันเลย FBI การตำรวจนิวยอร์ก (NYPD) Joint Counter Terrorism Task Force และหน่วยสืบสวน/สอบสวนอีกทั่วประเทศได้ร่วมมือกันสืบสวนเรื่องนี้

ในวันศุกร์ ที่ 26 ตุลาคม FBI ได้แถลงว่าสามารถจับตัวผู้ต้องสงสัยได้แล้ว ชื่อ Cesar Royoc อายุ 50 ปีเศษ เคยมีภาพไปร่วมการหาเสียงของนายทรัมป์มาก่อน นาย Jeff Sessions รัฐมนตรียุติธรรม Chris Wray ผู้อำนวยการ FBI และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันแถลงข่าวที่ FBI โดยเตือนว่า ซองระเบิดที่ถูกส่งมาก่อนอาจจะถูกค้นพบอีก แค่ในชั้นนี้ ยังไม่เรียกว่าเป็นการก่อการร้ายในประเทศ คงรอองค์ประกอบอื่นอีก แต่จนถึงวันที่ 28 ตุลาคม ยังไม่ปรากฏว่าพบซองระเบิดอีก

คลอดเวลาที่เกิดเหตุร้ายนี้ ไม่ปรากฏว่า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้โทรศัพท์หรือสื่อสารแสดงความเป็นห่วงกับความเห็นใจไปยังอดีตประธานาธิบดีโอบามา บิลล์ คลินตัน ฮิลลารี่ คลินตัน และคนอื่นๆ เลย จริงอยู่ไม่มีผู้ใดตั้งข้อสงสัยว่าทรัมป์มีส่วนในเหตุการณ์ครั้งนี้ แต่น่าจะแสดงถึงน้ำใจของเป็นผู้นำประเทศสหรัฐในปัจจุบันนี้ว่าแคบเพียงใด

เหตุร้ายผ่านไปยังไม่ถึง 24 ชั่วโมง ก็เกิดเหตุการณ์ที่เรียกกันว่า Hate crime ขึ้นอีกที่โบสถ์ยิวในนคร Pittsburgh ในชื่อ Tree of Life โดยมีคนบุกเข้าไปยิงกราดด้วยอาวุธหนัก ตามรายงานล่าสุดมีผู้เสียชีวิต 11+ คน รวมเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย บาดเจ็บอีกจำนวนไม่น้อย 6 คน เขาได้ตระโกนต่อต้าน Anti-semitic และถูกจับกุมตัวไว่ได้ ชื่อได้แก่ Robert Bowers อายุ 46 ปี ตามรายงานล่าสุด เจ้าหน้าที่ได้ตั้งข้อหากับเขา 26 กระทง

ไม่มีรายงานในชั้นนี้ว่า เหตุร้ายครั้งนี้เกี่ยวข้องกับการพยายามวางระเบิดดังกล่าวข้างต้น ปฏิกิริยาจากอิสราเอลมีมาทันควัน ทั้งจากนายเบ็นจามิน เนตันยาฮู นายกรัฐมนตรี และประธานาธิบดีอิสราเอล

ท่าทีของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์เป็นเช่นเคย คือน่าจะมี “Armed guards” ในโบสถ์เพื่อยิงสู้กับคนร้าย อันแสดงชัดว่าเขายึดแนวตาม National Rifle Association (NRA) ซึ่งส่งเสริมให้ตนมีอาวุธติดตัว เช่นเดียวกับเหตุก่อการร้ายในไนท์คลับ Pulse ที่ซาน เบอร์นาดิโน่ในฟลอริด้านายทรัมป์เห็นว่าคนที่ไปหาความบันเทิงในไนต์คลับควรมีอาวุธหนักไว้ยิงสู้กับผู้ก่อการร้าย ซึ่งเป็นเชื้อชาติอัฟกันชื่อมาตีน แต่มิได้เข้าเมืองมาจากภายนอกประเทศ เพราะเกิดที่ควีนส์ในนิวยอร์ก ใกล้กับที่เกิดของนายทรัมป์ อย่างไรก็ดี

ชาวอิสราเอลที่อยู่ในอเมริกาแย้งความเห็นของประธานาธิบดีทรัมป์ว่า ตามวิธีปฏิบัติจะไม่มีการนำอาวุธเข้าไปในศาสนสถาน

รายงานข่าวด่วนล่าสุดจากสหราชอาณาจักรแจ้งว่า เกิดอุบัติเหตุกับเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ของนายวิชัย ศรีวัฒนะประภา เศรษฐีนักธุรกิจชาวไทย ซึ่งเป็นเจ้าของ King Power และเป็นเจ้าของทีมฟุตบอลล์เลสเตอร์ ซิตี้ ทำให้ตกลงและเกิดระเบิดเหนือสนามฟุตบอลล์ประจำทีมที่เมืองเลสเตอร์ ใกล้กับเมืองเบอร์มิ่งแฮม ทราบว่ามีผู้โดยสาร 5 คน แต่สำนักข่าวทั้ง BBC และ CNN ไม่ขอให้รายละเอียดทั้งหมด เพื่อรอให้มีคำแถลงจากครอบครัวของผู้เกี่ยวข้องเสียก่อน

ดร. มนัสพาสน์ ซูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกระทรวงการต่างประเทศ

คำชี้แจง

ประกอบรายงานเดือนพฤศจิกายน 2561

ตามที่ได้แจ้งการตัดสินใจที่จะรวมประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวที่ได้จัดทำมาเป็นปี ๆ โดยกรมสารนิเทศได้ค้นต้นฉบับได้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 จนถึงปัจจุบัน คือ เดือนพฤศจิกายน 2561 ซึ่งส่งมาพร้อมนี้ ในรูปของ E-Book นั้น ถึงแม้จะยังไม่มีพิธีเปิดตัวอย่างเป็นทางการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ได้นำเอกสารทั้งหมดขึ้นเครื่อง พร้อมด้วยหน้าปก คำนำและประวัติย่อของข้าพเจ้า

เพื่อความสะดวกของท่านผู้สนใจจะใช้ บุตรีของข้าพเจ้าได้อธิบายวิธีเข้าถึงทั้งฉบับจนล่าสุดไว้ดังต่อไปนี้

Type one of these links into the address bar (URL box) in a web browser.

http://www.mfa.go.th/main/th/news3/8929

http://saranrom.mfa.go.th/

http://www.mfa.go.th/mofa/

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ
เดือนพฤศจิกายน 2561

ชื่อ/ตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ซูโต อดีตเอกอัครราชทูต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศประจำเดือนพฤศจิกายน 2561 มีความหมายสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นพิเศษ เพราะตรงกับวันครบหนึ่งร้อยปีของการลงนามใน Armistice ในตู้รถไฟที่เมือง Compiegne ของประเทศฝรั่งเศส เมื่อเวลา 11.00 น. วันที่ 11 ของเดือนที่ 11 ในปีค.ศ. 1918 ยุติสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

มหาสงครามครั้งนั้น ได้รับการประมาณการกันว่าทำให้ทหารเสียชีวิตไปไม่น้อยกว่า 10 ล้านคน พลเรือน 10 ล้านคน แต่ตัวเลขที่แท้จริงไม่อาจทราบได้ อนุสรณ์สถาน เช่น Arc de Triomphe หรือ “ประตูชัย” ในกรุงปารีส Cenotaph ในกรุงลอนดอน และอนุสาวรีย์ในกรุงเทพฯ จึงมักใช้คำว่า “นิรนาม” เนื่องจากไม่อาจบ่งชัดถึงจำนวนและอัตลักษณ์บุคคลของผู้เสียชีวิตได้

นักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งในโลกตะวันตกในชื่อ H.G. Wells ได้กล่าวถึงสงครามโลก ครั้งที่ 1 ในทำนองแนวคิดของประธานาธิบดี Woodrow Wilson ว่ามหาสงครามครั้งนั้นจะเป็น “The war to end all wars” ซึ่งท่านอดีตประธานาธิบดีได้กล่าวเสริมด้วยว่าสงครามดังกล่าวจะนำมาซึ่งชัยชนะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยท่านได้ประกาศการจัดระเบียบโลกภายหลังการสู้รบไว้ในบริบทที่เรียกกันว่า Fourteen Points อันประกอบด้วย การวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดสงคราม ข้อหนึ่งเห็นว่าเป็นเพราะการทำสัญญาลับ จึงกำหนดให้ความตกลงระหว่างประเทศทั้งหมดเป็นไปอย่างเปิดเผย (Open covenant, openly arrived at.) การกำหนดแนวเขตของดินแดนและอาณานิคมต่าง ๆ ซึ่งก็มิใช่เป็นการแก้ปัญหาอันยั่งยืนนัก ดังจะเห็นได้จากความขัดแย้งระหว่างตุรกีกับชาวเคิร์ด และที่สำคัญยิ่ง คือการจัดตั้งองค์การโลกเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ สารัตถะส่วนใหญ่เป็นไปในรูปของอุดมคติ

สหรัฐอเมริกาเองมิได้เข้าร่วมในมหาสงครามครั้งนั้นตั้งแต่แรก แต่แม้ในช่วงหลังจะได้เข้าไปช่วย ทำให้ต้องสละชีวิตไปไม่น้อยดังจะเห็นได้จากหลุมฝังศพในหลายพื้นที่ในยุโรปตะวันตก การเมืองภายในของสหรัฐด้วยการนำของ Henry Cabot Lodge

จากพรรครีพับลิกันได้ขัดขวางมิให้มีส่วนในการเจรจาสนธิสัญญาแวร์ซายส์และมิได้เข้าเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติหรือ League of Nations ตั้งแต่ต้น จึงไม่มีส่วนให้ระเบียบโลกเกิดขึ้นได้

สยามหรือไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วย จึงอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าเป็น Allies and Associated Powers โดยได้ส่งทหารบกและอากาศไป แม้ในระยะนั้นกำลังทางอากาศจะมิใช่เป็นหน่วยรบที่สำคัญ เพราะเครื่องบินในสมัยนั้นใช้ เครื่องเปิดหลังคาเพื่อให้นักบินดูเป้าทางพื้นดินและส่งสัญญาณให้ทหารบกทราบจุดที่ตั้งของฝ่ายข้าศึก แต่ตลอด 4 ปีของสงคราม ได้มีการเพิ่มสมรรถภาพทางอากาศจนทำให้ไทยสามารถได้รับประสบการณ์ในทางการบิน เพื่อมาตั้งกองทัพอากาศในระยะต่อมา แต่ที่สำคัญกว่าได้แก่ความช่วยเหลือจากประธานาธิบดี Woodrow Wilson ที่ได้ส่งที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศ คือ Dr. Francis B. Sayre มาประจำการที่ฝ่ายการต่างประเทศของไทยซึ่งได้รับการสถาปนาต่อมาเป็นพระยากัลยาณไมตรี ที่ในหลาย ๆ ด้านได้มีบทบาทช่วยให้ไทยรอดพ้นจากความผูกพันของกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า “สิทธิสภาพนอกอาณาเขต” อันมีอยู่ในสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ ที่ได้ทำกับต่างประเทศในระยะต้น ๆ ของกรุงรัตนโกสินทร์

การเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 1 ของสยามหรือประเทศไทย นั้น เป็นไปตามพระราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 อันเป็นการตัดสินพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยความเข้าพระทัยในโลกทรรศซึ่งน้อยคนในสมัยนั้นจะเข้าถึงในนัยยะอันลึกซึ้งมาก ข้าพเจ้าเองได้เห็นคำประกาศส่วนพระองค์ของสมเด็จพระราชบิดาของในหลวงรัชกาลที่ 8 และ 9 จากข้าราชการรุ่นก่อนในกระทรวงการต่างประเทศที่ขอไม่กล่าวนามว่า เมื่อได้รับทราบพระราชวินิจฉัยของพระเจ้าอยู่หัว ในช่วงที่ท่านทรงเป็นทหารเรือในกองทัพเยอรมันหรือปรัสเซียและมีพระสหายใกล้ชิดอยู่ไม่น้อย ท่านมิได้ลังเลพระทัยแม้แต่น้อยที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชวินิจฉัย เพราะสำหรับท่าน “King and country first and afterwards my own feeling.”

ความใกล้ชิดและไว้วางใจในสหรัฐอเมริกาดังข้างต้นมีปรากฏในพระราชสารแสดงความเสียใจในการถึงแก่อสัญกรรมของประธานาธิบดีวิลสัน จากพระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ ผู้รักษาการในตำแหน่งเสนาบดีการต่างประเทศในคู่มือสารกับต่างประเทศที่ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ประมวลและจัดทำดังนี้

“”The American people have thus to mourn a great national loss, for although history alone can set the true value on the life work of the late President, yet it is generally agreed, even now, that he was a great man. He has attained to the highest office to which a citizen of the United States can aspire, and he, also, held it at the

moment when his country was called upon to play such a decisive part in the world struggle in which the very foundation of right and justice, of humanity and civilization, was at stake."

ในส่วนของท่านผู้รักษาการในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ท่านได้ทรงตรัสในทางอันแสดงถึงความใกล้ชิดระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาดังนี้

"As for myself, I recall with grateful appreciation the kindly welcome that the late President never failed to extend to me whenever I had the occasion to be received by him whether at the White House or at the Peace Conference in Paris. My emotion on hearing the sad news had been all the more profound as I have now, as Your Excellency is aware, Doctor Francis B. Sayre as my adviser; and both him and Mrs. Sayre I already count among my personal friends. I wish, therefore, to add, also, the expression of my own personal sympathy."

การที่รัสเซียภายใต้คำบงการของประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน (Vladimir Putin) ได้เข้ามาแทรกแซงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐในปี 2016 หรือ พ.ศ. 2559 ด้วยเหตุผลที่ปูตินยอมรับต่อทั่วโลกในระหว่างการให้สัมภาษณ์คู่กับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ในระหว่างการประชุมระดับสุดยอด ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ เมื่อกลางปีนี้ ว่าเขาต้องการให้ทรัมป์ชนะการเลือกตั้ง อันประสบผลสำเร็จ นั้น ได้มีการนำเสนอตลอดกว่า 2 ปีที่ผ่านมาในประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศหลายครั้งแล้ว

ตามข้อยุติเอกฉันท์ของประชาคมข่าวกรอง รัสเซียได้พยายามแทรกแซงการเลือกตั้งของสหรัฐตลอดมา ตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นสหภาพโซเวียต เว้นแต่ช่วงที่มิคาอิล กอร์บาชอฟและบอริส เยลท์ซิ่นเป็นผู้นำซึ่งทั้งสองประเทศร่วมมือกันกับสหรัฐอย่างใกล้ชิด ส่วนวิธีการแทรกแซงโดยรัสเซียได้แยบยลยิ่งขึ้นมากในระยะต่อมาเพราะความก้าวหน้าทางเท็คโนโลยีและเจตนาที่จะบั่นทอนความเป็นปึกแผ่นของพันธมิตรตะวันตก ซึ่งปรากฏชัดในสัมพันธมิตรนาโต้

เพราะฉะนั้น การที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้ยืนยันสร้างความสับสนในประเด็นการแทรกแซงในระบอบประชาธิปไตย โดยการไม่รับฟังหลักฐานต่าง ๆ ของประชาคมข่าวกรองของสหรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงความโน้มเอียงที่จะเชื่อคำกล่าวปฏิเสธของประธานาธิบดีปูติน จึงทำให้เป็นการยากที่จะเข้าใจได้ว่า ในความคิดของผู้นำสหรัฐนั้นข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรกันแน่

นายทรัมป์อาจจะยึดแนวคิดเช่นที่ได้แถลงออกมาหลายต่อหลายครั้ง เพื่อจะเป็นการยืนยันว่า เขาได้รับการเลือกตั้งมาอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่ทั่วโลกก็พอจะทราบแล้วว่า หากมิใช่เพราะความช่วยเหลือจากกลวิธีแยบยลของปูติน ถ้าทุกอย่างเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ทำไมคะแนนเสียงของประชาชนทั่วประเทศจึงน้อยกว่า ฮิลลารี่ คลินตัน ถึงเกือบสามล้านเสียง และนาย Jared Kushner ลูกเขยของเขาและนาย Steve Bannon ตัวนำฝ่ายขวาจัดได้ทุ่มเงินกว่า 400 ล้านเหรียญเพื่อซื้อเสียงในมลรัฐเช่นวิสคอนซิน เพ็นน์ซิลเวเนีย ฟลอริด้า ฯลฯ เพื่อช่วยให้เขาได้ประโยชน์จากข้อมูลเฉพาะบุคคล (Personal data) จาก Cambridge Analytica ซึ่งช่วยให้ได้คะแนนคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral college) มากขึ้นจนเป็นผู้ชนะได้ ข้าพเจ้าไม่ทราบเหตุผลว่า เพราะเหตุใด กรรมาธิการการเลือกตั้งในสหรัฐจึงลังเลที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าเอง ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ ยังได้ทราบข้อมูลดังกล่าวจากแหล่งข่าวเปิดเผยของสหรัฐเอง แต่มิใช่แหล่งเดียว โดยได้เปรียบเทียบกับข้อมูลจากแหล่งข่าวอื่นๆ ด้วย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด

อันที่จริง ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้พูดและทำหลายอย่างซึ่งเป็นการฟ้องตัวเองมาตลอด ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่การที่เขาไม่เคยกล่าวหาหรือตำหนิประธานาธิบดีปูตินอย่างโจ่งแจ้ง โดยที่บัดนี้ การเลือกตั้งกึ่งวาระได้ผ่านไปเกือบเสร็จสิ้นแล้ว นาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษหรือ Special Counsel ในคดีการสืบสวนความเกี่ยวโยงของคณะผู้เลือกตั้งของนายทรัมป์กับรัสเซียซึ่งได้รวบรวมหลักฐานมากมายไว้พร้อมแล้ว คงจะเริ่มดำเนินการทางคดีเป็นขั้นๆ ต่อไป แต่จะทำได้แค่ไหน ยังไม่อาจคาดหมายได้ในชั้นนี้

และเพื่อจะรับกับสถานการณ์ทางคดีที่จะมีมา ประธานาธิบดีทรัมป์ได้สั่งให้พลเอกนอกราชการจอห์น เคลลี่ Chief of Staff ไปบอกแก่นาย Jeff Sessions รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Attorney General) ให้ลาออกเสีย ซึ่งนาย Sessions ก็คาดหมายอยู่แล้ว เพราะถูกประธานาธิบดีตำหนิติเตียนตลอดกว่าเกือบสองปีที่ผ่านมา เพราะนาย Sessions ได้ขอไม่มีส่วนรับรู้ในคดี (recused) ความสัมพันธ์กับรัสเซีย ซึ่งการที่โดนัลด์ ทรัมป์ไม่พอใจก็เพราะตั้งใจจะให้นาย Sessions ควบคุมการสืบสวนและสอบสวนในเรื่องนี้เพื่อบิดเบือนรูปคดีมิให้พัวพันมาถึงตน ซึ่งนักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่าโดนัลด์ ทรัมป์ใช้วิธี Obstruction of justice หรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม โดยเข้าใจไปว่า ประธานาธิบดีไม่อยู่ในข่ายจะถูกข้อหาได้ อีกนัยยะหนึ่งก็คือ ประธานาธิบดีอยู่เหนือกฎหมาย อันเป็นความเข้าใจผิด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือคดี Watergate ที่ทำให้ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ต้องลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี และคดีที่ประธานาธิบดีบิลล์ คลินตันเกือบถูกถอดถอนจากกรณีล่วงเกินกับหญิงสาวที่เข้ามาฝึกงาน อันเป็นเรื่องที่ซับซ้อนมากและมิได้สะท้อนถึงการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานาธิบดี

ในหนังสือลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นาย Sessions

จึงเริ่มต้นด้วยคำว่า At your request, I am resigning เพื่อให้ปรากฏชัดว่าเป็นเพราะคำขอของประธานาธิบดี และแทนที่จะให้นาย Rosenstein ผู้ทำหน้าที่รองรัฐมนตรีรักษาการแทนประธานาธิบดีทรัมป์กลับแต่งตั้งให้นาย Matthew Whitaker ซึ่งเป็น Chief of Staff ของนาย Sessions และทราบกันทั่วไปว่าไม่เห็นด้วยกับการทำหน้าที่ของ Special Counsel Robert Mueller เป็นผู้รักษาการ อันไม่ชอบด้วยกฎเกณฑ์ของการบริหารและการยุติธรรม เพราะนาย Whitaker ยังไม่เคยผ่านการ Hearing ของสภา เรื่องนี้ยังเป็นปัญหาอยู่ ส่วน Special Counsel ก็ยังทำหน้าที่ของตนอยู่ต่อมา โดยในชั้นนี้ ได้สืบสวนนายทรัมป์ด้วยการตั้งคำถามให้ตอบ อันเป็นคำถามขั้นต้นๆ เท่านั้น เพราะศาสตราจารย์ Dershowitz นักกฎหมายมหาชนซึ่งได้อ้างเหตุผลทางกฎหมายปกป้องนายโดนัลด์ ทรัมป์ตลอดมาได้แถลงเมื่อวันเสาร์ที่ 24 พฤศจิกายน ว่าหาก Special Counsel Robert Mueller เปิดเผยรายงานพฤติกรรมของนายโดนัลด์ ทรัมป์ออกมาเมื่อใด จะมีผล Devastating ต่อประธานาธิบดีทรัมป์อย่างแน่นอน

ในขณะเดียวกัน นักกฎหมายมหาชนอีกหลายคนได้ให้ความเห็นว่า ถ้านายทรัมป์พยายามใช้กลวิธีขัดขวางมิให้ที่ปรึกษาพิเศษปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ ก็จะไม่ได้ผล หากนายมัลเลอร์สามารถทำรายงานละเอียดของคดีและให้ Federal Grand Jury ซึ่งมีอยู่แล้วนำเสนอศาลได้ และในขณะเดียวกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำลังจัดทำบทบัญญัติเพื่อปกป้องสถานะของ Special Counsel มิให้ถูกประธานาธิบดีขับออกจากหน้าที่ ซึ่งมีข่าวมากว่าหนึ่งปีแล้วว่านายทรัมป์ต้องการจะขัดขวางมิให้นาย Mueller ทำหน้าที่ต่อไปได้ (ขอชี้แจงว่านาย Mueller เป็นอดีตผู้อำนวยการ FBI ซึ่งประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชให้ทำหน้าที่สืบสวนคดีการก่อการร้ายที่ World Trade Center และที่อื่นๆ ที่เรียกกันว่า 9/11 จนสามารถทราบได้หมดว่าใครมีส่วนก่อเหตุบ้าง และเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือในความถี่ถ้วนของการสืบสวนและสอบสวน โดยไม่หาชื่อเสียงในทางใด และเป็นคนที่มิได้หาชื่อเสียงในทางสาธารณะด้วยการให้ข่าวต่อสื่อมวลชนแต่อย่างใด)

เรื่องนี้คงจะใช้เวลาไปอีกนานพอสมควร เพราะนายโดนัลด์ ทรัมป์มิได้สำนึกถึงความผิดอันใหญ่หลวงที่เขาได้ทำมา ผู้ที่ทราบเรื่องมานานได้แต่งหนังสืออันแสดงชัดว่านายทรัมป์ได้ทำอะไรมาบ้าง ในช่วงเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา นับย้อนหลังไปถึงภริยาคนแรกของเขาที่เป็นชาวเช็กสมัยที่ยังเป็นคอมมิวนิสต์ภายใต้สหภาพโซเวียต และความพยายามของฝ่ายข่าวกรองรัสเซียที่จะ Recruit เขา ซึ่งความพยายามดังกล่าวนี้ได้มีความเข้มข้นและต่อเนื่องขึ้นเมื่อวลาดิเมียร์ ปูติน เข้ามาเป็นผู้นำ อันประจวบกับความก้าวหน้าทางเท็คโนโลยี ซึ่งช่วยให้รัสเซียสามารถดำเนินการอันอุกอาจดังจะเห็นได้จากการแทรกแซงการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อปี 2016 ซึ่งช่วยผลักดันให้นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้เป็นประธานาธิบดี ตามที่ประชาคมข่าวกรองของสหรัฐยืนยันว่า “Hurt Hillary and help Trump” อันเป็นแนวทาง

เดียวกับที่ปูตินแถลงต่อชาวโลกในการให้สัมภาษณ์คู่กับประธานาธิบดีทรัมป์หลังการประชุมขั้นสุดยอดที่กรุงเฮลซิงกิซึ่งจนบัดนี้ก็ไม่มีใครทราบว่า ทั้งสองผู้นำพูดในประเด็นใดกันบ้าง

จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้แก่การเรียกร้องให้ทุกคนที่อยู่ในวงราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงยุติธรรม ซึ่งคุม FBI ด้วย มีความจงรักภักดีต่อเขา มิใช่ต่อรัฐธรรมนูญซึ่งอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น และนี่เป็นเหตุผลที่ประธานาธิบดีทรัมป์สั่งปลดนายเจมส์ โคมี่ย์ อดีตผู้อำนวยการ FBI มาแล้ว เพราะไม่ยอมรับว่าจะจงรักภักดีต่อเขาโดยยุติการสืบสวนและสอบสวนเรื่องความสัมพันธ์ของคณะผู้รณรงค์หาเสียงให้เขาและตัวเขาเองกับรัสเซีย ตามรายงานข่าวเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน โดนัลด์ ทรัมป์ได้สั่งให้คณะกรรมาธิการยุติธรรมของสภาผู้แทนราษฎรในส่วนของพรรครีพับลิกันดำเนินการสอบสวนนายเจมส์ โคมีย์ อดีตผู้อำนวยการ FBI ซึ่งเขาสั่งปลดไปแล้ว และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Lynch) สมัยประธานาธิบดีโอบามา ไม่ทราบแน่ว่าด้วยเหตุผลอะไร แต่เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา นายโคมี่ย์เปิดเผยว่า เขาไม่ขัดข้องแต่ยืนยันให้เป็นการสอบปากคำต่อสาธารณะ (Public hearing)

ในวันเดียวกัน นายทรัมป์ได้กล่าวหาฝ่ายตุลาการว่าเป็นคนของโอบามาจึงลำเอียง เป็นเหตุให้นาย John Roberts ประธานศาลสูงสุดซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชจากพรรครีพับลิกันต้องทำในสิ่งที่ Chief Justice of the Supreme Court จำเป็นต้องออกคำแถลงว่า ผู้พิพากษาศาลทั้งหมดมิใช่เป็นคนของพรรคเดโมแครต พรรครีพับลิกันหรือกลุ่มการเมืองใดทั้งสิ้น เพราะทุกคนจะต้องพิพากษาอรรถคดีทั้งหมดด้วยความเป็นอิสระ (Independence) นักกฎหมายและรัฐศาสตร์เกือบทั้งประเทศได้ให้ความเห็นพ้องกันว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ดูจะไม่เข้าใจระบอบการปกครองของสหรัฐ ซึ่งยึดถือหลักการคานอำนาจหรือ Checks and Balances คือตุลาการ บริหารและนิติบัญญัติ

ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา Special Counsel Robert Mueller ได้ออกคำฟ้อง (Indictment) หลายฉบับ เพื่อดำเนินคดีกับผู้ใกล้ชิดของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ในข้อหาหลายประการ ทั้งกับชาวอเมริกันและชาวรัสเซีย ซึ่งในกลุ่มหลังนี้มีบรรดามหาเศรษฐีหรือ Oligarch ผู้ใกล้ชิดกับนายปูติน และจารชนทหาร GRU ล่าสุด คือเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน นายมัลเลอร์ได้กล่าวหาว่า นาย Paul Manafort อดีตหัวหน้าคณะผู้หาเสียงของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ให้การเท็จต่อ FBI อันเป็นการละเมิด Plea bargain ที่ได้ทำไว้ ซึ่งจะทำให้โทษที่ศาลในมลรัฐเวอร์จิเนีย และในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ตัดสินไว้แล้ว หนักขึ้นอีก

โดยที่ผลการเลือกตั้งกึ่งวาระเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน ศกนี้ ทำให้พรรคเดโมแครตได้เป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) แม้ว่าพรรครีพับลิกัน

จะยังคงเป็นฝ่ายเสียงข้างมากอยู่บ้างในวุฒิสภา (Senate) ก็ตาม องค์ประกอบของคณะกรรมาธิการต่างๆ ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามผลการเลือกตั้ง คณะที่มีผลตามมาเริ่มแต่เดือนมกราคม ศกหน้า ได้แก่คณะกรรมาธิการการข่าวกรองของสภาผู้แทนราษฎร โดย ส.ส. Adam Schiff จากพรรคเดโมแครตจะขึ้นมารับตำแหน่งประธานคณะกรรมาธิการ ด้วยความตั้งใจที่จะผลักดันประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างนายโดนัลด์ ทรัมป์และพวกกับรัสเซียให้ถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรมเสียที เพราะนายเดวิน นูเนส จากพรรครีพับลิกันซึ่งเคยเป็นประธานกรรมาธิการการข่าวกรอง ได้พยายามช่วยนายโดนัลด์ ทรัมป์ด้วยการบิดเบือนข้อมูลลับตลอดมา ซึ่งได้เคยรายงานมาก่อนหน้านี้แล้ว

ตามรายงานด่วนมากในวันที่ 29 พฤศจิกายน ศาลสหรัฐได้รับฟังคำสารภาพของนาย Michael Cohen ทนายความส่วนตัวของโดนัลด์ ทรัมป์ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ว่าคำให้การของเขาก่อนหน้านี้ที่ว่า ทรัมป์มิได้มีความเกี่ยวข้องกับโครงการอื่นใดในรัสเซีย นั้นไม่ตรงต่อความจริง เพราะในระยะตั้งแต่เดือนมกราคม 2016 ต่อมาจนถึงเวลาที่มีการเลือกตั้งแล้ว โดนัลด์ ทรัมป์มีโครงการสร้าง Trump Tower ที่กรุงมอสโก โดยอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลรัสเซีย ซึ่งเรื่องนี้ไม่มีการเปิดเผยจากฝ่ายใดมาก่อน แต่มีอันตรายในทางคดีมาก

ข่าวนี้กระจายออกไปในขณะที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์และเมลาเนีย สตรีหมายเลขหนึ่ง กำลังจะไปขึ้นเครื่องบินประจำตำแหน่งหรือ Air Force One เพื่อเดินทางไปร่วมการประชุมกลุ่ม 20 ที่กรุงบัวนอส แอเรส ประเทศอาร์เจนติน่า

ปฏิกิริยาขั้นแรกของประธานาธิบดีได้แก่การปฏิเสธคำให้การของนาย Cohen โดยให้เหตุผลว่า Cohen เป็นคนอ่อนแอและกล่าวเท็จ เพื่อจะให้ศาลลดโทษที่เขาได้รับจากคำพิพากษาในข้อหาต่างๆ ก่อนหน้านั้น และว่า เขา (ทรัมป์) ไม่มีโครงการใดๆ ในรัสเซีย อีกไม่นานต่อมา ทรัมป์ได้ทวีตข้อความจากในเครื่องบินประจำตำแหน่งขอยกเลิกการนัดหมายพบกับประธานาธิบดีปูตินระหว่างที่อยู่ในบัวโนส แอร์เรส ด้วยเหตุผลว่า ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครนยังมิได้คลี่คลายไปในทางที่ดีพอ

นาย Matthew Chance ผู้สื่อข่าวอาวุโสของ CNN ประจำกรุงมอสโกตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ปูตินคงจะเบื่อโลกที่จะต้องมาคอยแก้ต่างให้แก่โดนัลด์ ทรัมป์ครั้งแล้วครั้งเล่าจนไม่แน่ใจว่า เขาจะเปลี่ยนแนวทางการแถลงชี้แจงข่าวเกี่ยวกับโดนัลด์ ทรัมป์เป็นแนวอื่นอย่างใด และเมื่อไหร่

ตามรายงานข่าวล่าสุดเมื่อเวลา 3.22 น. คืนวันที่ 1 ธันวาคม ตามเวลาในประเทศไทย พลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ได้กล่าวที่มลรัฐแคลิฟอร์เนียว่า เมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมานี่เอง รัสเซียได้เข้ามา “muck” ระบอบประชาธิปไตยของ

สหรัฐอย่างชัดแจ้งอันหมายถึงการที่รัสเซียได้เข้ามาแทรกแซงการเลือกตั้งกึ่งวาระนั่นเอง นับเป็นครั้งแรกที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้ชี้ชัดเช่นนั้น อันเป็นการยืนยันข่าวที่สำนักข่าวกรองของสหรัฐได้รายงานมาตลอดและประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ได้มีท่าทีปฏิเสธตามที่ปูตินยืนกรานเช่นเดียวกัน

ข่าวด่วนมาก ส่งเมื่อเวลาค่ำวันที่ 14 พฤศจิกายน

เมื่อเวลา 19.00 น. ตามเวลาในกรุงลอนดอน วันที่ 14 พฤศจิกายน เธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักรได้แถลงข่าวที่ทำเนียบหมายเลข 10 ถนนดาวนิ่งว่า คณะรัฐมนตรีทั้งคณะที่ได้ประชุมต่อเนื่องมาถึงห้าชั่วโมง และเห็นชอบ collectively ตามข้อเสนอ BREXIT ฉบับล่าสุดที่ได้เจรจากับสหภาพยุโรป โดยไม่มีผู้ใดลาออก ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างข้อตกลงล่าสุดนี้จะส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติเป็นอย่างดี ร่างข้อตกลงฉบับนี้จะได้รับการนำเสนอต่อสภาสามัญเพื่อการอภิปรายในวันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน แต่จะยังไม่มีการลงมติในชั้นนี้

ในเวลาใกล้เคียงกัน นายมิเชล บาร์เนียร์ (Michel Barnier) ผู้เจรจาฝ่าย EU ได้แถลงรายละเอียดของข้อตกลงมากกว่าที่นายกรัฐมนตรีเมย์ชี้แจง ว่าได้รับ Decisive progress ในการเจรจากับ UK มีการกล่าวถึงพิธีการในชายแดนติดต่อกับไอรแลนด์ โดยจะไม่มีสิ่งที่เรียกกันว่า Hard border พิธีการของสหภาพศุลกากร (Customs Union) ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้จะได้รับการพิจารณาในการประชุมขั้นสุดยอดในไม่กี่วันนี้ (รายงานต่อมาแจ้งว่าจะเป็นวันที่ 25 พฤศจิกายน ศกนี้)

การอภิปรายร่างข้อตกลงในวันพฤหัสบดี พรุ่งนี้ จึงมีความสำคัญมาก เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดมาเกิดขึ้นจากสมาชิกในพรรคคอนเซอร์เวตีฟอันเป็นพรรครัฐบาลเอง

รายงานข่าวด่วนมาก ส่งเวลา 01.54 น.คืนวันที่ 15-16 พฤศจิกายน (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) เรื่อง วิกฤตการณ์การออกจากสหภาพยุโรปหรือไม่

ตามรายงานด่วนมากเมื่อคืนวันพุธ กล่าวถึงร่างข้อตกลงล่าสุดเกี่ยวกับการที่สหราชาณาจักรจะถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป ซึ่งนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ ได้ตอบโต้ในการอภิปรายต่อสภาสามัญ ในวันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน วันนี้ อันเป็นไปอย่างเผ็ดร้อน เพราะหัวหน้าพรรคคอนเซอร์เวตีฟ ได้ถูกโจมตีจากทุกฝ่ายอย่างหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสมาชิกในพรรคเดียวกัน และมีรัฐมนตรีกับสมาชิกหลายคนได้ลาออกจากตำแหน่ง เริ่มมาแต่นาย Dominic Raab รัฐมนตรีผู้เจรจา BREXIT กับรัฐมนตรี Junior

อีกหลายคน รวมทั้งข้อเสนอจาก Brexiteer ตัวนำคนหนึ่ง อันได้แก่นาย Jacob Rees-Mogg ให้มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี แต่ในชั้นนั้นยังไม่ปรากฏชื่อผู้ที่จะมารับตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลคนใหม่

ในคำอภิปรายของนายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ สิ่งที่ได้รับการนำเสนอมิใช่ร่างข้อตกลงตามที่คิดกัน แต่เป็นเอกสารที่เมย์เรียกว่า Backstop ซึ่งจะนำมาใช้เมื่อการถอนตัวไม่มีความตกลงฉบับสมบูรณ์ที่จะนำมาใช้ได้

ตามร่างดังกล่าว ซึ่งยาว 585 หน้า เมื่อถึงกำหนด สหราชอาณาจักรจะยังคงอยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ของ EU ต่อไปอีก 21 เดือน จากการถอนตัวในวันที่ 29 มีนาคม 2019 และหากจะมีความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี ก็จะเป็นไปตามแนวทางเฉพาะสหราชอาณาจักร มิใช่ตามแนวข้อตกลงกับนอร์เวย์หรือแคนาดา และจะครอบคลุมเงื่อนไขมากกว่า WTO

ความดุเดือดของการอภิปรายในสภาสามัญตลอดสามชั่วโมง ทำให้หลายฝ่ายไม่แน่ใจว่า เธรีสซ่า เมย์จะพ้นตำแหน่งไปภายในสัปดาห์นี้หรือไม่ แม้ว่าในชั้นนี้ จะไม่มีตัว Leadership challenge ชัดเจนก็ตาม

นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์เข้มแข็งมากกว่าที่เคยคาดหมายเธอมาก่อน การเคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต่อเนื่องมาถึง 6 ปีโดยต้องรับเรื่องหนัก ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อต้านการก่อการร้าย อาจเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เธอสามารถเผชิญกับปัญหาหนัก ๆ ได้ ซึ่งจะต้องติดตามดูต่อไป เพราะขณะนี้ เธอต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทั้งทางรัฐบาลและทางรัฐธรรมนูญ แม้อังกฤษจะไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม

ต่อมาในวันนี้ มีข่าวจากทำเนียบนายกรัฐมนตรีว่า จะมีการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในเวลา 17.00 น. ตามเวลาในกรุงลอนดอน อันนำไปสู่การคาดคะเนในทางต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่า เธอคงจะถอดใจแล้ว อันหมายถึงการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตลอดวันนี้ เงินตราปอนด์ได้มีค่าตกลงอย่างหนักในส่วนเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐและยูโร และอยู่ในภาวะผันผวน (Volatility) ต่อเนื่องกันมา

เมื่อถึงเวลา นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ได้ปรากฏตัวที่แท่นกล่าวคำปราศรัยด้วยความมั่นใจ เธอได้กล่าวนำไปเพียงสองสามประโยค ผู้สื่อข่าวหญิงจาก บีบีซี ก็ได้ตั้งคำถามขึ้นมากลางคัน ตามด้วยคำถามจากสำนักข่าวอีกหลายแห่ง ปรากฏว่า คำตอบทั้งหมดแสดงถึงความมุ่งมั่นของเธรีสซ่า เมย์ที่จะสู้ต่อไป เธอกล่าวว่า สหราชอาณาจักรได้เป็นสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจแห่งยุโรปและสหภาพยุโรปมาถึง 40 ปีแล้ว การถอนตัวด้วยการรื้อปมผูกพันต่าง ๆ ย่อมมิใช่เรื่องง่าย ในขณะเดียวกัน ผู้ที่ต้องการให้ออกจากสหภาพยุโรป ก็ไม่มีผู้ใดที่เสนอทางเลือกว่าจะออกมาในทางใด ประชาชนชาวสหราชอาณาจักรได้ออกเสียงในการลงประชามติเมื่อสองปีมาแล้วว่าให้ออก โดยไม่มีผู้ใดเสนอทางเลือกที่ชัดเจน ในส่วน

ที่เป็นพันธกรณีทางกฎหมาย นั้น สหราชอาณาจักรจะต้องปฏิบัติตามทุกประการ สิ่งสำคัญที่เธอจะยึดมั่นโดยไม่เสื่อมคลายตลอดการเจรจาได้แก่การรักษาไว้ซึ่งบูรณภาพแห่งดินแดน (Integrity) ของประเทศชาติ

ร่างข้อตกลงเมื่อวันพุธจะได้รับการพิจารณาลงมติในสภาสามัญหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ในชั้นนี้ ส่วนทางสหภาพยุโรป นั้น มีกำหนดจะประชุมขั้นสุดยอดในวันที่ 25 พฤศจิกายน ศกนี้ เพื่อจะรับหรือไม่รับข้อตกลงดังกล่าว โดยประธานสหภาพยุโรป Donald Tusk แถลงในวันนี้ (15 พฤศจิกายน) ว่า “We have a long road ahead on both sides.”

การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของรัฐบาลประการแรกได้แก่การหาตัวบุคคลมาเพิ่มในคณะรัฐมนตรีให้ครบถ้วน ผู้ที่ได้เข้าร่วมคณะรัฐมนตรีในชั้นแรกนี้ได้แก่ การแต่งตั้งนาย Michael Gove อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเคยสนับสนุน ให้นายบอริส จอห์นสันแกนนำคนหนึ่งของฝ่าย Leave เป็นหัวหน้ารัฐบาล แต่เปลี่ยนใจ เพราะเห็นว่านายจอห์นสันขาดความสามารถพอ โดยนาย Michael Gove เสนอตัวเองเข้าแข่งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าด้วยสิ่งแวดล้อม แต่งตั้งให้นาย Stephen Barclay เป็น Brexit Minister นำ Amber Rudd ผู้สืบตำแหน่งรัฐมนตรีมหาดไทยจากเธรีสซ่า เมย์ แต่ต้องลาออกไป เพราะกรณี Wind rush ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่เธรีสซ่า เมย์ พอไว้วางใจได้ เว้นแต่คนหนึ่ง

การนำนาย Michael Gove ซึ่งเป็นฝ่าย Leave เข้ามาร่วมคณะรัฐมนตรี จะต้องจับตาดูเพราะไม่อาจคาดเดาแนวคิดของเขาได้ในชั้นนี้ โดยเขาได้หักหลังนายบอริส จอห์นสันมาแล้ว

ในวันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ได้ไปออกรายการวิทยุ LBC เพื่อตอบปัญหาผู้ฟังเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหน้า อันเป็นการต่อสู้อีกทางหนึ่ง โดยเป็นที่ทราบกันว่า แม้จะได้ตั้งนาย Stephen Barclay ให้เป็น Brexit Minister คนใหม่แล้ว แต่ เธรีสซ่า เมย์คงจะคุมการเจรจากับสหภาพยุโรปอย่างใกล้ชิดเองต่อไป

สำหรับความเป็นไปได้ที่จะให้มีการลงประชามติครั้งที่ 2 นั้น คงจะยาก เนื่องด้วยเธรีสซ่า เมย์เองไม่เห็นด้วย ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าเห็นคล้อยตาม Emmanuel Macron แห่งฝรั่งเศส Tony Blair อดีตนายกรัฐมนตรีสังกัดพรรคแรงงาน และอาจรวมถึงแองเกลา แมร์เคิ่ลด้วย แต่ต่างก็เข้าใจว่า เวลาอาจจะสายเกินไปแล้ว เพราะเธรีสซ่า เมย์ได้ใช้ข้อบทที่ 50 ของสนธิสัญญาลิสบอนไปแล้วอย่างเป็นทางการ หากถึงวันที่ 29 มีนาคม 2019 อันเป็นเส้นตายที่จะต้องออก ทั้งสองฝ่ายไม่อาจบรรลุข้อตกลงใดๆ ได้ คือสภาวะของ No deal จะหันไปใช้ตามขั้นตอนของ Backstop ได้หรือเปล่าและรัฐสภาสหราชอาณาจักรจะให้ความเห็นชอบหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ทราบรายละเอียดของข้อตกลงต่างๆ พอที่จะให้คำตอบได้ในชั้นนี้

ในรายการตอบคำถามทางวิทยุเมื่อวันศุกร์ พิธีกรได้ตั้งคำถามว่า หากหาข้อตกลง

ที่พอใจไม่ได้ เธอจะคิดถึงการลาออกหรือไม่ เธรีสซ่า เมย์ตอบสั้นๆ เพียงว่า “No”

ในวันหยุดสุดสัปดาห์ วันนี้ นาย Jeremy Corbyn หัวหน้าพรรคฝ่ายค้าน แถลงท่าทีต่อข้อเสนอ Backstop ว่าเขาจะออกเสียงไม่เห็นด้วย หากเนื้อหาเป็นไปตามที่เป็นอยู่ในร่างที่ได้มีการอภิปรายในวันพฤหัสบดี

เธรีสซ่า เมย์ใช้เวลาในการชักนำความสนับสนุนจากภาคเอกชนอย่างไม่ถดถอย โดยในวันจันทร์ที่ 19 พฤศจิกายน ได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อ CBI หรือสภาอุตสาหกรรมอังกฤษ และย้ำถึงเจตนารมณ์ของเธอที่จะผลักดันข้อตกลงที่ได้เจรจามาแล้วต่อไป ด้วยเหตุผลว่าการเปลี่ยนแปลงตัวนายกรัฐมนตรีในขณะนี้จะไม่ช่วยให้การเจรจา Brexit ง่ายขึ้นแต่อย่างใด

ในขณะเดียวกัน รายงานจากกรุงบรัสเซลส์แจ้งว่า การประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงกับสหราชอาณาจักรยังมีอยู่สืบต่อมา อันแสดงว่า สมมติฐานของสหภาพยุโรปที่จะมีการประชุมขั้นสุดยอดในวันที่ 25 พฤศจิกายน ตามกำหนดเดิมยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ตามรายงานสื่อต่างๆ ในวันที่ 22 พฤศจิกายน สหภาพยุโรปได้ให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างความตกลงว่าด้วยสัมพันธภาพระหว่างสหราชอาณาจักรกับสหภาพยุโรปหลังจากที่ UK ออกจาก EU ซึ่งเธรีสซ่า เมย์ได้ออกคำแถลงสั้นๆ จากทำเนียบแสดงความพอใจ เพราะมีเนื้อหา “right for the whole of the UK” สิ่งที่เธอกล่าวถึงได้แก่ปฏิญญาทางการเมือง (Political Declaration) ซึ่งวางกรอบว่าจะดำเนินการอย่างไรกับประเด็นทางการค้า ความมั่นคงและประเด็นอื่นๆ ต่อจากร่างในเรื่องต่างๆ เมื่อถึงเวลาที่ UK จะออกจากสหภาพในวันที่ 29 มีนาคม 2019 โดยนายกรัฐมนตรีจะมีถ้อยแถลงต่อสภาสามัญในเวลา 15.00 น. วันนี้ ที่ 22 พฤศจิกายน

การอภิปรายที่มีขึ้นไม่ได้ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงร่างปฏิญญาทางการเมืองแต่อย่างใด คำอภิปรายของนาย Jeremy Corbyn หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านดูจะแถลงไม่ตรงประเด็นนัก อันอาจเป็นวิธีการไม่รัดตัวเอง เพื่อให้ฝ่ายค้านยืนตามร่างที่ฝ่ายรัฐบาลได้เจรจามาและได้รับความเห็นชอบในหลักการของสหภาพยุโรป

ก่อนถึงวันประชุมครั้งสำคัญในวันอาทิตย์ ที่ 25 พฤศจิกายน สเปนได้ยกปัญหาแต่ดั้งเดิมขึ้นมา อันเกี่ยวกับอธิปไตยเหนือเกาะหิน Gibraltar ตรงปากทางเข้าสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษมาเก่าแก่ แต่แม้จะเป็นเกาะหินเล็กๆ ก็สร้างปัญหาใหญ่ได้ แม้ชาวเกาะจะเป็นคนอังกฤษ แต่สเปนก็ต้องการจะครอบครอง โดยคราวนี้จะถือเป็นอุปสรรคสำคัญของการจะรับหรือไม่รับข้อตกลง Brexit ในวันอาทิตย์ พรุ่งนี้

ตามรายงานข่าวในคืนวันที่ 24 พฤศจิกายน นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ซึ่งได้เดินทางไปถึงกรุงบรัสเซลส์แล้ว ได้หารือกับนาย Jean-Claude Juncker ประธานคณะกรรมาธิการของสหภาพยุโรป และได้รับคำยืนยันว่า ร่างความตกลงทั้งหมดจะได้รับความเห็นชอบ

รวมทั้งประเด็น Gibraltar ด้วย รายงานข่าวบางกระแสแจ้งว่า การประชุมในวันอาทิตย์พรุ่งนี้ คงจะเป็นเสมือน “ตรายาง” มากกว่า ซึ่งก็จะต้องติดตามข่าวต่อไป เพราะฝ่าย EU มีสมาชิกอยู่ทั้งหมด 27 ประเทศ สหราชอาณาจักรซึ่งจะออกไปในปีหน้าเคยเป็นประเทศที่ 28 แต่ความผูกพันกันนั้นจะไม่ขาดจากกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความมั่นคง ซึ่งสหราชอาณาจักรจะยังเป็นพลังสำคัญอยู่ต่อไป

การประชุมขั้นสุดยอดของสหภาพยุโรปที่กรุงบรัสเซลส์มีขึ้นตามกำหนด ในช่วงก่อนหน้าการประชุม นายกรัฐมนตรีเธรีสซ่า เมย์ได้ส่งจดหมายเปิดผนึกถึงประชาชนชาวบริติชทั้งหมดถึงความสำคัญที่จะต้องเข้าใจและสนับสนุนร่างความตกลงออกจากสหภาพยุโรป เพราะมั่นใจว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการลงประชามติเมื่อเดือนมิถุนายน 2016 ทั้ง ๆ ที่ประชามตินั้นมิได้แจกแจงรายละเอียดของการออกจากสหภาพยุโรป

ในคืนก่อนการประชุม นาย Jean-Claude Juncker ประธานคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป ได้หารือกับนาย Pedro Sanchez นายกรัฐมนตรีสเปน เพื่อมิให้สร้างปัญหาเกี่ยวกับ Gibraltar ขึ้นมาในนาทีสุดท้าย อุปสรรคที่ไม่คาดคิดจึงได้รับการปัดเป่าไป และบรรยากาศของการประชุมครั้งประวัติศาสตร์จึงเริ่มขึ้นด้วยความปลอดโปร่ง

คณะเจ้าหน้าที่จากภาคี 27 ประเทศต่างให้ความเห็นชอบในร่างความตกลงต่าง ๆ ก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมขั้นสุดยอด เพื่อพิจารณาลงมติ ซึ่งกระบวนการขั้นสุดท้ายนี้ใช้เวลาเพียงไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง

ภาคีของสหภาพยุโรปมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่ารู้สึกเศร้าใจ (Sad) ที่สหราชอาณาจักรจะออกจากสหภาพยุโรป ด้วยคำพูดคล้าย ๆ กัน นาย Donald Tusk ประธานสหภาพยุโรป ย้ำว่า แม้สหราชอาณาจักรจะออกจากสมาชิกภาพของ EU แต่ก็ยังเป็นทั้งพันธมิตรและเพื่อนที่ใกล้ชิดของสหภาพยุโรป “to the end of days” นาย Jean-Claude Juncker ประธานคณะกรรมาธิการของสหภาพแสดงความเศร้าใจและความสลดใจที่สหราชอาณาจักรต้องออกไป นาย Michel Barnier หัวหน้าคณะผู้เจรจากล่าวว่า ทั้งสองฝ่ายดำเนินการเจรจามาด้วยดี ทำงานหนัก จนบรรลุความตกลงซึ่งเขามั่นใจว่า เป็นร่างความตกลงที่ดีที่สุดและเป็นความตกลงเดียวที่สามารถตกลงกันได้ ไม่มีความตกลงอื่นที่จะเลือกใช้อีกแล้ว ความพยายามของทั้งสองฝ่ายใช้เวลากว่าหนึ่งปีครึ่งในการเจรจา

นางแองเกลา แมร์เคิ่ล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี “รู้สึกเสียใจ แต่ก็โล่งใจที่ตกลงกันได้ด้วยดี” ส่วนประธานาธิบดี Emmanuel Macron เห็นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นแสดงถึงความ “Fragility” ของสหภาพยุโรปซึ่งจะต้องปฏิรูปโครงการยุโรปต่อไป

ทุกฝ่ายได้หันความสนใจไปสู่รัฐสภาที่เวสต์มินสเตอร์ อันเป็นด่านสำคัญมากที่จะต้องอภิปรายให้ความเห็นชอบต่อไป ทางฝ่ายสหภาพยุโรปถึงได้ย้ำแล้วย้ำอีกว่า ร่างความตกลง

ที่สหภาพฯ ได้ให้ความเห็นชอบแล้วในวันนี้ เป็นร่างเดียว ไม่มีร่างทางเลือกอื่นอีก ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะกว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ก็ใช้เวลาและการต่อรองอย่างหนัก

หากทุกอย่างผ่านไปได้ หรือแม้จะผ่านไปไม่ได้ สหราชอาณาจักรก็จะพ้นจากสมาชิกภาพของ EU ในวันที่ 29 มีนาคม ศกหน้า หากความตกลงที่ในวันนี้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา การเจรจาเพื่อทำความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีก็จะเริ่มขึ้น ตามขั้นตอนที่บัดนี้ตกลงกันแล้ว จะใช้เวลานานปานใด ยังไม่อาจจะทราบได้ในชั้นนี้

เธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร มิได้ปล่อยเวลาให้ผ่านไปแม้แต่น้อย โดยได้ชี้แจงสาระสำคัญของความตกลงในการถอนตัวจากสหภาพยุโรปให้ชาวบริติชทราบ จัดประชุมคณะรัฐมนตรีในช่วงเช้าของวันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน และไปประชุมกับสภาสามัญซึ่งเธอต้องโต้ตอบกับสมาชิกพรรคต่าง ๆ และสมาชิกในพรรครัฐบาลที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล

หากจะเกิดปัญหาขึ้น ก็เห็นจะเป็นเสียงคัดค้านในรัฐสภาของสหราชอาณาจักรเอง นาย Jeremy Corbyn ได้อภิปรายคัดค้านความตกลงและลงท้ายว่าเขาจะไม่ยอมรับ (Reject) ความตกลงที่นายกรัฐมนตรีได้เจรจามา แต่นี่เป็นเพียงคำอภิปรายขั้นต้นเท่านั้น ท่าทีของสมาชิกพรรครัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่าย Back bench ที่ไม่เห็นด้วยกับผลการเจรจาของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งนายบอริส จอห์นสัน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ยังคงเป็นเช่นเดิม แต่แม้นายกรัฐมนตรีเมย์จะต้องตอบโต้การอภิปรายอย่างหนักต่อเนื่องกันหลายชั่วโมง แต่ในชั้นนี้ ยังไม่มีความมั่นใจว่า รัฐบาลจะหาเสียงสนับสนุนได้มากถึง 320 หรือไม่ เพราะ 90 เสียงในพรรครัฐบาลยังขวางอยู่เช่นเดิม ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งคาดว่า รัฐบาลคงจะต้องหาเสียงมาบ้างจากพรรคฝ่ายค้าน พรรคลิเบรอล เดโมแครตและมิให้เสียเสียงจากพรรค DUP จากไอร์แลนด์เหนือซึ่งร่วมรัฐบาลอยู่แล้วไป เวลาที่จะต้องรวบรวมเสียงสนับสนุนให้พอมีเพียง 2 สัปดาห์ เพราะเธรีสซ่า เมย์ได้แถลงในวันนี้ว่าจะต้องระดมความสนับสนุนให้พอก่อนเทศกาลคริสต์มาส

เพราะความจำเป็นที่จะต้องได้รับความสนับสนุนอย่างมากพอ เธรีสซ่า เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร จึงทุ่มเทความพยายามอย่างมาก โดยได้เดินทางไปชี้แจงรายละเอียดของความตกลงกับประชาชนทั่วประเทศ เช่นเดียวกับการหาเสียงเลือกตั้ง แต่จะได้ผลมากน้อยเพียงใดต้องติดตามข่าวต่อไป ไม่แต่เท่านั้น ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น นาย Mark Carney ผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติอังกฤษ ก็ได้ออกมาแถลงถึงผลร้ายของการออกมาจากสหภาพยุโรปโดยไม่มีความตกลง (No deal) ต่อสถานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศเมื่อวันพุธที่ 28 พฤศจิกายน อันเป็นการวิเคราะห์ที่น่ารับฟังมากและชาวบริติชควรจะตระหนักรู้ให้ดี เพราะเกี่ยวกับความอยู่ดีกินดีของทุกคน

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวที่ข้าพเจ้าได้ทำมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในความสัมพันธ์ทางการเมือง การสังคมและการเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาหลายสิบปีแล้ว นั้น

มีช่วงหนึ่งในระหว่างยังรับราชการอยู่ ถ้าจำไม่ผิดขณะที่เป็นเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม ข้าพเจ้าได้แนะนำให้กระทรวงการต่างประเทศติดตามความเคลื่อนไหวในภูมิภาคทั้งหมดของโลกโดยทำเป็นแผนที่แสดง “จุดวิกฤตหรือ Crisis points” หรือ “Flash points” ซึ่งจะสามารถแก้ไขเพิ่มเติมหรือดัดแปลงได้ตลอดเวลาตามความเป็นไปของสถานการณ์ เพื่อให้เห็นทั่วกัน เนื่องจากระยะนั้น ได้จัดหน่วยงานเป็นกรมภูมิภาคแล้วและยังคงกรมและหน่วยงานเฉพาะกิจไว้ด้วย จะได้รับทราบในวงกว้าง เนื่องจากเหตุการณ์บางอย่างมีหลายมิติ กระทรวงฯ จะได้ทำตามคำแนะนำหรือไม่ ขอไม่กล่าวถึง เพราะถึงอย่างไรก็ได้มาช่วยทำรายงานและวิเคราะห์ข่าวให้แล้ว อันถือเป็นประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ผู้ใดจะใช้ประโยชน์หรือไม่ก็สุดแท้แต่ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตันท่านหนึ่งได้มีสารขอบคุณข้าพเจ้ามาและเรียกการจัดทำประมวลเหล่านี้ว่าเป็น “วิทยาทาน” ท่านผู้นี้เกษียณอายุราชการไปแล้ว อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดท่านหนึ่งได้แสดงความขอบคุณมาและว่า ประมวลรายงานฯ ที่ส่งไปให้ท่านด้วยนั้น ช่วยให้ท่านมี “โลกทัศน์” กว้างขึ้นอย่างมาก

อันที่จริง วิกฤตการณ์ระหว่างประเทศตลอด 70 ปีเศษที่ผ่านมานับจากการยุติลงของสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อปี 1945 และการสถาปนาองค์การสหประชาชาติในปีเดียวกัน สะท้อนถึงความเบาบางลงของการเมืองระหว่างประเทศ นักวิชาการบางคนได้กล่าวถึงบทบาทของการที่ประเทศมหาอำนาจยอมรับสิ่งที่เรียกกันว่า Nuclear Deterrence ซึ่งก็มีส่วนถูกต้องบ้าง เพราะโลกในรอบ 70 ปีนี้มิใช่ว่าจะปลอดจากการสงครามในขอบเขตจำกัด (Limited wars) เสียทีเดียว อาทิ สงครามเกาหลี (1950-1953) สงครามเวียดนาม สงครามในตะวันออกกลางซึ่งเกิดขึ้นหลายครั้งจนถึงปัจจุบันนี้ สงครามในอัฟกานิสถาน ฯลฯ ไม่นับสงครามกลางเมือง เช่นในซีเรียกับเยเมน ความขัดแย้งด้วยอาวุธ และสงครามต่อต้านการก่อการร้ายซึ่งคู่รบส่วนใหญ่เป็น Non-state actors

เมื่อไม่กี่วันมานี้ ได้เกิดวิกฤตการณ์อันไม่ควรมองข้ามเนื่องจากเป็นการปะทะกันในดินแดนที่มีเหตุขัดแย้งกันมาก่อน คือการปะทะกันทางเรือระหว่างรัสเซียกับยูเครนในช่องแคบ Kerch ซึ่งเชื่อมต่อระหว่าง Sea of Azov กับทะเลดำ ใกล้กับแหลมไครเมียของยูเครนที่ถูกรัสเซียเข้ายึดและผนวกเป็นดินแดนของตน ทั้งไครเมียและยูเครนเป็น “จุดวิกฤต” ที่เป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศระหว่างยูเครนกับรัสเซียและรัสเซียกับสัมพันธมิตรตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนาโต้ ขณะนี้

(29 พฤศจิกายน) เป็นเวลาเนิ่นไปที่จะชี้ชัดถึงสาเหตุของวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศล่าสุดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะต่างฝ่ายต่างอ้างว่า อีกฝ่ายหนึ่งได้ยั่วยุจนนำไปสู่การปะทะกัน โดยรัสเซียได้ยึดเรือของยูเครนไป 3 ลำ พร้อมลูกเรืออีกจำนวนหนึ่ง

วิกฤตการณ์ในขณะนี้มีศักยภาพที่จะกลายเป็นเหตุรุนแรงได้ เพราะยูเครนได้ขอให้สัมพันธมิตรนาโต้ส่งเรือรบไปคุ้มครองในทะเล Azov เพราะคาดว่า รัสเซียอาจจะเข้ายึดทะเลดังกล่าว เพื่อขยายเขตอำนาจของตน เนื่องจากปูตินนิยมการสร้างเขตอิทธิพลอันเป็นแนวคิดที่ล้าสมัย ในขณะเดียวกัน การเศรษฐกิจของยูเครนตามท่าเรือต่าง ๆ กำลังได้รับผลกระทบอย่างหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ท่าเรือของเมือง Mariupol รัฐบาลสหรัฐได้แสดงความสนับสนุนรัฐบาลยูเครน เช่นเดียวกับพันธมิตรอื่น ๆ

วิกฤตการณ์ที่ยูเครนต้องเผชิญเป็นเหตุผลที่คณะที่ปรึกษาของประธานาธิบดีทรัมป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายจอห์น โบลตัน และนายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ แนะนำให้ประธานาธิบดีทรัมป์ใช้ในการยกเลิกการพบปะกับประธานาธิบดีปูตินระหว่างการไปร่วมการประชุมกลุ่ม 20 ที่กรุงบัวโนส แอเรส โดยแจ้งมาจากเครื่องบินประจำตำแหน่งผู้นำสหรัฐขณะกำลังเดินทางไปอาร์เจนติน่า

แต่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์มีกำหนดการที่จะรับประทานอาหารและหารือข้อราชการกับประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีความขัดแย้งกันอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่ทรัมป์ได้เริ่มสงครามทางการค้า เพื่อพิจารณาร่วมกันว่าจะมีทางจัดทำความตกลงทางการค้าระหว่างกันได้หรือไม่ เนื่องจากความขัดแย้งทางการค้าที่นายทรัมป์ก่อเหตุขึ้น เริ่มมีผลกระทบในวงกว้างขึ้น อันเป็นธรรมดาเพราะสหรัฐกับจีนเป็นประเทศที่เศรษฐกิจใหญ่เป็นที่ 1 และ 2 ของโลก และสถาบันเศรษฐกิจและการเงินของโลกทั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund-IMF) ธนาคารโลก (World Bank) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ต่างเตือนว่า การเศรษฐกิจของโลกจะถดถอยลงในไม่ช้า ส่วนคำเตือนจากผู้เชี่ยวชาญอีกมากมายก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่นายทรัมป์ไม่รับฟัง จีนเองก็ได้แถลงหลายครั้งแล้วว่า “หากมีกิริยามาก็ย่อมจะมีปฏิกิริยากลับไป”

ดังที่ข้าพเจ้าได้นำเสนอในรายงานเช่นฉบับนี้ ทั้งโลกต้องวุ่นวายหรือ Chaos ตั้งแต่นายโดนัลด์ ทรัมป์เข้ามาเป็นประธานาธิบดี

ด้วยเหตุผลเดียวกัน การประชุมประเทศก้าวหน้าทางเศรษฐกิจหรือ G-7 การประชุมผู้นำเอเปคในปีนี้และเชื่อว่าการประชุม G-20 ที่กำลังมีอยู่ขณะนี้คงจะไม่มีคำแถลงร่วมของการประชุม สำหรับกลุ่ม 20 นี้ ทุกประเทศ นอกจากสหรัฐ เห็นควรยึดถือตามพหุนิยมหรือ Multilateralism และส่งเสริมการค้าเสรี โดยที่นายทรัมป์ได้เปลี่ยนนโยบายประเพณีทาง

เศรษฐกิจของสหรัฐด้วยการใช้นโยบาย Unilateralism และ Bilateralism กับยังไม่ลังเลที่จะใช้วิธี “Beggar Thy Neighbor” policy เพื่อเอาเปรียบประเทศอื่น

ข่าวด่วนมากจากนครฮิวสตัน มลรัฐเท็กซัส เมื่อเวลากลางคืนของวันที่ 30 พฤศจิกายนต่อ 1 ธันวาคม ศกนี้

อดีตประธานาธิบดี George Herbert Walker Bush ผู้นำคนที่ 41 ของสหรัฐ ซึ่งเกิดที่มลรัฐแมสซาชูเสททส์ เมื่อเดือนมิถุนายน 1924 ได้ถึงแก่อสัญกรรม เข้าใจว่าด้วยโรคพาร์กินสันแบบหนึ่งและ Congested heart problem ด้วยอายุ 94 ปี

ท่านประธานาธิบดีผู้วายชนม์เป็นบิดาของอดีตประธานาธิบดี George W. Bush และอดีตผู้ว่ารัฐการมลรัฐฟลอริด้า Jeb Bush ส่วน Barbara Bush อดีตสตรีหมายเลข 1 ภริยาของท่าน เสียชีวิตไปเมื่อเดือนเมษายนของปีนี้ เข้าใจว่าด้วยโรคลูคีเมียและโรคสูงอายุ (92)

ท่านประธานาธิบดีบุชเคยเป็นทหารในสงครามโลก ครั้งที่ 2 และเมื่ออายุเพียง 18 ปี ถูกทหารญี่ปุ่นยิงเครื่องบินที่ท่านอยู่ด้วยตก แต่ท่านได้ใช้ร่มชูชีพรักษาชีวิตไว้ได้ ท่านยังชอบกระโดดร่มเมื่อสูงอายุแล้ว ท่านได้เคยรับใช้ชาติหรือ Public service ในหน้าที่ต่าง ๆ อาทิเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง เอกอัครราชทูต ผู้แทนถาวรสหรัฐประจำสหประชาชาติ ในช่วงเดียวกันกับท่านเอกอัครราชทูตอานันท์ ปันยารชุน ในระยะที่จีนแผ่นดินใหญ่ได้รับมติของสมัชชาที่ต่อมาได้เข้าไปเป็นผู้แทนจีนในสหประชาชาติ ฯลฯ

ในฐานะประธานาธิบดีท่านได้มีส่วนอำนวยให้มิคาอิล กอร์บาชอฟร่วมกับท่านจัดการให้สงครามเย็นมี Soft landing ช่วยการรวมเยอรมนีเป็นประเทศหนึ่งเดียว แม้ว่า ความพยายามของท่านที่จะจัดให้มี world order จะไม่เป็นผลที่ทำให้ท่านพอใจได้ แต่ท่านก็ได้มีส่วนสร้างเสริมให้สหรัฐคงเป็นผู้นำของโลกเสรีได้ แม้ว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์จะนำมาซึ่งความเสื่อมสถานะก่อนที่ท่านจะวายชนม์ก็ตาม และคงจะเป็นเหตุนี้ที่ครอบครัวของท่านใช้เวลาพอสมควรว่าจะเชิญให้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ไปร่วมในพิธีศพของท่านหรือไม่ เช่นเดียวกับพิธีศพของอดีตวุฒิสมาชิกจอห์น แม็คเคนเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งประกาศล่วงหน้าว่าจะไม่เชิญ แต่ในที่สุด ก็ได้รับคำยืนยันว่า ทั้งประธานาธิบดีและสตรีหมายเลขหนึ่งจะได้รับคำเชิญให้ไปร่วมในพิธีศพ แต่จะเป็นที่ใดบ้างยังไม่ชัด เท่าที่พอทราบกัน หลังจากพิธีที่นครฮิวสตัน มลรัฐเท็กซัสแล้ว พิธีตั้งศพจะมีขึ้นที่หอกลาง (Capitol Rotunda) ของตึกรัฐสภา และพิธีทางศาสนาที่ National Cathedral หรือโบสถ์แห่งชาติในกรุงวอชิงตัน ก่อนจะนำกลับโดยทางรถไฟไปฝัง ณ Episcopal church ในนครฮิวสตัน มลรัฐเท็กซัส

ท่านประธานาธิบดีผู้วายชนม์มีอุปนิสัยพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่ถ่อมตน เมื่อท่านแข่งขันในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสมัยที่ 2 ท่านได้ปรารภว่า Politics does not have to be mean

and ugly และแม้ท่านจะปราชัยต่อ บิลล์ คลินตัน ในการเลือกตั้งวาระที่สอง ท่านก็ได้เป็นมิตรใกล้ชิดกับบิลล์ คลินตันและร่วมกับคู่แข่งต่อมาในการเดินทางมาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในแถบมหาสมุทรอินเดีย เมื่อเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่และมีสึนามิตามมา และยังร่วมกันให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติจากพายุ Katrina ด้วย

ตามรายงานในวันเสาร์ที่ 1 ธันวาคม รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศให้วันพุธที่ 5 ธันวาคมเป็นวันไว้อาลัยของชาติ (National mourning) เพราะเหตุจากการอสัญกรรมของอดีตประธานาธิบดีบุช และในระยะใกล้เคียงกัน ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งอยู่ระหว่างการประชุมกลุ่ม 20 ที่กรุงบัวโนส แอเรส ได้ยกเลิกการให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนซึ่งมีการนัดหมายไว้ก่อนหน้านี้เช่นกัน แต่ข่าวล่าจากกรุงบัวโนส แอเรส แจ้งว่า ทรัมป์และปูตินอาจจะพบกันอย่างไม่เป็นทางการได้ในระหว่างที่ทั้งสองอยู่ที่นั่น หากการพบปะระหว่างผู้นำทั้งสองเป็นไปเช่นเดียวกับที่มีขึ้นที่กรุงเฮลซิงกิ อันเป็นการพบปะกันตัวต่อตัว ก็ไม่มีรายงานอยู่ดี ว่าทั้งสองฝ่ายพูดอะไรกันบ้าง ตามรายงานข่าว ประธานาธิบดีทรัมป์จะเดินทางกลับสู่กรุงวอชิงตันในวันอาทิตย์ ที่ 2 ธันวาคม ศกนี้

เมื่อข้าพเจ้าได้รายงานข่าวครั้งแรกเกี่ยวกับชะตากรรมของนาย Jamal Khashoggi ชาวซาอุดิ อารเบีย ซึ่งมีตำแหน่งสุดท้ายเป็นคอลัมนิสต์ของหนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์ และได้หายตัวไปหลังจากที่ได้เดินเข้าไปในสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูลของตุรกี และได้เสนอความคืบหน้าต่อมาว่า นาย Jamal Khashoggi น่าจะถูกสังหารแล้วตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม ศกนี้

กรณีของนาย Khashoggi ว่าอะไรเกิดขึ้นแก่เขา นั้น ปรากฏชัดเป็นข่าวไปทั่วโลก โดยมีนัยยะทางการเมืองระหว่างประเทศดังที่ข้าพเจ้าได้คาดหมายไว้ในรายงานเดือนตุลาคม ศกนี้แล้ว เพราะมีบุคคลชั้นนำที่มิได้เป็นผู้กระทำการแล้ว แต่เพราะการใช้วาจาและมีพฤติกรรมอันทำให้หลีกเลี่ยงความเกี่ยวโยงได้ยาก

คนแรกได้แก่ Crown Prince MBS หรือโมฮัมเหม็ด บิน ซาลมาน แห่งซาอุดิ อารเบีย ซึ่งหลักฐานจากหลายประเทศยืนยันว่าเป็นผู้สั่งการให้สังหารนาย Khashoggi รายงานต่อมาแจ้งว่า สำนักข่าวกรองกลางของสหรัฐ (CIA) มีบันทึกเสียงการสื่อสารของ MBS และบันทึกของตุรกี

คนที่สองได้แก่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งได้พูดในทางต่าง ๆ เพื่อปกป้องเจ้าชายซาลมาน โดยอ้างว่าซาอุดิ อารเบียเป็นพันธมิตรของสหรัฐ และได้จ่ายเงินให้สหรัฐเป็นจำนวนมากเพื่อซื้ออาวุธ ซึ่งเขาไม่ต้องการให้เงินที่ได้มาหมดสิ้นไป และด้วยเหตุนี้เขาจึงไม่ต้องการฟังบันทึกเสียงของ CIA และรายงานจากแหล่งอื่น ไม่แต่เท่านั้น

เมื่อพลเอกเจมส์ แม็ตทิสและจิน่า ฮาสเปล ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง จะต้องไปบรรยายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสังหารนาย Khashoggi ให้สมาชิกวุฒิสภาทราบ ทำเนียบขาวก็ได้กันมิให้ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลางไปบรรยาย อันเป็นที่ทราบกันทั่วไป

หลังจากการบรรยาย วุฒิสภาสหรัฐได้ออกเสียงเห็นชอบกับการระงับการส่งอาวุธให้แก่ซาอุดิ อารเบียซึ่งนำไปใช้ในการทำสงครามกับประเทศเช่นเยเมน ซึ่งในระยะนี้กำลังอยู่ระหว่างการหาทางยุติการสู้รบกับพันธมิตรที่มีซาอุดิ อารเบียเป็นแกนนำ ภายใต้ความพยายามของสหประชาชาติ

ในชั้นแรก มีข่าวว่าซาอุดิ อารเบียและสหรัฐอาหรับ เอมิเรตส์จะร่วมในการยุติสงครามในเยเมนด้วย อันสะท้อนถึงผลกระทบจากการฆาตกรรมนาย Khashoggi และความกดดันที่มีต่อเจ้าชายซาลมาน แต่ไม่กี่วันต่อมา การโจมตีก็ได้กลับมีขึ้นอีก และเจ้าชาย MBS ได้เดินทางไปร่วมการประชุมกลุ่ม 20 ที่บัวโนส แอเรสด้วย อันแสดงถึงความไม่แยแสของประเทศเผด็จการเช่นซาอุดิ อารเบียต่อเสียงต่อต้านของชาวโลก คงมีแต่ประธานาธิบดีมาครองแห่งฝรั่งเศสเท่านั้นที่กล้าเผชิญหน้ากับ MBS และได้สอบถามถึง Khashoggi ด้วย

สำหับมาครองเอง ปัญหาการประท้วงจากการขึ้นภาษีน้ำมันอย่างรุนแรงในกรุงปารีสยังคงมีอยู่ ซึ่งประธานาธิบดีมาครองก็ไม่ยอมตามข้อเรียกร้อง อันทำให้ผู้ประท้วงและก่อความวุ่นวายถูกจับไปดำเนินคดีแล้ว 412 คน ล่าสุด มาครองได้ตัดสินใจจะประกาศสภาวะฉุกเฉินในกรุงปารีสเป็นครั้งแรก ประกาศสภาวะฉุกเฉินที่ได้รับการประกาศได้แก่ในสมัยอดีตประธานาธิบดีฟรองซัวส์ ออลลอง หลังจากเหตุการณ์ก่อการร้ายโดยกลุ่มไอซิสซึ่งเริ่มมาจากการสังหารหมู่กองบรรณาธิการนิตยสารชาลี เอ็บโดเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2558

ดร มนัสพาสน์ ชูโต
ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์
และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกระทรวงการต่างประเทศ

ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ

ประจำเดือนธันวาคม 2561

ชื่อและตำแหน่ง นายมนัสพาสน์ ชูโต อดีตเอกอัครราชทูต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และงานด้านสารนิเทศของกรมสารนิเทศ

ตามปกติ ประมวลรายงานและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ ที่ได้ทำมาหลายปีแล้วนี้ มักจะสรุปแนวทางของข่าวหรือไม่ก็ชี้แนวทางที่อาจจะเกิดขึ้นในฉบับเดือนสุดท้ายของปีหรือในเดือนเริ่มศักราชใหม่ คือมกราคม ซึ่งมิใช่เป็นเรื่องง่าย เพราะความผันแปรของสถานการณ์ในภาคพื้นต่าง ๆ ของโลกอาจเปลี่ยนไปอย่างไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแน่นอนเสมอไป ไม่แต่เท่านั้น หากเห็นเป็นการสมควรและมีเนื้อที่พอ ก็อาจจะเพิ่มประวัติศาสตร์ของการสงครามในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกของสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งอุบัติขึ้นในวันที่ 8 ธันวาคม 1941 (2484) ตามเวลาในประเทศไทย เพราะความตั้งใจหนึ่งของข้าพเจ้าได้แก่การนำประวัติศาสตร์ซึ่งน่าสนใจที่ได้ค้นคว้ามาหลายสิบปีแล้วจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้มานำเสนอในระยะที่อายุมากแล้วแทนที่จะปล่อยให้เสียไปเปล่า ๆ เพื่อแสดงความคิดต่างจากที่ชาวต่างประเทศผู้หนึ่งได้ให้ข้อยุติไว้ในวิทยานิพนธ์ของเขา ข้อเขียนของข้าพเจ้าจะเป็นที่ยอมรับของท่านหรือไม่ อยู่ในดุลพินิจของท่านผู้อ่านเอง และโดยที่เป็นคดีศึกษาที่ยาว เพราะย้อนกลับไปกล่าวถึงความเป็นมาในประวัติศาสตร์การปฏิรูปประเทศของญี่ปุ่นด้วย ก็อาจแบ่งเป็นบทที่จะปรากฏในฉบับเดือนต่อ ๆ ไปถ้าจำเป็น และจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยและฟิลิปปินส์ และมี

เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการโจมตีที่อ่าวเพิร์ลในเกาะฮาวาย อันเป็นจุดเริ่มต้นของสงคราม และเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก :ซึ่งทั้งหมดนี้ ถูกโจมตีในเวลาใกล้เคียงกัน

โดยที่เดือนปัจจุบันนี้เป็นเดือนสุดท้ายของปี ค.ศ. 2018 อันตรงกับ พ.ศ. 2561 มีสิ่งบอกเหตุที่พอจะช่วยชี้ทิศทางของข่าวด้านหนึ่งได้ว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้รณรงค์หาเสียงของนายโดนัลด์ เจ. ทรัมป์กับรัสเซีย (Russian Probe) จะเป็นข่าวสำคัญข่าวหนึ่งในรอบปี ค.ศ. 2019 ไม่น้อยกว่าพัฒนาการเกี่ยวกับการที่สหราชอาณาจักรจะออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป (European Union-EU) ซึ่งวุ่นวายมากกว่าที่คาดคิด และรายงานความเป็นไปในช่วงสุดท้ายของชีวิตของนาย Jamal Khashoggi อันยืดเยื้อมาตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ซึ่งแสดงถึงความโหดร้ายของคนขั้นนำในบางประเทศ

ถึงแม้ คนที่สนใจในความเป็นไปในโลกปัจจุบันนี้จะทราบข้อหาอาชญากรรมที่นายโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ ได้กระทำด้วยเจตนาชัดแจ้ง การเอาความผิดต่อเขาคงจะไม่เป็นผลในระหว่างที่เขายังดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่เช่นขณะนี้ เพราะตามประวัติศาสตร์ การถอดถอนหรือ Impeachment เริ่มมาแต่ประธานาธิบดี Andrew Johnson ซึ่งเลื่อนขึ้นรับตำแหน่งหลังจากที่ประธานาธิบดี Abraham Lincoln ถูกสังหาร ในประเทศหลังสงครามกลางเมืองอันแตกแยกกันมาก กระบวนการถอดถอนได้แปรสภาพเป็นประเด็นทางการเมืองมาแต่แรก การ Impeach ประธานาธิบดีจึงไม่เป็นผล เว้นแต่กรณีเดียวที่ต้องออกด้วยการลาออกจากตำแหน่ง อันได้แก่ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันในกรณี Watergate และอาจจะเป็นไปได้ในทำนองเดียวกันในกรณีของนายทรัมป์แม้ข้อหาของเขาจะหลากหลาย ดังที่พอจะเห็นเค้าลางในคำกล่าวของ ส.ส. Adam Schiff ต่อไปนี้ การให้นายทรัมป์ถูกลงโทษเพราะกระทำผิดทางอาญา (Crimes) ในวันที่พ้นตำแหน่งตามวาระคงจะเป็นเพราะที่ปรึกษาพิเศษได้จัดทำคำฟ้องด้วยหลักฐานอันหนักแน่นไว้มาก โดยเหตุดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าจึงแนะนำไว้ในรายงานฯ เช่นฉบับนี้เมื่อกว่า 1 ปีมาแล้ว ว่าน่าจะเป็นการดีกว่า หากนายทรัมป์จะยื่นใบลาออกในโอกาสแรก แทนที่จะรอจนถูกพิพากษาโดย

ศาลให้จำคุก เพราะได้กระทำผิดไว้มากมายมาตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งเสียอีก โดยไม่จำกัดอยู่เพียงความสัมพันธ์กับรัสเซียเท่านั้น

หัวข้อข่าวของรายงานจาก The Hill เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2018 เพียงข่าวเดียวคงจะสร้างความน่าสนใจในหลายมิติได้ จึงขอคัดข้อความมาดังนี้ "Schiff: Trump may face 'real prospect of jail terms'

เนื้อข่าวโดยสรุปกล่าวว่า "There's very real prospect that on the day Donald Trump leaves office, the Justice Department may indict him that he may be the first president in quite some time to face the real prospect of jail time" – Representative Adam Schiff (D-Calif) speaking on CBS's "Face the Nations."

Adam Schiff จะได้รับตำแหน่งประธานคณะกรรมาธิการข่าวกรองของสภาผู้แทนราษฎรในเดือนมกราคม 2019 อันเป็นผลจากการเลือกตั้งกึ่งวาระที่ทำให้พรรคเดโมแครตได้มีเสียงข้างมากในสภาล่าง (House of Representatives) จึงพอคาดหมายได้ว่าพรรคเดโมแครตคงจะเริ่มดำเนินการในทางต่าง ๆ เพื่อตีแผ่ข้อหาอันจะนำไปสู่การดำเนินคดีกับนายโดนัลด์ ทรัมป์ในปี 2019 เป็นต้นไป โดยประสานข้อมูลกับหลักฐานมากมายที่นาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษและ Federal Grand Jury มีอยู่แล้ว

ในเดือนนี้ นาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษ ได้เริ่มตีกรอบล้อมผู้มีส่วนในคดีความสัมพันธ์ระหว่างนายโดนัลด์ ทรัมป์และคณะผู้หาเสียงของเขากับรัสเซีย ซึ่งเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างเหลือเชื่อ ตามการรวบรวมของสำนักข่าวระหว่างประเทศ ในวันที่ 23 ธันวาคม คดีที่ได้รับการสอบสวนอันอาจเกี่ยวพันไปถึงนายโดนัลด์ ทรัมป์และคนใกล้ชิดมี 17 คดี ทุกคนได้รับการสอบสวนจากมัลเลอร์มากว่า 1 ปีและหลายคนที่ใกล้ชิดกับนายทรัมป์ได้ขึ้นศาล โดยบางคนได้ถูกพิพากษาแล้วและอีกจำนวนหนึ่งได้ยอมสารภาพผิดโดยให้ความร่วมมือกับคณะผู้สอบสวน และแม้มีความเป็นไปได้ที่ประธานาธิบดีทรัมป์อาจจะเกี่ยงกับพรรคเดโมแครตจนทำให้ต้องปิดราชการ (Government shut-down) ใน

ปลายเดือนนี้ถึงต้นปีหน้า การสอบสวนของที่ปรึกษาพิเศษมัลเลอร์และคณะก็จะไม่หยุดงานตามไปด้วย

คดีหนึ่งซึ่งได้รับการกำหนดโทษแล้วได้แก่นาย Michael Cohen ทนายส่วนตัวของนายทรัมป์มานานปี โดยศาลแขวงนครนิวยอร์กใต้ (Southern District of New York) ได้ตัดสินให้นาย Cohen ต้องถูกจำคุกเป็นเวลา 3 ปี เริ่มแต่เดือนมีนาคม 2019

นาย Cohen ปรากฏเป็นข่าวใหญ่ในชั้นแรก เพราะที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller ได้พบหลักฐานบางอย่างเกี่ยวกับนาย Cohen จึงได้ส่งผ่านไปให้อัยการในเขตใต้ของนครนิวยอร์ก ซึ่งได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจค้นที่พักและที่ทำการของเขา และได้หลักฐานไปเป็นจำนวนมาก

อัยการและศาลแขวงใต้ของนครนิวยอร์ก (Southern District of New York) และของนาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในคดีความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้หาเสียงของนายทรัมป์กับรัสเซีย ได้นำเสนอต่อศาลว่า แต่ละผู้ต้องหาควรจะถูกลงโทษสถานใด

ฝ่ายหนึ่งเสนอว่า นาย Cohen ควรได้รับโทษสถานหนักยิ่ง (Very substantial) แต่อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งรวมที่ปรึษาพิเศษ Robert Mueller ด้วย เห็นควรให้ลดหย่อนเพราะคำให้การของเขาเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบสวนของนาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษในคดีความสัมพันธ์กับรัสเซีย

ตามหลักฐานที่ได้รับการเปิดเผยต่อมาประกอบกับคำให้การต่อศาลของนาย Michael Cohen นายโดนัลด์ ทรัมป์มีธุรกิจกับประธานาธิบดีปูตินมาแล้วหลายปี ทั้งก่อนหน้า ระหว่างการแข่งขันในการเลือกตั้งและสืบต่อมาจากนั้นซึ่งช่วยให้เขาได้เป็นประธานาธิบดีสหรัฐ โครงการที่นายมัลเลอร์สนใจเป็นพิเศษได้แก่การวางแผนจะสร้าง Trump Tower ที่กรุงมอสโก ซึ่งจะมี Pent house ขนาดใหญ่ที่จะมอบให้ปูตินเข้าครอง โดยปรากฏตามคำให้การว่า ปูตินจะให้เงินช่วยเหลืออันเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยการหา

เสียงของนายทรัมป์ โครงการนี้ไม่อาจเริ่มดำเนินการได้ เพราะเป็นที่ทราบกันล่วงหน้าในวงการข่าวภายนอก

ข้อหาสำหรับนาย Paul Manafort เกี่ยวเนื่องกับคดีเดียวกัน แต่เพราะอดีตหัวหน้าคณะผู้หาเสียงให้กับโดนัลด์ ทรัมป์ ถูกข้อหาประการหนึ่งว่าให้การเท็จแก่ FBI และทีปรึกษาพิเศษ Robert Mueller มาตลอด ทั้งๆ ที่เขาถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดมากว่า 10 ข้อหา ต้องไม่ลืมว่า นายมัลเลอร์มีส่วนอย่างสำคัญในการสืบสวนกรณีที่เครื่องบินจัมโบ้ของสายการบิน Pan American เที่ยวบินที่ 103 ถูกลอบวางระเบิดตกที่เมือง Lockerbie ใน สก็อตแลนด์ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ.1988 จนสามารถบ่งชัดได้ว่า คนร้ายได้แก่จารชนชาวลิเบีย 2 คน โดยใช้เวลาสืบสวนนานถึง 11 ปี เช่นเดียวกับการค้นพบอัตลักษณ์คนร้ายในคดีการก่อการร้ายครั้งใหญ่ยิ่งที่เรียกกันว่า 9/11 ทั้ง 25 คน ซึ่ง 19 คนจากกลุ่มนี้เป็นชาวซาอุดิ อารเบีย ทั้งหมดเป็นสาวกของโอซามา บิน ลาเด้น ซึ่งมีเชื้อสายซาอุดิอารเบียเช่นเดียวกัน

ตามรายงานจากนิตยสาร Time รายสัปดาห์ของสหรัฐที่ปรากฏเป็นข่าวในวันที่ 30 ธันวาคม ศกนี้ (2561) ชาวรัสเซียที่เคยเป็นผู้สืบราชการลับและ Oligarch ผู้ใกล้ชิดกับปูติน 2 คน ในชื่อว่า Victor Bogarkin และ Oleg Deripaska ได้ทวงหนี้ที่นาย Paul Manafort ได้ขอยืมไปเพื่อใช้ในการหาเสียงให้กับนายโดนัลด์ ทรัมป์ ในปี 2016 แต่มิได้ใช้คืนจนบัดนี้ หากรายงานนี้เป็นจริงก็น่าจะสืบสวนความเชื่อมโยงกับการเลือกตั้งของนายทรัมป์ได้ เพราะฝ่ายสืบสวนทราบมานานแล้วว่า นาย Manafort เป็นผู้นิยมการใช้ชีวิตหรูหรา ทำให้มีหนี้สินอยู่มาก เสื้อผ้าที่ FBI ค้นพบที่บ้านพักมีราคาสูงมากเกินธรรมดาและมีเส้นทางการเงิน การไม่จ่ายภาษีกับการฟอกเงินอยู่ทั่วไป ตามรายงานในวันนี้ (30 ธันวาคม 2561) ศาลนัดจะไต่สวนนาย Manafort เพิ่มเติมและพิพากษาลงโทษในเดือนกุมภาพันธ์ 2019 ส่วนข้อหาสำหรับนายโดนัลด์ ทรัมป์ นั้น ที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller กำลังรวบรวมรายงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แต่ทุกคน ทั้งที่กล่าวนามมาแล้วและยังมิได้กล่าวถึงตัวบุคคลในรายงานนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมให้รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งมาตั้งแต่ก่อนหน้าปี 2015

ผู้ต้องคดีความเกี่ยวข้องกับโดนัลด์ ทรัมป์อีกคนหนึ่ง ได้แก่พลโทนอกราชการ Michael Flynn :ซึ่งเคยทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายข่าวกรองทหารประจำการในอัฟกานิสถานและปากีสถานอยู่ประมาณ 5 ปี เมื่อกลับมาประจำการด้านการข่าวทหาร ณ กระทรวงกลาโหม ประธานาธิบดีบารัค โอบามาได้รับรายงานว่า Flynn เป็นบุคคลไม่น่าไว้ใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรักษาความลับ จึงปลดออกจากตำแหน่ง เมื่อสมัยที่ปฏิบัติงานอยู่ในอัฟกานิสถาน เคยถูกลงโทษทางวินัย เพราะได้นำข่าวกรองสำคัญไปแบ่งปันกับฝ่ายข่าวกรองของปากีสถานบ่อยครั้ง ทั้ง ๆ ที่เสี่ยงต่อการรั่วไหลไปสู่กลุ่มก่อการร้ายที่ส้องสุมอยู่ในเขตติดต่อระหว่างปากีสถานกับอัฟกานิสถาน โดยไม่ฟังคำเตือนของหน่วยเหนือ จึงถูกย้ายกลับไปประจำที่ส่วนกลาง

หลังจากถูกปลดออก Flynn ได้ไปช่วยนายโดนัลด์ ทรัมป์ และเป็นผู้แนะนำให้นายทรัมป์ใช้คำว่า Radical Islam ซึ่งหมายรวมถึงศาสนาอิสลามทั้งหมด และปลุกปั่นให้นายทรัมป์รังเกียจชาวมุสลิม ถึงขั้นใช้คำว่า Muslim hate us อันติดปากนายทรัมป์ตลอดมาแม้จะได้เป็นประธานาธิบดีแล้วก็ตามและนำไปสู่การที่ประธานาธิบดีทรัมป์ออกคำสั่งห้ามคนจากประเทศอิสลามเข้าสหรัฐดังที่ทั่วโลกทราบกันอยู่แล้ว ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ปรากฏรายงานและหลักฐานว่า Flynn ได้เดินทางไปร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำ (Banquet) ของสถานีโทรทัศน์ Russia Today โดยได้นั่งข้างประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน ทั้ง ๆ ที่ทราบกันว่า สถานีโทรทัศน์ดังกล่าวได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลรัสเซียและเป็นสื่อโฆษณาชวนเชื่อของรัสเซียมาตลอด โดยประชาคมข่าวกรองของสหรัฐทราบด้วยว่าสื่อโทรทัศน์แห่งนี้มีบทบาทในการที่รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งของสหรัฐด้วย

ไม่แต่เท่านั้น พลโท Flynn ยังปฏิบัติงานด้านความมั่นคงให้แก่ตุรกีด้วย โดยมิได้จดทะเบียนในฐานะเป็น foreign agent ตามระเบียบของรัฐบาลสหรัฐ ทำให้ตุรกีทราบล่วงหน้าว่าหน่วยรบพิเศษของสหรัฐจะเคลื่อนกำลังในซีเรียเมื่อใด ในฐานะที่ตุรกีเป็น

ภาคีของสนธิสัญญาสัมพันธมิตรแอตแลนติคเหนือหรือ NATO ด้วย ตุรกีกลับวางตัวให้เป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ เมื่อผู้นำตุรกีทราบจากประธานาธิบดีทรัมป์ว่าจะถอนหน่วยรบพิเศษของสหรัฐออกจากซีเรีย โดยได้มีการโทรศัพท์ถึงกันในวันที่ 14 ธันวาคม ตุรกีก็ตั้งใจที่จะถือโอกาสบดขยี่ชาวเคิร์ดเช่นที่ทำมาตลอด แม้จะทราบดีว่า ทหารเคิร์ดเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยสหรัฐในยุทธการทั้งด้านซีเรียและอิรัก และในวันที่ 29 ธันวาคม ตุรกีได้ส่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไปหารือด้านการรบกับรัสเซียที่กรุงมอสโก รายงานต่อมาแจ้งว่า ทั้งสองฝ่ายจะประสานการวางแผนยุทธการ โดยทราบกันว่า กองกำลังรัสเซียกับฝ่ายบาชาร์ อัล อาสสาดจะเข้ายึดเมือง Manbij ทางเหนือของซีเรียติดกับพรมแดนตุรกี ส่วนกองทัพตุรกีจะบุกไปทางตะวันออกของแม่น้ำยูเฟรติส หากเป็นเช่นนี้ การปะทะกับกองกำลังเคิร์ดคงหลีกเลี่ยงได้ยาก

Michael Flynn ได้เข้ามาปฏิบัติงานในฐานะที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติและการต่างประเทศให้แก่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง ทั้งๆ ที่ประธานาธิบดีบารัค โอบามาได้เตือนว่า Flynn เป็นคนที่ไว้ใจไม่ได้ และ Sally Yates ผู้รักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ก็ได้เตือนผ่านผู้แทนกระทรวงฯ ประจำทำเนียบขาวในทำนองเดียวกันมากกว่า 3 ครั้ง (แต่ต่อมา ประธานาธิบดีทรัมป์ไม่พอใจที่ Yates ตั้งข้อสงสัยว่า Travel ban ของประธานาธิบดีคนใหม่ (ทรัมป์) ถูกกฎหมายหรือไม่ จึงถูกนายทรัมป์ปลดจากตำแหน่ง)

ในช่วงก่อนหน้าที่นายทรัมป์จะเข้ารับตำแหน่ง Michael Flynn ได้ทำตัวราวกับว่าเขาเป็นที่ปรึกษาด้านความมั่นคงของประธานาธิบดีคนใหม่แล้ว ด้วยการโทรศัพท์ติดต่อกับนายคิสเหลียก เอกอัครราชทูตรัสเซียประจำสหรัฐ และได้ให้คำมั่นว่า เมื่อเขารับตำแหน่งที่ปรึกษาของนายทรัมป์ ก็จะให้ประธานาธิบดีตนใหม่ยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรรัสเซีย ซึ่งประธานาธิบดีโอบามาประกาศใช้เมื่อปลายเดือนธันวาคม 2016 เพื่อตอบโต้การที่รัสเซียแทรกแซงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐในปี 2016 และยังแทรกแซงต่อมา

ซึ่งการสนทนากับนักการทูตต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชาติที่เป็นอริกับสหรัฐ นั้น เป็นธรรมดาที่ฝ่ายข่าวกรองของสหรัฐย่อมจะดักฟัง ไม่แต่เท่านั้น การปฏิบัติหน้าที่ในระยะที่ประธานาธิบดีคนใหม่ยังมิได้ปฏิญาณตนเข้ารับตำแหน่ง นั้น ขัดต่อ Logan Act อันถือหลักการว่า ประเทศจะมีประธานาธิบดีได้เพียงคนเดียว ผู้ใดจะมาทำหน้าที่ซ้อนในขณะเดียวกันมิได้

แม้จะมีคำเตือนจากหลายฝ่ายให้ระวัง ประธานาธิบดีทรัมป์ก็ตั้งให้ Michael Flynn เป็นที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติและนโยบายการต่างประเทศอย่างเป็นทางการ จนปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2017 จึงยอมตัดสินใจปลดจากตำแหน่ง แต่ก็อดมิได้ที่จะไปชมเชยนาย Flynn ในระหว่างการให้สัมภาษณ์ร่วมกับผู้นำจากต่างประเทศที่มาเยือน

พฤติกรรมของนาย Flynn หลายประการเหล่านี้ ทำให้นาย Robert Mueller ที่ปรึกษาพิเศษ ได้นำนาย Flynn ไปไต่สวน ในข้อหาชั้นต้นว่า กล่าวเท็จต่อเจ้าพนักงานสอบสวน ในคดีเดียวกับที่ต่อไปจะเกี่ยวพันกับนายโดนัลด์ ทรัมป์

ชื่อของ Flynn ไม่ได้รับการกล่าวถึงมาเกือบ 1 ปี แต่เมือต้นเดือนธันวาคม ศกนี้ ที่ปรึกษาพิเศษ Robert Mueller ได้เสนอต่อศาลว่า โดยที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เขาได้สอบปากคำนาย Flynn หลายต่อหลายครั้งด้วยกัน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีมาก และเพราะเหตุนี้ เขาจึงเสนอแนะว่า เมื่อมีการพิจารณาในชั้นศาล อาจเป็นการสมควรที่จะไม่ลงโทษเขาถึงขั้นจำคุกก็ได้ แต่การพิพากษาว่าจะลงโทษสถานใด นั้น อยู่ในดุลพินิจของศาล

เมื่อถึงวันที่ Flynn ถูกนำตัวไปขึ้นศาลในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ผู้พิพากษา Sullivan ได้ใช้คำพูดหลายครั้งว่า พฤติกรรมของ Flynn นั้นเป็นการทรยศต่อชาติ และเป็นการขายชาติอย่างไม่ต้องสงสัย แต่เมื่อถึงขั้นที่จะตัดสินลงโทษ ผู้พิพากษา Sullivan กลับขอผลัดการตัดสินไปเป็นเดือนมีนาคม ปีหน้า (2019) Flynn จึงรอดจากการถูกจำคุกไปในทันที ส่วนจะถูกลงโทษหนักเพียงใด นั้น ต้องรอการพิจารณาในชั้นศาลอีกต่อไป แต่เป็นที่

คาดหมายกันว่า คงจะรอดจากการถูกจำคุกลำบาก แต่ที่ปรึกษาพิเศษคงจะไต่สวนเพิ่มเติมและได้ข้อเท็จจริงที่อาจจะพัวพันนายโดนัลด์ ทรัมป์โดยตรงมากขึ้น โดยที่จะถึงเวลาขึ้นปีใหม่อยู่แล้ว และสมาชิกพรรคเดโมแครตจะเข้าครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร แรงกดดันที่จะมีต่อประธานาธิบดีทรัมป์ย่อมหลีกเลี่ยงได้ยาก นั่นเป็นแนวโน้มของเหตุการณ์ที่จะมีมาในศักราชใหม่นี้ แม้นายทรัมป์จะใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อขัดขวางการสอบสวนของที่ปรึกษาพิเศษมัลเลอร์ เช่นการตั้งให้นาย Matthew Whitaker ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานของที่ปรึกษาพิเศษ รักษาการแทนนาย Jeff Sessions ซึ่งถูกนายทรัมป์สั่งให้ลาออกและให้ตัดงบประมาณของสำนักสอบสวนจนไม่อาจทำหน้าที่ได้โดยสะดวก

ขณะนี้ ผู้ที่อยู่ในข่ายถูกสอบสวนในคดีที่เกี่ยวพันถึงประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์มีจำนวน 36 คน ถูกตัดสินจำคุกไปแล้ว 6 คน จำนวนหนึ่งถูกกันเป็นพยาน แต่ดังที่ได้ตั้งข้อสังเกตมาหลายครั้งก่อนหน้านี้ Trump is himself his own worst enemy

เมื่อนายเดวิด คาเมรอน ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้สมาชิกพรรคคอนเซอร์เวตีฟต้องเลือกตั้งหัวหน้าพรรคคนใหม่ เธรีสซ่า เมย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมาแล้ว 6 ปี นานที่สุดในประวัติศาสตร์ ได้ประกาศตนเป็นผู้สมัคร โดยกล่าวคำแรกว่า Brexit means Brexit ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้าการลงประชามติเมย์อยู่ในพวก “Remain” คือจะยังคงเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปอยู่ต่อไป แต่เมื่อได้ประกาศตัวไปเช่นนั้น จึงผูกพันที่จะต้องต่อสู้ให้สหราชอาณาจักรต้องเหนื่อยหนักในการพยายามให้สามารถเจรจากับ EU เพื่อกำหนดเงื่อนไขของการออกให้ดีที่สุด ในขณะที่เกิดความแตกแยกทางการเมืองอย่างหนัก แต่ที่หนักที่สุด ได้แก่ความแตกแยกภายในพรรครัฐบาลเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพวก Back Bench รายละเอียดอันมีอยู่มากของความยุ่งยากทางการเมืองมีปรากฏอยู่แล้วในประมวลรายงานฉบับนี้ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา

เมื่อปลายปีที่แล้ว (2561) ฝ่ายต่อต้านเธรีสซ่า เมย์ภายในพรรครัฐบาลได้ยื่นข้อเสนอให้มีการลงมติเฉพาะในพรรคว่าควรจะให้ความไว้วางใจในตัวหัวหน้าพรรค

หรือไม่ ข้อเสนอดังกล่าวมีขึ้นหลังจากที่เธรีสซ่า เมย์ขอเลื่อนการลงมติในสภาสามัญว่าจะรับร่างความตกลงฉบับล่าสุดที่ได้จัดทำกับสหภาพยุโรป อันเป็นร่างสุดท้ายโดย EU ถือว่าไม่มีร่างอื่นใดอีก

การออกเสียงลับด้วยการลงบัตรภายในพรรคปรากฏผลว่า สมาชิก 200 คนให้ความไว้วางใจ 117 ไม่ให้ ปัญหาหนึ่งอาจจะได้แก่การขาดผู้ที่จะทำหน้าที่แทนหรือที่ในอังกฤษเรียกว่าไม่มี Leadership challenge ที่ชัดแจ้ง นายบอริส จอห์นสัน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในรัฐบาลของเธรีสซ่า เมย์ ซึ่งอยากจะเป็นมาตั้งแต่สมัยของ นายเดวิด คาเมร่อน อดีตหัวหน้าพรรค ก็มิได้แสดงบทบาทจริงจังเท่าใดนัก

เธรีสซ่า เมย์จำต้องบินด่วนไปหารือกับ ประธานกรรมาธิการยุโรป ประธานสหภาพยุโรปและนางแองเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันปรากฏว่า ฝ่ายสหภาพยุโรปไม่ตกลงที่จะแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด เพราะที่ได้ตกลงในร่างสุดท้ายดีที่สุดแล้ว เมย์ได้กำหนดให้สภาสามัญลงมติว่าจะรับร่างนี้ในวันที่ 21 มกราคม 2562 หากเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย สหราชอาณาจักรก็จะต้องออกจากสหภาพยุโรปในวันที่ 29 มีนาคม 2562 โดยไม่มีความตกลงใดๆ

No-deal Brexit คงจะหมายถึงการหันไปใช้หลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกหรือ World Trade Organization ข้อนี้เป็นสมมติฐาน จะเป็นจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการลงมติของสภาสามัญในวันที่ 21 มกราคม 2562 เพราะพรรครัฐบาลก็ได้ขู่ว่าชาวสหราชอาณาจักรจะยอมรับให้นายคอร์บิน หัวหน้าพรรคแรงงานซึ่งเชื่อในลัทธิสังคมนิยมเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีหรือ เนื่องจากนายคอร์บินอาจจะโอนกิจการต่างๆ เข้ามาเป็นของรัฐ ซึ่งเคยเป็นปัญหาที่สร้างความขมขื่นให้แก่ประชาชนมาแล้ว

อย่างไรก็ดี เธรีสซ่า เมย์ก็ยังเดินหน้าเตรียมการจัดทำความตกลงการค้ากับประเทศต่างๆ อยู่ ดังจะเห็นได้จากการประกาศนโยบาย Look East และในวันที่ 1

มกราคม ศกใหม่นี้ ได้มอบหมายให้นาย Jeremy Hunt รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เดินทางไปกล่าวคำปราศรัยและเจรจาการค้าที่สิงคโปร์ ซึ่งขณะนี้มีการเศรษฐกิจใหญ่เป็นที่แปดในโลก และดังที่ได้รายงานไว้ก่อนหน้านี้ เธรีสซ่า เมย์ ได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมกลุ่มเขตการค้าเสรีภาคพื้นแปซิฟิก (เดิมเรียกว่า TPP)

การสังหารนาย Jamal Khashoggi อดีตคอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์ ในสถานกงสุลใหญ่ซาอุดิ อารเบีย ณ นครอิสตันบูลของตุรกีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 ยังเป็นเรื่องยืดเยื้อสืบต่อมา ตามที่ได้คาดหมายไว้แต่เริ่มแรก แม้ต้นเหตุจะเป็นที่ทราบกันแทบจะทั่วโลกแต่ท่าทีอันน่าละอายใจของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปเท่าใด เพราะเห็นการได้เงินจากการขายอาวุธให้แก่ซาอุดิ อารเบียมีความสำคัญกว่าชีวิตมนุษย์ที่ถูกสังหารอย่างทารุณโหดร้าย

ในขณะเดียวกัน มีรายงานข่าวว่า นาย Jared Kushner บุตรเขยของนายทรัมป์ได้ทำหน้าที่คอยแนะนำทางโทรศัพท์อยู่ตลอดเวลาว่า เจ้าชาย โมฮัมเหม็ด บิน ซาลมาน มกุฎราชกุมารของพระราชาธิบดีแห่งซาอุดิ อารเบีย ซึ่งหลายฝ่ายมั่นใจว่าเป็นผู้สั่งให้สังหารนาย Khashoggi ควรจะวางตนอย่างไร รวมทั้งได้สนับสนุนให้ไปร่วมการประชุมกลุ่ม 20 ระดับผู้นำที่กรุงบัวโนส แอร์เรสด้วย ราวกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น ส่วนประธานาธิบดีทรัมป์ได้ใช้วิธีทำให้เรื่องสับสน เช่น “Maybe he did but maybe he didn’t” และเมื่อปรากฏแถบบันทึกเสียง ทั้งจากตุรกีและจาก CIA นายทรัมป์ไม่ต้องการรับฟัง

ในรายงานเดือนที่แล้ว ได้นำเสนอว่า บันทึกเสียงของ CIA นั้น นาง Gina Haspel ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลาง คงจะถูกห้ามโดยทำเนียบขาวมิให้นำไปเปิดเผยกับวุฒิสมาชิกตามคำขอ ต่อมาในเดือนนี้ ผู้อำนวยการ CIA ได้นำไปเปิดเผยให้วุฒิสมาชิกซึ่งได้คัดเลือกแล้วรับฟัง เมื่อถูกสัมภาษณ์ว่าได้ทราบหลักฐานหรือไม่ วุมิสมาชิก Lindsey Graham จากมลรัฐ South Carolina ตอบว่าไม่ได้ “Smoking gun” แต่เป็น “smoking saw” อันหมายถึงการถูกใช้เลื่อยตัดร่างกาย และเพราะเหตุนั้น จึงไม่มีการพบศพจนบัดนี้

ตามรายงานจากแหล่งที่น่าจะทราบเรื่องดีซึ่งรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงของตุรกี คณะสังหารจากซาอุดิ อารเบียได้ใช้เครื่องบินขนาดไม่ใหญ่นัก 2 เครื่อง เดินทางไปยังนครอิสตันบูล พร้อมด้วยหัวหน้าฝ่ายสืบราชการลับซึ่งใกล้ชิดกับเจ้าชายซาลมานและผู้เชี่ยวชาญด้านการชัณสูตร (Forensic) องค์ประกอบของคณะดังที่ระบุมานี้น่าจะแสดงให้เห็นได้แล้วว่า ภารกิจของคณะนี้เป็นเช่นไร

สำนักข่าว CNN ได้รับแถบบันทึกเสียงมาเปิดให้ได้รับฟังกัน อันแสดงชัดว่ามกุฎราชกุมารซาลมานกำกับการฆาตกรรมครั้งนี้โดยตลอด เพราะคณะที่ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ตุรกีได้รายงานความคืบหน้าของการปฏิบัติหน้าที่ไปยังเจ้าชายโดยละเอียด ถ้อยคำสุดท้ายของจามาล คาช็อคกี้ซึ่งข้าพเจ้าได้ทราบจากการถอดถ้อยคำ และใช้เวลาอยู่นานว่าควรจะนำมารายงานหรือไม่ได้แก่คำว่า “I cannot breath” สองครั้ง และทุกอย่างก็เงียบไปหลังจากนั้น

ความขัดแย้งทางยุทธศาสตร์ระหว่างประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กับพลเอกเจมส์ แม็ตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เกิดมานานแล้วแต่แม็ตทิสได้พยายามอดกลั้นและทนทำหน้าที่มาตลอด เพราะทั้งเขาและชาวอเมริกันที่มีความคิดได้ยินมากว่า 2 ปีแล้วว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ได้โอ้อวดมาตั้งแต่ก่อนหน้าได้รับตำแหน่งว่า เขาทราบวิธีปราบปรามการก่อการร้ายมากกว่าบรรดานายพลทั้งหลาย ซึ่งรวมพลเอกเจมส์ แม็ตทิสที่เขาเองเลือกให้มาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วย

แต่ในที่สุด การแตกหักก็เกิดขึ้น เมื่อจู่ ๆ ประธานาธิบดีทรัมป์ก็ประกาศออกมาโดยปราศจากมูลฐานความจริงว่า เขาได้ปราบปรามไอซิสจนหมดสิ้นแล้ว จึงจะให้ทหารสหรัฐซึ่งปฏิบัติการพิเศษอยู่ในซีเรียจำนวนประมาณ 2,000 คนย้ายกลับบ้าน ส่วนหน่วยรบพิเศษที่ปฏิบัติการอยู่ในอัฟกานิสถานก็จะให้ย้ายกลับเช่นเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่เสร็จภารกิจ โดยที่ไอซิสยังรุกรบอยู่ในซีเรีย และกองกำลัง Syrian Democratic Forces ซึ่งมีหน่วยรบชาวเคิร์ดเป็นแรงหนุนสำคัญ ได้ร่วมกันต่อต้านอยู่ในปัจจุบัน เจมส์ แม็ตทิสทราบทันทีว่า ไอซิสและลัทธินิยมยังเข้มแข็งอยู่ จึงได้ชี้แจงความจริงให้นายทรัมป์ทราบ

แต่เขาไม่ฟัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจึงขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2019 ส่วนการเคลื่อนย้ายกำลังกลับประเทศ นั้น นายทรัมป์ได้สั่งให้พลเอกนอกราชการเจมส์ แม็ตทิสลงนามในคำสั่งแล้ว ตามรายงานซึ่งปรากฏในวันที่ 24 ธันวาคม และข้าพเจ้าได้เห็นต้นฉบับทาง CNN โดยสถานีได้ถ่ายลายเซ็นของแม็ตทิสมาประกอบรายงานข่าวด้วย CNN รายงานด้วยว่า การสั่งให้ทหารสหรัฐออกจากซีเรียนี้ประธานาธิบดีทรัมป์ได้แจ้งให้ประธานาธิบดีเออร์โดวันแห่งตุรกีทราบโดยทางโทรศัพท์ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม ทั้งๆ ที่ทราบดีว่าจะช่วยให้ตุรกีโจมตีชาวเคิร์ดซึ่งได้เสียสละช่วยสหรัฐในการรบกับผู้ก่อการร้ายมาอย่างดีเยี่ยม แต่จนถึงวันที่ 29 ธันวาคม ศกนี้ หน่วยปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐยังมิได้เคลื่อนย้ายออกจากซีเรีย

ในระยะเดียวกัน ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครองแห่งฝรั่งเศสซึ่งได้ทัดทานมิให้ประธานาธิบดีทรัมป์ถอนหน่วยปฏิบัติการพิเศษออกจากซีเรียมาก่อนแล้ว ครั้งนี้ก็ได้แนะนำอีก แต่ทรัมป์ไม่ยอมตาม

ประเทศพันธมิตรต่อต้าน Daesh (ISIS) ต่างไม่เห็นด้วยกับประธานาธิบดีทรัมป์เพราะทุกประเทศเห็นว่า การปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายยังไม่เสร็จสิ้น และการถอนกำลังจากอัฟกานิสถานครึ่งหนึ่งจากกำลังพลในปัจจุบัน ก็ไม่ถูกต้องเพราะเป็นปฏิบัติการร่วมของสัมพันธมิตรนาโต้ วุฒิสมาชิกลินด์ซี แกรห์ม ซึ่งตามปกติใกล้ชิดกับประธานาธิบดีให้ความเห็นว่า การถอนทหารดังกล่าวจะนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงแบบ 9/11 อีก เพราะเท่ากับเปิดทางให้ฝ่ายตะลิบันได้ชัยชนะโดยไม่ต้องทำการรบ

การที่ประธานาธิบดีทรัมป์สั่งถอนทหารจากซีเรีย นั้น ประเทศที่เห็นด้วยทันทีได้แก่รัสเซีย ตุรกีและอิหร่าน เพราะเป็นการเปิดทางให้แต่ละประเทศได้ผลสำเร็จตามที่ต้องการ สำหรับตุรกี นั้น ต้องการให้สหรัฐหลีกทางเพื่อจะได้ปราบปรามกองกำลังชาวเคิร์ดได้โดยสะดวก CNN ได้ให้ความเห็นโดยพาดหัวข่าวว่า ประวัติศาสตร์โหดร้ายต่อชาวเคิร์ดมาตลอด หรือ History has been very unkind to the Kurds เพราะไม่สามารถมีประเทศของตนได้มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เนื่องจากสนธิสัญญาให้มีประเทศ

อิสระถูกตุรกีประกาศให้เป็นโมฆะ ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินแห่งสหพันธ์รัฐรัสเซีย กล่าวต้อนรับการตัดสินใจของนายทรัมป์ในระหว่างการให้สัมภาษณ์ “แบบมาราธอน” ประจำปีเป็นเวลา 4 ชั่วโมง เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว เพราะรัสเซียไม่ต้องการให้กองกำลังสหรัฐอยู่ในซีเรียมานานนับตั้งแต่ที่ส่งกำลังรบเข้าไปตั้งอยู่ในซีเรียเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2016 อันเป็นอุปสรรคต่อแผนยุทธการของรัสเซียที่จะมีอิทธิพลเต็มที่ในซีเรียซึ่งมีฐานทัพอากาศอยู่แล้วที่ลาตาเกียและฐานทัพเรือที่ตาร์ตุสทางฝั่งตะวันตกของซีเรีย ไม่แต่เท่านั้น รัสเซียยังได้ตั้งฐานยิงขีปนาวุธทั้ง SAM 3 และ SAM 4 ไว้หลายแห่งในซีเรียอีกด้วย

ส่วนอิหร่าน นั้น ไม่ต้องการให้สหรัฐมีกองกำลังไว้ภายในซีเรีย เนื่องจากกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติจากอิหร่าน ได้สนับสนุนปฏิบัติการของกลุ่มเฮซโบลล่า ซึ่งช่วย Regime forces ของบาชาร์ อัล อาสสาดอยู่ตลอดมา และด้วยเหตุนี้ อิสราเอลจึงไม่เห็นด้วยกับการถอนทหารสหรัฐออกไป อันฟังดูอย่างผิวเผิน อาจจะดูแปลก

หลังจากที่ทราบข่าวการลาออกของพลเอกเจมส์ แม็ตทิส เพราะไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจอันไร้ความคิดของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ นาย Brett McGurk นักการทูตอาวุโสของสหรัฐที่เป็นหัวหน้าคนสำคัญของ Anti-Terrorist หรือ Anti-ISIS Coalition ในอิรักและซีเรีย ซึ่งมีประสบการณ์ครั้งยิ่งใหญ่มาแล้วในการยึดนครโมซูลในอิรักและนครรัคก้าในซีเรียกลับคืนมาพร้อมกับกำลังท้องถิ่น และทราบดีว่า การปราบปรามไอซิสยังไม่เสร็จสิ้นอย่างแน่นอน จึงได้ตัดสินใจยื่นใบลาออกจากการปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ 22 ธันวาคม ศกนี้ ทำความตื่นตระหนกไปทั่วสัมพันธมิตร ซึ่งบางประเทศตั้งใจที่จะสู้กับกลุ่มก่อการร้ายต่อไป เมื่อข่าวการลาออกของ McGurk แพร่กระจายออกไป นายทรัมป์ได้ทวีตข้อความออกไปว่า เขาไม่รู้จักว่า นาย McGurk เป็นใคร ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เพราะคณะเปลี่ยนผ่านที่ผู้จะเข้าเป็นรองประธานาธิบดีไมค์ เพ้นส์เป็นประธานทราบดีถึงภารกิจในการต่อต้านผู้ก่อการร้าย จึงได้ขอให้ Brett McGurk รับช่วงไปก่อน เพราะระยะนั้นปฏิบัติการยึดนครโมซูลในอิรักและรัคก้าในซีเรียกำลังก้าวรุดหน้าไปเป็นอย่างดี เพ้นส์จึงขออนุมัติให้ McGurk ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญยิ่งไปก่อน โดยจะไม่แต่งตั้งนักการทูตคนอื่น

ไปแทน ซึ่งนายทรัมป์เห็นชอบด้วย เพราะไม่สนใจในบทบาทของนักการทูตอยู่แล้ว จน 2 ปีกว่าต่อมา นายทรัมป์ก็มิได้แต่งตั้งให้ใครไปรับตำแหน่งแทน ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญยิ่ง โดยต้องประสานงานของ Anti ISIS Coalition ซึ่งสหรัฐเป็นแกนนำมาตั้งแต่ต้น

อดีตนายทหารชั้นผู้ใหญ่และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐต่างตำหนิประธานาธิบดีทรัมป์กันอย่างรุนแรง ดังเช่นนาย ชัค เฮเกล และนาย William Cohen ซึ่งรู้จักกับข้าพเจ้ามาหลายปี นาย Cohen ให้ความเห็นว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ขาดความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นประธานาธิบดีอีกต่อไป เสียงสะท้อนจากสภาทุกพรรคก็ไม่เห็นด้วยกับประธานาธิบดีเช่นกัน ส่วนนาย Leon Panetta ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญยิ่งและปฏิบัติหน้าที่ราชการมาแล้ว 50 ปี กล่าวว่า เขาผ่านงานสำคัญยิ่งมาหลายสิบปี ไม่เคยเห็นประธานาธิบดีคนไหนแย่มากเช่นประธานาธิบดีคนนี้ (ทรัมป์)

อาจจะเป็นเพราะหลายฝ่ายเห็นว่า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์มิได้ให้ความสนใจกับบรรดาทหารทั้งหลาย เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ประธานาธิบดีทรัมป์และภริยาจึงได้เดินทางไปเยือนทหารสหรัฐในอิรัก นับเป็นครั้งแรก แต่ก็ได้ทำหลายอย่างที่ไม่บังควร ในประการแรก ทางการสหรัฐมิได้แจ้งให้รัฐบาลอิรักทราบ อันสร้างความไม่พอใจให้แก่อิรักมาก เพราะเขาถือว่า ดินแดนอิรักเป็นประเทศเอกราชและมีอำนาจอธิปไตย สมาชิกรัฐสภาอิรักเรียกร้องให้สหรัฐถอนทหารออกไปให้หมด ในประการที่สอง ทรัมป์ทำตัวเหมือนกับไปชุมนุมหาเสียง เช่นการเซ็นชื่อบนหมวกแดง “Make America great again” แจกให้ทหารจำนวนหนึ่งซึ่งผิดประเพณีของการเยี่ยมเยียนทหารในแนวรบเพราะนำการเมืองเข้าไปแทรก ในประการที่สาม ทรัมป์กล่าวเท็จต่อหน้าทหาร โดยอ้างว่า ทหารเหล่านั้นมิได้รับเงินเดือนขึ้นมาสิบปีแล้ว เขาจึงจะให้เงินเดือนขึ้น อันคลาดเคลื่อนจากความจริง เพราะทหารได้รับเงินเดือนขึ้นมาตลอด ฯลฯ

ประธานาธิบดีทรัมป์และภริยาอยู่ในอิรักเพียงสามชั่วโมงและออกเดินทางไปแวะที่ฐานทัพอเมริกันในเยอรมนีและกลับสู่สหรัฐ ก่อนหน้านั้น เขาได้โทรศัพท์ไปทักทายนายกรัฐมนตรีอิรักคนใหม่เพียงชั่วครู่และอดีตนายกรัฐมนตรีอิรัก ซึ่งก็มิได้ช่วยสร้าง

ความเข้าใจให้ดีขึ้น ส่วนสมาชิกรัฐสภาอิรักได้เรียกร้องให้มีการถอนทหารสหรัฐทั้งหมดออกจากอิรัก

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีที่ทำเนียบขาวเมื่อสิ้นปีนี้ ประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวว่าเขายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งบุคคลใหม่มาแทนเจมส์ แม็ตทิส เพราะที่ออกไปก็ดีแล้ว เนื่องจากไม่มีผลงานแต่อย่างใด ประธานาธิบดีโอบามาก็ทราบดี จึงได้ให้ออกจากหน้าที่ในอัฟกานิสถาน อันเป็นการกล่าวเท็จ เพราะโอบามาพยายามค่อย ๆ ลดกำลังลงในทุกระดับในอัฟกานิสถาน และเมื่อนายโดนัลด์ ทรัมป์เลือกให้พลเอกนอกราชการเจมส์ แม็ตทิส อดีตผู้บัญชาการนาวิกโยธินซึ่งมีชื่อเสียงในวงการทหารมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เสียงสะท้อนจากวงการภายนอก ก็ได้ชมเชยที่เลือกให้ผู้มีความสามารถมาช่วยผู้นำซึ่งไม่สันทัดในด้านความมั่นคงและการทหารเท่าใดนัก และที่เขาลาออกไป ก็เพราะทนความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประธานาธิบดีไม่ได้ อันเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า ที่เห็นได้ชัดคือการที่โดนัลด์ ทรัมป์ดึงดันถอนตัวจากความตกลงห้ามอิหร่านพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ทั้ง ๆ ที่แม็ตทิสและคณะที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติแถลงอย่างชัดแจ้งแล้วว่า ความตกลงดังกล่าวเป็นผลประโยชน์สำคัญแห่งชาติของสหรัฐ

โดยที่กระทรวงการต่างประเทศได้ขอให้ข้าพเจ้าเสนอแนวทางปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ นอกเหนือจากการประมวลและวิเคราะห์ข่าวระหว่างประเทศ นั้น

ในรายงานที่ได้ทำมาตลอดสี่ปีเต็มจนบัดนี้ ข้าพเจ้าได้เคยนำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์หรือการเผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศไทยมาบ้าง รวมทั้งตั้งข้อสังเกตหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของต่างประเทศเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น หรือที่ใช้กันในภาษาอังกฤษว่า Crisis management ดังเช่นกรณีเครื่องบินของสายการบินมาเลเซีย (Malaysian Airline System—MAS) เที่ยวบินที่ MH 371 ในเส้นทางกัวลาลัมเปอร์-ปักกิ่ง ซึ่งหายไปโดยปราศจากร่องรอยจนบัดนี้และเที่ยวบิน MH 17 ในเส้นทางจากกรุงอัมสเตอร์ดัมซึ่งถูกยิงด้วยจรวดจากพื้นสู่อากาศของรัสเซียขณะบินผ่านภาคตะวันออก

ของยูเครน เครื่องบิน Air Asia (Indonesia) ที่ตกในทะเลชวาไม่นานหลังจากที่บินออกจากเมืองสุราบายา เครื่องบินในเครือข่ายของสายการบิน Lufthansa ที่ผู้ช่วยนักบินซึ่งป่วยจากโรคซึมเศร้าโดยแพทย์ขอให้เขางดทำการบินแต่เขาปิดข่าวไว้และบังคับให้เครื่องบินตกลงในเทือกเขาแอ๊วป์ในฝรั่งเศส โดยล็อกค์ประตูมิให้หัวหน้านักบินซึ่งออกไปเข้าห้องน้ำกลับเข้าไปในห้องนักบินได้ และเครื่องบิน Metro Jet ของรัสเซียจากชามเอลซี๊คในอียิปต์ที่ตกลงในทะเลทรายซาฮาราด้วยแรงระเบิดของผู้ก่อการร้าย

ทั้งหมดนี้ ผู้อยู่บนเครื่องบินเสียชีวิตหมดอย่างหลีกเสี่ยงมิได้ จึงเป็นการนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่ส่วนกลางหรือสำนักงานใหญ่ของแต่ละประเทศเจ้าของเครื่องบินจะเลือกใช้ ซึ่งหลีกเลี่ยงมิได้ที่จะเป็นข่าวร้าย มีอยู่กรณีหนึ่งที่เครื่องบินของสายการบินอียิปต์แอร์จากกรุงปารีสที่ตกลงในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งแม้จะสืบทราบได้ว่าตกลงที่ใด ทางการอียิปต์ก็มิได้ใช้แนวทางโปร่งใสเช่นที่ทำมาในหลายครั้งก่อนหน้านั้น คือไม่ให้ข่าวยืนยันถึงสาเหตุ

การเผยแพร่ภาพในแง่ดีหรือให้ผลในทางบวกอันควรได้กระจายไปในวงกว้างเพราะดำเนินการผ่านสื่อโทรทัศน์ระหว่างประเทศ เช่น BBC CNN NBC CBS เป็นต้นนั้น ได้นำเสนอมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง CNN เนื่องจากเป็นทางสร้างรายได้ให้แก่บริษัทด้วย และคุณภาพของภาพที่นำมาแพร่ดีขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้หลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงนัยยะทางการเงินค่าใช้จ่าย เพราะไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบได้ กับยังไม่ทราบด้วยว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนราชการและภาคเอกชนได้ประสานงานกับกรมสารนิเทศและ/หรือกรมประชาสัมพันธ์สักเพียงใดหรือไม่ อันเป็นเรื่องที่ควรกระทำ แต่ข้าพเจ้าก็พอจะทราบว่า ในระบบของไทย ต่างฝ่ายมักจะทำไป โดยไม่มีการติดตามวิเคราะห์ว่าจะให้ผลลัพธ์คุ้มค่าหรือเปล่า

ในปีที่ผ่านมา (2561) ความถี่ของการเผยแพร่สำหรับประเทศไทย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดูจะมากกว่าปีอื่น ๆ การเผยแพร่จากอินโดนีเซียลดน้อยลง อาจเป็นเพราะการเพิ่มขึ้นของภัยธรรมชาติอันเกิดขึ้นบ่อยครั้งมาก ส่วนของประเทศอื่น โฆษณาหรือโดย

ผ่านวิธี Sponsor หรือ Association รายการจาก Turkish Airlines และ Qatar Airways ยังคงมีปรากฏอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าตุรกีจะประสบปัญหาภายในและเหตุจากภายนอกมากกว่าธรรมดาก็ตาม สำหรับ Qatar Airways นั้น แม้จะมีปัญหาขัดแย้งในภูมิภาคอ่าว แต่สายการบินนี้ยังได้รับรางวัลว่าเป็นสายการบินเยี่ยมของโลกต่อเนื่องกันมาหลายปี ส่วนสายการบินไทย “รักคุณเท่าฟ้า” ยังจับจุดที่จะใช้ให้ตรึงใจผู้ชมมิได้ แม้จะมีภาพสวย ๆ มาเผยแพร่เป็นครั้งคราวก็ตาม อันเป็นที่น่าเสียดายเพราะได้ใช้สัญลักษณ์อันน่าจะเป็นที่รับทราบจากทั่วโลกมาหลายปีแล้วก็ตาม ข้าพเจ้าไม่อาจจะประเมินสาเหตุได้

การเผยแพร่ไทยในด้าน Medical hub โดยกลุ่มดุสิตของ BDMS พร้อมคำขวัญว่าการได้รับการดูแลรักษาอย่างรวดเร็วจะช่วยชีวิตคนไว้ได้ซึ่งได้ข่าวมาว่าสหภาพยุโรปให้ความสนับสนุน และ Redefining Global Health Care Excellence โดยย้ำคำขวัญผ่านสื่อโทรทัศน์ระหว่างประเทศวันละหลายสิบครั้ง ยังให้ผลดีอยู่ และควรจะย้ำสารเช่นนี้ไว้ต่อไป เพราะการเผยแพร่ทำนองเดียวกันของศูนย์การแพทย์ในดูบายได้ยุติมาพักหนึ่งแล้วและชาวตะวันออกกลางยังเดินทางมารับการรักษาพยาบาลที่กรุงเทพฯอยู่

จะด้วยเหตุใดก็ตาม การเผยแพร่ของฟิลิปปินส์ลดน้อยลงอย่างมาก แม้ว่าการสื่อความหมายของความเป็นกันเองผ่านคำกล่าวว่า Anak จะมีผลดีมาก่อนหน้านี้ก็ตาม ในขณะที่เวียดนาม ซึ่งเผยแพร่ข่าวว่า ได้เป็นศูนย์กลางหลักในการชักนำการลงทุนโดยตรงจากภายนอกดูจะได้ผลตามเป้าหมาย ส่วน สปป ลาว นั้น สื่อความหมายความงามของประเทศอย่างสงบได้เป็นอย่างดี ในขณะที่มาเลเซีย ใช้ประโยชน์จากการปราบปรามการคอรัปชั่นว่าเป็นแรงผลักดันให้ประเทศยิ่งก้าวกระโดดไปอย่างดี

ภาพเผยแพร่อันงดงามของ ICONSIAM น่าจะมีผลดีแก่ประเทศไทย แต่ควรคิดถึงการเพิ่มพูลผลดีต่อไป เพื่อนำมาใช้สืบต่อจาก ICONSIAM โดยไม่ให้ว่างเว้น เพียงแต่หวังว่าจะเลือกผู้ผลิตได้ดีและหมาะสม ซึ่งข้อนี้ ทางการไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เริ่มเผยแพร่ภาพที่น่าสนใจที่ข้าพเจ้าเห็นทาง CNN เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม ว่าจะมีอะไรน่าสนใจในประเทศไทยบ้างในปีหน้านี้ โดยภาพ

ชั้นแรกที่ได้เห็นเน้นสายธารจากลุ่มน้ำเจ้าพระยา แต่ยังไม่มีภาพละเอียดและในวันต่อจากนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เผยแพร่ข่าวส่งเสริมการท่องเที่ยวใน Theme Amazing Thailand โดยเข้าใจว่าจะเผยแพร่แนวนี้ไปตลอดปี 2019

สถานีโทรทัศน์ CNN ระหว่างประเทศ ได้นำภาพการช่วยเหลือทีมฟุตบอลล์หมูป่าที่ติดอยู่ในถ้ำที่จังหวัดเชียงรายมาเป็นข่าว 1 ใน 5 ของสรุปข่าวใหญ่ประจำปี โดยที่ CNN ได้ติดตามทำข่าวเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดมาตลอด โดยผู้ประกาศข่าวได้โห่ร้องแสดงความยินดีเมื่อทุกคนได้รับการกู้ภัยจนแล้วเสร็จ ส่วนรายงานการสัมภาษณ์ผู้ประสบภัยทั้งหมดก็ได้รับการถ่ายทอดสดทั้งโดย CNN BBC และโทรทัศน์ระหว่างประเทศอื่น ๆ นับเป็นข่าวใหญ่ระดับโลกประจำปี 2018

บทความพิเศษ

ญี่ปุ่นกับการอุบัติขึ้นของสงครามภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิกของสงครามโลกครั้งที่ 2

(ไต้หวัน-ประเทศไทย-ฟิลิปปินส์ ช่วง 2484-2485)

เช้าตรู่วันที่ 8 ธันวาคม 2484 (ตามเวลาในประเทศไทย) แสนยานุภาพของญี่ปุ่นซึ่งมีการสร้างสมกำลังเป็นจำนวนมากพร้อมอยู่แล้วในภูมิภาคอินโดจีนกับไต้หวัน และได้มีส่วนสำคัญในการไกล่เกลี่ยการสู้รบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในระยะก่อนหน้านั้น ได้ยาตราทัพเข้าสู่ดินแดนภาคตะวันออกของไทยทางด้านวัฒนานครซึ่งปัจจุบันนี้อยู่ในจังหวัดสระแก้วและอรัญประเทศ ตามยุทธศาสตร์ระดับสูงของกองบัญชาการสูงสุด (Imperial General Staff) ที่กรุงโตเกียว ในเวลาใกล้เคียงกัน กองเรือเฉพาะกิจขนาดใหญ่ที่ไปรวมพลอยู่ที่มหาสมุทรแปซิฟิกเหนือได้เปิดการโจมตีที่อ่าวเพิร์ลในฮอนโนลูลูเป็นเหตุให้สหรัฐได้เข้าร่วมในสงคราม

สำหรับประเทศไทย กองกำลังญี่ปุ่นจากฐานทัพในตะวันออกไกลและไต้หวันอีกเป็นจำนวนมาก ได้ปฏิบัติการแบบสะเทินน้ำสะเทินบกโดยใช้เรือจับปลาเป็นแนวหน้าใกล้จังหวัดสงขลาและประจวบคีรีขันธ์ และอีกส่วนหนึ่งได้ยกพลขึ้นบกที่บางปู จังหวัดสมุทรปราการ กำลังพลส่วนหลังนี้ได้รับการลำเลียงเข้ามาในกรุงเทพฯด้วยรถบรรทุกโดยชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งมาประกอบอาชีพบังหน้า อาทิ ร้านถ่ายรูป ห้างขายยา ห้างทำฟัน ร้านรับซักรีด ฯลฯ แถวถนนเจริญกรุงและเยาวราช โดยได้รับเงินอุดหนุนเป็นทุนดำเนินการจากธนาคารไต้หวัน (ของญี่ปุ่น) ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930 แม้จะปรากฏชัดว่าธุรกิจของสายลับเหล่านี้ไม่สู้จะได้กำไรเท่าใดนัก และไม่มีหลักฐานใดอันแสดงว่าฝ่ายไทยรับรู้ถึงบทบาทของสายลับเหล่านี้ ผู้เขียนเองได้เคยเห็นร้านเหล่านี้ แต่ก็เด็กเกินไปที่จะเข้าใจความเร้นลับของกิจการเหล่านั้น แต่เมื่อมาย้อนคิดถึงในระยะหลังมานี้ ก็พอจะเห็นได้ว่า ญี่ปุ่นวางแผนระยะยาวจริงๆ เป็นขั้นตอน และสามารถดำเนินการตามแผนได้อย่าง

เหลือเชื่อ ส่วนการโจมตีฟิลิปปินส์ นั้น ในชั้นต้นใช้กำลังทางอากาศเป็นหลัก โดยกำลังของญี่ปุ่นมีการฝึกบินลาดตระเวณอยู่ตลอดมา จากฐานทัพอากาศบนเกาะไต้หวัน ซึ่งญี่ปุ่นได้จัดตั้งไว้ทั่ว โดยที่ฝ่ายสหรัฐไม่อาจทราบความเคลื่อนไหวได้ เพราะขาดระบบเรด้าร์ในระยะนั้น สหรัฐได้แต่เพียงอาศัยชาวฟิลิปปินส์ซึ่งมิได้รับการฝึกอบรมมาคอยสังเกตการณ์เท่านั้น

ทหารไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารอากาศซึ่งกำลังนอนพักอยู่เพราะเป็นยามดึกมาก แม้จะได้ยินความเคลื่อนไหวอันไม่ปกตินั้นและได้ฟังเสียงเตือนภัยแต่ไม่สามารถลุกขึ้นมาแต่งเครื่องแบบทัน บางคนอยู่ในชุดนอน แต่ก็ได้พยายามวิ่งไปสู่อากาศยานเพื่อสกัดกั้นการรุกล้ำของญี่ปุ่น ตามคำสั่งของหน่วยเหนือในขณะนั้นให้รักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ ต้องถูกสังหารอย่างโหดร้ายในเครื่องบินขณะที่พยายามจะนำเครื่องขึ้นแต่ก็ต้องพลีชีพเพื่อชาติอย่างไร้ผล เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงต่อมา รัฐบาลก็ได้ออกคำสั่งให้ยุติการต่อต้าน เนื่องจากรัฐบาลภายใต้การนำของพลตรี ป. พิบูลสงคราม (ตามยศขณะนั้น) ซึ่งรีบเดินทางโดยรถยนต์กลับจากการไปราชการด่วนที่วัฒนานครและได้ประชุมกับคณะรัฐมนตรีที่ทำเนียบและเมื่อได้หารือกันอย่างเคร่งเครียดเพราะคณะรัฐมนตรีได้รอรับฟังการตัดสินใจมาตลอดทั้งคืน โดยที่อัครราชทูตญี่ปุ่นได้รออยู่ที่ทำเนียบ ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้ตกลงยินยอมตามคำเรียกร้องให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการยกพลเข้าโจมตีและยึดครองดินแดนต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลายา สิงคโปร์ ซึ่งขณะนั้นเป็นดินแดนภายใต้อาณานิคมของอังกฤษ

การรุกรานของญี่ปุ่นในเช้าตรู่วันนั้นมีขึ้นในเวลาใกล้เคียงกับการโจมตีโดยกองเรือเฉพาะกิจของญี่ปุ่นต่อฐานทัพเรือและอากาศของสหรัฐที่อ่าวเพิร์ล ณ นครฮอนโนลูลู และการโจมตีฐานทัพอากาศของสหรัฐที่ฐานบินคล็าร์คและนิโคลส์ ในกรุงมะนิลา ทำลายเครื่องบิน บี-17 พร้อมระเบิด ซึ่งจอดอยู่บนลานบินและไม่พร้อมที่จะบินขึ้นมาต่อสู้ได้ ยังผลให้นายพล ดักลาส แม็คอาเธอร์ ผู้บัญชาการภาคตะวันออกไกลโดยมี

กองบัญชาการอยู่ที่กรุงมะนิลา จำต้องถอยจากฟิลิปปินส์ไปตั้งหลักอยู่ที่ออสเตรเลีย ด้วยคำประกาศอันได้รับการกล่าวถึงต่อมาว่า "I shall return" ในขณะที่ประธานาธิบดีแฟ็รงคลิน เดลาโน รูสเวลท์ แถลงทางวิทยุจากกรุงวอชิงตันว่าวันที่ถูกโจมตีจากญี่ปุ่นที่ฮาวายเป็น "วันอันน่าอดสูยิ่ง" หรือ Day of Infamy อันหมายถึงวันที่ 7 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1941 ตามเวลาในสหรัฐ และสหรัฐก็ได้เข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างเต็มกำลัง

นับแต่บัดนั้น สงครามภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกจึงได้ระเบิดขึ้นทำให้ ขอบข่ายของสงครามอันถือได้ว่าเป็นสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ขยายไปถึงภาคพื้นยุโรปและแอฟริกา ซึ่งมีการสู้รบอย่างหนักอยู่ก่อนแล้ว โดยฝ่ายอักษะอันได้แก่เยอรมัน อิตาลีและญี่ปุ่น กับฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งมีอังกฤษ สหรัฐอเมริกา (ซึ่งเข้ามาร่วมทีหลัง) และสหภาพโซเวียตเป็นแกนนำในการป้องกันประเทศ การขยายพื้นที่ของการรบนี้เป็นไปได้ เพราะการเปิดสมรภูมิในเอเชีย-แปซิฟิกโดยแสนยานุภาพของญี่ปุ่นได้บุกเข้าโจมตีในดินแดนต่าง ๆ แม้ว่าในขณะนั้น สหภาพโซเวียต จะยังมิได้เข้ามาร่วมในการสู้รบก็ตาม ส่วนอังกฤษและพันธมิตรตะวันตกก็มิได้เข้ามาร่วมในการสงครามอย่างเต็มที่ กำลังรบในสงครามภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิกจึงได้แก่ทหารสหรัฐอเมริกาเป็นกำลังหลัก

+ + + + + + +

เรื่องราวตามประวัติศาสตร์ต่อไปนี้จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงว่าเพราะเหตุใด ญี่ปุ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการสงครามภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ทั้งๆ ที่ ญี่ปุ่นมิใช่มหาอำนาจในระดับโลกในระยะต้นศตวรรษที่ 1900 ก็ตาม

ตลอดเวลาประมาณ 250 ปีที่ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การปกครองตามแบบ โชกุน" ในรัชสมัยของ โตกูกาวา แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะสามารถสร้างความรุ่งเรืองได้ในทางเศรษฐกิจภายในและดำรงชีวิตได้ด้วยความสงบพอสมควรตามประเพณี แต่ญี่ปุ่นก็คงจะทราบความคืบหน้าในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในซีกโลกภาคตะวันตก และเมื่อนำมาเทียบกันแล้ว

ญี่ปุ่นก็ย่อมตระหนักรู้ถึงความต่างในหลายประการ และชนชั้นนำในญี่ปุ่นเองก็พอทราบว่าในส่วนเทียบแล้ว ญี่ปุ่นยังมีความล้าหลังอยู่พอสมควร

กระแสความรู้สึกด้อยเหล่านี้เป็นเหตุให้กลุ่มโชกุนสองฝ่าย คือ โชชู (Choshu) และซัตซูมา (Satsuma) ได้ตกลงใจรวมกำลังกันโค่นราชบัลลังก์ของ โตกูกาวา และสนับสนุนให้เมจิ ซึ่งขณะนั้นมีอายุเพียง 14 ปี ขึ้นเป็นประมุข

จากจุดนั้น ญี่ปุ่นได้เริ่มการปฏิรูปประเทศในทุกด้าน โดยล้มเลิกระบบศักดินา และริเริ่มการปรับประเทศเข้าสู่ยุคใหม่ ทั้งทางวัฒนธรรม การเมือง สังคม และการเศรษฐกิจ การติดต่อสัมพันธ์กับประเทศภายนอก ได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจัง แต่ที่สำคัญที่สุดได้แก่การเสริมสร้างพลังทางทหาร จนทำให้ญี่ปุ่นสามารถเข้าไปมีบทบาทในเวทีโลก บริษัทญี่ปุ่นได้รับการส่งเสริมให้สร้างความสามารถในการผลิต รวมทั้งอุตสาหกรรมหนักจนปรากฏกลุ่มบริษัทที่เรียกกันว่า ไซบัตสึ ผลผลิตจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือเครื่องใช้ แต่รวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งถึงอาวุธหนักทั้งเรือรบชนิดต่าง ๆ เรือใต้น้ำ รถถัง ยานเกราะ เครื่องบินและปืนผาหน้าไม้อันทันสมัย ส่วนกำลังทางเรือ นั้น ญี่ปุ่นได้ถือโอกาสไม่ปฏิบัติตามผลการประชุมจำกัดกำลังทางนาวีที่สหรัฐจัดขึ้นที่กรุงวอชิงตันในปี ค.ศ. 1922 มีสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ยอมจำกัดตามข้อตกลงของการประชุม

ทั้งหมดนี้เป็นผลสำเร็จภายในเวลาไม่กี่ปีหลังจากที่ในปี ค.ศ. 1855 กองเรือของพลเรือจัตวาเพอร์รี่ย์ (Commodore Matthew Perry) จากสหรัฐ ได้นำกองเรือไป “เปิด” ประเทศ ญี่ปุ่น โดยเพอรรี่ย์เอง ก็มิได้คาดหมายว่าญี่ปุ่นจะกลายเป็นพลังสำคัญในโลก เขาเพียงแต่คิดว่าเพื่ออนาคตของสหรัฐ รัฐบาลสหรัฐควรจะเข้ายึดเกาะไต้หวันเพื่อเป็นจุดยุทธศาสตร์ในแผนการแสดงอำนาจของสหรัฐในตะวันออกไกล และเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญเพื่อเป็นทางเข้าสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับจีนแผ่นดินใหญ่ อันเป็นแนวคิดของเจ้าหน้าที่และพ่อค้าอเมริกันหลายคนต่อเนื่องกันมา โดยทั้งหมดนี้มิได้ประเมินความสำคัญของญี่ปุ่นแม้แต่น้อย สหรัฐเองก็มิได้คิดทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับ

ตะวันออกไกลในทำนองเดียวกันและไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอในทิศทางดังกล่าว ตามนโยบายของสหรัฐที่ไม่ต้องการเข้าครอบครองดินแดนส่วนใด

แต่ญี่ปุ่น ซึ่งใช้แนวคิดต่างตามแบบโชกุนในอดีต โดยหลายภาคส่วนมุ่งที่จะสร้างประเทศให้เป็นมหาอำนาจ มุ่งหมายไกลกว่าที่ฝ่ายต่าง ๆ จะคาดคิด และเพราะแนวคิดเช่นนี้ การแผ่อำนาจของญี่ปุ่นไปในทิศทางต่าง ๆ จึงเป็นแรงผลักดันให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Expansionist หรือ Imperialist โดยเริ่มการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการนี้มาเป็นลำดับ แต่ประเทศที่มีอำนาจในเวทีโลกมิได้คิดว่าญี่ปุ่นจะสามารถแผ่อำนาจไปได้เท่าใดนักอาจเป็นเพราะการประเมินญี่ปุ่นต่ำไป บางประเทศกลับมองไปอีกทางหนึ่ง ด้วยการจะครอบครองดินแดนอื่น ๆ ในทะเลจีนใต้ เพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในเกาะไต้หวันเอง และเป็นทางนำไปสู่การติดต่อสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ กับจีนแผ่นดินใหญ่ ในระดับรัฐ ประเทศเหล่านี้มิได้มองไต้หวันว่ามีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เป็นพิเศษ

สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ญี่ปุ่น ได้เคลื่อนกำลังไปทางตะวันตกเป็นขั้น ๆ โดยในปี ค.ศ. 1871 เรือจับปลาของญี่ปุ่นได้อับปางลงในหมู่เกาะ ลิวชิว ทางใต้ของเกาะไต้หวัน ซึ่งขณะนั้นหมู่เกาะลิวชิวอยู่ใต้การครอบครองของโชกุนกลุ่ม “ซัตซูม่า” โดยการนำของโชกูบุผู้นำฝ่ายทหาร ตั้งใจที่จะเข้ายึดไต้หวัน โดยมีนาย เดอ ลอง ชาวอเมริกันเป็นที่ปรึกษาอันสร้างความไม่พอใจแก่นายแฮมิลตัน ฟิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอย่างมาก แต่ก็ไม่สามารถทัดทานได้

เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ นำไปสู่สงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น ปรากฏว่าญี่ปุ่นได้ชัยชนะโดยสนธิสัญญาชิโมโนเซกิ ญี่ปุ่นได้เข้าครองเกาหลี ไต้หวัน เลียวตุง ในปี ค.ศ. 1895 เป้าประสงค์ของญี่ปุ่นไปไกลกว่านั้น เพราะต้องการบั่นทอนอำนาจของราชวงศ์จิ๊ง (Qing)

ในช่วงนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานอันชี้ชัดถึงเจตนาในระยะต่อไปของญี่ปุ่นแต่ชัยชนะของญี่ปุ่นครั้งนั้นเป็นทางให้เข้าครองดินแดนทางเอเชียตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะ

ไต้หวัน ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1895 Liu K'un-i ข้าหลวงใหญ่ชาวจีนได้นำเสนอบันทึกลับต่อราชบัลลังก์จีน เตือนว่าอย่าได้ยอมผนวกดินแดนทั้งไต้หวันและเปสคาดอเรสให้ญี่ปุ่น ด้วยสมมติฐานว่าหากยอม ญี่ปุ่นก็จะเริ่ม "จากหมอนและเสื่อเพื่อรุกรานดินแดนจีนทุกแห่งได้อย่างง่ายดาย" ฝ่ายปกครองจีนมิได้ให้ความสำคัญกับบันทึกนี้เท่าใดนัก ซึ่งเหตุการณ์ต่อมาได้แสดงชัดว่าเป็นท่าทีที่ผิด เพราะในสายตาของคนจีนและผู้ที่สนใจในความสำคัญของเกาะไต้หวันมาชั่วศตวรรษ ไต้หวันในมือของฝ่ายที่ไม่เป็นมิตร จะเป็นภัยคุกคามกับดินแดนทั้งบนทวีปอันหมายถึงจีนแผ่นดินใหญ่และอาณาบริเวณใกล้เคียง

สำหรับผู้สังเกตการณ์ทั้งหลาย การผนวกเกาะไต้หวันและเปสคาดอเรสตามข้อบทของสนธิสัญญาชิโมโนเซกิ เป็นชัยชนะสำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยให้ญี่ปุ่นรุดหน้าต่อไปในการรุกรานดินแดนอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะหากไต้หวันอยู่ในการครอบครองของมหาอำนาจ ก็เท่ากับเป็นจุดเชื่อมต่อทางตะวันออกของจีน แต่จะควบคุมดินแดนยุทธศาสตร์ ซึ่งสามารถครอบคลุมไม่แต่เพียงฝั่งฟากตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิกเกือบทั้งหมด จากฐานทัพในไต้หวัน การโจมตีทั้งทางอากาศและทางเรือย่อมทำได้โดยสะดวก

เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาพฤติกรรมของญี่ปุ่นแล้ว ก็จะเห็นได้ถึงความสามารถปฏิบัติการได้ยังที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ในเกาะญี่ปุ่นเอง แมนจูเรีย จีน และดินแดนต่าง ๆ ในทุกทิศทุกทาง แม้ญี่ปุ่นจะเพิ่งเปิดตัวสู่ภายนอกในเวลาอันสั้น หลังจากที่ปิดประเทศไปถึง 250 ปี อันที่จริง ญี่ปุ่นก็มิได้มุ่งแผ่ขยายอำนาจไปดังที่ได้รับทราบกันต่อมา ข้อที่ควรแก่การให้ความสำคัญได้แก่การก่อสงครามกับประเทศต่าง ๆ เพียงไม่กี่ปีหลังจากที่อ้างเหตุอันไม่น่าจะสลักสำคัญเท่าใดนักและเริ่มการสู้รบกับจีนและบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคืบคลานเข้าครองคาบสมุทรเกาหลีและได้เกาหลีเป็นอาณานิคม โดยครองอยู่จนสงครามภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกยุติลงในปี ค.ศ. 1945

แต่เหตุการณ์ที่สร้างความประหลาดใจให้แก่ทั่วโลกในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี หลังจากสนธิสัญญาชิโมโนเซกิกับจีน ได้แก่การที่ญี่ปุ่นก็ได้เปิดสงครามทางทะเลกับรัสเซียอันเป็นสงครามใหญ่ครั้งแรกของศตวรรษที่ 20 และก็ได้รับชัยชนะในการปะทะกันที่วลาดิวอสต็อค การที่คนผิวเหลืองสามารถเอาชัยชนะเหนือคนผิวขาวได้ในปี ค.ศ. 1905 มีนัยยะทางสัญลักษณ์มาก เพราะเป็นการจุดประกายให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ขณะนั้นเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกเริ่มรู้สึกว่า การเอาชนะเจ้าอาณานิคม นั้น สามารถเป็นไปได้ ไม่นานหลังจากนั้น ขบวนการกู้ชาติจึงเริ่มก่อตัวขึ้นหลายแห่งในประเทศที่ตกเป็นอาณานิคม แม้จะไม่บังเกิดผลในทันที แต่การก่อหวอดในทิศทางเช่นนี้จึงนำไปสู่การต่อสู้เพื่อเอกราช ในอีกไม่กี่ปีผ่านมา พรรคคอมมิวนิสต์จากรัสเซียก็ได้แทรกซึมเข้าไปในขบวนการเพื่อเอกราชเหล่านี้

ในระยะต้นศตวรรษ ที่ 20 กองทัพญี่ปุ่นได้เข้าไปในดินแดนต่าง ๆ เริ่มแต่เกาหลี ซึ่งกองกำลังญี่ปุ่น คืบคลานเข้าไปและสร้างความขัดแย้งกับท้องถิ่นจนในที่สุดก็สามารถเข้ายึดเป็นอาณานิคมได้ในปี ค.ศ. 1910 ด้วยกลวิธีนานัปการ ต่อมาในปี ค.ศ. 1931-32 ญี่ปุ่น ก็ได้ก่อเหตุระเบิดขึ้นที่สถานีรถไฟมุกเด็น ในวันที่ 18 กันยายน และอ้างเหตุนั้นเข้ายึดแมนจูเรีย โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “แมนจูกัว” การบุกเข้าโจมตีและยึดครองดินแดน ในจีนเป็นไปอย่างดุเดือด ไม่นานหลังจากนั้น การครอบครองเกาะไต้หวันก็แล้วเสร็จ

ไต้หวันเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญยิ่งสำหรับญี่ปุ่น และเป็นนโยบายทางยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่น เพราะเป็น จุดล่องใต้ในอันที่จะเข้าสู่แหล่งทรัพยากรทั้งน้ำมัน สินแร่และอาหารอย่างมหาศาล ซึ่งในเกาะญี่ปุ่นขาดแคลนอย่างมาก นอกเหนือจากการเป็นฐานปฏิบัติการทางเรือและอากาศต่อดินแดนทางใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย และเพราะเหตุนี้ เรื่องราวต่อไปนี้ จึงจะเน้นหนักทางด้านการโจมตีของญี่ปุ่นต่อประเทศไทย และฟิลิปปินส์ ส่วนสงครามในสมรภูมิจีน นั้น จะไม่กล่าวถึงมากนัก เนื่องจากเป็นกรณีที่ซับซ้อนมาก เพราะจีนเองก็มีสงครามกลางเมืองอยู่ระหว่างกองกำลังคอมมิวนิสต์กับจีนคณะชาติหรือกั๊วมินตั๋ง อันปรากฏผลในที่สุดว่าพรรค

คอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุงได้เข้ายึดครองแผ่นดินใหญ่ของจีนได้ในปี ค.ศ. 1949 และสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้น ส่วนจางไคเช็ค ผู้นำพรรคกัวมินตั๋งต้องล่าถอยไปตั้งมั่นอยู่ในเกาะไต้หวัน และทั้งสองฝ่ายก็ยังคงอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมาจนบัดนี้ แม้ตัวบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปหลายอนุชนก็ตาม ในขณะเดียวกัน จีนแผ่นดินใหญ่ก็มิได้ขัดขวางการติดต่อสัมพันธ์กับทางการไต้หวันเสียทีเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการค้าและการลงทุน ตามแนวคิดของจีนปักกิ่งที่ถือว่า “สองระบบ ประเทศเดียว

ทุกสมรภูมิที่ญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตี นั้น ได้สร้างโจทย์ให้เป็นที่ถกเถียงกันสืบต่อมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโจมตีอ่าวเพิร์ลของสหรัฐ ประเทศไทยในหลายจุดด้วยกัน และฐานทัพอากาศในกรุงมะนิลา ของฟิลิปปินส์ ทั้งหมดเหตุเกิดขึ้นในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 8 ธันวาคม 2484 (ตามเวลาในประเทศไทยและฟิลิปปินส์) และ 7 ธันวาคม 2484 (1941) ตามเวลาในสหรัฐ แต่เมื่อเทียบเคียงกันแล้ว ทั้งหมดเป็นเวลาใกล้เคียงกัน จะคลาดเคลื่อนไปบ้าง ก็ในกรณีการโจมตีที่สนามบินคล้าร์คและนิโคลส์ในกรุงมะนิลา เนื่องจากหมอกลงจัดทำให้ทัศนะวิสัยไม่อำนวยให้กองบินญี่ปุ่นจากไต้หวันจำนวนมาก ออกปฏิบัติการได้

การที่กองบินประจัญบานของญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตีกองกำลังของสหรัฐ ณ อ่าวเพิร์ลในเกาะฮาวาย นั้น ในแง่ของญี่ปุ่น เป็นไปตามแผนยุทธการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว ตามกำหนดเวลาที่แน่นอน แต่สหรัฐดูจะมิได้คาดหมายว่า ญี่ปุ่นจะมาโจมตี ณ ที่นั้น เพราะไกลเกินไป อันที่จริง ความเสียหายอาจจะหนักกว่าที่เกิดขึ้น หากกองเรือของสหรัฐมิได้รับคำสั่งให้ออกไปลาดตระเวนที่ภาคพื้นแปซิฟิกหลายลำ กองเรือที่ถูกโจมตีได้แก่ส่วนที่จอดรออยู่ในอ่าวเพิร์ล แน่นอนกำลังพลทุกเหล่าทัพของสหรัฐได้ถูกสังหารในปฏิบัติการเกินความคาดหมายในเช้าตรู่วันที่ 7 ธันวาคม 2484

สหรัฐได้รับความเสียหายมากเกินกว่าที่ผู้ใดจะคาดหมายได้

ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลสหรัฐได้ตั้งข้อกล่าวหาอันรุนแรงว่า รัฐบาลสหรัฐภายใต้การนำของประธานาธิบดีรูสเวลท์ ทราบล่วงหน้าแล้วว่าการโจมตีจะเกิดขึ้น แต่ก็ปล่อยให้เหตุร้ายอุบัติขึ้นเพื่อเป็นเหตุสำคัญที่สหรัฐจะได้เข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 2

ผู้ที่กล่าวหายกข้ออ้างสองสามประการ คือ

1. ในเมื่อรัฐบาลประธานาธิบดีรูสเวลท์สามารถตีรหัสลับของญี่ปุ่นได้ อันแสดงว่าการเจรจาเพื่อระงับสงครามระหว่างสหรัฐกับญี่ปุ่น ล้มเหลวแล้ว การโจมตีย่อมจะเกิดขึ้นได้ในไม่ช้า อันเป็นสมมติฐานที่ไม่ผิด ปัญหาคือที่ใดจะถูกโจมตี

2. เพราะเหตุใด ในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 7 ธันวาคม 2484 อันเป็นช่วงที่ญี่ปุ่นเปิดฉากการโจมตี ณ อ่าวเพิร์ล นายพลจอร์จ ซี. มาร์แชลล์ ผู้บัญชาการทหาร มิได้เตรียมพร้อม ณ กองบัญชาการ แต่กลับไปขี่ม้าพักผ่อน แทนที่จะมาเตรียมการสั่งการ

3. คำสั่งเตรียมพร้อมในระดับต่าง ๆ ที่กองบัญชาการทหารสูงสุดของสหรัฐส่งไปยังฐานที่ตั้งทางทหารทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ฟิลิปปินส์ มิได้มีการยกระดับสูงขึ้นจากระดับแสงรุ้ง 2 ที่ส่งไปก่อนหน้านั้น แม้ในช่วงนั้น การโจมตีที่อ่าวเพิร์ลจะเกิดขึ้นแล้ว

ข้อกล่าวหายังมีอีกหลายประการในช่วงของการเปิดการไต่สวนในกรณีนี้โดยรัฐสภาสหรัฐ อันสามารถประมวลได้เป็นเอกสารมากพอสมควร แต่ในบั้นท้าย ก็ไม่สามารถจะชี้มูลได้ว่าประธานาธิบดีจงใจปล่อยให้กองเรือเฉพาะกิจของญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตีที่อ่าวเพิร์ลในเวลารุ่งเช้าของวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 และทำความเสียหายอย่างขนานใหญ่ แก่กองเรือ กำลังทางอากาศและพลเรือน จนสร้าง “ความอดสู” แก่สหรัฐ และทำให้สหรัฐต้องตัดสินใจเข้าร่วมสงครามอย่างเต็มที่ ทั้งใน “สงครามภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก”กับญี่ปุ่น และในสมรภูมิอื่น ๆ ของสงครามโลก ครั้งที่ 2

การที่ญี่ปุ่นสามารถยกพลผ่านประเทศไทยเพื่อไปยึดมลายา สิงคโปร์และพม่า นั้น ได้สร้างปัญหาถึงความรู้เห็นเป็นใจของรัฐบาลไทยมานาน ตามคำบอกเล่าของอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษาชาวอเมริกันคนหนึ่งได้ค้นคว้าเกี่ยวกับกรณีนี้อย่างละเอียด เพราะเข้าใจภาษาญี่ปุ่นด้วย เพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์โดยเน้นเฉพาะความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น

นักศึกษาชาวอเมริกันผู้นั้นมั่นใจว่าฝ่ายไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลตรี ป. พิบูลสงครามมีความใกล้ชิดเป็นพิเศษกับบุคลากรทางการทูตในสถานอัครราชทูตญี่ปุ่น ณ กรุงเทพ และกับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือที่ได้ติดต่อกันมานานปี จากแหล่งเหล่านี้ค่อนข้างแน่นอนว่า <u>ผู้นำไทยเห็นด้วยกับการที่ญี่ปุ่นจะยกพลผ่านดินแดนไทยเข้าไปในที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</u>

ข้าพเจ้า ซึ่งมิได้ค้นคว้าลึกซึ้งเช่นเขา จึงมิอาจกล่าวหาว่าข้อยุติของเขาผิด แต่ขอนำเสนอข้อสังเกตดังต่อไปนี้ซึ่งจะนำไปสู่ข้อยุติที่แตกต่างจากของเขาอย่างมีนัยยะสำคัญ

เพื่อจะให้เห็นภาพได้ทั่วถึง ข้าพเจ้าเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องศึกษาความเป็นไปในส่วนของไทยด้วย เพราะความต้องการของรัฐบาลไทยในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ความพยายามที่จะเรียกร้องให้ได้ดินแดนซึ่งถูกยึดไปโดยจักรวรรดิ์นิยมตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1904 ความพยายามนี้มีขอบเขตจำกัดและเป็นที่รับรู้ของประเทศใหญ่ ๆ ในระดับโลกและมีส่วนเกี่ยวพันไปถึงสงครามโลกในภาคพื้นยุโรปซึ่งขณะนั้นเพิ่งเริ่มขึ้น

ในช่วงเวลาของการเรียกร้องดินแดนคืนนี้ ประเทศต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายญี่ปุ่นได้ติดตามความเคลื่อนไหวโดยตลอด จริงอยู่ในขณะนั้น องค์การโลกหรือสันนิบาตชาติ (League of Nations) มีอยู่และไทยกับญี่ปุ่นก็เป็นสมาชิกด้วย วาระวิกฤตในช่วงทศวรรษที่ 1930 ที่สำคัญได้แก่การที่อิตาลีได้เข้ายึดครองเอธิโอเปียและเปลี่ยนชื่อเป็น

อบิสสิเนีย จักรพรรดิไฮเล เซลาสซี่แห่งเอธิโอเปียได้เสด็จไปร้องเรียนสันนิบาตชาติด้วยพระองค์เอง แต่ไม่เป็นผล ในชั้นนั้น ประเทศไทยยึดถือนโยบายเป็นกลางโดยตลอดทุกเรื่อง และเป็นบทเรียนที่ไทยต้องยึดถือโดยเคร่งครัด ด้วยเหตุผลความจำเป็นภายใน ทั้งผลกระทบจากการเศรษฐกิจตกต่ำของโลกและความบีบคั้นทางการเงินและการคลัง อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1932 การพยายามรักษาความเป็นกลางในทางนโยบายการต่างประเทศ จึงหลีกเลี่ยงได้ยาก และเมื่อไทยเห็นความเพลี่ยงพลั้งของฝรั่งเศสในสงครามภาคพื้นยุโรป รัฐบาลไทยในระยะนั้นจึงเห็นเป็นโอกาสที่จะดำเนินการเรียกร้องดินแดนที่ถูกมหาอำนาจในยุโรปยึดไป จึงเป็นสิ่งที่น่าจะเข้าใจได้

ญี่ปุ่นและประเทศมหาอำนาจในภาคตะวันตกทราบความต้องการของไทยดี แต่ประเทศเหล่านั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องได้ มีญี่ปุ่นเท่านั้นที่เล็งเห็นผลทางยุทธศาสตร์จากการเรียกร้องของไทย เพราะสอดคล้องกับแผนการรุกรบของญี่ปุ่นในการบุกลงใต้ในเอเชีย มิใช่เพียงเพื่อให้ได้มีอำนาจเหนือดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ญี่ปุ่นไม่สู้จะมีมากนัก แต่เพื่อให้ได้ผลตามแผนการใหญ่ของญี่ปุ่นที่จะสร้าง East Asia Co-Prosperity Sphere ซึ่งจะทำให้ญี่ปุ่นได้เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ ตามการเรียกร้องของพวก “คลั่งชาติ” ทั้งหลาย

และด้วยเหตุนี้ ญี่ปุ่นจึงพยายามเดินแต้มทางยุทธศาสตร์อย่างไม่เอิกเกริกในความขัดแย้งระหว่างไทยกับฝรั่งเศส โดยการขอให้เยอรมนีซึ่งเป็นพันธมิตรฝ่ายอักษะด้วยกันกดดันให้ฝรั่งเศสซึ่งถูกเยอรมนียึดครองเป็นรัฐบาล Vichy ยอมตามความประสงค์ของไทยจนในที่สุดได้ตั้งตนเป็น Mediator เพื่อใกล่เกลี่ยข้อพิพาทไทย-ฝรั่งเศส จนเป็นผลสำเร็จโดยญี่ปุ่นเองหวังว่าจะได้รับการสนองตอบในทางที่ดีจากประเทศไทย อันมิใช่เป็นเรื่องง่าย และเท่าที่ได้ค้นหาจากเอกสารต่างๆ ก็ไม่ปรากฏว่าญี่ปุ่นได้พยายามกดดันรัฐบาลไทยแต่อย่างใด เพราะการขอยกพลผ่านดินแดนไทย ก็เท่ากับเป็นการเปิดเผยแผนทางยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่นแต่เนิ่นๆ เนื่องจากทราบดีว่า อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐติดต่อกับฝ่ายไทยอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษ

แนวทางการค้นคว้าหาความจริงของข้าพเจ้าอาจแตกต่างจากผู้อื่น โจทย์ที่ตั้งไว้ได้แก่การหาหลักฐานว่า <u>ผู้นำไทยให้ความเห็นชอบด้วยหรือทำความตกลงในนามของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลญี่ปุ่นหรือไม่ในการยินยอมไว้ล่วงหน้าให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ดินแดนไทยในการบุกเข้ายึดดินแดนอื่น ๆ ในช่วงแรกของสงครามภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิกของสงครามโลกครั้งที่ 2</u>

การพิสูจน์ว่าผู้นำไทยได้ทำความตกลงที่จะให้ญี่ปุ่นส่งกองกำลังผ่านดินแดนอันเป็นอธิปไตยของไทย นั้น หากเป็นจริงตามที่นักศึกษาอเมริกันอ้างในวิทยานิพนธ์ของเขาจำต้องมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากมิใช่เป็นพันธกรณีเล็กน้อยระหว่างประเทศหรือรัฐเอกราชทั้งสอง ซึ่งไม่สามารถตกลงกันได้ด้วย “วาจา” และต้องมีการจัดทำกันไว้ก่อนหน้าเช้าตรู่ของวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1941 หรือ พ.ศ. 2484 เพราะความตกลงดังกล่าวได้รับการจัดทำขึ้นหลังจากวันนั้น อันที่จริง ได้มีการจัดทำ “ข้อตกลงระหว่างผู้แทนฝ่ายไทยและญี่ปุ่น” มีข้อความสั้น ๆ ในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 8 ธันวาคม 1941 หลังจากที่คณะรัฐมนตรี โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ “ดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝ่ายไทย กับ ท. ทสุโบกะมิ เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย” เป็นผู้ลงชื่อ

ตลอดเวลาเกือบ 80 ปีที่ผ่านมาหรือจนถึง ค.ศ. 2018 ข้าพเจ้ายังไม่สามารถค้นหาหลักฐานยืนยันว่าทั้งสองรัฐบาลตกลงอย่างเป็นทางการได้ บันทึกคำให้การและการสอบสวนอย่างละเอียดของศาลตะวันออกไกลหรือ Far Eastern Tribunal ที่จัดตั้งขึ้นหลังสงครามในปี ค.ศ. 1945 ทำนองเดียวกับ Nuremburg Trial สำหรับการสงครามภาคพื้นยุโรป ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าที่ห้องสมุด Harvard Law School ในเมือง Cambridge เมื่อปี 1959-60 จำนวนรวมหลายหมื่นหน้า ไม่ปรากฏหลักฐานใดที่แสดงชัดว่ารัฐบาลไทยหรือจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ทำความตกลงเช่นว่าไว้กับรัฐบาลญี่ปุ่น

ข้าพเจ้ามิได้ลดละความพยายามที่จะค้นหาความจริง และเพราะเหตุนี้ จึงได้รับความสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศให้ไปยังกรุงวอชิงตันเพื่อค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารของศาลตะวันออกไกล (Tokyo Trial Documents) ซึ่งบัดนี้ได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นใหม่เป็นรูปเล่ม และเก็บอยู่เป็นสารบบที่ห้องสมุดของรัฐสภา (Library of Congress) โดยมีบัญชีรายการเอกสารทั้งหมดตามวันและเวลาของการพิจารณาคดี ซึ่งช่วยมาก ข้าราชการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน 1 ท่านและพนักงานท้องถิ่นที่อายุน้อยแต่มากด้วยความสามารถมีส่วนช่วยอย่างมาก เพราะได้ค้นคว้าเบื้องต้นไว้ให้พร้อมครอบคลุมปี 1940-1942

วิธีหาคำตอบจากโจทย์ของข้าพเจ้าได้แก่การลำดับเหตุการณ์วันต่อวัน ตรวจสอบมติของกองบัญชาการสูงสุด (Imperial General Staff) รายงานการประชุม Liaison Conferences ซึ่งจัดตั้งขึ้นในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1941 และต่อมาได้รับมอบอำนาจให้พิจารณาและลงมติในเรื่องสำคัญจนเป็นองค์กรกำหนดนโยบายของญี่ปุ่นเว้นแต่ในเรื่องสำคัญยิ่งเช่นการประกาศสงคราม คำสั่งของผู้ได้รับมอบอำนาจในการสั่งการ เช่นพลเรือเอก Yamamoto ผู้บัญชาการกองเรือเฉพาะกิจที่บุกเข้าโจมตีอ่าวเพิร์ล พลเรือเอก Nagumo ที่ได้รับหน้าที่ให้สั่งการเคลื่อนกำลังรบไปยังจุดนัดพบ อันรวมถึงการแจ้งกองกำลังให้ทราบว่าเป้าหมายที่จะถูกโจมตีได้แก่อ่าวเพิร์ล คำสั่งของเขาสั้นและกระชับมาก คือ “Attack Pearl Harbor” เพราะก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1941 เขาได้สั่งการโดยละเอียดของปฏิบัติการครั้งนั้นแล้ว นายทหารหรือนักการทูตซึ่งมีหน้าที่กล่าวถึงประเทศไทยไม่ว่าในทางร้ายหรือดี ฯลฯ

กำหนดการชั้นแรกของการเปิดปฏิบัติการครั้งใหญ่ได้แก่การวางกำลังทางเรือไว้ในที่ต่าง ๆ ในแปซิฟิกตะวันออกเฉียงเหนือและแปซิฟิกเหนือประมาณเดือนกรกฎาคม 1941

ในช่วงปี ค.ศ. 1940 กองทัพเรือญี่ปุ่นเริ่มมีบทบาทในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง The Navy General Staff โดยได้รับมอบหน้าที่ในการโจมตี เวลาที่จะต้องใช้ แล้วรายงานต่อ Liaison Conference นอกจากกองทัพเรือแล้ว เหล่าทัพอื่น ๆ ก็

มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น จนหลายครั้ง กระทรวงการต่างประเทศก็อดมิได้ที่จะรู้สึกว่าถูกกันไปจากกระบวนการตัดสินใจ ข้อเขียนของชาวต่างประเทศจึงใช้คำว่า The Rise of Japanese Militarism แต่กระทรวงการต่างประเทศก็มีส่วนอยู่ในกระบวนการตัดสินใจระดับสูง เพราะเป็นผู้ร่วมการประชุม Liaison Conference ซึ่งมี Hideki Tojo นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน โดยตลอด

เมื่อ Liaison Conference ตกลงใจในเรื่องสำคัญไปอย่างใด ก็จะรายงานให้ Imperial Conference ให้ความเห็นชอบอีกชั้นหนึ่ง เพราะรายงานเรื่องสำคัญจะได้รับการกราบบังคมทูลให้พระเจ้าจักรพรรดิ์อิโรฮิโตทรงทราบ แต่จากหลักฐานของศาลฯ พระเจ้าจักรพรรดิ์มิได้มีส่วนในการตัดสินใจทำสงครามครั้งนี้

Imperial Conference ได้มีการประชุมครั้งสำคัญในวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 1941 เพื่อให้ความเห็นชอบมติของ Liaison Conference ในวันที่ 30 พฤศจิกายน ซึ่งนายกรัฐมนตรีโตโจเป็นประธาน กับมีแม่ทัพและรัฐมนตรีคนสำคัญ (Tojo, Shimada, Kaya, Suzuki, Hashino, Muto and Oka) เข้าร่วมด้วย ทั้งหมดลงมติให้เริ่มสงครามกับสหรัฐอเมริกา เพราะการเจรจาทางการทูตทีมีมาหลายเดือนก่อนหน้านั้น ไม่อาจตกลงกันได้ โดยบ่งชัดเป็นครั้งแรกว่า X Day ได้แก่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ตามเวลาในสหรัฐ ซึ่งอันที่จริงวันที่กล่าวนี้ ได้รับการกำหนดมาก่อนแล้วโดยคำสั่งปฏิบัติการกองกำลังผสม ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 1941

ต่อมา พลเรือเอก Yamamoto ได้ออกคำสั่งจากเรือธง ซึ่งขณะนั้นจอดอยู่ที่อ่าวฮิโรชิมา เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1941 ให้กองเรือเฉพาะกิจเคลื่อนออกไปยังจุดนัดพบ ประกอบด้วยเรือบรรทุกเครื่องบินขนาดใหญ่ 6 ลำ เรือรบประเภทต่างๆ อีกมากมาย เพื่อโจมตีอ่าวเพิร์ลตามตำสั่งของพลเรือเอก Nagumo ที่กล่าวถึงแล้ว

ญี่ปุ่นได้พยายามปกปิดปฏิบัติการครั้งนี้ ตามความตั้งใจที่จะรักษา element of surprise ไว้อย่างเข้มงวด

รัฐบาลไทยยึดถือนโยบายเป็นกลางดังจะเห็นได้จากการตราพระราชบัญญัติพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญว่า “เพื่อรักษาความเป็นมิตรที่ดีของทุก ๆ ชาติ ชาติไทยได้ดำรงอยู่ในความเป็นกลาง และปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม ถือมั่นในความสงบ และในการที่จะไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ชาติหนึ่งชาติใด แต่ทั้งนี้ชาติต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับชาติไทย มีความสัมพันธ์สนิทกันมานับเป็นเวลานานนั้น ก้ต้องเห็นใจชาติไทยและไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ชาติไทยด้วย แต่ดังที่ได้ทราบกันอยู่แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างไม่แน่นอน และถ้าจะสมมติกรณีให้ร้ายแรงที่สุด การณ์ก็อาจจะเป็นได้ว่าชาติไทยอาจถูกชาติอื่นบีบคั้นและเข้ามารุกรานในบ้านเมือง กรณีอันร้ายแรงเช่นนี้ ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับความเป็นตายของชาติประชาชนชาวไทยก็ตกอยู่ในฐานะจำเป็นที่จะต้องสู้จนกว่าจะหมดลมหายใจ ถึงศัตรูจะมีอำนาจอย่างใหญ่หลวงเพียงใดก็ตาม เมื่อเกิดมาเป็นไทยแล้ว ต้องต่อสู้จนสิ้นกำลัง ชาติไทยย่อมรู้สึกว่าเป็นชาติเล็กไม่มีกำลังจำนวนมากมาย แต่ก็ยินดีจะยอมตายด้วยความเป็นไทย ดีกว่าอยู่ด้วยความเป็นทาส เมื่อจำเป็นถึงชาติไทยจะต้องต่อสู้จนสิ้นชาติ ชื่อของไทยก็คงดำรงอยู่ตลอดชั่วกัลปาวสานว่า เป็นชาตินักสู้จนตัวตาย”

รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2584 สภาฯ ได้พิจารณาอนุมัติให้ตราเป็นกฎหมายใช้บังคับได้เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2484 กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทลงโทษสถานหนักไว้สำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 4 และมาตรา 5 ไว้ว่าจะต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต พร้อมทั้งให้ยึดทรัพย์สมบัติส่วนตัวเสียสิ้น

เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 1941 เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้ส่งโทรเลขลับมากถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งน่าจะเข้าใจได้ว่าเมื่อถึงเวลาไม่กี่วันก่อนหน้าที่ญี่ปุ่นจะยกพลไปยึดดินแดนต่าง ๆ โดยผ่านดินแดนภายใต้อธิปไตยของไทย ฝ่ายญี่ปุ่นยังไม่มีความแน่ใจว่าจะสามารถผ่านดินแดนไทยได้ตามอำเภอใจ (เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องขอคัดข้อความของโทรเลขในภาษาอังกฤษ ดังนี้)

(1) In the event of an attack upon Burma and Malay, there would, of course, be a temporary infringement upon the territorial sovereignty of Thailand, but after our objectives have been attained, restoration would immediately be made, and the independence of Thais would be respected even more than at present while Thailand is maintaining neutrality.

(2) In case she cooperates in a positive way with Japan, full assurance will be given. Thailand's swamp lands will be reclaimed in the areas maintained to the very last; while strictest military discipline must be used to reassure the Thai populace and strict control should by all means be exercised over any attempts at profiteering.
--Navy transmission, 27 November 1941

การกล่าวถึงการส่งเอกสารลับมากผ่านกองทัพเรือ เพราะในการทำหน้าที่เฝ้าดูกรณีพิพาทไทยกับฝรั่งเศสซึ่งจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ตกลงให้ญี่ปุ่นเป็นผู้ใกล่เกลี่ย นั้น ญี่ปุ่นได้ขออนุญาตส่งเรือรบ 1 ลำมาลอยลำอยู่ในน่านน้ำไทย ด้วยข้ออ้างว่าเพื่อตรวจตรามิให้มีการละเมิดข้อตกลง แต่ฝ่ายไทยก็อดมิได้ที่จะรู้สึกแคลงใจ เพราะไม่เห็นความจำเป็น

สมรภูมิด้านฟิลิปปินส์

การโจมตีฐานทัพอากาศของสหรัฐในเกาะฟิลิปปินส์ในวันที่ 8 ธันวาคม 2484 อันเป็นเวลาใกล้เคียงกับปฏิบัติการของญี่ปุ่นต่อกองกำลังของสหรัฐในอ่าวเพิร์ลในเกาะฮาวายนั้น เป็นอีกโจทย์หนึ่ง ซึ่งสร้างปัญหาต่อมามิใช่น้อย

อันที่จริง เมื่อฝ่ายสหรัฐไม่อาจเจรจาหาข้อตกลงกับญี่ปุ่น ณ กรุง วอชิงตันได้แล้ว ฝ่ายสหรัฐก็น่าจะต้องสมมติฐานได้ว่า ที่ตั้งของสหรัฐในตะวันออกไกลคงต้องถูกโจมตีไม่วันใดก็วันหนึ่ง และหากจะตั้งข้อสมมุติแล้ว หมู่เกาะฟิลิปปินส์ดูจะเป็นเป้าหมายที่เสี่ยงต่อการโจมตีจากญี่ปุ่นมากที่สุดที่ทราบกันว่าญี่ปุ่น ได้ตั้งฐานปฏิบัติการอย่างพร้อมเพรียง

ตามรายงานทางประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นได้เตรียมพร้อมให้เกาะไต้หวันเป็นฐานปฏิบัติการใหญ่เพื่อการรุกรบในแปซิฟิกตะวันตกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มมาแต่ทศวรรษที่ 1930 ทั้งในด้านทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและแร่ธาตุ ซึ่งป้อนให้ญี่ปุ่นและเพื่อกองกำลังทางทหาร แต่ฝ่ายบริหารจากญี่ปุ่นก็มิได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้

โดยที่ญี่ปุ่นมิได้ส่งเสริมการสร้างความตระหนักรู้ในระบอบการปกครองของทั้งชาวญี่ปุ่น และชาวพื้นเมืองแต่อย่างใด แม้จะสร้างสรรค์ความสงบเรียบร้อยได้ แต่ก้มิได้ช่วยให้ชาวเกาะไต้หวันมีความตื่นตัวในการปกครองตนเองแต่อย่างใด เพราะญี่ปุ่นไม่มีเจตนาให้ดำเนินการไปสู่การปกครองตนเองแต่ประการใด

นับแต่ปี ค.ศ. 1897 คนคลั่งชาติชาวญี่ปุ่นจึงถือว่าเกาะไต้หวันเป็น Tonan No Seki (ตามศัพท์แปลว่า หินใหญ่มุ่งไปสู่ภาคใต้) ด้วยเหตุผลเดียวกัน ธนาคารแห่งไต้หวันจึงได้รับการก่อตั้งขึ้นก่อนสิ้นศตวรรษที่ 19 ด้วยความประสงค์ที่จะแทรกซึมไปยังภาคใต้ของจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นเป้าหมายระยะยาว ธนาคารนี้ได้ดำเนินกิจการโดยสาขาต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นที่เอ้หมึง (1903) ฮ่องกง (1912) กรุงเทพฯ (1912) และมลายา (1919)

แผนที่ในระหว่างสงคราม ซึ่งมีรายงานที่กรุงมอสโก ได้กำหนดให้ไต้หวันเป็นศูนย์กลางที่สามารถปฏิบัติการได้ในรัศมี 4,000 กิโลเมตร

ธนาคารไต้หวันได้แทรกซึมไปในทิศทางต่าง ๆ โดยให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับคนญี่ปุ่นซึ่งแปลงตัวเป็น “ช่างภาพ เภสัชกร ช่างซักรีด ฯลฯ” ในที่สุดเกาะไต้หวันก็ได้รับภารกิจเป็นศูนย์กลางของการรุกรบทางใต้ในปี ค.ศ. 1935

การปลูกสร้างและขยายฐานทัพเรือในไต้หวันโดยญี่ปุ่นเป็นการละเมิดข้อบทที่ 19 ของสนธิสัญญาวอชิงตัน (ปี ค.ศ. 1922) ในขณะที่มีผลเป็นการห้ามมิให้สหรัฐที่จะ

ปฏิบัติการในแปซิฟิกตะวันตก (The Influence of Sea Power in World War II (New Haven: Yale University Press, 1947), p.19)

กองบัญชาการสูงสุดของญี่ปุ่นได้วางแผนการรุกโจมตีตัวประเทศและดินแดนทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชีย อันได้แก่ ประเทศไทย มลายา อินโดจีน Dutch East Indies และฟิลิปปินส์โดยใช้กองกำลังจากเกาะไต้หวันและเปสคาดอเรสมาเป็นเวลานาน เมื่อได้มีการตกลงใจเข้าบุกอ่าวเพิร์ล ความสำคัญของเกาะไต้หวันสำหรับการรุกรบทางภาคใต้ของเอเชียโดยกำลังจากไต้หวันยิ่งจำเป็นเด่นชัดขึ้น

ตามรายงานที่ปรากฏต่อมาแสดงชัดว่า กองทัพเรือที่ 3 ของญี่ปุ่นได้รับคำสั่งให้เคลื่อนกำลังจากเมือง Takao ทางตะวันตกเฉียงใต้ของไต้หวันไปยังเกาะ Mako ในหมู่เกาะเปสคาดอเรส ด้วยภารกิจในการโจมตีเกาะ Bataan, Aparri และ Vegair โดยใช้ยุทธวิธีโจมตีจากเรือไปสู่ฝั่ง (Ship to Shore) ซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นได้ฝึกมาและมีความชำนาญเป็นที่ยอมรับกัน

ในระยะตั้งแต่วันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2484 กองบินที่ 32 ภายใต้กองบัญชาการของพลเรือตรี R. Takenaka ได้บินเข้าสู่เกาะไต้หวัน เพื่อรวมกำลังกับกองบินที่ 21 ด้วยเครื่องบิน 200 เครื่องในหลายแบบด้วยกัน ภารกิจที่ได้มอบหมายให้แก่กองบินเหล่านี้ ได้แก่ การทำลายกำลังทหารอากาศของสหรัฐในเกาะลูซอน กองเรือสหรัฐในบริเวณใกล้เคียงและสนับสนุนปฏิบัติการสู่ภาคใต้ทั้งหมด

กำลังทางอากาศของญี่ปุ่นและเครื่องบินทางอากาศและทางเรือจากฝูงบินที่ 11 ได้บินเข้าสู่ไต้หวันและเริ่มการฝึกบินทั้งกลางวันและกลางคืน โดยมีการฝึกทิ้งระเบิดด้วย รวมทั้งการบินลาดตระเวน ซึ่งความเคลื่อนไหวทั้งหมดนี้ ไม่ปรากฏรายงานว่าสหรัฐทราบ

ในเวลาใกล้เคียงกัน กองทัพอากาศที่ 15 พร้อมด้วยเครื่องบิน 175 เครื่อง ได้เคลื่อนกำลังเข้าสู่ไต้หวัน เพื่อสนับสนุนปฏิบัติการต่อ ประเทศไทย และมลายา เครื่องบินบางส่วนได้รับคำสั่งให้ทิ้งระเบิดจุดยุทธศาสตร์บางแห่งในจีนด้วย

ด้วยคำสั่งของกองบัญชาการสูงสุดของญี่ปุ่น กองกำลังจากไต้หวันต้องเตรียมการเริ่มโจมตี เกาะลูซอนในช่วงเช้าตรู่ X Day อันต่อมาหมายถึง เช้าวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1941 เพื่อทำลายฐานบินที่ คล้าร์ค และนิโคลส์ ตามยุทธศาสตร์นี้ หากโจมตีฐานบินทั้งสองแห่งเป็นผลสำเร็จ กองกำลังของญี่ปุ่นก็จะระดมการบุกขึ้นฝั่งที่ Lingayen, Luzon, Bataan และเกาะอื่น ๆ เพื่อทำลายการป้องกันของสหรัฐให้พ้นไปจากหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ในขณะเดียวกัน กำลังฝ่ายราชนาวี จากกองทัพเรือที่ 3 ได้รับคำสั่งให้ไปสนับสนุนปฏิบัติการ ดังกล่าว ภายใต้การบัญชาการของพลเรือเอก Homma ซึ่งไปตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมือง Takao ในไต้หวัน

ในวันที่ 27 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1941 กระทรวงสงครามสหรัฐได้ออกคำสั่ง “เตือน” ไปยังผู้บัญชาการทหารที่ฟิลิปปินส์ คือพลเอก ดักลาส แม็คอาเธอร์ ว่าการเจรจากับญี่ปุ่นดูจะล้มเหลวแล้ว และเพราะเหตุนี้ ปฏิบัติการโจมตี ซึ่งมิอาจคลาดหมายได้ อาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ และย้ำว่า “หากการโจมตีไม่อาจหลีกเลี่ยงได้- - ซ้ำ ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ - - สหรัฐต้องการให้ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายเปิดฉากโจมตีก่อน”

แผนการป้องกันการโจมตีฟิลิปปินส์มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1938 ขนามนามว่า ORANGE PLAN-3 ซึ่งล้าสมัยแล้วเมื่อถึงปี ค.ศ. 1941 อันเป็นช่วงเวลาที่สหรัฐเองก็คาดหมายว่าญี่ปุ่นจะเปิดฉากการโจมตีในฤดูหนาว สหรัฐจึงได้เปลี่ยนแผนเป็น RAINBOW PLAN NO.5 ซึ่งกำหนดตั้งรับเท่านั้น ไม่มีแผนบุกรบ

เมื่อถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1941 ซึ่งสหรัฐทราบแล้วว่า ญี่ปุ่นจะเปิดฉากการรุกราน แต่แผนการตั้งรับของสหรัฐก็ไม่เพียงพอ สำหรับการลาดตระเวนใกล้เคียงกับไต้หวัน อย่างไรก็ดี สหรัฐไม่มีการวางแผนที่จะรับมือนอกเหนือจากเขตฟิลิปปินส์ กองบัญชาการอนุมัติอย่างเดียวด้วยการสั่งให้กองบินทิ้งระเบิดแบบ B-17 ไปตั้งฐานอยู่ในฟิลิปปินส์ โดยมิได้กำหนดภารกิจได้แน่ชัด

นายพลดักลาส แม็คอาเธอร์ ไม่คิดว่าการเสริมกำลังทางอากาศโดยฝูงบิน B-17 จะเพียงพอ แต่กองกำลังสหรัฐต้องยอมรับข้อจำกัดที่ว่า รัฐบาลสั่งการมาว่ากองกำลังสหรัฐทุกฝ่ายต้องรอให้ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายเริ่มโจมตี

ประเด็นสำคัญได้แก่ การมุ่งโจมตีเกาะฟิลิปปินส์ โดยไม่มีผู้ใดคาดคิดว่า การรุกรบจะเกิดขึ้นที่อ่าวเพิร์ลในหมู่เกาะฮาวาย เมื่อเหตุการณ์ที่มิได้คาดคืดเกิดขึ้น สมมติฐานสำหรับที่อื่น ๆ จึงต้องแปรเปลี่ยนไปแม้กองบัญชาการทหารที่ฟิลิปปินส์จะประเมินว่าหากมีเหตุการณ์โจมตีที่เกิดขึ้น ไต้หวันคงจะเป็นฐานปฏิบัติการที่สำคัญ แต่กองบัญชาการสหรัฐก็มิได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการโจมตีไต้หวัน ซึ่งประเด็นนี้ได้กลับกลายเป็นโจทย์สำคัญว่า ทำไมสหรัฐจึงมิได้ปฏิบัติการต่อไต้หวันเลย ทั้ง ๆที่ในระยะนั้น เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ B-17 จะพร้อมอยู่ที่ฟิลิปปินส์ ที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือเครื่องบิน B-17 พร้อมด้วยระเบิด ได้รับคำสั่งให้มาจอดเทียบอยู่ที่ฐานบินคล้าร์ค และนิโคลส์ จนถูกฝูงบินโจมตีญี่ปุ่นบุกเข้ามาโจมตีทิ้งระเบิด ซึ่งกรณีนี้เป็นที่โต้เถียงและกล่าวหากันมาก ในระดับบัญชาการที่ฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพราะมีนายทหารบางส่วนกริ่งเกรงว่า หากไม่มีการดำเนินการอย่างเฉียบขาดแล้ว กองบินสหรัฐจะถูกถล่มจากญี่ปุ่นทำให้ฝูงบินทิ้งระเบิดที่ได้รับการเสริมกำลังมาจะโดนโจมตีจน Flat-Footed อยู่กับที่บนฐานบิน ดังที่ต่อมาเกิดขึ้นจริง

ความเสียหายที่เกิดขึ้นทำให้กองกำลังที่สหรัฐลดลงเหลือไม่ถึงครึ่งหนึ่งจากที่เตรียมไว้ทั้งหมด และนำไปสู่ความสูญเสียฟิลิปปินส์ในช่วงปี 2484-2485

นายมนัสพาสน์ ชูโต

ประธานคณะทำงานปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์

และการดำเนินงานด้านสารนิเทศของกระทรวงการต่างประเทศ